Department of the Environment
Alborz Provincial Office

Iranian Research
Institute of Plant Protection

Iran Bird Records
Committee

Birds of Iran: Annotated Checklist of the Species and Subspecies

Abolghasem Khaleghizadeh, Kees Roselaar,
Derek A. Scott, Mohammad Tohidifar, Jiří Mlíkovský,
Michael Blair & Pavel Kvartalnov

Book identification:

Title: Birds of Iran: Annotated Checklist of the Species and Subspecies
Cover photo: Sistan Scrub Sparrow, Zabol (Seyed Babak Musavi); Iranian (Pleske's) Ground Jay, Touran (Saeed Cheraghi)
Cover design: Mohammad Ali Abdolahi
Graphic designer: Farid Mobaser
Publisher: Iranian Research Institute of Plant Protection
Winter 2017

Recommended citation:
Khaleghizadeh A., Roselaar K., Scott D.A., Tohidifar M., Mlíkovský J., Blair M. & Kvartalnov P. 2017. Birds of Iran: Annotated Checklist of the Species and Subspecies. Iranian Research Institute of Plant Protection, 350 pp.

Authors

ABOLGHASEM KHALEGHIZADEH
Ph.D., Ornithology Laboratory, Agricultural Zoology Research Dep., Iranian Research Institute of Plant Protection, Tehran, ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN

KEES ROSELAAR
Ph.D., Vertebrate Department, Naturalis Biodiversity Center, PO Box 9517, 2300RA Leiden, THE NETHERLANDS

DEREK A. SCOTT
Ph.D., 19 Waterloo, Puriton, Bridgwater, Somerset TA7 8BB, UNITED KINGDOM

MOHAMMAD TOHIDIFAR
Biodiversity & Habitats Division, Faculty of Environment & Energy, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN

JIŘÍ MLÍKOVSKÝ
Ph.D., Department of Zoology, National Museum, Václavské náměstí 68, CZ-115 79 Praha 1, CZECH REPUBLIC

MICHAEL BLAIR
7 Bryony Court, Holt, Norfolk NR25 6AF, UNITED KINGDOM

PAVEL KVARTALNOV
Ph.D., Vertebrate Zoology Department, Faculty of Biology, Lomonosov MSU, Leninskiye Gory, Moscow 119991, RUSSIAN FEDERATION

*** This is a formal release of a complete checklist of the birds of Iran by the Iran Bird Records Committee.
The authors 1,3,4 & 6 are members of this committee.

Dedication

Dedicated to
Nikolay Alekseyevich Zarudny
for three decades of his studies on the birds of Iran.

Praises for this book:

Ian Harrison, Secretary of the OSME:

"a really excellent piece of work. Certainly a major contribution to ornithology in Iran and the region"

Richard Porter, Senior author of "Birds of the Middle East":

"a very thorough and important contribution to ornithology"

David Donsker, Co-author of the IOC Checklist of the birds of the world:

"a carefully researched and well annotated work which surely adds significantly to the global ornithological literature and will become the principal foundation for our understanding of the distribution of birds in Iran"

Acknowledgements

We would like to thank Christine Alder, John Bates (FMNH), Saeed (Shahab) Cheraghi, David Donsker (IOC), Frank B. Gill (IOC), Mike C. Jennings, Guy M. Kirwan, Mohsen Mofidi-Neyestanak, the late Richard Klim, Richard Porter, Steve Preddy, Asad Rahmani, Yaroslav A. Red'kin (Zoological Museum of Moscow University), Seyed Babak Musavi, Mohammad Safrang, Mohammad E. Sehhatisabet, Thomas J. Trombone (AMNH), Sayeh Serri and Mrs Effie Warr.

We would like to thank those who kindly gave us permission to use their bird pictures in this book, namely Meysam Ghasemi, Ghasem Chabok, Parviz Bakhtiari, Ali Khani, Dorna Mojab, Ali Sangchooli, Abraham Shokouhi, Pouya Darabi, Farid Mobaser, Ali Azadi, Ali Zerat Pisheh, Seyed Babak Mousavi, Erfan Samanfar and Shahab Cheraghi.

Farid Mobaser and Mohammad Ali Abodolahi kindly advised and assisted us with graphic design. We received valuable comments from Pouya Darabi, Mohammadreza Mohammadi and Masoumeh Safaee which increased the quality of this book.

Special thanks go to Hossein Mohammadi, head of the Alborz Provincial Office of the Department of the Environment (DoE), who kindly paved the way for the publication of this book.

Table of Contents

Summary ……... 1
Introduction …….. 2
Materials & Methods …… 3
Key to symbols ……. 5
Systemamtic list …… 14
Anatidae …… 14
Phasianidae …… 25
Gaviidae …….. 30
Hydrobatidae …….. 31
Procellariidae ……. 32
Podicipedidae ……. 34
Phoenicopteridae ……. 37
Phaethontidae …….. 38
Ciconiidae …… 39
Threskiornithidae ……. 41
Ardeidae ……... 42
Pelecanidae …… 47
Sulidae ……. 48
Phalacrocoracidae …… 49
Anhingidae …….. 50
Pandionidae ……. 51
Accipitridae ……. 52
Otididae …… 67
Rallidae …… 69
Gruidae …… 74
Turnicidae …… 78
Burhinidae …… 77
Haematopodidae …….. 79
Dromadidae …….. 80
Recurvirostridae ……... 81
Charadriidae ……. 82
Rostratulidae …… 89
Scolopacidae …… 90
Glareolidae ……... 104
Laridae ……. 106
Stercorariidae ……... 118
Pteroclididae …… 120
Columbidae …….. 124
Cuculidae ……. 131
Tytonidae ……. 134
Strigidae …….. 135
Caprimulgidae ……. 142
Apodidae …….. 144
Coraciidae …… 147
Alcedinidae …….. 148
Meropidae …… 150
Upupidae …….. 152
Picidae …….. 153

Falconidae 159
Psittacidae 167
Laniidae 168
Oriolidae 173
Dicruridae 174
Monarchidae 175
Corvidae 176
Bombycillidae 183
Hypocoliidae 184
Paridae 185
Remizidae 190
Panuridae 192
Alaudidae 193
Pycnonotidae 205
Hirundinidae 206
Cettiidae 211
Scotocercidae 212
Aegithalidae 213
Phylloscopidae 214
Acrocephalidae 219
Locustellidae 225
Cisticolidae 227
Leiothrichidae 228
Sylviidae 229
Zosteropidae 238
Regulidae 239
Troglodytidae 241
Sittidae 242
Tichodromidae 245
Certhiidae 246
Sturnidae 247
Turdidae 250
Muscicapidae 254
Cinclidae 273
Nectariniidae 274
Passeridae 275
Estrildidae 282
Prunellidae 283
Motacillidae 285
Fringillidae 294
Emberizidae 304
Appendix I 312
Appendix II 334
References 342

SUMMARY

After more than a century since the publication of a full list of the birds of Iran and their subspecies by Zarudny (1911), this modern Annotated Checklist updates all bird species recorded in Iran up to the end of 2015. After a preliminary comparison of four current world checklists (IOC, Clements, BirdLife, TiF), we decided to use the IOC World Bird List as our basis. In the compilation of our checklist, we first spent much time gathering literature on Iranian birds, selecting the bird taxa mentioned in each reference, attempting to find current synonyms for superseded scientific names, confirming the type locality of Iranian birds and cross-checking databases of museum specimens before we could begin to include them in our draft checklist.

In the main annotated list, we present 550 species (310 non-passerine and 240 passerine). Expert opinion on the status of bird taxa achieves a high level of general consistency, but some anomalous views are inevitable, given incomplete molecular or other research data, or lack of knowledge of factors such as breeding distribution. For example, two taxa, *Bubulcus coromandus* and *Lanius pallidirostris*, have been adopted by IOC as full species (as also in our list), but are still widely classified as subspecies in other world checklists. We include in our main systematic list a total of 534 subspecies (238 non-passerine and 296 passerine), of which 158 subspecies and 11 species have been described partly or totally from Iranian bird specimens.

We include the scientific name, descrition author and year, English name, synonyms used in the literature for Iranian birds, notes on taxonomy and distribution, and a list of references mentioning each taxon. We have devised seven categories that delineate the weight and quality of the evidence for the occurrence of each subspecies in Iran. These consider factors such as global range, specimens and references (including expert knowledge).

In our main list, *Emberiza schoeniclus* has the most subspecies occurring in Iran (six), followed by *Parus major, Ammomanes deserti, Luscinia svecica, Passer domesticus* and *Carduelis carduelis* (with five). Eight species have four subspecies: *Phasianus colchicus, Bubo bubo, Falco cherrug, Regulus regulus, Sitta tephronota, Sturnus vulgaris, Erithacus rubecula* and *Motacilla flava*, while 30 have three subspecies, and 82 have two. The remainder (423 species) have either one subspecies occurring in Iran or are monotypic.

The appendices include a list of 136 subspecies of doubtful occurrence in Iran, a list of 45 species that have been rejected, and a full references list of the literature cited in our checklist. Understanding of the taxonomy of several species or species groups was still developing at the time of writing. For example, *Grus grus, Porphyrio poliocephalus, Tringa totanus, Bubo bubo, Otus brucei, Falco peregrines/pelegrinoides, Falco cherrug, Lanius excubitor/meridionalis/pallidirostris, Parus major intermedius, Galerida cristata, Eremopterix nigriceps, Sylvia curruca/minula/althaea, Regulus regulus, Motacilla alba* and *Chloris chloris* are either under current review or require further research.

INTRODUCTION

Early attempts to compile a checklist for the avian fauna of Iran date back to Blanford's era. He listed 384 bird species for Iran (Blanford 1876). Nicolay Zarudny documented 716 species and subspecies for Iran in more than 50 publications (Zarudny 1911). Nearly a half century later, a checklist was compiled by Simon Jervis Read who recorded 434 species for the country. This was the first document in which Persian names were also supplied for each species.

In the mid-1970s, Derek Scott and his colleagues published the first Persian book on Iranian birds in which 490 species believed to occur in Iran were listed. Publication of bird checklists continued in the 2000s in the form of books. Firouz (2000) listed 502 species, Mansoori (2001) 492 species and Firouz (2005) 514 species. In an official paper, which soon became the sole updated reference, Scott & Adhami (2006) tabulated 517 species for the avifauna of the country.

Several plausible records were received subsequent to that checklist, all adequately documented. However, the revision of Roselaar & Aliabadian (2009) rejected six species but drew attention to two species by confirming old records: Eastern Marsh Harrier *Circus spilonotus* and Blue Whistling Thrush *Myophonus caeruleus*. They also accepted the occurrence of some species, namely Brent Goose *Branta bernicla*, Upland Buzzard *Buteo hemilasius*, Great Knot *Calidris tenuirostri*, and Oriental Cuckoo *Cuculus saturatus*, that had formerly been considered of dubious occurrence in Iran (Roselaar & Aliabadian 2009). The most recent publication on the avifauna of Iran, by Kaboli *et al.* (2016), closely follows Roselaar & Aliabadian (2009) with respect to accepted and rejected species, and described a total of 534 species for Iran.

Publication of updated hard-copy checklists probably takes 10 or more years. However, the period from 1990 (Sibley & Alquist 1990, Sibley & Monroe 1990, 1993) onwards has seen an upheaval of major taxonomic changes in world/regional/national checklists around the world as they have absorbed the conclusions of a flood of ornithological research worldwide, and so it has been necessary to follow the changes that appear the most stable and reasonable, in particular from the molecular research that has shed new light on phylogenetic relationships (Dickinson 2003, Dickinson & Remsen 2013, Dickinson & Christidis 2014).

Our work comprises the first ornithological document to cover all the bird species and subspecies of birds occurring in Iran in over a century, since the publication of Zarudny's (1911) checklist. It also updates previous checklists of the birds of Iran. In compiling this list, we have been indebted to the taxonomic nomenclature in Dickinson (2003). The IOC World Bird List is updated four times each year, which has informed this checklist, as has the *Handbook of the Birds of the World* (del Hoyo *et al.* 1992–2015).

In the Materials and Methods section, we explain how we have prepared our checklist.

MATERIALS AND METHODS

Currently there are four major world checklists for birds:
IOC World Bird List (http://www.worldbirdnames.org/names.html),
BirdLife Taxonomic Checklist v7.0 (http://www.birdlife.org/datazone/info/taxonomy),
Clements Checklist (http://www.birds.cornell.edu/clementschecklist; latest version 6.9 updated August 2014)
Taxonomy in Flux Checklist (TiF) (http://jboyd.net/Taxo/List.html; latest version 2.98 updated 31 Oct. 2014).

After a preliminary evaluation of these checklists, we decided to follow the IOC World Bird List, a world checklist of bird species and subspecies (latest version of 5.4: (Gill & Donsker 2015).

In our taxonomic list, we first mention orders and families, then Iranian bird species and subsequently their subspecies (in boxes, in 'Arial' font). For each species, we present the scientific name, description author and year, preferred English name and alternative English names, if still widely used. For the English names, we follow the IOC World Bird List (http://www.worldbirdnames.org/names.html) because of their sensible rationale concerning nomenclatural rules for English names. For the phonetic Persian bird names, we follow the transcriptions of Persian names adopted by the Iran Bird Records Committee (www.iranbirdrecords.blog.ir) who mainly follow Scott *et al.* (1975) and Scott & Adhami (2006).

We also include for each species six conservation-related categories: Global range (from IOC with some corrections mainly from Dickinson (2003)), IUCN categories (IUCN 2015), CITES categories (CITES 2014), population trends in the Middle East, where applicable (Evans 1994), the status of each species under Iran's Environmental Laws (Parliamentary Affairs 2000), and the status and distribution of each species in Iran. Taxonomic notes including nomenclature are also given, where appropriate.

Wherever subspecific identity has been confirmed, we then the present scientific name, description author and year, any original scientific names (synonyms) for that subspecies and applicable references. Whatever information is available on the distribution of any subspecies is also given. Regarding Zarudny's references, we mention not only all his taxonomic short reports but also his three major references (Zarudny 1889, 1903, 1911).

The type locality of those species that have been described partly or totally on the basis of Iranian specimens is also mentioned. In addition, synonyms of each species listed in the old literature on Iranian birds are added to the list. For listing subspecies, first we checked three main references, i.e. Zarudny (1911), Vaurie (1959, 1965) and Hüe & Etchécopar (1970).

Then we listed all the old references that mentioned the subspecies or synonyms, in addition to those included in several recent publications. In order to find the current names and synonyms of bird species and subspecies listed under earlier names in the old literature, we cross-referenced various sources, for example Vaurie 1959, 1965, Stepanyan (2003), Koblik *et al.* (2006) and:

http://www.zoonomen.net/,
http://www.biodiversitylibrary.org/bibliography/8233),
http://worldbirdinfo.net/,
http://avis.indianbiodiversity.org,
http://avibase.bsc-eoc.org/avibase.jsp?lang=EN&pg=home,
http://www.birds.kz/,
http://www.animalbase.uni-goettingen.de/zooweb/servlet/AnimalBase/search,
http://www.archive.org/stream/checklistofbirds121967pete/checklistofbirds121967pete_djvu.txt,
http://gni.globalnames.org/name_strings?expand=M

For earlier synonyms, see Sharp (1874–1898), Hartert (1903–1922) and Hartert & Steinbacher (1932–1938). However, we have refrained from citing a few International Commission on Zoological Nomenclature (ICZN) articles and definitions of some taxonomic terms in our checklist.

To indicate the category of a subspecies, we have defined seven categories for the main list. The arrangement of these categories is given from the strongest to the weakest group. Priority has been given to those subspecies which are supported by specimens and several references and those which are within their known global range. If a subspecies is not supported strongly by its global range, specimens and references, we have tried to give some details of distribution to convince the reader that a particular subspecies occurs in Iran.

Finally, two appendices are given. We present a list of hypothetical subspecies in Iran in Appendix I. This list covers those subspecies classified as probably occurring, the nearest subspecies in the range, and rejected subspecies. For a list of hypothetical occurrences, we consulted a number of references such as AERC TAC

(2003) and the OSME Region List (ORL v.3, 2014 http://www.osme.org/ORL). Appendix II presents the list of rejected species.

Because there is a year-by-year sequence of changes in the general form of splits and lumps of species and subspecies, some will occur after publication of this checklist. Furthermore, some taxa previously treated as subspecies have been elevated to full species status, or vice versa. This can make interpretation of the old literature problematical if we could not deduce whether the author was describing a taxon's status as a species or subspecies. We considered it always prudent to take the more conservative option in cases of doubt.

KEY TO SYMBOLS

General abbreviations

En: English name
Pr: Persian name
Syn: synonyms
Ref: general references (e.g. Zarudny 1911, Vaurie 1960, 1965, Hüe & Etchécopar 1970) and other references
Nec= means “not”
Sic!= "thus"; in full: *sic erat scriptum*, "thus was it written", inserted after a quoted word indicates that the quoted matter has been transcribed exactly as found in the source text with any erroneous spelling, faults or errors of transcription.
Auct.= *Auctorum* means *of authors*. A term used to indicate that a name is used in the sense of a number of subsequent authors and not in its sense as established by the original author.
Exx.= Number of specimens

Codes for categories of subspecies:

* A: Subspecies described from specimens taken in Iran
* BA: Subspecies represented by museum specimens collected in Iran, supported by many references and well within their global range
* BB: Subspecies represented by museum specimens but supported by little literature and whose normal global range probably does not include Iran or adjacent countries
* CA: Subspecies mentioned occasionally in the literature as occuring in Iran and whose range is known to reach adjacent countries
* CB: Other subspecies mentioned occasionally in the literature as occurring in Iran, but whose normal global range is not known to reach adjacent countries
* DA: A subspecies that may be assumed to occur in Iran, as the species has only two subspecies and Iran lies within the range of only one of these
* DB: Any polytypic species whose occurrence in Iran has been proven is initially assumed to be of the same subspecies as the geographic population that is nearest to Iran.

Codes for geographic regions:

AF = Africa – the entire continent, not just south of Sahara
AN = Antarctica
AO = Atlantic Ocean
AU = Australasia– Wallacea (Indonesian islands east of Wallace’s Line), New Guinea and its islands, Australia, New Zealand and its subantarctic islands, the Solomons, New Caledonia and Vanuatu.
EU = Eurasia– Europe, Asia from the Middle East through central Asia north of the Himalayas, Siberia and northern China to Japan.
IO = Indian Ocean
LA = Latin America– Middle & South America
MA = Middle America– Mexico through Panama
NA = North America– includes the Caribbean
NO = Northern Arctic Ocean
OR = Oriental Region– South Asia from Pakistan to Taiwan, plus southeast Asia, the Philippines and Greater Sundas.
PO = Pacific Ocean
SA = South America
SO = Southern Ocean
TO = Temperate Ocean
TrO = Tropical Ocean

The Paropamisus Mountains are a range of mountains in northwestern Afghanistan extending from the region of Chaghcharan in the east almost to the border with Khorasan-e Razavi Province in northeastern Iran. The name Paropamisus was not in Zarudny's travel reports through eastern Iran, although it appeared in his checklist of 1911. Many of the species listed there for the Paropamisus do not occur in Iran or only

marginally, and it may be that the occurrence of some of these species in Iran was merely guesswork on the part of Zarudny. On the other hand, he may have included the extreme western foothills of the Paropamisus in Iran, viz. in the Karat-Khwaf-Mozhnabad-Shahrakht area, a region through which he frequently travelled on his way to the Sistan marshes. Zarudny considered the Torbat-e Jam/Kariz area to be within the region that he referred to as Khorasan, although this area is the part of Iran nearest to the present-day Paropamisus Mountains.

Kuhestan (Quhistan): This is almost equivalent to present-day eastern Esfahan and eastern Yazd provinces. It is the hilly region south of the Dasht-e Kavir, roughly within the triangle of Tabas-Kashan-Yazd, and includes the mountain ranges just west of a line between Kashan and Mehriz comprising the Karkas and Shir-Kuh mountains. Zarudny only travelled through this area in November 1903, when, after crossing the eastern Dasht-e Kavir, he visited the villages from Jandaq through Anarak and Nain to Esfahan. Thus, birds listed by Zarudny for Kuhestan are likely to have been birds seen during this journey, although given the time of year, these were not necessarily birds that were breeding locally.

Transcaspia is a historical name for the region lying to the east of the Caspian Sea. It can mean either Central Asia in general or Turkmenistan in particular.

Turkestan: Turkestan literally means *Land of the Turks* in Persian. The term labels a region in Central Asia which is inhabited mainly by Turkic peoples. It includes present-day Turkmenistan, Kazakhstan, Uzbekistan, Kyrgyzstan and Xinjiang (East Turkestan or Chinese Turkestan).

Transcaucasia is a geopolitical region located on the border of Eastern Europe and Western Asia. Transcaucasia spans the southern portion of the Caucasus Mountains and the southern part of the Greater Caucasus mountain range, the entire Lesser Caucasus mountain range, the Colchis Lowlands, the Kura-Aras Lowlands, the Talysh Mountains, the Lenkoran Lowlands and the eastern portion of the Armenian Highland. The region includes a part of southwestern Russia, all of Armenia, the majority of Georgia and Azerbaijan (including Nakhchivan), Eastern Anatolia in Turkey and northwestern Iran east to the Caspian Sea coast.

Phonetics for transcription of Persian names:

Consonants

B = 'b' in bear
Ch= 'ch' in chin
D = 'd' in door
F = 'f' in family
G = 'g' in get
Gh= 'gh' in ghost
H = 'h' in horse
J = 'j' in jam
K= 'k' in keep
Kh= 'ch' in loch (of the Irish and the Scots)
L = 'l' in loon
M= 'm' in man
N = 'n' in north
P = 'p' in prince
Q = 'gh' in ghost
R = 'r' in river
S = 's' in south
Sh= 'sh' in shoe
T = 't' in terminal
V = 'v' in van
W= 'w' in way
Y = 'y' in yes
Z = 'z' in zoo
Zh= 's' in vision

Vowels:

Ā = 'a' in car
A = 'a' in cat
Ai= 'i' in kite
E = 'e' in pen
Ee = 'ea' in tea
Ei = 'ay' in way
Ey = 'ay' in way
I = 'i' in did
Ie= 'ea' in tea
O = 'o' in annoy
U = 'oo' in root

Acronym of museums (and number of bird specimens from Iran):
AMNH (3387): American Museum of Natural History, New York, USA
ANSP (22): Academy of Natural Sciences of Philadelphia, Philadelphia, USA
BMNH (c. 1900): British Museum (National History)/Natural History Museum, Tring, United Kingdom
BNHS (c. 240): Bombay Natural History Society, Bombay, India
CM (5): Carnegie Museum of Natural History, Pittsburgh, Pennsylvania, USA
CU (5): Cornell University Museum of Vertebrates, Ithaca, New York, USA
FMNH (c. 5450): Field Museum of Natural History, Chicago, USA
KBIN (c. 50): Koninklijk Belisch Instituut voor Natyyrwetenschappen, Brussels, Belgium
LACM (1): Los Angeles County Museum of Natural History, Los Angeles, USA
LSUMZ (c. 50): Louisiana Museum of Natural History, Louisiana, USA
MCZ (144): Museum of Comparative Zoology, Harvard University, Cambridge, MA, USA
MMUM (34): Manchester Museum, University of Manchester, Manchester, United Kingdom
MNHN (c. 540): Muséum National d'Histoire Naturel, Paris, France
MRSNT (c. 200): Museo Regionale di Scienzi Naturale, Torino, Italy
MVZ (9): Museum of Vertebrate Zoology, Berkeley, California, USA
NMP (c. 140): Natural History Museum Praha, Prague, Czech Republic
NHMT (2205): Natural History Museum, Tashkent, Uzbekistan
NHMW (c. 100): Naturhistorisches Museum Wien, Vienna, Austria
NMT (c. 100): Nature Museum, Tbilisi, Georgia
PMNH (not estimated): Pakistan Museum of Natural History, Islamabad (formerly Karachi), Pakistan
ROM (176): Royal Ontario Museum, Toronto, Canada
SMNS (c. 460): Staatliches Museum für Naturkunde, Stuttgart, Germany
UMMZ (c. 1800): University of Michigan Museum of Zoology, Ann Arbor, Michigan, USA
USNM (c. 100): United States National Museum (now National Museum of Natural History, Smithsonian Institution, Washington DC, USA
YPM (67): Yale Peabody Museum of Natural History, New Haven, Connecticut, USA
ZFMK (c. 250): Zoologische Forschungsmuseum Alexander Koenig, Bonn, Germany
ZISP (c. 2000): Zoological Institute, Russian Academy of Sciences, Sankt-Peterburg, Russia
ZMA (38): Zoologisch Museum Amsterdam, Naturalis Biodiversity Center, Leiden, Netherlands
ZMB (265): Zoologisches Museum Berlin, Germany
ZMP (c. 300): Zoology Museum of Iranian Research Institute of Plant Protection, Tehran, Iran
ZMUK (c. 450): Zoologisk Museum Universitet i Köbenhavn, Copenhagen, Denmark
ZSM (222): Zoologische Staatssammlung, München, Germany

Note: Museum of Tokyo 12 specimens; part of Zarudny's collection, the present whereabouts of which are unknown for ca 2000 specimens.

Locating specimens

The major museums of Europe, North America and Asia have been visited in the decades prior to this publication: some have been revisited recently and many databases have been consulted. The subspecies identifications in various databases are often mutually conflicting, so much is still unclear. Whether all the specimens collected remain *in situ* has not been checked: some may have been exchanged with other collections. For instance, there are some Paludan and Heinrich specimens in Leiden and there may be a few elsewhere. Zarudny, in his first two expedition reports, carefully notes what he sent to St. Petersburg and what he retained in his own collection. The latter are now in Tashkent, but Zarudny also sold many specimens to other museums to cover the cost of his expeditions, mostly through Härms or Loudon, and for his last two expeditions it is known for certain what he collected originally, but the subsequent destinations of these specimens are unclear: they are probably widely dispersed among various collections (as 'Zarudny Coll.'). (It should be noted that Härms and Loudon sometimes falsified the collection date of Zarudny's specimens to let people believe that they had collected the birds themselves.) Here we present the names of authors/collectors and the name of museums where they deposited their specimens.

Table 1. Names of collectors/publishers and museums holding their specimens (after Roselaar & Aliabadian 2007 and C.S. Roselaar pers. comm.).

Collector/Publisher	**Museums holding specimens**
Annandale & Kemp	BNHS (Bombay)
Bailey	BNHS (Bombay)
Baker	BNHS (Bombay)
Benzon	ZMUK (Copenhagen)
Bilkevich	ZISP (St. Petersburg)
Blanford	BMNH, Probably Calcutta
Buxton	AMNH (New York), BMNH
Capito	BMNH, BNHS (Bombay)
Cheesman	BMNH, BNHS (Bombay)
Cumming J.W.N.	BMNH
Cumming W.D.	Probably Calcutta
De Filippi	MRSNTorino & Milano
Dementiev	Moscow
Desfayes	Neuchatel (Switzerland), USNM
Diesselhorst	ZSM (München), SMNS (Stuttgart)
Erard & Etchécopar	MNHN (Paris)
Gabriel	NHMW (Vienna)
Gyllin	Stockholm
Haffer	ZFMK (Bonn)
Härms	AMNH, Rome (Italy) & Tartu (Estonia)
Heinrich	ZMB (Berlin), a small part of Alborz specimens sent to other museums in exchange, partly in Hamburg
Koelz	Partly (c. 25,000) to UMMZ (Michigan) and other parts (c. 40,000) to FMNH (Chicago), AMNH (New York) and MCZ (Cambridge)
LaPersonne	BNHS (Bombay)
Løppenthin	ZMUK (Copenhagen)
Ludlow	BNHS (Bombay)
Meinertzhagen	BMNH
Menzbier	AMNH (New York), ZISP (St Petersburg)
Misonne	KBIN (Bussels)
Nikolskii	ZISP (St. Petersburg)
Nilessen &/or Speyer	ZMUK (Copenhagen)
Palmer	BMNH
Paludan	ZMUK (Copenhagen)
Passburg	ZSM (München)
Petter (Berlioz)	MNHN (Paris)

Pražan	NMPraha
Radde	ZISP (St. Petersburg), Moscow, NMTbilisi, Frankfurt
Read	ZSM (München)
Richter	SMNS (Stuttgart)
Rupchand	UMMZ (Ann Arbor)
Schalow	MRSNTorino & Milano
Schüz	SMNS (Stuttgart)
Shestoperov	Moscow
St John	BMNH, MMUM (Manchester)
Street	FMNH
Stresemann	ZMB (Berlin)
Ticehurst	BNHS (Bombay)
Tomlinson	BMNH
Witherby	AMNH (New York), BMNH
Witthügel	AMNH (New York)
Woosnam	BMNH
Zarudny	ZISP (St. Petersburg), Moscow, NHMTashkent, NHMW (Vienna), AMNH (New York), BMNH, ZFMK, ZMA, ZMB

Synopsis of some taxonomic terms

A taxon is a group of one or more populations of an organism or organisms seen by taxonomists to form a single unit

A monotypic species has no distinct populations or races, or rather one race comprises the whole species and cannot be sensibly divided into biologically significant subcategories. The variation between individuals is essentially random, and there are no clear dividing lines between separate groups. Clinal variation always indicates that there is substantial gene flow between the apparently separate groups that make up the population(s). A polytypic species has two or more subspecies, races, or more generally speaking, populations that need a separate description. These are separate groups that are clearly distinct from one another and do not generally interbreed (although there may be a relatively narrow hybridization zone), but which may interbreed if given the chance to do so.

Cryptic species are morphologically similar, but have differences in DNA or other factors such as karyology, physiology, behavior and life history.

A subspecies designates a population of a particular geographic region genetically distinguishable from other such populations of the same species and capable of interbreeding successfully with them where its range overlaps theirs. Subspecies are simply populations or sets of populations within a species. In other words, "A subspecies is an aggregate of phenotypically similar populations of a species inhabiting a geographic subdivision of the range of that species and differing taxonomically from other populations of that species" (Mayr & Ashlock 1991). Under the International Code of Zoological Nomenclature, the subspecies is the only taxonomic rank below that of species that can receive a name.

Race: In biological taxonomy, a race is an informal rank in the taxonomic hierarchy. It is no longer governed by any of the formal codes of biological nomenclature. Races may be genetically distinct phenotypic populations of interbreeding individuals within the same species, or they may be defined in other ways, e.g. geographically or physiologically. Genetic isolation between races is not complete, but genetic differences may have accumulated that are not (yet) sufficient to separate species. Some taxonomists apply the word race to local populations within a subspecies.

Variety: The term varietas was the only subdivision of the species recognized by Linnaeus. This term was used in animal taxonomy until the early years of the 20th century. During the 19th century it was replaced with subspecies, in the meaning of 'geographic race'. Under the International Code of Nomenclature, ranks such as variety, subvariety, form and subform, can now be named for algae, fungi and plants.

A morph is one of two or more phenotypes that occur amongst individuals within a population. The proportion of each morph commonly varies in different parts of the species' range. Examples of species with morphs in Iran include the Black-eared Wheatear, which has a black-throated and white-throated morphs, and the Western Reef Egret, which has a white morph, a dark morph and occasionally an intermediate morph. Individuals within the same brood of offspring may be of different morphs. These are often referred to as colour phases. Morphs should not be confused with plumage differences related to sex (sexual dimorphism), age or season. In most cases when we use the word 'form, we are referring to 'subspecies', but the term is also sometimes used to refer to a taxon of uncertain status or a colour phase (or 'morph).

A hybrid zone exists where the ranges of two interbreeding species or diverged intraspecific lineages meet and cross-fertilize. Hybrid zones result from secondary contact of the parental forms after a period of geographic isolation which allowed their differentiation (or speciation).

In biology and ecology, an ecocline, or simply cline, describes an ecotone in which a series of biocommunities display a continuous gradient. Clines consist of ecotypes or forms of species that exhibit gradual phenotypic and/or genetic differences over a geographical area. Genetically, clines result from the change of allele frequencies within the gene pool of the group of taxa in question. Clines may manifest in time and/or space.

Observation, report and record: Observation refers only to a sighting of a bird, while report refers to a verbal or written report of the observation of bird. Record will be applicable only after an observation has been checked and the identification of the bird has been formally accepted.

Definition of status and abundant categories

The status of bird species is given in seven categories: resident, summer visitor, passage migrant, winter visitor, partial migrant, altitudinal migrant, and vagrant. An indication of the abundance of each species within its range in Iran employs the terms: abundant, common, fairly common, uncommon (or scarce) and rare.

These terms are subjective and should be interpreted with some latitude. A very secretive species, such as a small crake, may be common but seldom encountered, whereas a conspicuous bird, such as a large eagle, may be relatively scarce but frequently seen wherever it occurs. However, below we define the abundance categories broadly, on the approximate basis of the number of individuals seen or heard in a day by an experienced observer in the appropriate habitat and at the appropriate time of year.

RESIDENT: Most if not all individuals in a population remain in or reasonably close to their breeding areas throughout the year, i.e. are sedentary.

SUMMER VISITOR: Migratory birds that occur in their breeding areas only during the breeding season, typically arriving in spring (March or April) and departing in autumn (August or September).

PASSAGE MIGRANT: Migratory birds that occur in a region only on passage during the spring and/or autumn migration seasons (typically March to May and late July to early November); they neither breed in the region nor occur there in winter.

WINTER VISITOR: Migratory birds that arrive in a region in autumn, remain there throughout the winter (December to February), and depart again in spring.

PARTIAL MIGRANT: Some individuals in a population are resident in their breeding areas throughout the year, while others (typically females and young birds) undertake relatively short migrations to spend the winter outside the breeding areas.

ALTITUDINAL MIGRANT: Many if not all individuals in a population breeding at high altitude in mountainous regions move to lower elevations in winter, especially during periods of severe weather.

VAGRANT: A bird well outside its normal range and presumably lost; the occurrence of vagrants is rare and unpredictable. In this checklist, we have given the date of the last record of all species not recorded in Iran since 1980.

ABUNDANT: Large numbers (many tens, hundreds or thousands) seen every day in appropriate habitat at the appropriate time of year.

COMMON: Small to moderate numbers (single figures to a few tens) seen every day in appropriate habitat at the appropriate time of year.

FAIRLY COMMON: Small numbers (generally fewer than ten) seen on 50–90% of days in appropriate habitat at the appropriate time of year.

UNCOMMON (SCARCE): Seen occasionally (on 10–50% of days) in appropriate habitat at the appropriate time of year, typically in low numbers (fewer than five or ten).

RARE: Seen on fewer than about 10% of days in appropriate habitat at the appropriate time of year, typically in very low numbers.

Fig. 1. Map of Iran showing latest boundaries of provinces.

MAIN SYSTEMATIC LIST

لیست سیستماتیک اصلی

ANSERIFORMES

ANATIDAE

Anser fabalis (Latham, 1787)
Syn: *Melanonyx neglectus, Melanonyx segetum*
En: Taiga Bean Goose
Pr: Qāz-e Pā-Zard غاز پازرد
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant in winter in south Caspian region; also recorded once in Khorasan-e Razavi and Tehran.
به صورت سرگردان در ناحیه جنوب خزر حضور دارد؛ همچنین یک بار از خراسان رضوی و نیز تهران ثبت شده است.

Taxonomic notes: The form concerned is most likely to be *johanseni*, one of the *fabalis* group (Taiga Bean Goose), but this requires confirmation (Scott & Adhami 2006). Some authors have questioned the validity of the form *johanseni*, considering it to be synonymous with *fabalis*, in which case the form occurring in northern Iran would be nominate *fabalis*.

فرمی که به احتمال فراوان در کشور حضور پیدا می‌کند *johanseni* است که از گروه *fabalis* است اما این موضوع نیازمند تایید است (Scott & Adhami 2006). برخی نویسندگان اعتبار و روایی این فرم (*johanseni*) را زیر سوال برده‌اند و آن را با *fabalis* مترادف دانسته‌اند. در این صورت فرمی که در شمال کشور دیده می‌شود، زیرگونه اخیر خواهد بود.

Polytypic

* CA:
Anser fabalis johanseni Delacour, 1951
Global range: breeding in western Siberia; non-breeding in central and south-central Asia
Remarks: According to Vaurie (1965), *A. fabalis* winters along the south Caspian, but this would appear to be erroneous as there have been very few records and this taxon is now thought to be only a vagrant (Roselaar & Aliabadian 2009, Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011).
براساس نظر واری (Vaurie 1965)، غاز پازرد در جنوب خزر زمستان گذاری دارد اما این مطلب به نظر نادرست می‌آید زیرا رکوردهای بسیار اندکی در دست است و احتمالا این گونه حداقل اکنون تنها به صورت سرگردان در کشور حضور می‌یابد (Roselaar & Aliabadian 2009, Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 99, Roselaar & Aliabadian 2009, Scott & Adhami 2006, Vaurie 1965- p 100

Anser fabalis middendorffii Severtzov, 1873

Syn: *Anser middendorffi* Sev., *Melanonyx arvensis sibiricus*

Global range: breeding in eastern Siberia; non-breeding in eastern China, Korea, Japan

Remarks: One female specimen taken at Pol-Band, Khorasan-e Razavi, on 3 November 1898 (Zarudny 1903- p 100). This record was accepted by Roselaar & Aliabadian (2009). Zarudny (1911- p 197) later mentioned *Melanonyx arvensis sibiricus* for Paropamisus and Sistan.

یک نمونه ماده از "پل بند" در خراسان رضوی موجود است (Zarudny 1903- p 100). این رکورد توسط رزلار و علی‌آبادیان (Roselaar & Aliabadian 2009) پذیرفته شده است. زارودنی (Zarudny (1911- p 197 بعدا این زیرگونه را برای منطقه پاروپامیسوس و سیستان ذکر نموده است.
Ref: Roselaar & Aliabadian 2009, Zarudny 1903- p 100, Zarudny (1911- p 197

Anser anser (Linnaeus, 1758)
Syn: *Anser ferus*, *Anser cinereus* Meyer.
En: Greylag Goose
Pr: Qāz-e Khākestari غاز خاکستری
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Scarce and local breeding bird at wetlands in Urumiyeh basin, Azarbaijan, and at Lake Zaribar, Kordestan; locally abundant winter visitor to principal wetland areas south to northern Persian Gulf coast.
به طور محلی جوجه‌آور کمیاب تالاب‌های حوزه ارومیه آذربایجان و دریاچه زریبار در کردستان؛ مهاجر زمستانه محلی و فراوان در تالاب‌های اصلی ایران تا سواحل خلیج فارس.
Polytypic

* BA:
Anser anser rubrirostris Swinhoe, 1871
En: Eastern Greylag Goose (Siberian Greylag Goose)
Global range: breeding from east-central Europe to China; non-breeding in Asia Minor, the Middle East and southern Asia
Remarks: The only subspecies likely to occur in Iran with any regularity. Some authors, e.g. Clements, have implied that the nominate form occurs in Iran, but if so, it presumably does so only as a vagrant, as this form breeds in northwest and central Europe and winters in Western Europe and North Africa.
تنها این زیرگونه حضورش در ایران محتمل است. برخی نویسندگان مانند کلمنتس حضور زیرگونه *anser* را برای ایران عنوان کرده‌اند اما اگر این طور باشد، حضورش تنها به صورت سرگردان خواهد بود زیرا این فرم در شمال غرب و مرکز اروپا جوجه‌آوری کرده و در غرب اروپا و شمال افریقا زمستان‌گذراری می‌کند.
Museum specimens: Two specimens from Dorud are kept in FMNH, two from Sistan in BMNH, one from Qom salt lake in SMN Stuttgart.
Ref: Dubois *et al.* 2000, Harrison 1972- p 286, Hüe & Etchécopar 1970- p 97, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1959- p 55, Vaurie 1965- p 95

Anser albifrons (Scopoli, 1769)
Syn: *Branta albifrons* Scopoli, 1769
En: Greater White-fronted Goose
Pr: Qāz-e Pishāni-Sefid-e Bozorg غاز پیشانی‌سفید بزرگ
Global range: NA, MA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common winter visitor to Azarbaijan and south Caspian region, south in small numbers to Khuzestan and central Fars and occasionally reaching northern Persian Gulf coast.
به طور محلی مهاجر زمستانه معمول در آذربایجان و نواحی جنوب خزر، به تعداد کمتر به سمت جنوب تا خوزستان و مرکز فارس و گاه‌ی تا سواحل خلیج فارس.
Polytypic

* BA:
Anser albifrons albifrons (Scopoli, 1769)
En: Greater White-fronted Goose (Eurasian)
Global range: breeding in northern Russia; non-breeding [from Western Europe to] eastern Asia
Remarks: The only subspecies likely to occur in Iran. Other forms occur in Western Europe, Eastern Asia and North America.
تنها این زیرگونه حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در غرب اروپا، شرق آسیا و شمال آمریکا دیده می‌شوند.
Museum specimens: There is one specimen from Tabriz in FMNH and one from Kariz in ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 98, Schüz 1959- p 55, Vaurie 1965- p 96

Anser erythropus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Anser finmarchicus*
En: Lesser White-fronted Goose
Pr: Qāz-e Pishāni-Sefid-e Kuchak غاز پیشانی‌سفید کوچک
Global range: EU
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Formerly a locally abundant winter visitor to southeast Caspian and a common winter visitor to wetlands of Khuzestan; recorded in much smaller numbers at wetlands in Azarbaijan, Gilan, central Fars and northern Persian Gulf coast, now uncommon and perhaps regular only in northern Azarbaijan.

در گذشته مهاجر زمستانه فراوان در جنوب شرق خزر و مهاجر زمستانه معمول در تالاب‌های خوزستان؛ به تعداد کمتر در تالاب‌های ناحیه آذربایجان، گیلان، مرکز فارس و سواحل خلیج فارس ثبت شده است. اکنون به صورت زمستان‌گذران غیرمعمول اما احتمالا منظم در شمال آذربایجان است.

Monotypic

Branta bernicla (Linnaeus, 1758)
En: Brent Goose (Brant)
Pr: Qāz-e Gardan-Siāh غاز گردن‌سیاه
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded once near Babolsar, Mazandaran, on 29 October 1960 (Roselaar & Aliabadian 2009).
سرگردان؛ یک بار از نزدیک بابلسر، مازندران در ۲۹ اکتبر ۱۹۶۰ ثبت شده است (Roselaar & Aliabadian 2009).

Polytypic

* CB:
Branta bernicla hrota (Müller, OF, 1776)
En: Light-bellied Brent Goose
Global range: breeding in northeastern Canada, Greenland, Spitzbergen; non-breeding in northeastern USA and western Europe
Remarks: A single bird was reported by H.J. Speyer on the Caspian beach near Bablosar, Mazandaran, on 29 October 1960 (Nielsen & Speyer 1967). This record was rejected by Scott (2008), but later accepted by Roselaar & Aliabadian (2009).
یک قطعه توسط اسپیر در ساحل خزر نزدیک بابلسر در ۲۹ اکتبر ۱۹۶۰ گزارش شد (Nielsen & Speyer 1967). این رکورد توسط اسکات (Scott 2008) رد شد اما بعدا توسط رزلار و علی آبادیان (Roselaar & Aliabadian 2009) مورد تایید قرار گرفت.
Ref: Firouz & Ferguson 1968- p 185, Nielsen & Speyer 1967- p 34, Roselaar & Aliabadian 2009, Savage & Firouz 1968- p 118, Scott 2008

Branta leucopsis (Bechstein, 1803)
En: Barnacle Goose
Pr: Qāz-e Guneh-Sefid غاز گونه‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded once in Gomishan Marsh, Golestan, on 13 January 2007 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
سرگردان؛ یک بار از تالاب گمیشان در گلستان در ۱۳ ژانویه ۲۰۰۷ ثبت شده است (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Monotypic

Branta ruficollis (Pallas, 1769)
Syn: *Anser ruficollis*, *Rufibrenta ruficollis*
En: Red-breasted Goose
Pr: Arus Qāz عروس غاز
Global range: EU
Conservation status: Endangered (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Formerly uncommon winter visitor to south Caspian region, Azarbaijan and Khuzestan, now only a vagrant.
در گذشته مهاجر زمستانه غیرمعمول نواحی جنوبی خزر، آذربایجان و خوزستان، اما اکنون تنها به صورت سرگردان دیده می‌شود.

Monotypic

Cygnus olor (Gmelin, JF, 1789)
Syn: *Anas Olor* Gmelin, JF, 1789
En: Mute Swan
Pr: Qu-ye Gong قوی گنگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common winter visitor to south Caspian region, with numbers fluctuating widely from year to year depending on severity of the winter; vagrant south of Alborz.

مهاجر زمستانه به نسبت معمول نواحی جنوبی خزر، تعداد افراد بستگی به شدت سرمای زمستانه، هر ساله متغیر است؛ در جنوب البرز به صورت سرگردان دیده می‌شود.

Monotypic

Cygnus columbianus (Ord, 1815)
En: Tundra Swan
Pr: Qu-ye Kuchak قوی کوچک
Global range: EU, NA
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon winter visitor to wetlands of Uromiyeh basin and south Caspian region.
مهاجر زمستانه غیرمعمول در تالاب‌های حوزه ارومیه و نواحی جنوب خزر.

Polytypic

* DA:
Cygnus columbianus bewickii Yarrel, 1830
Syn: *Cygnus bewickii bewickii* Yarell
En: Bewick's Swan
Global range: breeding in northern Eurasia; non-breeding in western Europe to eastern and southern Asia
Remarks: Recorded only in the south Caspian region and Azarbaijan. The only subspecies likely to occur in Iran. Other forms occur in eastern Asia and North America.
صرفا در ناحیه جنوبی خزر و آذربایجان ثبت شده است. تنها این زیرگونه حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در آسیای شرقی و شمال آمریکا حضور می‌یابند.

Cygnus cygnus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Anas Cygnus* L. 1758, *Cygnus musicus* Bechst., *Cygnus ferus* Leach.
En: Whooper Swan
Pr: Qu-ye Faryādkesh قوی فریادکش
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common winter visitor to south Caspian region, with numbers fluctuating widely from year to year depending on severity of the winter; vagrant south of Alborz.
مهاجر زمستانه به نسبت معمول نواح ی جنوبی خزر، تعداد افراد بستگی به شدت سرمای زمستانه، هر ساله متغیر است. در جنوب البرز به صورت سرگردان دیده می‌شود.

Monotypic

Tadorna tadorna (Linnaeus, 1758)
Syn: *Vulpanser tadorna* L., *Tadorna vulpanser*, *Tadorna cornuta*
En: Common Shelduck
Pr: Tanjeh تنجه
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally abundant breeding bird in Urumiyeh basin, Azarbaijan, and in wetlands of central Fars, and common winter visitor to suitable brackish/saline wetlands south to northern Persian Gulf coast.
به طور محلی جوجه‌آور فراوان در حوزه ارومیه و تالاب‌های مرکز فارس، مهاجر زمستانه معمول در تالاب‌های لب شور و شور کشور تا نواحی خلیج فارس.
Monotypic

Tadorna ferruginea (Pallas, 1764)
Syn: *Casarca ferruginea* (Pallas), *Casarca casarca* L., *Casarca rutila* Pall., *Vulpanser rutilans*
En: Ruddy Shelduck
Pr: Ānqut آنقوت
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Common resident in wetlands of Azarbaijan and central Fars, breeding in much smaller numbers at many other wetlands south to northern Persian Gulf coast; also a very common and widespread winter visitor, except in extreme southeast.

مقیم معمول در تالاب‌های آذربایجان و مرکز فارس، به تعداد کمتر جوجه‌آور در سایر تالاب‌های کشور تا نواحی خلیج فارس؛ همچنین مهاجر زمستانه گسترده و بسیار معمول به استثنای منتهی‌الیه جنوب شرق کشور.

Monotypic

Nettapus coromandelianus (Gmelin, JF, 1789)
En: Cotton Pygmy Goose (Cotton Teal)
Pr: Khutkā Gardan-Sefid (Hendi) خوتکا گردن‌سفید (هندی)
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant to the Sistan basin, southeast Baluchestan and Bushehr; the first record was of a female shot at Hamoun-i Sabari, Sistan, in January 1973 (Scott 2008).

به صورت سرگردان در حوزه سیستان، جنوب شرق بلوچستان و نواحی بوشهر مشاهده شده است؛ نخستین رکورد مربوط به یک ماده شکار شده از هامون صابری در سیستان در ژانویه ۱۹۷۳ بوده است (Scott 2008).

Polytypic

* DA:
Nettapus coromandelianus coromandelianus (Gmelin, JF, 1789)
Global range: India to southern China, Indonesia and New Guinea
Remarks: The subspecific status of the birds recorded in Iran was not determined, but the form most likely to be concerned is the nominate, which has been recorded from eastern Afghanistan (Hüe & Etchécopar 1970) and breeds from India to south China, Indonesia and New Guinea. Another form occurs in Australia.

وضعیت زیرگونه‌ای که در ایران ثبت شده است، مشخص نشده است اما فرم محتمل همین زیرگونه مذکور است که در شرق افغانستان ثبت شده است (Hüe & Etchécopar 1970) و از هند تا جنوب چین، اندونزی و گینه جدید جوجه‌آوری دارد. فرم دیگر در استرالیا دیده می‌شود.

Anas strepera Linnaeus, 1758
Syn: *Chaulelasmus streperus*, *Anas kekuchka* Gmelin, SG, 1774
En: Gadwall
Pr: Ordak-e Ardeie اردک اردهای
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread winter visitor to all main wetland areas, occasionally reaching southeast Baluchestan; scarce breeding bird at wetlands of Kordestan, possibly a rare breeding bird in wetlands of Azarbaijan.

مهاجر زمستانه معمول و گسترده در تمامی تالاب‌های اصلی کشور، گاه تا نواحی جنوب شرق بلوچستان. جوجه‌آور غیرمعمول در تالاب‌های کردستان؛ احتمالا جوجه‌آور کمیاب در تالاب‌های آذربایجان.

Taxonomic notes: The only other form, *couesi* of Kiribati in the south Pacific, has been extinct (Dickinson 2003) since c. 1874. Many authors have either ignored *couesi* or considered it to be a separate species, and thus treat the Gadwall as a monotypic species. However, *Anas strepera* was retained as a polytypic species by Delaney & Scott (2006) and Dickinson & Remsen (2013).

تنها فرم موجود دیگر (*couesi*) که متعلق به منطقه کیریباتی در جنوب اقیانوس آرام است، از حدود ۱۸۷۴ میلادی منقرض شده است (Dickinson 2003) بسیاری از نویسندگان یا فرم مذکور را نادیده انگاشته و یا یک گونه جدا محسوب نموده‌اند. از این رو این اردک را تک سنخی قلمداد نموده‌اند. با این وجود، اردک اردهای توسط دلانی و اسکات (Delaney & Scott 2006) و دیکینسون و رمسن (Dickinson & Remsen 2013) چند سنخی انگاشته شده است.

Polytypic

* BA:
Anas strepera strepera Linnaeus, 1758
Global range: Widespread in Palearctic and Nearctic regions, breeding in northern, central EU, NA; non-breeding in MA, AF, northern OR
Remarks: The nominate is widespread in Eurasia, including Iran.

این زیرگونه در منطقه اوراسیا که ایران را نیز در بر می‌گیرد، به صورت گسترده دیده شده است.

Museum specimens: There are a few specimens of *A. s. strepera* from Hasan-Kiadeh (Kiashahr) in AMNH and from Dorud in FMNH.

Anas penelope Linnaeus, 1758
Syn: *Mareca penelope* (L.)
En: Eurasian Wigeon
Pr: Gilār گیلار
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Abundant winter visitor to all main wetland areas, occasionally reaching southeast Baluchestan.
مهاجر زمستانه فراوان در تمامی تالاب‌های اصلی کشور، گاه‌ی تا نواحی جنوب شرق بلوچستان.

Monotypic

Anas platyrhynchos Linnaeus, 1758
Syn: *Anas boscas*, *Anas boschas* L.
En: Mallard
Pr: Ordak-e Sarsabz اردک سرسبز
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common breeding bird at wetlands in Azarbaijan and the western provinces southeast to central Fars, and abundant winter visitor to wetlands almost throughout Iran, although scarce in extreme southeast.
جوجه‌آور به نسبت معمول در تالاب‌های آذربایجان و زنی استان‌های غربی به سمت جنوب تا فارس و مهاجر زمستانه فراوان تقریبا در تمامی تالاب‌های کشور؛ در منته‌ی الیه جنوب شرق کشور غیرمعمول است.

Polytypic

* BA:
Anas platyrhynchos platyrhynchos Linnaeus, 1758
Global range: breeding in Europe, Asia, North America; non-breeding in northern Africa, India, southern USA, Mexico
Remarks: The only form likely to occur in Iran. The only other form, *conboschas*, is confined to Greenland.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*conboschas*) به منطقه گرینلند محدود شده است.
Museum specimens: There are specimens in AMNH, BMNH, FMNH and ZISP.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 130, Hüe & Etchécopar 1970- p 110, Missone 1953- p 120, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 51, Stresemann 1928- p 406, Vaurie 1965- p 110

Anas clypeata Linnaeus, 1758
Syn: *Spatula clypeata* (L.)
En: Northern Shoveler
Pr: Ordak-e Nok-Pahn اردک نوک‌پهن
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000),
Status in Iran: Uncommon breeding bird in wetlands of Azarbaijan and Kordestan, and very common passage migrant and winter visitor at wetlands almost throughout Iran, although scarce in southeast.
جوجه‌آور غیرمعمول در تالاب‌های آذربایجان و کردستان و مهاجر عبوری و زمستانه بسیار معمول تقریبا در تمامی تالاب‌های ایران؛ در منته‌ی الیه جنوب شرق کشور غیرمعمول است.

Monotypic

Anas acuta Linnaeus, 1758
Syn: *Dafila acuta* (L.)
En: Northern Pintail
Pr: Filvash فیلوش
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Abundant passage migrant and winter visitor at wetlands almost throughout Iran, although scarce in extreme southeast.
مهاجر عبوری و زمستانه فراوان در تالاب‌های سراسر ایران؛ در منته‌ی الیه جنوب شرق کشور غیرمعمول است.

Monotypic

Anas querquedula Linnaeus, 1758
Syn: *Querquedula querquedula* (L.), *Querquedula circia*, *Cyanoptera circia* L., *Pterocyanea querquedula* L.
En: Garganey
Pr: Khutkā Abru-Sefid خوتکای ابروسفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon summer visitor to wetlands of Azarbaijan and Kordestan, and abundant passage migrant at wetlands throughout Iran.
مهاجر تابستانه غیرمعمول در تالاب‌های آذربایجان و کردستان و مهاجر عبوری فراوان در سایر تالاب‌های کشور.
Monotypic

Anas crecca Linnaeus, 1758
Syn: *Querquedula crecca* (L.), *Nettion crecca* (L.), *Nettium crecca*
En: Eurasian Teal (Common Teal)
Pr: Khutkā-ye Ma'muli خوتکای معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Abundant winter visitor and passage migrant at wetlands throughout Iran; scarce breeding bird at Lake Zaribar, Kordestan and possibly rare breeding bird in Azarbaijan.
مهاجر زمستانه و عبوری فراوان در تالاب‌های سراسر ایران، جوجه‌آور غیرمعمول در تالاب زریبار، کردستان و احتمالا جوجه‌آور کمیاب در ناحیه آذربایجان.
Polytypic

* BA:
Anas crecca crecca Linnaeus, 1758
Global range: breeding in northern and central Europe and Asia; non-breeding in central and southern Europe, northern Africa, central, southern and eastern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. The only other form *nimia* is confined to the Aleutian Islands in the North Pacific.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*nimia*) به جزایر آلئوتین در شمال اقیانوس آرام محدود شده است.
Museum specimens: There are specimens in AMNH, BMNH, Bombay NHS, FMNH, UMMZ, ZISP, ZMUK and ZSMünchen
Ref: Buxton 1921- p 875, Diesselhorst 1962- p 2, Hüe & Etchécopar 1970- p 111, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 51, Trott 1947a- p 702, Vaurie 1965- p 113

Marmaronetta angustirostris (Ménétries, 1832)
Syn: *Anas angustirostris* Ménétries
En: Marbled Duck (Marbled Teal)
Pr: Ordak-e Marmari اردک مرمری
Global range: EU
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common breeding bird in Khuzestan and central Fars and scarce breeding bird in Azarbaijan and Kordestan; irregular breeding bird in Seistan basin. Also locally abundant winter visitor at wetlands in Khuzestan and central Fars, and scarce passage migrant in south Caspian region.
جوجه‌آور معمول در تالاب‌های خوزستان و مرکز فارس و نیز به صورت غیرمعمول‌تر در نواحی آذربایجان و کردستان. جوجه‌آور کمیاب و نامنظم در حوزه سیستان؛ همچنین به طور محلی مهاجر زمستانه فراوان در تالاب‌های خوزستان و مرکز فارس و مهاجر عبوری غیرمعمول در نواحی جنوبی خزر.
Monotypic

Netta rufina (Pallas, 1773)
En: Red-crested Pochard
Pr: Ordak-e Tājdār اردک تاجدار
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare and irregular breeding bird in central Fars and possibly also Gilan and Sistan; locally common winter visitor to south Caspian region, and regular winter visitor in small numbers to wetlands of central Fars and Sistan, but very scarce in Khuzestan.
جوجه‌آور کمیاب و نامنظم در تالاب‌های مرکز فارس و احتمالا نواحی گیلان و سیستان؛ به طور محلی مهاجر زمستانه معمول در جنوب خزر و به تعداد کمتر اما منظم مهاجر زمستانه در تالاب‌های فارس و سیستان اما غیرمعمول در خوزستان.
Monotypic

Aythya ferina (Linnaeus, 1758)
En: Common Pochard
Pr: Ordak-e Sarhanāyee اردک سرحنایی
Global range: EU
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon breeding bird in Azarbaijan and also Kordestan, perhaps Gilan, /Mazandaran and Fars; abundant winter visitor to most of main wetland areas, although scarce in the northwest and rare in the southeast.

جوجه‌آور غیرمعمول در تالاب‌های نواحی آذربایجان و کردستان و احتمالا در گیلان/مازندران و فارس؛ مهاجر زمستانه فراوان در اغلب تالاب‌های کشور. در نواحی شمال غربی غیرمعمول و در جنوب شرق کمیاب است.

Monotypic

Aythya nyroca (Güldenstädt, 1770)
Syn: *Nyroca leucophtalma* Bechst. (White-eyed Duck)
En: Ferruginous Duck
Pr: Ordak-e Baluti اردک بلوطی
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common breeding bird in Azarbaijan, Kordestan, Hamadan, Kermanshah, Lorestan, Khuzestan, central Fars, Sistan and probably south Caspian; also fairly common winter visitor to south Caspian region, Khuzestan, Fars and Sistan.

جوجه‌آور به نسبت معمول در تالاب‌های آذربایجان، کردستان، همدان، کرمانشاه، لرستان، خوزستان، مرکز فارس، سیستان و احتمالا جنوب خزر؛ همچنین مهاجر زمستانه معمول در ناحیه جنوب خزر، خوزستان، فارس و سیستان.

Monotypic

Aythya fuligula (Linnaeus, 1758)
Syn: *Fuligula cristata*
En: Tufted Duck
Pr: Ordak-e Siāh-Kākol اردک سیاه کاکل
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: A rare and perhaps irregular breeding bird in Azarbaijan; also an abundant winter visitor to south Caspian region and common winter visitor to the other main wetland areas.

جوجه‌آور کمیاب و احتمالا نامنظم در تالاب‌های آذربایجان همچنین مهاجر زمستانه فراوان در نواحی جنوبی خزر و به صورت معمول زمستان‌گذران در سایر تالاب‌های اصلی ایران.

Monotypic

Aythya marila (Linnaeus, 1761)
En: Greater Scaup
Pr: Ordak-e Sar-Siāh اردک سرسیاه
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon winter visitor to south Caspian coast.

مهاجر زمستانه غیرمعمول در تالاب‌های جنوب خزر.

Polytypic

* DA:
Aythya marila marila (Linnaeus, 1761)
Global range: breeding in northern Eurasia; non-breeding in [Europe and Asia south to] the Mediterranean and India
Remarks: The subspecific status of the birds occurring in Iran has not been determined, but the only form likely to be concerned is the nominate. Another form, *nearctica*, occurs in northeast Asia and North America.

زیرگونه‌ای که در ایران حضور پیدا می‌کند مشخص نشده است اما فرم محتمل زیرگونه نمادین (*marila*) است. فرم دیگر (*nearctica*) در شمال شرق آسیا و شمال آمریکا حضور می‌یابد.

Melanitta fusca (Linnaeus, 1758)
Syn: *Œdemia fusca* (L.), *Oidemia fusca* (L.), *Anas fusca* L., 1758
En: Velvet Scoter
Pr: Eskuter-e (Ordak-e Siāh-e) Bāl-Sefid اسکوتر (اردک سیاه) بال‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Endangered (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; there have been only two records: a bird near Tabriz, East Azarbaijan, in 1862, and a party of nine on the Caspian Sea off Miankaleh Peninsula, Mazandaran, on 7 February 1964 (Roselaar & Aliabadian 2009).
سرگردان، تنها دو رکورد موجود است. یک فرد نزدیک تبریز در آذربایجان شرقی در سال ۱۸۶۲ و دسته‌ای شامل نه پرنده در شمال شبه جزیره میانکاله مازندران در ۷ فوریه ۱۹۶۴ (Roselaar & Aliabadian 2009).
Taxonomic notes: The East Asian form *stejnegeri* and the North American form *deglandi* are now widely considered to be one or two separate species, leaving *M. fusca* as a monotypic species. The nominate *fusca* is the only form likely to occur in Iran.
فرم آسیای شرقی (*stejnegeri*) و فرم آمریکای شمالی (*deglandi*) به طور گسترده‌ای یک یا دو گونه مجزا در نظر گرفته می‌شود و یک گونه تک سنخ‌ی محسوب می‌شود. فرم نمادین *fusca* تنها فرمی است که احتمالا در ایران حضور دارد.
Monotypic

Melanitta nigra (Linnaeus, 1758)
Syn: *Œdemia nigra* (L.), *Oidemia nigra*
En: Common Scoter
Pr: Eskuter-e Siāh (Ordak-e Siāh) اسکوتر سیاه (اردک سیاه)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant to south Caspian coast; there have been only two confirmed records: a bird collected by Zarudny in Gorgan Bay, Mazandaran, in January 1885 (Roselaar & Aliabadian 2009), and a female seen on the Caspian Sea near Alamdeh, Mazandaran on 7 January 1971 (Scott 2008).
سرگردان در جنوب سواحل خزر، تنها دو رکورد تایید شده موجود است: یک فرد توسط زارودنی از خلیج گرگان در ژانویه ۱۸۸۵ به دست آمد (Roselaar & Aliabadian 2009) و یک ماده نر در نزدیک علمده در مازندران در ۷ ژانویه ۱۹۷۱ مشاهده شد (Scott 2008).
Monotypic

Clangula hyemalis (Linnaeus, 1758)
Syn: *Harelda glacialis*
En: Long-tailed Duck (Oldsquaw)
Pr: Ordak-e Dom-Derāz اردک دم‌دراز
Global range: NA, EU
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant in winter, mainly in south Caspian region, but also recorded in Hormozgan.
زمستان به صورت سرگردان در نواحی جنوبی خزر، در استان هرمزگان نیز ثبت شده است.
Monotypic

Bucephala clangula (Linnaeus, 1758)
Syn: *Clangula glaucion* (L.), *Glaucionetta clangula* L.
En: Common Goldeneye
Pr: Ordak-e Guneh-Sefid (Cheshm-Talāyee) اردک گونه‌سفید (چشم‌طلایی)
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common winter visitor to south Caspian region and scarce winter visitor to Azarbaijan, but very rare further south.
مهاجر زمستانه به نسبت معمول در تالاب‌های جنوب خزر و مهاجر زمستانه غیرمعمول در آذربایجان اما در نواحی جنوبی‌تر بسیار کمیاب.
Polytypic

* BB:
Bucephala clangula clangula (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in northern Eurasia; non-breeding south to southern Europe and southeastern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form, *americana*, occurs in North America.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*americana*) در شمال آمریکا حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are specimens in AMNH, BMNH, Bombay NHS, and Tbilisi Museum.
Ref: Buxton 1921- p 875, Hüe & Etchécopar 1970- p 126, Vaurie 1965- p 136

Mergellus albellus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Mergus albellus* L.
En: Smew
Pr: Mergus-e (Ordak-e Māhikhār-e) Sefid مرگوس (اردک ماه‌ی‌خوار) سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common winter visitor to south Caspian region, and uncommon winter visitor to wetlands in Azarbaijan, Kordestan, Kermanshah and Tehran area; vagrant south to Esfahan and central Fars.
مهاجر زمستانه به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر و مهاجر زمستانه غیرمعمول در تالاب‌های نواحی آذربایجان، کردستان، کرمانشاه و تهران؛ به صورت سرگردان در مناطق جنوبی تا نواحی اصفهان و مرکز فارس.
Monotypic

Mergus merganser Linnaeus, 1758
En: Common Merganser (Goosander)
Pr: Mergus-e (Ordak-e Māhikhār-e) Bozorg مرگوس (اردک ماه‌ی‌خوار) بزرگ
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Regular winter visitor in small numbers to Azarbaijan, south Caspian region, Tehran area and perhaps also Kordestan.
به تعداد کم مهاجر زمستانه منظم در تالاب‌های نواحی آذربایجان، جنوب خزر، تهران و احتمالا کردستان.
Polytypic

* CA:
Mergus merganser merganser Linnaeus, 1758
Global range: breeding in Iceland, northern Eurasia; non-breeding south to southern Eurasia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Central Asia (*orientalis*) and North America (*americanus*).
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر (*orientalis*) در آسیای میانه و شمال آمریکا (*americanus*) حضور می‌یابند.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 130, Vaurie 1965- p 140

Mergus serrator Linnaeus, 1758
En: Red-breasted Merganser
Pr: Mergus-e (Ordak-e Māhikhār-e) Kākoli مرگوس (اردک ماه‌ی‌خوار) کاکلی
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common winter visitor to south Caspian region and uncommon winter visitor to southern Persian Gulf and coast of Persian Baluchestan; rare inland.
مهاجر زمستانه به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر و مهاجر زمستانه غیرمعمول در سواحل خلیج فارس و مکران، در تالاب‌های داخل سرزمینی کمیاب‌تر است.
Monotypic

Oxyura leucocephala (Scopoli, 1769)
Syn: *Erismatura leucocephala*
En: White-headed Duck
Pr: Ordak-e Sar-Sefid اردک سرسفید

Global range: EU

Conservation status: Endangered (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Endangered species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Uncommon summer visitor to wetlands of Azarbaijan and Kordestan, and uncommon resident in central Fars; also a regular winter visitor, usually in small numbers, to southeast Caspian and scarce winter visitor to Sistan basin. Rare on passage and in winter in southwest Caspian.

مهاجر تابستانه غیرمعمول در تالاب‌های نواحی آذربایجان و کردستان و مقیم غیرمعمول در مرکز فارس؛ همچنین مهاجر زمستانه منظم عموما به تعداد کم در جنوب خزر و مهاجر زمستانه به صورت غیرمعمول در حوزه سیستان؛ به طور کمیاب در زمان مهاجرت و زمستان در جنوب غرب خزر دیده می‌شود.

Monotypic

GALLIFORMES

PHASIANIDAE

Lyrurus (Clements & Birdlife: *Tetrao*) *mlokosiewiczi* (Taczanowski, 1875)
En: Caucasian Grouse (Caucasian Black Grouse)
Pr: Siāh-Khorus سیاه خروس
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon and local resident, confined to the forested mountains of East Azarbaijan
موقع محلی و غیرمعمول، محدود به جنگل‌های کوهستانی شمال آذربایجان شرقی.

Monotypic

Tetraogallus caspius (Gmelin, SG, 1784)
Syn: *Megaloperdix caspius*
En: Caspian Snowcock
Pr: Kabk-e Dari کبک دری
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix I (CITES 2014), Small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in high mountain ranges of northern and western Iran.
موقع به نسبت معمول در ارتفاعات کوهستانی شمال و غرب ایران.

Polytypic

* A:
Tetraogallus caspius caspius (Gmelin, SG, 1784)
Syn: *Tetrao caspius* Gmelin, SG, 1784
Global range: central Armenia to Turkmenistan
Type locality: Province of Astarabad
Remarks: Northwestern and northern Iran (Alborz) (Vaurie 1965).
این زیرگونه در شمال غرب و شمال ایران (البرز) دیده می‌شود (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, SMNS, Tbilisi Mus and ZMB.
Ref: Diesselhorst 1962- p 3, Gmelin, SG, 1784, Hüe & Etchécopar 1970- p 215, Marien 1951b- p 14, Paludan 1940- p 53, Schüz 1957b- p 17, Stresemann 1928- p 409, Trott 1947a- p 703, Vaurie 1965- p 263

* A:
Tetraogallus caspius semenowtianschanskii Zarudny, 1908
Syn: *Tetraogallus semenow-tianschanskii*
Global range: Zagros Mountains (southwestern Iran)
Type locality: Gamdalkal Pass, Bakhtiari, Zagros Mountains, southwestern Iran
Remarks: Western Zagros (Vaurie 1965)
این زیرگونه در غرب زاگرس دیده می‌شود (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, FMNH and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 215, Marien 1951b- p 14, Paludan 1938- p 636, Roselaar 1995, Vaurie 1965- p 263, Zarudny [Sarudny] 1908- p 28, Zarudny 1911- p 203

Alectoris chukar (Gray, JE, 1830)
Syn: *Alectoris græca*, *Caccabis chukar* Gray, *Caccabis saxatilis chukar* Gray, *Perdix chukar* Gray.
En: Chukar Partridge (Chukar)
Pr: Kabk-e Ma'muli کبک معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident throughout the mountain ranges of Iran.
موقع معمول در سراسر مناطق کوهستانی ایران.

Taxonomic notes: *Alectoris graeca* (Meisner, 1804) is now a separate species and old reports of this species in Iran are considered to be *A. chukar*. *A. c. shestoperovi* has been lumped in *Alectoris chukar koroviakovi* (Zarudny, 1914) since Peters *et al.* (1931–1987).

اکنون *Alectoris graeca* یک گونه مجزا تلقی می‌شود و گزارشات قدیمی از این گونه *A. chukar* هستند. از زمان پترز و همکاران (Peters *et al.* 1931–1987)، زیرگونه *A. c. shestoperovi* با زیرگونه *Alectoris chukar koroviakovi* یکی شده است.

Polytypic

* BA:
Alectoris chukar kurdestanica Meinertzhagen, R, 1923
Syn: *Alectoris graeca caucasica* Sushkin
Global range: southeastern Turkey, northern Syria, northern Iraq to northern Iran
Remarks: It occurs in northwestern Iran east to the Alborz and Kordestan (Vaurie 1965). Trott (1945) mentioned one specimen of *A. c. caucasica* from Tuchal, Tehran.

این زیر گونه از شمال غرب ایران به سمت شرق تا البرز و جنوب کردستان حضور می‌یابد (Vaurie 1965). ترات (Trott 1945) یک نمونه را تحت نام *Alectoris graeca caucasica* از توچال تهران ذکر نموده است.

Museum specimens: There are specimens from Deh-Bakri, Zanjan, Khatun-Abad, Tabriz, Livan, Maragheh, Orumiyeh, Marand, Khoy, Sanj-Bolagh (Azarbaijan), Karaj, Kermanshah and Sablestan (Esfahan) in FMNH, several specimens from Tabriz, Livan, Mahabad, Orumiyeh, Khoy, Zanjan and Kermanshah in AMNH, four specimens from Karaj in UMMZ, and one each in Karand and Tuchal in BMNH, and from Qoyum Daghi and Khoy in NMW Vienna.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 217, Roselaar 1995, Trott 1947a- p 703, Vaurie 1965- p 271

* A:
Alectoris chukar werae (Zarudny & Loudon, 1904)
Syn: *Alectoris graeca farsiana* Koelz, 1954
Global range: eastern Iraq, southwestern Iran
Type locality: Gamdalkal Pass and Bas Gerun Pass (Bakhtiari) and Dehdez (Khuzestan) southwestern Iran; synonym *A. g. farsiana* from Fars: Shiraz, Neyriz, Eqlid
Remarks: Zagros from Lorestan to Fars (Vaurie 1965)

در زاگرس از لرستان تا فارس حضور می‌یابد (Vaurie 1965).

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, UMMZ and ZISP.
Ref: Capito 1931- p 934, Hüe & Etchécopar 1970- p 217, Koelz 1954- p 30, Paludan 1938- p 636, Vaurie 1965- p 271, Zarudny 1911- p 203, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1904c- p 225

* A:
Alectoris chukar koroviakovi (Zarudny, 1914)
Syn: *Alectoris graeca shestoperovi* Suschkin, 1927; *Caccabis kakelik koroviakovi* Zarudny, 1914
Type locality: Eastern Iran in southern Khorasan (region of Birjand) and Persian Baluchestan, Iran; synonym *Alectoris graeca shestoperovi* Suschkin, 1927, decribed from Kuh-e Aselmeh (northern Khorasan) and said to occur in Tehran, Semnan and Khorasan provinces (specimens in ZMUK Copenhagen, ZSM München, Tblisi Museum) ['paler than *caucasica*, especially on the rump and upper tail-coverts; replaced further east by *koroviakovi*"]
Global range: northeastern and eastern Iran to western Pakistan
Remarks: Eastern Iran, southern Khorasan and Persian Baluchestan (Vaurie 1965).

در شرق ایران، جنوب خراسان و بلوچستان ایران حضور می‌یابد (Vaurie 1965).

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, and ZISP.
Ref: Dementyev 1948- p 178, Diesselhorst 1962- p 2, Genanger & Genanger 1968- p 65, Hüe & Etchécopar 1970- p 217, Paludan 1940- p 53, Schüz 1957b- p 18, Sushkin, 1927- p 23, Trott 1947a- p 704, Vaurie 1965- p 271, Zarudny [Zarudnyj] 1914- p 52

Ammoperdix griseogularis (Brandt, 1843)
Syn: *Perdix griseogulari* Brandt, 1843 [Turkmenia and Iran], *Ammoperdix bonhami*, *Ammoperdix bonhami bucharensis*, *Ammoperdix g. griseogularis*, *Ammoperdix g. ter-meuleni* Zarudny & Loudon, 1904 [Type locality: low and arid mountains of Khuzestan]
En: See-see Partridge
Pr: Tihu تیهو
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in arid hill ranges almost throughout Iran.

متیهو معمول در تپه ماهورهای خشک سراسر ایران.

Monotypic

Francolinus francolinus (Linnaeus, 1766)
Syn: *Attagen francolinus* L., *Francolinus vulgaris*
En: Black Francolin
Pr: Dorrāj درّاج
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common resident in southeast Caspian lowlands, Gasr-e Shirin area, Ilam, and southern lowlands and foothills from Khuzestan to Sistan and Baluchestan; also found locally along Aras River in northern Azarbaijan,
به طور محلی متداول معمول در نواح ی جنوبی خزر، قصر شیرین، ایلام و مناطق جلگه ای و دامنه‌های جنوب کشور از خوزستان تا بلوچستان؛ به طور محلی در حاشیه رود ارس در شمال آذربایجان زیاد دیده می‌شود.
Polytypic

* CA:
Francolinus francolinus francolinus (Linnaeus, 1766)
Syn: *Francolinus vulgaris caucasicus, Francolinus vulgaris sarudnyi*
Global range: Cyprus and Asia Minor south to Israel and east to Iran and Turkmenistan
Remarks: Northwestern, northern and northeastern Iran (Vaurie 1965).
در شمال غرب، شمال و شمال شرق ایران حضور می‌یابد (Vaurie 1965).
Ref: Dementyev 1948- p 177, Diesselhorst 1962- p 3, Hüe & Etchécopar 1970- p 222, Paludan 1940- p 53, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 57, Stresemann 1928- p 410, Vaurie 1965- p 282, Zarudny 1911- p 204

* A:
Francolinus francolinus arabistanicus Zarudny & Härms, 1913
Syn: *Francolinus orientalis arabistanicus* Zarudny & Härms, 1913
Type locality: Zagros and Khuzestan
Global range: central and southern Iraq, southwestern Iran
Remarks: South and southwest Iran in Khuzestan and the Zagros (Vaurie 1965).
در جنوب و جنوب غرب ایران در محدوده خوزستان و زاگرس حضور می‌یابد (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, UMMZ, ZMUK, ZSM München.
Ref: Capito 1931- p 934, Diesselhorst 1962- p 3, Hüe & Etchécopar 1970- p 222, Paludan 1938- p 638, Vaurie 1965- p 282, Zarudny [Sarudny] & Härms 1913b- p 54

* A:
Francolinus francolinus bogdanovi Zarudny, 1906
Syn: *Francolinus orientalis bogdanovi* Zarudny, 1906
Global range: southern Iran, southern Afghanistan, southwestern Pakistan
Type locality: Sistan and Persian Baluchestan
Remarks: Sistan and Baluchestan (Zarudny 1905, Vaurie 1965).
در سیستان و بلوچستان حضور می‌یابد (Zarudny 1905, Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, and ZISP, one specimen from Bam in MNHN Paris (Érard & Etchécopar 1970) and another specimen from Bampur by Richter in SMNS Stuttgart (Diesselhorst 1962).
Ref: Diesselhorst 1962- p 3, Érard & Etchécopar 1970- p 38, Hüe & Etchécopar 1970- p 222, Vaurie 1965- p 283, Zarudny [Sarudny] 1906b- p 151, Zarudny 1911- p 204

Francolinus pondicerianus (Gmelin, JF, 1789)
Syn: *Ortygornis ponticeriana* (Gm.)
En: Grey Francolin
Pr: Jirofti جیرفتی
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in southern lowlands from central Persian Gulf coast east through Hormozgan and Baluchestan to Pakistan border.
متداول به نسبت معمول مناطق پست جنوب از مرکز خلیج فارس به سمت شرق تا هرمزگان و بلوچستان تا نواحی مرز پاکستان است.
Polytypic

* A:
Francolinus pondicerianus mecranensis Zarudny & Härms, 1913
Syn: *Francolinus (Ortygornis) pondicerianus mecranensis* Zarudny & Härms, 1913
Global range: southern Iran and southern Pakistan
Type locality: Valley of the Rud-e Sarbaz and Bahu Kalat
Remarks: Southeastern Iran, from Kerman, Larestan and [Hormozgan] to Baluchestan (Vaurie 1965).
در جنوب شرق ایران از کرمان، لارستان و هرمزگان تا بلوچستان حضور می‌یابد (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are specimens from Isin (Hormozgan), Bampur (Baluchestan) and Tomogoan (Kerman) in AMNH and FMNH and from Rud-e Sarbaz in ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 223, Vaurie 1965- p 284, Zarudny [Sarudny] & Härms 1913b- p 53

Perdix perdix (Linnaeus, 1758)
Syn: *Perdix cinerea*
En: Grey Partridge (Common Partridge)
Pr: Kabk-e Chil کبک چیل
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident in uplands of northwestern Iran.
مقیم غیرمعمول در نواحی مرتفع شمال غرب ایران.

Polytypic

* BA:
Perdix perdix canescens Buturlin, 1906
Syn: *Perdix perdix furvescens* Zarudny, 1910
Global range: Turkey to the Caucasus and northwestern Iran
Remarks: Northwestern Iran east in the Zagros to Lorestan and perhaps the south Caspian region.
در شمال غرب ایران، شرق زاگرس به سمت لرستان و احتمالا در جنوب ناحیه خزر حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, and UMMZ.
Ref: Buxton 1921- p 880, Érard & Etchécopar 1970- p 131, Hüe & Etchécopar 1970- p 224, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 57, Trott 1947a- p 704, Vaurie 1965- p 288, Zarudny 1911- p 204

Coturnix coturnix (Linnaeus, 1758)
Syn: *Coturnix communis* Bonn., *Coturnix dactilisonans* L.
En: Common Quail
Pr: Belderchin بلدرچین
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to northern and westestern Iran, occurring south through Zagros to central Fars, and also locally in Kerman highlands and northern Baluchestan; also a widespread passage migrant, with a few birds remaining throughout the winter in south Caspian region, Khuzestan and central Fars.
مهاجر تابستانه معمول در شمال و غرب کشور به سمت جنوب تا زاگرس و مرکز فارس و به طور محلی در ارتفاعات کرمان و ربن شمال بلوچستان؛ مهاجر عبوری گسترده کشور، تعداد اندکی ربن در زمستان در نواحی جنوبی خزر، خوزستان و مرکز فارس باقی می‌مانند.

Polytypic

* BA:
Coturnix coturnix coturnix (Linnaeus, 1758)
Syn: *Coturnix communis orientalis* Bogd.
Global range: Europe and northwestern Africa to Mongolia and northern India
Remarks: This is the only form likely to occur in Iran.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, ROM, ZMUK, ZISP and Tashkent Museum.
Ref: Buxton 1921- p 880, Capito 1931- p 935, Hüe & Etchécopar 1970- p 226, Missone 1953- p 125, Paludan 1938- p 638, Paludan 1940- p 54, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 23, Schüz 1959- p 57, Stresemann 1928- p 410, Trott 1947a- p 704, Trott 1947b- p 234, Vaurie 1965- p 292, Zarudny 1886- p 323

Phasianus colchicus Linnaeus, 1758

En: Common Pheasant

Pr: Qarqāvol (Tureng) قرقاول (تورِنگ)

Global range: EU

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Locally common resident in forests of Kalibar Mountains, northern Azarbaijan, in forests, coastal scrub and marshes of south Caspian region, and in riverine forest and thickets along Hari Rud in northeastern Khorasan.

به طور محلی موجود معمول جنگل‌های کالیبر [ارسباران] در شمال آذربایجان، مناطق جنگلی، بوته‌زارهای ساحلی و مانداب‌های جنوب خزر و جنگل‌های رودخانه‌ای و بیشه‌زارهای حاشیه هریرود در شمال خراسان.

Polytypic

* CA:
Phasianus colchicus colchicus Linnaeus, 1758
Global range: Transcaucasia (Georgia, Armenia, Azerbaijan)
Remarks: Northwestern Iran, in the deciduous forests and woodlands of the Kaleibar Mountains in East Azarbaijan (Vaurie 1965, Kaboli *et al.* 2016).
در شمال غرب ایران در جنگل‌های خزان‌کننده و درختزارهای کوه‌های کالیبر در شمال آذربایجان شرقی حضور می‌یابد (Vaurie 1965, Kaboli *et al.* 2016).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 230, Kaboli *et al.* 2016- p 177, Vaurie 1965- p 315

* BA:
Phasianus colchicus talischensis Lorenz, T, 1889
Syn: *Phasianus talischensis* Lorenz.
Global range: southeastern Transcaucasia (Azerbaijan, north-central Iran)
Remarks: Southern Caspian region east to the region of Sari (Vaurie 1965).
در جنوب ناحیه خزر به سمت شرق تا ساری حضور می‌یابد (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, SMNS, ZMB and ZISP.
Ref: Buxton 1921- p 881, Genanger & Genanger 1968- p 63, Heinrich 1928- p 245, Hüe & Etchécopar 1970- p 230, Kaboli *et al.* 2016- p 177, Schüz 1957b- p 23, Schüz 1959- p 58, Stresemann 1928- p 411, Trott 1947a- p 704, Vaurie 1965- p 315, Witherby 1910- p 516, Zarudny 1911- p 204

* A:
Phasianus colchicus persicus Severtzov, 1875
Syn: *Phasianus komarowii* Bogdanov, 1886, *Phasianus persicus*
Global range: southwestern Turkmenistan, northeastern Iran
Type locality: "Littora meridionalia maris Caspii", restricted here to the lower Gorgan River
Remarks: Recorded from Mazandaran (Pol-e Sefid: Paludan in ZMUK, Babol Sar: Woosnam exx in BMNH; Kiasar plateau: Stresemann in ZMB, Dasht-e Naz), Bandar Turkmen and Gorgan east to the Bojnord in Khorasan (Vaurie 1965).
از مازندران به سمت بندر ترکمن تا شرق به طرف گرگان تا حوالی بجنورد خراسان دیده شده است (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, ZMB and ZMUK.
Ref: Dementyev 1948- p 178, Heinrich 1928- p 298, Hüe & Etchécopar 1970- p 231, Kaboli *et al.* 2016- p 177, Missone 1954- p 91, Paludan 1940- p 54, Schüz 1959- p 58, Severtzow 1875- p 208, Stresemann 1928- p 411, Vaurie 1965- p 316, Witherby 1910- p 516, Zarudny 1886- p 322, Zarudny 1889- p 813, Zarudny 1892- p 132, Zarudny 1903- p 76, Zarudny 1911- p 204

* BB:
Phasianus colchicus principalis Sclater, PL, 1885
Syn: *Phasianus principalis*
Global range: southeastern Turkmenistan, northwestern Afghanistan
Remarks: Northeastern Khorasan (Vaurie 1965), east from Quchan (Radde 1889) to the riverine forests and thickets along the valley of the Hari Rud near Sarakhs (Zarudny 1900) (Kaboli *et al.* 2016). Kayvanfar *et al.* (2014) obtained 35 specimens from Tandoureh N.P. and the Sarakhs area.
در شمال شرق خراسان (Vaurie 1965) از سمت قوچان (Radde 1889) به سمت جنگل‌ها و بیشه‌زارهای حاشیه دره هریرود نزدیک سرخس (Zarudny 1900, Kaboli *et al.* 2016) حضور می‌یابد. کیوانفر و همکاران (Kayvanfar *et al.* 2014) ۳۵ نمونه را از پارک ملی تندوره و منطقه سرخس به دست آوردند.
Museum specimens: Some specimens in ZISP (from Hari Rud, where Zarudny 1900 mentioned “big numbers”) and Tbilisi Museum (from Lotf-Abad, where Radde stated “once common but much reduced by 1886 due to overshooting”).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 231, Kaboli *et al.* 2016- p 177, Kayvanfar *et al.* 2014, Schüz 1959- p 58, Vaurie 1965- p 316

GAVIIFORMES

GAVIIDAE

Gavia stellata (Pontoppidan, 1763)
Syn: *Colymbus Stellatus* Pontoppidan, 1763, *Colymbus septentrionalis* L.
En: Red-throated Diver [in EU] (Red-throated Loon [in NA])
Pr: Qavvās-e Galu-Sorkh غواص گلوسرخ
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant in winter to south Caspian region in Mazandaran and Golestan.
زمستان‌ها به صورت سرگردان در جنوب خزر در استان‌های گلستان و مازندران.

Monotypic

Gavia arctica (Linnaeus, 1758)
Syn: *Colymbus arcticus* L.
En: Black-throated Diver [in EU] (Black-throated Loon [in NA])
Pr: Qavvās-e Galu-Siāh غواص گلوسیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon winter visitor to south Caspian region.
مهاجر زمستانه غیرمعمول در نواحی جنوب خزر.

Polytypic

* DA:
Gavia arctica arctica (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in northwestern and north-central Eurasia; non-breeding in coastal Europe and southwestern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form, *viridigularis*, occurs in eastern Asia and western North America.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*viridigularis*) در آسیای شرقی و غرب آمریکای شمالی حضور می‌یابد.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 24, Vaurie 1965- p 5

PROCELLARIIFORMES

HYDROBATIDAE (TiF: Oceanitidae)

Oceanites oceanicus (Kuhl, 1820)
En: Wilson's Storm Petrel (Wilson's Petrel)
Pr: Morq-e Tufān (Morq-e Tufān-e Wilson) (مرغ توفان (مرغ توفان ویلسون
Global range: TO, SO
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant to southern Persian Gulf and Starit of Hormoz; the last record was of one in the Strait of Hormoz off Bandar Abbas, Hormozgan, on 22 June 1977 (Scott 2008).
به صورت سرگردان در خلیج فارس و تنگه هرمز؛ آخرین رکورد متعلق به یک پرنده دور از حاشیه تنگه هرمز در ۲۲ ژوئن ۱۹۷۷ بوده است (Scott 2008).
Polytypic

* DB:
Oceanites oceanicus oceanicus (Kuhl, 1820)
Global range: subantarctic islands
Remarks: Vagrant to southern Persian Gulf and Oman Sea (Hüe & Etchécopar 1970, Scott 2008). The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Antarctica, the South Shetland and South Sandwich Islands and Tierra del Fuego, north to Chile and Peru.
به صورت سرگردان در خلیج فارس و دریای عمان دیده شده است (Hüe & Etchécopar 1970, Scott 2008). تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در آنتارکتیک، جنوب شتلند و جنوب جزایر ساندویچ و تیرا دو فوگو، شمال شیلی و پرو حضور می‌یابند.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 35

PROCELLARIIDAE

Calonectris diomedea (Scopoli, 1769)
Syn: *Procellaria diomedea diomedea* Scopoli
En: Scopoli's Shearwater
Pr: Kabuter-e Daryāei-ye Meditāraneie کبوتر دریایی مدیترانه‌ای
Global range: AO; breeding in Mediterranean islands; non-breeding [south to the] southern Atlantic
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded once off Chabahar, Sistan & Baluchestan, on 5 April 1972 (Scott 2008).
سرگردان؛ تنها یک بار در ۵ اوریل ۱۹۷۲ دور از سواحل چابهار ثبت شده است (Scott 2008).
Taxonomic notes: Scopoli's Shearwater has recently been split from Cory's Shearwater *C. (diomedea) borealis* (Robb & Mullarney 2008, Howell 2012, Sangster *et al.* 2012). Vagrants reaching the Persian Gulf and Arabian Sea are assumed to be of this species, which breeds in the Mediterranean basin, rather than *C. d. borealis*, which breeds on islands in the Atlantic (Porter & Aspinall 2010).
این گونه اخیرا از کبوتر دریایی کوری مشتق شده است (Robb & Mullarney 2008, Howell 2012, Sangster *et al.* 2012). افراد سرگردان که به خلیج فارس و دریای عمان می‌رسند به نظر همین گونه می‌آیند که در حوزه مدیترانه جوجه‌آوری دارند تا کبوتر دریایی کوری که در جزایر آتلانتیک اطلس تولید مثل می‌کنند (Porter & Aspinall 2010).

Monoytypic

Ardenna (Clements: Puffinus) pacifica (Gmelin, JF, 1789)
En: Wedge-tailed Shearwater
Pr: Kabuter-e Daryāei-ye Dom-Pahn کبوتر دریایی دم‌پهن
Global range: PO, IO
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; there have been only two confirmed records: one bird in the Gulf of Oman off the Iranian coast in June 1969, and a few birds in the Strait of Hormoz on 24 September 1976 (Scott 2008).
سرگردان؛ تنها دو رکورد موثق موجود است: یک فرد از نزدیک سواحل ایرانی دریای عمان در ژوئن ۱۹۶۹ و چند فرد در نزدیکی تنگه هرمز در ۲۴ سپتامبر ۱۹۷۶ (Scott 2008).

Monotypic

Ardenna (Clements: Puffinus) grisea (Gmelin, JF, 1789)
En: Sooty Shearwater
Pr: Kabuter-e Daryāei-ye Dudi کبوتر دریایی دودی
Global range: Worldwide
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant to southern Persian Gulf; the only record is of a bird found dead at Bandar Abbas, Hormozgan, on 12 June 2008 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
به صورت سرگردان در سواحل خلیج فارس؛ تنها رکورد متعلق به یک پرنده مرده است که در ۱۲ ژوئن ۲۰۰۸ در بندرعباس پیدا شد (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Monotypic

Puffinus persicus Hume, 1872
Syn: *Puffinus assimilis persicus* Hume, *Puffinus I'herminieri persicus*, *Puffinus obscurus* Gm.
En: Persian Shearwater
Pr: Kabuter-e Daryāei-ye Irāni کبوتر دریایی ایرانی
Global range: IO
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common visitor from October to March in the southern Persian Gulf and off the Mekran coast, possibly breeding on some of offshore islands.
به طور محلی مهاجر ماه‌های اکتبر تا مارس [آبان تا اسفند] در سواحل خلیج فارس و دریای عمان است و احتمالا در برخی جزایر فراکرانه‌ای جوجه‌آوری دارد.
Taxonomic notes: This species was formerly considered to be a race of Audubon's Shearwater *Puffinus lherminieri*.
این گونه در گذشته به عنوان نژادی از کبوتر دریایی آدوبون (*Puffinus lherminieri*) در نظر گرفته می‌شده است

Polytypic

* DA:
Puffinus persicus persicus Hume, 1872
Global range: [Arabian Sea, Persian Gulf and northern Indian Ocean]
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form, *temptator*, occurs in the Comoro Islands.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*temptator*) در جزایر کومور حضور می‌یابد.

PODICIPEDIFORMES (TiF: Phoenicopteriformes)

PODICIPEDIDAE

Tachybaptus ruficollis (Pallas, 1764)
Syn: *Podiceps ruficollis, Podiceps minor* (Gm.), *Tachybaptus nigricanus*
En: Little Grebe
Pr: Keshim-e Kuchak کشیم کوچک
Global range: EU, AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident and winter visitor at wetlands throughout northern and western Iran south to central Fars, also occurring in Sistan basin; possibly also a regular winter visitor to lower Sarbarz River in southeast Baluchestan.

مقیم و مهاجر زمستانه معمول در تالاب‌های سراسر ریمه شمالی و غربی ایران به سمت جنوب تا مرکز فارس و زنی حوزه سیستان؛ احتمالا مهاجر زمستانه منظم در حوزه رودخانه سرباز در جنوب شرق بلوچستان.

Polytypic

* BB:
Tachybaptus ruficollis albescens (Blanford, 1877)
Syn: *Tachybaptus ruficollis albipennis* Sharpe, 1894, *Podiceps albipennis, Podiceps fluviatilis albipennis* (Sharpe), *Podicipes albipennis*
Global range: Caucasus to Burma and Sri Lanka
Remarks: The taxon *albipennis* was said to be common in reed-beds of Hamun and two specimens were obtained from Sistan and Lab-e Baring (Baker 1919), and a young bird was obtained from Kuhak (Cumming 1905), Neyzar and Sistan (Zarudny 1903). Until recently, most authors assigned the birds occurring in northern and eastern Iran to *capensis* Salvadori, 1884 (Hüe & Etchécopar 1970, Roselaar 1995, Vaurie 1965), but this name is now restricted to populations occurring in Africa south of the Sahara and Madagascar. Zarudny (1911) listed *capensis* for the south Caspian Sea, Paropamisus, Mesopotamia, Kerman and Sistan areas. It was recorded in Anzali (Buxton 1921, Stresemann 1928), Gulega, Kapur-Chal and Anzali (Schüz 1959), Tir-Tash, Mazandaran (Missone 1953), and Atrek and Gorgan, with an example from Gonbad-e Kavus (Dementyev 1948). *Tachybaptus ruficollis albescens* now includes *T. r. albipennis* (Mlíkovský 2010).

این تاکسون قبلا به صورت معمول در زنی‌ارهای هامون گزارش شده بود و دو نمونه از سیستان و لب بلینگ (Baker 1919) به دست آمده بود (Cumming 1905) یک پرنده جوان از منطقه کوهک (Cumming 1905) زنی‌ار و سیستان (Zarudny 1903) به دست آمده است. تا چندی پیش، بیشتر نویسندگان، پرندگاری که در شمال و شرق ایران دیده می‌شدند را به زیرگونه *capensis* نسبت می‌دادند (Hüe & Etchécopar 1970, Roselaar 1995, Vaurie 1965) اما این نام اکنون به جمعیت‌های موجود در آفریقا، جنوب صحرا و ماداگاسکار اطلاق می‌شود. زارودنی (Zarudny 1911) زیرگونه اخیر (*capensis*) را برای جنوب خزر، پاروپامیسوس، بین النهرین، نواحی کرمان و سیستان ذکر کرده است. علاوه بر این در مناطقی از جمله انزلی (Buxton 1921, Stresemann 1928)، گلوگاه، کپورچال و انزلی (Schüz 1959) دشت تیتاش مازندران (Missone 1953) و اترک و گرگان با یک نمونه از گنبد کاووس (Dementyev 1948) ثبت شده است. زیرگونه *Tachybaptus ruficollis albescens* اکنون زیرگونه *T. r. albipennis* را در بر می‌گیرد (Mlíkovský 2010).

Museum specimens: There are several specimens of *T. r. albipennis* from Sistan in BMNH, Bombay NHS and Tashkent Museum, and *capensis* in AMNH, BMNH, FMNH, and ZISP, but these birds need verification as to subspecies.
Ref: Baker 1919- p 134, Buxton 1921- p 876, Cumming 1905- p 699, Dementyev 1948- p 179, Hüe & Etchécopar 1970- p 31, Missone 1953- p 122, Schüz 1959- p 29, Stresemann 1928- p 406, Vaurie 1965- p 10, Zarudny 1903- p 34, Zarudny 1911- p 196

* BB:
Tachybaptus ruficollis iraquensis (Ticehurst, 1923)
Global range: Iraq, southwestern Iran
Remarks: Southwestern Iran in Khuzestan and Fars. One specimen was taken from Barm-e Shur lake in Fars (Capito 1931).

در جنوب غرب ایران در خوزستان و فارس حضور می‌یابد. یک نمونه از تالاب برم شور در فارس به دست آمده است (Capito 1931).

Museum specimens: There are two specimens from Bisheh-Dalan in UMMZ.
Ref: Capito 1931- p 933, Hüe & Etchécopar 1970- p 31, Paludan 1938- p 632, Vaurie 1965- p 11

Podiceps grisegena (Boddaert, 1783)
En: Red-necked Grebe
Pr: Keshim-e Gardan-Sorkh کشیم گردن‌سرخ
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Irregular breeding bird in Azarbaijan, uncommon winter visitor to south Caspian coast.
جوجه‌آور نامنظم در ناحیه آذربایجان، مهاجر زمستانه غیرمعمول در نواحی جنوبی خزر.

Polytypic

* BB:
Podiceps grisegena grisegena (Boddaert, 1783)
Global range: breeding in northern, central Eurasia; non-breeding in southwestern Asia, southern and western Europe, northern Africa
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs in eastern Asia and North America.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در آسیای شرقی و شمال آمریکا حضور می‌یابد.
Museum specimens: One specimen was obtained from Kariz by Zarudny (now in ZISP) (Zarudny 1901), and one from Bandar Turkmen by Read now in ZSMünchen (Diesselhorst 1962).
Ref: Diesselhorst 1962- p 2, Hüe & Etchécopar 1970- p 28, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 28, Vaurie 1965- p 15

Podiceps cristatus (Linnaeus, 1758)
En: Great Crested Grebe
Pr: Keshim-e Bozorg کشیم بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common breeding bird in principal wetlands, although scarce and local in Khuzestan; also an abundant winter visitor to south Caspian region, with small numbers reaching southern Persian Gulf and coast of Persian Baluchestan.
جوجه‌آور به نسبت معمول در تالاب‌های اصلی کشور و ریز به طور غیرمعمول و محلی در خوزستان؛ مهاجر زمستانه فراوان در ناحیه جنوبی خزر و به تعداد کمتر در سواحل خلیج فارس و مکران.

Polytypic

* BA:
Podiceps cristatus cristatus (Linnaeus, 1758)
Global range: Eurasia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Africa and Australasia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در آفریقا و استرالیا حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are a few specimens in BMNH, BombayNHS, FMNH and ZISP.
Ref: Buxton 1921- p 876, Capito 1931- p 933, Hüe & Etchécopar 1970- p 27, Missone 1953- p 121, Paludan 1938- p 632, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 28, Vaurie 1965- p 16

Podiceps auritus (Linnaeus, 1758)
En: Horned Grebe (Slavonian Grebe)
Pr: Keshim-e Shākhdār کشیم شاخدار
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common winter visitor to south Caspian region; vagrant to southern Persian Gulf.
مهاجر زمستانه به نسبت معمول در ناحیه جنوب خزر؛ به صورت سرگردان در نواحی خلیج فارس.

Polytypic

* A:
Podiceps auritus auritus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Podiceps auritus korejewi* Zarudny & Loudon, 1902
Global range: breeding in northern Eurasia; non-breeding in western Europe, central and eastern Asia
Remarks: Most records are from the south Caspian region, but there is an old specimen from Bareng, Iranian Sistan (Zarudny & Loudon 1902) and there has been one record from the southern Persian Gulf (in January 1974). *P. a. auritus* is the only form likely to occur in Iran. Another form occurs in North America. Type locality of synonym *korejewi* is from Barang Bay (Hamun-e Farah lake), Sistan [Afghanistan].

اغلب رکوردها از جنوب ناحیه خزر است اما یک نمونه قدیمی از بارنگ، بخش ایرانی منطقه سیستان به دست آمده است (Zarudny & Loudon 1902) و یک رکورد نیز از خلیج فارس موجود است (در ژانویه ۱۹۷۴). زیرگونه *P. a. auritus* تنها فرمی است که حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در شمال آمریکا حضور می‌یابد. نمونه تایپ این تاکسون از منطقه بارنگ (دریاچه هامون فراه) در سیستان افغانستان است.

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 29, Vaurie 1965- p 14, Zarudny 1911- p 196, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1902b- p 186

Podiceps nigricollis Brehm, CL, 1831
Syn: *Colymbus caspius* Hablizl, 1783
En: Black-necked Grebe
Pr: Keshim-e Gardan-Siāh کشیم گردن‌سیاه
Global range: EU, AF, NA, MA
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: A locally common breeding bird in Azarbaijan and irregular breeding bird in central Fars; also a very common winter visitor to south Caspian region, occurring in smaller numbers south to southern Persian Gulf and coast of Persian Baluchestan, and an abundant passage migrant in the Uromiyeh basin, Azarbaijan.

به طور محلی جوجه‌آور معمول در نواحی آذربایجان و به طور نامنظم در مرکز فارس؛ همچنین مهاجر زمستانه معمول به نواحی جنوبی خزر و به تعداد کمتر در نواحی جنوبی تا سواحل خلیج فارس و مکران؛ مهاجر عبوری فراوان در حوزه ارومیه.

Polytypic

* CA:
Podiceps nigricollis nigricollis Brehm, CL, 1831
Global range: Eurasia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Africa south of the Sahara and North America.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در آفریقا در جنوب صحرا و شمال آمریکا حضور می‌یابند.

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 30, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 28, Vaurie 1965- p 12

PHOENICOPTERIFORMES
Taxonomic note: Formerly included within the Pelecaniformes.

سابقا در زمره پلیکان‌سانان طبقه‌بندی می‌شد.

PHOENICOPTERIDAE

Phoenicopterus roseus Pallas, 1811
Syn: *Phoenicopterus antiquorum* Tem.
En: Greater Flamingo
Pr: Felāmingo-ye (Morq-e Hoseyni) Bozorg فلامینگوی (مرغ حسینی) بزرگ
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Formerly an abundant breeding bird at Lake Urumiyeh, Azarbaijan; recently found breeding in Fars (at Lake Maharlu) and Khuzestan (at Shadegan). An abundant winter visitor to salt lakes of central Fars and a common winter visitor to Gorgan Bay, Mazandaran, the Sistan basin, Khuzestan and entire south coast.

در گذشته جوجه‌آور فراوان در دریاچه ارومیه اما اکنون در خوزستان (تالاب شادگان) و فارس (دریاچه مهارلو) جوجه‌آوری دارد. مهاجر زمستانه فراوان در دریاچه-های شور مرکز فارس و زمستان‌گذران معمول در خلیج گرگان، حوزه سیستان، خوزستان، سراسر سواحل جنوب.

Taxonomic notes: In the past *Phoenicopterus roseus* was lumped in *P. ruber*.

قبلا *Phoenicopterus roseus* با *P. ruber* یکی بود.

Monotypic

Phoeniconaias (Clements: *Phoenicopterus*) *minor* (Geoffroy Saint-Hilaire, 1798)
En: Lesser Flamingo
Pr: Felāmingo-ye (Morq-e Hoseyni-ye) Kuchak فلامینگوی (مرغ حسینی) کوچک
Global range: AF
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only record is of a single bird at Kuhak, Sistan, in June 1904 (Roselaar & Aliabadian 2009).

سرگردان؛ تنها رکورد متعلق به یک پرنده از کوهک، سیستان در ژوئن ۱۹۰۴ (Roselaar & Aliabadian 2009).

Taxonomic notes: Included in *Phoenicopterus* by Clements.

در چک لیست کلمنتس در زمره جنس *Phoenicopterus* است.

Monotypic

PHAETHONTIFORMES

Taxonomic notes: Until fairly recently, the Phaethontidae were included in Pelecaniformes.

تا گذشته نزدیک خانواده نوک‌سرخ دریایی جزء راسته پلیکان‌سانان بود.

PHAETHONTIDAE

Phaethon aethereus Linnaeus, 1758

En: Red-billed Tropicbird

Pr: Nok-Sorkh-e Daryāei نوک‌سرخ دریایی

Global range: TrO

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Uncommon breeding bird on islands in southern Persian Gulf and Strait of Hormoz, probably resident, but last recorded on 10 June 1977, when several were seen in the Strait of Hormoz off the Iranian coast (Scott 2008).

جوجه‌آور غیرمعمول در جزایر خلیج فارس و نزدیک تنگه هرمز، احتمالا مقیم اما آخرین رکورد خارج از نواحی ساحلی در تنگه هرمز (داخل مرزهای آبی ایران) در ۱۰ ژوئن ۱۹۷۷ بوده است (Scott 2008).

Polytypic

* BB:
Phaethon aethereus indicus Hume, 1876
Syn: *Phaëton indicus*
Global range: Red Sea, Gulf of Aden, Persian Gulf
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in the Atlantic and Pacific Oceans.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در اقیانوس‌های اطلس و آرام حضور می‌یابند.
Museum specimens: Several specimens were collected on Lesser Tunb Island (Hormozgan) in 1921 by Cox & Cheesman (Ticehurst 1923) and by LaPersonne in 1923 (Ticehurst 1925), but the whereabouts of the specimens is unclear.
Ref: Baker 1923- p 70, Gallagher *et al.* 1984, Hüe & Etchécopar 1970- p 41, Løppenthin 1951- p 606, Ticehurst 1923- p 71, Ticehurst *et al.* 1925- p 729, Vaurie 1965- p 38, Zarudny 1911- p 198

CICONIIFORMES

Taxonomic notes: Until fairly recently, this order included the Ardeidae and Threskiornithidae.

تا گذشته نزدیک این راسته شامل خانواده‌های حواصیل‌ها و اکراس‌ها بود.

CICONIIDAE

Ciconia nigra (Linnaeus, 1758)
Syn: *Melanopelargus niger* L.
En: Black Stork
Pr: Lak-Lak-e Siāh لک‌لک سیاه
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon summer visitor, passage migrant and winter visitor, breeding in remote regions of the Alborz Mountains, the mountains of northern Khorasan, the Zagros Mountains and the Kerman highlands, and wintering along permanent rivers in southern Iran.

مهاجر تابستانه، عبوری و زمستانه غیرمعمول. در مناطق دور از دسترس در کوه‌های البرز، کوه‌های شمال خراسان، کوه‌های زاگرس و ارتفاعات کرمان جوجه‌آوری داشته و در امتداد رودهای دائمی جنوب ایران زمستان‌گذاری دارد.

Monotypic

Ciconia episcopus (Boddaert, 1783)
Syn: *Dissoura episcopus* (Bodd.)
En: Woolly-necked Stork (White-necked Stork)
Pr: Lak-Lak-e Gardan-Sefid لک‌لک گردن‌سفید
Global range: AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only record is of three birds between Mir-Bazar and Shahrestan, Baluchestan,in Baluchestan on 19 March 1901 (Roselaar & Aliabadian 2009).

سرگردان؛ آخرین رکورد متعلق به سه فرد از منطقه میر بازار و شهرستان در بلوچستان ایران در ۱۹ مارس ۱۹۰۱ (Roselaar & Aliabadian 2009).

Polytypic

* DB:
Ciconia episcopus episcopus (Boddaert, 1783)
Global range: India to Indochina, the Philippines and Malay Peninsula, northern Sumatra
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in sub-Saharan Africa and south Sumatra, Java, Lesser Sundas, and Sulawesi.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در آفریقا در حوالی صحرا، جنوب سوماترا، جاوا، سوندا‌س کوچک و سولاوسی حضور می‌یابند.

Ciconia ciconia (Linnaeus, 1758)
Syn: *Ciconia alba* (L.)
En: White Stork
Pr: Lak-Lak-e Sefid (Haji Lak-Lak) لک‌لک سفید (حاجی لک‌لک)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor, passage migrant and winter visitor, breeding in western Iran from Azarbaijan east to Tehran and south to central Fars, and wintering commonly in wetlands of Khuzestan and central Fars.

مهاجر تابستانه، عبوری و زمستانه معمول، در غرب ایران از آذربایجان به سمت شرق تا تهران و به سمت جنوب تا مرکز فارس جوجه آوری داشته و به طور معمول در تالاب‌های خوزستان و فارس زمستان‌گذاری دارد.

Polytypic

* CA:
Ciconia ciconia ciconia (Linnaeus, 1758)
En: Western White Stork
Global range: breeding in Europe and western Asia, Middle East and northern Africa; non-breeding south to eastern and southern Africa
Remarks: The form breeding commonly in northern and western Iran and wintering in southwestern Iran.

این فرم صورت معمول در شمال و غرب ایران جوجه‌آوری کرده و در جنوب غرب ایران زمستان‌گذرانی دارد.

Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 29, Hüe & Etchécopar 1970- p 77, Paludan 1938- p 630, Paludan 1940- p 17, 51, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 47, Vaurie 1965- p 83

* CA:
Ciconia ciconia asiatica Severtzov, 1873
Syn: *Ciconia azreth* Sev.
En: Eastern White Stork
Global range: breeding in central Asia; non-breeding in Iran and India
Remarks: Zarudny (1900, 1901, 1903) gives some information on *Ciconia azreth* and lists it as a rare breeder in the Sistan marshes in Jun 1896 and as present but with no proof of breeding in May 1898n. Single White Storks recorded in April 1970 and April 1972 near Zahedan, Sistan & Baluchestan, could well have been *asiatica* (D.A. Scott, unpubl. data).

زارودنی (Zarudny 1900, 1901, 1903) اطلاعاتی از این تاکسون را ارائه کرده و آن را به عنوان جوجه‌آور کمیاب در زمین‌های سیستان در ژوئن ۱۸۹۶ و نیز در می ۱۸۹۸ (بدون شواهدی دال بر جوجه‌آوری) گزارش می‌کند. رکورد یک لک‌لک سفید در آوریل ۱۹۷۰ و ۱۹۷۲ نزدیک زاهدان به نظر می‌رسد که متعلق به همین زیرگونه بوده است (D.A. Scott, unpubl. data).

Ref: Schüz (1959- p 49), Zarudny 1903- p 102, Zarudny 1911- p 198

PELECANIFORMES (TiF: Ardeiformes)

Taxonomic notes: Until fairly recently, this order included many families including the Pelecanidae. The Phaethonidae and Phoenicopteridae are now included in separate orders, i.e. Phaethoniformes and Phoenicpteriformes while the Sulidae, Anhingidae and Phalacrocoracidae are grouped together in the order Suliformes. The Ardeidae and Threskiornithidae have recently been moved from the Ciconiiformes to Pelecaniformes.

تا گذشته نزدیک این راسته شامل تعدادی از خانواده‌ها از جمله خانواده پلیکان‌ها بود. خانواده‌های نوک‌سرخ دریایی و فلامینگوها اکنون در راسته‌های جداگانه قرار دارند، در حالی که خانواده‌های بوبی، باکلان مارگردن و باکلان با هم در راسته بوبی قرار دارند. خانواده‌های حواصیل و اکراس اخیرا از راسته لک‌لک سانان به راسته پلیکان‌سانان منتقل شده‌اند.

THRESKIORNITHIDAE

Threskiornis aethiopicus (Latham, 1790)
Syn: *Tantalus ibis* L., *Ibis religiosa*
En: African Sacred Ibis
Pr: Akrās-e Āfriqāei اکراس آفریقایی
Global range: AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon winter visitor and possibly rare breeding bird in wetlands of Khuzestan.
مهاجر زمستانه غیرمعمول و احتمالا جوجه‌آور کمیاب در تالاب‌های خوزستان.

Monotypic

Plegadis falcinellus (Linnaeus, 1766)
Syn: *Ibis falcinellus* (L.)
En: Glossy Ibis
Pr: Akrās-e Siāh اکراس سیاه
Global range: Worldwide
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common breeding bird in wetlands of Azarbaijan and central Fars; fairly common winter visitor to wetlands of Khuzestan, the northern Persian Gulf coast and central Fars, and occasional in winter in Gilan; scarce passage migrant at wetlands elsewhere in western half of Iran.
به طور محلی جوجه‌آور معمول در تالاب‌های نواحی آذربایجان و مرکز فارس، مهاجر زمستانه به نسبت معمول در تالاب‌های خوزستان، مرکز فارس و سواحل خلیج فارس و گاه‌ی در همین فصل در گیلان. مهاجر عبوری کمیاب در تالاب‌های سایر غربی کشور.

Monotypic
Platalea leucorodia Linnaeus, 1758
En: Eurasian Spoonbill
Pr: Kafcheh-Nok کفچه‌نوک
Global range: AF, EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common breeding bird at wetlands of Azarbaijan, central Fars and Persian Gulf coast; fairly common winter visitor to Khuzestan, central Fars, Sistan basin and entire south coast; fairly common passage migrant in south Caspian region, but scarce in winter. Occasionally in other inland wetlands during migration seasons.
جوجه‌آور به نسبت معمول در تالاب های آذربایجان، مرکز فارس و سواحل خلیج فارس؛ مهاجر زمستانه به نسبت معمول در تالاب های منطقه خوزستان، مرکز فارس، حوزه سیستان و سراسر سواحل جنوبی؛ مهاجر عبوری به نسبت معمول در نواحی جنوب خزر اما کم یاب در زمستان ؛ گاه‌ی در زمان مهاجرت در سایر تالاب‌های کشور نیز مشاهده می‌شود.

Polytypic

* BA:
Platalea leucorodia leucorodia Linnaeus, 1758
Global range: breeding in Europe to northern China, India and Sri Lanka; non-breeding in northern Africa, southern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Mauritania and the Red Sea.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در موریتانی و دریای سرخ حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are two specimens in FMNH, one in AMNH, and several in ZISP and Tashkent Mus, including birds from June from Sistan and Gaz marshes.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 82, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 47, Vaurie 1965- p 78, Zarudny 1903- p 101

ARDEIDAE

Botaurus stellaris (Linnaeus, 1758)
En: Eurasian Bittern (Great Bittern)
Pr: Butimār-e Bozorg بوتیمار بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon and local breeding bird recorded in summer in south Caspian region, Khuzestan, central Fars and Sistan basin; fairly common winter visitor to wetlands of south Caspian region, Khuzestan and Fars. Occasionally seen in other wetlands during migration seasons.
جوجه‌آور غیرمعمول و محلی، در تابستان از نواحی جنوب خزر، خوزستان، مرکز فارس و حوزه سیستان ثبت شده است؛ مهاجر زمستانه به نسبت معمول در تالاب-های جنوب خزر، خوزستان و فارس. گاه‌ی در زمان مهاجرت در سایر تالاب‌های کشور نیز مشاهده می‌شود.
Polytypic

* BA:
Botaurus stellaris stellaris (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in Europe to eastern Asia; non-breeding in northern and central Africa, southern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs in southern Africa.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در جنوب آفریقا حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BNHS, FMNH, KBIN and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 74, Paludan 1938- p 631, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 47, Trott 1947a- p 701, Vaurie 1965- p 57

Ixobrychus minutus (Linnaeus, 1766)
Syn: *Ardea minuta* Linnaeus, 1766, *Ardeola minuta* L.
En: Little Bittern
Pr: Butimār-e Kuchak بوتیمار کوچک
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread summer visitor and passage migrant at wetlands throughout Iran, occasionally overwintering in the south.
مهاجر تابستانه و عبوری معمول و گسترده در تالاب‌های سراسر کشور، زمستان‌ها گاه‌ی در تالاب‌های جنوب کشور باقی می‌مانند.
Polytypic

* BA:
Ixobrychus minutus minutus (Linnaeus, 1766)
Global range: breeding in central and southern Europe to central Asia and northwestern India; non-breeding in Africa
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Africa south of the Sahara and Madagascar.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در آفریقا جنوب صحرا و ماداگاسکار حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, Calcutta Museum, FMNH, MNHN, UMMZ, and ZISP.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 27, Hüe & Etchécopar 1970- p 73, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 46, Trott 1947a- p 701, Vaurie 1965- p 57

Nycticorax nycticorax (Linnaeus, 1758)
Syn: *Scotaeus nycticorax* L., *Nycticorax griseus* (L.)
En: Black-crowned Night Heron
Pr: Havāsil-e Shab حواصیل شب
Global range: Worldwide
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common breeding bird in Azarbaijan, south Caspian region, Khuzestan, central Fars and Bushehr, and also Sistan in wet years; widespread passage migrant, wintering commonly in Khuzestan and in small numbers in south Caspian region and central Fars.

جوجه‌آور به نسبت معمول در نواحی آذربایجان، جنوب خزر، خوزستان، مرکز فارس و بوشهر، همچنین در سال‌های پر باران در حوزه سیستان؛ مهاجر عبوری گسترده در کشور و نیز مهاجر زمستانه معمول در خوزستان و به تعداد کمتر در جنوب خزر و تالابهای مرکزی فارس.

Polytypic

* BA:
Nycticorax nycticorax nycticorax (Linnaeus, 1758)
En: Black-crowned Night Heron (Eurasian)
Global range: Eurasia south to Indonesia and northern Africa
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in North and South America.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در شمال و جنوب آمریکا حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, SMNS and ZISP.
Ref: Cheesman 1922- p 1109, Érard & Etchécopar 1970- p 28, Hüe & Etchécopar 1970- p 71, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 46, Stresemann 1928- p 406, Vaurie 1965- p 60

Butorides striata (Linnaeus, 1758)
En: Striated Heron (Little Green Heron)
Pr: Havāsil-e Sabz حواصیل سبز
Global range: SA, EU, AF, AU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident on coast and islands of central and eastern Hormozgan and Baluchestan, occurring with increasing frequency in recent decades (Khaleghizadeh *et al.* 2011); scarce in western Hormozgan and Bushehr.

مقیم به نسبت معمول در سواحل و جزایر جنوب هرمزگان و بلوچستان ، اگرچه فراوانی حضورش در دهه های اخیر افزایش یافته است (Khaleghizadeh *et al.* 2011) اما در غرب هرمزگان و محدوده بوشهر هنوز غیرمعمول است.

Polytypic

* BB:
Butorides striata chloriceps (Bonaparte, 1855)
Global range: Pakistan, India, Sri Lanka and Laccadive Islands
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form, *brevipes*, breeds along the Red Sea coasts and there are a further 19 forms elsewhere in the world.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*brevipes*) در سواحل دریای سرخ جوجه‌آوری کرده و ۱۹ فرم دیگر نیز در سایر نقاط دریا دیده می‌شوند.
Museum specimens: There are three specimens from Sheedvar island (Hormozgan) in ZMUK.

Ardeola ralloides (Scopoli, 1769)
Syn: *Bubulcus comatus*, *Buphus comatus* Pall.
En: Squacco Heron
Pr: Havāsil-e Zard حواصیل زرد
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor and passage migrant in western half of Iran, breeding in Azarbaijan, south Caspian region, Khuzestan and central Fars; small numbers remain throughout winter in Khuzestan, central Fars, northern Persian Gulf and occasionally south Caspian region.

مهاجر تابستانه و عبوری معمول در نیمه غربی کشور؛ در نواحی آذربایجان، جنوب خزر، خوزستان و مرکز فارس جوجه آوری داشته و تعداد کمی زمستان را در خوزستان، مرکز فارس، سواحل خلیج فارس و گاه‌ی در ناحیه جنوبی خزر می‌گذرانند.

Monotypic

Ardeola grayii (Sykes, 1832)
En: Indian Pond Heron
Pr: Havāsil-e Hendi حواصیل هندی
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in mangroves in Hormozgan and Baluchestan from Khouran Strait in west to Govater Bay in east; outside breeding season, also wanders inland along rivers.

مقیم به نسبت معمول در مانگروها ی هرمزگان و بلوچستان از تنگه خوران به سمت شرق تا خلیج گواتر؛ در خارج از فصل تولیدمثل، در رودهای داخلی نیز به صورت سرگردان دیده می‌شود.

Monotypic

Bubulcus ibis (Linnaeus, 1758)
Syn: *Ardeola ibis ibis* (L.), *Bubulcus russatus*, *Buphus bubulcus* (L.)
En: Western Cattle Egret
Pr: Gāv-Charānak-e Ma'muli گاو چرانک معمولی

Global range: EU, AF, NA, LA; southern Europe to Iran, Africa, Indian Ocean Islands, North and Latin America
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Locally fairly common breeding bird in south Caspian region, where mainly a summer visitor, and Khuzestan, where present year round; uncommon breeding in southern Tehran province, also fairly common winter visitor to Khuzestan and widespread but scarce passage migrant in western half of Iran.

به طور محلی جوجه‌آور به نسبت معمول در ناحیه جنوبی خزر (که عمدتا تابستان‌ها دیده می‌شود) و خوزستان و زمین به طور غیرمعمول در جنوب تهران است. مهاجر زمستانه معمول در خوزستان و مهاجر عبوری گسترده اما غیرمعمول بقیه غربی کشور است.

Taxonomic notes: The IOC has recently split off the east Asian and Australasian form *coromandus* as a separate species (Eastern Cattle Egret), leaving *ibis* as a monotypic species.

اخیرا آی.او.سی. فرم آسیای شرقی و استرالیایی را (*coromandus*) به عنوان گونه مجزا اعلام کرده است و تاکسون فوق را تک سنخی محسوب می‌کند.

Monotypic

Bubulcus coromandus (Boddaert, 1783)
Syn: *Cancroma Coromanda* Boddaert, 1783, *Bubulcus coromandus* Bodd.
En: Eastern Cattle Egret, Cattle Egret (Asian)
Pr: Gāv-Charānak-e Asiyāyee گاو چرانک آسیایی

Global range: OR[, AU]; southern, eastern Asia, Australasia
Conservation status: Not recognised as a species in IUCN (2014), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Uncertain; Zarudny (1901, 1903) recorded a male from Gyaz-e Bar on 3 June [adapted to new style] and a male from Afzal-Abad on 11 June (both in Sistan & Baluchestan). The only record of *B. ibis* in southeastern Iran in recent decades is of a bird collected in the Dasht-e Lut, Kerman Province, in May 1972 (Misonne 1976), and the subspecies was not reported. However, several Eastern Cattle Egrets have been recorded in Oman in recent years, and it is possible that the species occurs as a vagrant in Iran.

وضعیت این تاکسون در ایران نامشخص است. زارودنی (1901, 1903) یک نر را از گز لار در ۳ ژوئن و یک نر را از افضل آباد، سیستان در ۱۱ ژوئن گزارش می‌کند. تنها رکود از گاوچرانک معمولی (*B. ibis*) در جنوب شرق ایران در دهه‌های اخیر متعلق به پرنده‌ای است که از دشت لوت کرمان در می ۱۹۷۲ جمع‌آوری شده است (Misonne 1976) اما نژاد آن گزارش نشد. با این وجود، چندین پرنده از این تاکسون در سال‌های اخیر از عمان ثبت شده است و احتمالا این پرنده به صورت سرگردان در ایران حضور می‌یابد.

Taxonomic notes: Following Rasmussen & Anderton (2005), IOC splits *B. coromandus* from *B. ibis*. However, Clements, TiF and Birdlife do not recognise *coromandus* as a separate species.

این پرنده در چک لیست آی.او.سی. از گاوچرانک معمولی مجزا شده است، با این وجود سایر چک لیست‌ها آن را تحت عنوان یک گونه جداگانه محسوب نمی‌کنند.

Monotypic

Ardea cinerea Linnaeus, 1758
En: Grey Heron
Pr: Havāsil-e Khākestari حواصیل خاکستری

Global range: EU, AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common breeding bird in Azarbaijan and south Caspian region, also breeding in Sistan in wet years; a very common winter visitor to wetlands throughout Iran, and a widespread passage migrant.

جوجه‌آور به نسبت معمول در آذربایجان و جنوب ناحیه خزر و همچنین در سال‌های پر باران در حوزه سیستان. مهاجر زمستانه بسیار معمول در تالاب‌های سراسر ایران و زمین مهاجر عبوری گسترده در سطح کشور.

Polytypic

* BA:
Ardea cinerea cinerea Linnaeus, 1758
Global range: western Europe to eastern Asia, India and Africa
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Mauritania, Madagascar and eastern Asia.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در موریتانی، ماداگاسکار و آسیای شرقی حضور می‌یابند.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, SMNS.
Ref: Capito 1931- p 931, Érard & Etchécopar 1970- p 28, Hüe & Etchécopar 1970- p 59, Løppenthin 1951- p 606, Missone 1953- p 118, Paludan 1938- p 631, Paludan 1940- p 51, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 43, Stresemann 1928- p 405, Trott 1947a- p 701, Vaurie 1965- p 72

Ardea goliath Cretzschmar, 1829
En: Goliath Heron
Pr: Qul-Havāsil غول حواصیل
Global range: AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare resident in mangrove areas in southern Persian Gulf and along coast of eastern Hormozgan from Mehran Delta in west to region of Jask in east; also found at dense reed-beds of Hoor-al-Azim in southwestern Khuzestan, where probably resident. Apparently decreasing in recent years.

موجود کمیاب جنگل‌های مانگرو هرمزگان در خلیج فارس از دلتای مهران در غرب تا جاسک در شرق هرمزگان و نیز نیزارهای انبوه منطقه هورالعظیم در خوزستان است. ظاهرا جمعیتش در سال‌های اخیر کاهش داشته است.

Monotypic

Ardea purpurea Linnaeus, 1766
En: Purple Heron
Pr: Havāsil-e Arqavāni حواصیل ارغوانی
Global range: EU, OR, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to wetlands throughout northern and western Iran south to northern Persian Gulf coast, also in Sistan basin in wet years; fairly common and widespread passage migrant, and uncommon winter visitor in Khuzestan, central Fars, Sistan and northern Persian Gulf.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در تالاب‌های شمال و غرب ایران به سمت جنوب تا خلیج فارس و نیز در سال‌های پر باران در حوزه سیستان؛ مهاجر عبوری به نسبت معمول و گسترده و مهاجر زمستانه غیرمعمول در خوزستان، مرکز فارس، سیستان و سواحل خلیج فارس.

Polytypic

* BA:
Ardea purpurea purpurea Linnaeus, 1766
Global range: southern and central Europe to central Asia and the Middle east, Africa south of the Sahara
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in the Cape Verde Islands, Madagascar and southern and eastern Asia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در جزایر کیپ ورد، ماداگاسکار و شرق و جنوب آسیا حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, FMNH, and ZMUK.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 28, Hüe & Etchécopar 1970- p 61, Løppenthin 1951- p 606, Paludan 1938- p 631, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 44, Stresemann 1928- p 405, Trott 1947a- p 701, Vaurie 1965- p 74

Ardea (TiF: *Casmerodius*) *alba* Linnaeus, 1758
Syn: *Herodias alba* L.
En: Great Egret (Great White Egret)
Pr: Egret-e Bozorg (Havāsil-e Sefid-e Bozorg) اگرت بزرگ (حواصیل سفید بزرگ)
Global range: NA, SA, AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: The nominate race is a very common passage migrant and winter visitor occurring at wetlands throughout Iran; the race *modestus* is a locally common resident in mangrove areas in the southern Persian Gulf.

جمعیت‌های متعلق به فرم *alba* از این گونه مهاجر عبوری و زمستانه بسیار معمول در تالاب های سراسر کشور هستند اما فرم *modesta* به طور محلی موجود معمول جنگل‌های حرا در سواحل خلیج فارس است.

Taxonomic notes: We follow the IOC, Birdlife and Clements checklists in adopting *Ardea* but TiF adopts *Casmerodius*. Some recent authors have suggested that the form *modesta* should be treated as a separate species. IOC retains it as a subspecies of *A. alba* but notes that the whole complex, including American populations, is still in need of a comprehensive review.

در مورد پذیرش *Ardea*، ما از چک لیست‌های آی.او.سی.، انجمن بین المللی پرندگان و کلمنتس پیروی می‌کنیم اما تی.آی.اف. از *Casmerodius* استفاده می‌کند. برخی از مولفین پیشنهاد کرده‌اند که فرم *modesta* باید به عنوان یک گونه جداگانه‌ای در نظر گرفته شود. آی.او.سی. آن را یک زیرگونه از *A. alba* می‌داند اما اشاره می‌کند که کل مجموعه گونه آن از جمله جمعیت‌های آمریکایی به بررسی مجدد اساسی نیاز دارند.

Polytypic

* BA:
Ardea alba alba Linnaeus, 1758
Syn: *Egretta alba alba* (L.), *Casmerodius albus albus* (L.)
En: Western Great Egret
Global range: central Europe to northeastern Asia south to northern and central Africa and southern Asia
Remarks: A common passage migrant and winter visitor occurring at wetlands throughout Iran.
این زیرگونه به صورت مهاجر عبوری و زمستانه معمول در تالاب‌های سراسر ایران حضور دارد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH and SMNS.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 63, Missone 1953- p 118, Paludan 1938- p 631, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 45, Stresemann 1928- p 405, Vaurie 1965- p 67

* CA:
Ardea alba modesta Gray, JE, 1831
En: Eastern Great Egret
Global range: EU, OR, AU; southern, and eastern Asia to Indonesia and Australasia
Remarks: A locally common resident in the southern Persian Gulf (Zarudny 1916, Scott 2007).
این زیرگونه موقع معمول اما به طور محلی در خلیج فارس است (Zarudny 1916, Scott 2007).

Egretta garzetta (Linnaeus, 1766)
Syn: *Herodius garzetta*
En: Little Egret
Pr: Egret-e (Havāsil-e) Kuchak اگرت (حواصیل) کوچک
Global range: EU, AF, OR, AU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Fairly common breeding bird in Azarbaijan, south Caspian region, Khuzestan, central Fars and Sistan, wintering commonly in Khuzestan, central Fars and northern Persian Gulf coast and in small numbers in south Caspian region and wetlands in central Iran; a common passage migrant at wetlands throughout Iran.
جوجه‌آور به نسبت معمول در نواحی آذربایجان، جنوب خزر، خوزستان، مرکز فارس و سیستان؛ مهاجر زمستانه معمول در خوزستان، مرکز فارس و سواحل خلیج فارس و به تعداد کمتر در جنوب خزر و تالاب‌های مرکزی کشور؛ مهاجر عبوری معمول در تالاب‌های سراسر ایران.
Polytypic

* BA:
Egretta garzetta garzetta (Linnaeus, 1766)
Global range: Europe east to Japan and south to Africa, India and the Philippines
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs in Australasia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در استرالیا حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, and SMNS.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 28, Hüe & Etchécopar 1970- p 65, Missone 1953- p 118, Paludan 1938- p 631, Paludan 1940- p 51, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 44, Stresemann 1928- p 405, Vaurie 1965- p 69

Egretta gularis (Bosc, 1792)
Syn: *Demiegretta sacra asha* (Sykes), *Demiegretta asha*
En: Western Reef Heron (Western Reef Egret)
Pr: Egret-e (Havāsil-e) Sāheli اگرت (حواصیل) ساحلی
Global range: AF, EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Common resident along entire south coast.
موقع معمول در امتداد سواحل جنوبی ایران.
Polytypic

* BA:
Egretta gularis schistacea (Hemprich & Ehrenberg, 1828)
Syn: *Lepierodius asha*
En: Eastern Reef Heron
Global range: coastal northeastern Africa to western India, Sri Lanka
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs in coastal West Africa.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در نواحی ساحلی غرب آفریقا حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, FMNH and MNHN.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 28, Hüe & Etchécopar 1970- p 66, Vaurie 1965- p 70

PELECANIDAE

Pelecanus onocrotalus Linnaeus, 1758
Syn: *Pelecanus minor*, *Pelecanus roseus*
En: Great White Pelican
Pr: Pelikān-e (Morq-e Saqqā-ye) Sefid re پلیکان (مرغ سقای) سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Foremerely common breeding summer visitor to Lake Urumiyeh in Azarbaijan; common winter visitor to wetlands of Khuzestan, central Fars and Sistan; uncommon on passage and in winter in south Caspian region.
در گذشته مهاجر تابستانه معمول در دریاچه ارومیه بوده است. مهاجر زمستانه معمول در تالاب‌های خوزستان، مرکز فارس و سیستان؛ در زمان مهاجرت و زمستان‌ها به صورت غیرمعمول در نواحی جنوبی خزر.

Monotypic

Pelecanus crispus Bruch, 1832
En: Dalmatian Pelican
Pr: Pelikān-e (Morq-e Saqqā-ye) (Pa-)Khākestari پلیکان (مرغ سقای) خاکستری
Global range: EU
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), Appendix I (CITES 2014), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon breeding bird in wetlands of Fars and Khuzestan, and common winter visitor to south Caspian region (especially Gorgan Bay, Mazandaran), Khuzestan, central Fars, Sistan and entire south coast.
جوجه‌آور غیرمعمول در نواحی تالابی فارس و خوزستان و مهاجر زمستانه معمول در ناحیه جنوبی خزر (به خصوص خلیج گرگان)، خوزستان، مرکز فارس، سیستان و سراسر سواحل جنوبی.

Monotypic

SULIFORMES (TiF: Phalacrocoraciformes)
Taxonomic notes: Until fairly recently, it was part of Pelecaniformes.

تا گذشته نزدیک بخشی از راسته پلیکان‌سانان بود.

SULIDAE

Sula dactylatra Lesson, 1831
Syn: *Sula cyanops*
En: Masked Booby
Pr: Bubi-ye Neqābdār بوبی نقابدار
Global range: TrO
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare visitor to Mekran coast in Baluchestan and Hormozgan, west to the region of Jask. There have been at least seven records of single birds, including five between 2004 and 2010 (Rosleaar & Aliabadian 2009, Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011).

مهاجر کمیاب در سواحل مکران در بلوچستان و شرق هرمزگان ؛ حداقل هفت رکورد هر یک شامل یک فرد موجود است که پنج رکورد در سال های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۰ بوده است (Rosleaar & Aliabadian 2009, Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Polytypic

* BB:
Sula dactylatra melanops Hartlaub, 1859
Global range: Red Sea, northwestern Indian Ocean
Remarks: The only form likely to occur in Iran is *melanops*. Another form, *bedouti*, occurs in the southern and eastern Indian Ocean, and other forms occur further away.

تنها فرم *melanops* حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*bedouti*) در جنوب و شرق اقیانوس هند حضور می‌یابد. سایر فرم‌ها در نواحی بسیار دورتر دیده می‌شوند.

Museum specimens: There is one specimen from Chabahar in Quetta Museum (Ticehurst 1927).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 45, Ticehurst 1927, Vaurie 1965- p 46

Sula sula (Linnaeus, 1766)
En: Red-footed Booby
Pr: Bubi-ye Pāsorkh بوبی پاسرخ
Global range: TrO, widespread
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded once on 27 August 1979. As this species was not present in previous checklists, we give details here of the first record in Iran. The bird was recorded by Captain Peter W. G. Chilman on board ship. He wrote as follows: "First seen on foc'sle at 09:00 [on 27 Aug. 1979] in position 23°08’N, 59°36’E. Did not move all day even when closely approached, sitting with wings spread. On 28th fishing from foc'sle. Usually sat with bill open. Last seen at dusk 18:00 on 28th in position 2621N 5443E (off Bandar-e Lengeh, Iran). Dark brown above with white flecks. Pale brown head and underside. Primaries and tail dark brown. Pink bill with dark tip. Bluish round eye. Red feet, pinkish white claws. Moulting heavily."

سرگردان؛ یک بار در ۲۷ آگوست ۱۹۷۹ ثبت شده است. از آنجا که این گونه در چک لیست‌های قبلی نبوده است، اینجا جزییات اولین مشاهده را از ایران می‌آوریم. این پرنده توسط یک کاپیتان کشتی به نام پیتر چیلمان روی عرشه مشاهده شد. او این گونه نوشته بود: "بار اول در جلوی کشتی در ساعت ۹ صبح روز ۲۷ آگوست ۱۹۷۹ در موقعیت جغرافیایی (23°08’N, 59°36’E) دیده شد. [پرنده] در طی روز ابدا تکان نمی‌خورد، حتی زمانی که بسیار به او نزدیک شدم. با بال‌های باز نشسته بود. در روز بعد مشغول ماه‌ی‌گیری بود. عموما با منقار باز نشسته بود. آخرین بار در غروب ۲۸ آگوست در موقعیت (2621N 5443E) حوالی بندر لنگه در ایران مشاهده شد. روتنه قهوه‌ای تیره با رگه‌های سفید داشت. سر و زیرتنه قهوه‌ای روشن بود. شاهپرها و دم قهوه‌ای تیره و منقار صورتی با توکی تیره بود. اطراف چشم آبی، پاها قرمز و پنجه‌ها صورتی مایل به سفید بودند. پرنده در حال پرریزی بود ".

Polytypic

* DB:
Sula sula rubripes Gould, 1838
Global range: tropical Pacific and Indian Oceans
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in the Caribbean, the southwest Atlantic islands, and in the east-central Pacific.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در منطقه کارایب، جنوب غرب جزایر آتلانتیک و شرق و مرکز اقیانوس اطلس حضور می‌یابند.

PHALACROCORACIDAE

Microcarbo (Clements: *Phalacrocorax*) *pygmeus* (Pallas, 1773)
En: Pygmy Cormorant
Pr: Bāklān-e (Qareh-Qāz-e) Kuchak باکلان (قره غاز) کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally fairly common breeding bird in Gilan and possibly also Khuzestan; locally abundant winter visitor to south Caspian region and uncommon winter visitor to wetlands of Khuzestan.
به طور محلی جوجه‌آور به نسبت معمول در گیلان و احتمالا در خوزستان؛ به طور محلی مهاجر زمستانه فراوان در جنوب خزر و مهاجر زمستانه غیرمعمول در تالاب‌های خوزستان.
Taxonomic notes: The Clements checklist favours *Phalacrocorax*.
چک لیست کلمنتس *Phalacrocorax* را می‌پسندد.
Monotypic

Phalacrocorax carbo (Linnaeus, 1758)
En: Great Cormorant
Pr: Bāklān-e (Qareh-Qāz-e) Bozorg باکلان (قره غاز) بزرگ
Global range: EU, AU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally abundant breeding bird in south Caspian region and abundant winter visitor to south Caspian region and entire south coast, with smaller numbers wintering at wetlands in Khuzestan, Esfahan, central Fars and Sistan; scarce and irregular in winter in Azarbaijan.
به طور محلی جوجه‌آور فراوان در نواحی جنوبی خزر و مهاجر زمستانه فراوان در همین نواحی و سراسر سواحل جنوبی کشور و به تعداد کمتر در تالاب‌های خوزستان، اصفهان، مرکز فارس و سیستان؛ زمستان‌ها به صورت کم‌یاب و نامنظم در تالاب‌های آذربایجان.
Polytypic

* BA:
Phalacrocorax carbo sinensis (Staunton, 1796)
Syn: *Phalacrocorax carbo subcormoranus*
Global range: central Europe to India and China
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Western Europe, North America, northwest Africa, Japan and Australasia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در اروپای غربی، آمریکای شمالی، شمال غرب آفریقا، ژاپن و استرالیا حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in BNHS, FMNH, NHMTashkent, SMNS, UMMZ and ZISP.
Ref: Baker 1919- p 132, Capito 1931- p 930, Érard & Etchécopar 1970- p 27, Harrison 1972- p 286, Hüe & Etchécopar 1970- p 48, Løppenthin 1951- p 607, Missone 1953- p 121, Nielsen & Speyer 1967- p 34, Paludan 1938- p 632, Paludan 1940- p 51, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 29, Stresemann 1928- p 406, Trott 1947a- p 702, Tuck 1974- p 13, Vaurie 1965- p 48

Phalacrocorax nigrogularis Ogilvie-Grant & Forbes, 1899
En: Socotra Cormorant
Pr: Bāklān-e (Qareh-Qāz-e) Galu-Siāh باکلان (قره غاز) گلوسیاه
Global range: EU
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), Small total world range with an important population in the Middle East, Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Very local breeding bird, in recent years known to breed only on Sheedvar Island, Hormozgan, but probably also breeds on other offshore Iranian islands; uncommon in winter in southern Persian Gulf and Strait of Hormoz.
جوجه‌آور محلی، در سال‌های اخیر تنها در جزیره شیدور جوجه‌آوری داشته اما احتمالا در سایر جزایر دور از ساحل نیز توانایی مثل دارد. به صورت غیرمعمول در زمستان‌ها در خلیج فارس و تنگه هرمز.
Monotypic

ANHINGIDAE

In accord with North American Classification Committee (NACC), Fregatidae, Sulidae, Phalacrocoracidae and Anhingidae have been removed from Pelecanidae and placed in the new order Suliformes.

Anhinga rufa (Daudin, 1802)
Syn: *Plotus rufus*
En: African Darter
Pr: Bāklān-e Mār-Gardan باکلان مارگردن
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare winter visitor to wetlands of Khuzestan. There were four records during the 1970s from Dez River, Khuzestan (Scott 2008) and eight records during the period 1980-2010 from Hoor-al-Azim, Khuzestan (Khaleghizadeh *et al.* 2011), close to the southeastern marshes of Iraq.

مهاجر زمستانه کمیاب در تالاب‌های خوزستان. چهار رکورد از رود دز در خوزستان در دهه ۷۰ میلادی (Scott 2008) و هشت رکورد در خلال سال‌های ۶۰ الی ۸۹ شمسی از هور العظیم در منتهی‌الیه جنوب غرب ایران موجود است (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Taxonomic notes: The three Old World forms of darter are now widely treated as separate species: African Darter *Anhinga rufa*, Oriental Darter *Anhinga melanogaster* and Australasian Darter *Anhinga novaehollandiae*. IOC, BirdLife, TiF and Clements have all accepted this split. IOC gives the range of *A. melanogaster* as Pakistan to southeastern Asia and accepts *chantrei* as a subspecies of *A. rufa*.

سه فرم جهان قدیم از این پرنده اکنون به عنوان گونه‌های مجزا تلقی می‌شوند: باکلان مارگردن آفریقایی، شرقی و استرالیایی. تمام چک لیست‌ها این طبقه‌بندی را پذیرفته‌اند. آی.او.سی. گستره حضور باکلان مارگردن شرقی را از پاکستان تا جنوب شرق آسیا ذکر کرده و فرم *chantrei* را به عنوان زیرگونه *Anhinga rufa* تلقی می‌نماید.

Polytypic

* CA:
Anhinga rufa chantrei (Oustalet, 1882)
Syn: *Anhinga rufa chantrei* (Oustalet), *Pl[otus] Chantrei* Oustalet, 1882
Global range: breeding in ([formerly] in south-central Turkey) and southeastern Iraq; non-breeding in (northeastern Israel) and southwestern Iran
Remarks: Vaurie (1965) and Hüe & Etchécopar (1970) did not mention Iran in the distribution of this species and subspecies. Vaurie assessed specimens from the Iraq populations as *chantrei*.

واری (Vaurie 1965) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) ایران را به عنوان منطقه حضور این پرنده قلمداد ننموده‌اند. واری زیرگونه موجود در عراق را *chantrei* می‌داند.

Ref: Baker 1923- p 70, Hüe & Etchécopar 1970- p 53, Vaurie 1965- p 55

ACCIPITRIFORMES

PANDIONIDAE

Pandion haliaetus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Pandion fluviatilis* Sa.
En: Western Osprey
Pr: Oqāb-e Māhigir عقاب ماه‌ی‌گیر
Global range: Worldwide
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Formerly, fairly common summer visitor to south Caspian region; currently, scarce and local breeding bird in Persian Gulf; also common winter visitor to Persian Gulf and southern Persian Baluchestan; occasionally recorded inland on migration.

در گذشته مهاجر تابستانه به نسبت معمول نواح ی جنوبی خزر، در حال حاضر به طور محل‌ی جوجه‌آور غ‌یرمعمول منطقه خلیج فارس؛ همچ‌ین مهاجر زمستانه معمول در سواحل جنوبی کشور؛ گاه‌ی در زمان مهاجرت در تالاب‌های داخل‌ی کشور ن‌یز دیده م‌ی‌شود.

Polytypic

* BA:
Pandion haliaetus haliaetus (Linnaeus, 1758)
En: Western Osprey
Global range: breeding in Europe and Asia; non-breeding in Africa, India, Sundas
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Two other forms occur in the Americas.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. دو فرم دیگر در آمریکا حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in FMNH, SMNS, ZMB and ZMUK.
Ref: Buxton 1921- p 873, Érard & Etchécopar 1970- p 30, Hüe & Etchécopar 1970- p 188, Løppenthin 1951- p 606, Missone 1953- p 118, Paludan 1940- p 50, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 43, Stresemann 1928- p 404. Vaurie 1965- p 144

ACCIPITRIDAE

Elanus caeruleus (Desfontaines, 1789)
En: Black-winged Kite (Black-shouldered Kite)
Pr: Kurkur-e Bāl-Siāh کورکور بال‌سیاه
Global range: AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: A recent colonist, first recorded in Iran near Minab, Hormozgan, in April 1998, and since then found in Kerman, Khuzestan, Khorasan-e Razavi and Golestan (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
جمعیت‌هایی از این گونه اخیراً در ایران ایجاد شده است. نخستین بار از میناب در هرمزگان در آوریل ۱۹۹۸ گزارش شد و پس از آن در استان‌های کرمان، فارس، خوزستان، خراسان رضوی و گلستان نیز مشاهده گردید (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Polytypic

* DB:
Elanus caeruleus vociferus (Latham, 1790)
Global range: Pakistan to eastern China, Malay Peninsula and Indochina
Remarks: As most of the recent records in Iran are from southeastern Iran, it is likely that the form occurring in Iran is *vociferus*. The taxon *vociferus* has also occurred recently in Kuwait (KORC), and has been recorded in Afghanistan. The nominate form occurs in southwestern Iberian Peninsula, Africa and southwestern Arabia. The third form of this species occurs from the Greater and Lesser Sundas to the Philippines, Sulawesi and New Guinea.
از آنجا که اغلب رکوردهای اخیر از جنوب شرق ایران است، فرمی که حضورش در ایران محتمل است *vociferus* می‌باشد. این تاکسون اخیراً در کویت نیز حضور یافته است و در افغانستان هم ثبت شده است. فرم *caeruleus* در جنوب غرب شبه جزیره ایبری، آفریقا و جنوب غرب عربستان حضور می‌یابد. سومین فرم از این گونه در سونداس بزرگ و کوچک تا فیلیپین، سولاوسی و گینه نو حضور می‌یابد.
Ref: Vaurie 1965- p 146

Gypaetus barbatus (Linnaeus, 1758)
En: Bearded Vulture (Lammergeier)
Pr: Homā هما
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in mountainous regions almost throughout Iran.
مقیم به نسبت معمول اغلب نواحی کوهستانی ایران.

Polytypic

* A:
Gypaetus barbatus barbatus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Vultur aureus* Hablizl, 1783, *Gypaëtus castaneus* Daudin, 1800
Global range: southern Europe to northeastern China through the Himalayas to Nepal and western Pakistan
Type locality: syn. *V. aureus* from Javaher Dasht and Talesh Mountains, Gilan
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Africa and southwestern Arabia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در آفریقا و جنوب غرب عربستان حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are three specimens in FMNH and two in ZMUK.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 34, Hablizl 1783, Hüe & Etchécopar 1970- p 142, Paludan 1938- p 630, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 17, Schüz 1959- p 33, Stresemann 1928- p 404, Vaurie 1965- p 195

Neophron percnopterus (Linnaeus, 1758)
En: Egyptian Vulture
Pr: Karkas-e Mesri (Kuchak) کرکس مصری (کوچک)
Global range: AF, EU, OR
Conservation status: Endangered (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Common summer visitor and passage migrant; breeding in western, northwestern and northeastern Iran and also on Qeshm Island; fairly common in winter in Hormozgan.

مهاجر تابستانه و عبوری معمول و گسترده؛ در مناطق کوهستانی غرب، شمال غرب و شمال شرق کشور و همچنین در جزیره قشم جوجه‌آوری دارد. زمستان‌ها در هرمزگان به نسبت معمول است.

Polytypic

* A:
Neophron percnopterus percnopterus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Neophron percnopterus rubripersonatus* Zarudny & Härms, 1902
Global range: southern Europe, Middle East, Africa
Type locality: South of Iran in Persian Baluchestan; Sarbaz River, Qasr-e Qand and Kair, Dashtiar and Bampur
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in the Indian subcontinent and Canary Islands.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در شبه قاره هند و جزایر قناری حضور می‌یابند.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, ZISP and ZMUK.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 34, Hüe & Etchécopar 1970- p 136, Paludan 1938- p 630, Paludan 1940- p 51, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 22, Schüz 1959- p 32, Stresemann 1928- p 405, Vaurie 1965- p 194, Zarudny 1911- p 205, Zarudny [Sarudny] & Härms 1902- p 52

Pernis apivorus (Linnaeus, 1758)
En: European Honey Buzzard
Pr: Sārgapeh-ye Jangali سارگپه جنگلی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon summer visitor to Caspian forest, seldom recorded on migration.

مهاجر تابستانه غیرمعمول در جنگل‌های خزری، در زمان مهاجرت به ندرت ثبت شده است.

Monotypic

Pernis ptilorhynchus (Temminck, 1821)
En: Crested Honey Buzzard
Pr: Sārgapeh-ye Tājdār سارگپه تاجدار
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: First recorded in Iran as recently as November 1999, but now found to be a fairly common winter visitor to coastal lowlands and islands of Hormozgan and southern Baluchestan; a few non-breeders remain in the region throughout the summer; also recorded in winter in Bushehr and on spring passage in Semnan (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

نخستین رکورد از ایران در نوامبر ۱۹۹۹ بوده است اما اکنون مهاجر زمستانه سواحل و جزایر جنوب ایران (هرمزگان) و زمین جنوب بلوچستان است. تعداد اندکی به صورت غیرجوجه‌آور در تابستان زمین در این مناطق دیده می‌شوند. در زمستان از بوشهر و در زمان مهاجرت از سمنان ثبت شده است (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Taxonomic notes: Formerly, the Eastern Honey-Buzzard, now *Pernis ptilorhynchus* (Temminck, 1821), was treated as a subspecies of *Pernix apivorus* (Linnaeus, 1758). These are now reconsidered as two very different species and *Pernis apivorus* is thus monotypic.

در گذشته این سارگپه به عنوان زیرگونه‌ای از سارگپه جنگلی محسوب می‌شد. اکنون هر دو به عنوان گونه مستقل تلقی شده و سارگپه جنگلی تک سنخی انگاشته می‌شود.

Polytypic

* The subspecies occurring in Iran is unknown
Pernis ptilorhynchus orientalis Taczanowski, 1891 or *Pernis ptilorhynchus ruficollis* Lesson, 1830
Global range: *orientalis* breeds from southern Siberia east to northeastern China and Japan, and winters south to southeast Asia, the Greater Sundas and the Philippines; *ruficollis* breeds from India and Sri Lanka east to Burma, Vietnam and southwestern China:
Remarks: Two of the six subspecies of *Pernis ptilorhynchus* breed reasonably close to Iran and could occur as winter visitors: *orientalis* and *ruficollis*. The form *orientalis* is more likely to occur in Iran as it is a long-distance migrant. Further studies are required to determine the subspecies occurring in southern Iran.

از شش زیرگونه سارگپه تاجدار، دو زیر گونه (*orientalis* و *ruficollis*) در نزدیکی ایران جوجه‌آوری نموده و بالقوه می‌توانند مهاجر زمستانه در کشور باشند. فرم *orientalis* احتمال حضورش در ایران بیشتر است زیرا مهاجر طولانی مسیر است. مطالعات آتی برای تعیین زیرگونه‌ای که در جنوب ایران دیده می‌شود لازم است.

Gyps bengalensis (Gmelin, JF, 1788)
Syn: *Vultur bengalensis* Gmelin, JF, 1788, *Pseudogyps bengalensis* (Gmelin)
En: White-rumped Vulture (Indian White-backed Vulture)
Pr: Dāl-e (Karkas-e) Posht-Sefid دال (کرکس) پشت‌سفید
Global range: OR
Conservation status: Critically Endangered (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Perhaps formerly a rare resident in Hormozgan and southern Baluchestan, now probably only a vagrant; the last record was of a single bird near Bahu Kalat, Baluchestan, on 10 April 1972 (Scott 2008).

احتمالا در سابق مقیم کم‌یاب نواحی هرمزگان و جنوب بلوچستان بوده، اکنون احتمالا تنها به صورت سرگردان دیده می‌شود. آخرین رکورد متعلق به یک فرد در نزدیک باهوکلات، بلوچستان در ۱۰ آوریل ۱۹۷۲ بوده است (Scott 2008).

Monotypic

Gyps himalayensis Hume, 1869
En: Himalayan Vulture
Pr: Karkas-e Himāliyāyee کرکس هیمالیایی
Global range: OR, Himalayas
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; there have been two records, both in recent years: a bird at Surak in northern Khorasan on 27 April 2007, and a bird near Chahbahar, Baluchestan, on 8 December 2010 (Ayé *et al.* 2014a).

سرگردان، دو رکورد در سال‌های اخیر ثبت شده است: یک فرد از سورک در شمال خراسان در ۲۷ آوریل ۲۰۰۷ و یک فرد از نزدیک چابهار، بلوچستان در ۸ دسامبر ۲۰۱۰ (Ayé *et al.* 2014a).

Monotypic

Gyps fulvus (Hablizl, 1783)
En: Griffon Vulture
Pr: Dāl-e (Karkas-e) Ma'muli دال (کرکس) معمولی
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Formerly afairly common resident throughout mountain ranges of Iran, absent only from south Caspian lowlands, central desert basins, lowlands of Khuzestan and Persian Gulf coast, but much reduced in numbers in recent decades, especially in Central Alborz, Zagros Mountains and Fars.

مقیم به نسبت معمول در سراسر رشته کوه‌های ایران، ولی در نواحی پست خزری، بیابان‌های مرکزی، نواحی پست خوزستان و سواحل خلیج فارس حضور ندارد.

Polytypic

* A:
Gyps fulvus fulvus (Hablizl, 1783)
Syn: *Vultur fulvus* Hablizl 1783
Global range: southern Europe and northern Africa to central Asia
Type locality: Javaher Dasht, Gilan
Remarks: The only form known to occur in Iran. Another form *fulvescens* occurs from Afghanistan to northen india.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر *fulvescens* در افغانستان و شمال هند حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are three specimens in FMNH and at least one in ZISP.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 34, Hablizl 1783, Hüe & Etchécopar 1970- p 140, Paludan 1938- p 630, Paludan 1940- p 51, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 32, Stresemann 1928- p 405, Trott 1947a- p 701, Trott 1947b- p 234, Vaurie 1965- p 198

Aegypius monachus (Linnaeus, 1766)
Syn: *Vultur monachus* L.
En: Cinereous Vulture (Eurasian Black Vulture)
Pr: Dāl-e (Karkas-e) Siāh دال (کرکس) سیاه
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Widely distributed but rather scarce resident and winter visitor.
موقع و مهاجر زمستانه گسترده در کشور اما به نسبت کم‌یاب.
Monotypic

Circaetus gallicus (Gmelin, JF, 1788)
Syn: *Circaetus ferox ferox* Gmelin
En: Short-toed Snake Eagle (Short-toed Eagle)
Pr: Oqāb-e Mārkhor عقاب مارخور
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to south Caspian lowlands and uncommon summer visitor to Azarbaijan, northern Khorasan, Zagros Mountains, Fars and Kerman Highlands; also a widespread passage migrant in small numbers.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر و مهاجر تابستانه غیرمعمول در آذربایجان، شمال خراسان، کوه‌های زاگرس، فارس و بلندی‌های کرمان؛ به تعداد کم مهاجر عبوری گسترده در کشور.
Taxonomic notes: *C. gallicus* traditionally included three subspecies, but *C. beaudouini* Verreaux & Des Murs, 1862 and *C. pectoralis* A. Smith, 1829 (both from Africa) were recently given full species status. Hence, *C. gallicus* Gmelin, JF, 1788 became monotypic.
این گونه به صورت سنتی شامل سه زیر گونه بوده است که دو زیرگونه به سطح گونه ارتقا یافتند. از این رو گونه فعلی تک‌سنخی محسوب می‌شود.
Monotypic

Clanga (TiF: Ictinaetus) pomarina (Brehm, CL, 1831)
Syn: *Aquila naevia*
En: Lesser Spotted Eagle
Pr: Oqāb-e Khāldār-e Kuchak (Jangali) عقاب خالدار کوچک (جنگلی)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon summer visitor to Caspian forests, occasionally seen on migration in western Iran.
مهاجر تابستانه غیرمعمول جنگل‌های خزری، گاه‌ی در زمان مهاجرت در غرب کشور نیز دیده می‌شود.
Taxonomic notes: *C. pomarina* traditionally included two subspecies: *pomarina* (C.L. Brehm, 1831) (West Palearctic) and *hastata* (Lesson, 1831) (northern India). *C. hastata* has recently been elevated to full species status and *C. pomarina* has thus become monotypic.
این گونه به صورت سنتی شامل سه زیر گونه بوده است که دو زیرگونه به سطح گونه ارتقا یافتند. از این رو گونه فعلی تک سنخی محسوب می‌شود.
Monotypic

Clanga (TiF: Ictinaetus) clanga (Pallas, 1811)
Syn: *Aquila fulvescens* Gray
En: Greater Spotted Eagle
Pr: Oqāb-e Khāldār-e Bozorg (Tālābi) عقاب خالدار بزرگ (تالابی)

Global range: EU
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common winter visitor to wetlands in south Caspian region, Khuzestan, central Fars and Sistan, and occasional winter visitor at other wetlands south to Baluchestan; small numbers of non-breeders remain throughout the summer in south Caspian region and Azarbaijan.

مهاجر زمستانه به نسبت معمول در تالاب‌های نواحی جنوبی خزر، خوزستان، مرکز فارس و سیستان، گاه‌ی مهاجر زمستانه در سایر تالاب‌های جنوب بلوچستان؛ تعداد اندکی از افراد غیرجوجه‌آور در تابستان در نواحی جنوبی خزر و آذربایجان باقی می‌مانند.

Monotypic

Hieraaetus pennatus (Gmelin, JF, 1788)
Syn: *Aquila pennata* (Gm.), *Aquila minuta* Brhm.
En: Booted Eagle
Pr: Oqāb-e Par-Pā عقاب پرپا
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to forests of south Caspian region, northern Azarbaijan and extreme western Zagros, and scarce passage migrant in northern and eastern Iran; a few birds overwinter in coastal lowlands of Hormozgan and Baluchestan.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در جنگل‌های خزری در نواحی جنوبی خزر، شمال آذربایجان و منتهی‌الیه غرب زاگرس؛ مهاجر عبوری کم‌یاب در شمال و شرق کشور، تعداد اندکی زمستان را در نواحی پست هرمزگان و بلوچستان سپری می‌کنند.

Taxonomic notes: *Hieraaetus pennatus milvoides* and *H. p. pennatus*: The species *Hieraaetus pennatus* (Gmelin, JF, 1788) is now usually treated as monotypic. Some authors separated populations breeding in Central Asia and presumably wintering in the Indian Peninsula as *H. pennatus milvoides* (Jerdon, 1839), but most authors say that the observed variability is clinal. Recently, Yosef *et al.* (2000) separated birds breeding in southern Africa as *H. pennatus minisculus* (Yosef *et al.* 2000), but we have found no other support for this subspecies. Thus, the "official" opinion is to treat *Hieraaetus pennatus* as a monotypic species.

دو زیرگونه *Hieraaetus pennatus milvoides* و *H. p. pennatus* وجود دارند: در حال حاضر گونه *Hieraaetus pennatus* معمولا به عنوان تک سنخی محسوب می‌شود. برخی از مولفین جمعیت‌های جداگانه جوجه‌آور در آسیای میانه و احتمالا زمستان گذران در شبه قاره هند را به عنوان *H. pennatus milvoides* در نظر می‌گیرند اما بیشتر مولفین می‌گویند که تنوع مشاهده شده کلاینی است. اخیرا یوسف و همکاران (Yosef *et al.* 2000) پرندگان جوجه-آور در جنوب آفریقا را به عنوان *H. pennatus minisculus* در نظر می‌گیرند اما ما شواهد بیشتری برای این زیرگونه پیدا نکردیم. بنابر این عقیده "رسمی" بر این است که به عنوان یک گونه تک سنخی در نظر گرفته شود.

Monotypic

Aquila rapax (Temminck, 1828)
En: Tawny Eagle
Pr: Oqāb-e Khāki (Dashti) عقاب خاکی (دشتی)
Global range: AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: and local resident in southeast Persian Baluchestan.

مقیم کم‌یاب و محلی در نواحی جنوب شرقی بلوچستان.

Taxonomic notes: IOC, and Clements recognised *A. r. vindhiana* as a subspecies of *A. rapax*.

آی.او.سی. و کلمنتس *A. r. vindhiana* را زیرگونه‌ای از عقاب خاکی محسوب می‌کنند.

Polytypic

* BA:
Aquila rapax vindhiana Franklin, 1831
Syn: *Aquila vindhiana*
En: Indian Tawny Eagle
Global range: Pakistan, India, Nepal
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Africa and southwestern Arabia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در آفریقا و جنوب غرب عربستان حضور می‌یابند.
Museum specimens: There is one specimen in AMNH.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 149, Porter & Aspinall 2010, Roselaar & Aliabadian 2009, Scott 2008, Scott & Adhami 2006, Vaurie 1965- p 185, Zarudny 1911- p 206, Zarudny 1916

Aquila nipalensis Hodgson, 1833

Syn: *Aquila rapax nipalensis* Hodgson, *Aquila amurensis*, *Aquila glitschi* Sev., *Aquila orientalis*, *Aquila rapax orientalis* (Cabanis)

En: Steppe Eagle

Pr: Oqāb-e Sahrāyee عقاب صحرایی

Global range: EU

Conservation status: Endangered (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Fairly common and widespread passage migrant and winter visitor to south Caspian region, Khuzestan, central Fars, Sistan and Persian Gulf coast.

مهاجر عبوری گسترده و به نسبت معمول در کشور و مهاجر زمستانه نسبتا معمول در نواحی جنوبی خزر، خوزستان، مرکز فارس، سیستان و سواحل خلیج فارس.

Taxonomic notes: The *nipalensis* group of eagles was traditionally considered as a part of *Aquila rapax* (Temminck, 1828), but *rapax* and *nipalensis* are now treated as separate species. Within *Aquila nipalensis*, two subspecies were traditionally recognised: the nominotypical *A. n. nipalensis* Hodgson, 1833 (from Altai eastwards) and *A. n. orientalis* Cabanis, 1854 (SE Europe to Kazakhstan). Both forms are migratory. However, Clark (2005) suggested that the variation is clinal and that *Aquila nipalensis* should be treated as monotypic.

گروه *nipalensis* از عقاب‌ها به طور سنتی بخشی از *Aquila rapax* بود اما *rapax* و *nipalensis* اکنون دو گونه جداگانه هستند. در درون *Aquila nipalensis* به طور سنتی دو زیرگونه تشخیص داده شده‌اند: زیرگونه *A. n. nipalensis* (از آلتای به سمت شرق) و *A. n. orientalis* (جنوب شرق اروپا تا قزاقستان). هر دو فرم مهاجر هستند. به هر حال، کلارک (Clark 2005) پیشنهاد کرد که این تنوع کلایی است و *Aquila nipalensis* باید به عنوان گونه تک سنخی در نظر گرفته شود.

Polytypic

* BB:

Aquila nipalensis orientalis Cabanis, 1854

Global range: breeding from [southeastern European Russia] to central Kazakhstan; non-breeding in southwestern Asia and eastern Africa

Remarks: The form most likely to be concerned is *orientalis*. The nominate form breeds from eastern Kazakhstan to northern China and winters in south Asia.

فرمی که احتمال حضورش بیشتر است، زیرگونه *orientalis* است. فرم *nipalensis* در شرق قزاقستان تا شمال چین جوجه‌آوری نموده و در جنوب آسیا زمستان‌گذرانی دارد.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH and ZISP.

Aquila heliaca Savigny, 1809

Syn: *Aquila imperialis* Bechst.

En: Eastern Imperial Eagle

Pr: Oqāb-e Shāhi (Shāh-Baz) عقاب شاه‌ی (شاه باز)

Global range: EU

Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), Appendix I (CITES 2014), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Fairly common winter visitor to south Caspian lowlands and principal wetland areas south to Khuzestan, Persian Gulf coast and southern Baluchestan, and uncommon passage migrant in Azarbaijan; also a rare breeding bird in Caspian forest in central and eastern/central Alborz.

مهاجر زمستانه به نسبت معمول در مناطق جلگه‌ای جنوب خزر و تالاب‌های اصلی کشور در خوزستان، خلیج فارس و سواحل بلوچستان؛ مهاجر عبوری غیرمعمول در نواحی آذربایجان و جوجه‌آور کمیاب در جنگل‌های خزری و شرق و مرکز البرز.

Taxonomic notes: Two subspecies were traditionally recognised: *adalberti* C.L. Brehm, 1861 from the Iberian Peninsula and nominotypical *heliaca* Savigny, 1809 from the rest of the species' range. Recently, *adalberti* was elevated to a species rank, hence *Aquila heliaca* Savigny, 1809 became monotypic.

این گونه به صورت سنتی شامل سه زیرگونه بوده است که دو زیرگونه به سطح گونه ارتقا یافتند. از این رو گونه فعلی تک سنخی محسوب می‌شود.

Monotypic

Aquila chrysaetos (Linnaeus, 1758)

Syn: *Aquila fulva*

En: Golden Eagle

Pr: Oqāb-e Talāyee عقاب طلایی

Global range: NA, MA, EU

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Fairly common and widespread in mountainous regions of north and west, extending southeast through Zagros to Kerman Highlands and Kuh-e Bazman massif in Baluchestan; mainly resident, but with some movement of immature birds out onto plains in winter.

به طور گسترده و به نسبت معمول در نواحی کوهستانی شمال و غرب به سمت جنوب شرق تا نواحی زاگرس و ارتفاعات کرمان و زن بلندی‌های بزمان در بلوچستان؛ عمدتا مقیم اما پرندگان نابالغ در زمستان در نواحی دشتی زن مشاهده می‌شوند.

Polytypic

* BA:
Aquila chrysaetos homeyeri Severtzov, 1888
Syn: *A[quila] fulva Homeyeri* Severtzov, 1888
Global range: From the Iberian Peninsula and northern Africa through the Middle East to Iran and Uzbekistan
Remarks: This is the only form known for certain to occur in Iran (Érard & Etchécopar 1970, Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). The occurrence of nominate *chrysaetos* in Iran is doubtful.
این تنها فرمی است که مطمئنا در ایران حضور می‌یابد (Érard & Etchécopar 1970, Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). حضور زیرگونه *chrysaetos* در ایران مشکوک است.
Museum specimens: There are specimens from Deh-Bakri, Maragheh, Livan, Karaj, Dorud, Sefid-Kuh (Lorestan), Ti, Chamchid (Bakhtiari), Kotalyekchinar (Khorasan), and Chahar-Farsakh (Kerman) in FMNH, from Khorasan in AMNH and ZISP, and from Deh-Bakri and Dorud in UMMZ.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 34, Hüe & Etchécopar 1970- p 147, Roselaar 1995, Vaurie 1965- p 190

Aquila fasciata Vieillot, 1822
En: Bonelli's Eagle
Pr: Oqāb-e Do-Barādar عقاب دوبرادر
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Uncommon breeding bird in arid hill ranges in southern Iran from foothills of western Zagros through southern Zagros and Kerman highlands to southern Baluchestan, and very scarce breeding bird in arid hill ranges in northeast Iran from eastern Alborz to Afghanistan border; mainly resident, but with some dispersal of immature birds in winter.

جوجه‌آور غیرمعمول در تپه ماهورهای خشک جنوب ایران از دامنه‌های غرب زاگرس به سمت جنوب آن و زن در ارتفاعات کرمان تا جنوب بلوچستان؛ جوجه‌آور بسیار غیرمعمول در تپه ماهورهای خشک شمال شرق ایران از شرق البرز تا مرز افغانستان؛ اساسا مقیم بوده اما زمستان‌ها افراد نابالغ جابجایی‌های بیشتری دارند.

Polytypic

* BA:
Aquila fasciata fasciata Vieillot, 1822
Global range: northern Africa and southern Europe to southern China and Indochina
Remarks: This is the only form likely to occur in Iran. Another form occurs in the Lesser Sundas.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در سونداس کوچک حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, SMNS, and ZISP.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 33, Hüe & Etchécopar 1970- p 155, Paludan 1938- p 628, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 35, Vaurie 1965- p 183

Accipiter badius (Gmelin, JF, 1788)
Syn: *Astur badius* (Gm.), *Micronisus badius* (Gm.)
En: Shikra
Pr: Piqu-ye Kuchak پیقوی کوچک
Global range: AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Fairly common summer visitor and passage migrant in northeastern Iran west to Golestan, found breeding in parks and gardens in Tehran and Karaj, and also in the Bandar Abbas area in Hormozgan; a fairly common passage migrant and winter visitor in southeastern Iran.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول و مهاجر عبوری شمال شرق ایران (جوجه‌آوری آن در پارک‌ها و باغ‌های نواحی تهران، کرج و بندرعباس و جنگل‌های مینودشت در استان گلستان مشاهده شده است)، و مهاجر عبوری و زمستان‌گذران معمول در جنوب شرق کشور.

Polytypic

* BA:
Accipiter badius cenchroides (Severtzov, 1873)
Syn: *Astur cenchroides* Severtzov, 1872, *Accipiter badius chorassanicus*
En: Northern Shikra
Global range: Caucasus to central Asia and northwestern India
Remarks: The only form known to occur in Iran (Hüe & Etchécopar 1970, Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1965). Other forms occur in Africa, the Indian Subcontinent and southeast Asia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است (Hüe & Etchécopar 1970, Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1965). سایر فرم‌ها در آفریقا، شبه قاره هند و جنوب شرق آسیا حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, FMNH, MMUM, SMNS, NHMT, ZISP, and ZMB.
Ref: Dementyev 1948- p 181, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 32, Genanger & Genanger 1968- p 62, 66, Heinrich 1928- p 287, Hüe & Etchécopar 1970- p 166, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1957b- p 22, Schüz 1957c- p 78, Schüz 1959- p 37, Shestoperov 1927- p 377, Stresemann 1928- p 403, Vaurie 1961c- p 2,3, Witherby 1903- p 562, Vaurie 1965- p 164, Zarudny 1903- p 129-141, Zarudny 1911- p 207

Accipiter brevipes (Severtsov, 1850)
Syn: *Astur brevipes* Severtz., *Accipiter badius brevipes* (Severtzov)
En: Levant Sparrowhawk
Pr: Piqu-ye Bozorg پیقوی بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon summer visitor to Zagros forests and forests of northern Azarbaijan, and uncommon passage migrant elsewhere.
مهاجر تابستانه غیرمعمول در جنگل‌های زاگرس و ارسباران و مهاجر عبوری غیرمعمول در سایر نواحی کشور.

Monotypic

Accipiter nisus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Astur nisus*
En: Eurasian Sparrowhawk
Pr: Qerqi قرقی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common breeding bird in Caspian forests and forests of northern Azarbaijan, and common winter visitor occurring throughout Iran, but chiefly in north, central and southwest.
جوجه‌آور به نسبت معمول در جنگل‌های خزری و جنگل‌های شمال آذربایجان و مهاجر زمستان گذران معمول در سراسر ایران اما عمدتا در شمال، مرکز و جنوب غرب کشور.

Polytypic

* BA:
Accipiter nisus nisus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Falco Nisus* L. 1758
Global range: breeding [from western] Europe east to southwestern Siberia and central Asia; non-breeding south to northeastern Africa and southwestern Asia
Remarks: Recorded in northern and western Iran (Vaurie 1965).
در شمال و غرب ایران ثبت شده است (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, SMNS, NHMT, ZSM and ZISP.
Ref: Capito 1931- p 930, Diesselhorst 1962- p 2, Hüe & Etchécopar 1970- p 164,Paludan 1938- p 629, Roselaar 1995, Trott 1947a- p 700, Vaurie 1961c- p 5, Vaurie 1965- p 167

* CA:
Accipiter nisus nisosimilis (Tickell, 1833)
Syn: *Falco Nisosimilis* Tickell, 1833, *Accipiter nisus pallens*
Global range: breeding from northwestern Siberia to northern China and Japan; non-breeding in southwestern, central and eastern Asia
Remarks: Recorded in eastern Iran and Baluchestan (Vaurie 1965).
در شرق ایران و منطقه بلوچستان ثبت شده است (Vaurie 1965).
Ref: Heinrich 1928- p 299, Hüe & Etchécopar 1970- p 164, Missone 1953- p 118, Schüz 1957b- p 22, Stresemann 1928- p 403, Vaurie 1961c- p 7, Vaurie 1965- p 168

Accipiter gentilis (Linnaeus, 1758)
Syn: *Astur palumbarius* (L.)
En: Northern Goshawk
Pr: Tarlān طرلان
Global range: NA, MA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon winter visitor, mainly to south Caspian region and Alborz Mountains, but recorded south to the northern Persian Gulf coast and central Baluchestan; may breed in Kalibar Mountains in northern Azarbaijan.
مهاجر زمستانه غیرمعمول عمدتا در نواحی جنوبی خزر و کوه‌های البرز، اما در مناطق جنوبی تا سواحل خلیج فارس و مرکز بلوچستان رخ ثبت شده است. ممکن است در کوه‌های کلیبر [ارسباران] در شمال آذربایجان جوجه‌آوری داشته باشد.
Taxonomic notes: As the nominate *gentilis* for some time included *A. g. marginatus* (Hüe & Etchécopar 1970- p 169, Vaurie 1965- p 160), it would seem most likely that old references to *A. g. gentilis* in Iran relate to *marginatus*.
از آنجا که زیرگونه *gentilis* در برخی مواقع شامل زیرگونه *A. g. marginatus* بوده است (Hüe & Etchécopar 1970- p 169, Vaurie 1965- p 160)، به نظر بسیار محتمل است که زیرگونه *A. g. gentilis* در منابع قدیمی متعلق به فرم *marginatus* بود.
Polytypic

* BA:
Accipiter gentilis marginatus (Piller & Mitterpacher, 1783)
Syn: *Accipiter gentilis caucasicus* Kleinschmidt
Global range: Italy and the Balkans to Caucasus and northern Iran
Remarks: This taxon occurs in the Middle East and the Caucasus (Roselaar 1995). Birds occurring Iran refer to this taxon, and not to the nominate or *schvedowi,* both of which are considered as doubtful: Appendix II.
این تاکسون در خاورمیانه و قفقاز حضور می‌یابد (Roselaar 1995). پرندگاری که در ایران حضور می‌یابند به نظر همین تاکسون بوده و زیرگونه *gentilis* یا *schvedowi* نیستند. این دو تاکسون اخیرا به عنوان زیرگونه‌های مشکوک ایران آمده‌اند (ضمیمه شماره دو).
Museum specimens: One specimen from Karaj is kept in FMNH, and one from Mashhad in ZISP.
Ref: Roselaar 1995, Schüz 1959- p 37

Circus aeruginosus (Linnaeus, 1758)
En: Western Marsh Harrier
Pr: Sonqor-e Tālābi سنقر تالابی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common breeding bird in all main wetland areas; mainly a summer visitor in northwest and west, but present year round in south Caspian region, Khuzestan, central Fars and Sistan, where also a common winter visitor; occasionally recorded on passage elsewhere.
جوجه‌آور معمول در تمامی تالاب‌های اصلی کشور، عمدتا مهاجر تابستانه در شمال غرب و غرب اما در نواح ی خزری، خوزستان، مرکز فارس و سیستان در تمام طول سال حضور دارد و رخ مهاجر زمستانه معمول در مناطق ذکر شده اخیر؛ گاه‌ی در زمان مهاجرت در مناطق دیگر ایران رخ دیده می‌شود.
Polytypic

* BA:
Circus aeruginosus aeruginosus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Circus rufus* Gm.
Global range: breeding from Europe and the Middle East east to central Asia; non-breeding in southern Europe, Africa and southern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs in northwest Africa.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در شمال غرب آفریقا حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, KBIN, and ZISP.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 35, Hüe & Etchécopar 1970- p 181, Missone 1953- p 117, Nikolsky 1886, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 40, Stresemann 1928- p 402, Vaurie 1965- p 206, Zarudny 1889- p 751, Zarudny 1892- p 119

Circus spilonotus Kaup, 1847
En: Eastern Marsh Harrier
Pr: Sonqor-e Tālābi-ye Sharqi سنقر تالابی شرقی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; there have been only two records: a male collected by Zarudny in Sistan on 5 October 1898, and a bird also collected by Zarudny at Shahr-e Now, Khorasan-e Razavi, on 11 November 1900 (Roselaar & Aliabadian 2009).
سرگردان؛ تنها دو رکورد موجود است: یک نر توسط زارودنی از سیستان در ۵ اکتبر ۱۸۹۸ و یک فرد دیگر زن توسط همین پرنده شناس از شهر نو در خراسان رضوی در ۱۱ نوامبر ۱۹۰۰ میلادی جمع آوری شده است (Roselaar & Aliabadian 2009).
Taxonomic notes: The form has recently been split from *Circus aeruginosus*.
این فرم اخیرا از سنقر تالابی معمولی مجزا شده است.
Monotypic

Circus cyaneus (Linnaeus, 1766)
Syn: *Falco cyaneus* L., 1766, *Strigiceps cyaneus*
En: Hen Harrier
Pr: Sonqor-e Khākestari سنقر خاکستری
Global range: EU; breeding in Europe, central and northern Asia; non-breeding OR, AF: southern Asia and northern Africa
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor to northern Iran, especially south Caspian region, and fairly common winter visitor to Khuzestan, central Fars and Sistan.
مهاجر زمستانه معمول در شمال ایران به خصوص در نواحی جنوبی خزر، مهاجر زمستانه به نسبت معمول در خوزستان، مرکز فارس و سیستان.
Taxonomic notes: IOC has recently given full species status to the North American form *hudsonicus* (Northern Harrier).
آی.او.سی. اخیرا فرم آمریکای شمالی را (*hudsonicus*) یک گونه کامل معرفی کرده است.
Monotypic

Circus macrourus (Gmelin, SG, 1770)
Syn: *Strigiceps macrurus, Strigiceps pallidus*
En: Pallid Harrier
Pr: Sonqor-e Sefid سنقر سفید
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread passage migrant and winter visitor.
مهاجر عبوری و زمستانه معمول و گسترده در کشور.
Monotypic

Circus pygargus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Circus cinerarius* (Montague), *Strigiceps cineraceus*
En: Montagu's Harrier
Pr: Sonqor-e Gandomzār سنقر گندمزار
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon and local summer visitor to wetlands in Azarbaijan, probably also breeding along Hari Rud in northeast Khorasan; also scarce passage migrant in northern and western Iran.
به طور محلی مهاجر تابستانه و غیرمعمول در تالاب‌های نواحی آذربایجان، احتمالا در امتداد هریرود در شمال شرق خراسان جوجه‌آوری دارد. مهاجر عبوری غیرمعمول در شمال و غرب کشور.
Monotypic

Milvus milvus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Falco Milvus* L., 1758, *Milvus regalis* Briss.
En: Red Kite
Pr: Kurkur-e Hanāyee کورکور حنایی
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare non-breeding visitor to south Caspian region in autumn and winter; vagrant south of Alborz.
مهاجر غیرجوجه‌آور کمیاب در نواحی جنوبی خزر در پاییز و زمستان؛ در جنوب البرز به صورت سرگردان دیده می‌شود.
Polytypic

* CA:
Milvus milvus milvus (Linnaeus, 1758)
Global range: Europe and northwestern Africa to the Middle East
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs in the Cape Verde Islands.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در جزایر کیپ ورد حضور می‌یابد.
Ref: Dementyev 1948- p 180, Hüe & Etchécopar 1970- p 171, Paludan 1940- p 50, Schüz 1957b- p 23, Schüz 1959- p 37, Stresemann 1928- p 403, Vaurie 1965- p 150

Milvus migrans (Boddaert, 1783)
Syn: *Milvus ater* (Gm.), *Milvus korschun*
En: Black Kite
Pr: Kurkur-e Siāh کورکور سیاه
Global range: EU, AF, OR, AU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Formerly common breeding bird in north and west, also breeding in small numbers in Hormozgan; now mainly a summer visitor in north and west, but present year round in south Caspian region and Tehran area and a common winter visitor to Khuzestan, Fars, Sistan and southern Persian Gulf.
در گذشته جوجه‌آور معمول در شمال و غرب و به تعداد اندک در هرمزگان ؛ اکنون عمدتا مهاجر تابستانه در شمال و غرب کشور اما در نواحی جنوبی خزری و منطقه تهران در سراسر سال دیده می‌شود. مهاجر زمستانه معمول در خوزستان، فارس، سیستان و منطقه خلیج فارس.
Taxonomic notes: *Milvus migrans* and *M. lineatus* (Sibley & Monroe 1990, 1993) have been lumped following AERC TAC, a treatment supported by review by the BirdLife Taxonomic Working Group of the *Milvus* phylogeny presented by Johnson *et al.* (2005) which nests *lineatus* within the *migrans* clade. Johnson *et al.* (2005) show that yellow-billed populations belonging to *aegyptius* and *parasitus* do form a separate clade but the authors point out that further studies are needed to help clarify sister relationships within the group. For these reasons, it is felt premature to split members of *M. migrans*.
به پیروی از AERC TAC، *Milvus migrans* و *M. lineatus* (Sibley & Monroe 1990, 1993) با هم ادغام شده‌اند. این موضوع با مرور گروه تاکسونومی انجمن بین المللی پرندگان در مورد فیلوژنی *Milvus* که توسط جانسون و همکاران (Johnson *et al.* 2005) ارائه شد و *lineatus* را در درون کلاد *migrans* جای داد تقویت شد. جانسون و همکاران (Johnson *et al.* 2005) نشان دادند که جمعیت منقار زرد متعلق به *aegyptius* و *parasites* کلاد جداگانه‌ای را تشکیل می‌دهند اما مولفین اشاره داشتند که مطالعات بیشتر برای کمک به مشخص کردن روابط خواهری درون این گروه مورد نیاز است. به همین دلایل، هنوز زود است که اعضای *M. migrans* را از یکدیگر جدا کنیم.
Polytypic

* BA:
Milvus migrans migrans (Boddaert, 1783)
Global range: southern and central Europe to northern Africa and south-central Asia
Remarks: Iran, except the southwest and south (Vaurie 1965).
در ایران به جز نواحی جنوب غرب و جنوب حضور می‌یابد (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, SMNS, ZISP, ZMB, and ZMUK.
Ref: Capito 1931- p 930, Érard & Etchécopar 1970- p 31, Hüe & Etchécopar 1970- p 172, Meiklejohn 1948- p 85, Missone 1953- p 118, Paludan 1938- p 629, Paludan 1940- p 50, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 23, Schüz 1959- p 37, Stresemann 1928- p 404, Trott 1947a- p 700, Vaurie 1965- p 151

* BB:
Milvus migrans lineatus (Gray, JE, 1831)
Syn: *Haliaetus lineatus* J.E. Gray, 1831, *Milvus melanotis*
En: Black-eared Kite
Global range: Siberia to Japan, Indochina and India
Remarks: Southern and southwestern Iran (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). Zarudny (1903) reported *Milvus melanotis* from Khorasan and Sistan.
در نواحی جنوب غرب و جنوب ایران حضور می‌یابد (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). زارودنی (Zarudny 1903) این تاکسون را از خراسان و سیستان گزارش کرده است.
Museum specimens: There are several specimens in ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 172, Kaboli *et al.* 2016- p 138, Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1965- p 152, Zarudny 1903- p 118, Zarudny 1911- p 207

* BB:
Milvus migrans govinda Sykes, 1832
Syn: *Milvus govinda* Sykes
En: Indian Black Kite
Global range: Pakistan and India to Malay Peninsula and southern Indochina
Remarks: Zarudny (1901, 1903) attributed two males from Baluchestan (Bazman July, Rud-e Bampur August) to the Indian form *govinda*. As Roberts (1991) believes that it is a resident in Pakistan Baluchistan, it may occur in southeastern Iran. Rasmussen & Anderton (2012) map resident *govinda* in Pakistan to the border with northeastern and southern Afghanistan and almost to the southeastern border of Iran. ORL (2014) believes that the lack of records in eastern Arabia, Iran and Afghanistan is arguably due to uncertainties in identification criteria, absence of awareness of possibility of occurrence, disinclination to differentiate 'black kites' or any combination of the three. The affinities of populations in the Indian subcontinent are uncertain in any season (Rasmussen & Anderton 2012); most birds in summer are assumed to be *govinda* (ORL 2014).
زارودنی (Zarudny 1901, 1903) دو فرد نر را از بلوچستان (بزمان در ماه جولای و رود بمپور در ماه آگوست) به فرم هندی *govinda* مرتبط دانسته است. رابرتز (Roberts 1991) معتقد است که چون این گونه در بلوچستان پاکستان مقیم است، ممکن است در جنوب شرق ایران حضور یابد. راسموسن و اندرتون (Rasmussen & Anderton 2012) نقشه گستردگی حضور این زی‌گونه را در پاکستان تا مرزهای شمال شرق و جنوب افغانستان و تا حدود مرزهای جنوب شرقی ایران کشیده است. چک لیست پرندگان خاورمیانه (ORL 2014) معتقد است نبود رکورد در شرق عربستان، ایران و افغانستان به طور مشکوکی به خاطر عدم اطمینان در شناسایی، ناآگاهی پیامون احتمال حضور، عدم تمایل به تمایز زی‌گونه‌های کورکور سیاه یا ترکیبی از سه علت فوق است. خویشاوندی جمعیت‌ها در شبه قاره هند بدون هیچ دلیل خاصی نامشخص است (Rasmussen & Anderton 2012)؛ بیشتر پرندگان در فصل تابستان به نظر می‌رسد متعلق به همین فرم هستند (ORL 2014).
Museum specimens: Zarudny's birds are now in ZISP.
Ref: Kaboli *et al.* 2016- p 138, Zarudny 1901, Zarudny (1903- p 118, Zarudny 1911- p 207

Haliaeetus leucoryphus (Pallas, 1771)
Syn: *Aquila leucorypha* Pallas, 1771, *Haliaëtos macei* Cuv.
En: Pallas's Fish Eagle (Pallas's Sea Eagle)
Pr: Oqāb-e Daryāei-e Pālās عقاب دریایی پالاس
Global range: EU
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Formerly uncommon winter visitor south to Khuzestan, Hormozgan, sistan and Baluchestan, now vagrant.
در گذشته مهاجر زمستانه غیرمعمول در جنوب کشور در نواحی خوزستان، هرمزگان، سیستان و بلوچستان، اکنون تنها به صورت سرگردان.
Monotypic
Haliaeetus albicilla (Linnaeus, 1758)

Syn: *Falco Albicilla* L., 1758
En: White-tailed Eagle
Pr: Oqāb-e Daryāei-ye Dom-Sefid عقاب دریایی دم‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix I (CITES 2014), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident in south Caspian lowlands; common winter visitor to south Caspian region and uncommon winter visitor to central Fars, Khuzestan, Sistan and coast of Persian Gulf and Baluchestan.

مقیم غیرمعمول در نواحی جلگه‌ای جنوب خزر. مهاجر زمستانه معمول در نواحی جنوبی خزر و مهاجر زمستانه غیرمعمول در مرکز فارس، خوزستان، سیستان و سواحل خلیج فارس و مکران.

Polytypic

* BB:
Haliaeetus albicilla albicilla (Linnaeus, 1758)
Global range: Europe, northern Asia to India and China
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Dementyev (1948) mentioned a specimen from Bandar Turkmen. The only other form is confined to Greenland.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. دمنتیف (Dementyev 1948) نمونه‌ای را از بندر ترکمن ذکر می‌کند. فرم دیگر به گرینلند محدوده شده است.

Museum specimens: Two from Sistan are in AMNH.
Ref: Dementyev 1948- p 180, Paludan 1940- p 50, Schüz 1959- p 38

Butastur teesa (Franklin, 1831)
En: White-eyed Buzzard (White-eyed Buzzard-Eagle)
Pr: Sārgapeh-ye Cheshm-Sefid سارگپه چشم‌سفید
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident in coastal lowlands from region of Bandar Abbas, Hormozgan, east through southern Baluchestan to Pakistan border.

مقیم غیرمعمول در مناطق پست بندرعباس در هرمزگان به سمت شرق تا جنوب بلوچستان و مرز پاکستان.

Monotypic

Buteo lagopus (Pontoppidan, 1763)
En: Rough-legged Buzzard
Pr: Sārgapeh-ye Par-Pā سارگپه پرپا
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon winter visitor to south Caspian region, especially eastern Mazandaran; also recorded in Khorasan-e Razavi, Tehran and Fars.

مهاجر زمستانه غیرمعمول در نواحی جنوبی خزر، به خصوص در شرق مازندران؛ در نواحی خراسان رضوی، تهران و فارس نیز ثبت شده است.

Polytypic

* CA:
Buteo lagopus lagopus (Pontoppidan, 1763)
Global range: breeding in northern Eurasia; non-breeding in central Eurasia
Remarks: There is a specimen taken from Ramsar (Missone 1953).

یک نمونه از رامسر گرفته شده است (Missone 1953).

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 159, Missone 1953- p 117, Vaurie 1965- p 171

* CA:
Buteo lagopus menzbieri Dementiev, 1951
Syn: *Archibuteo lagopus pallidus*
Global range: breeding in northeastern Asia; non-breeding in central Asia, northern China, Japan
Remarks: Zarudny (1911) mentioned its synonym *Archibuteo lagopus pallidus* for Atrak, Khorasan. It is quite possible that birds of *menzbieri* migrating from northern Eurasia cross Iran (Dickinson 2003).

زارودنی (Zarudny 1911) این تاکسون را برای ناحیه اترک در خراسان ذکر کرده است. کاملا امکان‌پذیر است که زیرگونه *menzbieri* که از شمال اوراسیا مهاجرت می‌کند، از ایران عبور نماید (Dickinson 2003).

Ref: Zarudny 1911- p 207

Buteo hemilasius Temminck & Schlegel, 1844

Syn: *Archibuteo strophiatus*
En: Upland Buzzard
Pr: Sārgapeh-ye Kuhi سارگپه کوه‌ی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only record is of a bird collected by Zarudny in the Tabas basin, southern Khorasan, on 30 November 1900 (Roselaar & Aliabadian 2009).
سرگردان؛ تنها رکورد متعلق به یک پرنده است که توسط زارودنی از حوزه طبس در خراسان جنوبی در ۳۰ نوامبر سال ۱۹۰۰ میلادی جمع آوری شد (Roselaar & Aliabadian 2009).
Monotypic

Buteo rufinus (Cretzschmar, 1829)
Syn: *Buteo ferox*
En: Long-legged Buzzard
Pr: Sārgapeh-ye Pā-Boland سارگپه پابلند
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread resident, breeding in mountainous regions throughout Iran; also common winter visitor to lowland areas outside the breeding range, e.g. southeast Caspian, Khuzestan, Persian Gulf coast and southern Baluchestan.
مقیم معمول و گسترده در نواح ی کوهستانی سراسر ایران، در خارج از زمان تولید مثل مهاجر زمستانه مع مول در نواحی پست کشور مانند جنوب شرق خزر، خوزستان، سواحل خلیج فارس و مکران.
Polytypic

* BA:
Buteo rufinus rufinus (Cretzschmar, 1829)
En: Long-legged Buzzard (Northern)
Global range: breeding in central Europe to central Asia; non-breeding in northern Africa
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs in northern Africa and the Arabian peninsula.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در شمال آفریقا و شبه جزیره عربستان حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent UMMZ, and ZISP.
Ref: Capito 1931- p 930, Dementyev 1948- p 181, Érard & Etchécopar 1970- p 32, Hüe & Etchécopar 1970- p 161, Paludan 1938- p 629, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 36, Trott 1947a- p 700, Vaurie 1965- p 174

Buteo buteo (Linnaeus, 1758)
En: Common Buzzard
Pr: Sārgapeh-ye Ma'muli سارگپه معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident throughout Caspian forest (*menetriesi*), and fairly common passage migrant, mainly in north and west (*vulpinus*); a few *vulpinus* apparently overwinter in southwest.
دو فرم دارد: فرم مقیم معمول در جنگل‌های خزری (*menetriesi*) و فرم مهاجر عبوری به نسبت معمول عمدتا در شمال و غرب ایران (*vulpinus*)؛ افراد کمی از زیرگونه اخیر در جنوب غرب کشور زمستان را باقی می‌مانند.
Polytypic

* BA:

Buteo buteo menetriesi Bogdanov, 1879
En: Southern Steppe Buzzard
Global range: eastern Turkey through the Caucasus to northern Iran
Remarks: The form is a common resident in the south Caspian forests in northern Iran (Vaurie 1965, Kaboli *et al.* 2016).

این فرم مقیم معمول در جنگل‌های خزر در شمال ایران است (Vaurie 1965, Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, SMNS and ZMB.
Ref: Dementyev 1948- p 181, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 33, Heinrich 1928- p 252, Hüe & Etchécopar 1970- p 160, Kaboli *et al.* 2016- p 148, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 22, Schüz 1959- p 35, Stresemann 1928- p 401, Vaurie 1965- p 178

* BA:
Buteo buteo vulpinus (Gloger, 1833)
Syn: *Buteo vulpinus* Licht., *Buteo desertorum*
En: Northern Steppe Buzzard
Global range: breeding in northern and eastern Europe, central Asia; non-breeding in eastern and southern Africa, southern Asia
Remarks: A fairly common passage migrant throughout the north, west and southwest, with small numbers remaining throughout the winter (Kaboli *et al.* 2016).

مهاجر به نسبت معمول در شمال، غرب و جنوب غرب بوده و تعداد کمی نیز زمستان‌گذاری دارند (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ and ZISP.
Ref: Cumming 1905- p 691, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 160, Kaboli *et al.* 2016- p 148, Missone 1953- p 117, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1959- p 35, Vaurie 1961d- p 3,6, Vaurie 1965- p 177

OTIDIFORMES

OTIDIDAE

Otis tarda Linnaeus, 1758
En: Great Bustard
Pr: Mish-Morq میش مرغ
Global range: EU
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Formerly an uncommon breeding bird in upland areas of Azarbaijan, Kordestan, Kermanshah and Hamedan, now restricted to a small breeding population in the Bukan area (West Azarbaijan); also formerly a locally common winter visitor to northern Khorasan and rare passage migrant in southeast Caspian region.

از جمعیت‌های جوجه‌آور و مقیم غیرمعمول در استپ‌های مرتفع آذربایجان، کردستان. کرمانشاه و همدان، اکنون تنها جمعیت جوجه‌آور کوچکی در ناحیه بوکان (آذربایجان غربی) باقی مانده است؛ به طور محلی مهاجر زمستانه در شمال خراسان و مهاجر عبوری کم‌یاب در نواحی جنوب شرق خزر.

Polytypic

* BA:
Otis tarda tarda Linnaeus, 1758
Global range: southwestern and central Europe and northwestern Africa to southwestern Siberia and central Mongolia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs from Mongolia to eastern Siberia and northeastern China.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر از مغولستان تا شرق سیبری و شمال شرق چین حضور می‌یابد.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH and UMMZ.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 254, Missone 1953- p 124, Paludan 1938- p 635, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 60, Vaurie 1965- p 337

Chlamydotis macqueenii (Gray, JE, 1832)
En: Macqueen's Bustard
Pr: Hubareh هوبره
Global range: EU
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), Appendix I (CITES 2014), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon but widely distributed breeding bird in central desert basins, where mainly a summer visitor; also a fairly common winter visitor to Sistan basin and southern lowlands from Khuzestan east along the Persian Gulf coast and through southern Fars and Hormozgan to Baluchestan; rare on passage in northern Khorasan and Mazandaran.

جوجه‌آور غیرمعمول اما گسترده در بیابان‌های مرکزی که در این مناطق عمدتا مهاجر تابستانه است. همچنین مهاجر زمستانه به نسبت معمول در حوزه سیستان و مناطق پست جنوب از خوزستان به سمت شرق تا سواحل خلیج فارس و همچنین از جنوب فارس و هرمزگان تا نواحی بلوچستان؛ در زمان مهاجرت به صورت کم‌یاب در شمال خراسان و مازندران.

Taxonomic notes: IOC, Clements, Birdlife and TiF have all accepted the splitting of *Chlamydotis undulata* into *C. undulata* and *C. macqueenii* as proposed by several authors (Sangster 1996, Sangster *et al.* 1999, Knox *et al.* 2002). The form occurring in Iran is Macqueen's Bustard *Chlamydotis macqueenii* (Scott & Adhami 2006). Houbara Bustard *Chlamydotis undulata* (Jacquin, 1784) is restricted to Africa. *C. macqueenii* has been mentioned in various refences (Blanford 1876- p 287, Capito 1931- p 932, Cumming 1905- p 693, Hüe & Etchécopar 1970- p 257, Ludlow 1917- p 304, Nikolsky 1886, Paludan 1938- p 587, Schüz 1957d- p 74, Schüz 1959- p 61, Scott & Adhami 2006, Ticehurst *et al.* 1925- p 726, Tomlinson 1916- p 828, Trott 1947a- p 703, Vaurie 1965- p 342, Zarudny 1892- p 134, Zarudny 1903- p 69, Zarudny 1911- p 202). There are specimens in BMNH, BNHS, FMNH, SMNS and ZISP.

منابعی چون آی.او.سی.، بی.آی.اف.، کلمنتس و انجمن بین‌المللی پرندگان، تفکیک گونه *Chlamydotis undulata* را به دو گونه *C. undulata* و *C. macqueenii* پذیرفته‌اند (Sangster 1996, Sangster *et al.* 1999, Knox *et al.* 2002). فرمی که در ایران حضور می‌یابد هوبره آسیایی *Chlamydotis macqueenii* است (Scott & Adhami 2006). اکنون *Chlamydotis undulata* به آفریقا محدود شده است. گونه *Chlamydotis macqueenii* در منابع متعددی اشاره شده بود. نمونه‌هایی از این گونه در موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، انجمن تاریخ طبیعی بمبئی، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه تاریخ طبیعی اشتوتگارت و موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ وجود دارند.

Monotypic

Tetrax tetrax (Linnaeus, 1758)
Syn: *Otis tetrax orientalis*
En: Little Bustard
Pr: Zanguleh-Bāl زنگوله‌بال

Global range: EU

Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Fairly common winter visitor to plains of Moghan (Ardebil), Golestan, Miankaleh Peninsula, Mazandaran and Sarakhs in Khorasan-e Razavi; formerly a scarce breeding bird in eastern Mazandaran and Golestan; also recorded in winter in northern Azarbaijan and Khuzestan.

مهاجر زمستانه به نسبت معمول در دشت‌های مغان (اردبیل)، گلستان، منطقه میانکاله در مازندران و سرخس در خراسان رضوی؛ در گذشته جوجه‌آور غیرمعمول در شرق مازندران و گلستان؛ در زمستان از شمال آذربایجان و خوزستان نیز ثبت شده است.

Taxonomic notes: Early authors (e.g. Hartert) recognized a European subspecies *tetrax* Linnaeus, 1758 and an Asian subspecies *orientalis* Hartert, 1916, but the species is now generally considered to be monotypic.

نویسندگان قبلی زیرگونه اروپایی را *tetrax* و زیرگونه آسیایی را *orientalis* قلمداد می‌نمودند اما اکنون این گونه تک سنخی محسوب می‌شود.

Monotypic

GRUIFORMES
RALLIDAE

Rallus aquaticus Linnaeus, 1758
Syn: *Scolopax obscura* Gmelin, SG, 1774
En: Water Rail
Pr: Yelveh-ye Ābi یلوه آبی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in wetlands of south Caspian region, western provinces, central Fars and probably also Azarbaijan, Khuzestan and Bushehr; also a fairly common winter visitor in south Caspian region and from Tehran area south to Khuzestan and central Fars.

مقیم به نسبت معمول در تالاب‌های نواحی جنوبی خزر، استان‌های غربی، مرکز فارس و احتمالا نواحی آذربایجان، خوزستان و بوشهر؛ مهاجر زمستانه به نسبت معمول در نواحی جنوب خزر و تهران به سمت جنوب تا خوزستان و مرکز فارس.

Polytypic

* BA:
Rallus aquaticus aquaticus Linnaeus, 1758
Global range: Europe, northern Africa, western Asia
Remarks: Northern Iran (Vaurie 1965).
این زیرگونه در شمال ایران حضور می‌یابد (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are specimens from from Sistan in AMNH, Shar-Abad (Khorasan) and Karaj (Tehran) in FMNH and UMMZ, and from Gilan in SMNS.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 239, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 61, Vaurie 1965- p 344

* A:
Rallus aquaticus korejewi Zarudny, 1905
Syn: *Rallus aquaticus arjanicus* Koelz, 1954
Global range: breeding from the Aral Sea and in Iran to northwestern China and Kashmir; non-breeding south to India and southern China
Type locality: Semirechia, Bukhara, Tejen and Murghab basins in Transcaspica, and eastern Iran; Type locality of *R. a. arjanicus* Koelz, 1954, Dasht-e Arjan, 30 km east of Kazerun, Fars
Remarks: Eastern and southern Iran, in the Zagros from Lorestan to Kerman (Vaurie 1965).
این زیرگونه در شرق و جنوب ایران، در زاگرس از لرستان تا کرمان حضور می‌یابد (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, UMMZ, ZISP and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 880, Capito 1931- p 933, Diesselhorst 1962- p 3, Hüe & Etchécopar 1970- p 240, Koelz 1954- p 31, Paludan 1938- p 636, Vaurie 1965- p 345, Zarudny [Sarudny] 1905c- p 209, Zarudny 1911- p 203

Crex crex (Linnaeus, 1758)
Syn: *Crex pratensis*
En: Corn Crake (Corncrake)
Pr: Yelveh-ye Hanāyee یلوه حنایی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common passage migrant mainly in northern and western Iran.

مهاجر عبوری به نسبت معمول به ویژه در شمال و غرب ایران.

Monotypic

Amaurornis phoenicurus (Pennant, 1769)
En: White-breasted Waterhen
Pr: Tāvusak-e Sineh-Sefid طاووسک سینه‌سفید
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; there have been three records: a bird seen in Bahu Kalat Protected Area, Baluchestan, on 11 December 2010 (Stalling *et al.* 2015), a dead bird on 27 December 2013 in Bahu Kalat (per A. Sangcholli), and another bird caught in Chabahar in November 2015 (per A.A. Hosseini).

سرگردان؛ سه رکورد موجود است: یک فرد در منطقه باهوکلات، بلوچستان در ۱۱ دسامبر ۲۰۱۰ (Stalling et al. 2015)، یک پرنده مرده از باهوکلات در تاریخ ۲۷ دسامبر ۲۰۱۳ (توسط علی سنگچولی) و پرنده‌ای دیگر در چابهار در نوامبر ۲۰۱۵ (توسط اشرفعلی حسینی).

Polytypic

* DB:
Amaurornis phoenicurus phoenicurus (Pennant, 1769)
Global range: southern Asia, Malay Arch. and Philippines
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur from Andaman and Nicobar Islands to Sulawesi, western Moluccas, and Lesser Sundas.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر از آندامان و جزایر نیکوبار تا سولاوسی، مولوکاس غربی و سونداس کوچک حضور می‌یابند.

Porzana parva (Scopoli, 1769)
Syn: *Zaponia parva parva* Bechst.
En: Little Crake
Pr: Yelveh-ye Kuchak یلوه کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon passage migrant in northern and western Iran; probably bred at Gori Gol, Azarbaijan, in 1969 and at Anzali Mordab, Gilan, in 2015.
مهاجر غیرمعمول در شمال و غرب کشور؛ احتمالا در تالاب قوری گل در سال ۱۹۶۹ میلادی و در تالاب انزلی در سال ۲۰۱۵ جوجه‌آوری داشته است.
Monotypic

Porzana pusilla (Pallas, 1776)
En: Baillon's Crake
Pr: Yelveh-ye Nok-Sabz یلوه نوک‌سبز
Global range: EU, AF, OR, AU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common breeding bird in wetlands of central Fars where probably only a summer visitor; also widespread but uncommon passage migrant.
جوجه‌آور به نسبت معمول در تالاب‌های مرکز فارس؛ مهاجر غیرمعمول و گسترده در سایر نقاط کشور.
Polytypic

* BA:
Porzana pusilla intermedia (Hermann, 1804)
En: Baillon's Crake (Western)
Global range: breeding in Europe and northern Africa to Asia Minor; non-breeding in northern Africa
Remarks: This is presumably the form that breeds in wetlands in central Fars, as two specimens have been taken there. Also recorded on migration at other localities (Diesselhorst 1962, Vaurie 1965).
این فرم احتمالا در تالاب‌های مرکزی فارس، که دو نمونه به دست آمده است، جوجه‌آوری دارد. علاوه بر این در زمان مهاجرت در نقاط دیگری نیز دیده شده است (Diesselhorst 1962, Vaurie 1965).
Museum specimens: There are specimens from Band-e Amir and Neiriz (Fars) and Iranshahr (Sistan & Baluchestan) in FMNH and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 3, Hüe & Etchécopar 1970- p 242, Vaurie 1965- p 349

* BA:
Porzana pusilla pusilla (Pallas, 1776)
Syn: *Porzana bailloni* Vieill., *Porzana auricularis*
En: Baillon's Crake (Eastern)
Global range: central and eastern Asia, southern and southeastern Asia
Remarks: Possibly only a passage migrant in Iran, recorded from eastern and southwestern Iran (Vaurie 1965).
احتمالا این زیرگونه تنها به صورت مهاجر عبوری در ایران است و از شرق و نیز جنوب غرب ایران ثبت شده است (Vaurie 1965).
Museum specimens: There is one specimen from Genaveh (Bushehr) in BNHS, another from Borujerd (Lorestan) in FMNH and several from Khorasan and Sistan in ZISP. Schüz (1959) mentions a specimen taken from Lenkoran, beyond the northwestern border of Iran.
Ref: Capito 1931- p 933, Hüe & Etchécopar 1970- p 243, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 62, Vaurie 1965- p 349

Porzana porzana (Linnaeus, 1766)
Syn: *Porzana maruetta* Leach.
En: Spotted Crake
Pr: Yelveh-ye Khāldār یلوه خالدار
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread passage migrant and probably regular breeding bird, recorded during the breeding season in Mazandaran, Tehran, Khuzestan and central Fars; a few birds overwinter in south Caspian region.
مهاجر عبوری گسترده و به نسبت معمول و احتمالا جوجه‌آور منظم؛ در فصل جوجه‌آوری در مازندران، تهران، خوزستان و مرکز فارس ثبت شده است. تعداد کمی زمستان را در نواحی جنوبی خزر سپری می‌کنند.

Monotypic

Porphyrio poliocephalus (Latham, 1801)
Syn: *Porphyrio cacruleus*, *Porphyrio veterum* Pallas, 1811
En: Grey-headed Swamphen (Purple Swamphen, Purple Gallinule)
Pr: Tāvusak طاووسک
Global range: EU, OR; Middle East and Indian subcontinent to southern China, northern Thailand, Andaman and Nicobar Islands
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common resident in wetlands of south Caspian region, Khuzestan, central Fars and Sistan; vagrant in Tehran area.
به طور محلی موجود تالاب‌های جنوب خزر، خوزستان، مرکز فارس و سیستان؛ به صورت سرگردان در منطقه تهران دیده شده است.
Taxonomic notes: Now IOC split Grey-headed Swamphen from Western [Purple] Swamphen *P. porphyrio* (Sangster 1998, Garcia-R & Trewick 2015). Basically, birds formerly considered to be *poliocephalus* (Latham, 1802) (Syn: *Porphyrio neglectus* Schlegel, 1865) in Iran (Blanford 1876, Cumming 1905, Schüz 1957a, Zarudny 1903) were later considered to be *seistanicus* with *poliocephalus* being confined to Sri Lanka and India to southern China, northern Thailand and the Andaman and Nicobar Islands. The IOC states that *caspius* occurs from Turkey to the Caspian region in northwestern Iran, *seistanicus* from Iraq to northwestern India, and *poliocephalus* from Sri Lanka and India to southern China, northern Thailand and the Andaman and Nicobar Islands. However, here our decision is based on the latest unpublished work by C.S. Roselaar who has re-examining the measurements of hundreds of specimens. According to Roselaar, only two subspecies occur in Iran, *seistanicus* and *poliocephalus.* Birds from Sistan, the southern Caspian, Turkey and (formerly) Syria are all similar in size, and distinctly larger than birds from Khuzestan. As the name *seistanicus* is older than *caspius*, the latter becomes a synonym. Birds from southwestern Iran (Khuzestan) and Iraq are inseparable, being similar in size and colour to Pakistan/Indian birds and thus are *poliocephalus*. See also Garcia-R & Trewcik (2015). For nomenclature see Mlíkovský (2011). It was suggested that *veterum* Pallas, 1811 [type locality: Bandar Anzali] precedes *caspius* Hartert, 1917, but this view has not as yet been accepted in other taxonomic lists. Also, Zarudny (1911- p 203) mentioned *P. poliocephalus caeruleus* for the Mesopotamia but it is not clear to which of the current taxon it could be referred.
در حال حاضر آی.او.سی. طاووسک سرخاکستری را از طاووسک غربی (*P. porphyrio*) جدا کرده است (Sangster 1998, Garcia-R & Trewick 2015). اساسا، پرندگانی که در گذشته به عنوان *poliocephalus* در ایران در نظر گرفته می‌شدند (Blanford 1876, Cumming 1905, Schüz 1957a, Zarudny 1903) بعدا به عنوان زیرگونه *seistanicus* طبقه بندی شدند و زیرگونه *poliocephalus* به سریلانکا و هند تا جنوب چین، شمال تایلند و جزایر آندامان و نیکوبار محدود شده است. آی.او.سی. بیان داشته است که فرم *caspius* از ترکیه تا ناحیه خزری در منطقه شمال غرب ایران حضور پیدا می‌کند، زیرگونه *seistanicus* از عراق تا شمال غرب هند حضور یافته و زیرگونه *poliocephalus* از سریلانکا و هند تا جنوب چین، شمال تایلند و جزایر آندامان و نیکوبار دیده می‌شود. با این وجود، تصمیم برای طبقه‌بندی زیر بر اساس مطالعات چاپ نشده رزلار است که صدها نمونه را مجددا اندازه‌گیری نمود. بر اساس نظر رزلار، تنها دو زیرگونه *seistanicus* و *poliocephalus* در ایران حضور می‌یابند. پرندگان منطقه سیستان، جنوب خزر، ترکیه و سوریه (در گذشته) در اندازه بدن یکسان بوده و مشخصا بزرگتر از پرندگان منطقه خوزستان هستند. از آنجا که نام *seistanicus* قدیمی‌تر از *caspius* است، زیرگونه‌های مذکور مترادف یکدیگر تلقی می‌شوند. پرندگان جنوب غرب ایران (خوزستان) و عراق تفکیک‌ناپذیر هستند و از نظر اندازه و رنگ بدن مشابه پرندگان هند/پاکستان بوده، از این رو متعلق به فرم *poliocephalus* هستند. زارودنی زیرگونه *P. poliocephalus caeruleus* را برای بین النهرین ذکر نموده Zarudny (1911- p 203) اما روشن نیست که اکنون این فرم به کدام تاکسون تعلق دارد.

Polytypic

* A:
Porphyrio poliocephalus seistanicus Zarudny & Härms, 1911
Syn: *Porphyrio poliocephalus seistanicus* Sarudny & Härms, 1911, *Porphyrio porphyrio caspius* Hartert, 1917
Global range: Southeastern Turkey to the Caspian Sea, northwestern Iran
Type locality: Sistan, eastern Iran
Remarks: Breeds in wetlands of the south Caspian region (especially Gilan), and Sistan.
در تالاب‌های ناحیه جنوبی خزر به خصوص گیلان و منطقه سیستان جوجه‌آوری دارد.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MHMTashkent, SMNS and ZISP.
Ref: Buxton 1921- p 879, Hüe & Etchécopar 1970- p 250, Kaboli *et al.* 2016- p 187, Paludan 1940- p 52, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 62, Stresemann 1928- p 409, Vaurie 1965- p 358, Zarudny 1911- p 203, Zarudny [& Härms] 1911- p 240

* BB:
Porphyrio poliocephalus poliocephalus (Latham, 1801)
Syn: *Gallinula poliocephalus* Latham, *Porphyrio neglectus* Schlegel, 1865
Global range: Iraq, Pakistan, India and Sri Lanka to southwestern China and northern Thailand, Andaman and Nicobar Island
Remarks: The birds breeding in the marshes of Khuzestan were formerly considered to be of the nominate form, but this treatment was not adopted by IOC. The form occurring at Lake Parishan in Fars is unknown, but is likely to be *poliocephalus*. There are no specimens from Iran but many from Iraq (CSR unpublished). Cumming (1905) mentioned *P. poliocephalus* for Kuh-e Khawaja. Zarudny (1903) obtained 12 specimens from Sistan. Blanford (1876) mentioned *P. neglectus* probably for Persian Mesopotamia, and Tomlinson (1916) mentioned Basra (Iraq).
پرندگان جوجه‌آور در تالاب‌های خوزستان قبلا بخشی از فرم *poliocephalus* محسوب می‌شدند اما توسط آی.او.سی. تایید نشد. فرمی که در دریاچه پریشان، فارس است نامشخص است اما احتمالا *poliocephalus* است. هیچ نمونه‌ای مربوط به این فرم از ایران وجود ندارد اما از عراق وجود دارد. کامینگ (Cumming 1905) این زیرگونه را برای کوه خواجه و زارودی (Zarudny 1903) ۱۲ نمونه را از سیستان اشاره کرد. بلانفورد (Blanford 1876) به *P. neglectus* احتمالا از بین النهرین ایران و تامینسون (Tomlinson 1916) به ناحیه بصره اشاره کردند.
Ref: Blanford 1876- p 289, Cumming 1905- p 693, Tomlinson 1916- p 828, Zarudny 1903- p 75

Gallinula chloropus (Linnaeus, 1758)
En: Common Moorhen
Pr: Changar-e Nok-Sorkh چنگر نوک‌سرخ
Global range: EU, AF, IO, OR, PO
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common breeding bird at wetlands almost throughout Iran; mainly resident, but probably only a summer visitor to Azarbaijan; possibly only a winter visitor to southeast Persian Baluchestan.
جوجه‌آور به نسبت معمول در اغلب تالاب‌های کشور؛ عمدتا مقیم اما احتمالا در نواحی آذربایجان تنها به شکل زمستان‌گذران؛ احتمالا به صورت زمستان‌گذران در جنوب شرق بلوچستان.

Polytypic

* BA:
Gallinula chloropus chloropus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Gallinula chloropus parvifrons* (= *G. c. indica*)
Global range: Europe and northern Africa to Japan and southeastern Asia
En: Common Moorhen (Eurasian)
Remarks: The form widely known from Iran is the nominate (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965).
فرم مذکور به طور گسترده‌ای در ایران دیده می‌شود (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH and SMNS.
Ref: Baker 1919 - p 121, Dementyev 1948- p 179, Érard & Etchécopar 1970- p 39, Hüe & Etchécopar 1970- p 247, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 63, Vaurie 1965- p 355

Fulica atra Linnaeus, 1758
En: Eurasian Coot (Common Coot)
Pr: Changar-e Ma'muli چنگر معمولی
Global range: EU, OR, AU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common breeding bird in freshwater wetlands south to Khuzestan, central Fars and Sistan, and abundant winter visitor to wetlands almost throughout Iran.

جوجه‌آور به نسبت معمول در تالاب‌های آب شیرین خوزستان، مرکز فارس و سیستان؛ مهاجر زمستانه فراوان در اغلب تالاب‌های کشور.

Polytypic

* BA:
Fulica atra atra Linnaeus, 1758
Global range: Europe and northern Africa to Japan, India, southeastern Asia, Philippines and Borneo
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in southeast Asia and Australasia.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در جنوب شرق آسیا و استرالیا حضور می‌یابند.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH and ZISP.
Ref: Baker 1919- p 128, Capito 1931- p 933, Érard & Etchécopar 1970- p 39, Hüe & Etchécopar 1970- p 252, Missone 1953- p 125, Paludan 1938- p 636, Paludan 1940- p 20, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 63, Trott 1947a- p 703, Vaurie 1965- p 359

GRUIDAE

Grus leucogeranus Pallas, 1773
Syn: *Leucogeranus leucogeranus* (Pallas, 1773)
En: Siberian Crane (Siberian White Crane)
Pr: Dornā-ye Siberi (Sefid) درنای سیبری (سفید)
Global range: EU
Conservation status: Critically Endangered (IUCN 2015), Appendix I (CITES 2014), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Formerly a rare winter visitor to south Caspian region, now nearing extinction in Iran.
در گذشته مهاجر زمستانه کمیاب در نواحی جنوبی خزر؛ اکنون گونه‌ای نزدیک به انقراض در ایران است.
Monotypic

Grus virgo (Linnaeus, 1758)
Syn: *Anthropoides virgo* (Linnaeus, 1758)
En: Demoiselle Crane
Pr: Dornā-ye Tannāz (Kuchak) درنای طناز (کوچک)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common passage migrant in spring and autumn in East and West Azarbaijan, and rare passage migrant in south Caspian region.
به طور محلی مهاجر عبوری معمول در بهار و پاییز در آذربایجان شرقی و غربی؛ مهاجر عبوری کمیاب در نواحی جنوبی خزر.
Monotypic

Grus grus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Ardea Grus* L., 1758, *Grus communis* Bechst., *Grus cinerea* Bechst.
En: Common Crane
Pr: Dornā-ye Ma'muli درنای معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare and irregular breeding bird in northern Azarbaijan, and common winter visitor to wetlands of Markazi, Khuzestan and central Fars, occurring in smaller numbers in northeast Khorasan, Esfahan, Bushehr and Sistan; regular on passage in south Caspian region.
جوجه‌آور کمیاب و نامنظم در نواحی شمال آذربایجان؛ مهاجر زمستانه معمول در تالاب‌های استان‌های مرکزی، خوزستان و مرکز فارس و به تعداد کمتر در شمال خراسان، اصفهان، بوشهر و سیستان؛ در زمان مهاجرت به طور منظم در نواحی جنوبی خزر دیده می‌شود.
Taxonomic notes: Until recently, two subspecies of the Common Crane were recognized and both were known to occur in Iran: *Grus g. grus* and *G. g. lilfordi*. However, the recently described third subspecies *Grus g. archibaldi* Ilyashenko 2008 has also been reported to occur in Iran close to southwestern Armenia (Rhanaghad & Ebrahimi 2007, Haase & Ilyashenko 2013). [The form *archibaldi* was described from a stuffed male crane and observations on two pairs of wild cranes in Armenia. Compared to two known forms of the Eurasian Crane, *archibaldi* lacks a red patch on the back of the head; instead, black skin papillae with scarce hair-like feathers stretch from the base of the bill to the top of the head.] Genetic differentiation shows shallow phylogenetic structure among *Grus grus* subspecies (Haase & Ilyashenko 2013). However, IOC has merged all subspecies into the nominate and treat *Grus grus* as monotypic. Treatment of *Grus grus* as a monotypic species is based on Dickinson & Remsen (2013), however, now Dickinson & Remsen (2013) recognise *lilfordi*, which IOC5.4 do not, citing Archibald & Meine (1996) as authority for monotypicity. For the time being (=*pro tem*), we accept *archibaldi* and *lilfordi*, while noting that there is debate that has yet to be resolved about their validity. There is another population of *Grus grus* in Chinese Tibet that is similarly debated.
تا سال‌های اخیر دو زیرگونه برای درنای معمولی مشخص داده شده بودند که هر دو در ایران حضور داشتند. به هر حال، اخیراً گزارش شد که زیرگونه توصیف شده سوم، *Grus g. archibaldi*، در نزدیکی ایران در جنوب غرب ارمنستان حضور دارند (Rhanaghad & Ebrahimi 2007, Haase & Ilyashenko 2013). فرم *archibaldi* از یک نمونه نر تاکسیدرمی شده درنا و مشاهده دو جفت درنای وحشی در ارمنستان توصیف شده است. در مقایسه با دو فرم شناخته شده درنای اوراسیا *archibaldi* فاقد لکه قرمز در پشت سر است؛ در عوض، پوست سیاه روی دندانه منقار با پرهای شبیه مو که از ته منقار تا نوک سر کشیده شده به میزان کمی است. تفاوت‌های ژنتیک ساختار فیلوژنتیک کمی را در میان زیرگونه‌های *Grus grus* نشان می‌دهد (Haase & Ilyashenko

(2013. به هر حال، آی.او.سی. همه زیرگونه‌ها را با هم در *Grus grus* به عنوان گونه تک سنخ‌ی ادغام کرده است. پذیرش تک سنخ‌ی بودن *Grus grus* بر اساس دیکینسون و رمسن (Dickinson & Remsen 2013) بوده است. به هر حال دیکینسون و رمسن (Dickinson & Remsen 2013) اکنون *lilfordi* را می‌پذیرند، چیزی که آی.او.سی. نسخه ۵.۴ به استناد آرچیبالد و مین (Archibald & Meine (1996، به عنوان صاحب‌نظر تک سنخ‌ی بودن را نمی‌پذیرد. در حال حاضر، ما *archibaldi* و *lilfordi* را می‌پذیریم ولی باید توجه کرد که بحث‌ها در مورد اعتبار آنها هنوز ادامه دارد. جمعیت دیگری از *Grus grus* در تبت چین وجود دارد که به طور مشابه بحث برانگیز است.

[Polytypic in our list]

* BB:
Grus grus grus (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in central, northern and eastern Europe to the Ural Mountains; non-breeding to southern Europe and northern Africa
Remarks: According to Vaurie (1965), this is the form wintering in southwestern Iran.
بر اساس واری (۱۹۶۵)، این فرم در جنوب غرب ایران زمستان‌گذرانی می‌کند (Vaurie 1965).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 235, Vaurie 1965- p 330

* BA
Grus grus lilfordi Sharpe, 1894
Global range: Turkey through southwest Asia to east-central Asia; non-breeding to northeastern Africa and southern Asia
Remaraks: The birds breeding in northwestern Iran, the birds wintering in northeastern Khorasan, Fars and Sistan, and the birds occurring on passage in the southeast Caspian are believed to be *lilfordi* (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965).
پرندگان جوجه‌آور در شمال غرب ایران، پرندگان زمستان‌گذران در شمال شرق خراسان، فارس و سیستان و پرندگانی که به صورت مهاجر عبوری در جنوب شرق خزر حضور می‌یابند تصور می‌شود که به فرم *lilfordi* تعلق دارند (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965).
Museum specimens: There are specimens in AMNH and FMNH.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 235, Roselaar 1995- List of non-passerines, Vaurie 1965- p 331

CHARADRIIFORMES

TURNICIDAE

Turnix sylvaticus (Desfontaines, 1789)
En: Common Buttonquail (Little/Small Buttonquail, Andalusian Hemipode)
Pr: Belderchin-e Buteie بلدرچین بوته‌ای
Global range: AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; possibly a rare resident in southeast Baluchestan; the only confirmed record is of a bird seen in the Sarbarz Valley, Baluchestan, on 21 October 1975 (Scott 2008).

وضعیت نامشخص، احتمالا مقیم کم‌یاب جنوب شرق بلوچستان؛ تنها رکورد تایید شده متعلق به دره رود سرباز در ۲۱ اکتبر ۱۹۷۵ است (Scott 2008).

Polytypic

* CA:
Turnix sylvaticus dussumier (Temminck, [in Temminck & Laugier] 1828)
Syn: *Turnix dussumieri*
Global range: eastern Iran to Burma
Remarks: Vaurie (1965) and Hüe & Etchécopar (1970) included eastern Iran in the range of the species, following Zarudny (1911) who listed it as a rare breeding bird in southern Baluchestan and a vagrant in the Paropamisus in northeastern Iran. However, Roselaar & Aliabadian (2009) cast doubt on Zarudny's claims.

واری (Vaurie 1965) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) شرق ایران را برای گستره حضور این گونه در نظر گرفتند. این اظهار نظر به دنبال فهرست زارودنی (Zarudny 1911) بود که این پرنده را جوجه‌آور کم‌یاب جنوب بلوچستان و به صورت سرگردان در منطقه پاروپامیسوس در شمال شرق کشور برشمرد. با این وجود، رزلار و علی آبادیان (Roselaar & Aliabadian 2009) این ادعا را مشکوک شمردند.

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 233, Vaurie 1965- p 362, Zarudny 1911- p 203

BURHINIDAE

Burhinus oedicnemus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Oedicnemus crepitans* Tem., *Œdicnemus scolopax, Charadrius scolopax* Gmelin SG, 1774 [Type locality: Gilan]
En: Eurasian Stone-curlew (Eurasian Thick-knee)
Pr: Chākhloq-e Ma'muli چاخلق معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread summer visitor, but perhaps only a passage migrant in southwest Caspian.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول و گسترده در کشور، احتمالا مهاجر عبوری کم‌یاب در جنوب غربی خزر.

Polytypic

* A:
Burhinus oedicnemus oedicnemus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Charadrius scolopax* Gmelin, 1774
Global range: western and southern Europe to the Balkans, Ukraine, the Caucasus [and northwestern Iran]
Type locality: Synonym *Charadrius scolopax* Gmelin, 1774, Gilan
Remarks: Northwestern Iran and the region of Anzali west to southwest Caspian (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). According to Vaurie (1963a), this population in northwestern Iran is more or less intermediate between *harterti* and nominate *oedicnemus*.

در شمال غرب ایران و از منطقه انزلی تا جنوب غرب خزر حضور می‌یابند (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). براساس نظر واری (Vaurie 1963a) جمعیت موجود در شمال غرب ایران کم و بیش بینابینی دو زیرگونه *harterti* و *oedicnemus* هستند.

Museum specimens: Specimens in BMNH, MRSNTorino and SMNS.
Ref: Buxton 1921- p 877, Hüe & Etchécopar 1970- p 324, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 64, Vaurie 1965- p 446

* BA:
Burhinus oedicnemus saharae (Reichenow, 1894)
Syn: *Burhinus oedicnemus astutus*
Global range: northern Africa and the Mediterranean islands to Iraq and Iran
Remarks: Southwestern Iran (Message & Taylor 2005, Vaurie 1963a, Vaurie 1965). Ticehurst *et al.* (1925- p 729) give a mention of *Burhinus oedicnemus astutus* on Tunb and Nabi-al-Tunb.

در جنوب غرب ایران حضور می‌یابد (Message & Taylor 2005, Vaurie 1963a, Vaurie 1965). تایس هُرست (Ticehurst *et al.* 1925- p 729) این زیرگونه را برای منطقه تنب و تنب کوچک ذکر نموده است.

Museum specimens: There are specimens of *B. o. astutus* from Karaj, Darzin (Kerman), Dezful, Dorud and Borujerd in FMNH and UMMZ. The specimen from Karaj should be re-examined to confirm its identity. There are specimens of *saharae* from Khuzestan in BNHS.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 324, Ticehurst *et al.* 1925- p 729, Vaurie 1963a- p 6, Vaurie 1965- p 447

* A:
Burhinus oedicnemus harterti Vaurie, 1963
Global range: western Kazakhstan to Pakistan and northwestern India
Type locality: Kafir-Qaleh [Eslam Qaleh] (35°25'N, 59°25'E) [not the place Kafir Qala on Hari Rud in Afghanistan (Vaurie 1963a made a mistake), but another locality with the same name well into Iran (now Eslam Qala, South of Mashhad): see Zarudny's itineraries; holotype is AMNH 743369 from Eslam Qala, taken on 16 April 1896, but AMNH personnel omitted to label as type. Zarudny never visited Afghani Kafir Qaleh], northeastern Khorasan
Remarks: Northeastern and eastern Iran in Khorasan, the northern plateau, Lorestan, Bakhtiari, Kerman, Larestan, and Baluchestan (Vaurie 1963a, 1965, Message & Taylor 2005).

در شمال شرق و شرق ایران در منطقه خراسان، فلات شمالی، لرستان، منطقه بختیاری، کرمان، لارستان [فارس] و بلوچستان حضور دارد (Vaurie 1963a, 1965, Message & Taylor 2005).

Museum specimens: Many specimens in AMNH, FMNH, UMMZ, MNHN and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 324, Roselaar 1995, Vaurie 1963a- p 2,3,9, Vaurie 1965- p 446

Esacus recurvirostris (Cuvier, 1829)
Syn: *Esacus (Burhinus) recurvirostris*
En: Great Stone-curlew (Great Thick-knee, Great Stone Plover)
Pr: Chākhloq-e Hendi چاخلق هندی
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident along coast of Hormozgan and Baluchestan from Khouran Strait to Pakistan border.
مقیم غیرمعمول در امتداد سواحل هرمزگان و بلوچستان از تنگه خوران تا مرز پاکستان.

Monotypic

HAEMATOPODIDAE

Haematopus ostralegus Linnaeus, 1758
En: Eurasian Oystercatcher
Pr: Sadafkhār صدف‌خوار
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon and local breeding bird along major rivers in Urumiyeh basin, Azarbaijan, where only a summer visitor; fairly common passage migrant in south Caspian region, wintering in small numbers in Mazandaran, and very common winter visitor to entire south coast, especially in southern Persian Gulf and Baluchestan.

جوجه‌آور محلی و غیرمعمول رودهای اصلی حوزه ارومیه که تنها به صورت مهاجر زمستانه دیده می‌شود.؛ مهاجر عبوری به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر که تعداد اندکی زمستان گذاری رخ دارند؛ مهاجر زمستانه بسیار معمول در سراسر سواحل جنوبی خلیج فارس و مکران.

Polytypic

* BA:
Haematopus ostralegus longipes Buturlin, 1910
Global range: breeding from Ukraine and Turkey to central Russia and Western Siberia, non-breeding in to eastern Africa
Remarks: Most birds occurring in Iran are assumed to be *longipes*, but it is possible that two other forms, nominate *ostralegus* and *buturlini,* occur on passage and in winter. The type locality of *longipes* includes Lenkoran, Azerbaijan Republic, southwestern Caspian.

گونه فوق جوجه‌آور کمیاب حوزه آبخیز ارومیه در آذربایجان است و به صورت مهاجر عبور ی به نسبت معمول در ناح یه خزر بوده و به صورت مهاجر زمستانه بسیار معمول در سواحل جنوب است. به نظر می‌رسد که اغلب آن‌ها به زیرگونه *longipes* تعلق دارند اما ممکن است دو فرم دیگر شامل *ostralegus* و *buturlini* به صورت مهاجر و زمستان‌گذران حضور یابند. تایپ لوکالیتی زیرگونه *longipes* شامل منطقه لنکران در جمهوری آذربایجان است.

Museum specimens: One specimen taken in December 1939 at Bandar Abbas in FMNH, another in March 1901 from Chah Bahar in Zarudny collection (present whereabouts unknown).
Ref: Buturlin, 1910- p 36, Hüe & Etchécopar 1970- p 260, Løppenthin 1951- p 608, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 64, Ticehurst *et al.* 1925- p 726, Vaurie 1965- p 369

DROMADIDAE

Dromas ardeola Paykull, 1805
En: Crab-plover (Crab Plover)
Pr: Salim-e Kharchangkhār سلیم خرچنگ‌خوار
Global range: AF, IO
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common breeding bird along south coast from southern Khuzestan to Pakistan border; locally abundant winter visitor in southern Persian Gulf and Strait of Hormoz.
به طور محلی جوجه‌آور مقیم در امتداد سواحل جنوبی کشور از جنوب خوزستان تا مرز پاکستان؛ به طور محلی مهاجر زمستانه فراوان در خلیج فارس و تنگه هرمز.
Monotypic

RECURVIROSTRIDAE

Himantopus himantopus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Himantopus candidus* Bon., *Charadrius Himantopus* L., 1758, *Hypsiabates himanthopus* L.
En: Black-winged Stilt
Pr: Chub-Pā چوب‌پا
Global range: EU, AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common breeding bird at wetlands in northern and western Iran south to central Fars and Bushehr, and also in Sistan; mainly a summer visitor to Azarbaijan, western provinces and south Caspian region, where also a common passage migrant, and mainly resident in other breeding areas; uncommon on passage and in winter in southern Persian Gulf and Baluchestan.

جوجه‌آور معمول در تالاب‌های شمال و غرب ایران به سمت جنوب تا مرکز فارس و بوشهر و زمستان سیستان؛ در نواحی آذربایجان، جنوب خزر و استان‌های غربی عمدتا مهاجر تابستانه و مهاجر عبوری؛ در سایر نقاطی که جوجه‌آوری دارد، عمدتا مقیم دائمی است. مهاجر عبوری غیرمعمول در خلیج فارس و منطقه بلوچستان.

Monotypic

Recurvirostra avosetta Linnaeus, 1758
En: Pied Avocet
Pr: Āvoset آووست
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Very common breeding bird at Lake Urumiyeh, Azarbaijan, where largely a summer visitor, also breeding in small numbers in Khuzestan, central Fars, Bushehr, Markazi and Golestan; common winter visitor and passage migrant in south Caspian region, Khuzestan, central Fars, northern Persian Gulf coast and Sistan, uncommon winter visitor to southern Persian Gulf and Baluchestan coast.

جوجه‌آور بسیار معمول در دریاچه ارومیه جایی که عمدتا مهاجر تابستانه است. به تعداد کمتر زمستان در تالاب‌های خوزستان، فارس، بوشهر، مرکزی و گلستان جوجه-آوری دارد. مهاجر زمستانه و عبوری معمول در جنوب خزر، خوزستان، مرکز فارس، سواحل شمالی خلیج فارس و سیستان؛ مهاجر زمستانه غیرمعمول در جنوب خلیج فارس و سواحل بلوچستان.

Monotypic

CHARADRIIDAE

Vanellus vanellus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Vanellus cristatus, Vanellus capella*
En: Northern Lapwing
Pr: Khorus-e Kowli-ye Ma'muli خروس کولی معمولی
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common breeding bird in wetlands of Azarbaijan, occurring in smaller numbers south to Kermanshah and occasionally central Fars; also an abundant winter visitor to south Caspian region and a common winter visitor to wetlands and arable land from Azarbaijan, Tehran and Khorasan south to Khuzestan, central Fars and Sistan.

به طور محلی جوجه‌آور تالاب‌های نواحی آذربایجان و به تعداد کمتر در کرمانشاه و گاه ی در مرکز فارس؛ مهاجر زمستانه فراوان در نواحی جنوبی خزر و مهاجر زمستانه معمول در تالاب‌ها و زمین‌های کشاورزی خراسان، تهران، نواحی آذربایجان و به سمت جنوب تا خوزستان، مرکز فارس و سیستان.

Monotypic

Vanellus spinosus (Linnaeus, 1758)
En: Spur-winged Lapwing (Spur-winged Plover)
Pr: Khorus-Kuli-ye Sineh-Siāh خروس کولی سینه‌سیاه
Global range: AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Possibly a former breeding bird in Tajan Valley, Khorasan-e Razavi, and a rare winter visitor to Khuzestan (Roselaar & Aliabdian 2009), but not recorded in Iran between about 1905 and 2000. Since January 2000, occurring with increasing frequency in Khuzestan, where now a resident breeding bird, and extending its range, with confirmed breeding in West and East Azarbaijan provinces since 2014; also recorded in Meyghan wetland, Markazi province.

احتمالا در گذشته به صورت جوجه‌آور در حوالی رود تجن در خراسان رضوی و مهاجر زمستانه کمیاب در خوزستان (Roselaar & Aliabdian 2009)؛ با این وجود رکوردی از سال ۱۹۰۵ تا ۲۰۰۰ میلادی در دست نبوده است. از ژانویه ۲۰۰۰ به صورت افزایشی در خوزستان مشاهده شده است. در این استان جوجه‌آور موجه بوده و حضورش گسترش یافته است، به طوری که از سال ۲۰۱۴ در برخی تالاب‌های آذربایجان غربی و آذربایجان شرقی جوجه‌آوری قطعی آن تایید شده است. از تالاب میقان در استان مرکزی نیز ثبت شده است.

Monotypic

Vanellus indicus (Boddaert, 1783)
Syn: *Lobivanellus indicus, Sarcogrammus indicus*
En: Red-wattled Lapwing
Pr: Didomak دیدومک
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread resident throughout southern lowlands from Kermanshah and Lorestan east through Khuzestan, Bushehr, southern Fars, Hormozgan and southern Kerman to Sistan and Baluchestan; also along the Tejen River and Sarakhs area in northeastern Iran

موجه گسترده و به نسبت معمول در مناطق پست جنوب از کرمانشاه و لرستان و نیز از خوزستان به سمت شرق شامل بوشهر، جنوب فارس، هرمزگان و جنوب کرمان و سیستان و بلوچستان و همچنین در امتداد رود تجن و ناحیه سرخس در شمال شرق کشور.

Polytypic

* BA:
Vanellus indicus aigneri (Laubmann, 1913)
Global range: southeastern Turkey to Pakistan
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Three other forms occur in the Indian subcontinent and southeast Asia.

تنها فرم محتمل که در ایران حضور دارد. سه فرم دیگر در شبه قاره هند و جنوب شرق آسیا حضور دارند.

Museum specimens: There are many specimens in BMNH, BNHS, FMNH, MCZ, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Baker 1923- p 71, Diesselhorst 1962- p 4, Érard & Etchécopar 1970- p 41, Hüe & Etchécopar 1970- p 279, Paludan 1938- p 634, Roselaar 1995, Ticehurst *et al.* 1925- p 726, Vaurie 1965- p 390

Vanellus gregarius (Pallas, 1771)
Syn: *Chettusia gregaria* (Pall.)
En: Sociable Lapwing (Sociable Plover)
Pr: Khorus-Kuli-ye Abru-Sefid (Dashti, Shekam-Siāh, Ejtemāie) خروس کولی ابروسفید (دشتی، شکم‌سیاه، اجتماعی)
Global range: EU
Conservation status: Critically Endangered (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare passage migrant in south Caspian region and rare winter visitor in northern Persian Gulf, also recorded once in Sistan.
مهاجر عبوری کم‌یاب نواحی جنوب خزر و مهاجر زمستانه کم‌یاب در شمال خلیج فارس؛ یک بار نیز از سیستان ثبت شده است.
Monotypic

Vanellus leucurus (Lichtenstein, MHK, 1823)
Syn: *Chettusia leucura* (Licht.), *Chettusia villotœi*
En: White-tailed Lapwing (White-tailed Plover)
Pr: Khorus-Kuli-ye Dom-Sefid خروس کولی دم‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common breeding bird and winter visitor in Khuzestan, Bushehr and central Fars, and uncommon breeding bird and passage migrant in southeast Caspian region, Tehran and Sistan; rare on passage in Azarbaijan.
جوجه‌آور و مهاجر زمستانه به نسبت معمول در خوزستان، بوشهر و مرکز فارس و جوجه‌آور و مهاجر عبوری غیرمعمول در جنوب شرق خزر، تهران و سیستان؛ مهاجر کم‌یاب در نواحی آذربایجان.
Monotypic

Pluvialis apricaria (Linnaeus, 1758)
Syn: *Charadrius apricarius* L.
En: European Golden Plover (Eurasian Golden Plover)
Pr: Salim-e Talāyee-ye Orupayee سلیم طلایی اروپایی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common winter visitor to south Caspian region, especially Mazandaran; vagrant south of Alborz.
مهاجر زمستانه به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر به خصوص استان مازندران؛ در جنوب البرز به صورت سرگردان.
Taxonomic notes: Some authors, including Delany *et al.* (2009), recognize two subspecies: the nominate breeding at relatively low latitudes in west and central Europe and wintering in Western Europe, and *altifrons* breeding at high latitudes from Greenland and Iceland through northern Scandinavia and Russia to north-central Siberia, and wintering south to North Africa, Asia Minor and the south Caspian region. However, the two forms are poorly defined, and many recent authors, including IOC, consider the species to be monotypic.
برخی نویسندگان مانند دلانی و همکاران (Delany *et al.* 2009) دو زیرگونه برای این پرنده در نظر می‌گیرند: زیرگونه *apricaria* در عرض‌های پایین‌تر غرب و مرکز اروپا و در غرب اروپا زمستان‌گذاری دارد و زیرگونه *altifrons* در عرض‌های بالاتر از گرینلند و ایسلند در امتداد اسکاندیناوی و روسیه تا نواحی شمال و مرکز سیبری جوجه‌آوری کرده و در سراسر آفریقا، آسیای صغیر و جنوب خزر زمستان‌گذاری دارد. با این وجود، این دو فرم به صورت ناچیزی تفاوت دارند و بسیاری از نویسندگان فعلی از جمله آی.او.سی. این گونه را تک سنخی می‌دانند.
Monotypic

Pluvialis fulva (Gmelin, JF, 1789)
Syn: *Charadrius fulvus*, *Pluvialis dominica*, *Charadrius dominicus*
En: Pacific Golden Plover
Pr: Salim-e Talāyee-ye Khāvari سلیم طلایی خاوری
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Regular winter visitor in small numbers to mudflats in the Khouran Strait in Hormozgan, also recorded in winter in southern Baluchestan and Bushehr; vagrant in Mazandaran and Tehran.
به تعداد اندک مهاجر زمستانه منظم در تنگه خوران و برخی نواحی هرمزگان؛ در زمستان در سواحل بلوچستان و بوشهر نیز ثبت شده است. در مازندران و تهران به صورت سرگردان دیده شده است.
Monotypic

Pluvialis squatarola (Linnaeus, 1758)
Syn: *Charadrius squatarola, Squatarola squatarola, Squatarola helvetica*
En: Grey Plover (Black-bellied Plover)
Pr: Salim-e Khākestari سلیم خاکستری
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor and passage migrant in south Caspian and on entire south coast from Khuzestan to Pakistan border; rarely seen on migration inland, although there are records from Azarbaijan, Tehran, central Fars and Sistan.

مهاجر زمستانه و عبوری معمول در جنوب خزر و سراسر سواحل جنوبی از خوزستان تا مرز پاکستان؛ در زمان مهاجرت به ندرت در داخل کشور دیده می‌شود اگرچه رکوردهایی از نواحی آذربایجان، تهران، مرکز فارس و سیستان وجود دارد.

Polytypic

* BB:
Pluvialis squatarola squatarola (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in northern Eurasia and Alaska; non-breeding in western and southern Europe, Africa, southern and eastern Asia, Australasia and western Americas
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms breed on Wrangel Island (northeastern Siberia) and in northern Canada, the latter wintering in coastal North and South America.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در جزایر رانگل (شمال شرق سیبری) و زمین شمال کانادا حضور می‌یابند، فرم اخیر در نواحی ساحلی شمال و جنوب قاره امریکا زمستان‌گذرانی دارد.
Museum specimens: A few specimens in NHMTashkent and ZISP.

Charadrius hiaticula Linnaeus, 1758
Syn: *Aegialites hiaticula* L., *Hiaticula hiaticula*
En: Common Ringed Plover
Pr: Salim-e Tuqi-ye Bozorg (Ma'muli) سلیم طوقی بزرگ (معمولی)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common passage migrant and winter visitor in south Caspian region and on entire south coast from Khuzestan to Pakistan border; uncommon on migration inland, especially in spring, but recorded in small numbers in all major wetlands.

مهاجر عبوری و زمستانه معمول در جنوب خزر و سراسر سواحل جنوبی از خوزستان تا مرز پاکستان؛ حضورش در زمان مهاجرت در داخل ایران به خصوص در بهار غیرمعمول است اما به تعداد اندک در تالاب‌های اصلی کشور ثبت شده است.

Polytypic

* BA:
Charadrius hiaticula tundrae (Lowe, 1915)
Global range: northern Eurasia, southern Europe, Africa, southwestern Asia
Remarks: The form occurring in Iran and elsewhere in southwest Asia is generally thought to be *tundrae* (IOC). Given the known global range of the nominate form and *tundrae* (IOC), and difficulty in differentiation between *C. h. hiaticula* and *C. h. tundrae* in winter (Hüe & Etchécopar 1970), it seems likely that old records of the nominate in Iran relate to *tundrae*.
فرمی که در ایران و جنوب غرب آسیا حضور می‌یابد به نظر همین زیرگونه است (IOC). به علت گستره شناخته شده زیرگونه‌های *tundrae* و *hiaticula* و دشواری تمایز این دو در زمستان (Hüe & Etchécopar 1970)، به نظر می‌رسد گزارشات قدیمی از زیر گونه *hiaticula* در ایران متعلق به زیرگونه *tundrae* است.
Museum specimens: There are specimens from Bandar Abbas and Dorud in FMNH and from Khorasan in ZISP.
Ref: Harrison 1972- p 287, Hüe & Etchécopar 1970- p 264, Løppenthin 1951- p 608

Charadrius dubius Scopoli, 1786
Syn: *Ægialitis dubia* (Scop.), *Charadrius curonicus dubius, Hiaticula dubia*
En: Little Ringed Plover
Pr: Salim-e Tuqi-ye Kuchak سلیم طوقی کوچک
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread summer visitor, occurring in all major wetland areas and along permanent rivers and streams throughout Iran; a few birds remain throughout the winter in Khuzestan and possibly also Bushehr.

مهاجر تابستانه معمول و گسترده، در تمامی تالاب‌های اصلی کشور و زمین در امتداد رودهای دائمی ایران؛ تعداد کمی زمستان را در خوزستان و احتمالا بوشهر باقی می‌مانند.

Polytypic

* BA:
Charadrius dubius curonicus Gmelin, JF, 1789
Syn: *Aegialites curonicus* Gmel., *Aegialites fluviatilis* Bechst., *Ægialitis intermedius* (Mén.)
En: Little Ringed Plover (Northern)
Global range: breeding in northern Africa, Europe, Asia (except south-central and southeastern); non-breeding in Africa and southern Asia
Remarks: This is the form known to occur widely in Iran (Vaurie 1965).
این فرم به طور گسترده‌ای در ایران حضور می‌یابد (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, ROM, SMNS, USNM, ZISP, ZMB and ZSM.
Ref: Berlioz 1958- p 452, Blanford 1876- p 279, 280, Diesselhorst 1962- p 4, Érard & Etchécopar 1970- p 39, Hüe & Etchécopar 1970- p 266, Løppenthin 1951- p 608, Missone 1953- p 123, Missone 1956- p 194, Paludan 1938- p 634, Roselaar 1995, Schalow 1876- p 187, Schüz 1957b- p 23, Schüz 1959- p 65, Stresemann 1928- p 408, Ticehurst *et al.* 1925- p 726, Trott 1947a- p 703, Trott 1947b- p 234, Vaurie 1965- p 374, Zarudny 1892- p 133, Zarudny 1903- p 64

* CB:
Charadrius dubius jerdoni (Legge, 1880)
Syn: *Aegialitis dubia jerdoni* Legge
En: Little Ringed Plover (Indian)
Global range: India to southern China and Indochina
Remarks: Two specimens were obtained from Kuhak (Sistan) in April 1904 and May 1905 (Baker 1919- p 129). Therefore, it is possible that this taxon breeds in the southeastern corner of Iran.
دو نمونه از این زیرگونه از منطقه کوهک در سیستان در آوریل ۱۹۰۴ و می ۱۹۰۵ به دست آمد (Baker 1919- p 129). از این رو احتمال جوجه‌آوری این زیرگونه در گوشه جنوب شرق ایران وجود دارد.
Ref: Baker 1919- p 129

Charadrius alexandrinus Linnaeus, 1758
Syn: *Ægialitis alexandrina*
En: Kentish Plover (Snowy Plover)
Pr: Salim-e Kuchak (Salim Tuqi-ye Pā-Siāh) سالیم کوچک (سالیم طوقی پاسیاه)
Global range: EU, AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common breeding bird, passage migrant and winter visitor along coasts of south Caspian, Persian Gulf and Baluchestan and at brackish to saline wetlands almost throughout Iran, although only a summer visitor to Azarbaijan.
جوجه‌آور، مهاجر عبوری و زمستان‌گذران معمول در سواحل جنوب خزر، خلیج فارس و بلوچستان و رئ در اغلب تالاب‌های لب شور تا شور کشور؛ مهاجر تابستانه در نواحی آذربایجان.

Polytypic

* BB:
Charadrius alexandrinus alexandrinus Linnaeus, 1758
Syn: *Aegialites cantianus* (Lath.), *Eudromias cantianus* Lath., *Leucopolius alexandrinus alexandrinus* (L.)
Global range: breeding in western Europe, Atlantic Islands and northern Africa to northern China, non-breeding south to northern Africa and southern Asia
Remarks: The race occuring in Iran is the nominate (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965).
این نژاد در ایران حضور می‌یابد (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, MNHN, NHMTashkent, ROM, SMNS, USNM, ZISP, ZMUK and ZSM.
Ref: Berlioz 1958- p 452, Blanford 1876- p 279, Diesselhorst 1962- p 4, Érard & Etchécopar 1970- p 40, Hüe & Etchécopar 1970- p 267, Løppenthin 1951- p 606, Missone 1953- p 123, Nikolsky 1886, Paludan 1938- p 634, Paludan 1940- p 17, 52, Roselaar 1995, Schalow 1876- p 187, Schüz 1959- p 66, Stresemann 1928- p 408, Ticehurst *et al.* 1925- p 726, 729, Trott 1947a- p 702, Vaurie 1965- p 377, Zarudny 1903- p 62, Zarudny 1911- p 201

Charadrius mongolus Pallas, 1776
Syn: *Aegialites mongolicus* Pall., *Aegialophilus mongolicus*
En: Lesser Sand Plover (Mongolian Plover)
Pr: Salim-e Sheni-ye Kuchak سلیم شنی کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common passage migrant and winter visitor on south coast from Khuzestan to Pakistan border; vagrant to southeast Caspian coast.

مهاجر عبوری و زمستان‌گذران معمول در سواحل جنوب از خوزستان تا مرز پاکستان؛ در جنوب شرق خزر به صورت سرگردان.

Taxonomic notes: There are reports of occurrence of two subspecies, *pamirensis* and *atrifrons*. It seems that previus reports of *atrifrons* now refer to *pamirensis*.

گزارش‌هایی از حضور دو زیرگونه *pamirensis* و *atrifrons* وجود دارد. به نظر می‌رسد که گزارش‌های قبلی *atrifrons* اکنون متعلق به *pamirensis* باشد.

Polytypic

* CA:
Charadrius mongolus pamirensis (Richmond, 1896)
Global range: breeding in mountains of Kyrgyzstan and Tajikistan to west-central China; non-breeding in the Middle East, eastern and southern Africa and western India
En: Tibetan Lesser Sand Plover
Remarks: Hirschfeld *et al.* (2000) and Delany *et al.* (2009) believe that birds occurring in the Persian Gulf and along the Mekran coast belong to this race, the taxon breeding nearest to Iran. Érard & Etchécopar (1970) reported seeing small numbers of *C. mongolus atrifrons* near Bandar Abbas in April 1967, but these authors do not appear to have recognised *pamirensis*.

هیرشفلد و همکاران (Hirschfeld *et al.* 2000) و دلاری و همکاران (Delany *et al.* 2009) معتقد هستند پرندگانی که در خلیج فارس و سواحل مکران حضور می‌یابند، به این نژاد تعلق دارند. گستره جوجه‌آوری این تاکسون به ایران نزدیک‌تر است. اِرارد و اچکوپار (Érard & Etchécopar 1970) گزارشاتی از مشاهده تعداد کمی از زیرگونه *atrifrons* نزدیک بندرعباس در آوریل ۱۹۶۷ داشته‌اند اما به نظر می‌رسد که این نویسندگان شناختی از زیرگونه *pamirensis* نداشته‌اند.

Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 40, Hirschfeld *et al.* 2000- p 165, 182, 187, Hüe & Etchécopar 1970- p 269, Porter & Aspinall 2010, Ticehurst 1923- p 72, Ticehurst *et al.* 1925- p 729, Vaurie 1965- p 379

Charadrius leschenaultii Lesson, 1826
Syn: *Charadrius geoffroyi*, *Pagoa leschenaulti*
En: Greater Sand Plover
Pr: Salim-e Sheni-ye Bozorg سلیم شنی بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare and perhaps irregular breeding bird in northeast Khorasan, Bushehr region, Tehran and Urumiyeh basin, Azarbaijan; a fairly common passage migrant in south Caspian region, where a few birds overwinter, and a common winter visitor to entire south coast from Khuzestan to Pakistan border; uncommon on passage at wetlands elsewhere in Iran.

جوجه‌آور کمیاب و احتمالا نامنظم در شمال شرق خراسان، نواحی بوشهر، تهران و حوزه ارومیه؛ مهاجر عبوری به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر که البته تعداد اندکی زمستان را در این منطقه سپری می‌کنند. مهاجر زمستانه معمول در سراسر سواحل جنوبی از خوزستان تا مرز پاکستان؛ مهاجر غیرمعمول در تالاب‌های سایر نقاط ایران.

Taxonomic notes: *columbinus* is the smallest subspecies of this species, easily and often confused by observers with *atrifrons* group of the Lesser Sandplover. The museum specimens of these taxa would therefore merit re-examination.

زیرگونه *columbinus* کوچکترین زیرگونه از این گونه است، که به آسانی و اغلب توسط مشاهده‌کنندگان با گروه *atrifrons* از سلیم شنی کوچک اشتباه می‌شود. نمونه‌های موزه‌ای این پرندگان نیازمند بررسی مجدد هستند.

Polytypic

* BB:
Charadrius leschenaultii columbinus Wagler, 1829
Global range: breeding from Turkey [and Syria east through northern Iraq possibly as far as southwestern Iran]; non-breeding in southeastern Mediterranean, Red Sea, [Gulf of Aden and northern] Persian Gulf
Remarks: This taxon may be an irregular breeding bird in southwestern Iran. It is believed to occur in winter in southwestern Iran and the Persian Gulf (Message & Taylor 2005).
این تاکسون ممکن است جوجه‌آور کم‌یاب در جنوب غرب ایران باشد. اعتقاد بر این است که این زیرگونه زمستان‌ها در جنوب غرب ایران و خلیج فارس حضور می‌یابد (Message & Taylor 2005).
Museum specimens: There are a few birds from Gilan, Zanjan, Lorestan and Markazi in BMNH, NHMTashkent, SMNS and ZISP. Birds unidentified to subspecies from Golestan, Khorasan, Hormozgan, Bushehr and Baluchestan are in BNHS, MNHN, NHMTashkent, and ZISP.
Ref: Hirschfeld *et al.* 2000- p 164, 179, Roselaar 1995

* CA:
Charadrius leschenaultii scythicus Carlos, Roselaar & Voisin, 2012
Syn: *Charadrius leschenaultii crassirostris*, *Aegialites geoffroyi*
Global range: breeding [from Transcaucasia and Transcaspia east to southeastern Kazakhstan and Pakistan]; non-breeding [in the Red Sea, Gulf of Aden and Persian Gulf]
Remarks: This is the commonest form occurring on passage in the south Caspian region and in winter in the Persian Gulf. The small numbers of birds breeding in northwestern and northeastern Iran probably belong to this form. There are two specimens of *Aegialites geoffroyi* were from Kariz and Tabas plain (Zarudny 1903), and another from Chabahar (Zarudny 1916).
این معمول‌ترین فرمی است که در زمان مهاجرت در جنوب خزر و زمستان‌ها در خلیج فارس حضور می‌یابد. جمعیت کوچک جوجه‌آور در شمال غرب و شمال شرق ایران از این گونه احتمالا به این فرم تعلق دارند. دو نمونه *Aegialites geoffroyi* از کاریز و جلگه طبس (Zarudny 1903) و یک نمونه از چابهار موجود است (Zarudny 1916).
Ref: Hirschfeld *et al.* 2000- p 164, 186, Nikolsky 1886, Zarudny 1903- p 63, Zarudny 1911- p 201, Zarudny 1916

* CA
Charadrius leschenaultii leschenaultii Lesson, 1826
Global range:
Remarks: The nominate form occurs in southern Iran on migration. Mixed flocks with *columbianus* and *crassirostris* occur in the Persian Gulf and Oman Sea during August-April (Hirschfeld *et al.* 2000- p 179, 186*).* Some 25,000-50,000 individuals winter on the east African coast (Delany *et al.* 2009).
فرم *leschenaultii* در زمان مهاجرت در جنوب ایران دیده می‌شود. گله‌های مخلوطی از زیرگونه *columbianus* و *crassirostris* در خلال ماه‌های آگوست تا آوریل در خلیج فارس و دریای عمان حضور می‌یابند (Hirschfeld *et al.* 2000- p 179, 186). حدود ۲۵ تا ۵۰ هزار فرد از این زیرگونه در سواحل شرقی آفریقا زمستان‌گذرانی دارند (Delany *et al.* 2009).
Ref: Delany *et al.* 2009, Hirschfeld *et al.* 2000- p 179, 186

Charadrius asiaticus Pallas, 1773
Syn: *Aegialites asiaticus* Pall. *Aegialophilus asiatica*, *Charadrius asiaticus asiaticus* Pallas, *Eupoda asiatica*
En: Caspian Plover
Pr: Salim-e Sineh-Baluti سلیم سینه‌بلوطی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common passage migrant in western Iran, with most records coming from south Caspian region and Tehran area; commoner in spring than in autumn.
مهاجر عبوری به نسبت معمول در ربع غربی کشور، اغلب رکوردها متعلق به نواحی جنوبی خزر و منطقه تهران است. حضورش در زمان مهاجرت بهاره معمول‌تر است.
Monotypic

Charadrius morinellus Linnaeus, 1758

Syn: *Eudromias morinellus* (L.), *Eudromas caspius* Pall.
En: Eurasian Dotterel
Pr: Salim-e Kuhi سلیم کوه‌ی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon passage migrant in south Caspian region, and fairly common winter visitor to dry plains of Khuzestan; rare on passage elsewhere in western Iran.

مهاجر عبوری غیرمعمول در سواحل جنوبی خزر و مهاجر زمستانه به نسبت معمول در دشت‌های خشک خوزستان؛ در زمان مهاجرت به صورت کمیاب در سایر نواحی غرب ایران.

Monotypic

ROSTRATULIDAE

Rostratula benghalensis (Linnaeus, 1758)
En: Greater Painted Snipe
Pr: Pāshalak-e Rangin (Bangāli) پاشلک رنگین (بنگالی)
Global range: AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; listed as occurring in Iran in Hartert (1912–1921, p. 1673), but without details other than 'rare'. The only confirmed record is of a bird seen in the Dasht-e Lut, Kerman Province, on 10 May 1972 (Misonne 1976).
سرگردان؛ در فهرست هارترت (Hartert 1912–1921, p. 1673) برای ایران آمده است اما بدون ذکر جزییاتی به جز ذکر کمیاب بودن آن؛ تنها رکورد تایید شده متعلق به یک قطعه پرنده مشاهده شده از دشت لوت در استان کرمان در ۱۰ می ۱۹۷۲ است (Misonne 1976).

Monotypic

SCOLOPACIDAE

Scolopax rusticola Linnaeus, 1758
En: Eurasian Woodcock
Pr: Abiyā ابی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor to south Caspian region, also occurring commonly south of Alborz in Tehran area and in smaller numbers south through Zagros to central Fars; vagrant to Baluchestan.
مهاجر زمستانه بسیار معمول در نواحی جنوب خزر، جنوب البرز در حوالی تهران و به تعداد کمتر در نواحی زاگرس تا مرکز فارس؛ در منطقه بلوچستان به صورت سرگردان.

Monotypic

Lymnocryptes minimus (Brünnich, 1764)
Syn: *Limnocryptes gallinula* (L.), *Scolopax Minima* Brünnich, 1764
En: Jack Snipe
Pr: Pāshalak-e Kuchak پاشلک کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common winter visitor to all main wetlands south to Khuzestan, central Fars and Sistan.
مهاجر زمستانه به نسبت معمول در تمامی تالاب‌های اصلی به سمت جنوب تا خوزستان، مرکز فارس و سیستان.

Monotypic

Gallinago solitaria Hodgson, 1831
Syn: *Capella solitaria*
En: Solitary Snipe
Pr: Pāshalak-e Takzi پاشلک تک‌زی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; probably a rare winter visitor and passage migrant. Recorded on migration and in winter in eastern Iran on a number of occasions by Zarudny (Rosleaar & Aliabadian 2009), but there have been only two reports since 1903: a bird shot near Mashad, Khorasan, on 25 November 1956 (per S Jervis Read), and a bird photographed by Koros Rabiee in the Alborz Mountains in Mazandaran in early January 2013 (per Abbas Ashoori).
وضعیت نامشخص، احتمالا مهاجر زمستانه کم یاب؛ چند بار در زمان مهاجرت و زمستان در شرق ایران توسط زارودنی ثبت شده است (Rosleaar & Aliabadian 2009) اما از سال ۱۹۰۳ میلادی تنها دو گزارش موجود است: یک پرنده در نزدیکی مشهد در ۲۵ نوامبر ۱۹۵۶ مورد اصابت گلوله قرار گرفت و یک پرنده زنده توسط کوروس ربیعی در کوه‌های البرز واقع در مازندران در اوایل ژانویه ۲۰۱۳ عکاسی شد.

Polytypic

* BB:
Gallinago solitaria solitaria Hodgson, 1831
Global range: breeding in central Asia; non-breeding south to southern Asia
Remarks: The nominate form is the only form likely to occur in Iran. Another form, *japonica*, breeds from northeastern China to Kamchatka Peninsula and winters south to Korea, Japan and eastern China.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*japonica*) از شمال شرق چین تا شبه جزیره کامچاتکا جوجه‌آوری کرده و زمستان‌ها را در کره، ژاپن و شرق چین سپری می‌کند.
Museum specimens: A few from Khorasan, Semnan, Golestan and Sistan in NMHTashkent and ZISP, all taken in October.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 286, Schüz 1959- p 68, Vaurie 1965- p 434

Gallinago stenura (Bonaparte, 1831)
Syn: *Capella stenura*
En: Pin-tailed Snipe (Pintail Snipe)
Pr: Pāshalak-e Dom-Muyee پاشلک دم‌مویی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; possibly an uncommon passage migrant and winter visitor in eastern and southern Iran. There are recent sight records from Baluchestan and Bushehr. There are specimens from Kerman in January in FMNH, and from Khorasan in October in ZISP.

وضعیت نامشخص، احتمالا مهاجر عبوری و زمستانه غیرمعمول در شرق و جنوب ایران؛ اخیرا مشاهداتی از این پرنده از بلوچستان و بوشهر ثبت شده است. نمونه-هایی به دست آمده از کرمان در ماه ژانویه (در موزه تاریخ طبیعی شیکاگو) و از خراسان در ماه اکتبر (در موزه تاریخ طبیعی سنت پترزبورگ) بوده است.

Monotypic

Gallinago media (Latham, 1787)
Syn: *Capella media*, *Gallinago major* (Gm.)
En: Great Snipe
Pr: Pāshalak-e Bozorg پاشلک بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon passage migrant in northern and western Iran, most frequently recorded in Alborz foothills near Tehran.

مهاجر عبوری غیرمعمول در شمال و غرب ایران، اغلب رکوردها متعلق به کوهپایه‌های البرز در نزدیک تهران است.

Monotypic

Gallinago gallinago (Linnaeus, 1758)
Syn: *Capella gallinago* (L.), *Gallinago scolopacinus* Bp.
En: Common Snipe
Pr: Pāshalak-e Ma'muli پاشلک معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Very common winter visitor to wetlands throughout Iran south to Khuzestan, central Fars, Sistan and northern Persian Gulf coast, also recorded on passage in northeast and southeast Iran.

مهاجر زمستانه بسیار معمول در تالاب‌های سراسر ایران تا جنوب کشور شامل خوزستان، مرکز فارس و سیستان و سواحل شمال خلیج فارس؛ در زمان مهاجرت در شمال شرق و جنوب شرق ثبت شده است.

Polytypic

* BA:
Gallinago gallinago gallinago (Linnaeus, 1758)
Syn: *Scolopax Gallinago* L., 1758, *Capella gallinago gallinago* (Linnaeus), *Gallinago gallinago raddei*
Global range: breeding in [west,] central and northern Europe and Asia; non-breeding south to [south Africa and southeast Asia]
Remarks: The form occurring in Iran is the nominate (Vaurie 1965). Another form occurs in Iceland, the Faroes, Britain and Ireland.

فرمی که در ایران حضور می‌یابد زیرگونه نمادین (*gallinago*) است (Vaurie 1965). فرم دیگر در ایسلند، فارو، بریتانیا و ایرلند حضور می‌یابد.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, KBIN, MNHN, NMHTashkent, SMNS and ZISP.
Ref: Capito 1931- p 932, Érard & Etchécopar 1970- p 44, Hüe & Etchécopar 1970- p 284, Schüz 1959- p 67, Trott 1947a- p 703, Vaurie 1965- p 431, Zarudny 1911- p 200

Limosa limosa (Linnaeus, 1758)
Syn: *Limosa belgica*
En: Black-tailed Godwit
Pr: Gilānshāh-e Dom-Siāh گیلانشاه دم‌سیاه
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common passage migrant and winter visitor at freshwater wetlands in south Caspian region, Khuzestan, central Fars and Sistan, and common passage migrant in Azarbaijan; uncommon on passage and in winter at wetlands elsewhere in western and central Iran, and uncommon and irregular on Persian Gulf coast east of Bushehr.
مهاجر عبوری و زمستان‌گذران معمول در تالاب‌های آب شیرین در جنوب خزر، خوزستان، مرکز فارس و سیستان و مهاجر عبوری معمول در نواحی آذربایجان؛ در زمان مهاجرت و زمستان در سایر تالاب‌های غرب و مرکز کشور و به صورت نامنظم و غیرمعمول در سواحل خلیج فارس از حوالی شرق بوشهر است.
Polytypic

* BA:
Limosa limosa limosa (Linnaeus, 1758)
Syn: *Limosa aegocephala* L.
En: Black-tailed Godwit (European)
Global range: breeding from western and central Europe east to central Asia; non-breeding south to the Mediterranean, Africa and India
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in western Europe (*islandica*) and central and eastern Asia (*melanuroides*).
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در غرب اروپا (*islandica*) و مرکز و شرق آسیا(*melanuroides*) حضور می‌یابند.
Museum specimens: Several specimens in BNHS, FMNH, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 294, Missone 1953- p 122, Schüz 1959- p 69, Vaurie 1965- p 420

Limosa lapponica (Linnaeus, 1758)
Syn: *Scolopax lapponica* L., 1758, *Limosa rufa* Briss.
En: Bar-tailed Godwit
Pr: Gilānshāh-e Hanāyee گیلانشاه حنایی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Very common winter visitor to south coast, especially from Khouran Strait east to Pakistan border, and fairly common passage migrant in south Caspian region, particularly in autumn; rare on passage at wetlands in Azarbaijan, central Fars and Sistan.
مهاجر زمستانه بسیار معمول در سواحل جنوبی به ویژه از تنگه خوران به سمت شرق تا مرز پاکستان؛ مهاجر عبوری به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر به ویژه در پاییز؛ به صورت کمیاب در زمان مهاجرت در تالاب‌های نواحی آذربایجان، مرکز فارس و سیستان.
Polytypic

* BB:
Limosa lapponica taymyrensis Engelmoer & Roselaar, 1998
En: Bar-tailed Godwit (European)
Global range: breeding in northwest and north-central Siberia; non-breeding [in southwest Asia and along coasts of Africa south to South Africa]
Remarks: The birds occurring in Iran belong to a population breeding in northwest and north-central Siberia. This population was previously included within the nominate form (Érard & Etchécopar 1970, Hüe & Etchécopar 1970, Løppenthin 1951, Schüz 1959, Vaurie 1965) but is now treated as a separate subspecies *taymyrensis* (Engelmoer & Roselaar 1998, Delany *et al.* 2009, Dickinson & Remsen 2013- p 210).
پرندگاری که در ایران دیده می‌شوند به جمعیتی تعلق دارند که در شمال غرب و شمال مرکزی سیبری جوجه‌آوری می‌کنند. این جمعیت قبلا شامل زیرگونه *lapponica* بود (Érard & Etchécopar 1970, Hüe & Etchécopar 1970, Løppenthin 1951, Schüz 1959, Vaurie 1965) اما اکنون به عنوان زیرگونه‌ای مجزا (*taymyrensis*) طبقه‌بندی می‌شود (Engelmoer & Roselaar 1998, Delany *et al.* 2009, Dickinson & Remsen 2013- p 210).
Museum specimens: A few specimens in MNHN, NHMTashkent and ZISP, all taken on spring migration in April in Hormozgan and Khorasan.
Ref: Dickinson & Remsen 2013- p 210, Érard & Etchécopar 1970- p 44, Hüe & Etchécopar 1970- p 295, Løppenthin 1951- p 608, Schüz 1959- p 69, Vaurie 1965- p 421

Numenius phaeopus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Scolopax Phaeopus* L., 1758
En: Whimbrel
Pr: Gilānshāh-e Abru-Sefid گیلانشاه ابروسفید
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common passage migrant in south Caspian region, and uncommon winter visitor to south coast, mainly from Khouran Strait east to Pakistan border; uncommon passage migrant in Urumiyeh basin, Azarbaijan, and rare inland elsewhere in Iran.

مهاجر عبوری معمول در نواحی جنوبی خزر، مهاجر زمستانه غیرمعمول در سواحل جنوب به ویژه از تنگه خوران به سمت شرق تا مرز پاکستان؛ مهاجر عبوری غیرمعمول در حوزه ارومیه و به صورت کمیاب در سایر نقاط کشور.

Taxonomic notes: The form occurring commonly on migration in Iran is not known: most likely it is *rogachevae* Tomkovich, 2008.

فرمی که به صورت معمول در زمان مهاجرت در ایران دیده می‌شود، به طور دقیق مشخص نیست اما احتمالا زیرگونه *rogachevae* است.

Polytypic

* BB:
Numenius phaeopus phaeopus (Linnaeus, 1758) or *N. p. rogachevae* Tomkovich 2008
Global range: *phaeopus* breeding from Norway to north-central Siberia; non-breeding in [Africa]; *rogachevae* breeding in central Siberia; non-breeding range unknown
Remarks: The form occurring commonly in Iran was formerly thought to be nominate *phaeopus* (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). However, birds breeding in central Siberia have recently been assigned to a new subspecies *rogachevae* and as central Siberia is the likely source of many if not most of the *N. phaeopus* passing through Iran on migration, *rogachevae* may be the predominant form.

فرمی که به صورت معمول در ایران حضور می‌یابد، در گذشته همین زیرگونه پنداشته می‌شده است (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965) با این وجود، پرندگان جوجه‌آور در مرکز سیبری اخیرا تحت زیرگونه *rogachevae* قلمداد شده‌اند و مرکز سیبری احتمالا منشاء بسیاری از افراد اگر نه تمامی آن‌هایی است که از ایران عبور می‌کنند. زیرگونه *rogachevae* احتمالا فرم غالب این گونه است.

Museum specimens: There is a specimen not identified to subspecies from Bandar Abbas, December in NMHN.
Ref: Berlioz 1958- p 452, Hüe & Etchécopar 1970- p 292, Løppenthin 1951- p 608, Vaurie 1965- p 426

* BB:
Numenius phaeopus alboaxillaris Lowe, 1921
Global range: breeding in western Kazakhstan to southwestern Siberia; non-breeding on islands and coasts of western Indian Ocean
Remarks: A specimen collected in Gilan on 24 April 1956 by Schüz is apparently the endangered taxon *alboaxillaris*. At least one bird observed in Hara National Park, Hormozgan, on 27 February 2000 was probably of this race (Dubois *et al.* 2000).

نمونه‌ای که از گیلان در ۲۴ آوریل ۱۹۵۶ توسط شوتز جمع آوری شد، به نظر زیرگونه در خطر انقراض *alboaxillaris* است. حداقل یک قطعه که در ۲۷ فوریه ۲۰۰۰ در جنگل‌های حرا مشاهده شد، احتمالا متعلق به همین نژاد باشد (Dubois *et al.* 2000).

Museum specimens: A single specimen collected by Schüz in Gilan is now in SMNS.
Ref: Dubois *et al.* 2000

Numenius tenuirostris Vieillot, 1817
En: Slender-billed Curlew
Pr: Gilānshāh-e Khāldār گیلانشاه خالدار
Global range: EU
Conservation status: Critically Endangered (IUCN 2015), Appendix I (CITES 2014), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; possibly formerly a rare passage migrant, now probably extinct. The last fully convincing record in Iran was of a bird seen by P.J.K. Burton in Mazandaran Province in August 1963 (Feeny *et al.* 1968). A recent review of all records of *N. tenuirostris* in the Middle East concluded that none of the many reports of the species in Iran in the latter part of the 20th century was sufficiently well documented for acceptance and that most were probably mis-identifications (Kirwan *et al.* 2015). There are only two specimens from Iran: a female taken at Mozhn-Abad (Khorasan) on 29 April 1898 in ZISP, and a male taken near Bandar Abbas on 20 December 1939 in FMNH.

وضعیت نامشخص، احتمالا قبلا مهاجر عبوری کمیاب بوده اما اکنون با احتمال زیاد منقرض شده است. آخرین رکورد متقاعدکننده در ایران پرنده‌ای بود که توسط برتون در آگوست ۱۹۶۳ در استان مازندران مشاهده شد (Feeny *et al.* 1968). مرور اخیر رکوردهای موجود از گیلانشاه خالدار در خاورمیانه نشان داد که هیچ کدام از گزارشات (متعدد) موجود از ایران در اواخر قرن بیستم به طور مناسبی برای پذیرش قطعی مستند نشده است و تقریبا همگی آن گزارشات، احتمالا ناشی از اشتباه در تشخیص صحیح گونه بوده است (Kirwan *et al.* 2015). تنها دو نمونه موزه‌ای از ایران موجود است: یک ماده که از مژن‌آباد (خراسان) در ۲۹ آوریل ۱۸۹۸ گرفته شده و اکنون در موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ روسیه نگهداری می‌شود و یک فرد نر که از بندرعباس در ۲۰ دسامبر ۱۹۳۹ گرفته شد و فعلا در موزه تاریخ طبیعی شیکاگو نگهداری می‌شود.

Monotypic

Numenius arquata (Linnaeus, 1758)
En: Eurasian Curlew
Pr: Gilānshāh-e Bozorg گیلانشاه بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor to south Caspian region, mainly Mazandaran and Golestan, and entire south coast from Khuzestan to Pakistan border; also uncommon winter visitor to Urumiyeh basin, Azarbaijan, and wetlands of central Fars and Sistan.

مهاجر زمستانه معمول در نواحی جنوبی خزر به خصوص در مازندران و گلستان، سراسر سواحل جنوبی از خوزستان تا مرز پاکستان؛ مهاجر زمستانه غیرمعمول در حوزه ارومیه و تالاب‌های مرکزی فارس و سیستان.

Taxonomic notes: According to Vaurie (1965), the birds occurring in the south Caspian region and from the Persian Gulf eastwards to India and south to Eastern Africa appear to be chiefly intermediate between nominate *arquata* and *orientalis*, and cannot be identified with certainty to subspecies. Many records of nominate *arquata* in Iran probably refer to these intermediates which, according to Vaurie (1965), are perhaps best assigned to *orientalis* (Delany *et al.* 2009) Alternatively, they may refer to birds belonging to the form *suschkini*, which in several characteristics can be intermediate between *arquata* and *orientalis* (Engelmoer & Roselaar 1998). This form, which breeds on the steppes to the south of the Urals and in Kazakhstan and is thought to winter in Southwest Asia and Africa has not yet been identified with certainty in Iran.

براساس نظر واری (Vaurie 1965)، پرندگاری که در ناحیه جنوب خزر و ری از خلیج فارس به سمت شرق تا هند و در جنوب تا شرق آفریقا به طور عمده‌ای بینابینی زیرگونه *arquata* و *orientalis* هستند و نمی‌توان با قطعیت زیرگونه آن‌ها را مشخص نمود. رکوردهای فراوان از زیرگونه *arquata* در ایران احتمالا به این فرم‌های بینابینی تعلق داشته که بنا به نظر واری (Vaurie 1965) بهتر است تحت عنوان *orientalis* طبقه بندی شود (Delany *et al.* 2009). به صورت جایگزین، ممکن است آن‌ها به فرم *suschkini* تعلق داشته باشند که در بسیاری از ویژگی‌ها می‌تواند بینابینی زیرگونه‌های *arquata* و *orientalis* باشند (Engelmoer & Roselaar 1998). این فرم، که از استپ‌ها تا جنوب منطقه اورال و در قزاقستان جوجه‌آوری نموده و به نظر می‌رسد که در جنوب غرب آسیا و آفریقا زمستان‌گذاری دارند، اگرچه حضور آن در ایران را با قطعیت نمی‌توان بیان کرد.

Polytypic

* BA:
Numenius arquata arquata (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in western, northern and central Europe [east to Urals]; non-breeding mainly in western and southern Europe [and northwestern Africa, with smaller numbers east to Persian Gulf]
Remarks: According to Hüe & Etchécopar (1970), this form winters in the Persian Gulf (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965).
براساس نظر هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این فرم در خلیج فارس زمستان‌گذاری دارد (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965).
Museum specimens: There are specimens in FMNH, ZISP and ZMUK.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 291, Løppenthin 1951- p 608, Vaurie 1965- p 423

* BB:
Numenius arquata orientalis Brehm, CL, 1831
Global range: breeding in western and central Siberia east to Manchuria; non-breeding in Mediterranean, Africa, southern and southeastern Asia
Remarks: This would seem to be the commonest form of *N. arquata* occurring in Iran, but the situation is confused because of the presence of many birds which show intermediate characteristics between nominate *arquata* and *orientalis* (Delany *et al.* 2009).
این فرم به نظر می‌رسد معمول‌ترین زیرگونه گیلانشاه بزرگ است که در ایران حضور می‌یابد اما وضعیت آن به علت قرارگیری پرندگان فراواری که ویژگی‌های بینابینی دو زیرگونه *arquata* و *orientalis* دارند، مبهم است (Delany *et al.* 2009).
Museum specimens: There are specimens in ZISP.
Ref: Capito 1931- p 932, Delany *et al.* 2009, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 291, Ticehurst *et al.* 1925- p 726, Vaurie 1965- p 424, Zarudny 1903- p 54, Zarudny 1911- p 201

Numenius madagascariensis (Linnaeus, 1766)
Syn: *Numenius tahitiensis* Gm., *Numenius cyanopus*
En: Far Eastern Curlew (Eastern Curlew)
Pr: Gilānshāh-e Khāvari گیلانشاه خاوری
Global range: EU
Conservation status: Endangered (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded once on 2 October 1898 in Sistan (Roselaar & Aliabadian 2009)
سرگردان؛ یک بار در ۲ اکتبر ۱۸۹۸ از سیستان گزارش شده است.

Monotypic

Tringa erythropus (Pallas, 1764)
Syn: *Totanus fuscus*
En: Spotted Redshank
Pr: Ābchelik-e Khāldār-e Pā-Sorkh آبچلیک خالدار پاسرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Least Concern (IUCN 2014), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common passage migrant and winter visitor in south Caspian region, Khuzestan, Bushehr, central Fars and Sistan, and fairly common passage migrant in Urumiyeh basin, Azarbajian; occasional on passage at wetlands elsewhere in Iran.
مهاجر عبوری و زمستانه معمول در نواحی جنوبی خزر، خوزستان، بوشهر، مرکز فارس و سیستان و مهاجر عبوری به نسبت معمول در حوزه ارومیه؛ گاه‌ی ریز در زمان مهاجرت در سایر تالاب‌های کشور دیده می‌شود.

Monotypic

Tringa totanus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Scolopax Totanus* L., 1758, *Totanus calidris*
En: Common Redshank
Pr: Ābchelik-e Pā-Sorkh آبچلیک پاسرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common breeding bird at wetlands in Azarbaijan, Kordestan, Hamadan, Kermanshah and central Fars, and common and widespread passage migrant and winter visitor, most numerous in south Caspian region and along entire south coast from Khuzestan to Pakistan border.
به طور محلی جوجه‌آور تالاب‌های نواحی آذربایجان، کردستان، همدان، کرمانشاه و مرکز فارس؛ مهاجر عبوری و زمستانه معمول و گسترده در کشور؛ جمعیت آن‌ها در نواحی جنوبی خزر و سواحل جنوبی از خوزستان تا مرز پاکستان بیشتر است.
Taxonomic notes: There are big problems with this species because of the different treatments by different authorities. The subspecies occurring in Iran need verification. Engelmoer & Roselaar (1998) restrict nominate *totanus* to the birds breeding in Scandinavia and wintering in West Africa and suggest that the form most likely to occur in Iran is *britannica* which, according to these authors, breeds from southeast England east to the west-central Asian steppe. However, many authors including IOC do not recognize *britannica*, while Delany *et al.* (2009) restrict this form to the birds breeding in Britain and Ireland, and retain the birds breeding in continental Europe within nominate *totanus*. The relatively large birds breeding in southeast European Russia and southwest Asia have been ascribed to the form *ussuriensis*, which breeds from the Urals east across Asia to the Russian Far East and winters south to Africa, India and southeast Asia. The boundary between *totanus* (or the *britannica* of Engelmoer & Rosleaar (1998) and *ussuriensis* has not been well defined, especially south of the Urals where these two forms apparently intergrade. The birds breeding in northwestern Iran and eastern Turkey probably lie within this zone of intergradation (Delany *et al.* 2009). There are about 35 museum specimens in BMNH, BNHS, AMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ, ZISP and ZSM [so many specimens from which to establish the taxa occurring in Iran].
در مورد این گونه مشکلات زیادی وجود دارد، چون صاحب‌نظران مختلف به طور متفاوتی با آن برخورد می‌کنند. زیرگونه‌های واقع در ایران نیاز به اعتبارسنجی دارند. انگلمور و رزلار (Engelmoer & Roselaar 1998)، زیرگونه نمادین *totanus* را به پرندگان جوجه‌آور در اسکاندیناوی و زمستان‌گذران در غرب آفریقا محدود می‌کنند و پیشنهاد می‌کنند که فرمی که بیشتر از همه احتمال دارد که در ایران باشد، *britannica* است که بر اساس نظر این مولفین، از جنوب شرق انگلستان تا غرب مرکز استپ‌های آسیا جوجه‌آوری می‌کند. به هر حال مولفین زیادی از جمله آی.او.سی. *britannica* را نمی‌پذیرند، در حالی که دلاری و همکاران (Delany *et al.* 2009) این فرم را به پرندگان جوجه‌آور در انگلیس و ایرلند محدود می‌کنند و پرندگان جوجه‌آور در قاره اروپا را جزء *totanus* محسوب می‌کنند. پرندگان به نسبت بزرگ جوجه آور در جنوب شرق بخش اروپایی روسیه و جنوب غرب آسیا به فرم *ussuriensis* تعلق دارند که از اورال تا آسیا و خاور دور روسیه جوجه‌آوری داشته و در جنوب تا آفریقا زمستان‌گذاری می‌کنند. مرز بین *totanus* (یا *britannica*) و *ussuriensis* خوب شناخته نشده

است، بخصوص جنوب اورال یعنی جایی که دو فرم مزبور با هم تداخل پیدا می‌کنند. پرندگان جوجه‌آور در شمال غرب ایران و شرق ترکیه احتمالا در درون این زون تلاقی قرار می‌گیرند (Delany *et al.* 2009). حدود ۳۵ نمونه موزه‌ای در موزه تاریخ طبیعی ریویرک، موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، انجمن تاریخ طبیعی بمبئی، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه تاریخ طبیعی تاشکند، موزه جانورشناسی دانشگاه میشیگان، موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ و موزه جانورشناسی مونیخ وجود دارند (بنابر این نمونه‌های زیادی برای مشخص شدن تاکسون‌های واقع در ایران وجود دارد).

Polytypic

* CA:
Tringa totanus totanus (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in western and northern Europe to western Siberia; non-breeding in [western Europe, the Mediterranean basin and West Africa]
Remarks: The birds breeding in northwestern Iran and the Zagros have been assigned to this form by Vaurie (1965), but see taxonomic note above.
طبق نظر واری (Vaurie 1965) پرندگانی که در شمال غرب ایران و منطقه زاگرس جوجه‌آوری دارند، به این فرم تعلق دارند.
Ref: Diesselhorst 1962- p 4, Hüe & Etchécopar 1970- p 302, Missone 1953- p 123, Paludan 1938- p 635, Schüz 1959- p 70, Stresemann 1928- p 408, Vaurie 1965- p 411

* CA:
Tringa totanus ussuriensis Buturlin, 1934
Global range: breeding from Urals east across Asia to Russian Far east; non-breeding south to Africa, India and southeast Asia
Remarks: According to Delany *et al.* (2009), the birds occurring as passage migrants and winter visitors at wetlands throughout Iran belong to the population of this form which breeds in Russia east of the Urals and spends the winter in southwest Asia and eastern Africa, but see taxonomic note.
براساس نظر دلانی و همکاران (Delany *et al.* 2009)، مهاجرین عبوری و زمستان‌گذران در تالاب‌های سراسر ایران به این فرم تعلق داشته که در روسیه (شرق اورال) جوجه‌آوری کرده و زمستان را در جنوب غرب آسیا و شرق آفریقا سپری می‌کنند.
Ref: Delany *et al.* (2009)

* CA:
Tringa totanus eurhina (Oberholser, 1900)
Global range: [breeding in Tajikistan, northern India and Tibet; non-breeding south to India and the Malay Peninsula]
Remarks: Vaurie (1965) did not mention this form for Iran (Vaurie 1965), although Baker (1919- p 130) mentions three specimens from Sistan. Given the known breeding and wintering ranges of this form, it is likely to occur in Iran only as a vagrant, and the statement by Løppenthin (1951) that it is fairly common in the inner Persian Gulf must be questionable. Similarly, the identity of three specimens, supposedly of this form, taken by Érard & Etchécopar (1970) in June 1967 at Sharaf-Khaneh, Lake Orumiyeh, in northwestern Iran and thought to be breeding locally should also be questioned.
واری (Vaurie 1965) این فرم را برای ایران ذکر نکرده است، اگرچه بیکر (Baker 1919- p 130) سه نمونه را از سیستان ذکر کرده است. با توجه به گستره جوجه‌آوری و زمستان‌گذرانی این فرم، احتمال حضور این پرنده در ایران به صورت سرگردان وجود دارد اما نظر لوپنتین (Løppenthin 1951) که این پرنده به صورت به نسبت معمول در بخش داخلی خلیج فارس حضور می‌یابد قابل تردید است. به همین نحو، تشخیص سه نمونه منسوب به این فرم که توسط اِرارد و اچکوپار (Érard & Etchécopar 1970) در ژوئن ۱۹۶۷ در بندر شرفخانه کنار دریاچه ارومیه گرفته شده بود و به نظر می‌رسید که جوجه‌آوری دارند، جای سوال دارد.
Ref: Baker 1919- p 130, Érard & Etchécopar 1970- p 42, Hüe & Etchécopar 1970- p 302, Løppenthin 1951- p 608, Vaurie 1965- p 411

Tringa stagnatilis (Bechstein, 1803)
En: Marsh Sandpiper
Pr: Ābchelik-e Tālābi آبچلیک تالابی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common passage migrant at wetlands throughout Iran, most numerous in south Caspian region, Azarbaijan and Khuzestan, and fairly common winter visitor to wetlands of Khuzestan and locally along south coast to Pakistan border; uncommon in winter in south Caspian region, central Fars and Sistan.
مهاجر عبوری معمول در تالاب‌های سراسر کشور با جمعیت بیشتری در نواحی جنوبی خزر، آذربایجان و خوزستان؛ مهاجر زمستانه به نسبت معمول در تالاب‌های خوزستان و به طور محلی در امتداد سواحل جنوبی تا مرز پاکستان؛ مهاجر زمستانه غیرمعمول در نواحی جنوبی خزر، مرکز فارس و سیستان.

Monotypic

Tringa nebularia (Gunnerus, 1767)
Syn: *Totanus glottis* L.
En: Common Greenshank
Pr: Ābchelik-e Pā-Sabz آبچلیک پاسبز
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common passage migrant at wetlands throughout Iran, and fairly common winter visitor to south Caspian region, Khuzestan, central Fars and entire south coast; uncommon in winter at other wetlands in western and central Iran.

مهاجر عبوری معمول در تالاب‌های سراسر کشور؛ مهاجر زمستانه به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر، خوزستان، مرکز فارس و سراسر سواحل جنوب کشور؛ حضورش در زمستان در سایر تالاب‌های غربی و مرکزی غیرمعمول‌تر است.

Monotypic

Tringa ochropus Linnaeus, 1758
Syn: *Totatus canescens*
En: Green Sandpiper
Pr: Ābchelik-e Takzi آبچلیک تک‌زی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common passage migrant and winter visitor at wetlands almost throughout Iran, although scarce in winter in Azarbaijan, and uncommon along south coast.

مهاجر عبوری و زمستانه معمول در تالاب‌های اغلب نواحی کشور؛ زمستان‌ها به صورت غیرمعمول در نواحی آذربایجان و نواحی جنوب خزر دیده می‌شود.

Monotypic

Tringa glareola Linnaeus, 1758
En: Wood Sandpiper
Pr: Ābchelik-e Khāldār-e Pā-Sabz آبچلیک خالدار پاسبز
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread passage migrant at wetlands throughout Iran, and fairly common winter visitor to wetlands of Khuzestan; occasional in winter in south Caspian region and central Fars.

مهاجر عبوری معمول و گسترده اغلب نواحی تالابی ایران و مهاجر زمستانه به نسبت معمول در تالاب‌های خوزستان؛ زمستان‌ها گاه‌ی در نواحی جنوبی خزر و مرکز فارس دیده می‌شود.

Monotypic

Xenus cinereus (Güldenstädt, 1775)
Syn: *Tringa terek*, *Terekia cinerea*
En: Terek Sandpiper
Pr: Ābchelik-e Nok-Sarbālā آبچلیک نوک سربالا
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common passage migrant in south Caspian region, and common winter visitor to south coast from southern Khuzestan to southeast Baluchestan, most numerous in mangrove areas in Khouran Strait; scarce on passage at wetlands elsewhere in western and central Iran.

مهاجر عبوری معمول در نواحی جنوبی خزر؛ مهاجر زمستانه معمول در سواحل جنوبی از جنوب خوزستان تا سواحل بلوچستان با تمرکز جمعیتی بیشتر در نواحی مانگرو در تنگه خوران؛ در زمان مهاجرت به صورت غیرمعمول در سایر تالاب‌های نواحی غربی و مرکزی ایران دیده می‌شود.

Monotypic

Actitis hypoleucos (Linnaeus, 1758)
En: Common Sandpiper
Pr: Ābchelik-e Āvāzkhān آبچلیک آوازخوان
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to rivers and streams in Azarbaijan, Alborz, Kopet Dagh and western Zagros, and very common and widespread passage migrant, occurring at wetlands throughout Iran; uncommon in winter in Khuzestan, southern Persian Gulf and in southern Baluchestan, and occasionally in winter in south Caspian region and Tehran area.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در رود های نواحی آذربایجان، البرز، کپه داغ و غرب زاگرس ؛ مهاجر عبوری بسیار معمول و گسترده در تالاب های سراسر ایران؛ زمستان‌ها به صورت غیرمعمول در خوزستان، سواحل خلیج فارس و مکران و گاه‌ی در نواحی جنوبی خزر و منطقه تهران.

Monotypic

Arenaria interpres (Linnaeus, 1758)
Syn: *Strepsilas interpres*
En: Ruddy Turnstone
Pr: Sang-Gardān سنگ‌گردان
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common passage migrant in south Caspian region and along entire south coast, and common winter visitor to south coast east from region of Bushehr to Pakistan border; uncommon in winter in southeast Caspian and on passage at wetlands in Azarbaijan, Tehran and central Fars.

مهاجر عبوری معمول در نواحی جنوبی خزر و در امتداد سواحل جنوبی؛ مهاجر زمستانه معمول در سواحل جنوبی از منطقه بوشهر تا مرز پاکستان؛ زمستان‌ها در جنوب شرق خزر و در زمان مهاجرت در تالاب‌های نواحی آذربایجان، تهران و مرکز فارس به صورت غیرمعمول حضور دارد.

Polytypic

* BB:
Arenaria interpres interpres (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in northeastern Canada, Greenland, northern Europe to northeastern Siberia and western Alaska; non-breeding in western and southern Europe, Africa, southern and eastern Asia, Auustralasia, Pacific islands, western USA and western Mexico
Remarks: The form occurring in Iran is the nominate (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). The only other form *morinella* is confined to the Americas.

فرم *interpres* در ایران حضور می‌یابد (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). فرم دیگر (*morinella*) محدود به قاره آمریکا است.

Museum specimens: Three birds from Qeshm Island are in MNHN.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 41, Hüe & Etchécopar 1970- p 281, Løppenthin 1951- p 608, Missone 1953- p 123, Schüz 1959- p 67, Vaurie 1965- p 391

Calidris tenuirostris (Horsfield, 1821)
Syn: *Numenius tahitiensis* Gm., *Numenius cyanopus*, *Tringa crassirostris* Temminck & Schlegel, 1850, *Calidris acutus*
En: Great Knot
Pr: Talile-ye Bozorg تلیله بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Endangered (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Prior to 2000, the only record was of a bird collected by Zarudny at Chahbahar, Baluchestan, on 26 March 1901 (Roselaar & Aliabadian 2009). Now known to be a locally fairly common winter visitor to the coast of Hormozgan, occurring in smaller numbers on coasts of Baluchestan and Bushehr.

پیش از سال ۲۰۰۰، تنها رکورد متعلق به یک فرد جمع آوری شده توسط زارودنی از چابهار در ۲۶ مارس ۱۹۰۱ بود (Roselaar & Aliabadian 2009). اکنون به عنوان مهاجر زمستانه معمول و محلی در سواحل استان هرمزگان شناخته می‌شود و به تعداد کمتر در سواحل بلوچستان و بوشهر دیده می‌شود.

Monotypic

Calidris canutus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Tringa Canutus* L., 1758
En: Red Knot
Pr: Talile-ye Khākestari تالیه خاکستری
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant to south Caspian region, Hormozgan, Sistan and Baluchestan.

به صورت سرگردان در نواحی جنوبی خزر، هرمزگان و سیستان و بلوچستان مشاهد شده است.

Polytypic

* BB:
Calidris canutus canutus (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in north-central Siberia; non-breeding [chiefly in coast of West Africa south to South Africa]
Remarks: Not mentioned for Iran by Vaurie (1965) or Hüe & Etchécopar (1970) although Zarudny (1903) collected a specimen at a small lake in inland Baluchestan in September 1898 and saw a few in Sistan in October 1898 (Roselaar & Aliabadian 2009). There were four sight records in the south Caspian region in the early 1960s (Scott 2008) and five sight records in Hormozgan between 2000 and 2007, one of which involved a flock of 12 birds (Khaleghizadeh *et al.* 2011). The form most likely to be concerned in the south Caspian region is the nominate. Small numbers of *C. canutus* winter and occur on passage in the eastern Mediterranean and southern Black Sea, and these are thought to be *canutus* using an overland route from Siberian breeding grounds (Delany *et al*. 2009). The origin of the birds appearing in Baluchestan and Hormozgan is less clear. These may derive from the small population of *C. canutus* that regularly winters in southeastern India and which some authors assign to nominate *canutus* from central Sibera and others to *rogersi* from eastern Siberia (Delany *et al.* 2009).

این گونه توسط وار ی (Vaurie 1965) یا ه یی و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) برای فون پرندگان ایران ذکر نشده است اگرچه زارودنی (۱۹۰۳) یک فرد را از دریاچه‌ای کوچک در بلوچستان در سپتامبر ۱۸۹۸ به دست آورد و تعداد کمی را نیز در سیستان در اکتبر همان سال مشاهده نمود (Roselaar & Aliabadian 2009). چهار مشاهده از جنوب خزر در اوایل دهه ۶۰ میلادی وجود دارد (Scott 2008) و پنج مشاهده نیز از هرمزگان بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۷ (شامل یک گروه ۱۲ فردی) موجود است (Khaleghizadeh *et al.* 2011). فرم *canutus* احتمال حضورش در ناحیه جنوبی خزر بیشتر است. جمعیت کوچکی از تالیه خاکستری به صورت عبوری و زمستان‌گذران در شرق مدیترانه و جنوب دریای سیاه دیده می‌شوند و به نظر می‌رسد که همین زیرگونه باشند که از سرزمین‌های جوجه‌آوری خود در سیبری در یک پهنه وسیع هوایی به سمت مناطق دیگر مهاجرت می‌کنند (Delany *et al*. 2009). منشاء پرندگانی که در بلوچستان و هرمزگان دیده می‌شوند، کمتر روشن است. ممکن است آن‌ها به جمعیت کوچکی که به طور منظم در جنوب شرق هند زمستان‌گذرانی دارند تعلق داشته باشند که برخی محققان آن‌ها را به زیرگونه *canutus* از سیبری مرکزی منسوب نموده و برخی دیگر آن‌ها را به فرم *rogersi* در شرق سیبری نسبت می‌دهند (Delany *et al*. 2009).

Museum specimens: One in NHMTashkent, from Baluchestan, September 1898.
Ref: Delany *et al*. 2009, Hüe & Etchécopar 1970- p 311, Vaurie 1965- p 403, Zarudny 1903

Calidris alba (Pallas, 1764)
Syn: *Crocethia alba* (Pall.), *Calidris arenaria*
En: Sanderling
Pr: Talile-ye Sefid تالیه سفید
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common winter visitor and abundant passage migrant on south Caspian coast, and very common winter visitor and passage migrant on coasts of Persian Gulf and Baluchestan; rare on passage at wetlands in Tehran area, central Fars and Sistan.

مهاجر زمستانه به نسبت معمول و مهاجر عبوری فراوان در سواحل جنوب خزر و مهاجر زمستانه و عبوری بسیار معمول در سواحل خلیج فارس و مکران؛ در زمان مهاجرت به صورت کمیاب در نواحی تالابی منطقه تهران، مرکز فارس و سیستان.

Polytypic

* BB:
Calidris alba alba (Pallas, 1764)
Global range: breeding in Ellesmere Island, northern and eastern Greenland, Svalbard, Franz Josef Land and Taymyr; non-breeding in western Europe, Africa, Asia, Australasia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form, *rubida* Gmelin, JF, 1789, breeds from northeastern Siberia to Alaska and northern Canada and winters in eastern Asia and coastal North, Central and South America.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*rubida*) در شمال شرق سیبری تا آلاسکا و زمین شمال کانادا جوجه‌آوری کرده و زمستان را در شرق آسیا و سواحل شمال، مرکز و جنوب قاره آمریکا سپری می‌کند.
Museum specimens: Several specimens in BNHS, FMNH, MNHN, NHMTashkent and ZISP.

Calidris ruficollis (Pallas, 1776)
En: Red-necked Stint
Pr: Talile-ye Gardan-Sorkh تالیله گردن‌سرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; four specimens were obtained in Lorestan on 18-25 July 1941 (Roselaar & Aliabadian 2009), and there was a sight record of a single bird in Bandar Abbas on 17 May 2012 (Ghasemi & Khaleghizadeh 2015)
سرگردان؛ چهار نمونه از لرستان در تاریخ ۱۸ تا ۲۵ ژولای ۱۹۴۱ به دست آمد (Roselaar & Aliabadian 2009) و مشاهده‌ای از یک فرد در ۱۷ می ۲۰۱۲ در بندرعباس وجود دارد (Ghasemi & Khaleghizadeh 2015).

Monotypic

Calidris minuta (Leisler, 1812)
Syn: *Calidris minor*, *Erolia minuta* (Leisler), *Pelidna minuta* Leisl.
En: Little Stint
Pr: Talile-ye Kuchak تالیله کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Very common passage migrant at wetlands throughout Iran, particularly in Urumiyeh basin, Azarbaijan, and south Caspian region, and fairly common winter visitor to Khuzestan, wetlands of central Fars and coasts of Persian Gulf and Baluchestan; rare and irregular in winter in south Caspian region.
مهاجر عبوری بسیار معمول در تالاب‌های سراسر کشور به خصوص در حوزه ارومیه، نواحی جنوبی خزر و مهاجر زمستانه به نسبت معمول در خوزستان، تالاب‌های مرکز فارس و سواحل خلیج فارس و مکران (بلوچستان)؛ زمستان‌ها در نواحی جنوبی خزر به صورت کمیاب و نامنظم حضور می‌یابد.

Monotypic

Calidris temminckii (Leisler, 1812)
Syn: *Tringa temmincki*
En: Temminck's Stint
Pr: Talile-ye Dom-Sefid تالیله دم‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common passage migrant at wetlands throughout Iran, most numerous in south Caspian region and rare on south coast; also fairly common winter visitor to wetlands of Khuzestan, central Fars and Sistan, and occasional in winter in south Caspian region.
مهاجر عبوری به نسبت معمول در تالاب‌های سراسر ایران، عمدتا در نواحی جنوبی خزر و به صورت کمیاب در سواحل جنوبی؛ مهاجر زمستانه به نسبت معمول در تالاب‌های منطقه خوزستان، مرکز فارس و سیستان؛ زمستان‌ها زمین گاه ی در نواحی جنوبی خزر دیده می‌شود.

Monotypic

Calidris ferruginea (Pontoppidan, 1763)
Syn: *Tringa Ferruginea* Pontoppidan, 1763, *Calidris testacea* (Pall.), *Tringa subarquata* Güld.
En: Curlew Sandpiper
Pr: Talile-ye Baluti (Nok-Derāz) تالیله بلوطی (نوک‌دراز)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Uncommon passage migrant in spring and very common passage migrant in autumn in Urumiyeh basin, Azarbaijan, south Caspian region, Tehran area, Khuzestan and central Fars, and along entire south coast; uncommon in winter on Persian Gulf coast.

مهاجر عبوری غیرمعمول در بهار و مهاجر عبوری بسیار معمول در پاییز در حوزه ارومیه، نواحی جنوبی خزر، منطقه تهران، خوزستان و مرکز فارس و امتداد سواحل جنوبی ایران؛ زمستان‌ها به صورت غیرمعمول در سواحل خلیج فارس.

Monotypic

Calidris alpina (Linnaeus, 1758)
Syn: *Tringa alpina* L., 1758, *Tringa cinclus, Pelidna cinclus* L.
En: Dunlin
Pr: Talile-ye Shekam-Siāh تالیله شکم‌سیاه
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Very common passage migrant and winter visitor in all main wetlands, most numerous in south Caspian region and along coasts of Persian Gulf and Baluchestan; occasionally recorded on passage at smaller wetlands in the interior.

مهاجر عبوری بسیار معمول در اغلب تالاب‌های ایران و به طور عمده در نواحی جنوبی خزر و در امتداد سواحل خلیج فارس و بلوچستان؛ گاه‌ی در زمان مهاجرت به تعداد کمتر در تالاب‌های کوچک داخلی دیده می‌شود.

Taxonomic note: The form *centralis* (Buturlin, 1932) has recently been revived for the populations of *C. alpina* breeding in central and eastern Siberia (Engelmoer & Roselaar 1998). Many *centralis*, presumably birds from western parts of the breeding range, are known to migrate overland to important staging areas in the Caspian Sea and Black Sea before continuing on to wintering areas in southwest Asia, northeast Africa and the Mediterranean basin (Delany *et al.* 2009). The western limit of the breeding range of *centralis* is unclear. Some authors suggest that this form intergrades with *alpina* in northwestern Russia, while Engelmoer & Roselaar (1998) state that *alpina* intergrades with *centralis* east of the Yenisey at about 85°E. If the latter is the case, it is likely that at least some nominate *alpina* occur in Iran.

فرم *centralis* اخیرا از جمعیت جوجه‌آور این پرنده در مرکز و شرق سیبری مجددا احیاء شده است (Engelmoer & Roselaar 1998). بسیاری از افراد زیرگونه *centralis* احتمالا پرندگان حاشیه غربی سرزمین‌های جوجه‌آوری خود هستند که مشخص شده از روی خشکی مهاجرت کرده و قبل از ادامه مسیر به مناطق زمستان‌گذاری خود در جنوب غرب آسیا و شمال شرق آفریقا و حوزه آبخیز مدیترانه در زیستگاه‌های مهم استراحت موقت خود در حاشیه دریای خزر و دریای سیاه توقف می‌کنند (Delany *et al.* 2009). حد غربی گستره جوجه‌آوری زیرگونه مذکور به طور دقیق مشخص نیست. برخی پژوهشگران معتقد هستند که این فرم در شمال غرب روسیه با زیرگونه *alpina* تلاقی یافته است، در حالی که انگلمور و رزلار (Engelmoer & Roselaar 1998) بیان داشته‌اند که این دو زیرگونه در شرق سیبری در حدود ۸۵ درجه شرقی به یکدیگر می‌رسند. اگر این فرضیه موضوعیت داشته باشد، احتمالا برخی افراد از زیرگونه *alpina* در ایران زیاد دیده می‌شوند.

Polytypic

* BB:
Calidris alpina alpina (Linnaeus, 1758)
Syn: *Erolia alpina alpina, Tringa alpina alpina* (L.)
Global range: breeding in northern Europe and northwestern Siberia; non-breeding in western Europe, Mediterranean and [Africa]
Remarks: Vaurie (1965) and Hüe & Etchécopar (1970) state that the form wintering in the south Caspian region and Persian Gulf is nominate *alpina*, but these authors did not recognise *centralis.* All specimens from Iran labelled as *C. alpina alpina* should be checked to confirm that these are this form rather than *centralis*.

واری (Vaurie 1965) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) بیان داشته‌اند که فرم زمستان‌گذران ناحیه جنوبی خزر و خلیج فارس مربوط به زیرگونه *alpina* است اما این نویسندگان اساسا زیرگونه *centralis* را به رسمیت نشناخته بودند. تمام نمونه‌های گرفته شده از ایران که با برچسب *C. alpina alpina* مشخص شده‌اند، می‌بایست دوباره بررسی شوند تا صحت و سقم آن تایید گردد.

Museum specimens: There are several specimens in BMNH, KBIN, NHMTashkent, SMNS, YPM, ZISP and ZSM.
Ref: Baker 1919- p 130, Hüe & Etchécopar 1970- p 313, Løppenthin 1951- p 609, Missone 1953- p 123, Schüz 1959- p 71, Vaurie 1965- p 401

* BB:
Calidris alpina centralis (Buturlin, 1932)
Global range: breeding from north-central to northeastern Siberia; non-breeding in [southwest Asia, the Mediterranean basin, northeast Africa and southern Asia]
Remarks: This form, as currently recognized, is likely to be much the commonest form occurring in Iran.

این فرم که در حال حاضر به رسمیت شناخته می‌شود، احتمالا معمول‌ترین فرمی است که در ایران حضور می‌یابد.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH and FMNH.

Limicola falcinellus (Pontoppidan, 1763)
Syn: *Limicola platyrhyncha*, *Tringa platyrhyncha* Tem.
En: Broad-billed Sandpiper
Pr: Talile-ye Nok-Pahn تالیله نوک‌پهن
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common winter visitor to coasts of Persian Gulf and Baluchestan, most numerous in Khouran Strait, and fairly common passage migrant in southeast Caspian region; uncommon on passage in Tehran area and central Fars.

به طور محلی مهاجر زمستانه سواحل خلیج فارس و مکران به طور عمده در تنگه خوران؛ مهاجر عبوری به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر؛ در زمان مهاجرت به طور غیرمعمول در منطقه تهران و مرکز فارس.

Polytypic

* BB:
Limicola falcinellus falcinellus (Pontoppidan, 1763)
Syn: *Tringa subarquata*
Global range: breeding in northern Europe and northwestern Siberia; non-breeding in [northeastern, around the Arabian Peninsula, and in the Persian Gulf, Pakistan and northwestern India]
Remarks: The only form known to occur in Iran. Another form, *sibirica,* breeds in eastern Siberia and winters from northeastern India through Southeast Asia to Australia (Delany *et al.* 2009).

تنها حضور این فرم در ایران شناخته شده است. فرم دیگر (*sibirica*) در شرقی سیبری جوجه‌آوری کرده و زمستان را در شمال شرق هند تا نواحی جنوب شرق آسیا و زمین استرالیا سپری می‌کند (Delany *et al.* 2009).

Museum specimens: One specimen taken from Tuslu Gol (Paludan 1940) is in ZMUK.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 316, Paludan 1940- p 17, Schüz 1959- p 71, Vaurie 1965- p 406

Philomachus pugnax (Linnaeus, 1758)
Syn: *Machetes pugnax* (Linn.), *Tringa pugnax* L., *Pavonellus pugnax*
En: Ruff
Pr: Ābchelik-e Shakil آبچلیک شکیل
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common passage migrant at wetlands almost throughout Iran, but uncommon on Persian Gulf coast and in Baluchestan; also uncommon winter visitor to wetlands of Khuzestan, central Fars and Sistan, and occasional in winter in south Caspian region and Tehran area.

مهاجر عبوری معمول در تالاب‌های اغلب نواحی ایران به استثناء سواحل خلیج فارس و بلوچستان که غیرمعمول است. مهاجر زمستانه غیرمعمول در تالاب‌های خوزستان، مرکز فارس و سیستان. زمستان‌ها گاه‌ی در نواحی جنوبی خزر و منطقه تهران دیده می‌شود.

Monotypic

Phalaropus lobatus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Lobipes lobatus*, *Phalaropus hyperboreus* L.
En: Red-necked Phalarope (Northern Phalarope)
Pr: Phālārop-e (Shenāgar-e) Gardan-Sorkh فالاروپ (شناگر) گردن‌سرخ
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Very common and locally abundant passage migrant at wetlands throughout Iran, most numerous in south Caspian region and central Fars; common winter visitor to southern Persian Gulf and Gulf of Oman.

به طور محلی مهاجر عبوری و بسیار معمول در تالاب‌های سراسر کشور و با تمرکز جمعیت‌ها در نواحی جنوبی خزر و مرکز فارس؛ مهاجر زمستانه معمول در سواحل خلیج فارس و دریای عمان.

Monotypic

Phalaropus fulicarius (Linnaeus, 1758)
En: Red Phalarope (Grey Phalarope)
Pr: Phālārop-e (Shenāgar-e) Baluti فالاروپ (شناگر) بلوطی

Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare passage migrant in autumn in south Caspian region; also recorded in small numbers offshore in southern Persian Gulf and northern Arabian Sea.

مهاجر عبوری کم‌یاب در پایین در نواحی جنوبی خزر؛ به تعداد کمتر در آب‌های دور از ساحل در خلیج فارس و دریای عمان ثبت شده است.

Monotypic

GLAREOLIDAE

Cursorius cursor (Latham, 1787)
Syn: *Cursorius gallicus* (Gmelin)
En: Cream-colored Courser
Pr: Dodowak دودوک
Global range: AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to desert margins of Dasht-e Kavir, desert basins of eastern Khorasan and plains of northern Khuzestan; fairly common passage migrant in southern coastal lowlands from Khuzestan to eastern Hormozgan, also recorded on passage in Sistan.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در حاشیه‌های دشت کویر، حوزه‌های بیابانی شرق خراسان و دشت‌های خوزستان؛ مهاجر عبوری به نسبت معمول در مناطق پست ساحلی جنوب از خوزستان تا شرق هرمزگان؛ در زمان مهاجرت در سیستان هم ثبت شده است.

Polytypic

* BA:
Cursorius cursor cursor (Latham, 1787)
Syn: *Cursorius gallicus gallicus*
Global range: Canary Islands, northern Africa to Iraq [and southwestern Iran]
Remarks: Southwestern Iran in Khuzestan and along the northern Persian Gulf coast. Recorded from Genaveh and Bandar Ismail, Persian Gulf (Capito 1931).

جنوب غرب ایران در خوزستان و در امتداد سواحل خلیج فارس؛ از گناوه و بندر اسماعیلی در خلیج فارس ثبت شده‌اند (Capito 1931).

Museum specimens: Specimens from Shek al-Zamul (Khuzestan) and Semnan are kept in FMNH, from Qom in SMNS. The specimens from Semnan and Qom are surely within the range of *bogolubovi* and therefore need re-examination.
Ref: Capito 1931- p 932, Vaurie 1965- p 451

* A:
Cursorius cursor bogolubovi Zarudny, 1885
Syn: *Cursorius europaeus* Lath., *Cursorius gallicus iranicus* Zarudny, 1910
Global range: breeding from southeastern Turkey through central and eastern Iran and Tukmenistan to Afghanistan; non-breeding in Pakistan and northwestern India
Type locality: of synonym *C. g. iranicus* Transcaspian (Merw-Oase), Khorasan (eastern Iran), [3 exx May 1898, near Dost-Abad, Hamur and Basiran]
Remarks: The commonest form in Iran, breeding widely in the central and eastern deserts.

معمول‌ترین فرم در ایران که به طور گسترده در مناطق بیابانی شرق و مرکز ایران جوجه‌آوری می‌کند.

Museum specimens: Several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MCZ, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 45, Hüe & Etchécopar 1970- p 331, Schalow 1876- p 187, Schüz 1959- p 72, Vaurie 1965- p 452, Zarudny [Sarudny] 1910- p 190

Glareola pratincola (Linnaeus, 1766)
En: Collared Pratincole
Pr: Gelāriol-e Bāl-Sorkh گلاریول بال‌سرخ
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Summer visitor, breeding commonly in southeast Caspian region and locally in Gilan, Azarbaijan, Khuzestan, Bushehr, central Fars and Sistan; probably also breeds along Hari Rud in northern Khorasan; widespread on migration, but nowhere common.

مهاجر تابستانه ایران است و به طور معمول در نواحی جنوب خزر، بخش‌هایی از گیلان، آذربایجان، خوزستان، بوشهر، مرکز فارس و سیستان جوجه‌آوری دارد. احتمالا در امتداد هریرود در شمال خراسان نیز جوجه‌آوری دارد. در زمان مهاجرت به صورت گسترده اما نه چندان معمول دیده می‌شود.

Polytypic

* BA:
Glareola pratincola pratincola (Linnaeus, 1766)
Global range: breeding in southern Europe and northern Africa to Pakistan; non-breeding in northern tropical Africa
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Africa south of the Sahara and in southwestern Arabia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در آفریقا جنوب صحرا و جنوب غرب عربستان حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, NHMTashkent, ZISP and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 4, Érard & Etchécopar 1970- p 46, Hüe & Etchécopar 1970- p 327, Paludan 1938- p 634, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 72, Stresemann 1928- p 408, Vaurie 1965- p 453

Glareola maldivarum Forster, 1795
En: Oriental Pratincole
Pr: Gelāriol-e Sharqi گلاریول شرقی
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only record is of a bird near Bostan, Khuzestan, on 18 January 2004 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
سرگردان؛ تنها رکورد متعلق به یک فرد در نزدیکی بستان در خوزستان در ۱۸ ژانویه ۲۰۰۴ است (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
Monotypic

Glareola nordmanni Fischer von Waldheim [Nordmann], 1842
Syn: *Glareola melanoptera*
En: Black-winged Pratincole
Pr: Gelāriol-e Bāl-Siāh گلاریول بال‌سیاه
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare passage migrant in spring and autumn in northern and western Iran.
مهاجر عبوری کمیاب در بهار و پاییز در شمال و غرب کشور.
Monotypic

Glareola lactea Temminck, 1820
En: Small Pratincole (Little Pratincole)
Pr: Gelāriol-e Kuchak گلاریول کوچک
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only record is of a bird on the Caspian shore of Miankaleh Peninsula, Mazandaran, on 14 July 1977 (Scott 2008).
سرگردان، تنها رکورد متعلق به یک فرد در ساحل خزر در شمال میانکاله در ۱۴ جولای ۱۹۷۷ است (Scott 2008).
Monotypic

LARIDAE

Anous stolidus (Linnaeus, 1758)
En: Brown Noddy
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Qahveie پرستودریایی قهوه‌ای
Global range: TrO
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; one was taken taken between Pasni and Jask (Baluchestan) in May 1877, and one was seen on Sheedvar Island in the Persian Gulf in June 2011 (Ghasemi *et al.* 2011).
سرگردان؛ یک نمونه از منطقه مابین پاسنی و جاسک در می ۱۸۷۷ گرفته شد و یک فرد زنده در ژوئن سال ۲۰۱۱ در جزیره شیدور در خلیج فارس مشاهده شد (Ghasemi *et al.* 2011).

Polytypic

* BB:
Anous stolidus pileatus (Scopoli, 1786)
Global range: From Red Sea and Indian Ocean east through the Pacific to Hawaiian Islands and Easter Island
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in the eastern Pacific, Caribbean and tropical Atlantic.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در شرق اقیانوس آرام، دریای کارائیب و منطقه تروپیکال اقیانوس اطلس حضور می‌یابند.
Museum specimens: One specimen from Baluchestan in BMNH.

Rynchops albicollis Swainson, 1838
En: Indian Skimmer
Pr: Āb-Shekāf آب‌شکاف
Global range: OR
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded once at Bahu Kalat, Baluchestan, on 14 March 1901 (Roselaar & Aliabadian 2009); the bird was collected but the present whereabouts of the specimen are unknown.
سرگردان؛ یک بار در ۱۴ مارس ۱۹۰۱ از منطقه باهوکلات ثبت شد (Roselaar & Aliabadian 2009)؛ این پرنده جمع‌آوری شده است اما محل کنونی نگهداری نمونه آن مشخص نیست.

Monotypic

Rissa tridactyla (Linnaeus, 1758)
En: Black-legged Kittiwake
Pr: Kākāyee-ye Pa-Siāh کاکایی پاسیاه
Global range: EU, NA
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant in winter, recorded twice in Gilan, twice in Baluchestan and once in Hormozgan.
در زمستان‌ها به صورت سرگردان دیده شده است. دو بار از گیلان، دو بار از بلوچستان و یک بار از هرمزگان ثبت شده است.
Taxonomic notes: Birds breeding in the northern Pacific are sometimes ascribed to the form *pollicaris* (e.g. in the fourth edition of Waterbird Population Estimates). However, many authors do not accept this subspecies and consider *Rissa tridactyla* to be monotypic.
پرندگانی که در شمال اقیانوس آرام جوجه‌آوری دارند، گاه‌ی به فرم *pollicaris* منتسب می‌شوند. هرچند، بسیاری از نویسندگان این زیرگونه را قبول نداشته و کاکایی پاسیاه را تک سنخی تلقی می‌کنند.

Polytypic

* DA:
Rissa tridactyla tridactyla (Linnaeus, 1758)
En: Black-legged Kittiwake (Atlantic)
Global range: breeding in northern and eastern Canada, northern Europe and northern Russia; non-breeding in eastern USA, and western Europe south to northwestern Africa and Black Sea
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form, *pollicaris* Ridgway, 1884, breeds from eastern Siberia to western Alaska and winters in the Pacific south to Japan, southeastern Alaska and California (USA).
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*pollicaris*) در شرق سیبری تا غرب آلاسکا جوجه‌آوری کرده و زمستان را در اقیانوس آرام به سمت جنوب تا ژاپن، جنوب شرق آلاسکا و منطقه کالیفرنیا در ایالات متحده سپری می‌کنند.

Chroicocephalus (Birdlife: *Larus*) *genei* (Brème, 1839)
Syn: *Larus gelastes* Licht., *Larus tenuirostris* Temm., *Sterna gelastes*
En: Slender-billed Gull
Pr: Kākāyee-ye Surati کاکایی صورتی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Very common breeding bird at Lake Urumiyeh, Azarbaijan, where strictly a summer visitor, and locally common breeding bird in Khuzestan, central Fars, Golestan and Sistan; also common to abundant winter visitor to south Caspian region, entire south coast and wetlands of central Fars and Sistan, and fairly common passage migrant at wetlands elsewhere in west and central Iran.

جوجه‌آور بسیار معمول در دریاچه ارومیه است که در این منطقه صرفا مهاجر تابستانه محسوب می‌شود. به طور محلی جوجه‌آور معمول در خوزستان، مرکز فارس، گلستان و سیستان است. مهاجر زمستانه معمول تا فراوان در نواحی جنوبی خزر، سراسر سواحل جنوبی، تالاب‌های مرکز فارس و سیستان؛ مهاجر عبوری به نسبت معمول در تالاب‌های غرب و مرکز کشور.

Monotypic

Chroicocephalus (Birdlife: *Larus*) *brunnicephalus* (Jerdon, 1840)
En: Brown-headed Gull
Pr: Kākāyee-ye Sar-Qahveie کاکایی سرقهوه‌ای
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded twice at Chahbahar, Baluchestan, in January c.1916 and on 22 January 1975, once in Sistan, on 25 October 1975, and once at Jask, Hormozgan, on 22 July 2001 (Roselaar & Aliabadian 2009, Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011).

سرگردان؛ دو بار از چابهار در ژانویه ۱۹۱۶ و ۲۲ فوریه ۱۹۷۵، یک بار از سیستان در ۲۵ اکتبر ۱۹۷۵ و یک بار از جاسک در ۲۲ جولای ۲۰۰۱ ثبت شده است (Roselaar & Aliabadian 2009, Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Monotypic

Chroicocephalus (Birdlife: *Larus*) *ridibundus* (Linnaeus, 1766)
Syn: *Larus ridibundus*
En: Black-headed Gull
Pr: Kākāyee-ye Sar-Siāh-e Kuchak کاکایی سرسیاه کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common breeding bird in Urumiyeh basin, Azarbaijan, and common to abundant winter visitor to south Caspian region, entire south coast and wetlands of central Fars and Sistan; also fairly common on passage at many other wetlands in interior.

به طور محلی جوجه‌آور در حوزه ارومیه است. مهاجر زمستانه معمول تا فراوان در نواحی جنوبی خزر، سراسر سواحل جنوبی و تالاب‌های مرکز فارس و سیستان است و در زمان مهاجرت به صورت نسبتا معمول در سایر تالاب‌های داخلی دیده می‌شود.

Monotypic

Hydrocoloeus minutus (Pallas, 1776)
Syn: *Larus minutus*, *Croicocephalus minutus*
En: Little Gull
Pr: Kākāyee-ye Kuchak کاکایی کوچک
Global range: EU, NA
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common winter visitor to south Caspian region, with numbers fluctuating widely from year to year depending on severity of winter; rarely in winter at wetlands in Azarbaijan, Tehran, Khuzestan, central Fars and Hormozgan.

مهاجر زمستانه به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر که جمعیت آن‌ها بسته به شدت سرمای زمستان از سالی به سالی دیگر متغیر است. زمستان‌ها به صورت کمیاب در تالاب‌های نواحی آذربایجان، تهران، خوزستان، مرکز فارس و هرمزگان مشاهده شده است.

Monotypic

Ichthyaetus (Birdlife: *Larus*) *melanocephalus* (Temminck, 1820)
En: Mediterranean Gull
Pr: Kākāyee-ye Meditarāne(ie) کاکایی مدیترانه‌ای
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Formerly vagrant to south Caspian region, first recorded as recently as April 1966 in Gilan (Roselaar & Aliabadian, 2009), but occurring with increasing frequency in Gilan and Mazandaran since late 1990s, recorded in Azarbaijan in September 2008, and found breeding at Shahid Kazemi Dam, Bukan (West Azarbaijan) in 2014 (per H. Amini).

در گذشته به صورت سرگردان در نواح ی جنوبی خزر، اولین رکورد در آوریل ۱۹۶۶ از گیلان بوده است (Roselaar & Aliabadian, 2009) اما فراوانی حضورش در گیلان و مازندران از اواخر دهه ۱۹۹۰ رو به افزایش نهاده است. در سپتامبر ۲۰۰۸ در منطقه آذربایجان ربی مشاهده شده و جوجه‌آوری آن در سد شهید کاظمی بوکان (آذربایجان غربی) در سال ۲۰۱۴ مستند شده است (گزارش شده توسط ح. امینی).

Monotypic

Ichthyaetus (Birdlife: *Larus*) *ichthyaetus* (Pallas, 1773)
Syn: *Larus ichtyaetus*
En: Pallas's Gull (Great Black-headed Gull)
Pr: Kākāyee-ye Sar-Siāh-e Bozorg کاکایی سرسیاه بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor to south Caspian region and entire south coast from Khuzestan to Pakistan border, also occurring in small numbers in wetlands of central Fars and Sistan; fairly common on passage in spring at wetlands in Tehran area.

مهاجر زمستانه معمول در نواحی جنوبی خزر و سراسر سواحل جنوبی از خوزستان تا مرز پاکستان و به تعداد کمتر در تالاب‌های مرکز فارس و سیستان؛ در زمان مهاجرت بهاره به صورت نسبتا معمول در تالاب‌های منطقه تهران ربی دیده می‌شود.

Monotypic

Ichthyaetus (Birdlife: *Larus*) *leucophthalmus* (Temminck, [in Temminck & Laugier] 1825)
En: White-eyed Gull
Pr: Kākāyee-ye Cheshm-Sefid کاکایی چشم‌سفید
Global range: AF
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; there are two records, both of single birds at Chabahar, Baluchestan, on 24 January 1975 and in February 2002, respectively (Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011).

سرگردان؛ دو رکورد که هر دو متعلق به چابهار بوده و به ترتیب در ۲۴ ژانویه ۱۹۷۵ و فوریه ۲۰۰۲ مشاهده شده است (Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Monotypic

Ichthyaetus (Birdlife: *Larus*) *hemprichii* (Bruch, 1853)
En: Sooty Gull (Hemprich's Gull)
Pr: Kākāyee-ye Dudi کاکایی دودی
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common non-breeding visitor to southern Persian Gulf, Strait of Hormoz and Baluchestan coast; present throughout the year, with largest numbers occurring in April and May; rare in northern Persian Gulf.

مهاجر غیرجوجه‌آور و معمول در سواحل خلیج فارس (جنوب آن)، تنگه هرمز و سواحل مکران است. در سراسر سال حضور دارد اما عمده جمعیت آن‌ها از آوریل تا می است. در نواحی شمالی خلیج فارس کم‌یاب‌تر است.

Monotypic

Larus canus Linnaeus, 1758
En: Common Gull [in EU] (Mew Gull [in NA])
Pr: Kākāyee-ye Nok-Sabz کاکایی نوک‌سبز
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor to south Caspian coast, with numbers fluctuating widely from year to year depending on severity of winter, and regular winter visitor in small numbers to Khuzestan and Persian Gulf coast east to Strait of Hormoz; uncommon on passage in Tehran area.
مهاجر زمستانه معمول در سواحل جنوب خزر است و جمعیت آن‌ها بستگی به شدت سرمای زمستان از سالی به سالی دیگر متغیر است. به تعداد کم مهاجر زمستانه منظم در خوزستان، سواحل خلیج فارس به سمت شرق تا تنگه هرمز است. در زمان مهاجرت در نواحی تهران به صورت غیرمعمول دیده می‌شود.
Polytypic

* BB:
Larus canus heinei Homeyer, 1853
Syn: *Larus Heinei* Homeyer, 1853
Global range: breeding from western Russia east to central Siberia; non-breeding in central and southern Europe and the Middle East
Remarks: The only form known to occur in Iran. The nominate form, which breeds in northern Europe, could occur as a vagrant or rare winter visitor, but old reports of the nominate form in Iran are unconvincing.
تنها فرم شناخته شده برای حضور در ایران *heinei* است. زیرگونه منتخب که در شمال اروپا جوجه‌آوری می‌کند، می‌تواند به عنوان سرگردان یا مهاجر زمستانه کمیاب دیده شود، اما گزارش‌های قدیمی این فرم در ایران متقاعدکننده نیستند.
Museum specimens: There are several specimens in BNHS, NHMTashkent and SMNS.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 340, Vaurie 1965- p 477

Larus marinus Linnaeus, 1758
En: Great Black-backed Gull
Pr: Kākāyee-ye Posht-Siāh-e Bozorg کاکایی پشت‌سیاه بزرگ
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant in winter, recorded three times in south Caspian region and once each in Bushehr and Hormozgan (Roselaar & Aliabadian 2009, Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011).
زمستان‌ها به صورت سرگردان؛ تاکنون سه بار در نواحی خزری، یک بار در بوشهر و یک بار در هرمزگان ثبت شده است (Roselaar & Aliabadian 2009, Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011).
Monotypic

Larus hyperboreus Gunnerus, 1767
En: Glaucous Gull
Pr: Kākāyee-ye Rāhrāh کاکایی راه‌راه
Global range: EU, NA; widespread, northern coasts
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only record is of a first-winter bird at Tiab shrimp ponds near Bandar Abbas, Hormozgan, on 22 January 2015 (M. Ghasemi, A. Sangchooli & B. Nezami, pers. com.). There was also one doubtful record in the 1970s (Scott *et al.* 1975).
سرگردان؛ تنها رکورد متعلق به یک فرد نابالغ (در اولین زمستان) نزدیک حوضچه‌های پرورش میگو تیاب در نزدیکی بندرعباس در ۲۲ ژانویه ۲۰۱۵ است (م. قاسمی، ب. سنگچولی و ب. نظامی، ارتباطات شخصی). یک رکورد مشکوک نیز از سال‌های دهه ۱۹۷۰ میلادی وجود دارد (Scott *et al.* 1975).
Polytypic

* DB:
Larus hyperboreus hyperboreus Gunnerus, 1767
Global range: breeding from Jan Mayen and Svalbard east to Taymyr Peninsula; non-breeding commonly south to British Isles and rarely as far south as Mediterranean, Black and Caspian seas
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in eastern Asia, North America, Greenland and Iceland.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در شرق آسیا، شمال آمریکا و مناطق گرینلند و ایسلند حضور می‌یابند.

Larus cachinnans Pallas, 1811
En: Caspian Gull
Pr: Kākāyee-ye Khazari کاکایی خزری
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Abundant winter visitor to south Caspian region and south coast of Iran from Khuzestan to Hormozgan; uncommon winter visitor to wetlands of central Fars and Sistan.

مهاجر زمستانه فراوان در نواحی جنوبی خزر و سواحل جنوب کشور از خوزستان تا هرمزگان؛ مهاجر زمستانه غیرمعمول در تالاب‌های مرکز فارس و سیستان.

Monotypic

Larus armenicus Buturlin, 1934
En: Armenian Gull
Pr: Kākāyee-ye Armani کاکایی ارمنی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common breeding bird on islands in Lake Urumiyeh, Azarbaijan, and islets in some other large waterbodies in western half of country (e.g. Meyghan wetland (Markazi), Zayandeh Rud Dam (western Esfahan)) where mainly a summer visitor; uncommon winter visitor to Persian Gulf coast.

جوجه‌آور معمول در جزایر دریاچه ارومیه و جزایر موجود در برخی از تالاب‌ها و پهنه‌های آبی مناسب دیگر غربی کشور (مانند تالاب میقان، سد زاینده رود و غیره) است که در این مناطق عمدتا تابستان گذر است. مهاجر زمستانه غیرمعمول در سواحل خلیج فارس.

Monotypic

Larus fuscus Linnaeus, 1758
En: Lesser Black-backed Gull
Pr: Kākāyee-ye Posht-Siāh-e Kuchak کاکایی پشت‌سیاه کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor to south coast from region of Bushehr eastwards, and common passage migrant in south Caspian region.

مهاجر زمستانه معمول در سواحل جنوبی از بوشهر به سمت شرق و مهاجر عبوری در نواحی جنوبی خزر.

Taxonomic notes: TiF recognised *L. f. heuglini* as a species, IOC and Clements as a subspecies of *L. fuscus* and BirdLife as a subspecies of *L. argentatus*. The BTWG included *intermedius*, *graellsii*, *heuglini*, *taimyrensis* and *barabensis* in *L. fuscus*.

بی.آی.اف. زیرگونه *L. f. heuglini* را به عنوان یک گونه مجزا می‌شناسد. آی.او.سی. و کلمنتس به عنوان زیرگونه کاکایی پشت‌سیاه کوچک و انجمن بین-المللی پرندگان به عنوان زیرگونه‌ای از کاکایی نقره‌ای (*L. argentatus*). بی.بی.دبلیو.جی. فرم‌های *intermedius*، *graellsii*، *heuglini* ، *taimyrensis* ، *barabensis*، را برای کاکایی پشت‌سیاه شامل کرده است.

Polytypic

* CA:
Larus fuscus fuscus Linnaeus, 1758
Syn: *Larus affinis*
En: Baltic Gull
Global range: breeding from northern Norway, Sweden and Finland to the White Sea; non-breeding in southwest Asia and northeastern and eastern Africa
Remarks: A very scarce passage migrant in the south Caspian region, with a few birds remaining throughout the winter, and a scarce passage migrant and winter visitor in the Persian Gulf, occurring mainly in the west.

مهاجر عبوری بسیار کمیاب در ناحیه جنوبی خزر که تعداد کمی در سراسر زمستان را باقی می‌مانند. مهاجر عبوری و زمستان‌گذران کمیاب در خلیج فارس که عمدتا در غرب آن دیده می‌شوند.

Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 48, Hüe & Etchécopar 1970- p 338, Løppenthin 1951- p 609, Schalow 1876- p 189, Scott 2007, Vaurie 1965- p 466, Zarudny 1911- p 199

* CA:
Larus fuscus heuglini Bree, 1876
En: Heuglin's Gull
Global range: breeding from northern Russia east to north-central Siberia; non-breeding from eastern Africa through the Middle East to northwestern India
Remarks: Heuglin's Gull *L. f. heuglini* (including *taimyrensis*) is a fairly common winter visitor to the south coast of Iran from the region of Bushehr eastwards, and a fairly common passage migrant in the south Caspian region, but was very scarce in winter (Løppenthin 1951, Scott 2007). Løppenthin (1951) stated it was a very common bird in the inner part of the Persian Gulf, from Bushehr to the Strait of Hormoz. Taxon *heuglini* is common in the Persian Gulf and Oman Sea coasts in winter. See Scott (2007) for further details.

L. f. heuglini (شامل *taimyrensis*) مهاجر زمستانه به نسبت معمول در سواحل جنوب ایران از حوالی بوشهر به سمت شرق و مهاجر عبوری به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر اما در زمستان کمیاب است (Løppenthin 1951, Scott 2007). لوپنتین (Løppenthin 1951) اظهار داشته که این تاکسون در بخش‌های داخلی خلیج فارس از بوشهر تا تنگه هرمز به صورت بسیار معمولی حضور می‌یابد. این زیرگونه به صورت معمول در سواحل خلیج فارس و دریای عمان در زمستان‌ها دیده می‌شود. برای جزییات بیشتر به Scott (2007) رجوع کنید.

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 339, Løppenthin 1951- p 609, Porter & Aspinall 2010, Scott 2007, Scott & Adhami 2006, Vaurie 1965- p 468

* CA:
Larus fuscus barabensis Johansen, H, 1960
En: Steppe Gull
Global range: breeding in central Asia; non-breeding in southwest Asia
Remarks: Dubois *et al.* (2000) recorded this form at Govater, Bandar Abbas, Qeshm city harbour, Laft, Hara N.P. and Bushehr (including around Halileh).

دوبوس و همکاران (Dubois *et al.* 2000) این فرم را از گواتر، بندرعباس، بندرگاه قشم، لافت، جنگلهای حرا و بوشهر (حوالی منطقه حله) ثبت کرده‌اند.

Ref: Dubois *et al.* 2000, Porter & Aspinall 2010, Scott 2007

Gelochelidon nilotica (Gmelin, JF, 1789)
Syn: *Sterna anglica*
En: Gull-billed Tern
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Nok-Kākāyee پرستودریایی نوک‌کاکایی
Global range: Worldwide
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Local breeding species in Azarbaijan, southeast Caspian region, Khuzestan and Sistan, and along Persian Gulf coast; a summer visitor to Azarbaijan and Sistan and mainly a summer visitor to southeast Caspian; also fairly common passage migrant in south Caspian region and fairly common winter visitor to Khuzestan, northern Persian Gulf coast, Strait of Hormoz and coast of Baluchestan; uncommon on passage inland, mainly in the west.

به طور محلی جوجه‌آور تالاب‌های نواحی آذربایجان، جنوب خزر، خوزستان و سیستان و در امتداد سواحل خلیج فارس؛ مهاجر تابستانه در نواحی آذربایجان، سیستان و جنوب شرق خزر؛ مهاجر عبوری به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر و مهاجر زمستانه به نسبت معمول در خوزستان، سواحل شمالی خلیج فارس، تنگه هرمز و سواحل بلوچستان؛ در زمان مهاجرت در نواحی داخلی به صورت غیرمعمول دیده شده که تمرکز جمعیت بیشتر در غرب کشور است.

Polytypic

* BA:
Gelochelidon nilotica nilotica (Gmelin, JF, 1789)
Global range: breeding from Europe and North Africa through the Middle East and south-central Asia to western China and Thailand; non-breeding in Africa, [southwest Asian and] southern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MMUM, NMHTashkent, PMNH, ZISP, and ZMUK.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 49, Hüe & Etchécopar 1970- p 356 Løppenthin 1951- p 607, Paludan 1940- p 18, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 79, Scott 2007, Vaurie 1965- p 488

Hydroprogne caspia (Pallas, 1770)
Syn: *Hydroprogne tschegrava* (Lepechin), *Sterna tschegrava*, *Sylochelidon caspius* (Pall.)
En: Caspian Tern
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Khazari پرستودریایی خزری
Global range: Worldwide
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon and local breeding bird in Azarbaijan, Khuzestan and Sistan, and along northern Persian Gulf coast; fairly common passage migrant in south Caspian region, and fairly common winter visitor to Khuzestan and entire south coast; rare on passage inland.

به طور محلی جوجه‌آور غیرمعمول نواحی آذربایجان، خوزستان و سیستان و در امتداد سواحل شمالی خلیج فارس؛ مهاجر عبوری به نسبت معمول در نواحی جنوبی خزر و مهاجر زمستانه به نسبت معمول در خوزستان و سراسر سواحل جنوبی؛ در زمان مهاجرت در داخل کشور به صورت کمیاب دیده می‌شود.

Monotypic

Thalasseus bergii (Lichtenstein, MHK, 1823)
En: Greater Crested Tern (Swift Tern)
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Kākoli-ye Bozorg پرستودریایی کاکلی بزرگ
Global range: AU, OR, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally abundant resident along south coast from Khuzestan to Pakistan border, breeding on small offshore islands.

به طور محلی موجود فراوان در امتداد سواحل جنوبی از خوزستان تا مرز پاکستان است و در جزایر کوچک فراکرانه‌ای جوجه‌آوری می‌کند.

Polytypic

* A:
Thalasseus bergii velox (Cretzschmar, 1827)
Syn: *Sterna bergii bakeri* Mathews, 1912
Global range: Red Sea and northwestern Somalia to Burma and western Sumatra
Type locality of *T. b. bakeri*: Mecran coast
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Africa, eastern Asia, Australia and the southwest Pacific.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در آفریقا، شرق آسیا، استرالیا و جنوب غرب اقیانوس آرام حضور می‌یابند.

Museum specimens; several in AMNH, BMHH, BNHS, MNHN, and NHM Tashkent.
Ref: Baker 1923- p 70, Capito 1931- p 933, Érard & Etchécopar 1970- p 49, Gallagher *et al.* 1984, Hüe & Etchécopar 1970- p 358, Løppenthin 1951- p 607, Mathews, 1912- p 346, Scott 2007, Ticehurst *et al.* 1925- p 726, 731, Vaurie 1965- p 490

Thalasseus bengalensis (Lesson, 1831)
Syn: *Sterna media* Vieillot 1820
En: Lesser Crested Tern
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Kākoli-ye Kuchak پرستودریایی کاکلی کوچک
Global range: AF, OR, AU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally abundant resident along south coast from Khuzestan to Pakistan border, breeding on small offshore islands.

به طور محلی موجود فراوان در امتداد سواحل جنوبی از خوزستان تا مرز پاکستان است و در جزایر کوچک فراکرانه‌ای جوجه‌آوری می‌کند.

Taxonomic nots: Taxonomy of this species is very complicated. According to some sources, *emigratus* breeds in the Mediterranean, *par* breeds in the Red Sea and Gulf of Aden, and *bengalensis* breeds in the Persian Gulf and Indian Ocean. According to IOC, *bengalensis* breeds in the Red Sea and Indian Ocean, and *emigratus* breeds in the Mediterranean (in Libya) and Persian Gulf. Mlíkovský (2011c) advocates *Thalasseus medius* (Horsfield, 1821), but this treatment is not as yet accepted by the IOC.

تاکسونومی این گونه بسیار پیچیده است. بر اساس برخی از منابع، *emigratus* در مدیترانه جوجه آوری می‌کند، *par* در دریای سرخ و خلیج عدن و *bengalensis* در خلیج فارس و دریای عمان. بر اساس آی.او.سی، *bengalensis* در دریای سرخ و اقیانوس هند جوجه‌آوری دارد و *emigratus* در مدیترانه (لیبی) و خلیج فارس جوجه‌آوری دارد. میکوسکی (2011c) *Thalasseus medius* Mlíkovský را می‌پسندد اما این مطلب هنوز توسط آی.او.سی. پذیرفته نشده است.

Polytypic

* CA:
Thalasseus bengalensis bengalensis (Lesson, 1831)
Global range: breeding in the Red Sea and Indian Ocean; non-breeding south to South Africa
Remarks: This form was previously reported from the Persian Gulf (Capito 1931, Løppenthin 1951, Ticehurst *et al.* 1925), but IOC now believes that birds in the Persian Gulf are *emigratus*. It is likely that some of the birds occurring along the Makran coast in southeastern Iran are nominate *bengalensis* from colonies in the Indian Ocean, but this remains to be confirmed.
این فرم در گذشته از خلیج فارس گزارش شده است (Capito 1931, Løppenthin 1951, Ticehurst *et al.* 1925) اما اکنون آی.او.سی. معتقد است پرندگان منطقه خلیج فارس زیرگونه *emigratus* هستند و این احتمال است که برخی از افراد دیده شده در سواحل مکران در جنوب شرق ایران متعلق به این فرم هستند که متعلق به کلونی‌های اقیانوس هند هستند، اگرچه این موضوع نیاز به تایید دارد.
Ref: Capito 1931- p 933, Løppenthin 1951- p 607, Ticehurst *et al.* 1925- p 726, 731, 732

* BB:
Thalasseus bengalensis emigratus (Neumann, 1934)
Global range: breeding in Libya and Persian Gulf; non-breeding in western and northeastern Africa, western India.
Remarks: According to IOC, this is the form breeding in the Persian Gulf. It presumably also occurs on passage along the Makran coast en route to wintering areas in western India.Further studies are required to establish which forms of *T. bengalensis* actually occur in the Persian Gulf and along the Mekran coast.
براساس نظر آی.او.سی.، این فرم در خلیج فارس جوجه آوری دارد و احتمالا این فرم به صورت مهاجر در کناره سواحل مکران به سمت مناطق زمستان‌گذاری خود در غرب هند نیز حضور می‌یابد. مطالعات آتی نیاز است تا مشخص گردد که کدام زیرگونه در خلیج فارس و سواحل مکران حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are a few specimens of *emigratus* in AMMH and BMNH.

Thalasseus sandvicensis (Latham, 1787)
Syn: *Sterna cantiaca*
En: Sandwich Tern
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Kākoli-ye Tok-Zard (Bad-Sedā) پرستودریایی کاکلی تُک‌زرد (بدصدا)
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Very common passage migrant in south Caspian region, where small numbers remain throughout the winter, and abundant winter visitor to south coast from region of Bushehr to Pakistan border; uncommon on passage at wetlands inland.
مهاجر عبوری بسیار معمول در نواح ی جنوبی خزری که تعداد کمی زمستان را نیز همین جا سپر ی می‌کنند. مهاجر زمستانه فراوان در سواحل جنوبی از منطقه بوشهر تا مرز پاکستان؛ در زمان مهاجرت به صورت غیرمعمول در تالاب‌های داخلی ممکن است دیده شود.
Taxonomic notes: *Thalasseus sandvicensis* has been split by IOC into Sandwich Tern *T. sandvicensis* (Latham, 1787) (monotypic) (in the EU, AF regions) and Cabot's Tern *S. acuflavidus* (Cabot, S, 1847). Cabot's Tern consists of two subspecies, *eurygnatha* and *acuflavidus* (in the NA, LA regions) (Efe *et al.* 2009). However, only IOC and TiF have so far accepted this split while others have postponed consideration of the split until further studies have been carried out.
گونه *Thalasseus sandvicensis* توسط آی.او.سی. به دو گونه *Thalasseus sandvicensis* (تک سنخی) (در مناطق اوراسیا و آفریقا) و *S. acuflavidus* تفکیک شده است. گونه *S. acuflavidus* شامل دو زیرگونه *eurygnatha* و *acuflavidus* (در آمریکای شمالی و آمریکای لاتین) است (Efe *et al.* 2009). به هرحال، تنها آی.او.سی. و تی.آی.اف. این تفکیک را پذیرفته‌اند، در حالی که بقیه این تفکیک را موکول به مطالعات بعدی بیشتر کرده‌اند.
Monotypic

Sternula albifrons (Pallas, 1764)
Syn: *Sterna minuta, Sternula minuta* L.
En: Little Tern
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Kuchak پرستودریایی کوچک
Global range: AF, EU, OR, AU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to wetlands in Azarbaijan, southeast Caspian region, Khuzestan, Sistan, central Fars and northern Persian Gulf coast south to Mond River; uncommon on passage at wetlands elsewhere in Iran.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در تالاب های نواحی آذربایجان، نواحی جنوب شرق خزر، خوزستان، سیستان، مرکز فارس و سواحل شمال خلیج فارس به سمت جنوب تا رود مند؛ در زمان مهاجرت ممکن است به صورت غیرمعمول در تالاب‌های داخلی دیده شود.

Polytypic

* A:
Sternula albifrons albifrons (Pallas, 1764)
Syn: *Sterna minuta gouldi* Hume, *Sterna minuta innominata* Zarudny & Loudon, 1902
Global range: breeding from Europe and North Africa east to central Asia; non-breeding in Africa
Type locality: synonym *Sterna minuta innominata* Zarudny & Loudon, 1902 from Bampur and Espossafar, Persian Baluchestan
Remarks: This is the only form occurring in Iran (Vaurie 1965). Other forms occur in West Africa and from south Asia through southeast Asia to Australia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است (Vaurie 1965). فرم‌های دیگر در غرب آفریقا، جنوب و جنوب شرق آسیا تا استرالیا حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH [e.g. two of the four syntypes of *innominata*], BMNH, BMHS, FMNH, MNHN and ZISP.
Ref: Baker 1919- p 131, Érard & Etchécopar 1970- p 52, Hüe & Etchécopar 1970- p 363, Missone 1953- p 124, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 80, Vaurie 1965- p 501, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1902a- p 150, Zarudny 1911- p 199

Sternula saundersi (Hume, 1877)
Syn: *Sterna minuta saundersi*
En: Saunders's Tern (Saunder's Little Tern)
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Sānderz (Khalij-e Fārs) پرستودریایی ساندرز (خلیج فارس)
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to south coast from Bushehr to Pakistan border, breeding mainly on small offshore islands; a few birds may overwinter in southeast.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در سواحل جنوبی از بوشهر تا مرز پاکستان ؛ عمدتا در جزایر فراکوانه‌ای جوجه‌آوری دارد. تعداد کمی زمستان را در نواحی جنوب شرقی سپری می‌کنند.

Monotypic

Onychoprion anaethetus (Scopoli, 1786)
En: Bridled Tern
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Posht-Dudi پرستودریایی پشت‌دودی
Global range: TrO
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally abundant summer visitor to Persian Gulf, breeding on small offshore islands, and uncommon passage migrant on Baluchestan coast.
به طور محلی مهاجر تابستانه فراوان در خلیج فارس است که در جزایر کوچک فراکرانه ای آنجا جوجه‌آوری می‌کند. مهاجر عبوری غیرمعمول در سواحل بلوچستان.
Taxonomic notes: The Bridled Tern is complicated because of the many subspecies that have been proposed. We can safely assume that there is only one subspecies breeding in Iran. Whether this is the nominate *anaethetus*, *antarcticus* or *fuligula* depends on how many subspecies we recognise. The IOC recognises *anaethetus* (eastern Indian Ocean and western Pacific) and *antarcticus* (Persian Gulf), but not *fuligula*, which according to Waterbird Population Estimates is the form in the Red Sea and Persian Gulf. However, Dickinson & Remsen (2013) have shown that *fuligula* is not valid, but a synonym of *antarcticus*. Thus the birds breeding in Iran are *antarcticus*, although *anaethetus* could possibly occur as a vagrant from the eastern Indian Ocean.
تاکسونومی این پرنده از لحاظ زیرگونه‌های مطرح شده بسیار پیچیده است، اما با اطمینان خاطر می‌توان گفت که تنها یک زیرگونه در ایران جوجه‌آوری دارد اما این که کدام یک در ایران حضور می‌یابد، بستگی به تعداد زیرگونه‌هایی دارد که به رسمیت شناخته می‌شود. آی.او.سی. زیرگونه *anaethetus* را برای شرق اقیانوس هند و غرب اقیانوس آرام و زیرگونه *antarcticus* را برای خلیج فارس دانسته اما زیرگونه *fuligula* را نپذیرفته است. در همین حال فرم اخیر براساس مقاله تخمین جمعیت پرندگان آبزی تنها در دریای سرخ و خلیج فارس دیده می‌شود. با این وجود، دیکینسون و رمسن (Dickinson & Remsen 2013) نشان داده‌اند که فرم *fuligula* معتبر نیست و تنها مترادفی برای *antarcticus* است. از این رو، پرندگان جوجه‌آور در ایران از زیرگونه *antarcticus* هستند و احتمال حضور زیرگونه *anaethetus* در ایران تنها به صورت سرگردان وجود دارد.

Polytypic

* CA:
Onychoprion anaethetus antarcticus (Lesson, 1831)
Syn: *Sterna anaethetus fuligula*
Global range: Red Sea, Persian Gulf and western Indian Ocean
Remarks: It was erroneuously reported that birds occurring on islands of Persian Gulf and Makran coasts were *anaethetus* (Scopoli, 1786) (Vaurie 1965). Based on the currently accepted global ranges of the subspecies of *O. anaethetus*, the only form likely to occur in Iran is *antarcticus*. Other forms occur in the eastern Indian Ocean, Pacfiic Ocean, Caribbean and West Africa. The occurrence of *antarcticus* in Iran was confirmed by examining and measuring many birds [by C.S. Roselaar work, including those from Iran] (Dickinson & Remsen 2013, based on Cramp 1985).
گزارش حضور فرم *anaethetus* به عنوان جوجه‌آور در خلیج فارس و سواحل مکران اشتباه بوده است (Vaurie 1965). براساس گستره حضور جهانی زیرگونه‌های این پرنده، تنها حضور فرم *antarcticus* در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در شرق اقیانوس هند، آرام، منطقه کارائیب و غرب آفریقا حضور می‌یابند. حضور زیرگونه *antarcticus* در ایران با بررسی و اندازه گیری نمونه‌های بسیاری مورد تایید قرار گرفته است (Dickinson & Remsen 2013, based on Cramp 1985).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 362, Løppenthin 1951- p 607, Ticehurst *et al.* 1925- p 726, 729, 730, Vaurie 1965- p 500

Onychoprion fuscatus (Linnaeus, 1766)
En: Sooty Tern
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Posht-Siāh پرستودریایی پشت‌سیاه
Global range: TrO
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only confirmed record is of two birds that landed on a ship 55 km southwest of Jask, Hormozgan, on 17 May 1974 (Scott 2008).
سرگردان؛ تنها رکورد تایید شده مشاهده دو فرد از این گونه است که روی عرشه یک کشتی در ۵۵ کیلومتری جنوب غرب جاسک در ۱۷ می ۱۹۷۴ فرود آمده بودند (Scott 2008).

Polytypic

* DB:
Onychoprion fuscatus nubilosus (Sparrman, 1788)
Global range: Red Sea and Indian Ocean to Ryukyu Islands, Philippines and Greater Sundas
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Several other forms occur in the Pacific and Atlantic oceans.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در اقیانوس‌های آرام و اطلس حضور می‌یابند.

Sterna aurantia Gray, JE, 1831
En: River Tern (Indian River Tern)
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Rudkhānehzi پرستودریایی رودخانه‌زی
Global range: OR
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only record is of two birds at Lake Eymar, Golestan, on 18 January 2005 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
سرگردان، تنها رکورد مربوط به مشاهده دو فرد از این گونه در دریاچه ایمر در گلستان در ۱۸ ژانویه ۲۰۰۵ است (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
Taxonomic notes: All the former subspecies are now lumped together.
زیرگونه‌های سابق اکنون همگی با هم ادغام شده‌اند.

Monotypic

Sterna hirundo Linnaeus, 1758
Syn: *Sterna fluviatilis*
En: Common Tern
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Ma'muli پرستودریایی معمولی
Global range: EU, NA
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to wetlands in Azarbaijan, south Caspian region, Khuzestan, central Fars, Sistan and northern Persian Gulf coast; uncommon passage migrant, mainly in spring at wetlands elsewhere in Iran.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در تالاب‌های نواحی آذربایجان، نواحی جنوبی خزر، خوزستان، مرکز فارس، سیستان و سواحل شمالی خلیج فارس؛ مهاجر عبوری غیرمعمول عمدتا در بهار در تالاب‌های سایر مناطق کشور.

Polytypic

* BA:
Sterna hirundo hirundo Linnaeus, 1758
Global range: breeding in North America, North and West Africa and from Europe east to northwestern Siberia and western China; non-breeding [around coasts of South America, Africa and south Asia]
Remarks: The only form likely to occur in Iran (Vaurie 1965). There is a possibility that the black-billed east Asian form *longipennis* could occur as a vagrant.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است (Vaurie 1965). این احتمال وجود دارد که فرم آسیای شرقی با منقار سیاه (*longipennis*) به صورت سرگردان در ایران دیده شود.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BNHS, FMNH, MNHN, SMNS, ZISP and ZMUK.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 51, Gallagher *et al.* 1984, Hüe & Etchécopar 1970- p 360, Paludan 1940- p 19, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 80, Stresemann 1928- p 409, Vaurie 1965- p 494

Sterna repressa Hartert, 1916
Syn: *Sterna albigena*, *Sterna albigena benghalensis*
En: White-cheeked Tern
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Guneh-Sefid پرستودریایی گونه‌سفید
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally abundant summer visitor to Persian Gulf, breeding on small offshore islands, and fairly common passage migrant on Baluchestan coast.
به طور محلی مهاجر تابستانه فراوان در خلیج فارس است و در جزایر کوچک فراکرانه ای آن جوجه‌آوری دارد. مهاجر عبوری به نسبت معمول در سواحل بلوچستان.
Monotypic

Chlidonias hybrida (Pallas, 1811)
Syn: *Hydrochelidon hybrida* (Pall.), *Sterna hybrida* Pallas, 1811, *Chlidonias leucopareis*
En: Whiskered Tern
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Tireh پرستودریایی تیره
Global range: AF, EU, OR, AU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common to abundant summer visitor to wetlands of south Caspian region, Azarbaijan, Khuzestan and Sistan, and fairly common winter visitor to wetlands of Khuzestan; uncommon and irregular in winter in Azarbaijan, south Caspian region and Sistan; also widespread passage migrant, especially in northern Iran.
مهاجر تابستانه معمول تا فراوان در تالاب های نواحی جنوبی خزر، آذربایجان، خوزستان و سیستان؛ مهاجر زمستانه به نسبت معمول در تالاب های خوزستان؛ زمستان‌ها به صورت غیرمعمول و نامنظم در نواحی آذربایجان، جنوب خزر و سیستان؛ مهاجر عبوری گسترده به ویژه در شمال کشور.
Taxonomic notes: Recent authors, including IOC, have included all populations in Europe and Asia within the nominate form, which thus becomes the only form recognised in Iran, as concluded by Érard & Etchécopar (1970). However, some authors, including Delany & Scott (2006), have assigned the birds breeding in southeastern Iran, Pakistan and northern India to *indica*, while Vaurie (1965) assigned them to *javanica*.
نویسندگان فعلی از جمله آی.او.سی.، تمام جمعیت‌های اروپا و آسیا را در زمره فرم *hybrida* قلمداد کرده‌اند. بنابراین زیرگونه حاضر در ایران نیز همین است. با این وجود برخی نویسندگان از جمله دلانی و اسکات (Delany & Scott 2006) پرندگان جوجه‌آور در جنوب شرق ایران، پاکستان و شمال هند را در فرم *indica* طبقه‌بندی کرده‌اند، در حالی که واری (Vaurie 1965) زیرگونه *javanica* را برای مناطق مذکور نسبت داده است.
Polytypic

* BA:
Chlidonias hybrida hybrida (Pallas, 1811)
Global range: breeding from North Africa and southwestern Europe east to central Asia, southeastern Siberia, China and southeast Asia; non-breeding in Africa and south and southeast Asia south to Sulawesi and the Philippines
Remarks: The nominate form is now the only form recognised in Iran (Érard & Etchécopar 1970, IOC).
تنها این فرم اکنون حضورش در ایران محتمل است (Érard & Etchécopar 1970, IOC).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, SMNS and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 354, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 79, Vaurie 1965- p 486

Chlidonias leucopterus (Temminck, 1815)
Syn: *Hydrochelidon leucoptera*
En: White-winged Tern (White-winged Black Tern)
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Bāl-Sefid پرستودریایی بال‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common passage migrant at wetlands in western half of Iran, especially in Azarbaijan and south Caspian region; rare in winter in Khuzestan.

مهاجر عبوری معمول در تالاب‌های ناحیه غربی ایران به ویژه در نواحی آذربایجان و جنوب خزر؛ زمستان‌ها به صورت کمیاب در خوزستان.

Monotypic

Chlidonias niger (Linnaeus, 1758)
Syn: *Sterna fissipes* Linnaeus, 1766 [in the original description of *fissipes*, Linnaeus did not realise that *Chlidonias niger* and *C. leucopterus* were different species], *Hydrochelidon fissipes* (L.), *Hydrochelidon nigra*
En: Black Tern
Pr: Parastu-Daryāyee-ye Siāh پرستودریایی سیاه
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon passage migrant in Azarbaijan and south Caspian region, also recorded in Tehran area and Khuzestan.

مهاجر عبوری غیرمعمول در نواحی آذربایجان و جنوب خزر؛ در نواحی تهران و خوزستان نیز ثبت شده است.

Polytypic

* CA:
Chlidonias niger niger (Linnaeus, 1758)
En: Black Tern (Eurasian)
Global range: breeding in Europe [and west and] central Asia; non-breeding in [coastal west and central Africa south to Namibia]
Remarks: Now known to be a very scarce passage migrant in spring and an uncommon passage migrant autumn in northwestern Iran and the south Caspian region (Kaboli *et al.* 2016), although neither Vaurie (1965) nor Hüe & Etchécopar (1970) included Iran within the range of the species. Nominate *niger* is the only subspecies likely to occur in Iran. The only other form, *surinamensis*, breeds in Canada and northern USA and winters in Central America and northern South America.

اکنون به عنوان مهاجر عبوری بسیار کمیاب در بهار و مهاجر عبوری غیرمعمول در پاییز در شمال غرب ایران و ناحیه جنوب خزر شناخته می‌شوند (Kaboli *et al.* 2016). اگرچه هیچ یک از واری (Vaurie 1965) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) ایران را در گستره حضور این تاکسون درنظر نگرفته‌اند. زیرگونه *niger* تنها زیرگونه‌ای است که احتمالا در ایران حضور می‌یابد. فرم دیگر (*surinamensis*) در کانادا و شمال ایالات متحده جوجه‌آوری کرده و زمستان را در آمریکای مرکزی و شمال آمریکای جنوبی سپری می‌کند.

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 351, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 78, Vaurie 1965- p 484

STERCORARIIDAE

Stercorarius antarcticus (Lesson, 1831)
En: Brown Skua
Pr: Eskuā-ye (Kākāyee-ye Oqyānusi-ye) Qahveie اسکوآی (کاکایی اقیانوسی) قهوه‌ای
Global range: SO, oceans and islands
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; there have been three records: a bird between Tunb Island and Sirri Island in the Persian Gulf on 18 June 1965, one off Qeshm Island. Hormozgan, on 27 April 1967, and one off Khark Island, Bushehr, on 2 August 1973 (Scott 2008).

سرگردان؛ سه رکورد موجود است: یک پرنده بین جزای تنب و سری در ۱۸ ژوئن ۱۹۶۵، یک فرد در خارج از آب‌های قشم در ۲۷ آوریل ۱۹۶۷ و یک فرد از این گونه در آب‌های جزیره خارک در ۲ آگوست ۱۹۷۳ (Scott 2008).

Taxonomic notes: *S. antarcticus* was formerly considered to be a subspecies of the Great Skua *Catharacta (Catharacta) skua*. The name Great Skua *Stercorarius skua* Brünnich, 1764 is now restricted to the large brown skuas breeding on islands and coasts of northwestern Europe and occurring in winter south in the Atlantic to the Tropic of Cancer and occasionally in the west and central Mediterranean. The large brown skuas occurring occasionally in the northern Indian Ocean and as vagrants in Iran are thought to be *S. antarcticus* (Porter & Aspinall 2010).

این پرنده در گذشته زیرگونه‌ای از اسکوای بزرگ (*Catharacta (Catharacta) skua*) محسوب می‌شد. امروزه نام اسکوای بزرگ تنها محدود به اسکوای بزرگ قهوه‌ای می‌باشد که در جزایر و سواحل شمال غرب اروپا جوجه‌آوری دارد و در زمستان در جنوب اقیانوس اطلس تا مدار راس سرطان، گاه تا غرب و مرکز مدیترانه حضور می‌یابد. اسکوای قهوه‌ای بزرگ که گاه در شمال اقیانوس هند و ری به صورت سرگردان در ایران حضور می‌یابد، به نظر اسکوای قهوه‌ای (*S. antarcticus*) می‌باشد (Porter & Aspinall 2010).

Polytypic

* CB:
Stercorarius antarcticus lonnbergi (Mathews, 1912)
Global range: Antarctic Peninsula and subantarctic Islands
Remarks: This is the form most likely to occur in Iran (Scott & Adhami 2006, Scott 2008). Two other forms occur in the south Atlantic.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل‌تر است (Scott & Adhami 2006, Scott 2008). دو فرم دیگر در جنوب اقیانوس اطلس حضور می‌یابند.

Ref: Scott 2008, Scott & Adhami 2006

Stercorarius pomarinus (Temminck, 1815)
En: Pomarine Skua [in EU] (Pomarine Jaeger [in NA])
Pr: Eskuā-ye (Kākāyee-ye Oqyānusi-ye) Dom-Pich اسکوآی (کاکایی اقیانوسی) دم‌پیچ
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon passage migrant and winter visitor in southern Persian Gulf and northern Arabian Sea off Mekran coast, and rare passage migrant in south Caspian.

مهاجر عبوری و زمستانه غیرمعمول در جنوب خلیج فارس و آب‌های شمال دریای عمان؛ مهاجر عبوری کمیاب در جنوب خزر.

Monotypic

Stercorarius parasiticus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Stercorarius crepidatus*
En: Arctic Skua [in EU] (Parasitic Jaeger [in NA])
Pr: Eskuā-ye (Kākāyee-ye Oqyānusi-ye) Qotbi اسکوآی (کاکایی اقیانوسی) قطبی
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common passage migrant and winter visitor in southern Persian Gulf and northern Arabian Sea off Mekran coast, and rare passage migrant in south Caspian.

مهاجر عبوری و زمستانه به نسبت معمول در جنوب خلیج فارس و آب‌های شمال دریای عمان؛ مهاجر عبوری کمیاب در جنوب خزر.

Monotypic

Stercorarius longicaudus Vieillot, 1819
En: Long-tailed Skua [in EU] (Long-tailed Jaeger [in NA])
Pr: Eskuā-ye (Kākāyee-ye Oqyānusi-ye) Dom-Derāz اسکوآی (کاکایی اقیانوسی) دم‌دراز

Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only confirmed record is of a party of nine flying north over Bandar Anzali, Gilan, on 29 April 1970 (Scott 2008).

سرگردان؛ تنها رکورد تایید شده مربوط به مشاهده ۹ فرد از این گونه در بندر انزلی در ۲۹ آوریل ۱۹۷۰ است (Scott 2008).

Polytypic

* DA:
Stercorarius longicaudus longicaudus Vieillot, 1819
Global range: northern Scandinavia and northern Russia
Remarks: The form most likely to be concerned is the nominate. Another form, *pallescens* Løppenthin, 1932, occurs from eastern Siberia to arctic North America and Greenland.

فرم *longicaudus* با احتمال زیادی در ایران دیده می‌شود. فرم دیگر (*pallescens*) در شرق سیبری تا منطقه قطبی در شمال آمریکا و زمین ناحیه گرین لند حضور می‌یابد.

PTEROCLIDIFORMES (TiF: Columbiformes)

PTEROCLIDIDAE

Syrrhaptes paradoxus (Palllas, 1773)
Syn: *Tetrao paradoxus* Pallas, 1773
En: Pallas's Sandgrouse
Pr: Bāqerqereh-ye (Kokar-e) Dom-Derāz باقرقره (کوکر) دم‌دراز
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; probably an irregular winter visitor to the Tukoman Steppe in Golestan province. Three specimens were obtained near Gomishan, Golestan, in December 2007 (Khaleghizadeh *et al.* 2011). A bird was photographed in Gomishan on 31 December 2015 (per A. Sangcholli).

وضعیت نامشخص؛ احتمالا مهاجر زمستانه نامنظم در منطقه ترکمن صحرا در استان گلستان ؛ سه نمونه از نزد یک گمیشان در دسامبر ۲۰۰۷ موجود است (Khaleghizadeh *et al.* 2011). یک پرنده رنگی در تاریخ ۱۰ دی ۱۳۹۴ در گمیشان عکاسی شد (توسط علی سنگچولی).

Monotypic

Pterocles alchata (Linnaeus, 1766)
En: Pin-tailed Sandgrouse
Pr: Bāqerqereh-ye (Kokar-e) Shekam-Sefid باقرقره (کوکر) شکم‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common resident in southwest lowlands from region of Qasr-e Shirin, Ilam, to Mond River valley, Bushehr, and locally abundant winter visitor to Turkoman Steppes, Golestan; also occasional winter visitor to southeast Caspian, northern Khorasan and central Fars.

به طور محلی مقیم معمول مناطق پست جنوب غرب از قصر شیرین، ایلام، رود مند (بوشهر)؛ به طور محلی مهاجر زمستانه در ترکمن صحرا در استان گلستان و گاه‌ی مهاجر زمستانه در جنوب شرق خزر، شمال خراسان و مرکز فارس.

Polytypic

* A:
Pterocles alchata caudacutus (Gmelin, SG, 1774)
Syn: *Pterocles alchata bogdanowi* Zarudny & Loudon, 1906, *Pterocles alchata severtzowi* Bgdn.
Global range: breeding in northern Africa through the Middle East to southern Kazakhstan and Pakistan; non-breeding in [Arabia]
Type locality: Bandar Anzali, northern Iran [Gilan]; synonym *P. a. bogdanowi* Zarduny & Loudon, 1906 from lower Karun River (Khuzestan)
Remarks: The only form likely to occur in Iran. The nominate form is confined to the Iberian Peninsula and southern France.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم *alchata* محدود به شبه جزیره ایبری و جنوب فرانسه است.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, CM, FMNH, NHMTashkent, UMMZ and ZISP.
Ref: Capito 1931- p 934, Dementyev 1948- p 179, Érard & Etchécopar 1970- p 53, Gmelin SG 1774, Hüe & Etchécopar 1970- p 370, Paludan 1938- p 633, Roselaar 1995, Shestoperov 1927- p 371, Schüz 1959- p 80, Vaurie 1965- p 530, Zarudny 1903- p 83, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1906a- p 133, Zarudny 1911- p 205

Pterocles exustus Temminck, [in Temminck & Laugier] 1825
En: Chestnut-bellied Sandgrouse
Pr: Bāqerqereh-ye (Kokar-e) Shekam-Baluti باقرقره (کوکر) شکم‌بلوطی
Global range: AF, EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in coastal lowlands from region of Bandar Abbas and Qeshm Island, Hormozgan, through southern Baluchestan to Pakistan border.

مقیم به نسبت معمول در مناطق پست نزدیک ساحل از منطقه بندرعباس و جزیره قشم تا جنوب بلوچستان و تا مرز پاکستان.

Polytypic

* CA:
Pterocles exustus hindustan Meinertzhagen, R, 1923
Global range: southeastern Iran, Pakistan, India
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Several other forms occur in Africa and the Arabian Peninsula.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در آفریقا و شبه جزیره عربستان حضور می‌یابند.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 374, Vaurie 1965- p 534

Pterocles senegallus (Linnaeus, 1771)
Syn: *Pterocles senegallus remotus*
En: Spotted Sandgrouse
Pr: Bāqerqereh-ye (Kokar-e) Khāldār باقرقره (کوکر) خالدار
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in southern coastal lowlands and south-eastern deserts from northern Khuzestan to northern Baluchestan and Sistan.
مقیم معمول مناطق پست نزدیک ساحل در جنوب و بیابان‌های جنوب شرق از خوزستان تا شمال بلوچستان و سیستان.
Taxonomic notes: Formerly, the birds occurring in India were separated as *Pterocles senegallus remotus* Neumann, 1934, but the species is now generally treated as monotypic.
در گذشته پرندگاری که در هند حضور می‌یافتند زیرگونه *Pterocles senegallus remotus* محسوب می‌شدند اما این گونه اکنون تک سنخ‌ی انگاشته می‌شود.
Monotypic

Pterocles orientalis (Linnaeus, 1758)
En: Black-bellied Sandgrouse
Pr: Bāqerqereh-ye (Kokar-e) Shekam-Siāh باقرقره (کوکر) شکم‌سیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in steppe and arable land in upland areas almost throughout Iran, but scarce and local in southeast.
مقیم معمول در استپ‌ها و زمین‌های زراعی در مناطق مرتفع سراسر کشور؛ در جنوب شرق کشور به صورت محلی و کم‌یاب دیده می‌شود.
Polytypic

* CA:
Pterocles orientalis orientalis (Linnaeus, 1758)
Global range: Canary Islands, Iberian Peninsula, Morocco to western Iran
Remarks: Western Iran reaching north to Firuz-Kuh (Paludan 1940) and south to Shiraz (Paludan 1938).
در غرب ایران به سمت شمال تا فیروزکوه (Paludan 1940) و به سمت جنوب تا شیراز (Paludan 1938) حضور دارد.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 371, Paludan 1938- p 633, Paludan 1940- p 52, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 81

* BA:
Pterocles orientalis arenarius (Pallas, 1775)
Syn: *Pterocles arenarius* Pall.
Global range: Kazakhstan to southern Iran and Afghanistan, east to northwestern China
Remarks: The form occurring in southern and eastern Iran.
این فرم در جنوب و شرق ایران حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, KBIN, MNHN, NHMTashkent, NHMW, SMNS, ZMB, and ZMUK.
Ref: Baker 1919- p 128, Beldi 1918- p 92, 095, 096, 097, Blanford 1876- p 271, Buxton 1921- p 877, Cumming 1905- p 691, Érard & Etchécopar 1970- p 53, Hüe & Etchécopar 1970- p 371, Nikolsky 1886, Schalow 1876- p 186, Witherby 1903- p 568, Vaurie 1965- p 529, Zarudny 1903- p 82, Zarudny 1911- p 204

Pterocles coronatus Lichtenstein, MHK, 1823
En: Crowned Sandgrouse (Coronetted Sandgrouse)
Pr: Bāqerqereh-ye (Kokar-e) Gandomi باقرقره (کوکر) گندمی

Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Patchily distributed but locally common resident in central and southern deserts of Iran, from Dasht-e Kavir and southern Khorasan south to eastern Zagros, Hormozgan and southern Baluchestan, generally favouring rocky terrain.

پراکندگی در کشور به صورت لکه‌ای است. به طور محلی متداول بیابان‌های مرکزی و جنوبی کشور از دشت کویر و جنوب خراسان به سمت جنوب تا جنوب بلوچستان، هرمزگان و تا شرق زاگرس؛ عموما عرصه‌های صخره‌ای را ترجیح می‌دهد.

Polytypic

* A:
Pterocles coronatus atratus Hartert, 1902
Global range: Arabian Peninsula to southern Afghanistan
Type locality: the holotype is from Kaskin, 40 km north of Bampur (Baluchestan), paratypes from Nehbandan, Tiz Ab and Langar (Khorasan), Shur-ab valley, Kuh-e Birg, Esposafar, and Bahu Kalat (Baluchestan)
Remarks: The only form known to occur in Iran. Other forms occur elsewhere in the Middle East and in North Africa and Pakistan.
تنها فرمی که در ایران حضور دارد. فرم‌های دیگر در مناطق دیگر خاورمیانه و در شمال آفریقا و پاکستان حضور دارند.
Museum specimens: several specimens in AMNH, BMNH, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 53, Hartert, 1902- p 48, Hüe & Etchécopar 1970- p 375, Paludan 1938- p 634, Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1965- p 532, Zarudny 1911- p 204

Pterocles lichtensteinii Temminck, [in Temminck & Laugier] 1825
En: Lichtenstein's Sandgrouse
Pr: Bāqerqereh-ye (Kokar-e) Rāhrāh باقرقره (کوکر) راه‌راه

Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident in southern Baluchestan, extending west in coastal lowlands to region of Bandar-e Charak, Hormozgan.

متوسط غیرمعمول در جنوب بلوچستان به سمت غرب تا مناطق پست ساحلی در منطقه بندر چارک.

Taxonomic notes: Zarudny (1911) listed the form occurring in Iran as *Pterocles lichtensteinii arabicus* Neumann, 1909, but according to Vaurie (1965) *arabicus* is not a valid race. If so, only the nominate form *Pterocles lichtensteinii lichtensteinii* Temminck, 1825 occurs in Iran. Érard & Etchécopar (1970) and Hüe & Etchécopar (1970) similarly did not recognise *arabicus* and listed the form occurring in Iran as nominate *lichtensteinii*. The taxon *arabicus* quite closely resembles a subspecies of the extralimital Painted Sandgrouse *P. indicus* of Pakistan and so was treated by some authorities as such, but by others as a separate monotypic species, Close-barred Sandgrouse: as such it occupied a range within east and north Afghanistan. Ali & Ripley (1968), though aware that neither option was well-supported, still listed it as the former option because the correction was overlooked in the proofs of their book. Vaurie in 1965 had not yet heard of *arabicus* being proven as a subspecies of *P. lichtensteinii*, which is why he took the stance that it was not a valid subspecies (also on priority grounds) in that the name was already used in *P. indicus*. IOC recognize *arabicus* as a valid subspecies of *P. lichtensteinii*, based on Dickinson & Remsen (2013). De Juana & Kirwan (2016) also recognise this form and the Cornell/Clements checklist considers it distinct enough to justify its own subspecies group.

زارودنی (Zarudny 1911)، فرم واقع در ایران را *Pterocles lichtensteinii arabicus* ذکر کرد اما بر اساس واری (Vaurie 1965) *arabicus* زیرگونه معتبری نیست. اگر چنین باشد، تنها فرم نامدار *Pterocles lichtensteinii lichtensteinii* در ایران حضور دارد. اِرارد و اچکوپار (Érard & Etchécopar 1970) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) به طور مشابه *arabicus* را نپذیرفتند و فرمی که در ایران حضور دارد را زیرگونه نامدار *lichtensteinii* می‌دانند. تاکسون *arabicus* کاملا شبیه یک زیرگونه از گونه باقرقره رنگین *P. indicus* است که در پاکستان می‌باشد و بنابر این توسط برخی از صاحب‌نظران این چنین پذیرفته شده است، اما برخی دیگر آن را یک گونه تک سنخ ی، یعنی Close-barred Sandgrouse می‌دانند که حوزه پراکنش آن در شرق و شمال افغانستان است. علی و ریپلی (Ali & Ripley 1968)، اگرچه آگاه بودند که هیچ یک از این عقاید محکم نبودند، ولی باز هم انتخاب قبلی خود را ادامه کردند (یعنی وابسته دانستن فرم *arabicus* به گونه *P. indicus*)، چون این اصلاح در زمان چاپ نهایی در نظر گرفته نشده بود. واری در سال ۱۹۶۵ هنوز نشنیده بود که *arabicus* یکی از زیرگونه‌های *P. lichtensteinii* است، به همین دلیل است که چرا او این نظر را داشت که *arabicus* یک زیرگونه معتبر نیست که در آن، این نام قبلا در *P. indicus* استفاده شده بود. آی.او.سی. *arabicus* را بر اساس دیکینسون و رمسن

(Dickinson & Remsen 2013) یک زیرگونه معتبر از *P. lichtensteinii* می‌داند. دو جوانا و کیروان (De Juana & Kirwan 2016) زیر این فرم را پذیرفتند و چک لیست‌های کورنل/کلمنتس باور دارند که این فرم به اندازه کافی متمایز است تا بتوان خود آن را یک گروه زیرگونه‌ای در نظر گرفت.

Polytypic

* CA:
Pterocles lichtensteinii arabicus Neumann, 1909
En: Lichtenstein's Sandgrouse (Close-barred Sandgrouse)
Global range: southern Arabian Peninsula through southern Iran and Afghanistan to Pakistan
Remarks: According to Vaurie (1965), said to occur in small numbers in winter in Khuzestan, but there have been no records from southwestern Iran since at least the 1960s.

بر اساس نظر واری (Vaurie 1965)، به تعداد کم در زمستان‌ها در خوزستان حضور می‌یابد اما رکوردی از جنوب غرب ایران حداقل از دهه ۱۹۶۰ موجود نیست.

Museum specimens: There is one specimen from Bergen Rud near Bahu Kalat in NHMTashkent, and two from between Takht-e Malek and Kheyr-Abad, all in southeastern Baluchestan; these are considered to be of the form *arabicus*.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 52, Hüe & Etchécopar 1970- p 376, Vaurie 1965- p 528, Zarudny 1911- p 205

COLUMBIFORMES

COLUMBIDAE

Columba livia Gmelin, JF, 1789
En: Rock Dove by IOC, TiF (Rock Pigeon by Clements, Birdlife, TiF)
Pr: Kabutar-e Chāhi کبوتر چاه‌ی
Global range: Worldwide
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Very common and widespread resident.

موقع بسیار معمول و گسترده در سطح کشور.

Taxonomic notes: Four subspecies (*livia*, *gaddi*, *neglecta* and *intermedia*) have been reported from Iran, although as now recognized, only one of these (*gaddi*) occurs widely, while two (*livia* and *intermedia*) do not occur at all. The situation is complicated because of the occurrence of highly variable feral and domestic populations which mix widely with the original populations. According to Vaurie (1965), *Columba livia gaddi* Zarudny & Loudon, 1906 occurs throughout Iran except in the extreme southeast, where it grades into *C. l. neglecta* Hume, 1873. Hüe & Etchécopar (1970), Dickinson (2003) and IOC list only *C. livia gaddi* for Iran.

چهار زیرگونه (*livia, gaddi, neglecta* و *intermedia*) از ایران گزارش شده است اگرچه تنها یک فرم (*gaddi*) به طور گسترده در ایران دیده می‌شود، در حالی که دو زیرگونه (*livia* و *intermedia*) اساسا در ایران حضور ندارند. وضعیت این گونه به دلیل حضور گونه‌های اهلی که با پرندگان وحشی مخلوط می‌شوند، پیچیده است. بنابر نظر واری (Vaurie 1965)، زیرگونه *gaddi* به طور وسیعی در تمام ایران حضور دارد، به جز نواحی جنوب شرق که به تدریج به زیرگونه *neglecta* تبدیل می‌شود. برخی از از منابع (Hüe & Etchécopar 1970, Dickinson 2003, IOC) تنها *C. livia gaddi* را برای ایران اشاره می‌کنند.

Polytypic

* A:
Columba livia gaddi Zarudny & Loudon, 1906
Global range: eastern Turkey to Uzbekistan and western and northern Afghanistan
Type locality: Djebel Tenue region and mountains east of Ahwaz and Nasiri, lower Karun River, Khuzestan
Remarks: This is the form occurring throughout most of Iran.

این فرم به طور گسترده در ایران حضور دارد.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHMTashkent, UMMZ and ZISP.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 54, Hüe & Etchécopar 1970- p 383, Loudon 1906- p 152, Paludan 1938- p 632, Roselaar 1995, Trott 1947a- p 702, Vaurie 1965- p 545, Vaurie 1961e- p 9,10, Zarudny 1911- p 205, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1906a- p 133

* BA:
Columba livia neglecta Hume, 1873
Global range: western Pakistan and eastern Afghanistan to the Himalayas
Remarks: This form probably occurs in southeastern Iran at the extreme western end of its global range. According to Vaurie (1965), *neglecta* grades into *gaddi* in western Makran on the borders of Iran and Pakistan. Reports from the Alborz Mountains, around Shahrud and Tehran (Schüz 1957b) and Saveh (Diesselhorst 1962) are doubtful.

این فرم احتمالا در جنوب شرق کشور که غربی‌ترین حد پراکنش جهانی خود است، حضور می‌یابد. براساس نظر واری (Vaurie 1965) فرم مذکور در نواحی غرب مکران و در مرز بین ایران و پاکستان به فرم *gaddi* می‌گراید. گزارشات مربوط به این فرم از کوه‌های البرز، شاهرود، تهران و ساوه مشکوک به نظر می‌رسد (Schüz 1957b, Diesselhorst 1962).

Museum specimens: There are specimens said to be of this form from Karaj, Maragheh, Sardabend (Azarbaijan), Neyriz, Isin, Ferdows, Bardu forest (Khorasan) and Balvard (Kerman) in FMNH and UMMZ. All these localities are well outside the currently accepted range of the subspecies and require confirmation.
Ref: Diesselhorst 1962- p 5, Schüz 1957b- p 23

Columba oenas Linnaeus, 1758
En: Stock Dove
Pr: Kabutar-e Kuhpāyeh کبوتر کوهپایه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common breeding bird in forests of south Caspian region, northern Azarbaijan and extreme western Zagros, and common winter visitor to northern Iran, occurring south occasionally to Khuzestan, central Fars and Sistan.

جوجه‌آور به نسبت معمول در جنگل های جنوب خزر، شمال آذربایجان و منته ی الیه غرب زاگرس ؛ مهاجر زمستانه معمول در شمال ا یران که گاه ی در مناطق جنوبی‌تر مانند خوزستان، مرکز فارس و سیستان هم مشاهده شده است.

Polytypic

* A:
Columba oenas oenas Linnaeus, 1758
Syn: *Columba oenas hyrcana* Zarudny & Bil'kevich, 1913
Global range: western Europe and northwestern Africa to northern Kazakhstan, southwestern Siberia and northern Iran
Type locality: of *C. o. hyrcana* Zarudny & Bilkevitch, 1913 from Ziarat near Astarabad, 13 km south of Gorgan
Remarks: The only form likely to occur in Iran. The only other form *yarkandensis* occurs from southeastern Kazakhstan and Uzbekistan to western China.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*yarkandensis*) در جنوب شرق قزاقستان و ازبکستان تا غرب چین حضور دارد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent and SMNS.
Ref: Dementyev 1948- p 179, Érard & Etchécopar 1970- p 53, Hüe & Etchécopar 1970- p 379, Paludan 1940- p 51, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 81, Stresemann 1928- p 406, Vaurie 1965- p 541, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913b- p 120

Columba eversmanni Bonaparte, 1856
Syn: *Columba fusca*
En: Yellow-eyed Pigeon (Pale-backed Pigeon)
Pr: Kabutar-e Khāvari کبوتر خاوری
Global range: EU
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; probably a rare resident and uncommon winter visitor in extreme northeast.

وضعیت نامشخص؛ احتمالا مقیم کم‌یاب و مهاجر زمستانه غیرمعمول در منته‌ی الیه شمال شرق ایران.

Monotypic

Columba palumbus Linnaeus, 1758
Syn: *Columba torquata* Ray (pre-Linnaean name, not available), *Palumbus palumbus*
En: Common Wood Pigeon
Pr: Kabutar-e Jangali کبوتر جنگلی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common breeding bird in forests and woodlands of north and west, extending southeast through Zagros to Kerman highlands, and also locally in Khuzestan; resident in south Caspian region, Khuzestan, southern Zagros and Kerman, but only summer visitor to Azarbaijan and western provinces. Abundant winter visitor to south Caspian lowlands, occurring less commonly south to Khuzestan, central Fars and occasionally Hormozgan.

جوجه‌آور معمول در جنگل‌ها و درختزارهای شمال و غرب ایران به سمت جنوب شرق از طریق زاگرس تا بلندی‌های کرمان و به طور محلی در خوزستان؛ در نواحی جنوب خزر، خوزستان، جنوب زاگرس و کرمان مقیم اما در نواح ی آذربایجان و استان های غربی مهاجر تابستانه است. مهاجر زمستانه فراوان در نواح ی جلگه‌ای خزر، به صورت کمتر متداول در خوزستان، مرکز فارس و گاه‌ی هرمزگان.

Polytypic

* A:
Columba palumbus iranica (Zarudny, 1910)
Syn: *Palumbus palumbus iranicus* Zarudny, 1910
Global range: southwestern and northern Iran to southwestern Turkmenistan
Type locality: Kopet Dagh in Transcaspia and Zagros in Iran
Remarks: The form occurring in northern Iran from Kordestan east to northeastern Khorasan and in southern Iran from Khuzestan east to Shiraz (Fars). Old reports of *C. p. palumbus* from northern Iran and the south Caspian region (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965) are now believed to refer to *iranica*.
فرمی که در شمال ایران از کردستان به سمت شرق تا شمال شرق خراسان و جنوب ایران از خوزستان به سمت شرق تا شیراز حضور می-یابد. گزارشات قدیمی از زیرگونه *palumbus* از شمال ایران و ناحیه جنوبی خزر (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965) اکنون به نظر می‌رسد که به زیرگونه *iranica* منتسب می‌باشند.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, CM, FMNH, KBIN, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Dementyev 1948- p 179, Hüe & Etchécopar 1970- p 385, Paludan 1938- p 632, Paludan 1940- p 51, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 23, Schüz 1959- p 82, Stresemann 1928- p 407, Vaurie 1961e- p 2-4, Vaurie 1965- p 539, Zarudny, 1910- p 417

* A:
Columba palumbus casiotis (Bonaparte, 1854)
Syn: *Columba casiotis* Bp., *Columba palumbus kirmanica* Koelz, 1954
En: Common Wood-Pigeon (Cinnamon-necked)
Global range: southeastern Iran to Kazakhstan, western China, northwestern India and Nepal
Type locality: of *C. p. kirmanica* Koelz 1954 from Maskun, Kerman
Remarks: Southern Iran from eastern Fars and Hormozgan to Kerman and southeastern Khorasan (Vaurie 1965). In recent decades, found breeding only in the highlands of Kerman (Kaboli *et al.* 2016).
در جنوب ایران از شرق فارس و هرمزگان تا کرمان و جنوب شرق خراسان حضور دارد (Vaurie 1965). در دهه‌های اخیر جوجه‌آوری آن تنها در ارتفاعات کرمان دیده شده است (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH and FMNH.
Ref: Blanford 1876- p 269, Hüe & Etchécopar 1970- p 385, Koelz 1954- p 28, Vaurie 1961e- p 2-4, 5, Witherby 1903- p 567, Vaurie 1965- p 539, Zarudny 1903- p 90, Zarudny 1911- p 205

Streptopelia turtur (Linnaeus, 1758)
Syn: *Turtur communis, Turtur vulgaris* Eyton., *Turtur auritus*
En: European Turtle Dove
Pr: Qomri-ye Ma'muli قمری معمولی
Global range: EU
Conservation status: Vulnerable (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common to abundant summer visitor, breeding almost throughout Iran and absent only from highest mountain ranges, interior desert basins, southern Persian Gulf lowlands and southern Baluchestan; also a common and widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه معمول تا فراوان، در اغلب نواحی کشور جوجه‌آوری دارد اما در مناطق مرتفع کوهستانی، داخل کویر، نواحی پست در محدوده خلیج فارس و جنوب بلوچستان دیده نمی‌شود. مهاجر عبوری معمول و گسترده کشور.
Polytypic

* BB:
Streptopelia turtur turtur (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in Europe, Madeira and Canary Islands east to western Siberia[; non-breeding in Africa]
Remarks: Breeds in northern Iran from Azarbaijan, Ardabil and Hamadan east through Gilan and Mazandaran to Firuzkuh (Tehran).
در شمال ایران از ناحیه آذربایجان، اردبیل و همدان به سمت شرق تا گیلان و مازندران تا ناحیه فیروزکوه جوجه‌آوری دارد.
Museum specimens: Several in BMNH, FMNH, KBIN, SMNS, ZMB and ZMUK.
Ref: Paludan 1940- p 52, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 24, Stresemann 1928- p 407, Vaurie 1961f- p 12, Vaurie 1965- p 553

* A:
Streptopelia turtur arenicola (Hartert, 1894)
Syn: *Turtur turtur arenicola, Turtur communis* var. *gregorjewi* Zarudny & Loudon, 1902
Global range: breeding from northwestern Africa to Iran and western China[; non-breeding in Africa]
Type locality of *S. t. var. gregorjewi* Kuusha, Tamandan and Lahremba (Baluchestan), Marghan on Hilmand River (Sistan), and Tiz Ab near Khaf (Khorasan)
Remarks: Occurs in central, southern and eastern Iran, from Lorestan and Khuzestan east to Baluchestan, in east north to Golestan and Khorasan, grading into nominate *turtur* on southern slopes of Elburz (Vaurie 1961f, Vaurie 1965).
در مرکز، جنوب و شرق ایران از لرستان و خوزستان به سمت شرق تا بلوچستان، همچنین در شرق به سمت شمال تا گلستان و خراسان حضور یافته و در شیب‌های جنوبی البرز به تدریج به زیرگونه *turtur* گرایش می‌یابد (Vaurie 1961f, Vaurie 1965).
Museum specimens: Many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHMTashkent, ROM, UMMZ, USNM, ZISP and ZMUK.
Ref: Capito 1931- p 934, Desfayes & Praz 1978- p 23, Érard & Etchécopar 1970- p 54, Hüe & Etchécopar 1970- p 387, Paludan 1938- p 633, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995, Trott 1947a- p 702, Vaurie 1961f- p 13, Vaurie 1965- p 553, Witherby 1903- p 568, Zarudny 1911- p 205, Zarudny & Loudon 1902a- p 149

Streptopelia orientalis (Latham, 1790)
Syn: *Turtur ferrago* Evsm.
En: Oriental Turtle Dove (Rufous Turtle Dove)
Pr: Qomri-ye Khāvari قمری خاوری
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant or rare passage migrant, recorded in Semnan, Khorasan-e Razavi, Hormozgan and Baluchestan. The last record was of a bird at Hormak, near Zahedan, Baluchestan, on 24 October 1975 (Scott 2008).
سرگردان یا مهاجر عبوری کمیاب؛ در سمنان، خراسان رضوی، هرمزگان و بلوچستان ثبت شده است. آخرین رکورد مربوط به مشاهده یک فرد در هرمک نزدیک زاهدان در ۲۴ اکتبر ۱۹۷۵ است (Scott 2008).

Polytypic

* BB:
Streptopelia orientalis meena (Sykes, 1832)
En: Rufous Turtle Dove
Global range: breeding from southwestern Siberia to Iran and the Himalayas[; non-breeding in] India and Sri Lanka
Remarks: A male was collected from a flock of ten birds in April 1898 near Farman-Abad, Khorasan (Zarudny 1901), The only other confirmed records were in the 1970s when single birds were recorded on five occasions in late September and October in eastern Iran (Scott 2008). Five other forms occur much further east in Asia and are very unlikely to appear in Iran.
یک نر از گله‌ای شامل ده‌ها پرنده در آوریل ۱۸۹۸ نزدیک فرمان‌آباد خراسان جمع‌آوری شد (Zarudny 1901). رکورد تایید شده دیگر در دهه ۱۹۷۰ میلادی بوده که یک فرد از این پرنده پنج بار در شرق ایران در اواخر سپتامبر و اکتبر ثبت شد (Scott 2008). پنج فرم دیگر در مناطق شرقی آسیا حضور یافته و ظاهر شدن آن‌ها در ایران بسیار نامحتمل است.
Museum specimens: The present whereabouts of Zarudny's specimen is unknown.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 387, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1959- p 82, Vaurie 1965- p 556, Zarudny 1901

Streptopelia decaocto (Frivaldszky, 1838)
Syn: *Streptopelia douraca* Hodgson, 1844, *Streptopelia risoria*, *Turtur risorius*
En: Eurasian Collared Dove
Pr: Yākarim یاکریم
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common breeding bird in central, southern and eastern Iran typically associated with cultivation around towns and villages; mainly a summer visitor, but present year round in Tehran area, Khuzestan and locally along south coast
جوجه‌آور معمول در نواحی مرکزی، جنوب و شرق ایران است و عموما به مزارع اطراف شهرها و روستاها وابسته است . عمدتا مهاجر تابستانه محسوب شده اما در نواحی تهران، خوزستان، برخی نواحی ساحلی در جنوب تمام سال دیده می‌شود.

Polytypic

* A:
Streptopelia decaocto decaocto (Frivaldszky, 1838)
Syn: *Streptopelia decaocto zarudnyi* Serebrovskii, 1928
Global range: Europe to western China and Korea
Type locality: Synonym *S. d. zarudnyi* from Hussein-Abad, Sistan [‘smaller than the nominate’]
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs from Burma to eastern China.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر از برمه تا شرق چین حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHMTashknet, UMMZ and ZISP.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 54, Hüe & Etchécopar 1970- p 389, Paludan 1938- p 633, Roselaar 1995, Serebrovskii 1928- p 326, Vaurie 1961f- p 5, Vaurie 1965- p 550

Streptopelia tranquebarica (Hermann, 1804)
En: Red Turtle Dove
Pr: Yākarim-e Sorkh یاکریم سرخ
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the first record was of two birds in Chahbahar, Baluchestan, on 29 January 1975 (Scott 2008). The only record since then has been of two birds in a garden in Tehran on 8 March 2000 and, in all probability, these were birds that had escaped from captivity (Khaleghizadeh *et al*. 2011).

سرگردان؛ اولین رکورد متعلق به مشاهده دو فرد در چابهار در ۲۹ ژانویه ۱۹۷۵ بوده است (Scott 2008). رکورد بعدی مربوط به مشاهده دو فرد در باغ ی در تهران در ۸ مارس ۲۰۰۰ است. احتمالا در هر دو مورد، پرندگان مشاهده شده فراری از قفس بوده‌اند (Khaleghizadeh *et al*. 2011).

Polytypic

* CA:
Streptopelia tranquebarica tranquebarica (Hermann, 1804)
Global range: Tibet to northern China and the Philippines
Remarks: The first record for Iran was of two birds in Chahbahar, Baluchestan, on 29 January 1975 (Scott 2008). The taxon *tranquebarica* has occurred as a vagrant to Oman and UAE (M.J. Blair, ORL, Oman Bird List 7), and this is the form most likely to be concerned in Iran. Another form, *humilis*, occurs in Nepal and India.

اولین رکورد در ا یران دو پرنده در چابهار در تار یخ ۲۹ ژانویه ۱۹۷۵ بود (Scott 2008). این تاکسون به صورت سرگردان در عمان و امارات متحده دیده شده و همین فرم با احتمال زیاد در ایران زیر دیده می‌شود. فرم دیگر (*humilis*) در نپال و هند حضور دارد.

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 390, Vaurie 1965- p 552

Spilopelia (Clements: *Streptopelia*) *senegalensis* (Linnaeus, 1766)
Syn: *Streptopelia senegalensis kirmanensis*
En: Laughing Dove (Palm Dove)
Pr: Qomri-ye Khānegi قمری خانگی
Global range: AF, EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident, especially around towns and villages, almost throughout Iran, recently expanding its range into parts of Azarbaijan, the western provinces and southwest Caspian region.

مقیم معمول به ویژه در اطراف یاداخل شهرها و روستاها ی اغلب مناطق ایران؛ در سال‌های اخیر زیر در اغلب نواح ی آذربایجان، استان های غربی و جنوب غرب خزر به صورت مقیم نسبتا معمول تا کمتر معمول دیده می‌شوند.

Taxonomic notes: Clements checklist favours *Streptopelia*.

چک لیست کلمنتس *Streptopelia* را می‌پذیرد.

Polytypic

* A:
Spilopelia (Clements: *Streptopelia*) *senegalensis cambayensis* (Gmelin, JF, 1789)
Syn: *Turtur cambayensis* (Gm.), *Peristera cambayensis, Streptopelia senegalensis kirmanensis* Koelz, 1950
Global range: eastern Arabia and eastern Iran to India and Bangladesh
Type locality: synonym *S. s. kirmanensis* Koelz, 1950 from Kerman
Remarks: The widespread form in Iran, except perhaps in the northeast.

فرمی که به صورت گسترده در سراسر کشور به جز شاید در شمال شرق کشور حضور دارد، این زیرگونه است.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NMPraha, SMNS, USNM, and ZISP.
Ref: Blanford 1876- p 270, Desfayes & Praz 1978- p 23, Diesselhorst 1962- p 5, Érard & Etchécopar 1970- p 55, Hüe & Etchécopar 1970- p 390, Koelz 1950- p 2, Vaurie 1961f- p 6-8, Vaurie 1965- p 559, Zarudny 1903- p 90, Zarudny 1911- p 205

* BB:
Spilopelia (Clements: *Streptopelia*) *senegalensis ermanni* (Bonaparte, 1856)
Global range: Kazakhstan, northern Afghanistan and western China
Remarks: This form probably replaces *cambayensis* in northerneastern Iran as three specimens have been obtained in Khorasan, not far from the known range of the subspecies in northern Afghanistan.
Museum specimens: Two males from Sarakhs (MNHN) and Torbet-e Haydariyeh (FMNH), both in northeastern Khorasan.

این فرم احتمالا جایگزین فرم *cambayensis* در شمال شرق شده و سه نمونه از خراسان به دست آمده‌اند که از گستره شناخته شده حضور آن در شمال افغانستان چندان فاصله‌ای ندارد.

Ref: Berlioz 1958- p 453

Oena capensis (Linnaeus, 1766)
En: Namaqua Dove
Pr: Qomri-ye Dom-Derāz (Nāmākuā) قمری دم‌دراز (ناماکوا)
Global range: AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; first recorded in Iran as recently as 2007, when single males were seen at Karadj, Tehran Province, on 9 May and in Mond Protected Area, Bushehr, on 8 September (Khaleghizadeh *et al.* 2011). [Expanding its breeding distribution northwards and eastwards.]

سرگردان؛ نخستین رکوردها در سال ۲۰۰۷ و متعلق به یک نر از کرج در ۹ می و یک فرد نر از منطقه حفاظت شده مند در بوشهر در ۸ سپتامبر بوده است (Khaleghizadeh *et al.* 2011). [این گونه در حال افزایش گستره جوجه‌آوری خود به سمت شمال و شرق است.]

Polytypic

* DA:
Oena capensis capensis (Linnaeus, 1766)
Global range: Africa south of the Sahara, Socotra Island, Arabia
Remarks: The form most likely to be concerned is the nominate. Another form, *aliena*, occurs in Madagascar.

این فرم با احتمال زیادی در ایران حضور می‌یابد. فرم دیگر (*aliena*) در ماداگاسکار حضور دارد.

CUCULIFORMES

CUCULIDAE

Clamator glandarius (Linnaeus, 1758)
Syn: *Coccystes glandarius* (Linn.)
En: Great Spotted Cuckoo
Pr: Kuku-ye Khāldār کوکوی خالدار
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare summer visitor to western Zagros in Kordestan, Bakhtiari and Fars; recorded on migration in Khuzestan and possibly Tehran.

مهاجر تابستانه کم‌یاب در غرب زاگرس در کردستان، منطقه بختیاری و زن‌فارس؛ در زمان مهاجرت از خوزستان و احتمالا تهران ثبت شده است.

Monotypic

Clamator jacobinus (Boddaert, 1783)
Syn: *Coccystes jacobinus* Bodd.
En: Jacobin Cuckoo (Pied Cuckoo)
Pr: Kuku-ye Ablaq کوکوی ابلق
Global range: AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant to southeastern Iran; two birds were collected in the Bampur basin, Baluchestan, in 1898 (Zarudny 1901), and there have been sight records of two birds near Minab, Hormozgan, on 28 April 2004 and one on Kish Island, Hormozgan, in October 2009 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

به صورت سرگردان در جنوب شرق ایران؛ دو نمونه توسط زارودنی از بمپور بلوچستان در سال ۱۸۹۸ میلادی جمع‌آوری شد (Zarudny 1901) و رکوردهایی از مشاهده دو فرد نزدیک میناب در ۲۸ آوریل ۲۰۰۴ و یک فرد از جزیره کیش در اکتبر ۲۰۰۹ موجود است (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Polytypic

* BB:
Clamator jacobinus pica (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
Global range: non-breeding in [Africa south of the Sahara and from northwest India to Nepal and Burma]; non-breeding in [Africa south to Namibia and Botswana]
Remarks: Birds occurring as vagrants in southeastern Iran presumably originate from the population of *C. j. pica* breeding in northwestern India and migrating across the Indian Ocean to spend the boreal winter in Africa. Vaurie (1965) listed *C. j. serratus* (Sparrman, 1786) as the form occuring in Persian Baluchestan, but he considered *pica* to be a synonym of *serratus*.

پرندگاری که به صورت سرگردان در جنوب شرق ایران هستند، احتمالا از جمعیت جوجه‌آور *C. j. pica* در شمال غرب هند هستند که از اقیانوس هند مهاجرت کرده تا زمستان را در آفریقا سپری نمایند. واری (Vaurie 1965) زیرگونه *serratus* را به عنوان فرمی که در بلوچستان ایران حضور می‌یابد فهرست نمود اما او زیرگونه *pica* را مترادف با *serratus* دانسته است.

Museum specimens: one male collected on Rud-e Kiagur near Bazman (in AMNH), another taken on Rud-e Bampur near Bampur (in ZISP), both in July 1898 (Zarudny 1901).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 398, Roselaar & Aliabadian 2009, Vaurie 1965- p 576

Eudynamys scolopaceus (Linnaeus, 1758)
En: Asian Koel (Common Koel)
Pr: Kuku-ye Siāh (Āsiyāyee) (آسیایی) کوکوی سیاه
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Status uncertain; the only records prior to 2007 were of single birds at Chahbahar, Baluchestan, on 29 January 1975, and in Hara, Hormozgan, on 25 February 1976 (Scott 2008), but there have been several records in southern Baluchestan and Hormozgan in recent years, and it is possible that the species is a rare resident in the southeast.

وضعیت نامشخص؛ تنها رکوردهای پیش از سال ۲۰۰۷ مربوط به یک فرد نزد یک چابهار در ژانویه ۱۹۷۵ و یک فرد در جنگل های حرا [لافت، شمال قشم] در هرمزگان در ۲۵ فوریه ۱۹۷۶ است (Scott 2008). در سال‌های اخیر چندین رکورد از جنوب بلوچستان و هرمزگان موجود است و احتمال دارد که این گونه مقیم کم‌یاب نواحی جنوب شرقی کشور باشد.

Polytypic

* DB:
Eudynamys scolopaceus scolopaceus (Linnaeus, 1758)
Global range: Nepal, Pakistan, India, Sri Lanka, Laccadives and Maldives
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Four other forms occur much further east in Asia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. چهار فرم دیگر در مناطق دورتر در شرق آسیا حضور می‌یابند.

Cuculus optatus Gould, 1845
Syn: *Cuculus horsfieldi* Moore, 1857
En: Oriental Cuckoo
Pr: Kuku-ye Sharqi کوکوی شرقی

Global range: EU, breeding in [northern Asia west to European Russia]; non-breeding from Indonesia to [Asutralasia]
Conservation status: Not recognised (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the two accepted records are of a bird collected in Khorasan-e Razavi on 20 April 1898 and a bird seen in Sistan on 28 September 1898 (Roselaar & Aliabadian 2009).

سرگردان؛ دو رکورد تایید شده مربوط به یک نمونه جمع آوری شده از خراسان رضوی در ۲۰ آوریل ۱۸۹۸ و یک پرنده مشاهده شده در سیستان در ۲۸ سپتامبر ۱۸۹۸ است (Roselaar & Aliabadian 2009).

Taxonomic notes: Until recently, *C. optatus* was considered by most authors to be a subspecies of *C. saturatus*, with the English name Oriental Cuckoo being widely used for the enlarged species. However, the northern form *optatus* has now been split off as a separate species and given the English name Oriental Cuckoo, while *saturatus* (occurring from the Himalayas east to Taiwan) has been given the English name Himalayan Cuckoo. Zarudny (1911) stated that '*Cuculus saturatus'* breeds in eastern Iran south to Sistan, but this has never been confirmed Roselaar & Aliabadian (2009) continued to lump *optatus* and *saturatus* under the name Oriental Cuckoo *C. saturatus*, and accepted the occurrence of this species in Iran on the basis of a specimen of a male collected near Pish-Robat in the Hari-Rud valley (Khorasan-e Razavi) on 20 April 1898, and an observation of this species near Sadaki (Sistan) on 28 September 1898 (Zarudny 1903). As both *C. optatus* and the Himalayan Cuckoo *Cuculus saturatus* Blyth, 1843 are long-distance migrants, either could occur in Iran as a vagrant, but the former would seem the most likely, as the migration route of birds travelling from breeding areas in northeastern Europe to wintering areas in southeast Asia probably passes close to the northeastern corner of Iran, where Zarudny collected his specimen. Porter & Aspinall (2010) came to this conclusion and stated that *C. optatus* has occurred as a vagrant in Iran. There was long-standing confusion about which populations belonged to *optatus*, and *saturatus* and even *canorus*, and the distributions of many populations were wrongly defined. However, it seems that the species that has occurred in Iran is *C. optatus*, but this will not be finally resolved until Zarudny's specimen of a male can be re-examined. This should be in ZISP.

تا چندی قبل، این گونه توسط بسیاری از نویسندگان به عنوان زیرگونه‌ای از *C. saturatus* طبقه بندی می‌شد و نام انگلیسی به صورت وسیعی برای گونه‌های بزرگتر استفاده می‌شد. با این جود، فرم شمالی (*optatus*) اکنون به عنوان گونه‌ای مجزا با نام انگلیسی کوکوی شرقی طبقه بندی شده و فرم (*saturatus*) که از هیمالیا تا تایوان حضور می‌یابد با نام کوکوی هیمالیایی شناخته می‌شود. زارودنی (Zarudny 1911) اظهار داشته که گونه (*Cuculus saturatus*) در شرق ایران به سمت جنوب تا سیستان جوجه‌آوری می‌کند اما این نظر هرگز تایید نشد. رزلار و علی آبادیان (Roselaar & Aliabadian 2009) دو فرم *optatus* و *saturatus* را با نام کوکوی شرقی یکی دانسته و حضور این گونه را بر اساس یک نمونه نر به دست آمده در ۲۰ آوریل ۱۸۹۸ از پیش رباط در دره هریرود خراسان و یک مشاهده از نزدیک سدکی در سیستان در ۲۸ سپتامبر ۱۸۹۸ تایید نمودند (Zarudny 1903). از آنجایی که هر دو گونه (کوکوی شرقی و کوکوی هیمالیایی) مهاجر طولانی مسیر هستند، هر دو می‌توانند به صورت سرگردان در ایران دیده شوند، اگرچه حضور کوکوی شرقی احتمال بیشتری دارد چون مسیر مهاجرت پرندگانی که در شمال شرق اروپا جوجه‌آوری داشته و در جنوب شرق آسیا زمستان‌گذرانی دارند، احتمالا از گوشه شمال شرقی ایران عبور می‌کنند؛ یعنی جایی که زارودنی نمونه خود را به دست آورده است. پورتر و آسپنال (Porter & Aspinall 2010) این نظر را قبول داشته و گفته‌اند که گونه مذکور به صورت سرگردان در ایران دیده شده است. ابهام در خصوص جمعیت‌های متعلق به *optatus* و *saturatus* و حتی *canorus* زیاد است و پراکنش بسیاری به اشتباه بیان می‌شود. با این وجود، به نظر می‌رسد که گونه *C. optatus* در ایران حضور داشته است اما تا زمان بررسی دوباره نمونه نر که در موزه جانور شناسی سنت پترزبورگ نگهداری می‌شود، تایید نهایی نخواهد شد.

Monotypic

Cuculus canorus Linnaeus, 1758
En: Common Cuckoo
Pr: Kuku-ye Ma'muli کوکوی معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to northern Iran, the Zagros and highlands of Kerman and northern Baluchestan, and common and widespread passage migrant.

مهاجر تابستانه معمول در شمال، منطقه زاگرس و بلندی‌های موجود در کرمان و شمال بلوچستان؛ مهاجر عبوری گسترده و معمول در کشور.

Polytypic

* BB:
Cuculus canorus canorus Linnaeus, 1758
Global range: breeding in Europe and the Middle East to Kamchatka, Japan and northern China; non-breeding south to southern Africa and southern Asia
Remarks: Northwestern and northern Iran, from Azarbaijan to Mazandaran (Vaurie 1965), although even birds from Gilan (in SMNS) already show some influence of *subtelephonus*.

در شمال غرب و شمال ایران از آذربایجان تا مازندران (Vaurie 1965) دیده می‌شود، اگرچه حتی پرندگان به دست آمده از گیلان (نگهداری شده در موزه اشتوتگارت، آلمان) برخی نشانه‌های زیرگونه *subtelephonus* را هم نشان می‌دهند.

Museum specimens: There are several specimens in BMNH, MCZ, MNHN, ROM and ZMB.
Ref: Capito 1931- p 928, Hüe & Etchécopar 1970- p 396, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 18, Stresemann 1928- p 398, Trott 1947a- p 699, Trott 1947b- p 234, Vaurie 1965- p 570

* BA:
Cuculus canorus subtelephonus Zarudny, 1914
Global range: breeding from Turkmenistan to southern Mongolia; non-breeding in southern Asia and Africa
Remarks: Iran, except the northwest and north where it is replaced by nominate *canorus* (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). It has been recorded on passage on Tunb and Nabi-al Tunb islands (Ticehurst 1923). Three specimens were obtained from Firuzkuh (Paludan 1940).

در سراسر ایران به جز شمال غرب و شمال که زیرگونه نمادین *canorus* دیده می‌شود حضور می‌یابد (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). به صورت عبوری در جزایر تنب بزرگ و کوچک دیده شده است (Ticehurst 1923). سه نمونه از فیروزکوه به دست آمده است (Paludan 1940).

Museum specimens: Many specimens from Busheher, Fars, Hormozgan, Kerman, Khorasan, Khuzestan, Lorestan and Tehran in AMNH, BMNH, FMNH, MMUM, MNHN, NHMTashkent, ZISP and ZMUK.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 396, Paludan 1940- p 49, Ticehurst *et al.* 1925- p 728, Vaurie 1965- p 571

STRIGIFORMES

TYTONIDAE

Tyto alba (Scopoli, 1769)
En: Western Barn Owl
Pr: Joqd-e Anbār جغد انبار
Global range: NA, SA, AF, EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Widely distributed but uncommon resident, increasing and expanding its range in Iran in recent decades.
به صورت وسیعی در کشور پراکندگی دارد. موجود غیرمعمول بوده و گستره حضورش در دهه‌های اخیر در ایران افزایش یافته است.
Taxonomic notes: The form occurring in Lesser Sundas, Australasia and souhtwest Pacific has recently been given full specific status as the Eastern Barn Owl *Tyto delicatula* (Gould, 1837).
فرمی که در سونداس جنوبی، استرالیا و جنوب غرب اقیانوس آرام حضور می‌یابد، اخیرا به عنوان یک گونه مجزا تحت نام جغد انبار شرقی شناخته می‌شود.
Polytypic

* A:
Tyto alba erlangeri Sclater, WL, 1921
Syn: *Tyto alba microsticta* Koelz, 1950
Global range: Crete and Cyprus through the Middle East to southern Iran
Type locality: synonym *T. a. microsticta* Koelz, 1950 from Jahrom (Fars) and Borujerd (Lorestan)
Remarks: This form was previously known only from southwestern Iran in the Zagros, Fars and Khuzestan (Vaurie 1965, Roselaar & Aliabadian 2009, Scott 2008) but now occurs throughout much of Iran (Osaei *et al.* 2007).
فرم مذکور در گذشته تنها از جنوب غرب ایران در زاگرس، فارس و خوزستان (Vaurie 1965, Roselaar & Aliabadian 2009, Scott 2008) شناخته می‌شد اکنون اما در بخش‌های گسترده‌ای از ایران دیده می‌شود (Osaei *et al.* 2007).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH and FMNH.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 132, Hüe & Etchécopar 1970- p 404, Koelz 1950- p 3, Roselaar 1995, Vaurie 1960a- p 16, 17, Vaurie 1965- p 632

STRIGIDAE

Otus brucei (Hume, 1872)
Syn: *Otus scops brucei*, *Pisorhina brucei*, *Scops brucei* Hume
En: Pallid Scops Owl (Striated Scops Owl)
Pr: Morq-e Haqq-e Jonubi مرغ حق جنوبی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain: probably fairly common resident or summer visitor, breeding in southern and eastern Iran west to Fars, Lorestan and Khuzestan.

وضعیت نامشخص؛ احتمالا مقیم به نسبت معمول یا مهاجر تابستانه، در جنوب و شرق کشور و به سمت غرب تا فارس، لرستان و خوزستان.

Taxonomic notes: Mlikovský & Frahnert (2009) recognised two subspecies in *Otus brucei*: a larger northern, migratory form (nominotypic *brucei*) and a smaller southern, non-migratory form (*semenowi* Zarudny & Härms, 1902 including *exiguus* suggested as its synonym). This view needs verification. Until then, we follow the IOC checklist.

ملیکوسکی و فراهنرت (Mlikovský & Frahnert 2009)، دو زیرگونه را برای این پرنده برشمرده‌اند: زیرگونه بزرگتر شمالی و فرم مهاجر (*brucei*) و زیرگونه کوچکتر جنوبی و مقیم (*semenowi*). این نظر نیاز به تایید داشته و تا زمان تایید، از چک لیست آی.او.سی. به عنوان مرجع، دنباله‌روی می‌شود.

Polytypic

* CA:
Otus brucei exiguus Mukherjee, 1958
Global range: Israel and southern Iraq to western Pakistan and northeastern Arabia
Remarks: This form breeds along the southern foothills of Zagros, with proven breeding in Fars and summer occurrences in Khuzestan, Lorestan, and Kerman (Vaurie 1960a, C.S. Roselaar, unpubl. data).

این فرم در دامنه‌های جنوبی زاگرس جوجه‌آوری کرده و جوجه‌آوری اثبات شده آن از فارس وجود دارد. تابستان‌ها در خوزستان، لرستان و کرمان دیده می‌شود (Vaurie 1960a, C.S. Roselaar, unpubl. data).

Ref: Vaurie 1960a- p 6

* CB:
Otus brucei brucei (Hume, 1872)
Global range: Aral Sea to Kyrgystan and Tajikistan
Remarks: Probably breeds in Kopet Dagh and may occur elsewhere in Iran on migration (J. Mlikovsky, unpubl. data). There are winter records were from Khuzestan, Bushehr, Hormozgan and Sistan & Baluchestan. Migrants and wintering birds may include the large greyish form *brucei* from west-central Asia (C.S. Roselaar, unpubl. data). However, these areas overlap with *exiguus*, and studies are necessary to recognise actual form occurring in southern Iran.

احتمالا در کپه داغ جوجه‌آوری دارد و ممکن است در زمان مهاجرت در ایران دیده شود (J. Mlikovsky, unpubl. data). رکوردهای زمستانه از خوزستان، بوشهر، هرمزگان و سیستان و بلوچستان موجود است . پرندگان مهاجر و زمستان‌گذران ممکن است شامل فرم *brucei* که بزرگتر و خاکستری‌تر است از مرکز و غرب آسیا باشند (C.S. Roselaar, unpubl. data). هرچند، این مناطق با گستره زیرگونه *exiguus* همپوشاری داشته و مطالعات آتی پیرامون شناسایی فرم واقعی که در جنوب ایران حضور می‌یابد، ضروری است.

* A:
Otus brucei semenowi (Zarudny & Härms, 1902)
Syn: *Pisorhina semenowi, Scops semenowi* Zarudny & Härms,1902
Global range: southern Tajikistan to western China, northern Pakistan and eastern Afghanistan
Type locality: Sarhad, Bampur and Hormok
Remarks: Eastern Iran. Zarudny [Sarudny] & Härms (1902- p 49) described this form as a new subspecies and gave Sarhad, Bampur and Hormok as its localities. The form *semenowi* is known to breed in Sistan & Baluchestan and has been recorded in summer in Khorasan (C.S. Roselaar, unpubl. data).

در شرق ایران حضور دارد. زارودنی و هرمس (Zarudny [Sarudny] & Härms 1902- p 49) این فرم را به عنوان زیرگونه جدید توصیف نمودند و محل‌های آن را مناطق سرحد، بمپور و هرمک ذکر کردند . فرم مذکور در سیستان و بلوچستان جوجه‌آوری کرده و در تابستان در خراسان هم ثبت شده است (C.S. Roselaar, unpubl. data).

Ref: Zarudny 1911- p 209, Zarudny 1903- p 156, Zarudny [Sarudny] & Härms 1902- p 49

Otus scops (Linnaeus, 1758)
Syn: *Pisorhina scops, Scops giu* (Scop.), *Scops scops*
En: Eurasian Scops Owl (European Scops Owl)
Pr: Morq-e Haqq-e Ma'muli مرغ حق معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to northern and western Iran, occurring southeast through Zagros to central Fars and possibly Kerman; also widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه معمول در شمال و غرب ایران به سمت جنوب شرق از طریق زاگرس تا مرکز فارس و احتمالا کرمان همچنین مهاجر عبوری گسترده در سطح کشور.

Polytypic

* BA:
Otus scops turanicus (Loudon, 1905)
Global range: Iraq to northwestern Pakistan
Remarks: The widespread breeding form in Iran, occurring from the northwest of the country east through the south Caspian region and Alborz to northern Khorasan and southeast through the Zagros to Kerman (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965).
این فرم به صورت گسترده در ایران جوجه‌آوری نموده و از شمال غرب کشور به سمت شرق تا ناحیه جنوبی خزر، البرز و رین شمال خراسان تا جنوب شرق ایران و رین منطقه کرمان و زاگرس حضور می‌یابد (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965).
Museum specimens: There are many specimens taken from Neyriz, Shiraz, Dastarjin (Fars), Taze, Damavar, Talimausus (Bakhtiari), Dorud, Karaj, Tehran and Ahangar-Mahalleh (Mazandaran) kept in AMNH, BMNH, FMNH and UMMZ.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 406, Roselaar 1995, Vaurie 1965- p 600

* BB:
Otus scops pulchellus (Pallas, 1771)
Syn: *Pisorhina scops zarudnyi* Tschusi, 1903
Global range: Kazakhstan to southern Siberia and western Himalayas
Remarks: This form migrates on its way to and from wintering areas in southwest Asia and northeast Africa (Vaurie 1965). There are records from Tehran (Buxton 1921), Golestan (Stresemann 1928), and Tunb islands (Ticehurst *et al.* 1925).
این فرم در مسیر مهاجرت خود از مناطق زمستان‌گذاری خود در جنوب غرب آسیا و شمال شرق آفریقا (Vaurie 1965) در ایران دیده شده است. رکوردهایی از تهران (Buxton 1921)، گلستان (Stresemann 1928) و جزایر تنب موجود است (Ticehurst *et al.* 1925).
Museum specimens: several provisionally identified as *pulchellus* from Tehran, Mazandaran, Hormozgan, and Bushehr in BMNH, NHMTashkent and ZMB.
Ref: Buxton 1921- p 872, Hüe & Etchécopar 1970- p 406, Schüz 1957b- p 24, Schüz 1957d- p 75, Schüz 1959- p 83, Stresemann 1928- p 399, Ticehurst *et al.* 1925- p 728, 732, Vaurie 1965- p 599, Zarudny 1911- p 209

Bubo scandiacus (Linnaeus, 1758)
En: Snowy Owl
Pr: Joqd-e (Buf-e) Barfi جغد (بوف) برفی
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant to the southeast Caspian region in winter; there are at least three records of birds in Golestan Province: one collected on 18 March 1903 (Roselaar & Aliabadian 2009), one seen near Gomishan on 20 December 1974 (Scott 2008), and one seen near Gomishan on 4 December 1996 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
زمستان‌ها به صورت سرگردان در جنوب شرق خزر؛ حداقل سه رکورد از استان گلستان موجود است: یک فرد به دست آمده از ۱۸ مارس ۱۹۰۳ (Roselaar & Aliabadian 2009)، مشاهده یک پرنده نزد یک گمیشان به ترتیب در ۲۰ دسامبر ۱۹۷۴ و ۴ دسامبر ۱۹۹۶ (Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Monotypic

Bubo bubo (Linnaeus, 1758)
Syn: *Bubo maximus* Flem., *Bubo sibiricus* Eversman.
En: Eurasian Eagle-Owl
Pr: Shāh-Buf شاه بوف
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in mountainous areas throughout Iran; some birds, presumably from further north, wander to southeast Caspian lowlands in winter.

موقع به نسبت معمول در نواحی کوهستانی سراسر کشور؛ زمستان‌ها، تعدادی ریز احتمالا از مناطق شمالی‌تر به صورت سرگردان در مناطق پست جنوب شرق خزر دیده می‌شوند.

Taxonomic notes: The subspecies occurring in Iran need revision; large *B. bubo interpositus* and *omissus* occur as well as small *B. [bengalensis?] nikolskii* and *B. ascalaphus*. The latter probably includes *B. paradoxus* Domaniewski, 1938 from Pol-e Khatum and elsewhere on Hari Rud (holotype in Warszawa Museum, locality is on Iran/Afghani border). Ranges of large and small taxa overlap.

زیرگونه‌های ایران رابطه به بازبینی دارند؛ زیرگونه بزرگ *B. bubo interpositus* و *omissus* همانند زیرگونه‌های کوچک *B. [bengalensis?] nikolskii* و *B. ascalaphus* حضور دارند. مورد آخر احتمالا شامل *B. paradoxus* Domaniewski, 1938 از پل خاتون و مناطق دیگر هریرود (نمونه‌های سری تایپ در موزه ورشو، محل تایپ مرز ایران و افغانستان) است. دامنه پراکنش زیرگونه‌های بزرگ و کوچک هم‌پوشانی دارد.

Polytypic

* BA:
Bubo bubo interpositus Rothschild & Hartert, 1910
Global range: Turkey to Bulgaria, Romania and southern Ukraine
Remarks: Northwestern and northern Iran (Vaurie 1963b) including Alborz, region of Tehran, and probably the south Caspian region (Vaurie 1960c).
در شمال غرب و شمال ایران (Vaurie 1963b)، شامل البرز، منطقه تهران و احتمالا ناحیه جنوبی خزر دیده می‌شود (Vaurie 1960c).
Museum specimens: Specimens from Mahabad, Karaj, Gulhak, Sanj-Bolagh and Gaz are kept in AMNH, BMNH, FMNH and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 409, Roselaar 1995, Vaurie 1960c- p 12, Vaurie 1963b- p 5 Vaurie 1965- p 582

* A:
Bubo bubo nikolskii Zarudny, 1905
Syn: *Bubo bengalensis, Bubo bubo bengalensis* (Frank.)
Global range: eastern Iraq to western Pakistan
Type locality: Djebel Tnue [Zagros in Khuzestan]
Remarks: Khorasan south to Sistan, west to Kerman and in the Zagros west at least as far as Lorestan (Vaurie 1965).
در خراسان به سمت جنوب تا سیستان، به سمت غرب تا کرمان و در زاگرس تا حدود لرستان حضور دارد (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH and ZISP.
Ref: Baker 1919- p 126, Buxton 1921- p 872, Cumming 1905- p 690, Hüe & Etchécopar 1970- p 409, Paludan 1938- p 625, Roselaar 1995, Vaurie 1960c- p 3, 12, 25, 26, Vaurie 1963b- p 9, Vaurie 1965- p 589, Zarudny [Sarudny] 1905b- p 142, Zarudny 1911- p 209

* CB:
Bubo bubo turcomanus (Eversmann, 1835)
Syn: *Bubo turcomanus* Ev.
Global range: Kazakhstan to western Mongolia and northwestern China
Remarks: Southeastern corner of Caspian Sea (Vaurie 1965). It has been recorded from Bandar-e Gaz, Tehran (Stresemann 1928), Rudbar (Schüz 1957b) and Kerat (Zarudny 1903). However, records from Sarhad and Bampur (Zarudny 1903) are well outside the known range of this taxon.
در جنوب شرق دریای خزر حضور دارد (Vaurie 1965). از بندر گز، تهران، رودبار و کرات ثبت شده است (Stresemann 1928, Schüz 1957b, Zarudny 1903). هرچند رکوردهای متعلق به سرحد و بمپور (Zarudny 1903) از گستره حضور این تاکسون کاملا بیرون است.
Museum specimens: There is one specimen from Tehran taken on 1 September 1938 by Geo. G. Goodwin held in AMNH. This should be re- examined to check that it has been correctly identified.
Ref: Schüz 1957b- p 18, Shestoperov 1927- p 369, Stresemann 1928- p 398, Vaurie 1965- p 588, Zarudny 1886- p 281, Zarudny 1903- p 154, Zarudny 1911- p 209

* BB:
Bubo bubo omissus Dementiev, 1933
Global range: northeastern Iran and Turkmenistan to western China
Remarks: Northeastern Iran. Vaurie (1960c) mentioned that *B. b. omissus* is similar to *B. b. nikolskii*. He later recognised this race for the north of Kopet Dagh, in southern Turkmenistan (Vaurie 1963b).
در شمال شرق ایران دیده می‌شود. واری (Vaurie 1960c) ذکر نموده که زیرگونه *omissus* و *nikolskii* شبیه به هم هستند. بعدها او این نژاد را برای شمال کپه‌داغ در جنوب ترکمنستان دانسته است (Vaurie 1963b).
Museum specimens: There are specimens from Emam Qoli in AMNH, from Bardu forest and Shar-Abad in FMNH and from Sarakhs in Warszawa Museum.
Ref: Vaurie 1960c- p 3, Vaurie 1963b- p 9

Ketupa zeylonensis (Gmelin, JF, 1788)
En: Brown Fish Owl
Pr: Joqd-e Mahikhār جغد ماه‌ی‌خوار
Global range: OR, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare resident, formerly known only from Ilam, Khuzestan, Lorestan and Fars in southwestern Iran but found breeding in Rud-e Gaz valley, Hormozgan, in 2004 (Roselaar & Aliabadian 2009, Khaleghizadeh *et al.* 2011).
موجود کمیاب، در گذشته تنها از نواحی جنوب غرب کشور در ایلام، خوزستان، لرستان و فارس شناخته شده بود اما جوجه آوری آن در سال ۲۰۰۴ از دره رود گز در استان هرمزگان گزارش گردید (Roselaar & Aliabadian 2009, Khaleghizadeh *et al.* 2011).
Polytypic
* A:
Ketupa zeylonensis semenowi Zarudny, 1905
Syn: *Ketupa semenowi* Zarudny, 1905
En: Western Brown Fish Owl
Global range: [Southeastern Turkey,] Middle East to northwestern India
Type locality: Shushtar and Cheshmeh Roghani, Khuzestan
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Three other forms occur in the Indian subcontinent and Southeast Asia.
تنها فرم محتمل برای حضور در ایران است. سه فرم دیگر در شبه قاره هند و جنوب شرق آسیا حضور دارند.
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, NHM Tashkent, ZISP and ZMUK.
Ref: Capito 1931- p 929, Hüe & Etchécopar 1970- p 411, Paludan 1938- p 625, Roselaar 1995, Vaurie 1965- p 592, Zarudny [Sarudny] 1905b- p 141, Zarudny 1911- p 209

Strix aluco Linnaeus, 1758
Syn: *Strix (Syrnium) aluco*
En: Tawny Owl
Pr: Joqd-e Jangali جغد جنگلی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in Caspian forest and uncommon resident in Zagros oak forest southeast to central Fars.
موجود به نسبت معمول در جنگل‌های خزری و موجود غیرمعمول در جنگل‌های بلوط زاگرس به سمت جنوب شرق تا نواحی مرکزی فارس.
Polytypic
* A:
Strix aluco sanctinicolai (Zarudny, 1905)
Syn: *Syrnius sancti-nicolai* Zarudny, 1905
Global range: northeastern Iraq and western Iran
Type locality: Shalil River and Gamdalkal Pass, Bakhtiari
Remarks: Occurs in the Zagros from Kordestan to Fars, and probably also in southwestern Azarbaijan (Vaurie 1965, Kaboli *et al.* 2016).
این زیرگونه در منطقه زاگرس از کردستان تا فارس و احتمالا در جنوب غرب آذربایجان حضور می‌یابد (Vaurie 1965, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 414, Kaboli *et al.* 2016- p 319, Paludan 1938- p 626, Roselaar 1995, Vaurie 1965- p 622, Zarudny [Sarudny] 1905a- p 49, Zarudny 1911- p 209

* BA:
Strix aluco willkonskii (Menzbier, 1896)
Syn: *Strix aluco obscurata* Stegm.
Global range: northeastern Turkey and northwestern Iran to Turkmenistan
Remarks: Occurs in the forests of the south Caspian region east to northwestern Khorasan (Vaurie 1965, Kaboli *et al.* 2016).
این زی‌گونه در جنگل‌های ناحیه جنوب خزر به سمت شرق تا شمال غرب خراسان حضور می‌یابد (Vaurie 1965, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: Several specimens in BMNH, FMNH, NMHTashkent, and ZMB.
Ref: Dementyev 1948- p 182, Hüe & Etchécopar 1970- p 414, Kaboli *et al.* 2016- p 319, Roselaar 1995, Stresemann 1928- p 399, Vaurie 1965- p 622, Zarudny 1911- p 209

Strix butleri (Hume, 1878)
En: Omani Owl (Hume's Owl, Hume's Tawny Owl)
Pr: Joqd-e Talāyee جغد طلایی
Global range: EU; southwestern Eurasia
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; possibly a rare resident. The species was recently reported from the Minab area in Hormozgan, based on the finding of pellets and feathers (J. Obuch, unpubl. data), while a bird was caught and photographed in Mashhad, Khorasan-e Razavi, on 21 January 2015 (Musavi *et al.* 2016). Other birds resembling Omani Owl were found later in 2015 in Jam, Bushehr Province, and in the Mehriz and Bafgh areas, Yazd Province.
وضعیت نامشخص؛ احتمالا موهم کم‌یاب؛ این گونه اخیرا بر اساس بقایای پلت و پر از منطقه میناب گزارش شد. در همین حال یک پرنده در ۲۱ ژانویه ۲۰۱۵ از اطراف مشهد در خراسان رضوی دستگیر و عکاسی شد (Musavi *et al.* 2016). دیگر پرندگان که مشابه جغد طلا یی بودند، بعدا از جم در بوشهر، و مهریز و بافق در یزد گزارش شدند.
Taxonomic notes: Referring to an old report from the Mekran coast in Baluchestan (Pakistan), Hume's (Tawny) Owl *Strix butleri* was considered to be an extremely rare taxon supposedly restricted to the Makran coast [holotype *butleri* is from Ormara, Pakistan, collected before 1878], along the coast of the Persian Gulf and Persian Baluchestan (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). However, until recently, there were no confirmed records of the species in Iran, and the validity of the report from the Mekran coast in 1878? was questioned. The latter was confirmed by Iran Bird Records Committee. The recently discovered *Strix 'omanensis'* in Oman is now thought to be the same species as Hume's Owl *S. butleri* (Kirwan *et al.* 2015), with the preferred English name being Omani Owl.
با استناد به گزارشی قدیمی از سواحل مکران در بلوچستان پاکستان، این پرنده به عنوان یک تاکسون بسیار کم‌یاب محدود شده به سواحل مکران، امتداد سواحل خلیج فارس و بلوچستان ایران در نظر گرفته شد (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1965). با این وجود، هیچ رکوردی از ایران موجود نبود و اعتبار گزارش سال ۱۸۷۸ مربوط به سواحل مکران مورد تردید قرار گرفت. اخیرا جغد عمانی با جغد طلا یی تحت نام گونه *butleri* یکی شد (Kirwan *et al.* 2015).
Monotypic

Athene noctua (Scopoli, 1769)
En: Little Owl
Pr: Joqd-e Kuchak جغد کوچک
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident, often found around villages in rural areas, absent only in southern Hormozgan and Baluchestan, where replaced by Spotted Little Owl *Athene brama*.
موهم معمول، اغلب در اطراف مناطق روستایی یافت می‌شوند. در مناطق جنوبی هرمزگان و بلوچستان جغد خالدار کوچک جایگزین این پرنده می‌شود.
Taxonomic notes: The whole *Athene noctua* complex needs a comprehensive evaluation (Michael Wink, pers. comm.), but also the distributions of many populations are poorly known.
کل مجموعه گونه *Athene noctua* نیاز به ارزیابی مجدد دارد (م. وینک، ارتباطات شخصی) اما پراکنش جمعیت‌ها نیز کمتر شناخته شده است.
Polytypic

* BA:
Athene noctua bactriana Blyth, 1847
Syn: *Carine noctua bactriana* (Hutton), *Athen plumipes-meridionalis, Athene plumipes* Swinh., *Athene noctua* var. *persica* (L. Bp.)
Global range: Iraq and Azerbaijan to Pakistan and northwestern India
Remarks: The only form recorded in Iran (Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1965). However, the birds in Sistan are too small to be *bactriana*, while those in northwestern Iran are likely to be *indigena* (C.S. Roselaar, unpubl. data).
تنها این فرم در ایران ثبت شده است (Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1965). بااین وجود، پرندگانی که در سیستان به دست آمده‌اند از زیرگونه *bactriana* بسیار کوچک‌تر هستند، در عین حال پرندگان شمال غرب ایران احتمال دارد به زیرگونه *indigena* تعلق داشته باشند (C.S. Roselaar, unpubl. data).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHM, NHMTashkent, NHMW, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMUK and ZSM.
Ref: Baker 1919- p 126, Berlioz 1958- p 453, Capito 1931- p 929, Cumming 1905- p 691, Dementyev 1948- p 182, Érard & Etchécopar 1970- p 58, Hüe & Etchécopar 1970- p 412, Nikolsky 1886, Paludan 1940- p 16, Porter & Aspinall 2010, Schalow 1876- p 176, Schüz 1957b- p 24, Schüz 1957d- p 75, Stresemann 1928- p 399, Trott 1947a- p 699, Vaurie 1960d- p 2, 8, Witherby 1903- p 559, Witherby 1907- p 77, Vaurie 1965- p 609, Zarudny 1886- p 281, Zarudny 1892- p 120, Zarudny 1903- p 152, Zarudny 1911- p 209

Athene brama (Temminck, [in Temminck & Laugier] 1821)
En: Spotted Owlet (Spotted Little Owl)
Pr: Joqd-e Khāldār-e Kuchak (Joqd-e Kuchak-e Jonubi) جغد خالدار کوچک (جغد کوچک جنوبی)
Global range: OR, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident, replacing Little Owl *A. noctua* in southern lowlands from Laristan and region of Bandar-e Dayyer on Persian Gulf coast east through southern Hormozgan to central and southern Baluchestan.
مقیم به نسبت معمول است که جایگزین جغد خالدار کوچک در نواحی پست لارستان فارس و بندر دیر در خلیج فارس به سمت شرق از طریق جنوب هرمزگان تا مرکز و جنوب بلوچستان می‌شود.
Polytypic

* A:
Athene brama indica (Franklin, 1831)
Syn: *Athene brama albida* Koelz, 1950
Global range: Iran to northern and central India, Bhutan and Bangladesh
Type locality: synonym *Athene brama albida* Koelz, 1950 from Saadat-Abad [Hormozgan, 28°02'N, 55°51'E]
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in southern India and Sutheast Asia..
تنها فرمی که حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در جنوب هند و جنوب شرق آسیا حضور دارند.
Museum specimens: Several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, SMNS, and ZISP.
Ref: Diesselhorst 1962- p 5, Hüe & Etchécopar 1970- p 413, Koelz 1950- p 2, Vaurie 1960d- p 19, Vaurie 1965- p 613

Asio otus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Otus vulgaris* (Flem.)
En: Long-eared Owl
Pr: Joqd-e Gush-Derāz جغد گوش‌دراز
Global range: NA, MA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon and local breeding bird in northern and western Iran east to Semnan and south to Esfahan and Fars, and uncommon but widespread winter visitor, occurring south to central Fars, Kerman and Baluchestan.
به طور محلی جوجه‌آور غیرمعمول در شمال و غرب کشور به سمت شرق تا سمنان و به سمت جنوب تا اصفهان و فارس؛ مهاجر زمستانه گسترده اما غیرمعمول در کشور که تا نواحی مرکزی فارس، کرمان و بلوچستان حضور می‌یابد.
Polytypic

* BB:

Asio otus otus (Linnaeus, 1758)
Global range: Europe, Asia and northern Africa
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in the Americas and on islands in the Pacific.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در قاره آمریکا و جزایر اقیانوس آرام حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, ZISP and ZSM.
Ref: Roselaar 1995, Vaurie 1965- p 594

Asio flammeus (Pontoppidan, 1763)
Syn: *Otus brachyotus* (Gm.)
En: Short-eared Owl
Pr: Joqd-e Tālābi جغد تالابی
Global range: Worldwide
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread winter visitor, occurring south to Khuzestan, central Fars and northern Baluchestan.
مهاجر زمستانه گسترده و به نسبت معمول در کشور به سمت جنوب تا خوزستان، نواحی مرکزی فارس و شمال بلوچستان.
Polytypic

* A:
Asio flammeus flammeus (Pontoppidan, 1763)
Syn: *Aegolius brachyotus, Otus brachyotus* (Gm.), *Asio accipitrinus* (Pall.), *Asio accipitrinus pallidus* Zarudny & Loudon, 1906
Type locality: synonym *Asio accipitrinus pallidus*, Khorasan and Baluchestan
Global range: North America, Europe, northern Africa and northern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran.
فرمی که در ایران حضور می‌یابد زیرگونه مذکور است.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH BNHS, FMNH, NHMTashkent, and ZISP.
Ref:Capito 1931- p 929, Hüe & Etchécopar 1970- p 418, Missone 1953- p 116, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 84, Witherby 1903- p 560, Witherby 1907- p 77, Witherby 1910- p 494, Vaurie 1965- p 595, Zarudny 1889- p 749, Zarudny 1903- p 153, Zarudny 1911- p 209

CAPRIMULGIFORMES

CAPRIMULGIDAE

Caprimulgus europaeus Linnaeus, 1758
En: European Nightjar
Pr: Shabgard-e Ma'muli شبگرد معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread summer visitor and passage migrant.
مهاجر تابستانه و عبوری معمول و گسترده در کشور.

Polytypic

* BB:
Caprimulgus europaeus europaeus Linnaeus, 1758
Range: breeding in central and northern Europe to central, northern and south-central Siberia[; non-breeding in Africa south of the Sahara]
Remarks: Known to migrate through Iran (Vaurie 1965). There are records from Gilan (Schüz 1959), Mazandaran (Stresemann 1928) and Golestan (Dementyev 1948).
مهاجرت این زیرگونه از طریق ایران شناخته شده است (Vaurie 1965). رکوردهایی از گیلان، مازندران و گلستان موجود است (Schüz 1959, Stresemann 1928, Dementyev 1948).
Museum specimens: There are several specimens in ZISP and ZMB.
Ref: Dementyev 1948- p 183, Hüe & Etchécopar 1970- p 424, Schüz 1959- p 84, Stresemann 1928- p 393, Vaurie 1965- p 639

* BB:
Caprimulgus europaeus meridionalis Hartert, 1896
Range: breeding in southern Europe and northern Africa to the Caucasus and northwestern Iran[;non-breeding in Africa south of the Sahara]
Remarks: This form is known to occur in northwestern Iran (Roselaar 1995). There are also two reports from Golestan (Paludan 1940, Zarudny & Bil'kevich (1913b)).
این فرم در شمال غرب ایران حضور می‌یابد (Roselaar 1995) علاوه بر این، دو گزارش از استان گلستان نیز موجود است (Paludan 1940, Zarudny & Bil'kevich (1913b)).
Museum specimens: There are several specimens in FMNH, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Paludan 1940- p 48, Roselaar 1995, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 20

* A:
Caprimulgus europaeus unwini Hume, 1871
Syn: *Caprimulgus europaeus severzowi* Zarudny, 1907
Range: breeding in Iraq and Iran to Turkmenistan and Uzbekistan[; non-breeding in Africa south of the Sahara]
Type locality: *Caprimulgus europaeus severzowi* Zarudny, 1907: Podagi, Razeh (near Tabas) and Rud-e Bampur (Khorasan and Baluchestan).
Remarks: This form breeds throughout Iran except in the northwest, where it is replaced by *meridionalis*. According to Vaurie (1965), populations in the south Caspian region show some tendency toward *meridionalis*.
این فرم در سراسر ایران به جز در نواحی شمال غرب *meridionalis* جوجه‌آوری دارد. براساس نظر واری (Vaurie 1965) جمعیت‌های موجود در ناحیه جنوبی خزر تشابهاتی نیز با فرم *meridionalis* دارند.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, KBIN, MMUM, MNHN, NHM, NHMTashkent, ROM, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Desfayes & Praz 1978- p 23, Érard & Etchécopar 1970- p 58, Heinrich 1928- p 307, Heinrich 1928- p 307, Hüe & Etchécopar 1970- p 425, Paludan 1938- p 622, Porter & Aspinall 2010, Stresemann 1928- p 393, Vaurie 1960b- p 8, Vaurie 1965- p 641, Witherby 1903- p 556, Zarudny 1903- p 182, Zarudny [Sarudny] 1907b- p 166, Zarudny 1911- p 211

Caprimulgus aegyptius Lichtenstein, MHK, 1823
En: Egyptian Nightjar
Pr: Shabgard-e Mesri (Biābāni) شبگرد مصری (بیابانی)
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to lowlands of Khuzestan, Bushehr, southern Fars and probably also Sistan, and uncommon passage migrant in Tehran area, south Caspian region and Atrak.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در نواحی پست خوزستان، بوشهر، جنوب فارس و احتمالا در سیستان؛ مهاجر عبوری غیرمعمول در منطقه تهران، نواحی جنوبی خزر و رود اترک.

Polytypic

* BA:
Caprimulgus aegyptius aegyptius Lichtenstein, 1823
Syn: *Caprimulgus arenicolor* Severtzov, 1875
Global range: breeding from northeastern Egypt through Arabia to western China, [southeastern Iran and] western Pakistan and southeastern Iran; non-breeding in central Africa
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs in Africa.
تنها فرم محتمل برای حضور در ایران است. فرم دیگر در آفریقا حضور دارد.
Museum specimens: Several specimens AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, SMNS, ZFMK and ZISP, and a specimen in NHM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 5, Hüe & Etchécopar 1970- p 425, Stresemann 1928- p 393, Vaurie 1965- p 644, Zarudny 1892- p 123

Caprimulgus mahrattensis Sykes, 1832
En: Sykes's Nightjar
Pr: Shabgard-e Baluchi شبگرد بلوچی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; probably an uncommon resident in eastern Hormozgan and Baluchestan; last recorded in Bahu Kalat Protected Area, Baluchestan, on 4 May 1978 (Scott 2008); [specimens and egg clutches in AMNH, BMNH, BNHS, NHMTashkent, ZISP]

وضعیت نامشخص؛ احتمالا مقیم غیرمعمول نواحی شرقی هرمزگان و بلوچستان است. آخرین رکورد مربوط به منطقه حفاظت شده باهوکلات در ۴ می ۱۹۷۸ بوده است (Scott 2008) [نمونه و دسته تخم این پرنده در موزه های تاریخ طبیعی ریچارد بریتانیا بمبئ، تاشکند و موسسه جانورشناسی سن پترزبورگ نگهداری می‌شود].

Monotypic

APODIFORMES

APODIDAE

Tachymarptis melba (Linnaeus, 1758)
Syn: *Apus melba* (L.), *Hirundo Melba* L., 1758, *Cypselus melba* A.E. Brehm, 1866, *Micropus melba* L.
En: Alpine Swift
Pr: Bādkhorak-e Kuhi (Shekam-Sefid) بادخورک کوه‌ی (شکم‌سفید)
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Common summer visitor to mountainous regions almost throughout Iran, although very local in southeast; also widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه معمول در نواحی کوهستانی تقریبا در سراسر کشور اما در جنوب شرق به صورت محلی همچنین مهاجر عبوری گسترده.
Polytypic

* CA
Tachymarptis melba melba (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding from southern Europe east through Turkey to northwestern Iran; non-breeding south to central and western Africa
Remarks: The form breeding in northern and northwestern Iran (Roselaar 1995, Stresemann 1928, Vaurie 1965).
این فرم در شمال و شمال غرب ایران جوجه‌آوری دارد (Roselaar 1995, Stresemann 1928, Vaurie 1965).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 430, Roselaar 1995, Stresemann 1928- p 392, Vaurie 1965- p 655

* BB:
Tachymarptis melba tuneti (Tschusi, 1904)
Global range: breeding from Morocco [east through North Africa and] through the Middle East [and western] Pakistan[; non-breeding thought to be in Africa]
Remarks: Iran, except the northwest and north (Vaurie 1965).
در سراسر ایران، به جز نواحی شمال غربی و شمالی حضور می‌یابد (Vaurie 1965).
Museum specimens: Several specimens in AMNH, BMNH, ZISP and ZMUK.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 430, Paludan 1938- p 621, Paludan 1940- p 47, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 24, Schüz 1959- p 87, Vaurie 1959d- p 20, Vaurie 1965- p 656

Apus apus (Linnaeus, 1758)
En: Common Swift
Pr: Bādkhorak-e Ma'muli بادخورک معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Common summer visitor to upland areas almost throughout Iran, and common and widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه معمول در مناطق مرتفع تقریبا در سراسر ایران؛ و مهاجر عبوری معمول و گسترده در کشور.
Polytypic

* BB:
Apus apus apus (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding from Western Europe and North Africa to central Siberia[; non-breeding in southern Africa]
Remarks: The nominate race occurs on migration in Iran (C.S. Roselaar, unpubl. data). There is a specimen of a female from Ahmad-Abad taken by Read (Diesselhorst 1962). The author compared both races of *apus* with *pekinensis* and concluded that the female specimen was *A. a. apus*.
این فرم در زمان مهاجرت در ایران حضور می‌یابد (C.S. Roselaar, unpubl. data). یک نمونه ماده از احمدآباد توسط ریچ جمع‌آوری شد (Diesselhorst 1962). رزلار پس از مقایسه دو نژاد *apus* و *pekinensis* نتیجه می‌گیرد که این نمونه ماده به فرم *apus* تعلق دارد.
Museum specimens: Specimens are kept in AMNH, ZISP, ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 6

* BA:
Apus apus pekinensis (Swinhoe, 1870)
Syn: *Cypselus pekinensis* Swinhoe, 1870, *Micropus apus pekinensis* (Swinhoe, 1870)
Global range: [breeding from] Iran east to northern China and Mongolia[; non-breeding in southern Africa]
Remarks: This is the form that breeds throughout Iran (Vaurie 1965).
این فرم در سراسر ایران جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, and ZISP.
Ref: Buxton 1921- p 870, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 59, Hüe & Etchécopar 1970- p 428, Paludan 1938- p 621, Paludan 1940- p 16, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 18, Schüz 1957d- p 76, Stresemann 1928- p 392, Vaurie 1965- p 652, Witherby 1903- p 558, Witherby 1907- p 78, Zarudny 1903- p 178, Zarudny 1911- p 211

Apus pallidus (Shelley, 1870)
Syn: *Micropus murinus murinus* (Brehm, 1855)
En: Pallid Swift
Pr: Bādkhorak-e Dudi بادخورک دودی
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Locally common resident from southern Zagros and Khuzestan east along Persian Gulf coast to Hormozgan and southern Baluchestan.
به طور محلی مقیم معمول از جنوب زاگرس و خوزستان به سمت شرق در امتداد خلیج فارس تا هرمزگان و جنوب بلوچستان دیده می‌شود.
Taxonomic notes: The original description was in 1870; the incorrect Shelley (1855) reference conflates the authority of *Cypselus pallidus* Shelley, 1870, with *Cypselus murinus* Brehm, 1855. The latter has been treated in the past as a senior synonym for *pallidus*, but now is thought by most authorities to have been too poorly described by Brehm to be nomenclaturally valid.
توصیف اولیه در سال ۱۸۷۰ بود: منبع شلی (Shelley 1855) به طور نادرست از ترکیب *Cypselus pallidus* Shelley, 1870 با *Cypselus murinus* Brehm, 1855 استفاده شد. نام *C. murinus* در گذشته به عنوان مترادف برای *pallidus* بود اما اکنون توسط بیشتر صاحب‌نظران اعتقاد دارند که توصیف ضعیف "برهم"، از لحاظ نام‌گذاری معتبر نیست.
Polytypic

* A:
Apus pallidus pallidus (Shelley, 1870)
Syn: *Cypselus pallidus* Shelley, 1870*; Apus murinus persicus* Zarudny, 1911
Global range: breeding from Mauritania through Egypt and the Middle East to Pakistan[; resident and migratory]
Type locality: synonym *Cypselus pallidus persicus*, Ahwaz and lower Dez River (Khuzestan)
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in southern Europe and Africa.
این تنها فرم محتمل برای حضور در ایران است. فرم‌های دیگر در جنوب اروپا و آفریقا حضور دارند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH and NHMTashkent.
Ref: Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 59, Hüe & Etchécopar 1970- p 429, Kaboli *et al.* 2016, Roselaar 1995, Vaurie 1965- p 650, Zarudny [Zarudnyj] 1911c- p 142

Apus affinis (Gray, JE, 1830)
Syn: *Cypselus affinis* Gray, 1832
En: Little Swift
Pr: Bādkhorak-e Kuchak بادخورک کوچک
Global range: AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Locally fairly common summer visitor to southern Zagros, Hormozgan, central Baluchestan and northeastern Khorasan.
به طور محلی مهاجر تابستانه در جنوب زاگرس، هرمزگان، مرکز بلوچستان و شمال شرق خراسان.
Polytypic

* BA:
Apus affinis galilejensis (Antinori, 1855)
Syn: *Cypselus Galilejensis* Antinori, 1855, *Micropus affinis galilejensis* (Antinori)
Global range: breeding in northwestern Africa, [and from northeastern Africa through the Middle East to Pakistan; non-breeding in Africa and India]
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in sub-Saharan Africa, India and Sri Lanka.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در صحرای آفریقا، هند و سریلانکا حضور می‌یابد.
Museum specimens: Many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MMUM, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 431, Kaboli *et al.* 2016, Paludan 1938- p 622, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 87, Vaurie 1965- p 649, Zarudny 1911- p 211

CORACIIFORMES

CORACIIDAE

Coracias benghalensis (Linnaeus, 1758)
En: Indian Roller
Pr: Sabze-Qabā-ye Hendi سبزقبای هندی
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: A fairly common resident throughout southern lowlands from Khuzestan to Pakistan border, occurring north to Kazerun in central Fars and north-central Baluchestan.

موقع به نسبت معمول نواح ی پست جنوب کشور از خوزستان تا مرز پاکستان است و به سمت شمال تا کازرون در مرکز فارس و ن ی مرکز و شمال بلوچستان حضور می‌یابد.

Polytypic

* BA:
Coracias benghalensis benghalensis (Linnaeus, 1758)
Global range: eastern Arabia to northeastern India and Bangladesh
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in south and southeast Asia.
تنها ای فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در جنوب و جنوب شرق آسیا حضور می‌یابند.
Museum specimens: Specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Berlioz 1958- p 454, Érard & Etchécopar 1970- p 60, Hüe & Etchécopar 1970- p 444, Trott 1947a- p 699, Vaurie 1965- p 659

Coracias garrulus Linnaeus, 1758
En: European Roller
Pr: Sabze-Qabā-ye Ma'muli سبزقبای معمولی
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread summer visitor and passage migrant, breeding almost throughout Iran except in central desert basins and lowlands of southern Persian Gulf and southern Baluchestan.

مهاجر تابستانه و عبور ی معمول و گسترده در ایران که در اغلب نواح ی کشور (به استثنای بیابان‌های مرکزی و مناطق پست جنوب در خلیج فارس و جنوب بلوچستان) جوجه‌آوری دارد.

Polytypic

* BA:
Coracias garrulus garrulus Linnaeus, 1758
Global range: breeding from North Africa and central and southern Europe east to Iran and southwestern Siberia; non-breeding south to southern Africa
Remarks: The form breeding in northwestern and northern Iran (Vaurie 1965).
ای فرم در شمال غرب و شمال ایران جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in FMNH, MCZ, MNHM, SMNS, ZMB and ZMUK.
Ref: Diesselhorst 1962- p 6, Érard & Etchécopar 1970- p 59, Hüe & Etchécopar 1970- p 443, Paludan 1940- p 48, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 24, Schüz 1959- p 84, Stresemann 1928- p 394, Trott 1947a- p 699, Vaurie 1965- p 657

* BA:
Coracias garrulus semenowi Loudon & Tschusi, 1902
Global range: breeding from Iraq [east through Iran] to western Pakistan, the western Himalayas and central Kazakhstan; non-breeding in northeastern Africa and southwestern Asia
Remarks: The form breeding throughout much of Iran except the northwest and north, where it is replaced by nominate *garrulus*, and the southern Persian Gulf coast and southern Persian Baluchestan.
ای فرم در سراسر ایران (به جز شمال غرب و شمال که فرم *garrulus* جایگزین آن می‌شود)، همچنین سواحل جنوبی و جنوب بلوچستان جوجه‌آوری دارد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHMTashkent, ROM, SMNS, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Baker 1919- p 126, Capito 1931- p 929, Érard & Etchécopar 1970- p 59, Hüe & Etchécopar 1970- p 443, Paludan 1938- p 623, Paludan 1940- p 16, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995, Ticehurst *et al.* 1925- p 732, Vaurie 1965- p 658, Zarudny 1911- p 210

ALCEDINIDAE

Halcyon smyrnensis (Linnaeus, 1758)
En: White-throated Kingfisher (White-breasted Kingfisher)
Pr: Māhikhorak-e Sineh-Sefid ماه‌ی‌خورک سینه‌سفید
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in southern lowlands from region of Qasr-e Shirin, Kermanshah, to central and southern Baluchestan.

متیم به نسبت معمول در نواحی پست جنوب از قصر شیرین در کرمانشاه [به سمت شرق] تا مرکز و جنوب بلوچستان.

Polytypic

* BA:
Halcyon smyrnensis smyrnensis (Linnaeus, 1758)
Global range: from southern Turkey and northeastern Egypt through Iraq and Iran to northwestern India
Remarks: The only form known to occur in Iran (Vaurie 1965). Other forms occur further east in Asia.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است (Vaurie 1965). سایر فرم‌ها در نواحی شرق آسیا حضور می‌یابند.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHHTashkent, SMNS, ZISP and ZMUK.
Ref: Capito 1931- p 928, Diesselhorst 1962- p 5, Érard & Etchécopar 1970- p 61, Hüe & Etchécopar 1970- p 436, Paludan 1938- p 623, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 85, Vaurie 1965- p 665

Alcedo atthis (Linnaeus, 1758)
Syn: *Alcedo Ispida* L., 1758
En: Common Kingfisher
Pr: Māhikhorak-e Kuchak ماه‌ی‌خورک کوچک
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in south Caspian region, scarce and local resident in Khuzestan and central Fars, and scarce and local summer visitor in Azarbaijan; also fairly common winter visitor to suitable wetlands in central and southern Iran south to Persian Gulf coast and southern Baluchestan, and widespread passage migrant.

متیم معمول نواحی جنوبی خزر، به طور محلی متیم غیرمعمول در خوزستان، مرکز فارس و مهاجر تابستانه محلی و غیرمعمول در آذربایجان؛ همچنین مهاجر زمستانه معمول در تالاب‌های مناسب مرکز و جنوب ایران به سمت جنوب تا سواحل خلیج فارس و نواحی جنوبی بلوچستان. مهاجر عبوری گسترده در کشور.

Polytypic

* BA:
Alcedo atthis atthis (Linnaeus, 1758)
Syn: *Alcedo (atthis) Pallasii* Reichenbach, 1851
Global range: breeding from [from the Mediterranean basin east through the Middle East] to central Siberia [and northwestern India]; non-breeding in [southern parts of breeding range and south to Sudan, the coasts of Arabia, northern India and] northwestern China
Remarks: The only form known to occur in Iran (Vaurie 1965, Hüe & Etchécopar 1970). Other forms occur in west and central Europe (*ispida*) and further east in Asia.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است (Vaurie 1965, Hüe & Etchécopar 1970). سایر فرم‌ها در غرب و مرکز اروپا (*ispida*) و نواحی شرق آسیا حضور می‌یابند.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB, and ZMUK.
Ref: Buxton 1921- p 870, Capito 1931- p 928, Dementyev 1948- p 183, Érard & Etchécopar 1970- p 61, Hüe & Etchécopar 1970- p 433, Paludan 1938- p 623, Paludan 1940- p 49, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 85, Shestoperov 1927- p 371, Stresemann 1928- p 395, Vaurie 1965- p 669

Ceryle rudis (Linnaeus, 1758)
En: Pied Kingfisher
Pr: Māhikhorak-e Ablaq ماه‌ی‌خورک ابلق

Global range: AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in wetlands of Khuzestan, southern Fars and Bushehr, and partial migrant, with some birds wandering in winter as far as Kordestan, Lorestan, Esfahan, Tehran, Hormozgan and exceptionally Mazandaran.

مقیم معمول در تالاب های خوزستان، جنوب فارس و بوشهر و مهاجر مقطع ی؛ در زمستان به صورت سرگردان در نواح ی کردستان، لرستان، اصفهان ، تهران، هرمزگان و به طور استثنایی در مازندران رؤیت شده‌اند.

Taxonomic notes: Old records of *C. r. rudis* now refer to the recently described subspecies *C. r. syriacus* Roselaar, 1995.

رکوردهای قدیمی *C. r. rudis* اکنون متعلق به زیرگونه توصیف شده جدید *C. r. syriacus* هستند.

Polytypic

* A:
Ceryle rudis syriacus Roselaar, 1995
Global range: from Turkey and Israel east to southwestern Iran
Type locality: Turkey, southwestern Iran, south to Israel and Jordan [Paratypes from Iran: Shiraz and Tol-e Espid (Fars), Mozaffari and Shush (Khuzestan), and Changuleh R. and Chankay R. (Ilam)
Remarks: This subspecies has recently been described from specimens taken at many localities from Turkey southeast to southwestern Iran and south to Israel and Jordan (Roselaar 1995). Old records of *C. r. rudis* from Iran can therefore be assigned to this race.

این زیرگونه اخیرا از نمونه‌های به دست آمده از مناطق مختلف ترکیه به سمت جنوب شرقی تا جنوب غرب ایران و رئ ناحیه اردن و فلسطین اشغالی توصیف شده است (Roselaar 1995). از این رو رکوردهای قدیمی از *C. r. rudis* متعلق به همین نژاد هستند.

Museum specimens: There are specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, NHMTashkent, SMNS and ZFMK.
Ref: Capito 1931- p 928, Diesselhorst 1962- p 6, Hüe & Etchécopar 1970- p 435, Paludan 1938- p 623, Roselaar, 1995- p 22, Schüz 1959- p 85, Trott 1947a- p 699, Vaurie 1959d- p 2, Vaurie 1965- p 663

MEROPIDAE

Merops orientalis (Latham, 1802)
Syn: *Merops viridis* L., 1758
En: Green Bee-eater (Little Green Bee-eater)
Pr: Zanburkhār-e Kuchak (Sabz) زنبورخوار کوچک (سبز)
Global range: AF, EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in southern lowlands from northern Khuzestan to southern Baluchestan, also occurring on larger offshore islands.
مقیم معمول در نواحی پست جنوب از شمال خوزستان تا جنوب بلوچستان همچنین در جزایر بزرگ فراکرانه‌ای خلیج فارس.
Polytypic

* A:
Merops orientalis beludschicus Neumann, 1910
Syn: *Merops viridis beludschicus* Neumann, 1910
Global range: southern Iraq to northwestern India
Type locality: 'Sarbac' [Sarbaz], Persian Baluchestan
Remarks: Occurs throughout the southern lowlands of Iran from northern Khuzestan to southern Persian Baluchestan, including the larger offshore islands (Vaurie 1965, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).
در نواحی پست جنوب از شمال خوزستان تا جنوب بلوچستان و جزایر فراکرانه‌ای حضور دارد (Vaurie 1965, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens in BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NMPraha, NHMTashkent, SMNS, ZFMK and ZISP.
Ref: Berlioz 1958- p 454, Capito 1931- p 928, Dyczkowski 1999, Diesselhorst 1962- p 6, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 61, Hüe & Etchécopar 1970- p 439, Kaboli *et al.* 2016, Marien 1950- p 162, Neumann 1910- p 80, Porter & Aspinall 2010, Trott 1947a- p 699, Vaurie 1959d- p 6, 7, 10, Vaurie 1965- p 673

Merops persicus Pallas, 1773
Syn: *Merops Aegyptius* Bonnaterre, 1791, *Merops superciliosus*
En: Persian (Blue-cheeked) Bee-eater
Pr: Zanburkhār-e Galu-Khormāyee (Irani) زنبورخوار گلو خرمایی (ایرانی)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Widespread and locally common summer visitor and widespread passage migrant.
به طور محلی اما گسترده مهاجر تابستانه در کشور همچنین مهاجر عبوری معمول و گسترده در سراسر ایران.
Polytypic

* BA:
Merops persicus persicus Pallas, 1773
Global range: breeding in Egypt and throughout the Middle East to Kazakhstan and western India; non-breeding south to eastern Africa
Remarks: The only form likely to occur in Iran. The only other form occurs in northwestern Africa.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در شمال غرب آفریقا حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MMUM, MNHN, NMPraha, NHMTashkent, ROM, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMUK and ZSM.
Ref: Baker 1919- p 126, Capito 1931- p 928, Diesselhorst 1962- p 6, Érard & Etchécopar 1970- p 62, Hüe & Etchécopar 1970- p 438, Marien 1950- p 158, Missone 1955- p 54, Paludan 1938- p 622, Richter 1961- p 4, 7, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 86, Stresemann 1928- p 394, Sturhan 1972, Ticehurst *et al.* 1925- p 728, Vaurie 1965- p 676

Merops apiaster Linnaeus, 1758
En: European Bee-eater
Pr: Zanburkhār-e Ma'muli زنبورخوار معمولی

Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Very common and widespread summer visitor, breeding throughout northern and western Iran and southeast through Zagros to Kerman highlands and locally in central Baluchestan; also common passage migrant throughout much of Iran, except southern Baluchestan.

مهاجر تابستانه بسیار معمول و گسترده در ایران، در شمال و غرب به سمت جنوب شرق در نواح ی زاگرس و ارتفاعات کرمان و به طور محلی در مرکز بلوچستان جوجه‌آوری دارد. مهاجر عبوری معمول در اغلب نواحی کشور به استثنای جنوب بلوچستان.

Monotypic

BUCEROTIFORMES (Clements: Coraciiformes)
Taxonomic notes: In the past, Upupidae was part of Coraciiformes.

در گذشته خانواده هدهد بخشی از راسته سبزقباسانان بود.

UPUPIDAE

Upupa epops Linnaeus, 1758
Syn: *Upupa indica*
En: Eurasian Hoopoe
Pr: Hodhod (Shāneh-be-Sar) هدهد (شانه به سر)
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Mainly a common and widespread summer visitor and passage migrant, although small numbers remain throughout winter in southern lowlands from Khuzestan to southern Baluchestan and exceptionally in south Caspian region.

عمدتا به شکل مهاجر تابستانه و عبور ی معمول و گسترده ، اگرچه تعداد اندکی زمستان را در مناطق پست جنوبی از خوزستان تا جنوب بلوچستان و به طور استثنایی در نواحی جنوبی خزر سپری می‌کنند.

Polytypic

* BA:
Upupa epops epops Linnaeus, 1758
Syn: *Upupa epops loudoni* Tschusi, 1902, *Upupa epops saturata* Lönnberg, 1909
Global range: from northwestern Africa and Europe east to south-central Russia, northwestern China and northwestern India.
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Africa and southern Asia.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در آفریقا و جنوب آسیا حضور می‌یابند.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHMTashkent, ROM, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB and ZMUK.
Ref: Berlioz 1958- p 454, Buxton 1921- p 870, Capito 1931- p 928, Érard & Etchécopar 1970- p 62, Hüe & Etchécopar 1970- p 445, Paludan 1938- p 622, Paludan 1940- p 16, 48, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 24, Schüz 1959- p 87, Stresemann 1928- p 394, Ticehurst *et al.* 1925- p 728, Trott 1947a- p 699, Trott 1947b- p 234, Vaurie 1965- p 678, Zarudny 1911- p 211

PICIFORMES
PICIDAE

Jynx torquilla Linnaeus, 1758
En: Eurasian Wryneck
Pr: Dārkub-e Qahveie (Rāhrāh) دارکوب قهوه‌ای (راه‌راه)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common passage migrant, probably occurring throughout Iran, although most records come from south Caspian region, Tehran area and Khorasan; a few birds remain throughout the winter in Hormozgan. Found breeding in southwest Caspian region in 1904 (*hyrcana*), and may still breed here or in northwestern Iran, but no recent confirmation [type specimen of *J. t. hyrcana* from a nest]

مهاجر عبوری به نسبت معمول احتمالا در سراسر ایران، اگرچه اغلب رکوردها از نواحی جنوب خزر، تهران و خراسان بوده است. تعداد اندکی از پرندگان زمستان را در هرمزگان سپری می‌کنند. در سال ۱۹۰۴ در جنوب غرب خزر جوجه‌آوری داشته است و ممکن است هنوز در این منطقه یا نواحی شمال غربی ایران جوجه‌آوری داشته باشد اما اخیرا تاییدی در این خصوص در دسترس نیست. [نمونه تایپ *J. t. hyrcana* از یک آشیانه به دست آمد].

Polytypic

* BA:
Jynx torquilla torquilla Linnaeus, 1758
Syn?: *Jynx torquilla hyrcana* Zarudny, 1913, based on a female taken from a nesting hole in forest between Lat and Rasht (Gilan) on 5 June 1904; "large and dark, as *tschusii* from Iberia but throat and breast even darker" [thus valid taxon and local breeder! Wherabouts of specimen not clear now]
Global range: breeding from [northern and] western Europe east to Bulgaria and the Caucasus area; non-breeding [mainly in Africa south of Sahara]
Remarks: The only form known to occur in Iran, although *J. t. sarudnyi*, which breeds in Western Siberia and winters in southern Asia and possibly northeast Africa, could occur on passage.

تنها حضور این فرم در ایران محتمل است، اگرچه *J. t. sarudnyi* که در غرب سیبری جوجه‌آوری و جنوب آسیا و احتمالا شمال شرق آفریقا زمستان‌گذاری می‌کند، می‌تواند در زمان مهاجرت دیده شود.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, MHMTashkent, SMNS, ZISP and ZMB.
Ref: Buxton 1921- p 871, Érard & Etchécopar 1970- p 63, Hüe & Etchécopar 1970- p 465, Kaboli *et al.* 2016, Schüz 1959- p 87, Stresemann 1928- p 398, Vaurie 1965- p 683, Zarudny [Zarudnyj] 1913b- p 141

Dendrocopos minor (Linnaeus, 1758)
En: Lesser Spotted Woodpecker
Pr: Dārkub-e Khāldār-e Kuchak دارکوب خالدار کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident in south Caspian forests and oak forests of western Zagros.

مقیم غیرمعمول جنگل‌های خزری و جنگل‌های بلوط در غرب زاگرس.

Polytypic

* A:
Dendrocopos minor hyrcanus (Zarudny & Bilkevitch, 1913)
Syn: *Xylocopus minor hyrcanus* Zarudny & Bilkevitch, 1913, *Dryobates minor hyrcanus* (Sar. & Bilk.), *Picus minor hyrcanus*
Global range: northern Iran
Type locality: Tersakan (30 km east of Gonbad-e Qavus on Garm Rud Golestan)
Remarks: The form occurring in the south Caspian region (Vaurie 1965, Hüe & Etchécopar 1970). Zarudny (1911) listed birds in south Caspian region as *quadrifasciatus*, a taxon occurring in Talysh area of Azerbaijan Republic, but later Zarudny & Bilkevitch (1913) described birds in this region as *hyrcanus*. The record of *quadrifasciatus* from Bandar Turkmen on 23 May 1912 (Dementyev 1948) can probably, therefore, be assigned to *hyrcanus*.

این فرم در ناحیه جنوب خزر حضور دارد (Vaurie 1965, Hüe & Etchécopar 1970). زارودنی (Zarudny 1911) پرندگان ناحیه مذکور را تاکسون *quadrifasciatus* در نظر گرفت، فرمی که در منطقه تالش آذربایجان حضور دارد اما زارودنی و بیلکویچ (Zarudny & Bilkevitch 1913) پرندگان ناحیه جنوب خزر را *hyrcanus* نامیدند. رکورد *quadrifasciatus* از حوالی بندر ترکمن در ۲۳ می ۱۹۱۲ می‌تواند متعلق به زیرگونه *hyrcanus* باشد (Dementyev 1948).

Museum specimens: Several specimens in BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, ZISP and ZMB.
Ref: Berlioz 1958- p 453, Dementyev 1948- p 183, Heinrich 1928- p 283, Hüe & Etchécopar 1970- p 462, Missone 1953- p 116, Schüz 1957b- p 24, Shestoperov 1927- p 372, Stresemann 1928- p 397, Vaurie 1959c- p 12, Vaurie 1965- p 725, Zarudny 1911- p 209, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 21

* A:
Dendrocopos minor morgani Zarudny & Loudon, 1904
Syn: *Xylocopus minor morgani*
Global range: southwestern Iran
Type locality: valley of Schalil River [Shahil-e Bala], Bakhtiari, Zagros
Remarks: The form occurring in western and southwestern Iran in the Zagros Mountains (Vaurie 1965).
این فرم در غرب و جنوب غرب زاگرس حضور دارد (Vaurie 1965).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, UMMZ.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 462, Paludan 1938- p 624, Roselaar 1995, Vaurie 1959c- p 12, Vaurie 1965- p 726, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1904c- p 227, Zarudny 1911- p 210

Dendrocopos medius (Linnaeus, 1758)
En: Middle Spotted Woodpecker
Pr: Dārkub-e Sar-Sorkh دارکوب سرسرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in Zagros oak forest from southern Azarbaijan to central Fars, and uncommon resident in forests of Kalibar Mountains in northern Azarbaijan.
موقع به نسبت معمول در جنگل‌های زاگرس از جنوب آذربایجان تا مرکز فارس و موقع غیرمعمول جنگل‌های کلیبر [ارسباران] در شمال آذربایجان.
Polytypic

* CA:
Dendrocopos medius caucasicus (Bianchi, 1904)
Global range: northern Turkey, the Caucasus [and Transcaucasia]
Remarks: According to Zarudny, the range of this form includes the south Caspian region in northern Iran (Vaurie 1965). There have been no other valid reports of *D. medius* in the forests of the south Caspian region, but it is known to occur in the forests of northern Azarbaijan (Kaboli *et al.* 2016). The birds in this area are likely to be *caucasicus*.
براساس نظر زارودنی، گستره حضور این فرم شامل ناحیه جنوبی خزر در شمال ایران می‌باشد (Vaurie 1965). هیچ گزارش موثق دیگری از *D. medius* در جنگل‌های فوق موجود نیست اما این پرنده در جنگل های شمال آذربایجان حضور دارد (Kaboli *et al.* 2016). پرندگان این ناحیه احتمالا به همین زیرگونه *caucasicus* تعلق دارند.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 459, Kaboli *et al.* 2016, Schüz 1959- p 88, Vaurie 1965- p 713, Zarudny 1911- p 210

* A:
Dendrocopos medius sanctijohannis (Blanford, 1873)
Syn: *Picus sancti-johannis* Blanford, 1873, *Dryobates medius sanctijohannis* (Blanf.)
Global range: Zagros Mountains (sw Iran)
Type locality: oak forests at about 4000-7000 feet near Shiraz, Zagros mountain
Remarks: The form occurring in the oak forests of the Zagros Mountains.
این فرم در جنگل‌های زاگرس حضور دارد.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ and ZMUK.
Ref: Blanford 1873c- p 226, Blanford 1876- p 133, Hüe & Etchécopar 1970- p 459, Paludan 1938- p 624, Roselaar 1995, Vaurie 1959b- p 24-25, Vaurie 1965- p 714, Witherby 1903- p 554, Witherby 1907- p 79, Zarudny 1911- p 210

Dendrocopos assimilis (Blyth, 1849)
Syn: *Dendrocopos scindeanus* auct. P., *Picoides assimilis, Picus sindianus* Gould.
En: Sind Woodpecker (Sind Pied Woodpecker)
Pr: Dārkub-e Baluchi دارکوب بلوچی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in tamarisk woodland and date gardens in southern Baluchestan and Hormozgan west to region of Bandar Abbas, where it hybridizes with Syrian Woodpecker *D. syriacus*.
موقع به نسبت معمول در درختزارهای گز و نخلستان های جنوب بلوچستان و هرمزگان به سمت غرب تا نواح ی بندر عباس است که در منطقه اخ ی با دارکوب سوری دورگه‌زایی دارد.
Taxonomic notes: There are specimens of hybrids between *D. assimilis* and *D. syriacus* from Hormozgan in FMNH and MNHN.
نمونه‌های دورگه بین *D. assimilis* و*D. syriacus* از هرمزگان در موزه تاریخ طبیعی شیکاگو و موزه تاریخ طبیعی پاریس وجود دارد.
Monotypic

Dendrocopos syriacus (Hemprich & Ehrenberg, 1833)

Syn: *Picus khan* De Filippi, 1864 [Type locality: synonym *Picus khan* De Filippi, 1864, from Tabriz (Azarbaijan) and Tajrish (Tehran)], *Dendrocopus major syriacus*

En: Syrian Woodpecker

Pr: Dārkub-e Suri (Bāqi) دارکوب سوری (باغی)

Global range: EU

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015) non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Common resident in open woodland, poplar groves, orchards and gardens throughout western Iran east to region of Semnan and southeast through Zagros to Kerman highlands; also found in high altitude juniper forest in Hormozgan and formerly in northern Baluchestan.

متداول معمول در درختزارهای باز، پده‌زارها، باغات مثمر سراسر غرب ایران به سمت شرق تا سمنان و به سمت جنوب شرق از طریق زاگرس تا بلندی‌های کرمان؛ در ارس‌زارهای مرتفع هرمزگان و در گذشته در شمال بلوچستان رخ یافت می‌شد.

Taxonomic notes: Vaurie (1965) and Hüe & Etchécopar (1970) considered this species to be monotypic, but Dickinson & Remsen (2013- p 315) believe that there are three subspecies in Iran: *syriacus* in southwestern Iran, *transcaucasicus* in northern Iran, *milleri* in Kuh-e Taftan, and this treatment has been adopted by IOC.

واری (Vaurie 1965) و هیو اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970)، این گونه را تک سنخی در نظر گرفتند اما دیکینسون و رمسون Dickinson & Remsen (2013- p 315) معتقدند که سه زیرگونه در ایران است: *syriacus* در جنوب غرب ایران، *transcaucasicus* در شمال ایران و *milleri* در کوه تفتان و این هر سه توسط آی.او.سی. رسمی پذیرفته شده است.

Polytypic

* BB:
Dendrocopos syriacus syriacus (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
Syn: *Dryobates syriacus syriacus* (Hempr. & Ehrenb.)
Global range: southeastern Europe to Turkey and [southeastern] Iran
Remarks: This form occurs in open woodlands and orchards from western Iran southeast through the Zagros oak forests to the Kerman highlands and Hormozgan, where it hybridizes with *D. assimilis* (Kaboli *et al.* 2016).

این فرم در درختزارهای باز و باغ‌های مثمر از غرب کشور به سمت شرق در جنگل‌های بلوط زاگرس تا ارتفاعات کرمان و رخ هرمزگان حضور یافته و با دارکوب بلوچی در منطقه اخیر دو رگه‌زایی دارد (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are very many specimens [>160] in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, MMUM, MNHN, NHMTashkent, UMMZ, ZISP, ZMUK and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 871, Dickinson & Remsen 2013- p 315, Kaboli *et al.* 2016- p 346, Paludan 1938- p 624, Paludan 1940- p 49, Roselaar 1995, Trott 1947a- p 699

* CA:
Dendrocopos syriacus transcaucasicus Buturlin, 1910
Global range: Transcaucasia and northern Iran
Remarks: This form occurs in northern Iran (Roselaar 1995) east to the region of Semnan.

این فرم در شمال ایران به سمت شرق تا ناحیه سمنان حضور دارد (Roselaar 1995).

Ref: Dickinson & Remsen 2013- p 315, Roselaar 1995

* A:
Dendrocopos syriacus milleri Zarudny, 1909
Global range: southeastern Iran
Type locality: Kuh-e Taftan, above Tamin Persian Baluchestan
Remarks: Southeastern Iran. Zarudny (1909) described this subspecies on the basis of four males collected in *Pistacia* and *Populus* forest on Kuh-e Taftan 12-14 May 1901 (Vaurie 1959b), but there have been no records of *D. syriacus* in this area since then (Kaboli *et al.* 2016). The birds were much larger than *D. assimilis*, with wing lengths of 130-139 mm, but the present wherabouts of the specimens are not known [maybe in ZISP?].

در جنوب شرق ایران است. زارودنی (Zarudny (1909 این زیرگونه را برای نخستین بار بر پایه چهار نمونه نر به دست آمده از جنگل-های بنه و پده در کوه تفتان طی ۱۲ تا ۱۴ می ۱۹۰۱ توصیف می‌کند (Vaurie 1959b) اما از آن تاریخ به بعد رکوردی از دارکوب سوری در این ناحیه موجود نیست (Kaboli *et al.* 2016). نمونه‌های به دست آمده بسیار بزرگتر از دارکوب بلوچی بوده و طول بال آن‌ها ۱۳۰ الی ۱۳۹ میلی متر بود. محل فعلی نگهداری این نمونه‌ها مشخص نیست.

Ref: Kaboli *et al.* 2016- p 346, Vaurie 1959b- p 16-18, Zarudny [Sarudny] 1909b- p 81, Zarudny 1911- p 210

Dendrocopos leucopterus (Salvadori, 1871)
Syn: *Dendrocopos major transcaspius*
En: White-winged Woodpecker (White-winged Spotted Woodpecker)
Pr: Dārkub-e Bāl-Sefid دارکوب بال‌سفید
Global range: EU; central Eurasia
Type locality: Transcaspian mountains: Waldern, Murghab and Tejen
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015); non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; perhaps formerly a rare resident in extreme northeastern Iran. Zarudny (1889- p 761) mentioned Murghab, Tajan, Dorte-Koyou and Tchongoul-Djare, and Zarudny (1911- p 210) listed it for Paropamisus (Roselaar & Aliabadian 2009). Zarudny [Sarudny] (1908- p 66) gives some information on this species. As Roselaar & Aliabadian (2009) stated, this species was a common breeder in poplars in Rukhn-Abad village, Turkmenistan, 3 km from the Khorasan-e Razavi border. Zarudny (1908) had a large series of this woodpecker from here and Murghab. The forest extended along the Tajan valley to 7 km north of Sarakhs, covering 6 km of forested river-bed within Iran.

وضعیت نامشخص؛ احتمالا قبلا مقیم کمیاب در منتهی‌الیه شمال شرق ایران بوده است. این گونه از مرغاب و تجن توصیف شده و زارودنی (Zarudny 1889- p 761) این به مرغاب، تجن، دورته کوی و چنگول درّه اشاره کرد و زارودنی (Zarudny 1911- p 210) آن را برای پاروپامیسوس لیست کرد (Roselaar & Aliabadian 2009). زارودنی (Zarudny 1908- p 66) اطلاعاتی برای این گونه می‌دهد. همان طور که (Roselaar & Aliabadian 2009) اشاره کردند که این گونه در روستای رکن‌آباد، واقع در سه کیلومتری مرز ایران جوجه‌آور معمول بوده است و زارودنی (Zarudny 1908) سری بزرگی از نمونه‌های این گونه را از دره تجن و رکن‌آباد به دست آورده است. درختان روستای رکن‌آباد به سمت دره تجن تا ۷ کیلومتری شمال سرخس (۶ کیلومتر در داخل ایران) امتداد دارند.

Monotypic

Dendrocopos major (Linnaeus, 1758)
Syn: *Picus major* L., 1758
En: Great Spotted Woodpecker
Pr: Dārkub-e [Khāldār-e] Bozorg دارکوب خالدار بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in forests of south Caspian region in Gilan, Mazandaran and Golestan, and also in forests of northern Azarbaijan.

مقیم معمول در جنگل‌های نواحی جنوب خزر در گیلان، مازندران و گلستان و همچنین در جنگل‌های شمال آذربایجان [ارسباران].

Polytypic

* BA:
Dendrocopos major poelzami (Bogdanov, 1879)
Syn: *Picus Poelzami* Bogdanov, 1879, *Dryobates major poelzami* (Bogdanow)
Global range: southeastern Azerbaijan, northern Iran and southwestern Turkmenistan
Remarks: The form occurring in the forests in the Kalibar Mountains in northern Azarbaijan is unknown, but could be *tenuirostris* which occurs in the Caucasus and Transcaucasia. According to Vaurie (1965), *tenuirostris* intergrades with *poelzami* in southeastern Transcaucasia.

فرمی که در جنگل‌های کلیبر [ارسباران] شمال آذربایجان حضور دارد، مشخص نبوده اما می‌تواند *tenuirostris* باشد که در قفقاز و ماوراء قفقاز دیده می‌شود. براساس نظر واری (Vaurie 1965)، فرم *tenuirostris* در جنوب شرق ماوراء قفقاز به فرم *poelzami* تبدیل می‌شود.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, USNM, ZISP, ZMB and ZMUK.
Ref: Berlioz 1958- p 453, Buxton 1921- p 871, Dementyev 1948- p 184, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 63, Heinrich 1928- p 249, 309, Hüe & Etchécopar 1970- p 454, Missone 1953- p 116, Nikolsky 1886, Paludan 1940- p 49, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1957b- p 24, Schüz 1959- p 88, Shestoperov 1927- p 372, Stresemann 1928- p 396, Vaurie 1965- p 704, Witherby 1910- p 494, Zarudny 1892- p 123, Zarudny 1911- p 210, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 21

Dryocopus martius (Linnaeus, 1758)
Syn: *Picus martius* L., 1758
En: Black Woodpecker
Pr: Dārkub-e Siāh دارکوب سیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident in forests of south Caspian region in Gilan, Mazandaran and Golestan.
متوسط غیرمعمول در جنگل‌های خزری در گیلان، مازندران و گلستان.

Polytypic

* BB:
Dryocopus martius martius (Linnaeus, 1758)
Syn: *Dryocopus martius pinetorum*
Global range: from western Europe [east across northern Asia] to Kamchatka and Japan
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs in China.
تنها فرم محتمل برای حضور در ایران است. فرم دیگر در چین حضور دارد.
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, MCZ, NHMTashkent, and ZMB.
Ref: Dementyev 1948- p 183, Hüe & Etchécopar 1970- p 452, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 24, Schüz 1959- p 88, Stresemann 1928- p 397, Vaurie 1959a- p 19, Vaurie 1965- p 696

Picus viridis Linnaeus, 1758
Syn: *Gecinus viridis*
En: European Green Woodpecker
Pr: Dārkub-e Sabz دارکوب سبز
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in Caspian forest and oak forest of western Zagros east to central Fars, and uncommon resident in forests of northern Azarbaijan; according to Zarudny (1911), also in Bampur Valley, Baluchestan.
متوسط به نسبت معمول در جنگل های خزری و جنگل‌های بلوط غرب زاگرس به سمت شرق تا مرکز فارس ؛ متوسط غیرمعمول در جنگل های شمال آذربایجان [ارسباران] و براساس نظر زارودنی (Zarudny 1911) در دره بمپور بلوچستان.
Taxonomic notes: The validity of *P. v. bampurensis* requires confirmation. This form was described on the basis of only two specimens from the type locality in the Bampur River basin, Baluchestan (Zarudny 1911, Vaurie 1965). According to Zarudny, these two specimens resemble *innominatus* but are more sharply barred on the tail and wing feathers and also on the under parts, the barring extending over the whole of the lower breast (Vaurie 1959a). Dickinson (2013) included *bampurensis* in *Picus viridis karelini* following Cramp *et al.* (1985), but more recently, *bampurensis* has been included in *P. v. innominatus* (Dickinson & Remsen 2013). Many authors list nominate *viridis* as the form occurring in northwestern Iran and the south Caspian region east to Golestan (e.g. Witherby 1910- p 495, Vaurie 1965- p 688, Hüe & Etchécopar 1970- p 449, Kaboli *et al.* 2016- p 343), and there are many specimens labelled *viridis* from Azarbaijan, Mazandaran and Golestan in FMNH and USNM. However, the birds occurring from southeastern Europe through northern Iran to southwestern Turkmenistan are now assigned to the form *karelini*, which is considered to be valid by Dickinson & Remsen (2013). Nominate *viridis*, as now recognized, has never occurred in Iran.
اعتبار زیرگونه *P. v. bampurensis* زیاد به تایید دارد. این فرم تنها بر اساس دو نمونه از محل تایپ در حوزه رودخانه بمپور، بلوچستان توصیف شده است (Zarudny 1911, Vaurie 1965). بر اساس زارودنی، این دو نمونه شبیه *innominatus* هستند اما به طور واضح‌تری روی پرهای دم و بال و همچنین در سطح زیرین بدن راه‌راه عرضی دارند، این راه‌راه تا کل قسمت پایینی سینه امتداد دارد (Vaurie 1959a). دیکینسون (Dickinson 2013)، به پیروی از کرامپ و همکاران (Cramp *et al.* 1985)، *bampurensis* را جزء *Picus viridis karelini* می‌داند اما اخیراً جزء *P. v. innominatus* است (Dickinson & Remsen 2013). مولفین زیادی زیرگونه نمادین *viridis* را فرم واقع در شمال غرب ایران و سواحل خزر تا گلستان می‌دانند (برای مثال تعداد زیادی نمونه با (Witherby 1910- p 495, Vaurie 1965- p 688, Hüe & Etchécopar 1970- p 449, Kaboli *et al.* 2016- p 343 برچسب *viridis* از آذربایجان، مازندران و گلستان در موزه تاریخ طبیعی شیکاگو و موزه ملی ایالات متحده وجود دارند. به هر حال پرندگانی که از جنوب شرق اروپا و از طریق ایران تا جنوب غرب ترکمنستان وجود دارند، اکنون به فرم *karelini* نسبت داده می‌شوند، از نظر دیکینسون و رمسن (Dickinson & Remsen 2013) معتبر هستند. زیرگونه نمادین *viridis* آن طور که اکنون شناخته می‌شود هرگز در ایران حضور نداشته است.

Polytypic

* A:
Picus viridis karelini Brandt, 1841
Global range: southeastern Europe to southwestern Turkmenistan
Type locality: *Picus Karelini* Brandt, 1841 from Astarabad [Gorgan]
Remarks: The form occurring in the Kalibar Mountains in northwestern Iran and the south Caspian region east to Golestan (Kaboli *et al.* 2016, C.S. Roselaar, unpubl. data). Many earlier authors, including Vaurie (1965) and Hüe & Etchécopar (1970) included this form within nominate *P. v. viridis*.

این فرم در جنگل‌های کالیبر و خزر به سمت شرق تا گلستان حضور دارد (Kaboli *et al.* 2016, C.S. Roselaar, unpubl. data). نویسندگان پیشین مانند واری (Vaurie 1965) و هوی و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این فرم را با فرم *P. v. viridis* ادغام کردند.

Museum specimens: Many specimens in BMNH, FMNH, NHMTashkent, USNM, ZISP, ZMB and ZMUK.
Ref: Brandt 1841, Buxton 1921- p 871, Dementyev 1948- p 183, Heinrich 1928- p 283, Hüe & Etchécopar 1970- p 449, Paludan 1940- p 49, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 24, Schüz 1959- p 87, Shestoperov 1927- p 375, Stresemann 1928- p 395, Vaurie 1959a- p 2-4, Vaurie 1965- p 688, Witherby 1910- p 495, Zarudny 1911- p 209, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 21

* A:
Picus viridis innominatus (Zarudny & Loudon, 1905)
Syn: *Gecinus viridis innominatus* Zarudny & Loudon, 1905
En: Zagros Green Woodpecker
Global range: southwestern Iran
Type locality: Gamdalkal Pass (Bakhtiari) [Zagros], southwestern Iran
Remarks: This form occurs in the oak forest of the western Zagros from Kordestan to central Fars (Kaboli *et al.* 2016).

این فرم در جنگل‌های غرب زاگرس از کردستان تا مرکز فارس حضور دارد (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, UMMZ and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 450, Kaboli *et al.* 2016- p 343, Paludan 1938- p 624, Vaurie 1959a- p 1, 5-6, Vaurie 1965- p 688, Witherby 1907- p 79, Zarudny 1911- p 209 Zarudny [Sarudny] & Loudon 1905a- p 49

* A:
Picus viridis bampurensis (Zarudny, 1911)
Syn: *Gecinus viridis bampurensis* Zarudny, 1911
Type locality: Bampur River basin
Remarks: This form is known only from the type locality in riverine forest in the Bampur Valley, Baluchestan (Vaurie 1965). There have been no observations of this form in Iran for over a century (Kaboli *et al.* 2016).

این فرم تنها از محل تایپ این تاکسون در جنگل‌های حاشیه رودخانه در دره بمپور بلوچستان شناخته شده است (Vaurie 1965). نزدیک به یک قرن است که مشاهده‌ای از این فرم در ایران وجود ندارد (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: The whereabouts of the specimens are unknown, although they may be in ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 450, Kaboli *et al.* 2016- p 343, Vaurie 1959a- p 2,7, Vaurie 1965- p 689, Zarudny 1911- p 209, 240

Picus squamatus Vigors, 1831
En: Scaly-bellied Woodpecker
Pr: Dārkub-e Sabz-e Rāhrāh دارکوب سبز راهراه
Global range: EU; south-central Asia
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Perhaps formerly a rare resident in eastern Iran, but not recorded since c.1900; and probably now extinct in Iran

احتمالا قبلا به صورت موقتی کمیاب در شرق ایران بوده است اما رکوردی از حدود سال ۱۹۰۰ میلادی موجود نیست. احتمال دارد که این گونه در ایران منقرض شده باشد.

Polytypic

* BA:
Picus squamatus flavirostris (Menzbier, 1886)
Global range: Eastern Iran and southern Turkmenistan to western Pakistan
Remarks: According to Zarudny (1903, 1911), the range of this form in Iran includes eastern Khorasan (Paropamisus), Sistan and northern Baluchestan, He obtained a specimen of a male from Hari-Rud, northeastern Khorasan (Zarudny 1903) and a specimen from Rud-e Kalagan near Qaleh-Eibi, Baluchestan (Zarudny 1916). However, there have been no records of this species in Iran since then.

بر اساس منبع زاودری (Zarudny 1903, 1911)، گستره حضور این فرم در ایران شامل شرق خراسان (منطقه پاروپامیسوس)، سیستان و شمال بلوچستان است که وی یک نمونه نر از هریرود در شمال شرق خراسان (Zarudny 1903) و یک نمونه از رود کلاغان نزدیک قلعه عیبی در بلوچستان (Zarudny 1916) به دست آورد. هرچند، رکورد دیگری از این پرنده در ایران پس از این تاریخ در دست نیست.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 451, Vaurie 1965- p 690, Zarudny 1903- p 159, Zarudny 1911- p 209

FALCONIFORMES

Taxonomic notes: In the recent IOC checklist, the Falconidae are not members of the Accipitriformes, but a separate lineage and Order more closely related to parrots and in turn the Passeriformes (Hackett *et al.* 2008). See Fuchs *et al.* (2015) for phylogeny of falcons.

در فهرست‌های اخیر آی.او.سی.، این خانواده دیگر جز قوش‌سانان (Accipitriformes) نبوده و تبار مجزایی داشته و راسته آن‌ها بیشتر با طوطی‌ها شبیه بوده و حتی نزدیک به گنجشک سانان هستند (Hackett *et al.* 2008).

FALCONIDAE

Falco naumanni Fleischer, 1818
Syn: *Cerchneis naumanni* Fleisch, *Tinnunculus cenchris* (Cuv.), *Cerchneis cenchris* Naum.
En: Lesser Kestrel
Pr: Delijeh-ye Kuchak دلیجه کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common summer visitor to northern and western Iran south in Zagros to central Fars, and widespread passage migrant.

به طور محلی مهاجر تابستانه شمال و غرب ایران به سمت جنوب تا زاگرس و مرکز فارس، همچنین مهاجر عبوری گسترده در کشور.

Monotypic

Falco tinnunculus Linnaeus, 1758
Syn: *Cerchneis tinnunculus* (L.), *Tinnunculus alaudarius* (Gm.)
En: Common Kestrel (Eurasian Kestrel)
Pr: Delijeh-ye Ma'muli دلیجه معمولی
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread resident, breeding in hilly and mountainous regions throughout Iran except in southern Baluchestan; also common winter visitor almost throughout the country, absent only from the most arid desert regions.

متین معمول و گسترده؛ در نواحی کوهستانی و تپه ماهوری سراسر کشور (به استثنای جنوب بلوچستان) جوجه‌آوری دارد. مهاجر زمستانه معمول در سراسر ایران به استثنای نواحی بیابانی کاملا خشک.

Polytypic

* BA:
Falco tinnunculus tinnunculus Linnaeus, 1758
Global range: breeding in Europe and northwestern Africa to Siberia; non-breeding to eastern Africa and southern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است.

Museum specimens: There are many specimens in BMNH, BNHS, FMNH, KBIN, MCZ, MNHN, NHMTashkent, ROM, SMNS, ZISP, ZMB, ZMUK, and ZSM.
Ref: Capito 1931- p 929, Diesselhorst 1962- p 2, Érard & Etchécopar 1970- p 36, Hüe & Etchécopar 1970- p 206, Paludan 1938- p 628, Roselaar 1995, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 18, Schüz 1959- p 43, Stresemann 1928- p 401, Ticehurst *et al.* 1925- p 729, Trott 1947a- p 700, Vaurie 1961b- p 18, Vaurie 1965- p 237

Falco chicquera Daudin, 1800
Syn: *Aesalon chiquera* Daud.
En: Red-headed Falcon (Red-headed Merlin)
Pr: Shāhin-e (Toromtāy-e) Sar-Hanāyee شاهین (ترمتای) سرحنایی
Global range: AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Perhaps formerly a rare resident in Baluchestan, but recorded only once, a male collected at Bazman on 11 July 1898 (Roselaar & Aliabadian 2009); now probably extinct in Iran

احتمالا در گذشته متین کم‌یاب بلوچستان بود؛ اگرچه تنها یک بار ثبت شده که مربوط به صید یک نر از این گونه در ۱۱ ژولای ۱۸۹۸ از بزمان بوده است (Roselaar & Aliabadian 2009). اکنون احتمالا در ایران منقرض شده است.

Polytypic

* CA:
Falco chicquera chicquera Daudin, 1800
Global range: from southeastern Iran through India to Bangladesh[, but probably now extinct in Iran]
Remarks: Zarudny (1901) collected a specimen at Bazman in Baluchestan in July 1898 and suggested that it might be breeding in the surrounding area (Roselaar & Aliabadian 2009), but there have been no records since then.
زارودی (Zarudny 1901) یک نمونه را از بزمان بلوچستان در جولای ۱۸۹۸ به دست آورد و پیشنهاد کرد که این گونه ممکن است در نواحی اطراف جوجه‌آوری داشته باشد (Roselaar & Aliabadian 2009) اما پس از این تاریخ رکوردی از ایران موجود نیست.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 203, Vaurie 1965- p 232, Zarudny 1901

Falco vespertinus Linnaeus, 1766
Syn: *Erythropus vespertinus*
En: Red-footed Falcon
Pr: Shāhin-e (Toromtāy-e) Pā-Sorkh شاهین (ترمتای) پاسرخ
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon passage migrant in northern Iran.
مهاجر عبوری غیرمعمول در شمال ایران.
Monotypic

Falco amurensis Radde, 1863
En: Amur Falcon
Pr: Shāhin-e Āmur شاهین آمور
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only record is of a bird near Chahbahar, Baluchestan, on 24 January 2009 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
سرگردان؛ تنها رکورد مربوط به مشاهده یک فرد از این گونه در ۲۴ ژانویه ۲۰۰۹ در نزدیک چابهار بوده است (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
Taxonomic notes: In the past, *Falco amurensis* Radde, 1863 was usually treated as a subspecies of *Falco vespertinus*.
در گذشته *Falco amurensis* به عنوان زیرگونه‌ای از *Falco vespertinus* تلقی می‌شد.
Monotypic

Falco concolor Temminck, [in Temminck & Laugier] 1825
En: Sooty Falcon
Pr: Shāhin-e Dudi شاهین دودی
Global range: AF, EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare and local summer visitor, found breeding on Qeshm Island, Hormozgan, in 2002 and more recently in Tabas, South Khorasan Province. There is an old record of two birds (one collected) at Chahbahar, Baluchestan, on 31 August 1912 (Roselaar & Aliabadian 2009).
به طور محلی و کم‌یاب مهاجر تابستانه، در سال ۲۰۰۲ در جزیره قشم و اخیراً نیز در طبس، استان خراسان جنوبی جوجه‌آوری داشته است. رکورد قدیمی از دو فرد از این گونه (یکی صید شد) در چابهار در ۳۱ آگوست ۱۹۱۲ وجود دارد (Roselaar & Aliabadian 2009).
Monotypic

Falco columbarius Linnaeus, 1758
Syn: *Aesalon regulus* Pall.
En: Merlin
Pr: Toromtāy-e Ma'muli ترم‌تای معمولی
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor to northern Iran, particularly south Caspian region, occurring in smaller numbers south to Khuzestan, central Fars, Sistan and Baluchestan.
مهاجر زمستانه معمول در شمال کشور به خصوص نواحی جنوب خزر و به تعداد کمتر در مناطق جنوبی‌تر از جمله خوزستان، مرکز فارس، سیستان و بلوچستان.
Taxonomic notes: *F. c. regulus* Pallas, 1773 has been synonymized with *F. c. aesalon* since Peters *et al.* (1931–1987).
از زمان پترز و همکاران (Peters *et al.* 1931–1987) زیرگونه *F. c. regulus* مترادف با *F. c. aesalon* است.
Polytypic

* BB:
Falco columbarius aesalon Tunstall, 1771
Syn: *Falco æsalon* Tunstall., *Falco columbarius regulus* Pall.
Global range: breeding in Europe and northwestern Siberia; non-breeding to North Africa
Remarks: Found wintering in northern Iran (Vaurie 1965- p 228, Hüe & Etchécopar 1970- p 201). Missone (1953- p 116) recorded it at Tir-Tash, Behshahr.
در شمال ایران زمستان‌گذرانی دارد (Vaurie 1965- p 228, Hüe & Etchécopar 1970- p 201). میزون (Missone 1953- p 116) این تاکسون را از تیرتاش در بهشهر ثبت کرده است.
Museum specimens: There is a specimen from Fariman (Khorasan) in AMNH. Note that several other specimens in NHMTashkent and ZISP have not been identified to subspecies.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 201, Missone 1953- p 116, Vaurie 1965- p 228

* BB:
Falco columbarius insignis (Clark, AH, 1907)
Global range: breeding in north-central Siberia; non-breeding in northeastern Africa, southern and eastern Asia
Remarks: Found wintering in northern Iran and occasionally south to northern Baluchestan (Vaurie 1965).
در شمال ایران و گاه تا جنوب تا مناطق شمالی بلوچستان زمستان‌گذرانی دارد (Vaurie 1965).
Museum specimens: A specimen taken in Takht-e Shah, Iran in March 1904 is in BNHS.
Ref: Baker 1919- p 127, Hüe & Etchécopar 1970- p 201, Vaurie 1965- p 229

* BA:
Falco columbarius pallidus (Sushkin, 1900)
Syn: *Aesalon regulus pallidus, Falco columbarius christiani-ludovici*
En: Merlin (Pallid)
Global range: steppes of west-central Asia
Remarks: Found wintering from the south Caspian region south to Kerman and Sistan (Vaurie 1965). Harrison (1972) mentions having seen it at Miankaleh Peninsula, Mazandaran. Schüz (1960) listed it under the name *F. c. christiani-ludovici*.
در جنوب ناحیه خزر به سمت جنوب تا کرمان و سیستان زمستان‌گذرانی دارد (Vaurie 1965). هریسون (Harrison 1972) این تاکسون را از شبه جزیره میانکاله گزارش کرده است. شوتز (Schüz 1960) این فرم را تحت زیرگونه *F. c. christiani-ludovici* طبقه‌بندی کرده است.
Museum specimens: There are specimens from western Gorgan Bay (Mazandaran) in BMNH and from Dorud (Lorestan) and Said-Abad (Kerman) in FMNH.
Ref: Harrison 1972- p 287, Hüe & Etchécopar 1970- p 202, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1960- p 669, Vaurie 1965- p 231, Zarudny 1911- p 208

Falco subbuteo Linnaeus, 1758
Syn: *Hypotriorchis subbuteo* L., *Falco hypotriorchis subbuteo*
En: Eurasian Hobby
Pr: Leyl لیل
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to northern and western Iran, occurring southeast through Zagros to central Fars; also a widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه معمول در شمال و غرب ایران به سمت جنوب شرق از طریق زاگرس تا مرکز فارس، همچنین مهاجر عبوری گسترده در کشور.
Taxonomic notes: *F. s. centralasiae* has been included within *F. s. subbuteo* since Peters *et al.* (1931–1987).
از زمان پترز و همکاران (Peters *et al.* 1931–1987) زیرگونه *F. s. centralasiae* مترادف با *F. s. subbuteo* است.

Polytypic

* BA:
Falco subbuteo subbuteo Linnaeus, 1758
Syn: *Falco subbuteo centralasiae*
Global range: breeding [from Europe east across Asia to northern India, central China and Japan]; non-breeding in Africa and southern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs in southeast Asia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در جنوب شرق آسیا حضور دارد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, KBIN, NHMTashkent, ROM, SMNS, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 872, Érard & Etchécopar 1970- p 35, Hüe & Etchécopar 1970- p 193, Paludan 1938- p 627, Paludan 1940- p 50, Roselaar 1995, Schüz 1957b- p 23, Stresemann 1928- p 400, Trott 1947a- p 700, Vaurie 1961b- p 10, Vaurie 1965- p 225

Falco biarmicus Temminck, [in Temminck & Laugier] 1825
Syn: *Falco lanarius, Genaia lanarius*
En: Lanner Falcon
Pr: Lāchin لاچین
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Formerly a rare breeding bird in Azarbaijan, nesting on islands in Lake Urumiyeh, where perhaps mainly resident (Scott 2008); since 1974 a bird was recorded at Kani-Borazan, West Azarbaijan, in November 2008 (Khaleghizadeh *et al.* 2011). It has also been recorded in Ghori Gol (East Azarbaijan), Jask (Hormozgan) and Abbas-Abad Wildlife Refuge and Kalateh No-hunting Area (Esfahan) during the period 2011–2015.
در گذشته جوجه‌آور کم‌یاب نواحی آذربایجان که در جزایری در بالچه ارومیه آشیانه‌سازی داشته و احتمالا مقیم بوده است (Scott 2008). پس از سال ۱۹۷۴ در تالاب کانی‌برازان در آذربایجان غربی در نوامبر ۲۰۰۸ ثبت شد (Khaleghizadeh *et al.* 2011). این گونه همچنین در قوری گل (آذربایجان شرقی)، جاسک (هرمزگان) و پناهگاه حیات وحش عباس‌آباد و منطقه شکارممنوع کلاته (هر دو در استان اصفهان) در دوره سال‌های ۲۰۱۱–۲۰۱۵ ثبت شد.
Taxonomic notes: The Lanner Falcon is part of a young superspecies; and falconers can easily cross-breed them. The various subspecies likewise are of 'plastic' stability and so apparent intermediates are likely in all forms within that superspecies.
لاچین بخشی از یک فراگونه جوان است و قوش‌بازان به آسانی آن‌ها را تلاقح می‌دهند. بنابر این تنوع زیاد شبه زیرگونه‌ای، بخشی از پایداری "شکل‌پذیری پلاستیک" بوده و بنابراین همه فرم‌های درون آن فراگونه هستند.

Polytypic

* CA:
Falco biarmicus feldeggii Schlegel, 1843
Global range: Italy to Turkey, Azerbaijan and northwestern Iran
Remarks: This is the only form likely to occur in northwestern Iran. Another form, *tanypterus*, occurs from northeastern Africa to Arabia, Israel and Iraq and three other forms occur elsewhere in Africa.
تنها این فرم احتمال حضورش در شمال غرب ایران وجود دارد. فرم دیگر (*tanypterus*) از شمال شرق آفریقا تا عربستان، فلسطین اشغالی و عراق حضور یافته و سه فرم دیگر در مناطق دیگر قاره آفریقا دیده می‌شوند.
Ref : Hüe & Etchécopar 1970- p 195, Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1965- p 214

Falco jugger Gray, JE, 1834
Syn : *Gennaia juggur* Gray
En : Laggar Falcon
Pr : Shāhin-e Baluchi شاهین بلوچی
Global range: OR
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), Appendix I (CITES 2014), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; rthe only record is of a bird seen near Purvadeh, Yazd Province, on 9 April 1972 (Misonne 1976).
سرگردان؛ تنها رکورد مربوط به مشاهده یک پرنده نزدیک پرواده یزد در ۹ آوریل ۱۹۷۲ می‌باشد (Misonne 1976).
Monotypic

Falco cherrug Gray, JE, 1834
Syn: *Genaia cherrug*, *Genaia saker* Gmel., *Gennaia sacer* Gm.
En: Saker Falcon
Pr: Bālābān ('Charkh') بالابان (چَرخ)
Global range: EU
Conservation status: Endangered (IUCN 2015), Appendix II (CITES 2014), Threatened or declining throughout all or large parts of its range in the Middle East (Evans 1994), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon breeding bird in northern and western Iran south to central Fars, and widespread winter visitor, occurring regularly in small numbers in south Caspian region and less commonly south to Khuzestan, central Fars, Sistan and Baluchestan.
جوجه‌آور غیرمعمول در شمال و غرب ایران به سمت جنوب تا مرکز فارس؛ مهاجر زمستانه گسترده که به طور منظم اما به تعداد اندک در نواحی جنوبی خزر و به صورت کمتر معمول تا خوزستان، مرکز فارس و سیستان و بلوچستان حضور می‌یابد.
Taxonomic notes: The occurrence of subspecies *F. cherrug* in Iran is complicated. All four currently recognized subspecies have been reported from Iran with strong to weak evidence. *F. c. saceroides* has been lumped in *F. c. milvipes* since Peters *et al.* (1931–1987). Vaurie (1965) and Hüe & Etchécopar (1970) included *coatsi* and *hendersoni* within *F. c. milvipes*. In the ORL, the monotypic group *cherrug* was treated separately as 'Western Saker Falcon' and the polytypic *milvipes* group as 'Eastern Saker Falcon' (Nittinger *et al.* 2007). However, this proposal needs verification from more detailed DNA work.
حضور زیرگونه‌های *F. cherrug* در ایران مبهم است. همه چهار زیرگونه شناخته شده با شدت و ضعف از ایران گزارش شده‌اند. از زمان پترز (Peters *et al.* 1931–1987) *F. c. saceroides* در *F. c. milvipes* ادغام شده است. واری (Vaurie 1965) و هوئه و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970)، *coatsi* و *hendersoni* را در *F. c. milvipes* ادغام کردند. در چک لیست پرندگان خاورمیانه، گروه تک سنخ ی *cherrug* به طور مجزا به عنوان بالابان غربی و گروه چندسنخ ی *milvipes* به عنوان بالابان شرقی جدا شده‌اند (Nittinger *et al.* 2007). به هر حال این پیشنهاد نیاز به اعتبارسنجی از طریق مطالعه دقیق دی.ان.ای. دارد.
Polytypic

* BA:
Falco cherrug cherrug Gray, JE, 1834
Syn: *Falco cherrug danubialis* Kleinschmidt
Global range: breeding from central Europe east to south-central Siberia and northern Kazakhstan; non-breeding south to northeastern Africa and southwestern Asia
Remarks: Recorded in northwestern and western Iran (Vaurie 1965, Hüe & Etchécopar 1970).
در شمال غرب و غرب ایران ثبت شده است (Vaurie 1965, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are specimens from Fars, Ardabil, Khorasan and Kermanshah in FMNH and BMNH.
Ref : Hüe & Etchécopar 1970- p 196, Roselaar 1995, Schüz 1959- p 41, Vaurie 1965- p 211

* BB:
Falco cherrug coatsi Dementiev, 1945
Global range: central Asia to southern Siberia and northern China
Remarks: This form occurs from the mountains of Russian Turkestan to Iran, at the western end of the *milvipes* group (Vaurie 1961b- p 3).
این فرم از کوه‌های ترکستان روسیه تا ایران حضور یافته و در انتهای غربی گروه *milvipes* است (Vaurie 1961b- p 3).
Museum specimens: There are two specimens from Kerat and Makhunik (Khorasan) in ZISP.
Ref: Vaurie 1961b- p 3

* BB:
Falco cherrug hendersoni Hume, 1871
Syn: *Genaia hendersoni, Hierofalco hendersoni* (Hume)
Global range: western and southern Kazakhstan, Uzbekistan
Remarks: Based on one specimen taken at Mozhn-Abad, Khorasan (Zarudny 1903), it is plausible that this form occurs in northeastern Iran, which is near the limit of its global range, but we cannot accept its reported occurrence in western Iran, as stated by Witherby (1907), who mentioned one specimen from Kermanshah [*hendersoni* was included in *milvipes* by Vaurie 1965- p 212].

بر اساس یک نمونه از مژن‌آباد خراسان (Zarudny 1903)، حضور این فرم در شمال شرق ایران محتمل است که در محدوده گستره حضور جهانی این تاکسون است اما گزارش آن از غرب ایران در کرمانشاه (Witherby 1907) قابل قبول نیست. [در Vaurie 1965- p 212 زیرگونه *hendersoni* جزء *milvipes* بود.]

Museum specimens: There is one specimen from Mozhn-Abad (Khorasan in ZISP.
Ref: Vaurie 1965- p 212, Witherby 1907- p 76, Zarudny 1903- p 116, Zarudny 1911- p 207

* BA:
Falco cherrug milvipes Jerdon, 1871
Syn : *Gennaia saceroides, Falco cherrug saceroides* Menzbier.
En: Eastern Saker Falcon
Range: Himalayas to Tibet
Remarks: Northeastern Iran (Vaurie 1965). This subspecies occurs in Turkmenistan, apparently Iran, and Asia Minor (Roselaar 1995). Paludan (1938) mentions a record of *F. c. saceroides* from Kermanshah. Northeastern Iran is somewhat close to its global range, but any specimen from western Iran is well outside the known global range of this form. Therefore, the specimen from Kermanshah should be checked for its actual current taxon.

شمال شرق ایران (Vaurie 1965). این زیرگونه در ترکمنستان، احتمالا ایران و آسیای صغیر حضور دارد (Roselaar 1995). پالودان (Paludan 1938) گزارشی از این فرم در کرمانشاه داشته است. شمال شرق ایران نزدیک به گستره حضور جهانی این تاکسون است اما گزارش آن از غرب ایران بسیار دورتر از منطقه مذکور است. از این رو نمونه به دست آمده از کرمانشاه می‌بایست دوباره بازبینی شود.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BNHS, and FMNH.
Ref : Hüe & Etchécopar 1970- p 196, Paludan 1938- p 627, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995, Vaurie 1965- p 212, Zarudny 1911- p 207

Falco peregrinus Tunstall, 1771
En : Peregrine Falcon
Pr: Bahri بحری
Global range: Worldwide
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix I (CITES 2014), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare and perhaps irregular breeding bird in northen aspect of Alborz, and widespread winter visitor, occurring commonly in south Caspian region and in smaller numbers south to Khuzestan and coasts of Hormozgan and Baluchestan.

جوجه‌آور کمیاب و احتمالا نامنظم در رخ شمالی البرز و همچنین مهاجر زمستانه گسترده در کشور که به صورت معمول در جنوب نواحی خزر و به تعداد کمتر در جنوب از خوزستان تا سواحل هرمزگان و بلوچستان حضور می‌یابد.

Polytypic

* BB:
Falco peregrinus calidus Latham, 1790
Syn: *Falco peregrinus leucogenys* Brehm, *Falco leucogenys* Brehm
Global range: [breeding from Lapland and north European Russia east to northeastern Siberia; non-breeding south to southern Europe, Africa and south and east Asia]
Remarks: This form occurs commonly on passage and in winter in the south Caspian region and winters in small numbers in Khuzestan and along the coast of the Persian Gulf and Sistan & Baluchestan (Vaurie 1965, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016), Zarudny (1903) referred to some Iranian localities for *F. p. leucogenys* but did not mention any specimens. Dementyev (1948) mentions a record of *calidus* from Gonbad-e Kavus, and Shestoperv's (1927) found one in Astarabad.

این فرم در ناحیه جنوبی خزر به صورت معمول به صورت مهاجر و زمستان گذران بوده و به تعداد کم زمستان را در خوزستان به سمت سواحل خلیج فارس و سیستان و بلوچستان سپری می‌کنند (Vaurie 1965, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016). زارودنی (Zarudny 1903) برای برخی نقاط ایران فرم *leucogenys* را گزارش نمود [که مترادف زیرگونه *calidus* است] اما نمونه‌ای را به دست نیاورد. دمنتیف (Dementyev 1948)، رکوردی از فرم *calidus* را از گنبد کاووس ذکر کرده و شستوپروف (Shestoperv's 1927) یک نمونه را از استرآباد [گرگان] یافته بود.

Museum specimens: There are several specimens from Sistan and Gilan in AMNH and ZMB.
Ref: Dementyev 1948- p 182, Hüe & Etchécopar 1970- p 191, Kaboli *et al.* 2016- p 167, Vaurie 1965- p 219, Zarudny 1903- p 114, Zarudny 1911- p 208

* CA:
Falco peregrines brookei Sharpe, 1873
Syn: *Falco columbarius brookei*
En: Peregrine Falcon (Mediterranean)
Global range: Mediterraneean region to Caucasus and northern Iran
Remarks: This form has been recorded in Azarbaijan, the south Caspian region and the Alborz mountains east to northern Khorasan, and is known to breed in small numbers (Kaboli *et al.* 2016).
این فرم در آذربایجان، ناحیه جنوب خزر و کوه‌های البرز به سمت شرق تا خراسان ثبت شده و به تعداد اندک جوجه‌آوری زن دارد (Kaboli *et al.* 2016).
Ref : Hüe & Etchécopar 1970- p 191, Kaboli *et al.* 2016- p 167, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995, Vaurie 1961a- p 14, Vaurie 1965- p 220

Falco pelegrinoides Temminck, [in Temminck & Laugier] 1829
Syn : *Falco barbarus*
En : Barbary Falcon
Pr : Shāhin شاهین
Global range : EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), Appendix I (CITES 2014), endangered species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon breeding bird in eastern, southern and southwestern Iran, probably mainly resident, with some dispersal onto plains in winter; occasionally recorded on passage in northern Iran.
جوجه‌آور غیرمعمول در شرق، جنوب و جنوب غرب ایران؛ احتمالا عمدتا مقیم بوده و پراکنش آن در زمستان به دشت های کشور هم می‌رسد. گاه‌ی در زمان مهاجرت در شمال ایران زن دیده شده است.
Taxonomic notes: IOC recognize two subspecies of *F. pelegrinoides***,** the nominate and *babylonicus*. Clements treats *pelegrinoides* as monotypic, but places *babylonicus* in *F. peregrinus*, giving the range of *babylonicus* as eastern Iran to Mongolia. The ORL treats *babylonicus* as a taxon of uncertain status, giving it the name 'Red-capped Falcon (Red-naped Shaheen)'. Note that *babylonicus* and *pelegrinoides* also occur in Iraq, *pelegrinoides* in the northeastern corner. This state of taxonomic confusion is unlikely to be clarified soon: most arrangements are plausible, but lack all-encompassing evidence.
آی.او.سی. دو زیرگونه را برای شاهین به رسمیت شناخته است: فرم *pelegrinoides* و فرم *babylonicus*. فهرست کلمنتس ۶ این پرنده را تک سنخی می‌داند اما تاکسون *babylonicus* را در زمره بحری بر شمرده و گستره آن را برای شرق ایران تا مغولستان در نظر می‌گیرد. چک لیست پرندگان خاورمیانه، *babylonicus* را تاکسونی با وضعیت نامشخص تلقی نموده و آن را تحت نام شاهین تارک‌سرخ (Red-capped Falcon) طبقه‌بندی می‌کند. قابل ذکر است که هر دو زیرگونه در عراق دیده می‌شوند. ابهام تاکسونومیکی این گونه بعید است به زودی روشن شود: اغلب ترتیبات محتمل است اما فاقد شواهدی جامع و فراگیر هستند.

Polytypic

* BA:
Falco pelegrinoides babylonicus Sclater, PL, 1861
Syn: *Falco babylonicus* Gurney., *Falco 166eregrines babylonicus* Sclater
Global range: from eastern Iran to Mongolia and Pakistan
Remarks: This is the form occurring in eastern Iran, in Kerman, Korasan and Baluchestan (Vaurie 1965, Dickinson 2003, IOC, Porter & Aspinall 2010). The resident breeding population of *F. pelegrinoides* in central Fars probably belongs to this form (Carnie 2011).
این فرم در شرق ایران، کرمان، خراسان و بلوچستان حضور دارد (Vaurie 1965, Dickinson 2003, IOC, Porter & Aspinall 2010). جمعیت مقیم جوجه‌آور شاهین در مرکز فارس احتمالا به این فرم تعلق دارد (Carnie 2011).
Museum specimens: There is one specimen from Darzin (Kerman) in FMNH, one from Karat (Khorasan) in AMNH and one from Bisheh-e Pooran (Lorestan) in ZMUK, both of the latter were taken during the breeding season (May-July).
Ref: Blanford 1876- p 104, Érard & Etchécopar 1970- p 35, Harrison 1972- p 287, Hüe & Etchécopar 1970- p 192,Missone 1953- p 116, Morike 1960- p 166, Paludan 1938- p 627, Porter & Aspinall 2010, Scott & Carp 1972- p 295, Vaurie 1961a- p 5, 16, Vaurie 1965- p 222, Zarudny 1903- p 115, Zarudny 1911- p 207

* CA:
Falco pelegrinoides pelegrinoides Temminck, [in Temminck & Laugier] 1829
Global range: from Canary Islands and North Africa to Arabia and southwestern Iran
Remarks: According to Vaurie (1965) and Hüe & Etchécopar (1970), *pelegrinoides* probably occurs in northwestern Iran and perhaps in the Zagros in southwestern Iran. Dickinson (2003) and IOC include southwestern Iran within the global range of this subspecies.It occasionally winters in Khuzestan. However, there does not appear to be any evidence from specimens.

براساس نظر واری (Vaurie 1965) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) فرم *pelegrinoides* احتمالا در شمال غرب ایران و حتی در منطقه زاگرس در جنوب غرب حضور م یابد. دیکینسون (Dickinson 2003) و آی.او.سی. جنوب غرب ایران را در گستره جهانی حضور این زیرگونه قرار داده‌اند. گاه‌ی در زمستان در خوزستان زن دیده می‌شوند. با این وجود، به نظر نمی‌رسد که نمونه‌ای از این فرم موجود باشد.

PSITTACIFORMES

Taxonomic notes: In the recent IOC checklist, parrots (Psittaciformes) are a sister group to the Passeriformes (Hackett *et al.* 2008).

در چک لیست‌های جدید آی.او.سی. طوطی‌های راسته Psittaciformes یک گروه خواهری با راسته گنجشک‌سانان هستند (Hackett *et al.* 2008) .

PSITTACIDAE

Psittacula eupatria (Linnaeus, 1766)

En: Alexandrine Parakeet

Pr: Shāh Tuti (Tuti-ye Eskandar) شاه طوطی (طوطی اسکندر)

Global range: OR

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Common resident in gardens in Tehran, said to have been introduced around 1960; also recorded (presumably as escaped cage-birds) on Khark Island, Bushehr, and in Zahedan and Chahbahar, Baluchestan.

مقیم معمول در باغ‌ها و پارک‌های منطقه تهران که در حدود سال ۱۹۶۰ معرفی شده است. در جزیره خارک، زاهدان و چابهار نیز ثبت شده است.

Polytypic

* The subspecies occurring in Iran is unknown

Psittacula eupatria nipalensis (Hodgson, 1836) or Psittacula eupatria eupatria (Linnaeus, 1766)

Global range: *nipalensis* in estern Afghanistan to Bangladesh; *eupatria* in southern India, Sri Lanka

Remarks: The form occurring in Iran is unknown. It depends where the captive birds came from. If by ship for Mumbai, then they are probably nominate *eupatria*, but if overland from northern India, Pakistan or eastern Afghanistan, then they would be *nipalensis*. Other forms occur farther east in southern Asia.

فرمی که در ایران حضور دارد، مشخص نیست و بستگی به محلی دارد که پرندگان در اسارت از آنجا آورده شدند . اگر از طریق کشتی از بمبئی آمده باشند، متعلق به زیرگونه *eupatria* هستند، اما اگر از راه خشکی از شمال هند، پاکستان یا شرق افغانستان باشند، به زیرگونه *nipalensis* تعلق دارند. سایر فرم‌ها در جنوب آسیا حضور دارند.

Psittacula krameri (Scopoli, 1769)

En: Rose-ringed Parakeet (Ring-necked Parakeet)

Pr: Tuti-ye Tuq-Surati طوطی طوق‌صورتی

Global range: AF, OR

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Fairly common resident in parks and gardens in many of larger towns and cities throughout Iran, and especially in Tehran; all populations are thought to have been derived from escaped cage-birds. [It should be noted that in Roman times, the distribution of this species may have extended to the Caucasus. It is illustrated in many mosaic floors in Roman ruins from Turkey, Syria and Cyprus.]

مقیم به نسبت معمول در پارک‌ها و باغ‌های بیشتر شهرهای بزرگ کشور به خصوص تهران؛ تمام جمعیت‌های از پرندگان رها شده از قفس می‌باشد. [باید اشاره شود که در زمان روم باستان، پراکنش این گونه تا قفقاز ادامه داشته است . تصاویر آن در کف پوش‌های موزاییکی خرابه‌های باستانی در ترکیه، سوریه و قبرس مشاهده شده است.]

Polytypic

* CA:

Psittacula krameri borealis (Neumann, 1915)

Global range: northwestern Pakistan to southeastern China and central Burma

Remarks: According to Hüe & Etchécopar (1970), this is the form that was introduced in Tehran and also in Iraq, Its natural range extends as far west as southeastern Baluchestan in Pakistan, and it is therefore possible that birds recorded in extreme southeastern Persian Baluchestan are of natural origin.

براساس نظر هوی و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این فرمی است که در تهران و عراق معرفی شده است. گستره طبیعی این گونه تا جنوب شرق بلوچستان در پاکستان رسیده و بنابراین احتمال دارد که پرندگان ثبت شده در منتهی‌الیه جنوب شرق بلوچستان ایران منشاء طبیعی داشته باشند.

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 399

PASSERIFORMES: Corvoidea

LANIIDAE

Lanius collurio Linnaeus, 1758
Syn: *Enneoctonus collurio* L., *Lanius cristatus*
En: Red-backed Shrike
Pr: Sang-Cheshm-e Posht-Sorkh سنگ‌چشم پشت‌سرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to northwestern and northern Iran east to Mazandaran, and passage migrant throughout much of Iran.
مهاجر تابستانه معمول در شمال غرب و شمال ایران به سمت شرق تا مازندران و مهاجر عبوری در بسیاری از مناطق کشور است.
Taxonomic notes: Subspecies *kobylini* hybridizes with *L. phoenicuroides* in the eastern Alborz of Semnan and Golestan (Paludan 1940; specimens in ZMUK).
زیرگونه *kobylini* در شرق البرز، سمنان و گلستان با سنگ‌چشم توراری (*L. phoenicuroides*) دورگه‌زایی دارد که نمونه‌هایی از آن در موزه جانورشناسی دانشگاه کپنهاگ نگهداری می‌شود.
Polytypic

* A:
Lanius collurio kobylini (Buturlin, 1906)
Syn: *Enneoctonus collurio* var. *fuscatus* Zarudny, 1903 [types: two males taken on 16–17 May 1898 at Chah-e Zirun well and Khvajeh Dow Chahi well, southeastern Khorasan], *Lanius cristatus kobylini* Buturlin
Global range: breeding in southeastern Europe to eastern Turkey and northwestern Iran; non-breeding in eastern and southern Africa
Remarks: The form known to breed in Iran and to occur commonly on migration. The nominate form, which breeds as far east as western Siberia and western Kazakhstan could, however, also occur on migration.
این فرم در ایران جوجه‌آوری داشته و به صورت معمول در زمان مهاجرت دیده می‌شوند. فرم *collurio* که به سمت شرق تا غرب سیبری و نیز درغرب قزاقستان جوجه‌آوری دارد، هم می‌تواند در زمان مهاجرت در کشور دیده شود.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Dementyev 1948- p 188, Diesselhorst 1962- p 10, Érard & Etchécopar 1970- p 77, Hüe & Etchécopar 1970- p 789, Paludan 1938- p 606, Roselaar 1995- p 156, Schüz 1957b- p 29, Schüz 1959- p 101, Stresemann 1928- p 370, Vaurie 1955d- p 3, Vaurie 1959- p 97, Zarudny 1911- p 222

Lanius isabellinus Hemprich & Ehrenberg, 1833
Syn: *Lanius collurio speculigerus, Lanius speculigerus* Taczanowski, 1874, *Otomela isabellina speculigera* Tacz., *Lanius cristatus isabellinus, Lanius collurio isabellinus* Hemprich & Ehrenberg, *Otomela isabellina* Hempr. & Ehr., *Saxicola isabellina*
En: Isabelline Shrike (Daurian Shrike)
Pr: Sang-Cheshm-e Dom-Sorkh سنگ‌چشم دم‌سرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread passage migrant; scarce winter visitor, mainly in southern Iran.
مهاجر عبوری معمول و گسترده؛ مهاجر زمستانه غیرمعمول، عمدتا در جنوب ایران.
Polytypic

* BB:
Lanius isabellinus isabellinus Hemprich & Ehrenberg, 1833
En: Rufous-tailed Shrike (Daurian)
Global range: breeding in northern China, Mongolia and southern Russia; non-breeding in Arabia and northeastern Africa
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Two other forms breed in China and winter in south Asia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. دو فرم دیگر در چین جوجه‌آوری داشته و زمستان را در جنوب شرق آسیا سپری می‌کنند.
Museum specimens: several in AMNH, BNHS, FMNH, NHMTashkent, SMNS, and ZISP, mostly from eastern Iran.
Ref: Dubois *et al.* 2000, Zarudny 1903- p 369, Zarudny 1911- p 221

Lanius phoenicuroides (Schalow, 1875)

Syn: *Lanius phoenicuroides*, *Lanius cristatus phoenicuroides*, *Lanius collurio phoenicuroides*, *Otomela phoenicuroides*, *Otomela phoenicuroides caniceps*, *Otomela phoenicuroides varia* Zarydny [holotype: a male from Kuh-e Kirmar (Khorasan), 8 June 1892], *Otomela phoenicuroides karelini* Bogd., *Otomela romanowi* Bogd.

En: Red-tailed Shrike, Rufous-tailed Shrike (Turkestan Shrike)

Pr: Sang-Cheshm-e Turāni سنگ‌چشم توراني

Global range: OR, breeding in central Asia to Pakistan; non-breeding in southwestern Asia, eastern Africa

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Fairly common summer visitor and passage migrant in southern and eastern Iran; uncommon in winter. Cited in various early references (Baker 1919- p 123, Capito 1931- p 925, Cumming 1905- p 687, Nikolsky 1886, Schüz 1957c- p 77, Ticehurst *et al.* 1925- p 727, Witherby 1903- p 535, Zarudny 1903- p 369, Zarudny 1911- p 222).

مهاجر تابستانه و مه‌اجر عبوری به نسبت معمول در جنوب و شرق ایران؛ در زمستان غیرمعمول؛ در برخی منابع قدیمی اشاره شده است (Baker 1919- p 123, Capito 1931- p 925, Cumming 1905- p 687, Nikolsky 1886, Schüz 1957c- p 77, Ticehurst *et al.* 1925- p 727, Witherby 1903- p 535, Zarudny 1903- p 369, Zarudny 1911- p 222).

Taxonomic notes: IOC splits *Lanius isabellinus* into *L. isabellinus* Hemprich & Ehrenberg, 1833 (in the EU region) and *L. phoenicuroides* (Schalow, 1875) (in the OR region). Clements & TiF also recognise *Lanius phoenicuroides* as a species while BirdLife does not.

آی.او.سی. *Lanius isabellinus* را به *Lanius isabellinus* (در منطقه اروپا) و *L. phoenicuroides* (در منطقه اورینتال) تقسیم می‌کند. کلمنتس و تی.ای.اف. *L. phoenicuroides* را به عنوان یک گونه در نظر می‌گیرند اما انجمن بین‌المللی پرندگان آن را بدین نحو در نظر نمی‌گیرد.

Monotypic

Lanius vittatus Valenciennes, 1826

Syn: *Collurio vittatus* Val.

En: Bay-backed Shrike

Pr: Sang-Cheshm-e Posht-Baluti سنگ‌چشم پشت‌بلوطی

Global range: EU

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Fairly common summer visitor to Baluchestan and Hormozgan, west to region of Bandar Abbas; also recorded in northeast.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در بلوچستان و هرمزگان تا بندرعباس؛ همچنین در شمال خراسان در دره هریرود ثبت شده است.

Polytypic

* A:

Lanius vittatus nargianus Vaurie, 1955

Global range: southeastern Turkmenistan to southeastern Iran, Afghanistan and western Pakistan

Type locality: Champ [Chanf], southern Persian Baluchestan

Remarks: The only form likely to occur in Iran. The nominate form occurs from central Pakistan eastwards to Nepal and central and south India.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم *vittatus* در پاکستان مرکزی به سمت شرق تا نپال و مرکز و جنوب هند حضور می‌یابد.

Museum specimens: several in AMNH, BMNH, KBIN, MNHN, NMHTashkent, ZISP and ZMA.

Ref: Desfayes & Praz 1978- p 25, Érard & Etchécopar 1970- p 78, Hüe & Etchécopar 1970- p 791, Vaurie 1959- p 104

Lanius schach Linnaeus, 1758

En: Long-tailed Shrike (Rufous-backed Shrike)

Pr: Sang-Cheshm-e Domgāh-Hanāyee (Dom-Derāz) سنگ‌چشم دمگاه‌حنایی (دم‌دراز)

Global range: OR, AU

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Uncertain; possibly a rare summer visitor to eastern Iran. Recorded on several occasions in northeastern Khorasan in 1890s (Zarudny 1901, Roselaar & Aliabadian 2009), but not seen again until 21 May 2013, when one was seen at Fariman dam (Seyed Mehdi Mirsayyar, pers. com.) and 10 August 2013, when one was seen in Bazangan Mountain Protected Area (A. Khani & M. Rezayi, pers. com.); found breeding near Ferdows in eastern Khorasan in July 2015 (H. Ostovari, pers, com.).

وضعیت نامشخص؛ احتمالا مهاجر تابستانه کمیاب در شرق ایران؛ چندین مرتبه در شمال شرق ایران در خراسان در دهه ۱۸۹۰ ثبت شده است (Zarudny 1901, Roselaar & Aliabadian 2009) اما مجددا دیده نشد تا این که در تاریخ ۲۱ می ۲۰۱۳ یک فرد در سد فریمان (سیدمهدی میرسیار، ارتباطات

شخصی) و روز ۱۰ آگوست ۲۰۱۳ که یک فرد در منطقه حفاظت شده کوه بزنگان (ع. خاری و م. رضایی، ارتباطات شخصی) مشاهده شد. بعد از این تاریخ، جوجه-آوری آن در نزدیکی فردوس در شرق خراسان در جولای ۲۰۱۵ گزارش شد (ح. استواری، ارتباطات شخصی).

Polytypic

* BB:
Lanius schach erythronotus (Vigors, 1831)
Syn: *Collurio erythronotus* Vigors, *Caudalanius erthronotus*
Global range: southern Kazakhstan to northeastern Iran, Afghanistan, Pakistan and north-central India
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Eight other forms occur in southern and eastern Asia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. هشت فرم دیگر در جنوب و شرق آسیا حضور می‌یابند.
Museum specimens: One male in ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 792, Vaurie 1959- p 105, Zarudny 1911- p 222

Lanius minor Gmelin, JF, 1788
En: Lesser Grey Shrike
Pr: Sang-Cheshm-e Khākestari-ye Kuchak سنگ‌چشم خاکستری کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to northern and western Iran, southeast in Zagros to Fars and perhaps Kerman highlands, common and widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه معمول در شمال و غرب ایران، جنوب شرق زاگرس تا فارس و احتمالا تا ارتفاعات کرمان است؛ به طور گسترده مهاجر عبوری معمول.

Monotypic

Lanius excubitor Linnaeus, 1758
Syn: *Lanius assimilis* Brehm.
En: Great Grey Shrike (Northern Shrike)
Pr: Sang-Cheshm-e Khākestari-ye Bozorg سنگ‌چشم خاکستری بزرگ
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; probably uncommon winter visitor to northern Iran.
وضعیت نامشخص؛ احتمالا مهاجر زمستانه در شمال ایران.

Polytypic

* BB:
Lanius excubitor homeyeri Cabanis, 1873
Syn: *Lanius Homeyeri* Cabanis, 1873, *Lanius excubitor leucopterus* Severtzov, *Lanius przewalskii* Bogdanov, 1881, *Lanius hemileucurus* [Description of Zarudny's '*hemileucurus*' fits *przewalskii*, but could also be *pallidirostris*; specimens from Khorasan, Sistan & Baluchestan, Semnan and Khuzestan need to be checked.]
Global range: breeding in southeastern Europe and southwestern Siberia; non-breeding in southwestern and central Asia
Remarks: Winters occasionally to the south Caspian region in October-March, and perhaps Azarbaijan. Occurrence of subspecies *przewalskii* in winter in Sistan & Baluchestan and Kerman north through Semnan to Khorasan and perhaps Golestan is probable and needs further research (Kaboli *et al.* 2016).
گاه در زمستان در ناحیه جنوبی خزر و احتمالا در آذربایجان در ماه‌های اکتبر تا مارس دیده می‌شود. حضور زیرگونه *przewalskii* در زمستان در سیستان و بلوچستان و کرمان به سمت شمال تا سمنان و خراسان و احتمالا در گلستان دیده می‌شود اما نیاز به پژوهش‌های آتی هست (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: several in BMNH, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Dementyev 1948- p 188, Hüe & Etchécopar 1970- p 783, Kaboli *et al.* 2016- p 396, Vaurie 1959- p 109, Witherby 1910- p 495, Zarudny 1911- p 222-223

Lanius meridionalis Temminck, 1820
En: Southern Grey Shrike
Pr: Sang-Cheshm-e Khākestari-ye Jonubi سنگ‌چشم خاکستری جنوبی
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident and winter visitor in southern Iran from Khuzestan to Baluchestan.
مقیم و مهاجر زمستانه به نسبت معمول در جنوب ایران از خوزستان تا بلوچستان.

Polytypic

* A:
Lanius meridionalis aucheri Bonaparte, 1853
Syn: *Lanius aucheri* Bonaparte, 1853, *Lanius excubitor aucheri, Lanius fallax* Finsch
Global range: east-central Sudan and northwestern Somalia northwest to Iraq and Iran
Type locality: Persia (no specific locality was given!)
Remarks: A common sedentary breeding bird in southern coastal lowlands, southern Fars, Kerman highlands, Sistan & Baluchestan, and southern Khorasan, co-occurring with *pallidirostris* in winter (Kaboli *et al.* 2016).
به صورت معمول ساکن دائمی و جوجه‌آور مناطق پست جنوب، جنوب فارس، ارتفاعات کرمان، سیستان و بلوچستان و جنوب خراسان است. در زمستان همراه با زی‌گونه *pallidirostris* دیده می‌شود (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: Many in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Capito 1931- p 925, Desfayes & Praz 1978- p 25, Hüe & Etchécopar 1970- p 783, Kaboli *et al.* 2016- p 397, Paludan 1938- p 584, 605, Porter & Aspinall 2010, Ticehurst *et al.* 1925- p 726, 727, Vaurie 1955d- p 18, Vaurie 1959- p 113, Zarudny 1903- p 374, Zarudny 1911- p 222

* BA:
Lanius meridionalis lahtora (Sykes, 1832)
Global range: Pakistan through central India and southern Nepal to western Bangladesh
Remarks: Southeastern Iran. Zarudny (1903) recorded it from Bampur. Blanford (1876) (after giving *L. aucheri* as a probable synonym) mentioned Gwater, Dasht, Bahu-Kalat, Mand, and Bam.
در جنوب ایران دیده شده است. زارودنی (Zarudny 1903) این فرم را از بمپور ثبت کرده است. بلانفورد (Blanford 1876) (بعد از ارائه احتمال این که این فرم با *L. aucheri* مترادف است)، این تاکسون را از گواتر، دشت، باهو کلات، مند و بم گزارش کرده است.
Museum specimens: Several specimens in FMNH, ZFMK and ZISP.
Ref: Blanford 1876, p. 136, Zarudny 1903- p 373, Zarudny 1911- p 222

Lanius pallidirostris Cassin, 1851
Syn: *Lanius grimmi, Lanius hemileucurus, Lanius assimilis*
En: Steppe Grey Shrike
Pr: Sang-Cheshm-e Khākestari-ye Dashti سنگ‌چشم خاکستری دشتی
Global range: EU, breeding in central Eurasia; non-breeding in southwestern Asia, northeastern Africa
Conservation status: Under review (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to steppe and desert fringes in northern Khorasan, also common winter visitor to Khuzestan, central Fars and southern coastal lowlands, and fairly common passage migrant in northern and central Iran (Kaboli *et al.* 2016). There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, and ZISP.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در مناطق استپی و حاشیه بیابان‌های شمال خراسان و همچنین مهاجر زمستانه معمول در خوزستان، مرکز فارس، سواحل پست جنوب و مهاجر عبوری به نسبت معمول در شمال و مرکز ایران است (Kaboli *et al.* 2016). نمونه‌های زیادی در موزه تاریخ طبیعی ریچمونت، موزه تاریخ طبیعی برتانیا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه تاریخ طبیعی پاریس، موزه تاریخ طبیعی تاشکند و موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ نگهداری می‌شود.
Taxonomic notes: Following King (1997) and Hernández *et al.* (2004), IOC splits *Lanius meridionalis* into *L. meridionalis*, Temminck, 1820 (in the EU, AF regions) and *L. pallidirostris* Cassin, 1851 (in the EU region). *Lanius meridionalis* (including *pallidirostris*), has often been included within *Lanius excubitor* (*e.g.* Scott & Adhami 2006). Clements lists *pallidirostris* as a subspecies of *L. meridionalis*; BirdLife is still reviewing the status of *L. pallidirostris*, and TiF does not accept *pallidirostris* as a separate species. *Lanius pallidirostris* has been mentioned in many references (Berlioz 1958- p 458, Capito 1931- p 925, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 783, Kaboli *et al.* 2016- p 397, Scott & Adhami 2006, Tourenq *et al.* 2000, Vaurie 1959- p 114, Witherby 1903- p 533, Zarudny 1889- p 764, Zarudny 1911- p 222).
براساس منبع کینگ (King 1997) و هرناندز و همکاران (Hernández *et al.* 2004)، آی.او.سی. *Lanius meridionalis* را به دو گونه (*L. meridionalis*) در اروپا و آفریقا و (*L. pallidirostris*) در منطقه اروپا مجزا می‌نماید. *Lanius meridionalis* اغلب شامل *Lanius excubitor* می‌شده است. کلمنتس تاکسون *pallidirostris* را به عنوان زی‌گونه‌ای از *L. meridionalis* تلقی می‌کند. انجمن بین‌المللی پرندگان هنوز وضع یت

pallidirostris را اعلام نهایی نکرده است و بی.آی.اف. اساسا تاکسون اخیر را به عنوان گونه مجزا احتساب نمی‌کند. *Lanius pallidirostris* در بسیاری از منابع پرندگان ایران ذکر شده است (Berlioz 1958- p 458, Capito 1931- p 925, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 783, Kaboli *et al.* 2016- p 397, Scott & Adhami 2006, Tourenq *et al.* 2000, Vaurie 1959- p 114, Witherby 1903- p 533, Zarudny 1889- p 764, Zarudny 1911- p 222).

Lanius senator Linnaeus, 1758
Syn: *Lanius auriculatus* P.L.S. Müller., *Lanius rufus* Gmelin, JF, 1788, *Phoneus senator*
En: Woodchat Shrike
Pr: Sang-Cheshm-e Sar-Hanāyee سنگ‌چشم سرحنایی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to northwestern Iran, Zagros and Kerman highlands, and passage migrant in west and south; uncommon in winter in southern coastal lowlands.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در شمال غرب ایران، زاگرس و ارتفاعات کرمان و مهاجر عبوری در غرب و جنوب؛ مهاجر زمستانه غیرمعمول در سواحل پست جنوب کشور.

Polytypic

* BA:
Lanius senator niloticus (Bonaparte, 1853)
Syn: *Lanius auriculatus parodirus, Lanius senator paradoxus* A.E. Brehm., *Phoneus senator niloticus*
Global range: breeding in Cyprus and southern Turkey to Iran; non-breeding in northeastern Africa
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in west and central Europe and north Africa. Hüe & Etchécopar (1970) and Vaurie (1959) included northern Iran within the breeding range of *L. s. senator*, but all *L. senator* breeding in Iran are now considered to be *niloticus*. Zarudny (1903) mentioned one specimen of *Lanius auriculatus* from Bampur River.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در غرب و مرکز اروپا و شمال آفریقا حضور می‌یابند. هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) و واری (Vaurie 1959) شمال ایران را به عنوان گستره جوجه‌آوری تاکسون *L. s. senator* در نظر می‌گیرند اما زیرگونه جوجه‌آور ایران اکنون *niloticus* تلقی می‌شود. زارودنی (Zarudny 1903) یک نمونه را از رودخانه بمپور گزارش کرده است.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, KBIN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, YPM, ZISP and ZMUK.
Ref: Capito 1931- p 925, Érard & Etchécopar 1970- p 78, Hüe & Etchécopar 1970- p 786, Paludan 1938- p 605, Roselaar 1995- p 158, Schüz 1959- p 101, Ticehurst *et al.* 1925- p 727, Tomlinson 1916- p 826, Vaurie 1955d- p 7, 9, Vaurie 1959- p 102-103, Witherby 1907- p 80, Zarudny 1903- p 367, Zarudny 1911- p 222

Lanius nubicus Lichtenstein, MHK, 1823
Syn: *Leucometopon nubicus*
En: Masked Shrike
Pr: Sang-Cheshm-e Pishāni-Sefid سنگ‌چشم پیشانی‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to Zagros oak forest from southern Azarbaijan to central Fars, scarce passage migrant in Khuzestan and along the Persian Gulf coast to Hormozgan and very scarce passage migrant in northern Iran.
مهاجر تابستانه غیرمعمول در جنگل‌های بلوط زاگرس از آذربایجان تا مرکز فارس، مهاجر عبوری کمیاب در خوزستان و در امتداد خلیج فارس به سمت هرمزگان و مهاجر عبوری بسیار کمیاب در شمال کشور.

Monotypic

ORIOLIDAE

Oriolus oriolus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Oriolus oriolus caucasicus* Zarudny, 1918 [Type locality: Astarabad, Gilan and Mazandaran]
En: Eurasian Golden Oriole
Pr: Pari-Shāhrokh پری شاهرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to northern Iran, common and widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه معمول در شمال ایران و مهاجر عبوری گسترده و معمول در کشور.

Monotypic

DICRURIDAE

Dicrurus macrocercus Vieillot, 1817
Syn: *Dicrurus ater* Hermann
En: Black Drongo
Pr: Buchangā-ye Siāh بوچانگای سیاه
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; possibly bred in Baluchestan in late 19th century (Roselaar & Aliabadian 2009), but not recorded again until December 2003 when a bird was seen on Qeshm Island, Hormozgan (Khaleghizadeh *et al.* 2011). There have been several records since then: single birds on Faror Island, Hormozgan, and in Dargaz, Sistan & Baluchestan in 2010 (Khaleghizadeh *et al.* 2011); a bird on Kish Island, Hormozgan, in December 2011 (S.A. Jebeli pers. comm.) and January 2012 (B. Shahandeh pers. obs.), and a bird in Chahbahar, Baluchestan, in December 2013 (A. Sangchooli pers. comm.).

سرگردان؛ احتمالا در قرن ۱۹ در بلوچستان ایران جوجه‌آوری داشته است (Roselaar & Aliabadian 2009) اما تا دسامبر ۲۰۰۳ یعنی زمان مشاهده یک فرد از آن در جزیره قشم، دیده نشده بود (Khaleghizadeh *et al*. 2011). مشاهداتی از یک فرد از این پرنده در جزایر قشم و فارور، درگز در سیستان و بلوچستان، در دسامبر ۲۰۱۱ (Khaleghizadeh *et al*. 2011) و ژانویه ۲۰۱۲ از جزیره کیش (س.ع. جبلی، ارتباطات شخصی) و همچنین در دسامبر ۲۰۱۳ از چابهار (ع. سنگچولی، ارتباطات شخصی) موجود است.

Polytypic

* BB:
Dicrurus macrocercus albirictus (Hodgson, 1836)
Global range: southeastern Iran and eastern Afghanistan to northern India, southeastern Tibet and northwestern Burma
Remarks: Vaurie (1958a, 1959) and Hüe & Etchécopar (1970) include Makran and Persian Baluchestan within the range of this form, based on three specimens (two females and a juvenile male) obtained by Zarudny along the Bampur River in August 1898 (Rosleaar & Aliabadian 2009). It is possible that the birds had bred in this area, but the only records since then have been of vagrants.

واری (Vaurie 1958a, 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) مکران و بلوچستان ایران را در گستره حضور این فرم ذکر کرده‌اند که براساس سه نمونه (دو ماده و یک نر نابالغ) به دست آمده توسط زارودنی در آگوست ۱۸۹۸ از رودخانه بمپور است (Rosleaar & Aliabadian 2009). این امکان وجود دارد که این پرنده جوجه‌آوری نیز داشته است اما رکوردهای اخیر تنها به صورت سرگردان است.

Museum specimens: There are two specimens in AMNH and one in NHMTashkent, all from Rud-e Bampur in August 1898.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 510, Vaurie 1958a- p 4, Vaurie 1959- p 120

Dicrurus leucophaeus Vieillot, 1817
En: Ashy Drongo
Pr: Buchangā-ye Khākestari بوچانگای خاکستری
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; first recorded in February 2014, when a bird was seen in Minab, Hormozgan (L. Khil, pers. com.). A juvenile was photographed in Bandar Abbas, Hormozgan in January 2016 (M. Ullman, pers. com.).

سرگردان؛ اولین رکورد از میناب در فوریه ۲۰۱۴ بوده است (ل. خیل، ارتباطات شخصی) و یک فرد جوان در ژانویه ۲۰۱۶ در بندرعباس عکاسی شد (م. اولمن، ارتباطات شخصی).

Polytypic

* DB:
Dicrurus leucophaeus longicaudatus Jerdon, 1862
Global range: breeding in eastern Afghanistan to central Himalayas; non-breeding to southern India and Sri Lanka
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form, *hopwoodi*, occurs east to eastern Himalayas, and other forms occur further east in Asia.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*hopwoodi*)در شرق هیمالیا و فرم‌های دیگر در شرق آسیا حضور می‌یابند.

MONARCHIDAE

Hypothymis azurea (Boddaert, 1783)
En: Black-naped Monarch
Pr: Magas-Gir-e Kākol-Siāh مگس‌گیر کاکل‌سیاه
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only recorded is of a female near Jask, Hormozgan, on 13 February 2011 (Alieslam 2014).
سرگردان؛ اولین رکورد متعلق به یک فرد ماده در نزدیکی جاسک، هرمزگان در فوریه ۲۰۱۱ بوده است (Alieslam 2014).

Polytypic

* DB:
Hypothymis azurea styani (Hartlaub, 1899)
Global range: India and Nepal to southeastern China and Vietnam
Remarks: The only form likely to occur in Iran. The form *ceylonensis* occurs in Sri Lanka. Other forms occur further east in Asia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*ceylonensis*)در سریلانکا حضور دارد. فرم‌های دیگر در شرق آسیا حضور می‌یابند.

CORVIDAE

Garrulus glandarius (Linnaeus, 1758)
En: Eurasian Jay
Pr: Jeijāq جی‌جاق
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in forests and woodland in northern and western Iran.
مقیم معمول در جنگل‌ها و درختزارها در شمال و غرب ایران.
Taxonomic notes: Vaurie (1954b) believed that *G. g. krynicki* is synonymous with *G. g. anatoliae*.
واری (Vaurie 1954b) بر این باور بود که *G. g. krynicki* با *G. g. anatoliae* مترادف است.
Polytypic

* A:
Garrulus glandarius anatoliae Seebohm, 1883
Syn: *Garrulus glandarius susianae* Keve, 1973
Global range: western Turkey to western Iran and northern Iraq
Type locality: synonym *G. g. susianae* from Zagros Mountains
Remarks: Western and southwestern Iran in the Zagros. Many authors have assigned the birds occurring in western and southern Iran to *G. g. atricapillus* Geoffroy Saint-Hilaire, I, 1832 (Blanford 1876, Harrison 1972, Hüe & Etchécopar 1970, Paludan 1938, Porter & Aspinall 2010, Schalow 1876, Vaurie 1954b, Vaurie 1959, Witherby 1903, Witherby 1907, Zarudny 1911), but these are now believed to be *anatoliae*.
در غرب و جنوب غرب زاگرس دیده می‌شود. بسیاری از پژوهشگران، پرندگانی که در غرب و جنوب دیده می‌شوند را زیرگونه *atricapillus* دانسته‌اند (Blanford 1876, Harrison 1972, Hüe & Etchécopar 1970, Paludan 1938, Porter & Aspinall 2010, Schalow 1876, Vaurie 1954b, Vaurie 1959, Witherby 1903, Witherby 1907, Zarudny 1911) اما اکنون اعتقاد بر این است که این‌ها فرم *anatoliae* هستند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent and ZMUK.
Ref: Blanford 1876- p 265, Dickinson 2003, Harrison 1972- p 289, Hüe & Etchécopar 1970- p 527, Madge 2009, Paludan 1938- p 590, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995, Schalow 1876- p 185, Vaurie 1954b- p 7, Vaurie 1959- p 140, Witherby 1903- p 518, Witherby 1907- p 106, Zarudny 1911- p 220

* BA:
Garrulus glandarius krynicki Kaleniczenko, 1839
Global range: northeastern Turkey and the Caucasus
Remarks: Northwestern Iran in Azarbaijan. Vaurie (1954b) examined specimens from Lake Orumiyeh.
در شمال غرب ایران در منطقه آذربایجان حضور دارد. واری (Vaurie 1954b) نمونه‌هایی را از دریاچه ارومیه بررسی کرده است.
Museum specimens: There are specimens from Maku, Tabriz, Maragheh and Basminz (Azarbaijan) in AMNH and FMNH.
Ref: Vaurie 1954b- p 7

* A:
Garrulus glandarius hyrcanus Blanford, 1873
Syn: *Garrulus hyrcanus* Blanford 1873, *Garrulus glandarius caspius* Seebohm, *Garrulus caspius*
Global range: southeastern Azerbaijan and northern Iran
Type locality: Anand (Mazandaran, South Caspian district)
Remarks: Northern Iran in the forests of the south Caspian region.
در شمال ایران در جنگل‌های ناحیه جنوبی خزر دیده می‌شود.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, MMUM, MNHN, NHMTashkent, SMNS, USNM, ZISP, ZMA, ZMB and ZMUK.
Ref: Berlioz 1958- p 461, Blanford 1873b- p 225, Blanford 1876- p 265, Buxton 1921- p 851, Dementyev 1948- p 193, Heinrich 1928- p 249, 251, Hüe & Etchécopar 1970- p 528, Nikolsky 1886, Paludan 1940- p 29, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1957b- p 25, Schüz 1959- p 139, Shestoperov 1927- p 372, Stresemann 1928- p 337, Vaurie 1954b- p 8, Vaurie 1959- p 141,Witherby 1910- p 515, Zarudny 1892- p 131, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 33, Zarudny 1911- p 220

Pica pica (Linnaeus, 1758)
Syn: *Pica caudata* L., *Pica europaea* Cuv., *Pica rustica*
En: Eurasian Magpie (Black-billed Magpie)
Pr: Zāqi زاغی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread resident, absent only from central deserts, southern lowlands, Sistan and Baluchestan.
به طور گسترده مقیم معمول در سطح کشور؛ این پرنده در بیابان‌های مرکزی، مناطق پست جنوب و زابل سیستان و بلوچستان حضور ندارد.
Polytypic

* BA:
Pica pica bactriana Bonaparte, 1850
Syn: *Pica pica laubmanni*
Global range: central Russia to Iran, northern India and Mongolia
Remarks: Accepted by most authors as the only form occurring in Iran.
این فرم بنا به نظر بسیاری از پژوهشگران، تنها فرمی است که در ایران دیده می‌شود.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, ROM, SMNS, UMMZ and ZSM.
Ref: Berlioz 1958- p 461, Buxton 1921- p 851, Diesselhorst 1962- p 11, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 81, Hüe & Etchécopar 1970- p 526, Paludan 1938- p 590, Paludan 1940- p 14, Trott 1947a- p 692, Vaurie 1954b- p 11, Vaurie 1959- p 150, Witherby 1910- p 515, Zarudny 1911- p 220

Podoces pleskei Zarudny, 1896
En: Iranian (Pleske's) Ground Jay
Pr: Zāq-e Bur-e Irani زاغ بور ایرانی
Global range: EU
[Type locality: Iran]
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: [Endemic.] Locally fairly common resident in central deserts east to Afghanistan border and south to northern Baluchestan. There are specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMW and ZISP.
بومی انحصاری؛ به طور محلی مقیم به نسبت معمول در بیابان‌های مرکزی به سمت شرق تا مرز افغانستان و به سمت جنوب تا شمال بلوچستان است . نمونه-هایی در موزه تاریخ طبیعی آمریکا، موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه تاریخ طبیعی وین و موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ وجود دارند.
Monotypic

Nucifraga caryocatactes (Linnaeus, 1758)
En: Spotted Nutcracker (Eurasian Nutcracker)
Pr: Zaq-e Khāldār زاغ خالدار
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant to northern Iran; there have been only two confirmed records: a bird near Fouman, Gilan, in March 2005, and 18 birds at Shorak-e Maleki near Mashad, Khorasan-e Razavi (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
به صورت سرگردان در شمال ایران دیده می‌شود؛ تنها دو ثبت موثق وجود دارد: یک پرنده اطراف فومن در اسفند ۱۳۸۳ و ۱۸ پرنده در سرخه ملکی نزدیک مشهد، خراسان رضوی (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
Polytypic

* CA:
Nucifraga caryocatactes macrorhynchos Brehm, CL, 1823
Global range: Ural Mountains to eastern Siberia and northeastern China
Remarks: Old reports of the occurrence of this species in Iran were based on Zarudny (1911) who listed it for the south Caspian region, but provided no further evidence of its occurrence. Roselaar & Aliabadian (2009) therefore removed the species from the Iran list. However, there have been two records in recent years of vagrants reaching northern Iran in winter (Khani & Bakhtiari 2010).
گزارشات قدیمی از حضور این گونه در ایران بر اساس نظر زارودنی (Zarudny 1911) بوده است که آن را برای ناحیه جنوبی خزر

فهرست نمود اما شواهدی پیرامون آن ذکر نمی‌کند. از این رو رزلار و علی آبادیان (Roselaar & Aliabadian 2009) این گونه را از فهرست فون پرندگان ایران حذف کردند. با این وجود، دو گزارش در سال‌های اخیر از پرندگان سرگردانی که زمستان‌ها در شمال ایران دیده شدند، وجود دارد (Khani & Bakhtiari 2010).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 530, Khani & Bakhtiari 2010, Schüz 1959- p 140, Vaurie 1959- p 157

Pyrrhocorax pyrrhocorax (Linnaeus, 1758)
Syn: *Pyrrhocorax alpinus* Vieil.
En: Red-billed Chough
Pr: Kalāq-e (Zāq-e) Nok-Sorkh کلاغ (زاغ) نوک‌سرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread resident.

به طور گسترده مقیم معمول.

Taxonomic notes: Trott (1947a- p 692) mentioned *Pyrrhocorax p. pyrrhocorax* for Shiraz, Lar valley and Tehran, but the nominate form, as now recognized, is confined to the British Isles.

ترات (Trott 1947a- p 692) *Pyrrhocorax p. pyrrhocorax* را برای شیراز، دره لار و تهران اشاره کرد اما فرم نمادین *pyrrhocorax* ، طوری که اکنون شناخته شده است، در جزایر کوچک انگلیس حضور دارد.

Polytypic

* A:
Pyrrhocorax pyrrhocorax docilis (Gmelin, SG, 1774)
Syn: *Corvus docilis* Gmelin, SG, 1774, *Pyrrhocorax pyrrhocorax pontifex* Stres., *Pyrrhocorax pontifex* (Cornish Chough)
Global range: southeastern Europe to Afghanistan and Pakistan
Type locality: "Tschurdost" [Javaher Dasht], Gilan; synonym *P. pontifex*: Pish Kuh Mt. (Mazandaran)
Remarks: The only form likely to occur in Iran.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, MNHN, NHMTashkent, NHMW, SMNS, UMMZ, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Berlioz 1958- p 461, Diesselhorst 1962- p 11, Érard & Etchécopar 1970- p 82, Hüe & Etchécopar 1970- p 531, Paludan 1938- p 590, Roselaar 1995- p 165, Schüz 1957b- p 19, Schüz 1959- p 139, Stresemann 1928- p 343, Vaurie 1954a- p 3-4, Vaurie 1955e- p 2, Vaurie 1959- p 161

Pyrrhocorax graculus (Linnaeus, 1766)
Syn: *Fregilus graculus*
En: Alpine Chough (Yellow-billed Chough)
Pr: Kalāq-e (Zāq-e) Nok-Zard کلاغ (زاغ) نوک‌زرد
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident at high altitude in the mountains of Azerbaijan, Alborz, Zagros and Kerman highlands; also locally in northern Khorasan.

مقیم به نسبت معمول در ارتفاعات مناطق کوهستانی آذربایجان، البرز، زاگرس و کرمان، همچنین به طور محلی در شمال خراسان است.

Taxonomic notes: Birds in northern Khorasan may belong to the larger Himalayan form *forsythi*, which also occurs in Afghanistan.

پرندگان شمال خراسان ممکن است به فرم بزرگتر هیمالیایی (*forsythi*)، که در افغانستان نیز حضور دارد، تعلق داشته باشند.

Polytypic

* BA:
Pyrrhocorax graculus graculus (Linnaeus, 1766)
Global range: Europe and northern Africa to northern Iran
Remarks: The form occurring in northwestern Iran east through the Alborz at least to Mazandaran (Vaurie 1959). Paludan's (1938) reports from Karun and Bisheh-Porem lie within the range of *digitatus*.

این فرم در شمال غرب به سمت البرز حداقل تا مازندران (Vaurie 1959) حضور می‌یابد. گزارش پالودان (Paludan 1938) از کارون و بیشه پورم در محدوده گستره حضور *digitatus* است.

Museum specimens: There are specimens from Push Kuh and Shah-Kuh (Mazandaran) in FMNH and ZMB.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 532, Paludan 1938- p 590, Schüz 1957b- p 17, Stresemann 1928- p 344, Vaurie 1959- p 162

* BA:
Pyrrhocorax graculus digitatus Hemprich & Ehrenberg, 1833
Global range: southeastern Turkey to Lebanon, Iraq and southwestern Iran
Remarks: Known from the western Zagros (Vaurie 1959) and presumably the form occurring throughout the Zagros east to Fars. There is a good series from Lorestan (Vaurie 1954a). The form occurring in the Kerman highlands does not appear to have been documented.
از غرب زاگرس شناخته شده است (Vaurie 1959) و احتمالا همین فرم در شرق آن تا فارس حضور دارد. نمونه‌هایی از لرستان موجود است (Vaurie 1954a). فرمی که در ارتفاعات کرمان حضور دارد، به نظر نمی‌رسد که مستند شده باشد.
Museum specimens: There are specimens from Dorud and Dow Polan (Lorestan, Bakhtiari) in AMNH, FMNH and NHMTashkent.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 532, Vaurie 1954a- p 6-7, Vaurie 1959- p 163

Coloeus (Clements, Birdlife and TiF: *Corvus*) *monedula* (Linnaeus, 1758)
Syn: *Lycos monedula* L., *Colœus monedula collaris* (Drummond)
En: Western Jackdaw (Eurasian Jackdaw)
Pr: Kalāq-e Gardan-Bur کلاغ گردن‌بور
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident and winter visitor in northern Iran.
مقیم معمول و مهاجر زمستانه در شمال ایران.
Polytypic

* BA:
Coloeus monedula soemmerringii (Fischer von Waldheim, 1811)
Syn: *Coloeus monedula soemmeringii* (Fischer)
Global range: eastern and southeastern Europe to south-central Siberis and western China
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Europe and North Africa.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در اروپا و شمال آفریقا حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 524, Paludan 1938- p 589, Paludan 1940- p 29, Roselaar 1995- p 166, Schüz 1959- p 138, Vaurie 1954b- p 15, Vaurie 1959- p 164

Corvus splendens Vieillot, 1817
En: House Crow (Indian House Crow)
Pr: Kalāq-e Hendi کلاغ هندی
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common resident along south coast from Bushehr to Baluchestan; introduced.
به طور محلی مقیم سواحل جنوب از بوشهر تا بلوچستان؛ گونه معرفی شده [غیربومی].
Polytypic

* CA:
Corvus splendens zugmayeri Laubmann, 1913
Global range: southern Iran from Bushehr east through Pakistan to north-central India
Remarks: All populations along the south coast of Iran are probably derived from birds that have arrived on board ship.
تمام جمعیت‌ها در امتداد سواحل جنوب ایران، احتمالا از پرندگانی که از طریق کشتی آمده‌اند، منشاء گرفته‌اند.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 518, Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1959- p 166

Corvus frugilegus Linnaeus, 1758
Syn: *Tympanocorax frugilegus*
En: Rook
Pr: Kalāq Siāh کلاغ سیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in northwestern Iran, abundant winter visitor in northern and western Iran south to central Fars.

متوسط معمول در شمال غرب ایران، مهاجر زمستانه فراوان در شمال و غرب ایران به سمت جنوب تا مرکز فارس.

Taxonomic notes: Iranian birds have bills that are markedly more slender than the those of the nominate form, and it is therefore possible that the form *tschusii* is valid.

پرندگان ایران منقارهایی خمیده‌تر از فرم نمادین دارند و بنابر این امکان دارد که فرم *tschusii* معتبر باشد.

Polytypic

* BA:
Corvus frugilegus frugilegus Linnaeus, 1758
Syn: *Corvus frugilegus tschusii* Hartert, *Tympanocorax frugilegus tschusii*
Global range: breeding in Europe to central Asia; non-breeding to northern Africa and southwestern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran, unless *tschusii* is found to be valid. Another form, *pastinator*, occurs in eastern Asia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است، مگر این که حضور *tschusii* معتبر اعلام شود. فرم دیگر *pastinator* در شرق آسیا حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Baker 1919- p 122, Diesselhorst 1962- p 11, Érard & Etchécopar 1970- p 82, Hüe & Etchécopar 1970- p 523, Paludan 1938- p 589, Paludan 1940- p 13, Roselaar 1995- p 167, Schüz 1959- p 138, Trott 1947a- p 692, Vaurie 1954b- p 17, Vaurie 1959- p 167, Zarudny 1911- p 220

Corvus corone Linnaeus, 1758
En: Carrion Crow
Pr: Kalāq-e Sharqi کلاغ شرقی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant in winter, perhaps formerly rare resident, last recorded near Mashad, Khorasan, on 1 February 1975 (Scott 2008).

در زمستان به صورت سرگردان؛ احتمالا قبلا متوسط کمیاب بوده است. آخرین بار در ۱ فوریه ۱۹۷۵ در مشهد ثبت شده است (Scott 2008).

Taxonomic notes: *Corvus corone* includes Oriental Crow *Corvus (c.) orientalis* (Scott & Adhami 2006).

گونه *Corvus corone* شامل *Corvus (c.) orientalis* است (Scott & Adhami 2006).

Polytypic

* BA:
Corvus corone orientalis Eversmann, 1841
En: Oriental Crow
Global range: central and eastern Asia
Remarks: According to Vaurie (1959), southern and eastern Khorasan. See Scott (2008) and Roselaar & Aliabadian (2009) for details of previous records. Nominate *corone* is confined to Western Europe.
براساس نظر واری (Vaurie 1959)، در جنوب و شرق خراسان دیده می‌شود. جزییات آخرین رکوردها توسط اسکات (Scott 2008) و رزلار (Roselaar & Aliabadian 2009) بیان شده است. فرم *corone* به غرب اروپا محدود شده است.
Museum specimens: There are a few specimens in BMNH, MNHN, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 82, Hüe & Etchécopar 1970- p 521, Roselaar & Aliabadian 2009, Scott 2008, Scott & Adhami 2006, Vaurie 1959- p 171

Corvus cornix Linnaeus, 1758
En: Hooded Crow
Pr: Kalāq-e Ablaq کلاغ ابلق
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Abundant resident; absent only from central deserts, southern coastal lowlands, Sistan and Baluchestan.

متوسط فراوان؛ این پرنده در بیابان‌های مرکزی، مناطق پست نواحی جنوب و سیستان و بلوچستان حضور ندارد.

Taxonomic notes: *Corvus cornix* has recently been split from *Corvus corone*, with the form *capellanus* (Mesopotamian Crow) now being a subspecies of *C. cornix*. There is a broad gap between the ranges of *sharpii* and *capellanus* in the southwest, with *capellanus* being confined to the humid plains, while *sharpii* occurs at some elevation in the hills. The barren foothills are devoid of crows. Many specimens in AMNH and FMNH from Kermanshah and Khuzestan are in need of identification.

گونه *Corvus cornix* اخیراً از *Corvus corone* جدا شده است با فرم *capellanus* (کلاغ بین النهرین) که اکنون به عنوان یک زیرگونه از *C. cornix* محسوب می‌شود. فاصله زیادی بین پراکنش *sharpii* و *capellanus* در جنوب غرب کشور وجود دارد، *capellanus* در دشت‌های مرطوب ولی *sharpii* در ارتفاعات مناطق تپه ماهوری حضور دارد. کلاغ‌ها در تپه‌ها و دامنه‌های بدون پوشش گیاهی وجود ندارند. نمونه‌های زیادی از کرمانشاه و خوزستان در موزه تاریخ طبیعی ریچرک موزه تاریخ طبیعی شیکاگو وجود دارند که زیاد به شناسایی دارند.

Polytypic

* BA:
Corvus cornix sharpii Oates, 1889
Syn: *Corvus sharpii* Oates, 1889
Global range: Balkans to western Siberia, central Asia and northern Iran
Remarks: A common and widespread resident in Iran, absent only from the central deserts, southwestern and southern lowlands, and Sistan & Baluchestan (Kaboli *et al.* 2016).
به طور گسترده متوهم معمول در ایران؛ تنها در بیابان‌های مرکزی، مناطق پست نواحی جنوب، جنوب غرب و سیستان و بلوچستان حضور ندارد (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHMTashkent, UMMZ, ZISP, ZMB and ZMUK.
Ref: Baker 1919- p 122, Berlioz 1958- p 461, Buxton 1921- p 851, Desfayes & Praz 1978- p 25, Érard & Etchécopar 1970- p 82, Harrison 1972- p 289, Hüe & Etchécopar 1970- p 521, Kaboli *et al.* 2016- p 573, Missone 1953- p 113, Paludan 1938- p 589, Paludan 1940- p 13, 29, Roselaar 1995- p 168, Schüz 1957b- p 25, Vaurie 1959- p 172, Witherby 1903- p 518, Witherby 1907- p 105, Witherby 1910- p 515, Zarudny 1903- p 316, Zarudny 1911- p 220

* BA:
Corvus cornix capellanus Sclater, PL, 1877
En: Mesopotamian Crow
Global range: eastern Iraq to southwestern Iran
Remarks: A fairly common resident in the lowlands of Khuzestan (Kaboli *et al.* 2016).
متوهم به نسبت معمول نواحی پست خوزستان است (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: there is one specimen from Siamansur (Khuzestan) in FMNH.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 522, Kaboli *et al.* 2016- p 573, Paludan 1938- p 589, Scott & Adhami 2006, Tomlinson 1916- p 825, Vaurie 1959- p 173, Witherby 1907- p 105, Zarudny 1911- p 220

Corvus macrorhynchos Wagler, 1827
En: Large-billed Crow (Jungle Crow)
Pr: Kalāq-e Jangali-ye Nok-Bozorg کلاغ جنگلی نوک‌بزرگ
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; possibly formerly rare resident in northeastern Khorasan, now extinct in Iran; the last record was of a bird near Kariz, Khorasan-e Razavi, on 14 November 1900 (Roselaar & Aliabadian 2009).
وضعیت نامشخص؛ احتمالا در گذشته متوهم کمیاب در شمال شرق خراسان بوده، اما اکنون در ایران منقرض شده است. آخرین رکورد در ۱۴ نوامبر ۱۹۰۰ نزدیک کاریز خراسان رضوی بوده است (Roselaar & Aliabadian 2009).

Polytypic

* BB:
Corvus macrorhynchos intermedius Adams, 1859
Global range: Afghanistan and Pakistan through the central Himalayas
Remarks: Found breeding along the Hari Rud in northeastern Khorasan in the 1890s and last recorded by Zarudny near Kariz, Khorasan, in 1900 (Roselaar & Aliabadian 2009). Zarudny (1911) listed it as a scarce breeder in Sistan, but did not mention it in his travel reports (Roselaar & Aliabadian 2009). This is the only form likely to occur in Iran. Another form, *tibetosinensis*, occurs in Tibet and Himalayas. Other forms occur further east in Asia.
در دهه ۱۸۹۰ میلادی در امتداد هریرود در شمال خراسان جوجه‌آوری داشته و آخرین مشاهده آن توسط زارودنی در سال ۱۹۰۰ از نزدیکی کاریز در خراسان بوده است (Roselaar & Aliabadian 2009). زارودنی (Zarudny 1911) آن را به عنوان جوجه‌آور کمیاب در سیستان فهرست کرده اما آن را در گزارشات سفر خود ذکر نکرده است (Roselaar & Aliabadian 2009). تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*tibetosinensis*) در تبت و هیمالیا دیده شده و سایر فرم‌ها در شرق آسیا حضور می‌یابند.
Museum specimens: There is a male from Pesh Robat (Hari Rud, Khorasan) in ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 520, Vaurie 1959- p 170

Corvus ruficollis Lesson, 1831
Syn: *Corvus umbrinus* Sundevall
En: Brown-necked Raven
Pr: Qorāb-e Gardan-Qahveie غراب گردن‌قهوه‌ای
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in desert areas and southern coastal lowlands.
موقع معمول در مناطق بیابانی و رخ سواحل پست جنوب.

Monotypic

Corvus corax Linnaeus, 1758
Syn: *Corax nobilis* L.
En: Northern Raven (Common Raven)
Pr: Qorāb-e Ma'muli غراب معمولی
Global range: NA, MA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in the uplands of northern and western Iran south to central Fars.
موقع معمول مناطق نسبتا مرتفع شمال و غرب ایران به سمت جنوب تا مناطق مرکزی فارس.

Taxonomic notes: Many authors have used the name *Corvus corax subcorax* for *Corvus corax laurencei* (e.g. Érard & Etchécopar 1970- p 83, Hüe & Etchécopar 1970- p 514, Paludan 1938- p 589, Vaurie 1954b- p 21, Vaurie 1959- p 176), but this is an invalid name because the type is a Brown-necked Raven *C. ruficollis* (Hume 1873, Cramp & Perrins 1994- p 246). The ORL adopts the name *Corvus (corax) laurencei* Punjab Raven, a treatment that notes that all *corax*-related taxa are in need of revision (Parkin & Knox 2010) because molecular data are incomplete and in part contradictory.
مولفین زیادی از *Corvus corax subcorax* برای *Corvus corax laurencei* استفاده کرده‌اند (Érard & Etchécopar 1970- p 83, Hüe & Etchécopar 1970- p 514, Paludan 1938- p 589, Vaurie 1954b- p 21, Vaurie 1959- p 176) اما این نام نامعتبر است چون این نمونه تایپ یک غراب گردن‌قهوه‌ای *C. ruficollis* است (Hume 1873, Cramp & Perrins 1994- p 246). چک لیست پرندگان خاورمیانه نام غراب پنجاب را برای *Corvus (corax) laurencei* می‌پذیرد، مطلبی که اشاره می‌کند همه تاکسون‌های مرتبط به *corax* نیاز به اصلاح دارند (Parkin & Knox 2010) اما داده‌های مولکولی ناقص و در موارد متناقض هستند.

Polytypic

* BA:
Corvus corax corax Linnaeus, 1758
Global range: northwestern Europe through central Europe to central Siberia
Remarks: The form occurring in northwestern and northern Iran south of the Caspian (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
این فرم در شمال غرب و شمال ایران در جنوب دریای خزر حضور دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are a few specimens in ZMB.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 514, Kaboli *et al.* 2016- p 577, Roselaar 1995- p 170, Schüz 1957b- p 19, Stresemann 1928- p 335, Vaurie 1959- p 175

* BB:
Corvus corax laurencei Hume, 1873
Global range: Greece, Cyprus and Turkey to western China and northern India
Remarks: The form occurring in western Iran along the Zagros to Fars and Khuzestan, and in eastern Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
این فرم در غرب ایران در امتداد زاگرس تا فارس و خوزستان و رخ شرق کشور حضور دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, ZISP and ZMUK.
Ref: Capito 1931- p 923, Érard & Etchécopar 1970- p 83, Hüe & Etchécopar 1970- p 514, Kaboli *et al.* 2016- p 577, Paludan 1938- p 589, Tomlinson 1916- p 825, Vaurie 1954b- p 21, Vaurie 1959- p 176, Witherby 1907- p 104, Zarudny 1911- p 219

PASSERIFORMES: Bombycilloidea

BOMBYCILLIDAE

Bombycilla garrulus (Linnaeus, 1758)
En: Bohemian Waxwing (Waxwing)
Pr: Bāl-Lāki بال‌لاکی
Global range: EU, NA
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare winter visitor, mainly to northern Iran.

مهاجر زمستانه کم‌یاب عمدتا در شمال ایران.

Polytypic

* CA:
Bombycilla garrulus garrulus (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in northern Europe and northern Asia; non-breeding to western Europe and central and eastern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs in North America.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در شمال آمریکا حضور می‌یابد.

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 793, Schüz 1959- p 102, Vaurie 1959- p 178

HYPOCOLIIDAE

Hypocolius ampelinus Bonaparte, 1850
En: Grey Hypocolius
Pr: Mivehkhār میوه‌خوار
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common summer visitor to lowlands of southern Iran, recently found breeding in Dasht-e Kavir; rare in southern Iran in winter.

به طور محلی مهاجر تابستانه در مناطق پست جنوب ایران، اخیرا جوجه‌آوری آن در دشت کویر مشخص شده است. به صورت کمیاب زمستان‌ها در جنوب دیده می‌شود.

Monotypic

PASSERIFORMES: Sylvioidea

PARIDAE

Poecile (Birdlife: *Parus*) *lugubris* (Temminck, 1820)
En: Sombre Tit
Pr: Charkhrisak-e Sar-Siāh چرخ‌ریسک سرسیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in open woodland in Zagros and Kerman highlands, also locally in northern Azarbaijan.

متداول به نسبت معمول در جنگل‌های باز زاگرس و بلندی‌های کرمان و همچنین به صورت محلی در شمال آذربایجان.

Polytypic

* CA:
Poecile (Birdlife: *Parus*) *lugubris anatoliae* (Hartert, 1905)
Global range: Asia Minor south to northern Israel
Remarks: This is thought to be the form occurring in the Kalibar Mountains in northern Azarbaijan (Kaboli *et al.* 2016), as this region is very close to the range of *anatoliae* in eastern Turkey (Roselaar 1995). The taxon *anatoliae* probably grades into *dubius* in eastern Kordestan or northwestern Zagros (Vaurie 1959).

به نظر می‌رسد که این فرم در کوه‌های کالیبر [ارسباران]در شمال آذربایجان حضور می‌یابد (Kaboli *et al.* 2016)، چون این منطقه بسیار نزدیک به گستره حضور در شرق ترکیه است (Roselaar 1995). تاکسون مزبور احتمالا در شرق کردستان یا شمال غرب زاگرس به فرم *dubius* تبدیل می‌شود (Vaurie 1959).

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 540, Kaboli *et al.* 2016- p 498, Roselaar 1995- p 138, Vaurie 1959- p 483

* A:
Poecile (Birdlife: *Parus*) *lugubris dubius* (Hellmayr, 1901)
Syn: *Pocile lugubris persica* Pražák, 1895
Global range: western Iran
Type locality: synonym, *Poecile lugubris persica* Pražák, 1895, Sarkhun, Iran (see Mlíkovský 2011d), preoccupied by *Parus caeruleus persicus* Blanford, 1873
Remarks: A common resident in the Zagros from Kermanshah to Fars (Kaboli *et al.* 2016, Vaurie 1959).

متداول معمول منطقه زاگرس از کرمانشاه تا فارس است (Kaboli *et al.* 2016, Vaurie 1959).

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NMHTashkent, UMMZ and ZMUK.
Ref: Blanford, 1873b, Desfayes & Praz 1978- p 29, Hüe & Etchécopar 1970- p 540, Kaboli *et al.* 2016- p 498, Paludan 1938- p 604, Vaurie 1950a- p 2-4, Vaurie 1959- p 484, Witherby 1903- p 529, Witherby 1907- p 93, Zarudny 1911- p 218

* A:
Poecile (Birdlife: *Parus*) *lugubris kirmanensis* (Koelz, 1950)
Syn: *Parus lugubris kirmanensis* Koelz, 1950
Global range: southeastern Iran
Type locality: Deh-Bakri, west of Bam, Kerman
Remarks: Southern Iran, in the region of Kerman and nearby Jebal Barez Range (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).

در جنوب ایران، در منطقه کرمان و نزدیکی سلسله جبال بارز دیده می‌شود (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are specimens from Deh Bakri, Dehe-Disk, Guragan and Maskun, Askun in AMNH, FMNH, UMMZ, USNM.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 540, Kaboli *et al.* 2016- p 498, Vaurie 1950a- p 2-4, Vaurie 1959- p 484

Poecile (Birdlife: *Parus) hyrcanus* Zarudny & Loudon, 1905
En: Caspian Tit
Pr: Charkhrisak-e Hirkāni (Khazari) چرخ‌ریسک هیرکانی (خزری)
Global range: EU; southeastern Azerbaijan and northern Iran
[Type locality: Rustam-Abad, Gilan]
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident, confined to the south Caspian forests from Gilan to Golestan.

مقیم به نسبت معمول در محدود جنگل‌های خزری از گیلان تا گلستان.

Taxonomic notes: Recent studies have revealed that the Caspian Tit is a member of the *montanus/palustris* complex, and not sister to Sombre Tit *P. lugubris* (Johansson *et al.* 2013). The type locality is Rustam-Abad (Gilan). See Scott (2008) and Loskot (2014) for details of all records of the Caspian Tit. TiF and Clements list it as a separate species but BirdLife still treats it as a subspecies of *P. lugubris*.

مطالعات اخیر نشان داد که چرخ ریسک خزری متعلق به مجموعه گونه‌ای *montanus/palustris* است (Johansson *et al.* 2013) و گونه خواهری برای چرخ‌ریسک سرسیاه (*P. lugubris*) نیست. نمونه تایپ از رستم‌آباد گیلان بوده است. بی.ای.اف. و کلمنتس آن را گونه‌ای مجزا دانسته، در حالی که انجمن بین-المللی پرندگان آن را زیرگونه‌ای از *P. lugubris* طبقه‌بندی می‌کند.

Ref: Dementyev 1948- p 188, Hüe & Etchécopar 1970- p 540, Kaboli *et al.* 2016- p 499, Schüz 1959- p 121, Scott 2008, Scott & Adhami 2006, Stresemann 1928- p 369, Vaurie 1950a- p 2-4, Vaurie 1959- p 484, Witherby 1910- p 505, Zarudny 1911- p 218, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1905- p 76, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 30. Also, there are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH and ZISP.
Monotypic

Periparus (Birdlife: *Parus*) *ater* (Linnaeus, 1758)
En: Coal Tit
Pr: Charkhrisak-e Pas-e-Sar-Sefid چرخ‌ریسک پس‌سر سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in forest of northern Azarbaijan, south Caspian region and northern Khorasan; present status in Zagros uncertain.

مقیم معمول جنگل‌های شمال آذربایجان، جنگل‌های خزری و شمال خراسان است؛ وضعیت حضور فعلی آن در زاگرس نامعلوم است.

Taxonomic notes: The birds occurring in the forests of the Kalibar Mountains in northern Azarbaijan are more likely to be large thick-billed *michalowski* from nearby Transcaucasia; further research is needed. It has also been suggested that *gaddi* may not be separable from *phaeonotus* (Kirwan & Grieve 2010); here again further research of specimens in ZISP is needed.

پرندگان واقع در جنگل های کوه‌های کالیبر در شمال آذربایجان، احتمالا از زیرگونه منقارکلفت *michalowski* قفقاز هستند؛ تحقیقات بیشتر مورد نیاز است. همچنین پیشنهاد شده است که زیرگونه *gaddi* ممکن است از زیرگونه *phaeonotus* قابل تفکیک نیستند (Kirwan & Grieve 2010)؛ این موضوع نیز نیاز به تحقیق بیشتر در مورد نمونه‌های موجود در موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ (ZISP) است.

Polytypic

* A:
Periparus (Birdlife: *Parus*) *ater gaddi* Zarudny, 1911
Syn: *P[eriparus] phaeonotus gaddi* Zarudny, 1911
Global range: [northern Iran (Gilan to Golestan)]
Type locality: Rostam-Abad (Gilan)
Remarks: Restricted to the forests on the northern slopes of the Alborz east to Golestan (Kaboli *et al.* 2016).

در جنگل‌های شمال البرز تا ناحیه گلستان دیده می‌شود (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, MNHN, SMNS, USNM, ZISP, and ZMB.
Ref: Buxton 1921- p 862, Dementyev 1948- p 189, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 108, Heinrich 1928- p 248, Hüe & Etchécopar 1970- p 543, Kaboli *et al.* 2016- p 500, Kirwan & Grieve 2010, Schüz 1957b- p 25, Schüz 1959- p 121, Stresemann 1928- p 368, Vaurie 1950a- p 4, Vaurie 1959- p 495, Zarudny 1911- p 236, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 31

* A:
Periparus (Birdlife: *Parus*) *ater chorassanicus* Zarudny & Bilkevitch, 1911
Global range: southwestern Turkmenistan and northeastern Iran
Type locality: Khorasan (types from Gululi Dagh, Kuh-e Kirmar, Kara-Ilkhi, Goudan, Gish Dagh, Hazar Masjed and Karizun)
Remarks: Found in northeastern Iran from the mountains north and south of Bojnord east to the

mountains above Torbat-e Jam (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016). According to Érard & Etchécopar (1970), this form grades into *gaddi* in the Dasht and Dolat-Abad area (Semnan).

در شمال شرق ایران از کوه‌های اطراف بجنورد به سمت شرق تا کوه‌های شمال تربت جام حضور دارد (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016). براساس نظر ارارد و اچکوپار (Érard & Etchécopar 1970) این فرم در ناحیه منطقه دشت و دولت اباد (سمنان) به فرم *gaddi* می‌گراید.

Museum specimens: There are several specimens in MCZ, NHMTashkent and ZISP.

Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 108, Hüe & Etchécopar 1970- p 543, Kaboli *et al.* 2016- p 500, Kirwan & Grieve 2010, Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1959- p 496

* A:

Periparus (Birdlife: *Parus*) *ater phaeonotus* (Blanford, 1873)

Syn: *Parus phaenotus* Blanf., 1873

Global range: southwestern Iran

Type locality: oak forest at 5000-7000 feet near Shiraz

Remarks: Said to occur in the Zagros in southwestern and southern Iran on the basis of several old specimens from Bakhtiari and Fars (Vaurie 1959)

حضور آن در زاگرس در جنوب غرب و جنوب ایران بر اساس نمونه‌های متعدد و قدیمی از منطقه بختیاری و فارس (Vaurie 1959) بیان شده است.

Museum specimens: There are several specimens from Bakhtiari and Fars in BMNH and ZISP.

Ref: Blanford 1873a- p 88, Blanford 1876- p 228, Érard & Etchécopar 1970- p 108, Hüe & Etchécopar 1970- p 543, Kaboli *et al.* 2016- p 500, Kirwan & Grieve 2010, Nikolsky 1886, Paludan 1938- p 604, Shestoperov 1927- p 372, Vaurie & Snow 1957- p 20, Vaurie 1959- p 495, Witherby 1910- p 505, Zarudny 1889- p 788, Zarudny 1892- p 126, Zarudny 1903- p 328, Zarudny 1911- p 218

Parus major Linnaeus, 1758

En: Great Tit

Pr: Charkhrisak-e Bozorg چرخ‌ریسک بزرگ

Global range: EU

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Common and widespread resident in northern and western Iran south to Khuzestan and Fars, and locally also in Kerman highlands.

متداول گسترده و معمول در شمال و غرب ایران به سمت جنوب تا خوزستان و فارس و به طور محلی در بلندی‌های کرمان.

Taxonomic notes: Great Tits of the *cinereus* group of subspecies have recently been split off from the *major* group as a separate species, Cinereous Tit *Parus cinereus* (Päckert *et al.* 2005, Eck & Martens 2006, Collar 2007). Version 4.1 of the IOC List listed *intermedius* as a subspecies of *P. cinereus*, but the most recent version of the IOC list (v.5.4), Clements and Dickinson & Christidis (2014) place *intermedius* under *P. major*. Many authors have treated *bokharensis* as a separate species, Turkestan Tit (e.g. Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Scott *et al.* 1975, Scott 2008, Scott & Adhami 2006, Roselaar & Aliabadian 2009, Kaboli *et al.* 2016), but this form has recently been treated as a subspecies of *Parus major* (Eck & Martens 2006, Kvist *et al.* 2007, IOC, Clements).

چرخ‌ریسک‌های گروه زیرگونه‌ای *cinereus* اخیرا از گروه *major*، به عنوان یک گونه *Parus cinereus* جدا شده‌اند (Päckert *et al.* 2005, Eck & Martens 2006, Collar 2007). نسخه ۴.۱ چک لیست آی.او.سی. *intermedius* را به عنوان یک زیرگونه از *P. cinereus* لیست می‌کند اما نسخه‌های نهایی (۵.۴)، کلمنتس و دیکینسون و کرستیدیس (Dickinson & Christidis 2014)، *intermedius* را جزء *P. major* می‌شمارد. همچنین مولفین زیادی *bokharensis* را به عنوان گونه جداگانه، چرخ‌ریسک ترکستان محسوب می‌کنند (برای مثال Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Scott *et al.* 1975, Scott 2008, Scott & Adhami 2006, Roselaar & Aliabadian 2009, Kaboli *et al.* 2016) اما این فرم اخیرا به عنوان یک زیرگونه از *Parus major* تلقی می‌شود (Eck & Martens 2006, Kvist *et al.* 2007, IOC, Clements).

Polytypic

* BA:

Parus major major Linnaeus, 1758

Syn: *Parus major caucasicus* Domaniewski, 1933

Global range: mainland Europe to western and south-central Siberia, the Caucasus and Asia Minor

Remarks: Northwestern Iran in Azarbaijan and Ardabil (Vaurie 1959).

در شمال غرب ایران در منطقه آذربایجان و اردبیل است (Vaurie 1959).

Museum specimens: There are several specimens in BMNH, FMNH, UMMZ.

Ref: Buxton 1921- p 861, Hüe & Etchécopar 1970- p 536, Kaboli *et al.* 2016- p 501, Roselaar 1995- p 143, Vaurie 1950a- p 13, 17, 33, Vaurie & Snow 1957- p 28, Vaurie 1959- p 510,Witherby 1907- p 93, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 30

* A:
Parus major karelini Zarudny, 1910
Syn: *Parus maior caspius* Zarudnyj & Loudon, 1905, preoccupied by *Parus Caspius* Gmelin, SG, 1774, a synonym of *Motacilla Cinerea* Tunstall, 1771. [The name was therefore replaced with *P. m. kareli* in order to reduce confusion, although this form was described later.]
Global range: southeastern Azerbaijan and northwestern Iran
Type locality: synonym *Parus major caspius* Zarudny & Loudon, 1905, lowlands of Caspian provinces
Remarks: The form occurring in the Caspian plains and foothills east to Gorgan (Kaboli *et al.* 2016).
این فرم در دشت‌ها و مناطق کوهپایه‌ای جنوب خزر به سمت شرق تا گرگان حضور دارد (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, MNHM, NMP, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, USNM, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Berlioz 1958- p 458, Buxton 1921- p 861, Dementyev 1948- p 189, Heinrich 1928- p 242, Kaboli *et al.* 2016- p 501, Paludan 1940- p 42, Schüz 1957b- p 25, Schüz 1959- p 120, Shestoperov 1927- p 372, 376, 377, Stresemann 1928- p 366, Vaurie 1950a- p 17, 20, 21, Vaurie & Snow 1957- p 29, Witherby 1910- p 505, Zarudny 1911- p 218, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 23

* A:
Parus major blanfordi Pražák, 1894
Syn:*Parus major zagrossiensis* Zarudny & Loudon, 1905
Global range: northern Iraq, north-central and southwestern Iran
Type locality: Persia, the type is from Tehran (see Mlíkovský 2011d- p 58); synonym *Parus major zayrossiensis* [sic] Zarudny & Loudon, 1905, Zagros Mountains, southwestern Iran, corrected to *zagrossiensis* by Zarudny 1911
Remarks: This form occurs from Kordestan and Zanjan throughout the Zagros, along the southern slopes of Alborz, and in the eastern Alborz from Gorgan to the Dasht area near the Golestan/Khorasan border, extending in the south to Kerman and Fars (Kaboli *et al.* 2016).
این فرم در کردستان و زنجان، سراسر زاگرس تا کرمان و فارس، در امتداد شیب‌های جنوبی البرز و شرق البرز از گرگان تا منطقه دشت مرز بین خراسان و گلستان حضور دارد (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHMW, UMMZ, USNM, ZMUK and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 861, Desfayes & Praz 1978- p 29, Diesselhorst 1962- p 22, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 108, Hüe & Etchécopar 1970- p 536, Kaboli *et al.* 2016- p 501, Paludan 1938- p 584, 603, Schüz 1957d- p 76, Trott 1947a- p 696, Vaurie 1950a- p 17, 21, 22, 33, Vaurie 1959- p 512, Vaurie & Snow 1957- p 29, Witherby 1907- p 93, Witherby 1910- p 505, Zarudny 1911- p 218, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1905d- p 108-109

* BB:
Parus major bokharensis Lichtenstein, MHK, 1823
Syn: *Parus bocharensis* Licht.
En: Bokhara Great Tit. The name Turkestan Tit was formerly used for *P. bokharensis* which included the subspecies *turkenstanicus*, now also treated as a subspecies of *major*.]
Global range: Turkmenistan and northern Afghanistan to south-central Kazakhstan and Uzbekistan
Remarks: An uncommon resident, confined to lowlands in northeastern Khorasan (Kaboli *et al.* 2016).
موجود غیرمعمول در محدوده مناطق پست شمال خراسان است (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are a few specimens from Pish Robat (Hari Rud, Khorasan) in NHMTashkent and from Khunduz (Golestan [Zarudny's own words on the labels: "Khunduz, Persia, 30 werst [~ km] north of Gumbet-Kabuz"]) in ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 538, Kaboli *et al.* 2016- p 502, Roselaar & Aliabadian 2009, Scott 2008, Scott *et al.* 1975- p 320, Scott & Adhami 2006, Vaurie 1959- p 516, Zarudny 1886- p. 305, Zarudny 1903- p 326, Zarudny 1911- p 219, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1905d- p 109

* BA:
Parus major intermedius Zarudny, 1890
Syn: *Parus major jitnikowi* Zarudnyj, 1910, *Parus transcaspius* Zarudnyj, 1893
Global range: northeastern Iran and southwestern Turkmenistan
Remarks: The common grey-backed and white-bellied form in northeastern Iran, occurring from eastern Golestan (east from Maraveh Tappeh) to eastern Khorasan (Kaboli *et al.* 2016).
فرم معمول با پشت خاکستری و شکم سفید در شمال شرق ایران از گلستان (از شرق مراوه تپه) تا شرق خراسان حضور دارد (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, UMMZ and ZISP.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 108, Hüe & Etchécopar 1970- p 536, Kaboli *et al.* 2016- p 501, Vaurie 1950a- p 18, 22-24, 34, Vaurie 1959- p 512, Zarudny [Zaroudnoï] 1894a- p 364, Zarudny 1903- p 326, Zarudny 1911- p 219

Cyanistes (Birdlife: *Parus*) *caeruleus* (Linnaeus, 1758)
En: Eurasian Blue Tit
Pr: Charkhrisak-e Sar-Ābi چرخ‌ریسک سرآبی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in forests of northern and western Iran south to central Fars, locally common winter visitor in northern Iran.

متوسط معمول در جنگل‌های شمال و زون غرب ایران به سمت جنوب تا فارس، به صورت محلی مهاجر زمستانه معمول در شمال کشور.

Taxonomic notes: Witherby (1910- p 506) mentioned five specimens of *C. c. caeruleus* from south Caspian region. The birds occurring in the south Caspian region are now assigned to *raddei*, and as it is highly unlikely that two sedentary subspecies of *Cyanistes caeruleus* could occur sympatrically in the Caspian region of Iran, it seems likely that Witherby's specimens were birds that would now be assigned to *raddei*.

ویتبای پنج نمونه از زیرگونه *C. c. caeruleus* را از جنوب خزر ذکر نمود. پرندگانی که در جنوب خزر حضور دارند اکنون در فرم *raddei* طبقه بندی شده و بسیار نامحتمل است که این دو زیرگونه ساکن به صورت همبوم در ناحیه جنوب خزر دیده شوند. به نظر می‌رسد نمونه‌های ویتبای به فرم *raddei* تعلق داشته باشند.

Polytypic

* BA:
Cyanistes (Birdlife: *Parus*) *caeruleus satunini* Zarudny, 1908
Global range: Crimean Peninsula, Caucasus, eastern Turkey and northwestern Iran
Remarks: Northwestern Iran from Azarbaijan south to eastern Kordestan and Hamadan (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970), grading into *persicus* in Hamadan (AMNH, FMNH, UMMZ).

شمال غرب ایران از آذربایجان به سمت جنوب تا کردستان و همدان حضور دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970) که در منطقه همدان به زیرگونه *persicus* می‌گراید.

Museum specimens: There are specimens in AMNH, FMNH and UMMZ.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 541, Kaboli *et al.* 2016- p 503, Vaurie 1950a- p 5-9, Vaurie 1959- p 504, Zarudny [Sarudny] 1908- p 6, Zarudny 1911- p 218

* A:
Cyanistes (Birdlife: *Parus*) *caeruleus raddei* Zarudny, 1908
Global range: northern Iran
Type locality: provinces of Astarabad, Mazandaran, Gilan
Remarks: Northern Iran in the Caspian forests and plains from Gilan east to Golestan (Kaboli *et al.* 2016).

در شمال ایران در جنگل‌ها و مناطق جلگه‌ای خزر از گیلان به سمت شرق تا گلستان حضور دارد (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are many specimens in AMMH, BMNH, FMNH, MCZ, NHMTashkent, UMMZ, USNM, ZISP, ZMB and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 862, Dementyev 1948- p 188, Diesselhorst 1962- p 22, Dubois *et al.* 2000, Heinrich 1928- p 251, 252, Hüe & Etchécopar 1970- p 542, Kaboli *et al.* 2016- p 503, Paludan 1940- p 42, Schüz 1957b- p 25, Schüz 1959- p 121, Stresemann 1928- p 367, Vaurie 1950a- p 5-9, Vaurie 1959- p 504, Zarudny [Sarudny] 1908- p 5, Zarudny 1911- p 218, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 31

* A:
Cyanistes (Birdlife: *Parus*) *caeruleus persicus* (Blanford, 1873)
Syn: *Parus persicus* Blanford 1873
Global range: southwestern Iran
Type locality: oak forests near Shiraz
Remarks: The form occurring from western Kordestan and Kermanshah southeast through Zagros to central Fars (Kaboli *et al.* 2016), This form grades into *satunini* in Hamadan (Hüe & Etchécopar 1970).

این فرم از غرب کردستان تا کرمانشاه به سمت جنوب شرق در امتداد زاگرس تا مرکز فارس حضور دارد (Kaboli *et al.* 2016). این فرم در منطقه همدان به فرم *satunini* می‌گراید (Hüe & Etchécopar 1970).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHM, NHMTashkent, UMMZ and ZMUK.
Ref: Blanford 1873a- p 89, Blanford 1876- p 230, Buxton 1921- p 862, Hüe & Etchécopar 1970- p 542, Kaboli *et al.* 2016- p 503, Nikolsky 1886, Paludan 1938- p 604, Porter & Aspinall 2010, Shestoperov 1927- p 372, Vaurie 1950a- p 5-9, Vaurie 1957b- p 10, Vaurie 1959- p 504, Witherby 1903- p 530, Witherby 1907- p 94, Zarudny 1886- p 305, Zarudny 1892- p 126, 127, Zarudny 1911- p 218

REMIZIDAE

Taxonomic notes: In the past, all the three species of *Remiz* occurring in Iran were lumped in *R. pendulinus*.

ه ر سه گونه *Remiz* که در ایران حضور دارند، در گذشته تحت تاکسون *R. pendulinus* با هم ادغام بودند.

Remiz pendulinus (Linnaeus, 1758)

En: Eurasian Penduline Tit

Pr: Charkhrisak-e Posht-Baluti-ye Ma'muli چرخ‌ریسک پشت‌بلوطی معمولی

Global range: EU

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Fairly common summer visitor to northwestern Iran, widespread passage migrant and winter visitor.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در شمال غرب ایران، مهاجر عبوری و زمستانه گسترده.

Polytypic

* A:
Remiz pendulinus menzbieri (Zarudny, 1913)
Syn: *Anthoscopus pendulinus persimilis* Hartert
Global range: southern and eastern Turkey and Syria to Armenia and northwestern Iran
Type locality: lower Karun River
Remarks: A rather common breeding bird in northwestern Iran, occurring southeast through Zagros possibly as far as Fars, and a winter visitor throughout southern Iran from Khuzestan to southern Baluchestan (Kaboli *et al.* 2016).

جوجه‌آور به نسبت معمول در شمال غرب ایران که تا منطقه جنوب شرق زاگرس و احتمالا تا فارس حضور یافته و مهاجر زمستانه جنوب کشور از خوزستان تا جنوب بلوچستان است (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ and ZISP.
Ref: Barani-Beiranvand & Aliabadian 2012, Barani-Beiranvand *et al.* 2014, Buxton 1921- p 863, Hüe & Etchécopar 1970- p 561, Kaboli *et al.* 2016- p 497, Roselaar 1995- p 154, Vaurie 1950a- p 55-61, Vaurie 1957c- p 6-7, Vaurie 1959- p 548, Zarudny [Zarudnyj] 1913a- p 50

Remiz macronyx (Severtsov, 1873)

Syn: *Anthoscopus macronyx* (Severz.), *Anthoscopus atricapillus*, *Aegithalus macronyx* Sev.

En: Black-headed Penduline Tit

Pr: Charkhrisak-e Posht-Baluti-ye Sar-Siāh چرخ‌ریسک پشت‌بلوطی سرسیاه

Global range: EU

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Uncommon resident in south Caspian region; formerly also in Sistan, where probably now extinct.

مقیم غیرمعمول در ناحیه جنوبی خزر و قبلا در ناحیه سیستان که احتمالا جمعیت آن در منطقه اخیر منقرض شده‌اند.

Polytypic

* A:
Remiz macronyx neglectus (Zarudny, 1908)
Syn: *A[nthoscopus] rutilans neglectus* Zarudny, 1908, *Remiza macronyx loudoni* Zarudny, 1914
Global range: northern Iran and southern Turkmenistan
Type locality: synonym *A[nthoscopus] rutilans neglectus* Zarudny, 1908, southern coast of the Caspian Sea in Lenkoran, Gilan, Mazandaran, Astarabad, restricted to Chatly, lower Atrak River, southwestern Transcaspia by Zarudny, 1914
Remarks: South Caspian region from Gilan to Atrak River.Occurrence of nominate *macronyx* in northern Iran reported by Porter & Aspinall (2010) and Barani-Beiranvand & Aliabadian (2012) most likely refers to *neglectus* (now *macronyx* is known to occur in Central Asia).

جنوب ناحیه خزر از گیلان تا رود اترک؛ گزارش حضور زیرگونه *macronyx* از شمال ایران توسط پورتر و آسپینال (Porter & Aspinall 2010) و باراری و علی آبادیان (Barani-Beiranvand & Aliabadian 2012) به احتمال زیاد متعلق به تاکسون *neglectus* است (پراکنش فعلی زیرگونه *macronyx* محدود به آسیای میانه است).

Museum specimens: There are several specimens in BMNH, FMNH and ZISP.
Ref: Barani-Beiranvand & Aliabadian 2012, Barani-Beiranvand *et al.* 2014, Shestoperov 1927- p 369, 371, Stresemann 1928- p 369, Vaurie 1952- p 3 (invalid race), Zarudny 1911- p 219, Zarudny [Sarudny] 1914- p 58

* A:
Remiz macronyx nigricans (Zarudny, 1908)
Syn: *A[nthoscopus] rutilans nigricans* Zarudny, 1908
Global range: southeastern Iran and southwestern Afghanistan
Type locality: Sistan
Remarks: Endemic to the Sistan basin and virtually restricted to Iran (Vaurie 1950a). Zarudny collected a number of specimens in 1896-1900, but this subspecies has not been recorded since and is likely to be extinct (Kaboli *et al.* 2016).
بومی انحصاری حوزه سیستان و محدود به کشور ایران است (Vaurie 1950a). زارودنی تعدادی نمونه را در سال های ۱۸۹۶ تا ۱۹۰۰ جمع‌آوری کرد اما پس از این تاریخ، این تاکسون مشاهده نشده و احتمالا انقراض یافته است (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, NHMTashkent, NHMW and ZISP.
Ref: Barani-Beiranvand & Aliabadian 2012, Barani-Beiranvand *et al.* 2014, Kaboli *et al.* 2016- p 497, Nikolsky 1886, Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1950a- p 55-61, Vaurie 1952- p 3, Zarudny 1903- p 330, Zarudny [Sarudny] 1908- p 162, Zarudny 1911- p 219

Remiz coronatus (Severtsov, 1873)
En: White-crowned Penduline Tit
Pr: Charkhrisak-e Posht-Baluti-ye Sar-Sefid چرخ‌ریسک پشت‌بلوطی سرسفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant to eastern Iran in winter, recorded in Mazandaran, Khorasan, Sistan and Baluchestan.
در زمستان‌ها در شرق ایران به صورت سرگردان حضور دارد. در مازندران، خراسان و سیستان و بلوچستان ثبت شده است.
Polytypic

* BB:
Remiz coronatus coronatus (Severtsov, 1873)
Global range: southern Kazakhstan to northwestern China, northern Afghanistan and eastern Turkmenistan
Remarks: The form most likely to be concerned is the nominate. A rare and irregular winter visitor to eastern Iran, recorded only once in recent decades, a bird near Doruneh in Khorasan on 25 April 1975 (Scott 2008). Another form, *stoliczkae*, occurs from eastern Kazakhstan to southern Siberia, central Mongolia and northern China.
احتمال حضور فرم *coronatus* بیشتر است. مهاجر زمستانه کمیاب و نامنظم در شرق ایران که اخیرا تنها یک بار از دورونه در خراسان در ۲۵ آوریل ۱۹۷۵ گزارش شده است (Scott 2008). فرم دیگر (*stoliczkae*) از شرق قزاقستان تا جنوب سیبری، مغولستان مرکزی و شمال چین حضور دارد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, NHMW and ZISP, virtually all from winter in Khorasan and Baluchestan.
Ref: Barani-Beiranvand & Aliabadian 2012, Barani-Beiranvand *et al.* 2014, Scott 2008

PANURIDAE (Birdlife: Timaliidae)

Panurus biarmicus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Panurus biarmicus alexandrovi* Zarudnyj & Bil'kevič, 1916, *Panurus barbatus* Brisson
En: Bearded Reedling (Bearded Tit)
Pr: Charkhrisak-e Neyzār چرخ‌ریسک نیزار
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Found breeding in Sistan & Baluchestan and recorded on passage and in winter in Khorasan in the late 19th century (Roselaar & Aliabadian 2009), but in the 20th century recorded only as a rare and irregular winter visitor to the south Caspian region (Gilan, Mazandaran and Golestan) and vagrant in the Tehran area. Since 2013, observed frequently at Kani-Barazan wetland (West Azarbaijan) where possibly now a resident breeding bird.

در سیستان و بلوچستان جوجه‌آور بود و در زمان مهاجرت و در زمستان در خراسان در اواخر قرن نوزدهم ثبت شد (Roselaar & Aliabadian 2009) اما از آن پس تنها به عنوان مهاجر زمستانه کمیاب و نامنظم در جنوب منطقه خزر (گیلان، مازندران و گلستان) و در ناحیه تهران به صورت سرگردان است. از سال ۱۳۹۲ به طور مکرر در تالاب کانی برازان (آذربایجان غربی) دیده شده و اکنون احتمالا پرنده جوجه‌آور موقع است.

Polytypic

* BB:
Panurus biarmicus russicus (Brehm, CL, 1831)
Global range: east-central and eastern Europe through southern Russia to northeastern China, Mongolia, Kazakhstan and central Turkey
Remarks: Known from south Caspian region, northern Khorasan in the Atrak basin, and Sistan & Baluchestan (Vaurie 1959). All reports since the 1960s have been in the south Caspian region and Tehran area (Kaboli *et al.* 2016).

از جنوب خزر، شمال خراسان در حوزه اترک و سیستان و بلوچستان (Vaurie 1959) گزارش شده است. تمام گزارشات بعد از دهه ۱۹۶۰ متعلق به ناحیه جنوب خزر و منطقه تهران بوده است (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens from Sistan & Baluchestan in ZISP, all from May-September; the attribution of these birds to subspecies *russicus* needs to be established.
Ref: Dementyev 1948- p 188, Hüe & Etchécopar 1970- p 658, Schüz 1959- p 122, Vaurie 1954c- p 10, Vaurie 1959- p 453, Zarudny 1911- p 219

ALAUDIDAE

Taxonomic notes: Following Alström *et al.* (2013) and consequently the IOC, in our checklist the arrangement of Alaudidae species has changed, with *leucoptera* being moved from Genus *Melanocorypha* to *Alauda*, and three species *cheleensis, rufescens* and *raytal* being moved from *Calandrella* to *Alaudala*.

پیرو آلستروم و همکاران (Alström *et al.* 2013) و پس از آن آی.او.سی.، در چک لیست ما ترتیب گونه‌های خانواده چکاوک تغییر یافته است: *leucoptera* از جنس *Melanocorypha* به *Alauda*، و سه گونه *cheleensis, rufescens* و *raytal* از *Calandrella* به *Alaudala*.

Alaemon alaudipes (Desfontaines, 1789)
Syn: *Certhilauda alaudipes* (Desf.)
En: Greater Hoopoe-Lark (Bifasciated Lark)
Pr: Chakāvak-e Hodhodi چکاوک هدهدی
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in desert regions throughout Iran; a bird on the Caspian shore near Miankaleh Peninsula, Mazandaran, on 19 April 1973 was exceptional.

مقیم معمول نواحی بیابانی سراسر کشور؛ به طور استثنایی یک پرنده در تاریخ ۱۹ آوریل ۱۹۷۳در سواحل خزر نزدیک میانکاله، مازندران دیده شد.

Polytypic

* A:
Alaemon alaudipes doriae (Salvadori, 1868)
Syn: *Saxicola pallida* Cretzschmar, 1826, *Saxicola (?) pallida* Blyth, 1847, *Certhilauda doriae* Salvadori, 1868, *Alæmon alaudipes pallida* (Blyth)
Global range: eastern Arabia to Iraq, Iran and northwestern India
Type locality: of *Certhilauda doriae* Salvadori, 1868 from Bandar Abbas
Remarks: The form occurring in Iran is supposed to be *doriae,* but local variation in size and colour exists and further research is necessary. Birds assigned by Blanford (1876), Schalow (1876), Zarudny (1903) and Cumming (1905) to *desertorum* are now assigned to *doriae*.

به نظر می‌رسد فرمی که در ایران حضور دارد، *doriae* است اما تفاوت‌های محلی در اندازه و رنگ وجود دارد و نیازمند مطالعات آتی است. پرندگانی که توسط بلانفورد (Blanford 1876)، شالو (Schalow 1876)، زارودنی (Zarudny 1903) و کامینگ (Cumming 1905) تحت نام *desertorum* در نظر گرفته می‌شدند اکنون به *doriae* اطلاق می‌شوند.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, KBIN, MNHN, NHMTashkent, UMMZ, ZISP and ZSM.
Ref: Baker 1919- p 125, Berlioz 1958- p 459, Blanford 1876- p 240, Capito 1931- p 924, Cumming 1905- p 688, Desfayes & Praz 1978- p 34, Diesselhorst 1962- p 7, Érard & Etchécopar 1970- p 68, Hüe & Etchécopar 1970- p 490, Missone 1976- p 99, Schalow 1876- p 182, Vaurie 1959- p 26, Witherby 1907- p 97, Zarudny 1903- p 188, Zarudny 1911- p 211

Ammomanes deserti (Lichtenstein, 1823)
En: Desert Lark
Pr: Chakāvak-e Biābāni (Sanglākh) چکاوک بیابانی (سنگلاخ)
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in arid hill ranges throughout Iran.

مقیم معمول در تپه‌های خشک سراسر ایران است.

Taxonomic notes: The IOC gives both *parvirostris* and *orientalis* as occurring in northeastern Iran.

آی.او.سی. باور دارد که هم *parvirostris* و هم *orientalis* در شمال شرق ایران حضور دارند.

Polytypic

* BA:
Ammomanes deserti cheesmani Meinertzhagen, 1923
Syn: *Ammomanes deserti feraterculus* Tristr.
Global range: eastern Iraq and western Iran
Remarks: Plains west and south of the Zagros from Kermanshah east to Bushehr area (Vaurie 1959).

در دشت‌های غرب و جنوب زاگرس از کرمانشاه به سمت شرق تا حوالی بوشهر حضور دارد (Vaurie 1959).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ and ZMUK.
Ref: Capito 1931- p 924, Hüe & Etchécopar 1970- p 479, Paludan 1938- p 597, Trott 1947a- p 694, Vaurie 1951c- p 459-464, Vaurie 1959- p 23, Zarudny 1903- p 194, 200, Zarudny 1911- p 211

* A:
Ammomanes deserti darica Koelz, 1951
Global range: southwestern Iran
Type locality: Shiraz
Remarks: Southern Iran in Zagros Mountains from Esfahan to Fars and Yazd; east of the range of *cheesmani* and west of the range of *iranica*. There are specimens from Shir-Kuh, Yazd, Neyriz, Eqlid, Persepolis and Larestan (Isin) (Koelz 1951, Vaurie 1951c).
در جنوب ایران در کوه‌های زاگرس از اصفهان و یزد تا فارس؛ شرق گستره حضور *cheesmani* و غرب گستره حضور *iranica* حضور دارد. نمونه‌هایی از شیرکوه یزد، نیریز، اقلید، تخت جمشید و ایسین (لارستان) موجود است (Koelz 1951, Vaurie 1951c).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent and UMMZ.
Ref: Koelz 1951- p 2, Vaurie 1951c- p 461-464

* BA:
Ammomanes deserti parvirostris Hartert, 1890
Global range: northeastern Iran and western Turkmenistan
Remarks: Known from the extreme southeast of Caspian Sea in the basin of the Atrak east to the Kopet Dagh in Khorasan (Hüe & Etchécopar 1970- p 482, Vaurie 1959- p 24, Zarudny 1911- p 211).
از منته‌ی الیه جنوب شرق در یای خزر در حوزه اترک به سمت شرق تا کپه داغ در خراسان دیده شده است (Hüe & Etchécopar 1970- p 482, Vaurie 1959- p 24, Zarudny 1911- p 211).
Museum specimens: There are two specimens attributed to *parvirostris* in NHMTashkent and Zarudny listed one specimen of this subspecies from Mir-Bazar/Polan, Baluchestan in 1901 and another specimen from Howz-Ismael-Saale (Esfahan) in 1903, but the correct subspecies identification of these specimens is in need of verification (C.S. Roselaar, unpubl. data).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 482, Vaurie 1959- p 24, Zarudny 1911- p 211

* A:
Ammomanes deserti orientalis Zarudny & Loudon, 1904
Syn: *Ammaomanes phænicuroides*
Global range: northeastern Iran, northern Afghanistan, southern Turkmenistan, southern Uzbekistan and southern Tajikistan
Type locality: "lower mountains of southwestern Bukhara, … Kushka River, sporadic in northeastern corner of Persia", "around the middle Amu Darya"
Remarks: Restricted to northern Khorasan (Vaurie 1959).
این فرم به نواحی شمالی خراسان محدود شده است (Vaurie 1959).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ and ZISP.
Ref: Cumming 1905- p 689, Hüe & Etchécopar 1970- p 482, Vaurie 1951c- p 459-464, Vaurie 1959- p 24, Zarudny [Zarudnyj] 1911a- p 9, Zarudny 1911- p 211, Zarudny [Sarydny] & Loudon 1904- p 224

* A:
Ammomanes deserti iranica Zarudny, 1911
Global range: eastern Iran to southwestern Afghanistan and western Pakistan
Type locality: "Persia proper", restricted to Hormok, Persian Baluchestan.
Remarks: The form occurring on the central plateau and in eastern Iran, from Tehran, Kerman and Hormozgan east to southern Khorasan and Sistan & Baluchestan.
این فرم در فلات مرکزی و شرق ایران از تهران، کرمان، هرمزگان به سمت شرق تا سیستان و بلوچستان و جنوب خراسان حضور دارد.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, UMMZ, ZISP, ZMA and ZSM. Of all taxa, the range of this form in Iran seems unclear, and the species is in need of review.
Ref: Baker 1919- p 125, Berlioz 1958- p 459, Desfayes & Praz 1978- p 33, Diesselhorst 1962- p 7, Érard & Etchécopar 1970- p 67, Hüe & Etchécopar 1970- p 482, Schüz 1959- p 91, Stresemann 1928- p 359, Vaurie 1951c- p 459-464, Vaurie 1959- p 24, Zarudny [Zarudnyj] 1911a- p 10

Ammomanes cinctura (Gould, 1839)
Syn: *Ammomanes phoenicuroides* Blyth
En: Bar-tailed Lark (Bar-tailed Desert Lark)
Pr: Chakāvak-e Sare-Dom-Siāh چکاوک سردم سیاه
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident and summer visitor in deserts of central, eastern and southeastern Iran.
مقیم معمول و مهاجر تابستانه نواحی بیابانی مرکز، شرق و جنوب شرق کشور.

Polytypic

* A:
Ammomanes cinctura zarudnyi Hartert, 1902
Syn: *Ammomanes zarudnyi*
Global range: eastern Iran, southern Afghanistan and southern Pakistan
Type locality: Pansareh, Yunesi, Bamrud, and Mian Basar (Khorasan and Sistan & Baluchestan)
Remarks: Widespread in the desert basins of central, eastern and southern Iran (Kaboli *et al.*2016). Other forms occur from western Arabia through North Africa to the Cape Verde Islands.
به طور وسیعی در حوزه‌های بیابانی مرکز، شرق و جنوب ایران وجود دارد (Kaboli *et al.* 2016). سایر فرم‌ها در غرب عربستان به سمت شمال آفریقا و جزایر کیپ ورد حضور دارند.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, Budapest Museum, FMNH, MNHN, NHMTashkent, UMMZ, ZISP and ZSM.
Ref: Baker 1919- p 126, Berlioz 1958- p 460, Desfayes & Praz 1978- p 34, Diesselhorst 1962- p 7, Érard & Etchécopar 1970- p 68, Hüe & Etchécopar 1970- p 483, Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1951c- p 465-466, Vaurie 1959- p 25, Zarudny 1911- p 211

Eremopterix nigriceps (Gould, 1839)
En: Black-crowned Sparrow-Lark (Black-crowned Finch-Lark)
Pr: Chakāvak-e Sehreie (Shekam-Siāh) (چکاوک سهره‌ای (شکم‌سیاه))
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally fairly common summer visitor to the southern coastal lowlands, uncommon in winter.
به طور محلی مهاجر تابستانه به نسبت معمول در سواحل پست جنوب، زمستان‌ها به صورت غیرمعمول.

Taxonomic notes: The current IOC checklist treats *E. n. affinis* and *E. n. melanauchen* as separate subspecies. CS Roselaar (unpubl. data) examined birds of all taxa in the BMNH and found no difference between the plumage of Arabian (*melanauchen*) and Sind birds (*affinis*): both were somewhat variable in colour pattern of head and neck (including size of forehead-patch) and colour of upperparts, although the latter is in both forms strongly affected by bleaching and wear, influencing the plumage to the same degree. In equal stages of abrasion, both were similar. Also, Hartert (in Hartert & Steinbacher 1932–38) noted strong variation in the size of the white forehead spot: on average this is smaller in *affinis* and larger in *melanauchen*, but even in *melanauchen* the spot is occasionally absent. No difference in measurements exists either. CS Roselaar (unpubl. data) did not measure the Sindh birds (extralimital to BWP), but his series of Arabian birds had wings of 79–84 mm (25 males) and 74–81 mm (9 females). Ali & Ripley (1972- p 12) give the wings of birds from Sindh as 78–83 mm (both sexes combined). Unfortunately, CS Roselaar did not try to measure Iranian birds, which are sometimes included in *affinis*; the nearest specimen was one from Baghdad (male, wing 82 mm). Érard & Etchécopar (1970- p 66) give the wing for birds from Bandar Abbas in southern Iran as 80–82 mm (4 males) and 76–79 mm (4 females): this is within the variation of birds from Arabia. Note that Vaurie (1954 AMNovit. 1672- p 1-2; repeated in Vaurie 1959), after examining the large series in the AMNH, also did not find differences between *melanauchen* and *affinis*, and thus did not recognise *affinis*. Here we treat *E. n. affinis* as a synonym of *melanauchen*. Based on these observations and references (and supported by Cramp *et al.* 1988), the IOC checklist has merged *affinis* with *melanauchen*. In his checklist of the birds of Iran, Jervis Read (1958- p 16) mentioned *E. [n.] albifrons*, presumably in error.
چک لیست اخیر آی.او.سی.، *E. n. affinis* و *E. n. melanauchen* را به عنوان دو زیرگونه مجزا در نظر می‌گیرد. سی.اس. رزلار پرندگان همه تاکسون‌ها در موزه تاریخ طبیعی بریتانیا را مورد آزمون قرار داد و هیچ تفاوتی در رنگ پروبال در پرندگان عربی (*melanauchen*) و سند (*affinis*) نیافت: هر دو تا حدودی از لحاظ الگوی رنگی سر و گردن متغیر بودند (شامل اندازه لکه پیشانی) و رنگ قسمت زیرین بدن، اگرچه مورد آخر در هر دو فرم تحت تاثیر سفیدشدن و رنگ و رورفتگی، به همان درجه بر رنگ پروبال موثر هستند. در مراحل مساوی از غیرعادی بودن، هر دو مشابه هم هستند . همچنین، هارترت (در Hartert & Steinbacher 1932–38) به تنوع زیاد در اندازه سفیدی لکه پیشانی توجه کرد: به طور متوسط این لکه در *affinis* کوچکتر و در *melanauchen* بزرگتر است، اما حتی در *melanauchen* این لکه گاه ی غایب است. هیچ تفاوتی در اندازه‌گیری‌ها وجود نداشت. رزلار پرندگان سند (که بیش از حد خارج از محدوده غرب پاله‌آرکتیک بودند) را اندازه‌گیری نکرد، اما این سری پرندگان عربی بال‌هایی به اندازه ۷۹–۸۴ (۲۵ نر) و ۷۴–۸۱ (۹ ماده) داشتند. علی و ریپلی (Ali & Ripley 1972- p 12) بال‌های پرندگان سند را ۷۸–۸۳ میلی‌متر (با ترکیب هر دو جنس) ارائه می‌دهد. رزلار پرندگان ایران را اندازه‌گیری نکرده بود، که گاه ی شامل *affinis* می‌شدند، نزدیک‌ترین نمونه مربوط به یک فرد از بغداد (نر، با بال ۸۲ میلی‌متر) بود. اِرارد و اچکوپار (۱۹۷۰– ص ۶۶) بال پرندگان بندرعباس در جنوب ایران را ۸۰–۸۲ میلی‌متر (۴ نر) و ۷۶–۷۹ میلی‌متر (۴ ماده) ارائه می‌دهند: این اندازه در محدوده تغییرات پرندگان عربی است. توجه داشته باشید که واری (۱۹۵۴ که در واری ۱۹۵۹ این تکرار شد)، بعد از آزمودن تعداد زیادی از پرندگان در موزه ، تفاوت‌هایی بین *melanauchen* و *affinis* پیدا نکرد و بنابر این *affinis* را نپذیرفت. در اینجا ما *E. n. affinis* را به عنوان مترادف *melanauchen* در نظر می‌گیریم. بر اساس مشاهدات و منابع (تقویت شده توسط کرامپ و همکاران ۱۹۸۸)، چک لیست آی.او.سی. *affinis* و *melanauchen* را با هم ادغام کرده است. در چک لیست پرندگان ایران، جروس ریدِ (Jervis Read 1958- p 16) اشاره کرد که *E. [n.] albifrons* احتمالا اشتباه است.

Polytypic

* BB:
Eremopterix nigriceps melanauchen (Cabanis, 1851)
Syn: *Pyrrhulauda melanauchen* (Cab.); *Eremopterix nigriceps affinis* (Blyth, 1867)
Global range: eastern Sudan to Somalia, Arabia, southern Iraq, Socotra Island, Southern and southeastern Iran to northwestern India
Remarks: Southern Iran from southern Persian Gulf coast in Hormozgan to southeastern Baluchestan (Kaboli *et al.* 2016).
جنوب ایران از سواحل هرمزگان تا جنوب شرق بلوچستان (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are a few specimens in MNHN and ZISP.
Ref: Berlioz 1958- p 460, Blanford 1876- p 246, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 66, Hüe & Etchécopar 1970- p 484, Vaurie 1959- p 19, Zarudny 1911- p 212

Lullula arborea (Linnaeus, 1758)
Syn: *Corys arborea*
En: Woodlark (Wood Lark)
Pr: Chakāvak-e Derakhti چکاوک درختی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident and summer visitor in northern and western Iran; a partial migrant.
موقع به نسبت معمول و مهاجر تابستانه در شمال و غرب ایران، مهاجر مقطعی.

Polytypic

* A:
Lullula arborea pallida Zarudny, 1902
Syn: *Corys arborea* L., var *palida* Zarudny
Global range: southern Europe and northwestern Africa through the Middle East to Iran and Turkmenistan
Type locality: Transcaspian Mountains [types from Chachaheh plateau, Kuh-e Kirmar and Kuh-e Aselmeh (northern Khorasan)]
Remarks: The only form likely to occur in Iran. The nominate form occurs in northern Europe.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*arborea*) در شمال اروپا حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Dementyev 1948- p 191, Hüe & Etchécopar 1970- p 486, Paludan 1938- p 598, Paludan 1940- p 40, Roselaar 1995- p 41, Schüz 1957b- p 18, Schüz 1959- p 92, Stresemann 1928- p 359, Vaurie 1951c- p 525, Vaurie 1959- p 52, Zarudny [Sarudny] 1902- p 54, Zarudny 1903- p 208, Zarudny 1911- p 212

Alauda (Clements & BirdLife: *Melanocorypha*) *leucoptera* (Pallas, 1811)
Syn: *Melanocorypha sibirica, Pterocorys sibirica*
En: White-winged Lark
Pr: Chakāvak-e Bāl-Sefid چکاوک بال‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon and irregular winter visitor to south Caspian region.
مهاجر زمستانه غیرمعمول و نامنظم در جنوب ناحیه خزر.

Monotypic

Alauda gulgula Franklin, 1831
En: Oriental Skylark (Small Skylark)
Pr: Chakāvak-e Āsemāni-ye Kuchak چکاوک آسمانی کوچک
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to eastern Iran, rare in winter.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در شرق ایران، زمستان‌ها کمیاب.

Polytypic

* BB:
Alauda gulgula inconspicua Severtzov, 1873
Global range: southern Kazakhstan to eastern Iran, Pakistan and northwestern India
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Many other forms occur further east in Asia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در شرق آسیا حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in MNHN, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Desfayes & Praz 1978- p 34, Érard & Etchécopar 1970- p 74, Hüe & Etchécopar 1970- p 489, Schüz 1959- p 93, Vaurie 1951c- p 503-525, Vaurie 1959- p 59, Zarudny 1911- p 212

Alauda arvensis Linnaeus, 1758
Syn: *Melanonyx arvensis*
En: Eurasian Skylark
Pr: Chakāvak-e Āsemāni چکاوک آسمانی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor in northen Iran, common and widespread winter visitor; it is unclear which form(s) breeds in Iran (*cantarella* or *dulcivox*).
مهاجر تابستانه معمول در شمال ایران، مهاجر زمستانه گسترده و معمول؛ مشخص نیست که کدام فرم (*cantarella* یا *dulcivox*) در ایران جوجه‌آوری می‌کند.
Polytypic

* BA:
Alauda arvensis cantarella Bonaparte, 1850
Global range: breeding in southern Europe from northeastern Spain to Turkey and the Caucasus
Remarks: Known from northwestern and northern Iran south to Khuzestan and Kerman (Vaurie 1959). This may be the commonest form occurring on passage and in winter in northwestern and western Iran south to Khuzestan and the Persian Gulf coast.
از شمال غرب و شمال ایران به سمت جنوب تا خوزستان و کرمان (Vaurie 1959). احتمالا این معمول‌ترین فرمی است که به صورت مهاجر و زمستان در مناطق مذکور حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are many specimens from Azarbaijan, Ardabil, Gilan, Tehran, Semnan, Esfahan, Kermanshah, Lorestan, Khuzestan, Fars, Bushehr and Kerman in AMNH, BMNH, FMNH, NMHTashkent, SMNS and UMMZ.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 487, Schüz 1957b- p 18, Schüz 1959- p 92, Vaurie 1951c- p 503-525, Vaurie 1959- p 55, Witherby 1903- p 526, Zarudny 1911- p 212

* BB:
Alauda arvensis armenica Bogdanov, 1879
Syn: *Alauda schach* Ehmcke, 1904
Global range: breeding from southeastern Turkey to Iran
Remarks: This is presumably the form that breeds from Azarbaijan east through the Alborz to northern Khorasan. Hüe & Etchécopar (1970) did not recognise *armenica* and listed the birds breeding in Iran as *cantarella*.
این فرم احتمالا در آذربایجان به سمت شرق تا البرز و ناحیه شمال خراسان جوجه‌آوری دارد. هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این فرم را به رسمیت نشناخته و پرندگان جوجه‌آور ایران را تحت نام *cantarella* فهرست کرده است.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMH, ZISP, ZMB and ZMUK from Gilan east to northern Khorasan.
Ref: Dubois *et al.* 2000, Heinrich 1928- p 268, Paludan 1938- p 583, Paludan 1940- p 40, Roselaar 1995- p 43, Stresemann 1928- p 360, Vaurie 1954d- p 8

* A:
Alauda arvensis dulcivox Hume, 1872
Syn: *Alauda schach* Ehmcke, 1904, *Alauda cinerea* Ehmcke, 1903, *Alauda cinerascens* Ehmcke, 1904, *Alauda beludshistana* Ehmcke, 1904
Global range: breeding from southeastern European Russia and western Siberia to northwestern China and southwestern Mongolia
Type locality: synonym *Alauda schach* Ehmcke, 1904 (June), Nison and Kalender-Abad, Khorasan; synonym *Alauda beludshistana* Ehmcke, 1904 from Dus-Ab (Zahedan)
Remarks: Probably a common winter visitor to eastern Iran, known from Khorasan, Paropamisus, Sistan, Kerman and northern Baluchestan (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959, Zarudny 1911). There are specimens reported as *A. a. cinerascens* from Qasr-e Shirin, Manjil and Anzali (Buxton 1921), and Ahwaz and Barbarud (Witherby 1907). Witherby (1910) also mentions the south Caspian Sea and Alborz Mountains are for *dulcivox*.
احتمالا مهاجر زمستانه معمول در شرق ایران؛ در ناحیه خراسان، پاروپامیسوس، سیستان، کرمان و شمال بلوچستان شناخته شده است

(Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959, Zarudny 1911). نمونه‌هایی با نام (*A. a. cinerascens*) از قصر شیرین، منجیل و انزلی (Buxton 1921) و اهواز و بربرود (Witherby 1907) گزارش شده است. ویتبای (Witherby 1910) جنوب خزر و کوه‌های البرز را برای فرم *dulcivox* ذکر کرده است.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH and NHMTashkent.

Ref: Buxton 1921- p 858, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 487, Vaurie 1951c- p 503-525, Vaurie 1959- p 56, Witherby 1907- p 96, Witherby 1910- p 508, Zarudny 1911- p 212

Galerida cristata (Linnaeus, 1758)

En: Crested Lark

Pr: Chakāvak-e Kākoli چکاوک کاکلی

Global range: EU, AF

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Abundant resident almost throughout Iran.

موجود فراوان تقریبا در سراسر کشور.

Taxonomic notes: Some 350 museum specimens from Iran are available in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, MRSNTorino, NHMTashkent, ROM, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM, and these are stored under the subspecies names *brachyura*, *caucasica*, *chendoola*, *iwanowi*, *magna*, and *subtaurica*, sometimes irrespective of their Iranian locality. As *G. c. magna* embodied *iwanowi* and *vamberyi* for many years, it seems that references which mention *G. c. magna* (Baker 1919, Berlioz 1958, Capito 1931, Desfayes & Praz 1978, Érard & Etchécopar 1970, Diesselhorst 1962, Ludlow 1917, Paludan 1938, Paludan 1940, Witherby 1903, Witherby 1907, Witherby 1910, Zarudny 1892) are most likely referring to *iwanowi* or *vamberyi*. However, there is still debate on the taxonomy of *G. c. magna*, and *G. c. iwanowi* (Dickinson & Dekker 2001). Obviously, a revision is much needed.

حدود ۳۵۰ نمونه موزه‌ای از ایران در موزه‌های مختلف دنیا موجود است و این نمونه‌ها تحت زیرگونه‌هایی چون *brachyura* ، *caucasica*، *chendoola* ، *iwanowi*، *magna* و *subtaurica* و گاه ی بدون ملاحظه نسبت به مناطق ایران طبقه‌بندی شده‌اند. از آنجا که سالیان طولانی *G. c. magna* شامل *iwanowi* و *vamberyi* بوده است، منابعی که *G. c. magna* را ذکر کرده‌اند (Baker 1919, Berlioz 1958, Capito 1931, Desfayes & Praz 1978, Érard & Etchécopar 1970, Diesselhorst 1962, Ludlow 1917, Paludan 1938, Paludan 1940, Witherby 1903, Witherby 1907, Witherby 1910, Zarudny 1892)، به احتمال زیاد به *iwanowi* یا *vamberyi* اشاره داشتند. با این وجود، هنوز مناقشاتی در مورد تاکسونومی *G. c. magna* و *G. c. iwanowi* وجود دارد (Dickinson & Dekker 2001). بازبینی تاکسونومی در این خصوص نیاز است.

Polytypic

* BA:

Galerida cristata subtaurica (Kollibay, 1912)

Global range: central Turkey to southwestern Turkmenistan and northern Iran

Remarks: Northern Iran east to Tehran and western Iran south to Khuzestan and Lorestan (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).

شمال ایران به سمت شرق تا تهران و غرب کشور به سمت جنوب تا خوزستان و لرستان (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, ROM, SMNS, UMMZ and ZMUK.

Ref: Buxton 1921- p 857, Diesselhorst 1962- p 7, Hüe & Etchécopar 1970- p 485, Roselaar 1995- p 39, Schüz 1957b- p 24, Vaurie 1951c- p 495-501, Vaurie 1954d- p 5, Vaurie 1959- p 45

* BA:

Galerida cristata iwanowi Loudon & Zarudny, 1903

Syn: *Galerida cristata vamberyi*

Global range: central Iran and central Turkmenistan to northwestern Pakistan

Remarks: Said to occur throughout Iran except in the southwest, northwest and north (AERC TAC 2003). All the previous reports of *G. c. magna* are assumed to refer to *G. c. iwanowi* because the latter was often lumped with the *magna* (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959, Zarudny 1903, Zarudny 1911). Acccording to Vaurie (1954d) *G. c. vamberyi* occurs generally in Iran, with specimens obtained from Khorasan, Larestan, Kerman, Sistan and Persian Baluchestan.

حضور آن در سراسر ایران به جز نواحی جنوب غرب، شمال غرب و شمال است (AERC TAC 2003). به نظر می‌رسد که گزارشات قبلی از *G. c. magna*، به *G. c. iwanowi* اشاره دارد، چون تاکسون اخیر اغلب با فرم *magna* یکی تلقی می‌شود (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959, Zarudny 1903, Zarudny 1911). براساس نظر واری (Vaurie 1954d)، تاکسون *G. c. vamberyi* به صورت معمول در ایران دیده می‌شود و نمونه‌هایی از خراسان، لارستان، کرمان، سیستان و ریز بلوچستان ایران به دست آمده است.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, FMNH and UMMZ.

Ref: Heinrich 1928- p 308, Hüe & Etchécopar 1970- p 485, Stresemann 1928- p 359, Vaurie 1951c- p 495-501, Vaurie 1954d- p 5, 6, Vaurie 1959- p 48, Zarudny 1903- p 212, Zarudny 1911- p 212

Eremophila alpestris (Linnaeus, 1758)
En: Horned Lark (Shore Lark)
Pr: Chakāvak-e Shākhdār چکاوک شاخدار
Global range: NA, MA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident and summer visitor in mountain ranges of northern, western and eastern Iran south to Kerman highlands; an altitudinal migrant.

مقیم و مهاجر تابستانه معمول در مناطق کوهستانی شمال، غرب و شرق ایران به سمت جنوب تا بلندی‌های کرمان؛ این گونه مهاجر ارتفاعی زمین می‌باشد.

Polytypic

* BB:
Eremophila alpestris brandti (Dresser, 1874)
Syn: *Eremophila brandti*
En: Steppe Horned Lark
Global range: breeding from southeastern European Russia to western Mongolia and northern China
Remarks: Zarudny (1911) mentioned northern Khorasan.

زارودنی (Zarudny 1911)، این تاکسون را برای شمال خراسان ذکر نموده است.

Museum specimens: A bird in NHMTashkent from northern Khorasanin October is listed as a wintering *brandti*, the taxon breeding from the Volga-steppes east to Kazakhstan and Mongolia.
Ref: Zarudny 1911- p 211

* A:
Eremophila alpestris penicillata (Gould, 1838)
Syn: *Eremophila alpina penicillata; Otocoris larvata* De Filippi [Damavand Mt.]
En: Caucasian Horned Lark
Global range: eastern Turkey and the Caucasus to Iran
Type locality: synonym *O. p. irani* Zarudny, 1901, large type series from NW Khorasan [still yellow on head, thus not *albigula*]
Remarks: The form breeding in northern Iran east to northwestern Khorasan and in western Iran southeast through the Zagros to Fars (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).

این فرم به صورت جوجه‌آور در شمال کشور به سمت شرق تا شمال غرب خراسان و زمین غرب ایران به سمت شرق در امتداد زاگرس تا فارس است (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MMUM, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMMU, ZMUK, and ZSM.
Ref: Berlioz 1958- p 460, Buxton 1921- p 858, De Filippi 1863- p 382, Diesselhorst 1962- p 7, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 492, Paludan 1938- p 598, Paludan 1940- p 40, Roselaar 1995- p 44, Schalow 1876- p 182, Schüz 1959- p 93, Trott 1947a- p 695, Trott 1947b- p 233, Vaurie 1951c- p 490-494, Vaurie 1959- p 42, Witherby 1907- p 97, Witherby 1910- p 508

* BA:
Eremophila alpestris albigula (Bonaparte, 1850)
Global range: northeastern Iran and Turkmenistan to northwestern Pakistan
Remarks: The form breeding in northeastern, eastern and southern Khorasan (Vaurie 1959), and in the Kerman highlands (Desfayes & Praz 1978).

این فرم به صورت جوجه‌آور در شمال شرق، شرق و جنوب خراسان (Vaurie 1959) و زمین در بلندی‌های کرمان است (Desfayes & Praz 1978).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, CM, FMNH, MNHN, ROM, UMMZ and ZMB.
Ref: Beldi 1918- p 93, 094, Desfayes & Praz 1978- p 24, Érard & Etchécopar 1970- p 73, Genanger & Genanger 1968- p 65, Heinrich 1928- p 268, Hüe & Etchécopar 1970- p 491, Schüz 1957b- p 17, Schüz 1957d- p 76, Stresemann 1928- p 361, Vaurie 1951c- p 490-494, Trott 1947a- p 695, Vaurie 1959- p 41, Zarudny 1911- p 212

Calandrella acutirostris Hume, 1873
En: Hume's Short-toed Lark
Pr: Chakāvak-e Hiyum (Panjeh-Kutāh-e Hiyum) چکاوک هیوم (پنجه‌کوتاه هیوم)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; possibly a locally common summer visitor to northeastern Iran; last recorded near Torbat-e Jam in eastern Khorasan on 10 June 1973 (Scott 2008).

وضعیت نامشخص؛ احتمالا به طور محلی مهاجر تابستانه در شمال شرق ایران؛ آخرین رکورد در ۱۰ ژوئن ۱۹۷۳ از حوالی تربت جام در شرق خراسان بوده است (Scott 2008).

Polytypic

* BB:
Calandrella acutirostris acutirostris Hume, 1873
Global range: breeding in northeastern Iran and eastern Kazakhstan to western China; non-breeding to southwestern Asia and India
Remarks: In Iran, known only from one specimen and several sight records during the breeding season in northern Khorasan (Kaboli *et al.* 2016).

در ایران، بر اساس یک نمونه و چندین مشاهده مستوجه در زمان جوجه‌آوری در شمال خراسان گزارش شده است (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There is a specimen taken by Zarudny at Golander (Khorasan) on 27 June 1896 in AMNH. Hartert (1921-22) suspected a mislabelling of this specimen, as it was not mentioned by Zarudny in the scientific report of his voyage (Zarudny 1900).
Ref: Vaurie 1959- p 30

Calandrella brachydactyla (Leisler, 1814)
Syn: *Pseudoalaudula pispaletta= Calandrella* sp.; *Calandrella cinerea*
En: Greater Short-toed Lark
Pr: Chakāvak-e Panjeh-Kutāh چکاوک پنجه‌کوتاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread summer visitor and passage migrant.

مهاجر تابستانه و عبوری گسترده و معمول.

Taxonomic notes: Vaurie (1951c- p 471-476) wrote "Until Sushkin's description of '*orientalis'*, all the gray populations from Asia were lumped under *longipennis*, including the Iranian populations. In Iran all autumn or early spring birds are typical *artemisiana* except for two characteristically dark and thickly billed *longipennis* collected on September 20 at Neishabur in northern Khorasan, the populations of Khorasan, southern Transcaspia, and northern Afghanistan being intermediate between *artemisiana* and *longipennis* to a varying degree."

واری (Vaurie 1951c- p 471-476) این گونه بیان داشته است: تا قبل از توصیف سوشکین از تاکسون *orientalis*، تمام جمعیت‌ها با رنگ خاکستری از آسیا از جمله جمعیت‌های ایرانی، تحت نام *longipennis* قرار گرفته بودند. در ایران تمام پرندگان در زمان پاییز و اوایل بهار فرم *artemisiana* هستند، به جز دو نمونه با منقار سیاه و ضخیم از فرم *longipennis* که در ۲۰ سپتامبر در نیشابور در شمال خراسان به دست آمدند. جمعیت‌های خراسان، جنوب ماوراء خزر و شمال افغانستان تا حدی خصوصیات بینابینی از *artemisiana* و *longipennis* را نشان می‌دهند.

Polytypic

* BA:
Calandrella brachydactyla artemisiana Banjkowski, 1913
Syn: *Calandra* (or *Calandrella) cinerea artemisiana* Banikovski
Global range: breeding in central Turkey and Transcaucasia to northwestern Iran; non-breeding to southwestern Asia
Remarks: The form breeding throughout much of Iran except the east (Vaurie 1959).

این فرم در اغلب نقاط ایران (به جز نواحی شرقی) جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN and UMMZ.
Ref: Desfayes & Praz 1978- p 24, Érard & Etchécopar 1970- p 70, Hüe & Etchécopar 1970- p 473, Roselaar 1995- p 34, Vaurie 1951c- p 471-476, Vaurie 1959- p 29

* BB:
Calandrella brachydactyla longipennis (Eversmann, 1848)
Syn: *Calandrella cinerea longipennis*
Global range: breeding in Ukraine and southern Russia to south-central Siberia and southern Mongolia; non-breeding to southern Asia

Remarks: The form breeding in eastern Iran (Khorasan to Baluchestan); birds further west grade into *artemisiana* (Vaurie 1959).

این فرم در شرق ایران (خراسان تا بلوچستان) جوجه‌آوری دارد؛ پرندگان در مناطق غربی‌تر به فرم *artemisiana* گرایش می‌یابند (Vaurie 1959).

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Schüz 1959- p 90, Vaurie 1951c- p 471-476

Melanocorypha bimaculata (Ménétries, 1832)
Syn: *Alauda bimaculata* Ménéties, 1832
En: Bimaculated Lark
Pr: Chakāvak-e Tuqi چکاوک طوقی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to upland areas in northern and western Iran south to Kerman; common passage migrant in eastern Iran, uncommon winter visitor in east and south.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در نواحی مرتفع در شمال و غرب ایران به سمت جنوب تا کرمان، مهاجر عبوری در شرق و مهاجر زمستانه غیرمعمول در شرق و جنوب کشور.

Polytypic

* BA:
Melanocorypha bimaculata bimaculata (Ménétries, 1832)
Global range: breeding in eastern Turkey, Transcaucasia and northern Iran, non-breeding to northeastern Africa and western Arabia
Remarks: The form breeding in western and southern Iran from Azarbaijan through the Zagros to central Fars and Kerman (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).

این فرم در غرب و جنوب ایران از آذربایجان در امتداد زاگرس تا مرکز فارس و کرمان جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 72, Hüe & Etchécopar 1970- p 471, Roselaar 1995- p 33, Vaurie 1951c- p 482-484, Vaurie 1959- p 35

* BA:
Melanocorypha bimaculata torquata Blyth, 1847
Syn: *Melanocorypha torquata* Blyth, 1847
Global range: northeastern Iran, Kazakhstan and Afghanistan, to Arabia and northwestern India
Remarks: The form breeding in Khorasan in eastern Iran (Vaurie 1951c, 1959).

این فرم در شرق ایران و خراسان جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1951c, 1959).

Museum specimens: There are specimens from Khorasan in AMNH, FMNH, MMUM, MNHN, NHMTashkent, UMMZ, ZISP and ZMA.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 72, Hüe & Etchécopar 1970- p 471, Vaurie 1951c- p 482-484, Vaurie 1959- p 35

Melanocorypha calandra (Linnaeus, 1766)
En: Calandra Lark
Pr: Chakāvak-e Gandomzār (Torqeh-Chakāvak) چکاوک گندم‌زار (طرقه چکاوک)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident and summer visitor in northern and western Iran south to Fars and Bushehr: also common winter visitor to Khuzestan.

مقیم و مهاجر تابستانه در شمال و غرب کشور به سمت جنوب تا فارس و بوشهر؛ همچنین مهاجر زمستانه معمول در خوزستان.

Taxonomic notes: There is confusion over the breeding ranges of the forms occurring in Iran.

گستره جوجه‌آوری حضور فرم‌های مختلف این پرنده در ایران مغشوش است.

Polytypic

* BA:
Melanocorypha calandra calandra (Linnaeus, 1766)
Global range: southern Europe and northwestern Africa to Turkey (except south-central and southeastern), Transcaucasia and northwestern Iran.
Remarks: Vaurie (1959) gives the range of this form in Iran as northwestern Iran and western Zagros to Lorestan; IOC gives the range simply as northwestern Iran. This is presumably also the form that breeds on the central plateau east to the region of Tehran.
واری (Vaurie 1959) پراکنش این فرم در ایران را شمال غرب و غرب زاگرس تا لرستان می‌داند؛ آی.او.سی. به سادگی شمال غرب ایران را در گستره این تاکسون قرار داده است. این فرم احتمالا به صورت جوجه‌آور در فلات مرکزی به سمت شرق تا منطقه تهران است.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, SMNS, UMMZ and ZMUK.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 469, Paludan 1940- p 39, Roselaar 1995- p 31, Schüz 1959- p 89, Vaurie 1951c- p 484-487, Vaurie 1959- p 34, Witherby 1910- p 508

* A:
Melanocorypha calandra psammochroa Hartert, 1904
Syn: *Melanocorypha calandra raddei* Zarudny & Loudon, 1904
Global range: breeding from northern Iraq and northern Iran to Turkmenistan and Kazakhstan; non-breeding south to Arabia and southwest Asia
Type locality: Dor-Badam, northern Khorasan (in winter); synonym *Melanocorypha calandra raddei* Zarudny & Loudon, 1904, based on four males from Qatarok (Bakhtiari, two birds including holotype), Gulnabad (Esfahan) and Hara Mohamed-Abad (Qazvin)
Remarks: Vaurie (1959) gives the breeding range of this form in Iran as Zagros east from Lorestan, southern Iran and Khorasan, and adds that it winters in southern Iran. However, IOC gives the range as northern Iran, while Dickinson (2003) restricts the breeding range of this form in Iran to northeastern Iran and does not include Iraq within its global breeding range. Here we follow IOC and Dickinson (2003), and restrict *psammochroa* to the birds breeding in the southeast Caspian lowlands, Golestan and northern Khorasan in northeastern Iran.
واری (Vaurie 1959)، گستره جوجه‌آوری این فرم را در ایران در زاگرس، شرق از لرستان، جنوب ایران و خراسان ذکر نموده و اضافه می‌کند که این فرم در جنوب کشور زمستان‌گذاری دارد. با این وجود، آی.او.سی. گستره این فرم را در شمال ایران دانسته است، درحالی که دیکینسون (Dickinson 2003)، گستره جوجه‌آوری این فرم را در شمال شرق ایران دانسته و عراق را شامل گستره جهانی جوجه‌آوری این پرنده نمی‌داند. در این نوشتار ما از آی.او.سی. و دیکینسون (Dickinson 2003) پیروی می‌کنیم و *psammochroa* را به پرندگان جوجه‌آور در نواحی پست جنوب خزر، گلستان و خراسان شمالی و شمال شرق ایران محدود کرده‌ایم.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, UMMZ, ZISP, ZMUK and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 7, Érard & Etchécopar 1970- p 71, Hüe & Etchécopar 1970- p 469, Paludan 1938- p 583, Paludan 1940- p 14, Roselaar 1995- p 32, Stresemann 1928- p 358, Vaurie 1951c- p 484-487, Vaurie 1959- p 34, Witherby 1907- p 98, Zarudny 1911- p 213, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1904c- p 221

Melanocorypha yeltoniensis (Forster, JR, 1768)
Syn: *Alauda Yeltonensis* J.R. Forster, 1768
En: Black Lark
Pr: Chakāvak-e Siāh چکاوک سیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant in winter; last recorded during the extremely severe winter of 1971/1972, when at least 800 birds were recorded in Gilan and Mazandaran between 15 January and 27 February (Scott 2008).
زمستان‌ها به صورت سرگردان؛ آخرین بار در سرمای شدید زمستان سال ۱۹۷۲/۱۹۷۱ مشاهده شده است، در زمانی که حداقل ۸۰۰ پرنده بین ۱۵ ژانویه و ۲۷ فوریه در گیلان و مازندران دیده شدند (Scott 2008).
Monotypic

Alaudala (Clements & BirdLife: *Calandrella*) *cheleensis* (Swinhoe, 1871)

En: Asian Short-toed Lark
Pr: Chakāvak-e Sineh-Khatdār-e Āsiāyee (Chakāvak-e Kuchak-e Āsiāyee) چکاوک سینه‌خطدار آسیایی (چکاوک کوچک آسیایی)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015)
Status in Iran: Common resident and partial migrant in southern and eastern Iran.
مقیم معمول و مهاجر مقطعی در جنوب و شرق ایران.
Taxonomic notes: Until recently, most authors included *cheleensis* within *Calandrella rufescens*.
تا چندی قبل، بسیاری از پژوهشگران، تاکسون *cheleensis* را جزء چکاوک کوچک (*Calandrella rufescens*) طبقه بندی می‌کردند.
Polytypic

* A:
Alaudala (Clements & BirdLife: *Calandrella*) *cheleensis persica* (Sharpe, 1890)
Syn: *Alauda persica* Sharpe, 1890, *Pseudoalaudula persica, Pseudoalaudula seistanica, Calandrella minor seistanica* Zarudny & Loudon, 1904
Type locality: synonym *Calandrella rufescens persica* (Sharpe, 1890), near Neyriz, Fars; synonym *Calandrella minor seistanica* Zarudny & Loudon, 1904, from Sistan
Global range: eastern and southern Iraq to southern and southwestern Afghanistan
Remarks: The form breeding in central and southern Iran from Zagros to Sistan and Baluchestan (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
این فرم در مرکز و جنوب ایران از منطقه زاگرس تا سیستان و بلوچستان جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Diesselhorst 1962- p 7, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 70, Hüe & Etchécopar 1970- p 476, Kaboli *et al.* 2016- p 356, Paludan 1938- p 583, Paludan 1940- p 15, Vaurie 1951c- p 468-471, Vaurie 1959- p 32, Witherby 1907- p 97, Zarudny 1911- p 213, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1904- p 222

* CA:
Alaudala (Clements & BirdLife: *Calandrella*) *cheleensis leucophaea* Severtzov, 1873
Syn: *Pseudoalaudula pispaletta leucophaea*
Global range: Kazakhstan to Turkmenistan
Remarks: A winter visitor to Iran. Zarudny (1911) mentioned Khorasan, Paropamisus, Sistan and Kerman. A bird collected from Gonbad-e Kavus (Golestan) in October was attributed to *leucophaea* (Berlioz 1958).
مهاجر زمستانه ایران است و زارودنی (Zarudny 1911) این فرم را از خراسان، پاروپام یسوس، سیستان و کرمان ذکر کرده است(Berlioz 1958).
Ref: Berlioz 1958- p 459, Zarudny (1911- p 212

Alaudala (Clements & BirdLife: *Calandrella*) *rufescens* (Vieillot, 1819)
Syn: *Calandrella (Alauda) pispoletta* Pall., *Calandrella minor pispoletta* (Pall.)
En: Lesser Short-toed Lark
Pr: Chakāvak-e Kuchak (Sineh-Khatdār) چکاوک کوچک (سینه‌خطدار)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident, passage migrant and winter visitor in northern Iran.
مقیم، مهاجر عبوری و زمستانه معمول در شمال ایران.
Polytypic

* A:
Alaudala (Clements & BirdLife: *Calandrella*) *rufescens pseudobaetica* Stegmann, 1932
Syn: *Calandrella minor pseudobaetica* Stegmann, 1932
Global range: eastern Turkey, Transcaucasia and northern Iran
Type locality: Kordestan [between Mosul and Rezaiyeh]
Remarks: The form breeding in south Caspian lowlands (Vaurie 1959), and northwestern Iran from Azarbaijan east to Qazvin and Markazi (Kaboli *et al.* 2016).
این فرم به صورت جوجه‌آور در مناطق پست جنوب خزر (Vaurie 1959)، شمال غرب ایران از آذربایجان به سمت شرق تا قزوین و استان مرکزی دیده می‌شود (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, UMMZ and ZSM.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 476, Kaboli *et al.* 2016- p 356, Roselaar 1995- p 36, Vaurie 1959- p 32

* A:
Alaudala (Clements & BirdLife: *Calandrella*) *rufescens heinei* (Homeyer, 1873)
Syn: *Calandrella minor minuta*
Global range: Ukraine to eastern Kazakhstan
Type locality: synonym *Calandrella minor minuta* Zarudny [Sarudny] & Loudon 1904 (four syntypes of *minuta* are from Hamur (Esfahan), two exx Sajzi near Kuhpayeh ['Kopa'] (Esfahan) and Howz Haji Abdullah (Semnan), taken in December 1903 and now in NMHTashkent and ZISP)
Remarks: A winter visitor to Iran, occurring in northern, western and eastern Iran (Vaurie 1959), and numerous in the south Caspian lowlands and northeastern Iran.
مهاجر زمستانه ایران، در شمال، غرب و شرق ایران حضور می‌یابد (Vaurie 1959) و به تعداد زیاد در مناطق جلگه‌ای خزر و شمال شرق ایران دیده می‌شود.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP.
Ref: Kaboli *et al.* 2016- p 356, Schüz 1959- p 89, Stresemann 1928- p 358, Vaurie 1951c- p 468-471, Vaurie 1959- p 32, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1904- p 224

Alaudala (Clements & BirdLife: *Calandrella*) *raytal* (Blyth, 1845)
En: Sand Lark (Indian Sand Lark)
Pr: Chakāvak-e Hendi (Sheni) چکاوک هندی (شنی)
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in coastal lowlands of southeastern Iran from region of Bandar Abbas to Pakistan border.
مقیم به نسبت معمول در مناطق ساحلی و پست از منطقه بندر عباس به سمت شرق تا مرز پاکستان.
Polytypic

* BB:
Calandrella raytal adamsi (Hume, 1871)
Global range: southeastern Iran, Pakistan, eastern Afghanistan and northwestern India
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in India and Burma.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در هند و برمه حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are a few specimens in BMNH and MNHN.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 71, Hüe & Etchécopar 1970- p 478

PYCNONOTIDAE

Pycnonotus leucotis (Gould, 1836)
Syn: *Malpastes leucotis*
En: White-eared Bulbul
Pr: Bolbol-e Khormā بلبل خرما
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Common resident in southern Iran, north in west to Kermanshah and in east to Sistan; also introduced in many areas including Tehran and Mashhad.

متداول معمول در زیستگاه جنوبی ایران، از کرمانشاه در غرب تا سیستان در شرق؛ همچنین در برخی از مناطق مانند تهران و مشهد معرفی شده است.

Polytypic

* BA:
Pycnonotus leucotis mesopotamia[e] Ticehurst, 1918
Global range: northeastern Arabia, southern Iraq and southwestern Iran
Remarks: Southern Iran, from Kermanshah, Ilam, Khuzestan and Fars east to at least the Bazman area in Baluchestan, but not in Sistan and eastern Baluchestan. Locally introduced further north, with apparently self-sustaining populations widespread in the Tehran area, Karaj, Nour (Mazandaran), and Mashhad (Khorasan) (Kaboli *et al.* 2016).

جنوب ایران از کرمانشاه، ایلام، خوزستان و فارس به سمت شرق تا ناحیه بزمان (زیرگونه دیده شده در سیستان و شرق بلوچستان متفاوت است). به طور محلی به سمت شمال پیشروی کرده و جمعیت‌های خود اتکا و گسترده در تهران، کرج، نور (مازندران) و مشهد دیده می‌شود (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NMP, NHMTashkent, SMNS, UMMZ and ZISP.
Ref: Capito 1931- p 925, Érard & Etchécopar 1970- p 84, Hüe & Etchécopar 1970- p 796, Kaboli *et al.* 2016- p 388, Paludan 1938- p 606, Trott 1947a- p 696, Vaurie 1958a- p 17, Vaurie 1959- p 190

* BA:
Pycnonotus leucotis leucotis (Gould, 1836)
Global range: southern Iran, southern Afghanistan, Pakistan and northwestern India
Remarks: The form occurring in Sistan & Baluchestan, east of a line from Zahedan to Saravan (Kaboli *et al.* 2016).

این فرم در سیستان و بلوچستان شرق خط فرضی زاهدان– سراوان حضور دارد (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, MNHN and ZISP.
Ref: Berlioz 1958- p 457, Kaboli *et al.* 2016- p 388

Pycnonotus cafer (Linnaeus, 1766)
En: Red-vented Bulbul
Pr: Bolbol-e Zire-Dom-Sorkh بلبل زیردم سرخ
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Common resident on Kish Island, Hormozgan, introduced. First recorded in March 2007.

متداول معمول در جزیره کیش؛ گونه معرفی شده [غیربومی]؛ نخستین بار در مارس ۲۰۰۷ گزارش شده است.

Polytypic

* DB:
Pycnonotus cafer humayuni Deignan, 1951
Global range: southeastern Pakistan, northwestern and north-central India
Remarks: *P. c, humayuni* occurs naturally as close to Iran as southeastern Pakistan and northwestern India, and is perhaps the form most likely to have been introduced in Iran. Other forms occur from southern Indian and the Himalayas east to Bangladesh, Burma and China

زیرگونه *humayuni* به صورت طبیعی در مجاور ایران در جنوب شرق پاکستان و شمال غرب هند حضور یافته و احتمالا این فرمی است که به ایران معرفی شده است. سایر فرم‌ها در جنوب هند، هیمالیا به سمت شرق تا بنگلادش، برمه و چین حضور دارند.

HIRUNDINIDAE

Riparia chinensis (Gray, JE, 1830)
En: Grey-throated Martin
Pr: Chelchele-ye Galu-Khākestari چلچله گلوخاکستری
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Vagrant or possibly rare winter visitor to south coast, recorded in Iran for the first time as recently as 2000. There have been three records: four birds near Anzini, Hormozgan, on 27 January 2000, four in Helleh Protected Area, Bushehr, on 1 February 2000, and one at Jask, Hormozgan, on 21 January 2004 (Khaleghizadeh *et al*. 2011).

سرگردان یا احتمالا مهاجر زمستانه کم‌یاب در سواحل جنوب؛ که به تازگی و در سال ۲۰۰۰ ثبت شد. سه رکورد وجود دارد: چهار پرنده نزدیک آذینی، هرمزگان در تاریخ ۲۷ ژانویه ۲۰۰۰، چهار فرد در منطقه حفاظت شده حله، بوشهر در تاریخ اول فوریه ۲۰۰۰ و یک پرنده در جاسک، هرمزگان در تاریخ ۲۱ ژانویه ۲۰۰۴ (Khaleghizadeh *et al*. 2011).

Taxonomic notes: *Riparia chinensis* has recently been split from *R. paludicola* (Rasmussen & Anderton 2005), which as now recognized is confined to Africa. This split has been accepted by TiF and Clements, but not by Birdlife.

این گونه اخیرا از *R. paludicola* جدا شده است (Rasmussen & Anderton 2005) که گونه اخیر اکنون تنها برای آفریقا در نظر گرفته می‌شود. این جدایی توسط تی.آی.اف. و کلمنتس پذیرفته شده اما توسط انجمن بین‌المللی پرندگان مورد قبول واقع نشده است.

Polytypic

* DA:
Riparia chinensis chinensis (Gray, JE, 1830)
Global range: Tajikistan and northern Afghanistan to southern China, Indochina and Taiwan
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form, *tantilla*, occurs in Luzon (northern Philippines).
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*tantilla*) در لوزون (شمال فیلیپین) حضور دارد.

Riparia riparia (Linnaeus, 1758)
Syn: *Cotyle riparia* L., *Hirundo riparia* L., 1758
En: Sand Martin (Bank Swallow)
Pr: Chelchele-ye Rudkhāneie چلچله رودخانه‌ای
Global range: Worldwide
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Locally common summer visitor in southeast Caspian region and southwestern Iran, common and widespread passage migrant.

به طور محلی مهاجر تابستانه در جنوب شرق خزر و جنوب غرب ایران، به صورت گسترده مهاجر عبوری معمول.

Polytypic

* BB:
Riparia riparia riparia (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in North America, Europe to central Asia; non-breeding to northern South America and Africa
Remarks: The only form breeding in Iran, and probably much the commonest form on migration.
تنها این فرم در ایران جوجه‌آوری داشته و احتمالا معمول‌ترین فرم به صورت مهاجر رین است.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHM Tashkent and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 503, Missone 1953- p 116, Paludan 1938- p 621, Roselaar 1995- p 45, Schüz 1959- p 94, Stresemann 1928- p 392, Vaurie 1959- p 2

* A:
Riparia riparia innominata Zarudny, 1916
Syn: *Riparia riparia plumipes*
Global range: breeding in southeastern Kazakhstan; non-breeding to Africa or southern Asia
Type locality: A bird in NHMTashkent from Zeylen-Abad (Khorasan), July 1901, is a syntype of the taxon *R. r. plumipes* (V.M. Loskot).
Remarks: Probably a regular passage migrant in Iran.
احتمالا مهاجر عبوری منظم در ایران است.
Museum specimens: There are specimens from Borujerd and Dorud in FMNH. specimens from Borujerd in AMNH labeled as hybrid *R. r. riparia* x *R. r. diluta* (Vaurie 1959- p 3) have been identified as *R. r. innominata* (Kirwan & Grieve 2013).
Ref: Kirwan & Grieve 2013- p 117, 119, Loskot 2006, Vaurie 1959- p 3

Riparia diluta (Sharpe & Wyatt, 1893)
Syn: *Riparia riparia diluta* (Sharpe & Wyatt)
En: Pale Martin, Pale Sand Martin
Pr: Chelchele-ye Rudkhānei-ye Kam-Rang چلچله رودخانه‌ای کم‌رنگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Uncertain; possibly a scarce passage migrant and winter visitor, known from several old specimens and a bird photographed by A. Ouwerkerk in Minab, Homozgan, in January 2007 (Kirwan & Grieve 2013- p 119).
وضعیت نامشخص؛ احتمالا مهاجر عبوری و زمستانه کم‌یاب؛ تنها چند نمونه موزه‌ای قدیمی در دست است و یک پرنده در میناب در ژانویه ۲۰۰۷ که توسط ای. اورکرک عکس‌برداری شد (Kirwan & Grieve 2013- p 119).
Taxonomic notes: In the past, *diluta* was included within *R. riparia*. According to Vaurie (1959- p 3), its range includes eastern Iran.
در گذشته *diluta* شامل *R. riparia* می‌شد. براساس نظر واری (Vaurie 1959- p 3) گستره حضور این پرنده، شرق ایران را نیز در بر دارد.
Polytypic

* BB:
Riparia diluta diluta (Sharpe & Wyatt, 1893)
Global range: breeding in southern and southeastern Kazakhstan; non-breeding to northwestern India and Nepal
Remarks: The form occurring in Iran is probably the nominate, although the race *indica* might also occur in Iran. Other forms occur in Indian and Siberia.
فرمی که در ایران دیده می‌شود، احتمالا *diluta* است، اگرچه نژاد *indica* ممکن است در کشور حضور یابد. سایر فرم‌ها در هند و سیبری حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are a few specimens in BMNH (Chabahar, undated but before 1925) and NHMTashkent (Jalalabad in Sistan, June 1901), but it is likely that more are present among unidentified skins of *R. riparia*.

Hirundo rustica Linnaeus, 1758
En: Barn Swallow
Pr: Parastu-ye Ma'muli پرستوی معمولی
Global range: Worldwide
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Widespread amd abundant summer visitor and passage migrant, uncommon in south in winter.
به صورت وسیع مهاجر تابستانه و عبوری فراوان، زمستان‌ها به صورت غیرمعمول در جنوب.
Polytypic

* BB:
Hirundo rustica rustica Linnaeus, 1758
Global range: breeding in Europe, western and central Asia and northern Africa, non-breeding to Africa and southern Asia
Remarks: The only form known to occur in Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
تنها این فرم حضورش در ایران دیده شده است (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB and ZMUK.
Ref: Capito 1931- p 927, Diesselhorst 1962- p 7, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 66, Hüe & Etchécopar 1970- p 495, Paludan 1938- p 620, Paludan 1940- p 16, 47, Schüz 1957b- p 25, Schüz 1959- p 93, Stresemann 1928- p 391, Vaurie 1951b- p 24, Vaurie 1959- p 9

Hirundo smithii Leach, 1818
En: Wire-tailed Swallow
Pr: Parastu-ye Sar-sorkh پرستوی سرسرخ
Global range: AF, OR; widespread
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Vagrant; the only record is of two birds at Ajigol, Golestan, on 27 December 2015 (Hamid-Reza Rezaei, pers. com.).
سرگردان؛ تنها رکورد آن مربوط به دو پرنده در تالاب آجی گل، گلستان در تاریخ ۲۷ دسامبر ۲۰۱۵ است (حمیدرضا رضایی، ارتباطات شخصی).
Polytypic

* DA:
Hirundo smithii filifera Stephens, 1826
Global range: Southcentral and southeast Asia
Remarks: The only subspecies likely to occur in Iran. It probably overfly Iran to reach Oman as a vagrant from Tajikistan and southern Afghanistan. Other form occurs in Africa.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. احتمالا در مسیر مهاجرت از منطقه پراکنش اصلی در تاجیکستان و جنوب افغانستان به سمت عمان (سرگردان) از ایران عبور می‌کند. سایر فرم‌ها در آفریقا دیده می‌شود.

Ptyonoprogne rupestris (Scopoli, 1769)
Syn: *Cotyle (Ptyonoprogne) rupestris* (Scop.), *Hirundo rupestris*
En: Eurasian Crag Martin
Pr: Chelchele-ye Kuhi چلچله کوه‌ی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Common summer visitor to mountain ranges throughout Iran and widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه سراسری در مناطق کوهستانی ایران و مهاجر عبوری معمول.
Monotypic

Ptyonoprogne obsoleta (Cabanis, 1850)
Syn: *Cotyle obsoleta* Cab., *Hirundo obsoleta, Ptyonoprogne obsoleta*
En: Pale Crag Martin
Pr: Chelchele-ye Biābāni چلچله بیابانی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Common resident in southern Iran and summer visitor to central plateau; common winter visitor in southern lowlands.
مقیم معمول در جنوب ایران و مهاجر تابستانه به فلات مرکزی، مهاجر زمستانه معمول در مناطق پست جنوبی.
Polytypic

* BA:
Ptyonoprogne obsoleta obsoleta (Cabanis, 1850)
Syn: *Riparia obsolete obsoleta* (Cab.)
Global range: Egypt to Turkey and Iran
Remarks: The form breeding in southern Iran from Lorestan and Khuzestan to Hormozgan and Kerman (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
این فرم به صورت جوجه‌آور در ریمه جنوبی ایران از لرستان تا هرمزگان و کرمان است (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, and MNHP.
Ref: Berlioz 1958- p 454, Capito 1931- p 928, Hüe & Etchécopar 1970- p 501, Paludan 1938- p 621, Vaurie 1951b- p 18, Vaurie 1959- p 7

* BA:
Ptyonoprogne obsoleta pallida Hume, 1872
Global range: eastern Iran, southern Afghanistan and Pakistan
Remarks: The form breeding in central, eastern and southeastern Iran, from the Dasht-e Kavir and southern Khorasan south to Sistan & Baluchestan (Vaurie 1951b, Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
این فرم به صورت جوجه‌آور در مرکز، شرق و جنوب شرق ایران از دشت کویر و جنوب خراسان به سمت جنوب تا سیستان و بلوچستان است (Vaurie 1959, Vaurie 1951b, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, ZISP and ZMA.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 501, Vaurie 1959- p 7

Delichon urbicum (Linnaeus, 1758)
Syn: *Chelidon urbica* (L.), *Chelidonaria urbica* L.
En: Common House Martin
Pr: Chelchele-ye Domgāh-Sefid چلچله دمگاه‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Locally common summer visitor to main mountain ranges south to Kerman and northern Blauchestan, fairly common and widespread passage migrant.

به طور محلی مهاجر تابستانه به گستره‌های کوهستانی اصلی کشور به سمت جنوب تا کرمان و شمال بلوچستان است؛ مهاجر عبوری به نسبت معمول و گسترده.

Taxonomic notes: Many authors, including Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970), assign all populations in Western Eurasia to the nominate form. However, southern populations, including the birds breeding in Iran, are distinctly smaller than those from the *urbicum* type locality in Sweden and are sometimes separated as *meridionale*. This is the treatment adopted by IOC and followed here.

مولفین زیادی، از جمله واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970)، همه جمعیت‌های غرب اوراسیا را به زیرگونه نمادین *urbicum* نسبت می‌دهند. به هرحال، جمعیت‌های جنوبی شامل پرندگان جوجه‌آور در ایران، به طور مشخص کوچک‌تر از زیرگونه *urbicum* که نمونه تایپ آن از سوئد است هستند و گاه‌ی اوقات رنی به عنوان *meridionale* جدا می‌شوند. این ترتیب توسط آی.او.سی. پذیرفته شده است و ما رنی از آن پیروی کردیم.

Polytypic

* BB:
Delichon urbicum meridionale (Hartert, 1910)
Global range: breeding from North Africa and southern Europe to south-central Asia; non-breeding to Africa and southwestern Asia
Remarks: Following IOC, this is presumably the form breeding in mountainous regions almost throughout Iran. Paludan (1938- p 621) mentioned *meridionale* from Ab-e Cezar-Tal, Zagros and Pariz Kuh (Lorestan), but most other authors do not recognise this form and assign all the birds occurring in Iran to nominate *urbicum*. The lack of information on this form is probably because *D. u. meridionale* was long a synonym with the nominate race (Vaurie 1959).

براساس آی.او.سی.، احتمالا این تاکسون فرم جوجه‌آور در مناطق کوهستانی سراسر کشور است. پالودان (Paludan 1938- p 621) فرم مذکور را از آب سزار تل در زاگرس و پاریز کوه (لرستان) ذکر نموده است اما اغلب محققان این فرم را به رسمیت نشناخته و پرندگانی که در ایران حضور می‌یابند را متعلق به *urbicum* می‌دانند. نبود اطلاعات پیرامون این فرم (*meridionale*) احتمالا ناشی از مترادف بودن آن با نژاد *urbicum* برای مدت طولانی بوده است (Vaurie 1959).

Ref: Paludan 1938- p 621, Vaurie 1951b- p 43–46, Vaurie 1959- p 15

* BA:
Delichon urbicum urbicum (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in western, central and northern Europe to western Siberia; non-breeding to central Africa
Remarks: This form, as now recognised by IOC, probably occurs in Iran only as a passage migrant moving between breeding areas in Western Siberia and winter quarters in Africa.

این فرم که آی.او.سی. رنی آن را به رسمیت شناخته است، احتمالا به صورت مهاجر هنگام جابجایی از سرزمین‌های جوجه‌آوری در غرب سیبری به مناطق زمستان‌گذاری در آفریقا در کشور ایران دیده می‌شوند.

Museum specimens: There are several specimens labelled as *D. urbicum urbicum* in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ, ZISP and ZSM, but these should now be re-examined to determine which belong to the smaller southern form *meridionale* and which to the larger northern nominate form.
Ref: Diesselhorst 1962- p 7, Érard & Etchécopar 1970- p 66, Hüe & Etchécopar 1970- p 506, Paludan 1940- p 47, Schüz 1959- p 94, Stresemann 1928- p 392, Vaurie 1951b- p 44, 46, Vaurie 1959- p 15

Cecropis (Birdlife: *Hirundo*) *daurica* (Laxmann, 1769))
En: Red-rumped Swallow
Pr: Chelchele-ye Domgāh-Hanāyee چلچله دمگاه‌حنایی
Global range: EU, OR, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), probably protected species by the DOE
Status in Iran: Fairly common summer visitor to southwestern Iran from Kordestan to Kerman, uncommon passage migrant in northern and eastern Iran.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول به جنوب غرب ایران از کردستان تا کرمان؛ مهاجر عبوری غیرمعمول در شمال و شرق کشور.

Polytypic

* BB:
Cecropis (Birdlife: *Hirundo*) *daurica rufula* (Temminck, 1835)
Syn: *Hirundo rufula* Temm.
Global range: breeding in southern Europe and northern Africa east to Iran, Pakistan and northwestern India; non-breeding to Africa and southwestern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran, breeding commonly in the Zagros and southern hill ranges east to the Kerman highlands (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است که به طور معمول در زاگرس و تپه ماهورهای جنوبی آن به سمت شرق تا بلندی‌های کرمان جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHMTashknet, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref:Blanford 1876- p 215, Buxton 1921- p 869, Érard & Etchécopar 1970- p 66, Hüe & Etchécopar 1970- p 496, Paludan 1938- p 620, Roselaar 1995- p 48, Sharpe 1886- p 497, Tomlinson 1916- p 827, Vaurie 1951b- p 34, 40, Vaurie 1955e- p 17, Vaurie 1959- p 12, Witherby 1903- p 553, Zarudny 1903- p 356, Zarudny 1911- p 221

CETTIIDAE (Birdlife: Sylviidae)
Taxonomic notes: This family was formerly included within the Sylviidae.

این خانواده قبلا جزئی از خانواده Sylviidae بود.

Cettia cetti (Temminck, 1820)
Syn: *Bradyptetes cettii* (Marm.)
En: Cetti's Warbler
Pr: Sesk-e Dom-Pahn سسک دم‌پهن
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident and summer visitor in northern, western and southern Iran east to Kerman and northern Baluchestan, uncommon winter visitor in Khuzestan and Baluchestan.

مقیم و مهاجر تابستانه معمول در شمال، غرب و جنوب ایران به سمت شرق تا کرمان و شمال بلوچستان؛ مهاجر زمستانه غیرمعمول در خوزستان و بلوچستان.

Polytypic

* A:
Cettia cetti orientalis Tristram, 1867
Syn: *Cettia (Potamodus) orientalis* Tristram, 1867 (= *C. c. interposita Sarudny & Bilkevitch)*
Global range: Turkey to Iran and Afghanistan
Type locality: synonym *interposita*: Rasht (Gilan), Jun. 1904, in ZISP.
Remarks: The form breeding commonly in northern Iran from Azarbaijan to Lorestan eastward to Tehran and Mazandaran (Vaurie 1959, Roselaar 1995).

فرمی که به طور معمول در شمال ایران از آذربایجان تا لرستان و از شرق تا تهران و مازندران جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959, Roselaar 1995).

Museum specimens: There are specimens from Gilan, Mazandaran, Tehran and Golestan in AMNH, BMNH, FMNH, NMP, NHMTashkent and ZISP
Ref: Buxton 1921- p 864, Hüe & Etchécopar 1970- p 661, Paludan 1938- p 608, Paludan 1940- p 15, Roselaar 1995- p 95, Schüz 1959- p 110, Vaurie 1954g- p 6-8, Vaurie 1959- p 227

* BB:
Cettia cetti albiventris Severtzov, 1873
Syn: *Cettia cetti cettioides, Cettia cetti semenowi*
Global range: Kazakhstan and Turkmenistan to northwestern China and northern Afghanistan
Remarks: The form breeding in southern Iran from the western Zagros in Kermanshah and Lorestan east to Fars, Khorasan, the Kerman highlands and mountains of northern Baluchestan (Vaurie 1959, Desfayes & Praz 1978, Kaboli *et al.* 2016).

فرم جوجه‌آور در جنوب ایران در غرب زاگرس از کرمانشاه و لرستان تا فارس به سمت خراسان و کوه‌های کرمان و کوه‌های شمال بلوچستان (Vaurie 1959, Desfayes & Praz 1978, Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are specimens from Lorestan, Yazd, Kermanshah, Khuzestan, Fars, Kerman, Baluchestan, and Khorasan in AMNH, BMNH, FMNH, ROM, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Desfayes & Praz 1978- p 26, Hüe & Etchécopar 1970- p 661, Schüz 1959- p 110, Vaurie 1954g- p 6-8, Vaurie 1959- p 227, Zarudny 1911- p 223

SCOTOCERCIDAE (Birdlife: Sylviidae, TiF: Cettiidae)
Taxonomic notes: This family was formerly included within the Sylviidae.

این خانواده قبلا جزئی از خانواده Sylviidae بود.

Scotocerca inquieta (Cretzschmar, 1830)
En: Scrub Warbler (Streaked Scrub Warbler)
Pr: Sesk-e Jonbān سسک جنبان
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread resident, except in northwestern Iran and south Caspian region.

مقیم گسترده و معمول کشور به جز در نواحی شمال غربی و جنوب خزر.

Polytypic

* BA:
Scotocerca inquieta montana Stepanyan, 1970
Global range: Iran, southern Turkmenistan, southern Tajikistan and Afghanistan
Remarks: The form breeding in the mountains of northern Khorasan in northeastern Iran (Vaurie 1959, Ryan et al. 2006). Hüe & Etchécopar (1970) include this form within *platyura* which, as now recognised, occurs further north in Central Asia.

این فرم به صورت جوجه‌آور در کوه‌های شمال خراسان در شمال شرق کشور حضور دارد (Vaurie 1959, Ryan et al. 2006). هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این فرم را در زمره *platyura* قرار داده اما این فرم اکنون به تاکسون موجود در مناطق شمال آسیای میانه اطلاق می‌شود.

Museum specimens: There are specimens from northern Khorasan in AMNH, FMNH, MHNH, NHMTashkent and ZISP. Zarudny (1903) mentioned eight specimens of *S. i. platyura* from Zir-Kuh, Sarhad, Bampur, Shur-Ab, Morghak, Khuni-Kaka and Gol-Mirun.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 711, Vaurie 1955e- p 13, Vaurie 1959- p 310, Zarudny 1903- p 426, Zarudny 1911- p 225, Ryan et al. 2006

* A:
Scotocerca inquieta striata (Brooks, WE, 1872)
Syn: *Scotocerca inquieta elaphrus* Koelz, 1954
Global range: south-central Iraq, southern Iran, southern Afghanistan and Pakistan
Type locality: synonym *S. i. elaphrus* Koelz, 1954 from Deh-e Disk, [SE] Kerman
Remarks: The form occurring commonly in the central desert basins and southern Iran (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).

این فرم به صورت معمول در حوزه‌های بیابانی مرکزی و جنوب ایران حضور می‌یابد (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are many specimens from Lorestan, Kohgiluyeh, Semnan, Esfahan, Fars, Kerman, Hormozgan, southern Khorasan, Sistan and Baluchestan in AMNH, BMNH, FMNH. MNHN, NHMTashkent, ZISP, ZMB and ZMUK.
Ref: Berlioz 1958- p 457, Capito 1931- p 926, Desfayes & Praz 1978- p 27, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 93, Heinrich 1928- p 303, Hüe & Etchécopar 1970- p 711, Paludan 1938- p 612, Schüz 1957b- p 28, Stresemann 1928- p 380, Vaurie 1955e- p 13, Vaurie 1959- p 310

AEGITHALIDAE

Aegithalos caudatus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Ægithalos caudatus* (L.)
En: Long-tailed Tit
Pr: Charkhrisak-e Dom-Derāz چرخریسک دم‌دراز
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in forests of south Caspian region, Kalibar mountains in northern Azarbaijan and Zagros southeast to central Fars.
متوسط به نسبت معمول در جنگل‌های خزری، کوه‌های کالیبر [ارسباران] در شمال آذربایجان شرقی و زاگرس در منطقه زاگرس به سمت جنوب شرق تا مرکز فارس.
Polytypic

* A:
Aegithalos caudatus alpinus (Hablizl, 1783)
Syn: *Acredula caudata alpina* (Hablizl), *Parus alpinus* Hablizl, 1783
Global range: southeastern Azerbaijan, northern Iran and southwestern Turkmenistan
Type locality: Javaher Dasht, Gilan
Remarks: This form is known to occur in the forests of the south Caspian region east to Golestan (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016). The form occurring in the Kalibar mountains in northwestern Iran does not appear to have been determined, but is likely to be *A. c. major*, the form occurring in northeastern Turkey and the Caucasus.
این فرم در جنگل‌های خزری حضور می‌یابد (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016). فرمی که در جنگل‌های کالیبر حضور دارد به طور مشخص نامعلوم است، اما احتمالا زیرگونه *A. c. major* است که در شمال شرق ترکیه و قفقاز حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, NHMTashkent, NHMW, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 863, Dementyev 1948- p 188, Diesselhorst 1962- p 21, Dubois *et al.* 2000, Harrison 1972- p 289, Heinrich 1928- p 252, Hüe & Etchécopar 1970- p 563, Kaboli *et al.* 2016- p 496, Paludan 1940- p 42, Schüz 1957b- p 25, Schüz 1959- p 122, Stresemann 1928- p 369, Vaurie 1950a- p 62, 63, Vaurie 1957c- p 15, Vaurie 1959- p 467

* A:
Aegithalos caudatus passekii (Zarudny, 1904)
Syn: *Acredula tephronota passekii* Zarudny, 1904
Global range: southeastern Turkey and southwestern Iran
Type locality: oak forests of mountains between the Persian plateau and the Mesopotamian Plain [=Zagros]
Remarks: The form occurring from the forested hills in southern Azarbaijan south to Kermanshah (Qasr-e Shirin) and east in the oak forests on the western slopes of Zagros to the Shiraz area in central Fars (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
این فرم در درختزارهای جنوب آذربایجان به سمت جنوب تا کرمانشاه (منطقه قصر شیرین) و به سمت شرق در جنگل های بلوط غرب زاگرس تا شیراز حضور دارد (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, NHMW, UMMZ and ZMUK.
Ref: Buxton 1921- p 862, Hüe & Etchécopar 1970- p 564, Kaboli *et al.* 2016- p 496, Paludan 1938- p 605, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995- p 135, Vaurie 1950a- p 63, 64, Vaurie 1957c- p 15, Vaurie 1959- p 467, Witherby 1907- p 94, Zarudny [Sarudny] 1904b- p 164, Zarudny 1911- p 218

PHYLLOSCOPIDAE (Birdlife: Sylviidae)
Taxonomic notes: This family was formerly included within the Sylviidae.

این خانواده قبلا جزئی از خانواده Sylviidae بود.

Phylloscopus trochilus (Linnaeus, 1758)
En: Willow Warbler
Pr: Sesk-e Bidi سسک بیدی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread passage migrant.

مهاجر عبوری گسترده و معمول.

Polytypic

* BA:
Phylloscopus trochilus acredula (Linnaeus, 1758)
Syn: *Phylloscopus trochilus eversmanni*
Global range: breeding in Scandinavia (except southern Sweden) to eastern Europe and western Siberia; non-breeding in central, eastern and southern Africa
Remarks: Judging by the number of specimens available, this is the commonest form of *P. trochilus* occurring in Iran.

براساس نمونه‌های موزه‌ای موجود، این معمول‌ترین فرم از سسک بیدی است که در ایران حضور می‌یابد.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, ANSP, FMNH, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMUK and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 13, Hüe & Etchécopar 1970- p 720, Paludan 1938- p 607, Schüz 1959- p 117, Vaurie 1954f- p 2, Vaurie 1959- p 271, Zarudny 1911- p 225

* BB:
Phylloscopus trochilus yakutensis Ticehurst, 1935
Global range: breeding in central and eastern Siberia; non-breeding in eastern and southern Africa
Remarks: Given its breeding and non-breeding ranges, this form is likely to be a regular passage migrant through Iran, although very few specimens have been obtained. Specimens were obtained in Bandar Abbas and Tehran in April 1967 (Hüe & Etchécopar 1970; in MNHN), and in Biarjmand (Semnan) in May 2004 (in ZMA).

براساس گستره جوجه‌آوری و غیرجوجه‌آوری این تاکسون، فرم مذکور احتمالا مهاجر عبوری منظم ایران است، اگرچه نمونه‌های کمی به دست آمده است. نمونه‌های از بندرعباس و تهران در آوریل ۱۹۶۷ (Hüe & Etchécopar 1970، موجود در موزه تاریخ طبیعی پاریس) و بیارجمند در سمنان در می ۲۰۰۴ به دست آمده است (موجود در موزه جانورشناسی آمستردام).

Museum specimens: As mentioned above, there are specimens in MNHN and ZMA.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 720, Vaurie 1959- p 272

Phylloscopus collybita (Vieillot, 1817)
Syn: *Phylloscopus rufus* (Bechst.)
En: Common Chiffchaff
Pr: Sesk-e Chif-Chāf سسک چیف‌چاف
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to forests of south Caspian region and northern Khorasan, common and widespread passage migrant and winter visitor.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در جنگل‌های واقع در منطقه خزری و شمال خراسان؛ مهاجر عبوری و زمستانه معمول و گسترده.

Taxonomic notes: S. Drovetsky found that the form *P. c. menzbieri* migrates to the west to the south part of Armenia (unpublished data). Many of the 'Siberian Chiffchaffs' that are observed in Iran are not pure *P. c. tristis* but hybrids *P. c. abietinus x tristis*, to which the name *P. c. fulvescens* Severtzov, 1872 is usually used. Therefore, previous reports of *P. c. fulvescens* (Diesselhorst 1962- p 14, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 719, Vaurie 1954f- p 4-5, Vaurie 1959- p 275) now seem invalid. Hybrids in the Ural are are more common than pure *P. c. tristis* (Marova *et al.* 2013), and many of them presumably spend the winter in Iran. See discussion about Iranian birds in Ticehurst (1938- p 56). Also, *tristis* is confusable by sight and often in the hand with *P. trochilus acredula*. Individuals from some parts of the breeding distributions are astonishingly similar in appearance, although genetically belonging to two distinct species. Great care is needed in examining museum specimens. Many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN and UMMZ have not been identified to subspecies level.

س. دروویتسکی دریافت که فرم *P. c. menzbieri* به سمت غرب تا نواحی جنوب ارمنستان مهاجرت می‌کند (اطلاعات منتشرنشده). تعدادی از "سسک‌های چیف‌چاف سیبری" که در ایران مشاهده شده‌اند، *P. c. tristis* خالص نیستند اما دورگه *P. c. abietinus* و *tristis* هستند، که معمولا برای آن *P. c. fulvescens* استفاده می‌شود. بنابر این، اکنون به نظر می‌رسد که گزارش‌های قبلی *P. c. fulvescens* (Diesselhorst 1962- p 14, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 719, Vaurie 1954f- p 4-5, Vaurie 1959- p 275) معتبر نیستند. ه‌یرندها در اورال از خالص *P. c. tristis* فراوان‌تر هستند (Marova *et al.* 2013) و تعدادی از آن‌ها احتمالا زمستان را در ایران می‌گذرانند. در این زمینه، بحث در مورد پرندگان ایران را در تایس‌هرست (Ticehurst 1938- p 56) بینید. همچنین، *tristis* از طریق دیدن و حتی در دست با *P. trochilus acredula* قابل اشتباه است. افراد از برخی بخش‌های محدوده جوجه‌آوری در ظاهر خیلی شبیه هم هستند، اگرچه از لحاظ ژنتیکی دو گونه مجزا هستند. باید دقت زیادی برای بررسی نمونه‌ها به خرج داد. تعدادی نمونه در موزه تاریخ طبیعی نیویورک، موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه تاریخ طبیعی پاریس و موزه جانورشناسی دانشگاه مینیگان موجود است که تا سطح زیرگونه شناسایی نشده‌اند.

Polytypic

* BA:
Phylloscopus collybita abietinus (Nilsson, 1819)
En: Common Chiffchaff (Scandinavian)
Global range: breeding in Scandinavia and northwestern Russia to the Black Sea and northern Iran; non-breeding to western and eastern Africa
Remarks: The form breeding in the forests of the south Caspian region and probably the commonest form of *P. collybita* on migration and in winter in most parts of Iran (Vaurie 1959).
این فرم در جنگل‌های جنوب خزر جوجه‌آوری کرده و احتمالا معمول‌ترین فرم از سسک چیف‌چاف است که در زمان مهاجرت و زمستان‌ها در اغلب نقاط ایران دیده می‌شود (Vaurie 1959).
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZMB and ZMUK.
Ref: Buxton 1921- p 864, Diesselhorst 1962- p 14, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 91, Hüe & Etchécopar 1970- p 719, Paludan 1938- p 607, Paludan 1940- p 44, Schüz 1957b- p 29, Schüz 1957d- p 76, Schüz 1959- p 116, Stresemann 1928- p 373, Vaurie 1954f- p 4-5, Vaurie 1959- p 275, Zarudny 1911- p 225, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 32

* BA:
Phylloscopus collybita menzbieri (Shestoperov, 1937)
Global range: northeastern Iran and Turkmenistan
Remarks: Said to be the form breeding in northeastern Iran, in Golestan and northern Khorasan (Marova *et al.* 2013). There are specimens from Golestan and Khorasan (Dementyev 1948). Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970) assign these birds to *fulvescens*.
این فرم در شمال شرق ایران در گلستان و شمال خراسان جوجه‌آوری دارد (Marova *et al.* 2013) و نمونه‌هایی از آن در دست است (Dementyev 1948). واری (Vaurie 1959) و ه‌یو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این پرندگان را جزء *fulvescens* طبقه‌بندی نموده‌اند.
Museum specimens: There are specimens in FMNH and ZISP.
Ref: Dementyev 1948- p 187

* BA:
Phylloscopus collybita tristis Blyth, 1843
Syn: *Phylloscopus tristis* Blyth
En: Siberian Chiffchaff
Global range: breeding from eastern Russia and northern Kazakhstan to southern Siberia and northern Mongolia; non-breeding to southern Asia
Remarks: Recorded on migration in eastern Iran from Golestan, Tehran, Semnan, Khorasan, Kerman and Sistan & Baluchestan (CSR unpublished data).
در زمان مهاجرت در شرق ایران از گلستان، تهران، سمنان، خراسان، کرمان و سیستان و بلوچستان ثبت شده است (ک. رزلار، اطلاعات منتشرنشده).
Museum specimens: There are specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, SMNS, UMMZ and ZISP.
Ref: Blanford 1876- p 180, Dubois *et al.* 2000, Ticehurst *et al.* 1925- p 727, Vaurie 1954f- p 4-5, Vaurie 1959- p 276, Witherby 1910- p 501, Zarudny 1903- p 411, Zarudny 1911- p 225

Phylloscopus sindianus Brooks, WE, 1880
En: Mountain Chiffchaff
Pr: Sesk-e Chif-Chāf-e Himāliāyayee سسک چیف‌چاف هیمالیایی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common summer visitor to forests of northern Azerbaijan, probably also uncommon winter visitor in southern Iran.

به طور محلی مهاجر تابستانه جنگل‌های ارسباران؛ احتمالا مهاجر زمستانه غیرمعمول در جنوب کشور.

Taxonomic notes: IOC and Clements treat *lorenzii* as a subspecies of *P. sindianus*. Birds supposedly belonging to nominate *sindianus* from west-central Asia were encountered by Blanford on 10 March 1872 at Kalagan and on 25 March 1872 at Davar-Panah (both Baluchestan) (Blanford 1876). This form was also listed as a migrant for northern and southern Khorasan by Zarudny (1911). Because birds of the Chiffchaff complex are sometimes difficult to identify and the full extent of variation of the various forms was not known, there is some doubt as to the validity of these reports of the nominate form.

آی.او.سی. و کلمنتس، تاکسون *lorenzii* را زیرگونه‌ای از *P. sindianus* می‌دانند. پرندگانی که به نظر می‌رسد *sindianus* بوده‌اند، از غرب-مرکز آسیا توسط بلانفورد در تاریخ‌های ۱۰ و ۲۵ مارس ۱۸۷۲ به ترتیب از کلاغان و داور پناه (هر دو در بلوچستان) گزارش شده‌اند (Blanford 1876). این فرم همچنین به عنوان مهاجر در شمال و جنوب خراسان توسط زارودنی (Zarudny 1911) فهرست شده‌اند. از آنجا که کمپلکس چیف‌چاف گاه‌ی در شناسایی دشوار هستند و گستره حضور فرم‌های مختلف کاملا شناخته شده نیست، اعتبار گزارشات مختص به فرم *sindianus* اندکی مشکوک است.

Polytypic

* A:
Phylloscopus sindianus lorenzii (Lorenz, T, 1887)
Syn: *Phylloscopus lorenzii* (Lorenz 1887)
En: Caucasian Mountain Chiffchaff
Global range: Caucasus, northeastern Turkey and northwestern Iran
Type locality: northwestern Iran [Ardebil, Maragheh and Tabriz]
Remarks: Breeds in the forests of the Kalibar Mountains in northern Azarbaijan (Scott 2008, Kaboli *et al.* 2016). Two of 11 specimens of '*P. collybita*' taken in Ardabil, Tabriz and Maragheh were of topotypical *lorenzii* (Vaurie 1954f).

در جنگل‌های کالیبر جوجه‌آوری دارد (Scott 2008, Kaboli *et al.* 2016). دو نمونه از مجموعه ۱۱ نمونه‌ای *P. collybita* که از اردبیل، تبریز و مراغه جمع‌آوری شده‌اند، جزء نمونه تیپ بوده‌اند (Vaurie 1954f).

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 719, Roselaar 1995- p 125, Schüz 1959- p 117, Scott 2008, Scott & Adhami 2006, Vaurie 1954f- p 6, Vaurie 1959- p 275, Zarudny 1911- p 225

Phylloscopus neglectus Hume, 1870
Syn: *Phylloscopus collybita neglectus* Hume, *Luscinia neglecta*, *Lusciniola neglecta*
En: Plain Leaf Warbler
Pr: Sesk-e Bidi-ye Kuchak (Kuchak) (کوچک) سسک بیدی کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), Non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to upper shrub zone in Alborz, Kopet Dagh, Zagros, Kerman highlands and Kuh-e Taftan massif in Baluchestan; passage migrant throughout Iran and winter visitor to southern lowlands.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در مناطق درختچه‌ای بالادست در البرز، کپه داغ، زاگرس، بلندی‌های کرمان و کوه‌های تفتان در بلوچستان؛ مهاجر عبوری در سراسر کشور و مهاجر زمستانه مناطق پست در جنوب.

Monotypic

Phylloscopus orientalis (Brehm, CL, 1855)
Syn: *Phylloscopus bonelli orientalis* (Brehm 1855)
En: Eastern Bonelli's Warbler
Pr: Sesk-e Domgah-Zeytuni-ye Sharqi سسک دمگاه‌زیتونی شرقی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded twice: a specimen was collected on 17 January 1901 in Taasuk, Baluchestan, by N. Zarudny (in AMNH), and a bird was observed on 4 July 1975 near Marivan, Kordestan (Scott 2008).

سرگردان؛ دو بار ثبت شده است. یک نمونه از تاسوک بلوچستان در ۱۷ ژانویه ۱۹۰۱ توسط زارودری جمع‌آوری شد (موجود در موزه تاریخ طبیعی ریچورک) و یک پرنده نر در ۴ جولای ۱۹۷۵ در نزدیکی مریوان، کردستان مشاهده شده است (Scott 2008).

Monotypic

Phylloscopus sibilatrix (Bechstein, 1793)
En: Wood Warbler
Pr: Sesk-e Jangali سسک جنگلی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare passage migrant.

مهاجر عبوری کمیاب.

Monotypic

Phylloscopus fuscatus (Blyth, 1842)
En: Dusky Warbler
Pr: Sesk-e Tireh سسک تیره
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the first record was of a bird in Lisar, Talesh, Gilan, on 30 December 2016 (F. Naziri, pers. comm.).

سرگردان؛ نخستین بار در تاریخ ۳۰ دسامبر ۲۰۱۶ از لیسار، تالش، استان گیلان ثبت شد (ف. نظیری، ارتباطات شخصی).

Polytypic

* DA:
Phylloscopus fuscatus fuscatus (Blyth, 1842)
Global range: breeding in central and eastern Siberia to northeastern China and northern Mongolia; non-breeding in south and southeast Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form, *robustus*, breeds in northcentral China and winters to northern Indochina.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است و فرم دیگر (*robustus*) در شمال مرکز چین جوجه‌آوری کرده و زمستان را در شمال هند و چین می‌گذراند.

Phylloscopus proregulus (Pallas, 1811)
En: Pallas's Leaf Warbler
Pr: Sesk-e Gol (Pālās) سسک گل (پالاس)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the first record was a biord in Naybandan Wildlife Refuge, South Khorasan, on 27 October 2013 (Gol *et al.* 2014) and the second was a bird seen in Tehran on 4 April 2016 (G. Chabok, pers. comm.).

سرگردان؛ نخستین بار از پناهگاه حیات وحش نایبندان در استان خراسان جنوبی در ۲۷ اکتبر ۲۰۱۳ ثبت شد (Gol *et al.* 2014) و دومین رکورد آن از تهران در تاریخ ۴ آوریل ۲۰۱۶ بود (ق. چابک، ارتباطات شخصی).

Monotypic

Phylloscopus inornatus (Blyth, 1842)
En: Yellow-browed Warbler (Inornate Warbler)
Pr: Sesk-e Abru-Zard سسک ابروزرد
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare passage migrant in northern and eastern Iran (Scott 2008).

مهاجر عبوری کمیاب در شمال و شرق ایران (Scott 2008).

Monotypic

Phylloscopus humei (Brooks, WE, 1878)
En: Hume's Leaf Warbler (Hume's Yellow-browed Warbler)
Pr: Sesk-e Abru-Zard-e Hiyum سسک ابروزرد هیوم
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally fairly common winter visitor to southeastern Iran, west to region of Bandar Abbas, Hormozgan.
به طور محلی مهاجر زمستانه معمول در جنوب شرق و به سمت غرب تا حوالی بندرعباس.

Polytypic

* BB:
Phylloscopus humei humei (Brooks, WE, 1878)
Global range: breeding in south-central Russia and eastern Kazakhstan to northwestern China and central Nepal; non-breeding in Afghanistan to Bangladesh and southern China
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form, *mandellii*, breeds in central China and winters to northern Indochina.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است و فرم دیگر (*mandellii*) در مرکز چین جوجه‌آوری کرده و زمستان را در شمال هند و چین می‌گذراند.
Museum specimens: There is a specimentaken by W. Koelz in April 1940 in Hundar (Khuzestan) in UMMZ.

Phylloscopus nitidus Blyth, 1843
Syn: *Acanthopneuste nitidus* Blyth, *Phyllocopus trochiloides nitidus*
En: Green Warbler (Green Leaf Warbler)
Pr: Sesk-e Bidi-ye Sabz سسک بیدی سبز
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor in mountain forest in north, from Kalibar mountains (Azarbaijan) to Sar-e Jam mountains (Khorasan)]; common passage migrant especially in north and east, rare in winter in southeast Caspian lowlands.
مهاجر تابستانه جنگل‌های کوهستانی شمال ایران از کلیبر در آذربایجان شرقی تا سرجم (خراسان) در شرق؛ مهاجر عبوری به ویژه در شمال و شرق، زمستان‌ها به صورت کمیاب در جلگه‌های جنوب شرق خزر.
Taxonomic notes: Sometimes considered a subspecies of *P. trochiloides*.
گاه زیرگونه‌ای از سسک سبز (*P. trochiloides*) تلقی می‌شود.

Monotypic

Phylloscopus trochiloides (Sundevall, 1837)
En: Greenish Warbler
Pr: Sesk-e Sabz سسک سبز
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare passage migrant in northern and eastern Iran.
مهاجر عبوری کمیاب در شمال و شرق ایران.
Taxonomic notes: TiF treat the form *viridanus* as a separate species *Acanthopneuste viridanus* Western Greenish Warbler.
تی.آی.اف. فرم *viridanus* را گاه‌ی به عنوان گونه‌ای مجزا (*Acanthopneuste viridanus*) با نام سسک سبز غربی تلقی می‌کند.

Polytypic

* BB:
Phylloscopus trochiloides viridanus Blyth, 1843
Syn: *Acanthopneuste viridana* Blyth
Global range: breeding in eastern Europe to central Siberia and northwestern China; non-breeding to India and Sri Lanka
Remarks: Recorded on migration in the south Caspian region, Khorasan and Kerman (Zarudny 1911, Scott 2008).
در زمان مهاجرت از جنوب خزر، خراسان و کرمان گزارش شده است (Zarudny 1911, Scott 2008).
Museum specimens: There are several from Khorasan (Kharv-e Bala, Bojnurd) and Golestan (Gorgan) in AMNH and one collected between Sangan and Neyaz-Abad (Khorasan) in ZISP.
Ref: Zarudny 1903- p 413, Zarudny 1911- p 225

ACROCEPHALIDAE (Birdlife: Sylviidae)
Taxonomic notes: This family was formerly included within the Sylviidae.

این خانواده قبلا جزئی از خانواده Sylviidae بود.

Acrocephalus griseldis (Hartlaub, 1891)
Syn: *Acrocephalus arundinaceus griseldis* (Hartlaub), *Calamoherpe griseldis* Hartlaub, 1891
En: Basra Reed Warbler
Pr: Sesk-e Khuzi سسک خوزی
Global range: EU
Conservation status: Endangered (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), Non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon and local summer visitor to marshes of Khuzestan.

به طور محلی مهاجر تابستانه و غیرمعمول در تالاب‌های خوزستان.

Taxonomic notes: Formerly included in *A. arundinaceus*.

قبلا در زمره سسک ریزار تالابی (*A. arundinaceus*) طبقه‌بندی می‌شده است.

Monotypic

Acrocephalus arundinaceus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Turdus arundinaceus* L., 1758, *Calamoherpe arundinacea* (Briss.)
En: Great Reed Warbler
Pr: Sesk-e Neyzar (Tālābi-ye) Bozorg سسک ریزار (تالابی) بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor and passage migrant in northern and western Iran.

مهاجر تابستانه و عبوری معمول در شمال و غرب ایران.

Polytypic

* BB:
Acrocephalus arundinaceus arundinaceus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Acrocephalus lacustris* (Naum.), *Acrocephalus turdoides* Meyer
Global range: Europe to northern Iran and northwestern Arabia
Remarks: According to Vaurie (1959) and (Hüe & Etchécopar 1970), the form breeding in northwestern Iran east to the Sefid-Rud. This is probably the form that breeds commonly in the southeast Caspian lowlands in Mazandaran and Golestan and in western Iran and south to Kermanshah.

بر اساس واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970)، فرم جوجه‌آور در شمال غرب ایران تا سفیدرود این زیرگونه است. این زیرگونه احتمالا فرمی است که به طور معمول در نواحی پست جنوب شرق خزری در مازندران و گلستان و ریز در غرب ایران و تا کرمانشاه جوجه‌آوری دارد.

Museum specimens: There are several specimens in UMMZ.
Ref: Roselaar 1995- p 105, Hüe & Etchécopar 1970- p 670, Vaurie 1959- p 245, Witherby 1907- p 88, Zarudny 1903- p 393

* BA:
Acrocephalus arundinaceus zarudnyi Hartert, 1907
Global range: southeastern European Russia and northern Iran to northwestern Mongolia and northwestern China
Remarks: According to Vaurie (1959) and (Hüe & Etchécopar 1970), this form occurs in Iran on migration.

براساس نظر واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970)، این فرم در زمان مهاجرت در ایران حضور می‌یابد.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ and ZISP. Most specimens are probably not properly identified at subspecies level.
Ref: Buxton 1921- p 865, Dementyev 1948- p 187, Diesselhorst 1962- p 12, Érard & Etchécopar 1970- p 87, Hüe & Etchécopar 1970- p 671, Schüz 1959- p 111, Stresemann 1928- p 375, Vaurie 1959- p 246, Witherby 1910- p 502, Zarudny 1911- p 223, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 32

Acrocephalus stentoreus (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
En: Clamorous Reed Warbler
Pr: Sesk-e Neyzār-e (Tālābi-ye) Por-Sedā سسک نیزار (تالابی) پرصدا
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to southern and eastern Iran, uncommon winter visitor in south.
مهاجر تابستانه در جنوب و شرق ایران، مهاجر زمستانه غیرمعمول در جنوب.

Polytypic

* BA:
Acrocephalus stentoreus brunnescens (Jerdon, 1839)
Syn: *Acrocephalus arundinaceus brunnescens* (Jerdon), *Agrobates brunnescens* Jerdon, 1839
Global range: Red Sea region to Kazakhstan and northern India
Remarks: The only form known to occur in Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
تنها این فرم در ایران حضور می‌یابد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, ZISP, ZMA and ZSM.
Ref: Desfayes & Praz 1978- p 34, Diesselhorst 1962- p 12, Érard & Etchécopar 1970- p 86, Hüe & Etchécopar 1970- p 672, Paludan 1938- p 608, Vaurie 1959- p 245, Zarudny 1911- p 223

Acrocephalus melanopogon (Temminck, 1823)
Syn: *Calamodus melanopogon* (Tem.)
En: Moustached Warbler
Pr: Sesk-e Abru-Sefid سسک ابروسفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread resident, summer visitor, passage migrant and winter visitor in wetlands almost throughout Iran.
مقیم، مهاجر تابستانه و عبوری گسترده و معمول در سراسر زیستگاه‌های تالابی ایران.

Polytypic

* A:
Acrocephalus melanopogon mimicus (Madarász, 1903)
Syn: *Lusciniola mimica* Madarász, 1903, *Lusciniola melanopogon mimica*
Global range: eastern Turkey to southern Russia, Kazakhstan, Iran and Iraq
Type locality: Transcaspia and Persia [Tejen in Transcaspia, and Khorasan and Sistan in Iran]
Remarks: The only form known to occur in Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Porter & Aspinall 2010).
تنها این فرم در ایران حضور می‌یابد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Porter & Aspinall 2010)
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NMP, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, LACM, ZISP and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 864, Diesselhorst 1962- p 11, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 668, Paludan 1938- p 608, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995- p 100, Schüz 1959- p 111, Stresemann 1928- p 375, Vaurie 1959- p 238, Witherby 1903- p 542, Zarudny 1911- p 223

Acrocephalus schoenobaenus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Motacilla Schoenobaenus* L., 1758, *Calamodus schœnobœnus* (L.)
En: Sedge Warbler
Pr: Sesk-e Jeganzār (Tālābi-ye Rāhrāh) سسک جگن‌زار (تالابی راه‌راه)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread passage migrant; possibly uncommon summer visitor in northwestern Iran.
مهاجر عبوری گسترده و به نسبت معمول؛ احتمالا مهاجر تابستانه غیرمعمول در شمال غرب ایران.

Monotypic

Acrocephalus agricola (Jerdon, 1845)
En: Paddyfield Warbler
Pr: Sesk-e Shālizār سسک شالیزار
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare and local summer visitor in southeast Caspian region, uncommon passage migrant in eastern Iran.
به طور محلی مهاجر تابستانه و کم‌یاب در جنوب شرق خزر؛ مهاجر عبوری غیرمعمول در شرق کشور.
Taxonomic notes: Recent DNA studies by Hering *et al.* (2015) support the view that this species is monotypic.
مطالعات اخیر دی.ان.ای. توسط هرینگ و همکاران (Hering *et al.* 2015)، ایده تک سنخی بودن این گونه را تقویت می‌کند.
Polytypic

* BB:
Acrocephalus agricola agricola (Jerdon, 1845)
Syn: *Acrocephalus agricola brevipennis* (Severtzov), *Acrocephalus agricola capistrata* ! Severtzov 1873
Global range: Kazakhstan and northeastern Iran through central Asia to Mongolia and west-central China
Remarks: The form breeding in northeastern Iran. The form *septimus*, which breeds from eastern Europe to western Kazakhstan and winters in India, probably occurs as a migrant in Iran, but there have been no confirmed records.
این فرم در شمال شرق ایران جوجه‌آوری دارد. فرم *septimus* که از شرق اروپا تا غرب قزاقستان جوجه‌آوری داشته و زمستان را در هند سپری می‌کند، احتمالا به صورت مهاجر در ایران حضور می‌یابد اما رکورد تایید شده‌ای از آن در دست نیست.
Museum specimens: There are a few specimens in ZISP; those from Sistan marshes (collected in late May 1898) were supposed to be breeding locally (Zarudny 1901).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 677, Roselaar 1995- p 102, Schüz 1959- p 112, Vaurie 1959- p 241

Acrocephalus dumetorum Blyth, 1849
Syn: *Acrocephalus dumetorum turanica* Zarudny
Type locality Hari Rud, "wing much blunter than elsewhere" (Zarudny 1911- p 238) [needs checking!]
En: Blyth's Reed Warbler
Pr: Sesk-e Tālābi-ye Khāvari سسک تالابی خاوری
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon passage migrant, mainly in eastern Iran. Reports of possible breeding by Érard & Etchécopar (1970) are unconvincing, while the nests and eggs reported from Sistan by Zarudny (1901) were misidentified. Other reports in summer (Zarudny 1892, Diesselhorst 1962 [specimen in ZSM]) possibly refer to late migrants or non-breeding summer residents] Old specimens of *Acrocephalus dumetorum* taken in eastern Iran in summer need to be checked to eliminate any former isolated population of Blunt-winged Warbler *Acrocephalus concinens* whose nearest known population is north and east of a line roughly from Kabul to Mayman in northern Afghanistan.
مهاجر عبوری غیرمعمول عمدتا در شرق ایران؛ گزارشات اِرارد و اچکوپار (Érard & Etchécopar 1970) پیرامون جوجه‌آوری احتمالی این گونه متقاعد کننده نبود، در عین حال گزارشات مربوط به لانه و تخم این پرنده در سیستان توسط زارودنی (Zarudny 1901) اشتباه در شناسایی بوده است. گزارشات تابستانه از این پرنده (Zarudny 1892, Diesselhorst 1962) احتمالا به مهاجرین دیرهنگام یا غیرجوجه‌آور مرتبط است. نمونه‌های قدیمی از این پرنده بایستی دوباره بازبینی شوند تا هرگونه شبه پیرامون حضور جمعیت‌های جدا افتاده از *Acrocephalus concinens* که نزدیک‌ترین منطقه جوجه‌آوری آن در شمال و شرق خط فرضی کابل– میمان در شمال افغانستان است را برطرف کند.
Monotypic

Acrocephalus scirpaceus (Hermann, 1804)
Syn: *Accrocephalus streperus* (Vieill.)
En: Eurasian Reed Warbler
Pr: Sesk-e Neyzār (Tālābi-ye) Ma'muli سسک نیزار (تالابی) معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to wetlands throughout Iran, common and widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه معمول در سراسر تالاب‌های کشور، مهاجر عبوری معمول و گسترده.
Polytypic

* A:
Acrocephalus scirpaceus fuscus (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
Syn: *Curruca fusca* Hemprich & Ehrenberg, 1833, *Acrocephalus scirpaceus macronyx* (Severtzov), *Acrocephalus strepera blanfordi* Zarudny, 1911, *Acrocephalus streperus* Vieill.
En: Eastern Reed Warbler (Caspian Reed Warbler)
Global range: Egypt through the Middle East to southeastern European Russia, eastern Kazkhstan and Iran
Type locality: synonym *Acrocephalus strepera blanfordi* from Shiraz (Fars; type in BMNH) and Rud-e Bampur (Baluchistan; types in ZISP)
Remarks: The only form known to occur in Iran both as a breeding bird and as a passage migrant (Vaurie 1959). The nominate form breeds as close to Iran as central Turkey and could occur as vagrant.
تنها فرم شناخته شده از ایران که به صورت جوجه‌آور و نیز مهاجر عبوری دیده می‌شود (Vaurie 1959). فرم *scirpaceus* در نزدیکی ایران (تا مرکز ترکیه) جوجه‌آوری داشته و ممکن است به صورت سرگردان در کشور حضور یابد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NMHP, SMNS, UMMZ, ZISP and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 865, Diesselhorst 1962- p 12, Érard & Etchécopar 1970- p 86, Hüe & Etchécopar 1970- p 673, Nikolsky 1886, Paludan 1938- p 608, Roselaar 1995- p 104, Schüz 1959- p 112, Stresemann 1928- p 375, Vaurie 1959- p 244, Zarudny 1892- p 125, Zarudny 1903- p 393, Zarudny 1911- p 223, 238

Acrocephalus palustris (Bechstein, 1798)
Syn: *Acrocephalus palustris laricus* Portenko, 1955 [Type locality: Damavand and Larijan, upper Lar valley (Tehran) and also Lar (Fars)] [needs checking whether is valid or not: «Paler than in northern Europe, especially juveniles»]
En: Marsh Warbler
Pr: Sesk-e Tālābi-ye Zeytuni سسک تالابی زیتونی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Local summer visitor to northwestern Iran, possibly uncommon passage migrant.
به طور محلی مهاجر تابستانه در شمال غرب ایران؛ احتمالا مهاجر عبوری غیرمعمول.
Museum specimens: There are at least 25 specimens labelled as *laricus* from breeding grounds from Azarbaijan to Tehran and from Lorestan to Fars in AMNH, BMNH, FMNH, NMPraha, SMNS, UMMZ, ZISP and ZMUK. These specimens need to be re-examined, as *A. palustris* is notoriously difficult to separate from *A. scirpaceus fuscus* in the hand.
Monotypic

Iduna
Taxonomic notes: IOC adopts *Iduna* following Fregin *et al.* (2009), but many authors including BirdLife favour *Hippolais*.
به پیروی از فرگین و همکاران (Fregin *et al.* 2009)، آی.او.سی. *Iduna* را می‌پذیرد اما برخی از مولفین از جمله انجمن بین‌المللی پرندگان *Hippolais* را می‌پسندند.

Iduna (Birdlife: *Hippolais*) *caligata* (Lichtenstein, MHK, 1823)
Syn: *Iduna caligata* Licht.
En: Booted Warbler
Pr: Sesk-e Derakhti-ye Kuchak سسک درختی کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common passage migrant from mid-April to early May and mid-August to early October, mainly in north and east.
مهاجر عبوری به نسبت معمول از ریمه آوریل تا ابتدای می و ریمه آگوست تا ابتدای اکتبر، عمدتا در شمال و شرق.
Monotypic

Iduna (Birdlife: *Hippolais*) *rama* (Sykes, 1832)
Syn: *Iduna rama* Sykes, *Sylvia Rama* Sykes, 1832, *Hippolais caligata rama* (Sykes)
En: Sykes's Warbler
Pr: Sesk-e Derakhti-ye Hendi سسک درختی هندی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor and passage migrant, mainly in southern and eastern Iran.
مهاجر تابستانه و عبوری معمول، عمدتا در جنوب و شرق ایران.
Taxonomic notes: Until recently, many authors treated this form as a subspecies of *Iduna caligata*. Some authors have recognized two or more subspecies of *I. rama*, but these have now been lumped, leaving *I. rama* as a monotypic species.
تا چندی پیش، بسیاری از پژوهشگران این فرم را زیرگونه‌ای از سسک درختی کوچک (*Iduna caligata*) تلقی می‌نمودند. برخی محققان دو یا چند زیرگونه را برای سسک درختی هندی بر می‌شمردند اما این زیرگونه‌ها اکنون یکی شده و گونه مورد بحث تک سنخی محسوب می‌شود.
Monotypic

Iduna (Birdlife: *Hippolais*) *pallida* (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
Syn: *Iduna pallida* Hempr. & Ehr., *Hypolais pallida* (H. & E.), *Hypolais obsoleta*
En: Eastern Olivaceous Warbler
Pr: Sesk-e Derakhti-ye Zeytuni سسک درختی زیتونی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor and passage migrant, mainly in northern and western Iran.
مهاجر تابستانه و عبوری معمول، عمدتا در شمال و غرب کشور.
Taxonomic notes: Birds breeding from Caucasus area eastwards (including the whole of Iran) are sometimes separated as *tamariceti* on accountof their slightly longer bill and paler plumage.
پرندگان جوجه‌آور از قفقاز به سمت شرق کشور (شامل تمام گستره ایران)، گاه‌ی به خاطر منقار کمی کشیده‌تر و پر و بال کمرنگ‌تر، به عنوان فرم *tamariceti* طبقه‌بندی می‌شوند.
Polytypic

* BB:
Iduna (*Hippolais*) *pallida elaeica* (Lindermayer, A, 1843)
Syn: *Ficedula elaica* Lindm., *Salicaria elaeica* Lindermayer, 1843, *Iduna* (Birdlife: *Hippolais*) *pallida tamariceti* (Severtzov, 1873)
Global range: breeding in southeastern Europe through the Middle East to Kazakhstan and Iran; non-breeding to central and eastern Africa
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Africa.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در آفریقا حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are many specimens in BMNH, FMNH, KBIN, MNHN, MMUM, NHMTashkent, UMMZ, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 865, Dementyev 1948- p 186, Diesselhorst 1962- p 12, Érard & Etchécopar 1970- p 88, Heinrich 1928- p 287, Hüe & Etchécopar 1970- p 682, Paludan 1938- p 610, Paludan 1940- p 16, Roselaar 1995- p 106, Schüz 1957b- p 28, Schüz 1959- p 113, Stresemann 1928- p 376, Vaurie 1959- p 250

Hippolais languida (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
Syn: *Iduna languida* Hempr. & Ehr., *Curruca languida* Hemprich & Eherenberg, 1833, *Hypolais languida* (Hemp. & Ehr.), *Hippolais languida magnirostris*
En: Upcher's Warbler
Pr: Sesk-e Derakhti-ye Bozorg سسک درختی بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to western, southern and northeastern Iran; widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در غرب، جنوب و شمال شرق ایران، مهاجر عبوری گسترده.
Monotypic

Hippolais icterina (Vieillot, 1817)
Syn: *Hypolais icterina* Vieillot, *H. i. alaris* Stresemann, 1928: 375, Khoram-Abad, [Tonekabon], Mazandaran, Iran
Type locality: synonym *alaris* from near Khorram-Abad (Mazandaran) (Stresemann 1928)
En: Icterine Warbler
Pr: Sesk-e Derakhti-ye Zard سسک درختی زرد
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to forests of south Caspian region; uncommon passage migrant mainly in north and west.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در جنگل‌های خزری؛ مهاجر عبوری غیرمعمول در شمال و غرب.

Monotypic

LOCUSTELLIDAE (Birdlife: Sylviidae)
Taxonomic notes: In past decades it was part of Sylviidae.

در گذشته بخشی از خانواده Sylviidae بود.

Locustella naevia (Boddaert, 1783)
En: Common Grasshopper Warbler
Pr: Sesk-e Rāhrāh (Malakhi) سسک راه‌راه (ملخی)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare and local summer visitor to Kalibar Mountains in northern Azarbaijan; uncommon passage migrant and winter visitor.

به طور محلی مهاجر تابستانه کمیاب در کوه‌های کالیبر [ارسباران] در شمال آذربایجان شرقی؛ مهاجر عبوری و زمستانه غیرمعمول.

Taxonomic notes: Specimens in AMNH and FMNH have not been assigned to a subspecies.

نمونه‌های موجود در موزه تاریخ طبیعی نیویورک و موزه تاریخ طبیعی شیکاگو در سطح زیرگونه شناسایی نشده‌اند.

Polytypic

* BB:
Locustella naevia straminea Seebohm, 1881
Syn: *Locustella straminea* Sev.
Global range: breeding in eastern European Russia to southwestern Siberia, eastern Kazakhstan and northwestern China; non-breeding to southern Asia
Remarks: According to Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970), this form occurs in the south Caspian region, Khorasan, the Zagros and Kerman.

براساس نظر واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این فرم در جنوب خزر، خراسان، زاگرس و کرمان حضور می‌یابد.

Museum specimens: Three specimens collected along Hari Rud (Khorasan) in April 1898 (ZISP).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 663, Vaurie 1959- p 236, Zarudny 1903- p 391, Zarudny 1911- p 223

* CA:
Locustella naevia obscurior Buturlin, 1929
Global range: eastern Turkey and the Caucasus
Remarks: According to Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970), *obscurior* is known from the Zagros in southwestern Iran in winter. Birds breeding in the Kalibar Mountains in northern Azarbaijan are most likely to be of this form.

براساس نظر واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) فرم *obscurior* در زمستان‌ها در منطقه زاگرس در جنوب غرب ایران دیده می‌شود. پرندگان جوجه‌آور در منطقه ارسباران احتمال زیاد متعلق به همین فرم هستند.

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 663, Roselaar 1995- p 98, Vaurie 1959- p 236

Locustella fluviatilis (Wolf, 1810)
Syn: *Sylvia flaviatilis* Wolf, 1810, *Potamodus fluviatilis*
En: River Warbler
Pr: Sesk-e Rudkhāneie سسک رودخانه‌ای
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded once on 12 May 1940 at Cheshmeh-Shirin,Khuzestan (Roselaar & Aliabadian 2009). The specimen (239956) is in FMNH (Fig. 2).

سرگردان؛ یک بار در ۱۲ می ۱۹۴۰ از چشمه شیرین (خوزستان) ثبت شده است (Roselaar & Aliabadian 2009). نمونه موزه‌ای به شماره ۲۳۹۹۵۶ در موزه تاریخ طبیعی شیکاگو نگهداری می‌شود.

Monotypic

Fig. 2. Specimen of River Warbler collected at Cheshmeh-Shirin (Khuzestan) on 12 May 1940 by W. Koelz (Photo by J. Bates).

Locustella luscinioides (Savi, 1824)
Syn: *Potamodus luscinioides*
En: Savi's Warbler
Pr: Sesk-e Khosh-Sedā (Sāvi) سسک خوش‌صدا (ساوی)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread passage migrant; probably breeding in Anzali wetland, Gilan, in June 2015 (A. Ashoori, pers. com.).
مهاجر عبوری گسترده و به نسبت معمول؛ احتمالا در تالاب انزلی، گیلان، در ژوئن ۲۰۱۵ جوجه‌آوری داشته است (ع. عاشوری، ارتباطات شخصی).
Polytypic

* BA:
Locustella luscinioides fusca (Severtzov, 1873)
Syn: *Cettia fusca* Severtzov, 1872
Global range: breeding in Turkey and Jordan to Kazakhstan; non-breeding to eastern Africa
Remarks: The only form known to occur in Iran. Two other forms breed in Europe. Recorded from Anzali, Siah-Darvishan (its specimen in SMNStuttg) and Sari in the south Caspian region (Schüz 1959), and also Shemiran, Tehran (Diesselhorst 1962).
تنها فرمی که حضور آن در ایران شناخته شده است. دو فرم دیگر در اروپا جوجه‌آوری دارند. از انزلی، سیاه درویشان (نمونه آن در موزه تاریخ طبیعی اشتوتگارت) و ساری در منطقه جنوب خزر (Schüz 1959) و همچنین شمیران، تهران (Diesselhorst 1962) ثبت شده است.
Museum specimens: There are specimens from Fars, Gilan, Khorasan, Lorestan and Tehran in AMNH, FMNH, SMNS, UMMZ, ZISP and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 11, Hüe & Etchécopar 1970- p 666, Roselaar 1995- p 99, Schüz 1959- p 111, Vaurie 1959- p 232, Zarudny 1911- p 223

CISTICOLIDAE
Taxonomic notes: In past decades it was part of Sylviidae.

در گذشته بخشی از خانواده Sylviidae بود.

Cisticola juncidis (Rafinesque, 1810)
En: Zitting Cisticola (Fan-tailed Cisticola)
Pr: Sesk-e Dom-Chatri سسک دم‌چتری
Global range: EU, OR, AU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare and local resident in Khuzestan and Ilam in southwestern Iran.

به طور محلی مقیم کم‌یاب در خوزستان و ایلام، جنوب غرب ایران.

Polytypic

* BA:
Cisticola juncidis neuroticus Meinertzhagen, 1920
Syn: *Cisticola cisticola neurotica* Meinertzhagen, 1920
Global range: Cyprus, Lebanon and Israel to western Iran
Remarks: Occurs in plains of southwestern Iran, in Kermanshah (Qasr-e Shirin, Gilan-e Gharb) and Khuzestan (Ahwaz, Shadegan, Shush) (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).

در دشت‌های جنوب غرب ایران در کرمانشاه (قصر شیرین و گیلان غرب) و خوزستان (اهواز، شادگان و شوش) حضور دارد (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: Only four specimens are known from Iran; all are from Qasr-e Shirin (Kermanshah) and are in FMNH.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 715, Vaurie 1959- p 311

Prinia gracilis (Lichtenstein, 1823)
Syn: *Drymœca gracilis*
En: Graceful Prinia (Graceful Warbler)
Pr: Sesk-e Shakil (Dom-Derāz) سسک شکیل (دم‌دراز)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in southern lowlands of Iran north to Kermanshah, central Fars and Sistan.

مقیم معمول در مناطق پست جنوب به سمت شمال تا کرمانشاه، مرکز فارس و سیستان.

Polytypic

* BA:
Prinia gracilis irakensis Meinertzhagen, 1923
Global range: eastern Syria, Iraq and southwestern Iran
Remarks: The form occurring in southwestern Iran east to Hormozgan, where it grades into *lepida* in the region of Isin (Vaurie 1959).

این فرم در جنوب غرب ایران به سمت شرق تا هرمزگان حضور دارد و در منطقه ایزین به تاکسون *lepida* می‌گراید (Vaurie 1959).

Museum specimens: There are specimens from Kermanshah, Khuzestan, Fars and Bushehr in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, SMNS, UMMZ and ZMUK.
Ref: Diesselhorst 1962- p 14, Hüe & Etchécopar 1970- p 713, Paludan 1938- p 613, Vaurie 1959- p 306

* A:
Prinia gracilis lepida Blyth, 1844
Syn: *Burnesia lepida* (Blyth), *Prinia lepida, Prinia gracilis kirmanensis*
Global range: southeastern Iran to northern India
Type locality: synonym *P. g. kirmanensis* Koelz, 1954 from Bam (Kerman)
Remarks: The form occurring in southeastern Iran from Hormozgan and Kerman east to Sistan & Baluchestan (Vaurie 1959).

این فرم در جنوب شرق ایران از هرمزگان و کرمان به سمت شرق تا سیستان و بلوچستان حضور دارد (Vaurie 1959).

Museum specimens: There are several specimens from Hormozgan, Kerman, S Khorasan and Sistan & Baluchestan in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Baker 1919- p 123, Berlioz 1958- p 457, Cumming 1905- p 687, Érard & Etchécopar 1970- p 92, Hüe & Etchécopar 1970- p 713, Koelz 1954- p 19, Ludlow 1917- p 303, Sharpe 1886- p 496, Tomlinson 1916- p 826, Vaurie 1955e- p 12, Vaurie 1959- p 307, Witherby 1903- p 536, Witherby 1907- p 89, Zarudny 1903- p 413, Zarudny 1911- p 225

LEIOTHRICHIDAE (Birdlife: Timaliidae)
Taxonomic notes: IOC, Clements and TiF adopted Leiothrichidae but Birdlife remain with Timaliidae.
آی.او.سی، کلمنتس و تی.آی.اف. Leiothrichidae را پذیرفته‌اند اما انجمن بین‌المللی پرندگان هنوز Timaliidae را قبول دارد.

Turdoides altirostris (Hartert, 1909)
Syn: *Crateropus caudatus altirostris* Hart.
En: Iraq Babbler
Pr: Liku-ye Tālābi (Khuzi) لیکوی تالابی (خوزی)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), Non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon and local resident in wetlands in Kermanshah, Khuzestan and Bushehr.
به طور محلی مقیم غیرمعمول در تالاب‌های کرمانشاه، خوزستان و بوشهر.
Monotypic

Turdoides huttoni (Blyth, 1847)
Syn: *Argya huttoni* (Blyth); *Crateropus huttoni* Blyth; *Chaterorhea huttoni* (Blyth)
En: Afghan Babbler
Pr: Liku-ye Ma'muli لیکوی معمولی
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in southern Iran north to Kermanshah, central Fars and Sistan.
مقیم معمول در جنوب ایران از کرمانشاه تا مرکز فارس و سیستان.
Taxonomic notes: IOC, Clements and TiF split *Turdoides caudata* into *T. caudata* (Dumont, 1823) (in the EU region) and *T. huttoni* (Blyth, 1847) (in the OR region). Birds from inland Baluchestan (Kahurak east to Jask, and Rask north to Hormak) appear to be intergrades between *huttoni* and *salvadorii* (in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, SMNS and ZISP), those of extreme southeast Baluchestan are possibly taxon *eclipes*, as in nearby Pakistan.
آی.او.سی، کلمنتس و تی.آی.اف. *Turdoides caudata* را به دو گونه *T. caudata* (در منطقه اوراسیا) و *T. huttoni* (در منطقه اورینتال) جدا کرده‌اند. پرندگان از بلوچستان (کهورک تا جاسک، شمال راسک تا هورمک) ظاهرا بینابین *huttoni* و *salvadorii* هستند (در موزه تاریخ طبیعی ریچمونت، موزه تاریخ طبیعی برتانیا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه تاریخ طبیعی پاریس، موزه تاریخ طبیعی اشتوتگارت و موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ). آن‌هایی که در منتهی‌الیه جنوب شرق بلوچستان هستند، شبیه پرندگان پاکستان و احتمالا از تاکسون *eclipes* هستند.
Polytypic

* A:
Turdoides huttoni salvadorii (de Filippi, 1865)
Syn: *Crateropus salvadorii* De Filippi, 1865, *Turdoides caudatus theresae* (Meinertzh.)
Global range: eastern Iraq and western Iran
Type locality: Shiraz, Fars
Remarks: The form occurring in southwestern and southern Iran east to Hormozgan and Kerman (Vaurie 1959).
این فرم در جنوب غرب و جنوب ایران به سمت شرق تا هرمزگان و کرمان حضور دارد (Vaurie 1959).
Museum specimens: There are several specimens from Khuzestan, Fars, Bushehr, Hormozgan and Kerman in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NMPraha, NHMTashkent, SMNS, UMMZ and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 17, Hüe & Etchécopar 1970- p 650, Paludan 1938- p 613, Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1953- p 6, 7, 8, Vaurie 1959- p 420

* BA:
Turdoides huttoni huttoni (Blyth, 1847)
Syn: *Crateropus caudatus huttoni, Argya caudata huttoni* (Blyth), *Argya huttoni*
Global range: eastern Iran, southern Afghanistan and southern Pakistan
Remarks: The form occurring in Sistan and Baluchestan (Vaurie 1959). Blanford (1876) mentions specimens from Gwater, Bahu-Kalat, Dizak, Ispidan, Bam and Bampur, and Zarudny (1903) mentions Sistan, Gormok, Rud-e Kiagor and Bampur River.
این فرم در سیستان و بلوچستان حضور دارد (Vaurie 1959). بلانفورد (Blanford 1876) نمونه‌هایی را از گواتر، باهوکلات، دیزک، اسپیدان، بم و بمپور و زارودی (Zarudny 1903) نمونه‌هایی را از سیستان، گورموک (هورمک)، رود کیاگور و رود بمپور گزارش کرده است.
Museum specimens: There are several specimens from southeast Khorasan, southern Baluchestan and Sistan in AMNH, BMNH, BNHS, MNHN, NHM Tashkent and ZISP.
Ref: Blanford 1876- p 203, Porter & Aspinall 2010, Zarudny 1903- p 322, Zarudny 1911- p 225

SYLVIIDAE

Taxonomic notes: This family formerly included the Cettiidae, Scotocercidae, Phylloscopidae, Acrocephalidae, Locustellidae and Cisticolidae, all of which are now treated as separate families.

این خانواده قبلا شامل خانواده های Cettiidae, Scotocercidae, Phylloscopidae, Acrocephalidae, Locustellidae و Cisticolidae بود که همه آن‌ها اکنون به عنوان خانواده جداگانه در نظر گرفته می‌شوند.

Sylvia atricapilla (Linnaeus, 1758)
Syn: *Curruca atricapilla* (Briss.)
En: Eurasian Blackcap
Pr: Sesk-e Sar-Siāh سسک سرسیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to forest of northern Azarbaijan and north slope of Alborz; common and widespread passage migrant, and uncommon winter visitor in south Caspian lowlands and southern coastal lowlands.

مهاجر تابستانه معمول در جنگل‌های شمال آذربایجان و ریشرخ شمالی البرز؛ مهاجر عبوری گسترده و معمول، و مهاجر زمستانه غیرمعمول در نواحی جنوب خزر و سواحل کم‌ارتفاع جنوبی.

Polytypic

* BA:
Sylvia atricapilla atricapilla (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in western Europe to southwestern Siberia and northern Kazakhstan; non-breeding to western and eastern Africa
Remarks: Known to occur on migration in Iran. Diesselhorst (1962) mentioned two specimens from Jajerud, Tehran, taken by Read.
حضورش در ایران در زمان مهاجرت مشخص شده است. دیزلهورست ((Diesselhorst 1962) دو نمونه را از جاجرود (تهران) که توسط جروئیس ریدی گرفته شده، را ذکر کرده است.
Museum specimens: There are a few specimens from April and October in FMNH, SMNS, UMMZ and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 12

* A:
Sylvia atricapilla dammholzi Stresemann, 1928
Global range: breeding from eastern Turkey to northern Iran; non-breeding to eastern Africa
Type locality: Pish-Kuh (Gilan), collected by Heinrich and Dammholz on 26 May 1927
Remarks: The form breeding commonly in northern Iran (Vaurie 1959).
این فرم به صورت معمول در شمال ایران جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, SMNS, UMMZ, ZMUK and ZMB, but most of these are migrants (perhaps not rightfully attributed to *dammholzi*) and skins of known breeders are very scarce.
Ref: Berlioz 1958- p 456, Érard & Etchécopar 1970- p 89, Hüe & Etchécopar 1970- p 693, Paludan 1938- p 611, Schüz 1957b- p 28, Schüz 1959- p 113, Stresemann 1928- p 377, Vaurie 1954h- p 4, Vaurie 1959- p 257

Sylvia borin (Boddaert, 1783)
En: Garden Warbler
Pr: Sesk-e Bāqi سسک باغی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread passage migrant.

مهاجر عبوری گسترده و به نسبت معمول در کشور.

Polytypic

* BA:
Sylvia borin woodwardi (Sharpe, 1877)
Syn: *Sylvia borin pallida* Johansen
Global range: breeding from Poland and Ukraine to central Siberia; non-breeding to eastern and southern Africa
Remarks: The only form known to occur on migration in Iran (Vaurie 1959). Two specimens labelled as *S. b. pallida* were obtained from Karun (Paludan 1938).
تنها این فرم در زمان مهاجرت در ایران دیده می‌شود (Vaurie 1959). دو نمونه با برچسب *S. b. pallida* [مترادف فرم مذکور] وجود

داشت که از کارون به دست آمده بودند (Paludan 1938) .
Museum specimens: There are specimens from Pashm-Shurun, Cheshme-Shirin, Damavar (Bakhtiari), Shahrud, Robat-e Khan (Khorasan), Dorud, Borujerd, Karun (Lorestan), Sama (Mazandaran) and Damavand in AMNH, FMNH, UMMZ and ZMUK.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 694, Paludan 1938- p 611, Roselaar 1995- p 120, Vaurie 1959- p 255

Sylvia nisoria (Bechstein, 1792)
En: Barred Warbler
Pr: Sesk-e Sineh-Rāhrāh سسک سینه‌راه‌راه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread passage migrant; possibly rare summer visitor in Kalibar Mountains in northern Azarbaijan.
مهاجر عبوری گسترده و به نسبت معمول؛ احتمالا مهاجر تابستانه در کوه‌های کلیبر (ارسباران) در شمال آذربایجان.
Taxonomic notes: Specimens in AMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent and SMNS are not identified to subspecies.
نمونه‌های موجود در موزه تاریخ طبیعی آمریکا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه تاریخ طبیعی پاریس، موزه تاریخ طبیعی تاشکند و موزه تاریخ طبیعی اشتوتگارت، تا سطح زیرگونه شناسایی نشده‌اند.
Polytypic

* CA:
Sylvia nisoria nisoria (Bechstein, 1792)
Global range: breeding from central Europe to the Ural Mountains and Iran; non-breeding to eastern Africa
Remarks: According to Hüe & Etchécopar (1970), this form may breed in the south Caspian region. There does not appear to have been any proof of breeding in Iran, but breeding was suspected in the Kalibar Mountains in northern Azarbaijan in the 1970s (Kaboli *et al.* 2016).
براساس نظر هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970)، این فرم ممکن است در ناحیه جنوبی خزر جوجه‌آوری داشته باشد. شواهدی از جوجه‌آوری این گونه در ایران موجود نیست اما در کوه‌های کلیبر جوجه‌آوری آن مشکوک است (Kaboli *et al.* 2016).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 689, Schüz 1959- p 114, Vaurie 1959- p 252

* BB:
Sylvia nisoria merzbacheri Schalow, 1907
Global range: breeding in northern Kazakhstan and northeastern Iran to southwestern Siberia and Mongolia; non-breeding to eastern Africa
Remarks: This form occurs on migration in the Iranian region (Vaurie 1959). Paludan (1938) mentioned one specimen from Bisheh-Porem (ZMUK).
این فرم در زمان مهاجرت در ایران حضور می‌یابد (Vaurie 1959). پالودان ((Paludan 1938) یک نمونه را از بیشه پورم به دست آورده که در موزه جانورشناسی دانشگاه کپنهاگ نگهداری می‌شود.
Museum specimens: There are several specimens in UMMZ and a specimen from Bisheh-Porem in ZMUK.
Ref: Paludan 1938- p 610, Vaurie 1959- p 253, Zarudny 1911- p 224

Sylvia curruca (Linnaeus, 1758)
En: Lesser Whitethroat
Pr: Sesk-e Neqābdār-e Ma'muli سسک نقابدار معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to forests of Kalibar Mountains in northern Azarbaijan and widespread passage migrant, rare in winter.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در جنگل‌های کلیبر [ارسباران] و مهاجر عبوری گسترده؛ زمستان‌ها کمیاب است.
Taxonomic notes: Siberian populations are sometimes attributed to the taxon *blythi* (museum specimens), and now IOC 6.3 does recognize this form. In the south of its breeding distribution, '*blythi*' seems to gradually intergrade with populations attributed to *halimodendri* (Shirihai *et al.* 2001). Olsson *et al.* (2013) comprehensively revised population identities of *curruca* taxa. Recent studies suggested that the DNA of *blythi* is very different from that of nominate *curruca* (Aliabadian *et al.* 2013), but is close to that of *althaea* (Olsson *et al.* 2013). Iran has breeding *S. curruca curruca* (DNA of *caucasica* similar to that of nominate *curruca*) in northwestern Iran and the Alborz, and *S. althaea althea* in the mountains of northeastern, eastern and southeastern Iran; *S. curruca blythi*, *S. minula minula* and apparently *S. minula margelanica* and *S. curruca halimodendri* occur in winter and/or on migration. As the

conclusions are not clear, we follow IOC in our treatment of this complex. There are many birds not attributed to subspecies in AMNH, BMNH, FMNH and SMNS, collected from September to early May in western and central Iran.

جمعیت‌های سیبری گاه‌ی اوقات به تاکسون *blythi* (نمونه‌های موزه‌ای) نسبت داده می‌شوند، اگرچه آی.او.سی. این فرم را نمی‌پذیرد. در جنوب محدوده جوجه-آوری، به نظر می‌رسد که به تدریج با جمعیت‌های نسبت داده شده به *halimodendri* تداخل می‌یابد (Shirihai *et al.* 2001). اُلسون و همکاران (Olsson *et al.* 2013) جمعیت *curruca* را به دقت مورد بررسی قرار دادند. مطالعات اخیر نشان داد که د ی.ان.ای. *blythi* با *curruca* تفاوت بسیاری دارد (Aliabadian *et al.* 2013)، اما به *althaea* نزدیک است (Olsson *et al.* 2013). در ایران *S. curruca curruca* در شمال غرب کشور و البرز و *S. althaea althea* در کوه‌های شمال شرق، شرق و جنوب شرق جوجه‌آوری دارند و *S. curruca blythi*, *S. minula minula* و به وضوح *S. minula margelanica* و *S. curruca halimodendri* در زمستان و در زمان مهاجرت در کشور حضور دارند. چون نتیجه‌گیری‌ها هنوز مشخص نیستند، در مورد پذیرش و ترتیب تاکسون‌ها از آی.او.سی. پیروی می‌کنیم. پرندگان زیادی در موزه تاریخ طبیعی ریچرک، موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو و موزه تاریخ طبیعی اشتوتگارت وجود دارند که از سپتامبر تا اوایل می از غرب و مرکز ایران جمع‌آوری شده‌اند ولی تا سطح زیرگونه شناسایی نشده‌اند.

Polytypic

* BB:
Sylvia curruca curruca (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in Europe and western Siberia; non-breeding to Africa and southern Asia
Remarks: The nominate *curruca* (or *caucasica*?) is a rather common summer visitor to forests in the Kalibar mountains (north Azarbaijan) and a passage migrant from mid-March to early May and in September in northern and western Iran, east to Golestan, Fars, and Hormozgan (Kaboli *et al.* 2016).

فرم *curruca* (یا *caucasica*?) مهاجر تابستانه در جنگل های کالیبر و مهاجر عبور ی از نیمه مارس تا اوایل می و در ماه سپتامبر در شمال و غرب ایران به سمت شرق تا گلستان، فارس و هرمزگان است (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, NMPraha, UMMZ and ZISP from localities throughout Iran and all from the migration season.
Ref: Buxton 1921- p 865, Capito 1931- p 926, Hüe & Etchécopar 1970- p 697, Paludan 1938- p 610, Schüz 1957b- p 28, Stresemann 1928- p 379, Vaurie 1959- p 260

* BB:
Sylvia curruca caucasica Ognev & Banikovski, 1908
Global range: breeding in central Turkey to northern Iran; non-breeding to northeastern Africa
Remarks: IOC states that this form occurs in northern Iran. However, Shirihai *et al.* (2001) synonymised it with *curruca* (in western Iran), as did Aymí & Gargallo (2006) (in northern and southwestern Iran) and Kirwan *et al.* (2008). Roselaar (1995) suggested that *zagrossiensis* Zarudny, 1911, described from the Zagros mountains (southwestern Iran) was possibly a synonym of *caucasica*. Baker (1997) listed *caucasica* for western Iran, while Dickinson (2003) and AERC TAC (2003) listed it for southwestern and northern Iran, and thus included *zagrossiensis*.

آی.او.سی. اظهار می‌دارد که این فرم در شمال ایران حضور دارد. به هر حال شیریهایی و همکاران (Shirihai *et al.* 2001)، آن را معادل *curruca* (در غرب ایران) می‌دانند، همانطور که Aymí & Gargallo (2006) (در شمال و جنوب غرب ایران) و Kirwan *et al.* (2008) باور دارند. رزلار (Roselaar 1995) پیشنهاد کرده است که *zagrossiensis* Zarudny, 1911 که از کوه‌های زاگرس (جنوب غرب ایران) توصیف شده است، احتمالا معادل *caucasica* است. بیکر (Baker 1997) *caucasica* را برای غرب ایران لیست کرد، در حالی که Dickinson (2003) و AERC TAC (2003) آن را برای جنوب غرب و شمال ایران لیست کرده‌اند، و بنابر این شامل *zagrossiensis* نیز می‌باشد.

* BB:
Sylvia curruca halimodendri Sushkin, 1904
Syn: *Sylvia curruca blythi* Ticehurst & Whistler, 1933, [*Curruca affinis* sensu Hartert]
En: Central Asian Lesser Whitethroat
Global range: breeding from northern Kazakhstan to central Siberia and Mongolia; non-breeding in southwestern Asia and northern India
Remarks: This form has been recorded in winter in southeastern Iran (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959).

این فرم در زمستان از جنوب شرق ایران ثبت شده است (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959).

Museum specimens: There are a few specimens in BNHS and NHMTashkent from Khuzestan and Sistan & Baluchestan, taken from September-April.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 697, Kaboli *et al.* 2016- p 480, Vaurie 1959- p 261, Zarudny 1911- p 224

* BB:
Sylvia curruca blythi Ticehurst & Whistler, 1933
En: Blyth's Whitethroat (Siberian or Taiga Lesser Whitethroat)
Remarks: *blythi* winters in the Iranian region (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959). *S. c. blythi* winters commonly in Sistan & Baluchestan and South Khorasan, occasionally west to Bushehr, migrating

through east Iran from early April to early May and from early September into October (Kaboli *et al.* 2016).

فرم *blythi* در ایران زمستان گذاری می‌کند (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959). *S. c. blythi* معمولا در سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی به سمت غرب گاه‌ی تا بوشهر زمستان‌گذاری می‌کند، از اوایل آوریل تا اوایل می و از اوایل سپتامبر تا اکتبر از سمت شرق ایران مهاجرت می‌کند (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, NHMTashkent and ZISP, from Bushehr, Fars, Khorasan and (especially) Sistan & Baluchestan, all from September-April.

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 697, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1959- p 115, Vaurie 1959- p 260, Zarudny 1903- p 404, Zarudny 1911- p 224

Sylvia minula Hume, 1873

Syn: *Sylvia minuscula* Hume, 1879

En: Desert Whitethroat (Desert Lesser Whitethroat)

Pr: Sesk-e Neqābdār-e Kuchak سسک نقابدار کوچک

Global range: EU

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), Non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Common winter visitor to southeastern Iran and common passage migrant throughout eastern Iran.

مهاجر زمستانه معمول در جنوب شرق ایران و مهاجر عبوری معمول در شرق کشور.

Polytypic

* BB:

Sylvia minula minula Hume, 1873

Global range: breeding in southeastern Kazakhstan to western China; non-breeding in Arabia to India

Remarks: A common winter visitor to Hormozgan and southern Khorasan east to Sistan & Baluchestan, migrating through northeastern Iran from August to mid-October and in April, occurring west to the Tehran area. This form was said to breed in the Hari-Rud valley (northeastern Khorasan) and in Sistan by Zarudny (1901) (C.S. Roselaar, unpubl. data), but there has been no recent evidence of breeding.

مهاجر زمستانه معمول در هرمزگان و نیمه جنوب خراسان به سمت شرق تا سیستان و بلوچستان؛ از آگوست تا نیمه اکتبر و در آوریل از طریق شمال شرق ایران مهاجرت کرده و غربی‌ترین منطقه حضور تا منطقه تهران است. بنا بر نظر زارودنی (Zarudny 1901) این پرنده در دره هریرود در شمال شرق خراسان و نیمه سیستان جوجه‌آوری داشته اما شواهد جدیدی در این خصوص موجود نیست.

Museum specimens: There are many specimens from Tehran, Hormozgan, Kerman, Sistan & Baluchestan and Khorasan in AMNH, ANSP, FMNH, KBIN, NHMTashkent, UMMZ and ZISP; all are from August to mid-April and none is from the breeding season.

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 698, Vaurie 1959- p 262

* BB:

Sylvia minula margelanica Stolzmann, 1898

Global range: breeding in northern China; non-breeding to southern Asia

Remarks: A migrant to southeastern Iran. Zarudny (1911) mentioned Sistan, Kerman and northern Baluchestan.

به صورت مهاجر در جنوب شرق ایران دیده شده است. زارودنی (Zarudny 1911) نواحی سیستان، کرمان و شمال بلوچستان را برای این تاکسون ذکر نموده است.

Museum specimens: Zarudny collected three birds from Sistan & Baluchestan in January-February (Zarudny 1916), but the present whereabouts of these are unknown.

Ref: Kaboli *et al.* 2016- p 480, Zarudny 1911- p 224

Sylvia althaea Hume, 1878

Syn: *Sylvia curruca althaea, Sylvia affinis* Blyth, 1845 synonymized with *S. althaea* Hume by Ticehurst & Whistler (1933) (supported by Vaurie (1959))

En: Hume's Whitethroat (Hume's Lesser Whitethroat)

Pr: Sesk-e Neqābdār-e Hiyum سسک نقابدار هیم

Global range: EU

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), Non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Common summer visitor to juniper forest in eastern Alborz and northern Khorasan, oak forest in Zagros from southern Azarbaijan to central Fars; almond/pistachio woodland in Kerman highlands, and juniper woodland on Kuh-e Taftan, Baluchestan; scarce in winter in southern lowlands.

مهاجر تابستانه در جنگل‌های ارس در شرق البرز و شمال خراسان، جنگل های بلوط زاگرس از جنوب آذربایجان تا مرکز فارس، درختزارهای بادام/بنه در بلندی-های کرمان و درختزارهای ارس در کوه تفتان در بلوچستان؛ زمستان‌ها به صورت کم‌یاب در مناطق کم‌ارتفاع جنوب.

Taxonomic notes: This species has often been lumped in *S. curruca*. Dickinson (2003- p 597) does not mention *Sylvia althaea zagrossiensis*, noting that he follows Cramp (1992- p 467). This suggests that *zagrossiensis* has been subsumed in *althaea* for some time, but the name may have persisted in other publications by oversight. Vaurie (1954h- p 11) believes that *zagrossiensis* is a valid race but indicated with (o) [=poor subspecies] in Vaurie (1959- p 263). The validity of *zagrossiensis* or in fact the occurrence of *S. althaea* in the Zagros has been questioned, but the specimens collected by Koelz confirm that this species breeds in this region. [It should be mentioned that no Zagros specimens have as yet been DNA tested; *althaea* is known to breed from at least Shiraz eastwards]. It should be mentioned, however, that in specimens in very worn plumage it is not always possible to distinguish with certainty between *S. althaea* and *S. curruca*. The bill characters, taken by themselves, are not diagnostic, as they are slight and vary individually (Vaurie 1954h- p 11). Clements' checklist gives *S. althaea* as a monotypic species.

این گونه اغلب در *S. curruca* ادغام شده است. دیکینسون (Dickinson 2003- p 597) با توجه به این که از کرامپ (Cramp 1992- p 467) پیروی می‌کند، به *Sylvia althaea zagrossiensis* اشاره نمی‌کند. این مطلب پیشنهاد می‌کند که در زمان‌هایی *zagrossiensis* با *althaea* ادغام شده بود، اما این نام ممکن است در منابع دیگر از نظر دور افتاده شده باشد. واری (Vaurie 1954h- p 11) معتقد بود که *zagrossiensis* یک نژاد معتبر است اما در واری (Vaurie 1959- p 263) با علامت o (زیرگونه ضعیف) مشخص شده است. اعتبار زیرگونه *zagrossiensis* یا در حقیقت حضور *S. althaea* در زاگرس مورد سوال قرار گرفته است اما نمونه های جمع‌آوری شده توسط کوئلز تایید می‌کند که این گونه در این منطقه جوجه‌آوری می‌کند. [باید اشاره شود که هیچ نمونه‌ای از زاگرس تاکنون تحت بررسی دی.ان.ای قرار نگرفته است.] به هر حال، باید یادآور شد که در نمونه‌های رنگ و رورفته، همیشه امکان تشخیص بین *S. althaea* و *S. curruca* وجود ندارد. ویژگی‌های منقار، به تنهایی تعیین کننده نیستند، زیرا تفاوت‌ها بسیار ناچیز بوده و از فردی به فرد دیگر متغیر است (Vaurie 1954h- p 11). چک لیست کلمنتس، *S. althaea* را گونه‌ای تک سنخی می‌داند.

Polytypic

* A:
Sylvia althaea althaea Hume, 1878
Syn: *Sylvia althaea zagrossiensis* Zarudny 1911
Global range: breeding in Iran, southern Turkmenistan and northern Pakistan; non-breeding to southern Asia
Type locality: synonym *zagrossiensis* from Zagros mountains [Zarudny's specimens came from Dehdez, Qatarokh (Bakhtiari), Esfahan, Ala Khvorshid and Izeh basin (Khuzestan), all from April.
Remarks: Typical *S. a. althaea* breeds in the mountains of northeastern, eastern and southeastern Iran. Birds breeding in southwestern Iran in the Zagros and originally assigned to *zagrossiensis* are included in this form by IOC.
زیرگونه نیمینک *S. a. althaea* در کوه‌های شمال شرق، شرق و جنوب شرق ایران جوجه‌آوری دارد. پرندگان جوجه‌آور در جنوب غرب ایران در زاگرس که در اصل به زیرگونه *zagrossiensis* نسبت داده می‌شوند طبق نظر آی.او.سی. شامل این فرم هستند.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 700, Stresemann 1928- p 379, Vaurie 1954h- p 11, Vaurie 1959- p 262-263, Zarudny [Zarudnyj] 1911b- p 139

Sylvia hortensis (Gmelin, JF, 1789)
Syn: *Curruca hortensis* (Penn.)
En: Western Orphean Warbler
Pr: Sesk-e Cheshm-Sefid-e Qarbi سسک چشم‌سفید غربی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; a bird collected at Mulla-Ali (Qazvin) on 28 May 1904 (Zarudny 1911- p 224; now in NMHTashkent) was entirely similar to *S. hortensis* of Western Europe.
سرگردان؛ یک پرنده از منطقه ملاعلی در قزوین در ۲۸ می ۱۹۰۴ جمع آوری شد (Zarudny 1911- p 224؛ اکنون در موزه تاریخ طبیعی تاشکند) که کاملا مشابه *S. hortensis* در غرب اروپا بود.

Polytypic

* DA:
Sylvia hortensis hortensis (Gmelin, JF, 1789)
Global range: breeding in southwestern Europe and northwestern Africa; non-breeding in western Africa from Senegal to Chad
Remarks: The only form likely to occur Iran. Another form occurs in North Africa.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در شمال آفریقا حضورمی‌یابد.
Ref: Zarudny 1911- p 224

Sylvia crassirostris Cretzschmar, 1830
Syn: *Sylvia hortensis crassirostris* Cretzsch., *Sylvia orphea*, Temm.
En: Eastern Orphean Warbler
Pr: Sesk-e Cheshm-Sefid-e Sharqi سسک چشم‌سفید شرقی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to highland areas almost throughout Iran and widespread passage migrant; uncommon in winter in southern coastal lowlands.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در مناطق مرتفع اغلب نواحی کشور و مهاجر عبوری گسترده؛ زمستان‌ها به صورت غیرمعمول در سواحل کم‌ارتفاع جنوب.

Taxonomic notes: Vaurie (1954h- p 2) proposed that the populations of Iran be separated under the name *balchanica* Zarudny & Bilkevitch, although specimens from the Great Balkan and the description of *balchanica* were not available to him [Identification is mainly by wing/tail ratios and thus there is no need to examine topotypical birds to know what they are]. [Likely Iran is in a intergradation zone between *crassirostris* and *jerdoni*, these intermediates sometimes separated as *balchanica*; *crassirostris* and *jerdoni* differ in wing/tail ratios, and birds from Iran should be checked by this criterion to see what they are; likely you find the same as Vaurie: birds in between have plumage as A and wing/tail ratio as B rather than being halfway between A and B in all characters, and thus are separable.] [Note: *balchanica* is synonymised with *jerdoni* by Baker (1997), AERC TAC (2003), BOURC-TSC (2012) and Svensson (2012)]. There are birds not identified to taxon in BMNH, NHMTashkent, NHMW and SMNS; these include breeders from Khuzestan, Semnan and Khorasan.

واری (Vaurie 1954h- p 2) پیشنهاد کرد که جمعیت ایران با نام *balchanica* Zarudny & Bilkevitch جدا شود، اگرچه نمونه‌های بالکان بزرگ و زیر توصیف *balchanica* در دسترس وی نبودند. [تشخیص اصلی با نسبت بال به دم به دست می‌آید. از این رو نیازی به این نیست که بدانیم آن‌ها به کدام تاکسون تعلق داشتند.] [احتمالا ایران در زون تداخل بین *crassirostris* و *jerdoni* قرار دارد. این جمعیت‌های بینابینی گاه ی اوقات به عنوان *balchanica*; *crassirostris* و *jerdoni* جدا شده‌اند، از لحاظ نسبت‌های بال به دم متفاوت هستند و پرندگان ا یران باید مجددا با این معیار بررسی شوند که متعلق به چه تاکسون‌هایی هستند و شاید همان چیزی باشند که واری درک کرده بود. پرندگان در حد وسط رنگ پروبال، به عنوان الف و از لحاظ نسبت بال به دم، به عنوان ب هستند تا اینکه چیزی در حد وسط بین الف و ب از لحاظ همه خصوصیات باشند و بنابر این قابل تفکیک هستند.] [توجه داشته باشید که از نظر بیکر (Baker 1997)، AERC TAC (۲۰۰۳)، BOURC-TSC (۲۰۱۲) و اسونسون (Svensson 2012) *balchanica* مترادف با *jerdoni* است. پرندگاری که تاکسون آن‌ها شناسایی نشده است در موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، موزه تاریخ طبیعی تاشکند، موزه تاریخ طبیعی وین و موزه تاریخ طبیعی اشتوتگارت وجود دارند؛ این‌ها شامل پرندگان جوجه‌آور از خوزستان، سمنان و خراسان هستند.

Polytypic

* BB:
Sylvia crassirostris crassirostris Cretzschmar, 1830
Global range: breeding in southeastern Europe to northwestern Iran; non-breeding in Sudan to Yemen
Remarks: Aymí & Gargallo (2006) and IOC believe that it occurs in northwestern Iran. The range map given by Shirihai *et al.* (2001) depicted an approximate boundary between *crassirostris* and *balchanica* in northwestern Iran.

ایمی و گارگالو (Aymí & Gargallo 2006) و بین آی.او.سی. معتقد هستند که فرم *crassirostris* در شمال غرب ایران حضور می‌یابد. نقشه حضوری که توسط شیرهایی و همکاران (Shirihai *et al.* 2001) به تصویر کشیده شده، مرز تقریبی میان فرم *crassirostris* و *balchanica* را شمال غرب ایران می داند.

Museum specimens: There are birds from the breeding season listed as nominate *crassirostris* in ZISP, ZMB and ZMUK; these came from Qazvin, Mazandaran, Semnan and Lorestan.

* BA:
Sylvia crassirostris balchanica Zarudny & Bilkevitch, 1918
Syn: *Sylvia hortensis balchanica*
Global range: breeding from northern Iran and northeastern Iraq to southeastern Turkmenistan and southeastern Iran; non-breeding in southwestern Asia
Remarks: According to Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970), the form breeding throughout much of Iran except the southeast.

براساس نظر واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این فرم به صورت جوجه‌آور در سراسر ایران به جز منطقه جنوب شرق حضور دارد.

Museum specimens: There are specimens from the breeding season listed as *balchanica* in AMNH, FMNH, MHMW, UMMZ; these were mostly collected in Bakhtiari, Lorestan, Khuzestan, Fars, Hormozgan, Tehran, Semnan and Khorasan.
Ref: Desfayes & Praz 1978- p 26, Hüe & Etchécopar 1970- p 691, Schüz 1959- p 114, Vaurie 1954h- p 2, Vaurie 1959- p 254

* BB:
Sylvia crassirostris jerdoni (Blyth, 1847)
Syn: *Sylvia Jerdoni* Blyth., *Sylvia orphea jerdoni*
Global range: breeding from southern Kazakhstan to Afghanistan and western Pakistan; non-breeding in southwestern Asia
Remarks: According to Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970), this is the form breeding in Persian Baluchestan.
براساس نظر واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970)، این فرم به صورت جوجه‌آور در منطقه بلوچستان ایران حضور دارد.
Museum specimens: Several specimens listed as *jerdoni* in BMNH, NHMTashkent and ZISP were collected in the breeding season in Khorasan; those identified as jerdoni from Gilan, Kohgiluyeh, Khuzestan and Fars are in need of re-identification.
Ref: Blanford 1876- p 172, Cumming 1905- p 687, Hüe & Etchécopar 1970- p 691, Nikolsky 1886, Vaurie 1954h- p 3, Vaurie 1959- p 254, Witherby 1903- p 541, Witherby 1907- p 86, Witherby 1910- p 500, Zarudny 1903- p 402

Sylvia nana (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
Syn: *Sylvia doriae* De Fil.
En: Asian Desert Warbler
Pr: Sesk-e Biābāni سسک بیابانی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to deserts in eastern and southeastern Iran and widespread passage migrant; fairly common winter visitor to southern coastal lowlands, Sistan and Baluchestan.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در نواحی بیابانی شرق و جنوب شرق ایران و مهاجر عبوری گسترده؛ مهاجر زمستانه به نسبت معمول در سواحل پست جنوب و سیستان و بلوچستان.

Monotypic

Sylvia communis Latham, 1787
Syn: *Sylvia cinerea* Bechst., *Sylvia rufa*
En: Common Whitethroat
Pr: Sesk-e Galu-Sefid سسک گلوسفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to northern Ian and common and widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه معمول در شمال ایران و مهاجر عبوری گسترده.
Taxonomic notes: Many museum specimens taken on migration are not identified to taxon; these are in AMNH, BMNH, FMNH and UMMZ.
نمونه‌های موزه‌ای زیادی که در زمان مهاجرت تهیه شده‌اند و دقیقا تشخیص داده نشده‌اند در موزه تاریخ طبیعی نیویورک، موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو و موزه جانورشناسی دانشگاه میشیگان هستند.

Polytypic

* BB:
Sylvia communis communis Latham, 1787
Global range: breeding in Europe to northern Turkey and northern Africa; non-breeding to western and central Africa
Remarks: Probably only a vagrant in Iran, known from a single specimen taken at Karadj on 9 September 2005 (A. Khaleghizadeh, unpubl. data).
احتمالا تنها به صورت سرگردان در ایران دیده می‌شود و تنها یک نمونه از کرج در ۹ سپتامبر ۲۰۰۵ موجود است (A. Khaleghizadeh, unpubl. data).
Museum specimens: The specimen is in the bird collection of ZMP.

* BB:
Sylvia communis volgensis Domaniewski, 1915
Global range: breeding in southeastern European Russia, western Siberia and northern Kazakhstan; non-breeding to eastern and southern Africa
Remarks: This form is probably a common migrant through Iran (Zarudny 1901).
این فرم احتمالا به صورت مهاجر معمول در ایران دیده می‌شود (Zarudny 1901).
Museum specimens: A specimen identified as *volgensis* from Baluchestan in September is in ZISP.
Ref: Zarudny 1901

* BB:
Sylvia communis icterops Ménétries, 1832
Syn: *Sylvia cinerea fuscipilea* Severcov, *Curruca cinerea* var. *persica*
Global range: breeding from central Turkey to Turkmenistan and Iran; non-breeding to eastern and southern Africa
Remarks: The form breeding in Iran (Vaurie 1959) and most of Middle East (Porter & Aspinall 2010).
این فرم در ایران (Vaurie 1959) و اغلب مناطق خاورمیانه (Porter & Aspinall 2010) جوجه‌آوری دارد.
Museum specimens: There are many speciemns in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, KBIN, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMA, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 866, Capito 1931- p 926, Dementyev 1948- p 186, Desfayes & Praz 1978- p 26, Diesselhorst 1962- p 12, Érard & Etchécopar 1970- p 90, Hüe & Etchécopar 1970- p 695, Paludan 1938- p 611, Porter & Aspinall 2010, Schalow 1876- p 181, Schüz 1957b- p 28, Schüz 1959- p 114, Stresemann 1928- p 378, Vaurie 1954h- p 8, Vaurie 1959- p 259, Witherby 1910- p 501, Zarudny 1903- p 407, Zarudny 1911- p 224

Sylvia mystacea Ménétries, 1832
Syn: *Sylvia melanocephala mystacea* Ménétr., *Sylvia rubescens*, W. Blanf. Pl. XII, 1874
En: Menetries's Warbler
Pr: Sesk-e Sar-Dudi سسک سردودی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), Non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to northern and western Iran south to Khuzestan, Fars and possibly Kerman, and widespread passage migrant; uncommon winter visitor in southern coastal lowlands from Bushehr eastwards.
مهاجر تابستانه معمول در شمال و غرب ایران به سمت جنوب تا خوزستان، فارس و احتمالا کرمان و مهاجر عبوری گسترده در کشور؛ مهاجر زمستانه غیرمعمول در مناطق پست جنوب از بوشهر به سمت شرق.
Polytypic

* BB:
Sylvia mystacea mystacea Ménétries, 1832
Global range: breeding from eastern Turkey to southwestern Russia and northern Iran; non-breeding to northeastern Africa
Remarks: The form breeding in northern Iran (Porter & Aspinall 2010).
این فرم در شمال ایران جوجه‌آوری دارد (Porter & Aspinall 2010).
Museum specimens: There are several specimens from Azarbaijan, Gilan, Mazandaran and Golestan in BMNH, FMNH, NHMTashkent, SMNS, ZISP, ZMB and ZSM.
Ref: Dementyev 1948- p 186, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995- p 111

* A:
Sylvia mystacea rubescens Blanford, 1874
Syn: *Sylvia semenowi* Zarudny, 1904
Global range: breeding from southeastern Turkey to eastern Jordan, Iraq and southwestern Iran; non-breeding to northeastern Africa
Type locality: synonym *Sylvia semenowi*: seven birds from Khuzestan (Kut-e Chenab, Kharman, Ahvaz, Qaleh-ye Tol, Makam-Seid-Abut), in MMUM, NMHTashkent and ZISP.
Remarks: The form breeding in western Iran (Porter & Aspinall 2010).
این فرم در غرب ایران جوجه‌آوری دارد (Porter & Aspinall 2010).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MMUM, NHMTashkent, UMMZ and ZISP from Lorestan, Khuzestan, Fars and Kerman.
Ref: Porter & Aspinall 2010, Zarudny [Sarudny] 1904c- p 220

* BB:
Sylvia mystacea turcmenica Zarudny & Bilkevitch, 1918
Global range: breeding from northeastern Iran to southern Kazakhstan and western Pakistan; non-breeding to northeastern Africa
Remarks: The form breeding in northeastern Iran (Porter & Aspinall 2010).
این فرم در شمال شرق ایران جوجه‌آوری دارد (Porter & Aspinall 2010).
Museum specimens: There are a few specimens in AMNH, ZISP and ZMA from Semnan and Khorasan.
Ref: Porter & Aspinall 2010

Sylvia ruppeli Temminck, 1823 [nec! *rueppelli*]
En: Rüppell's Warbler
Pr: Sesk-e Galu-Siāh (Rupelli) سسک گلوسیاه (روپلی)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded once on 2 April 1941, a male from Dow Rud, Lorestan, in FMNH (Roselaar & Aliabadian 2009).
سرگردان؛ یک بار در ۲ آوریل ۱۹۴۱ ثبت شده است، یک نمونه نر از دورود لرستان که اکنون در موزه تاریخ طبیعی شیکاگو نگهداری می‌شود (Roselaar & Aliabadian 2009).

Monotypic

ZOSTEROPIDAE

Zosterops palpebrosus (Temminck, 1824)
En: Oriental White-eye
Pr: Sesk-e Cheshm-Sefid-e Hendi سسک چشم‌سفید هندی
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare and local resident in mangroves in Hormozgan. First observed in 1978 and rediscovered in 2005, since when it has been recorded on several occasions (see Khaleghizadeh *et al.* 2011).

به طور محلی موجود کم‌یاب در جنگل‌های مانگرو هرمزگان؛ نخستین مشاهده در سال ۱۹۷۸ بوده و در سال ۲۰۰۵ دوباره یافت شد و پس از این تاریخ چندین بار ثبت شد (بنگرید Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Polytypic

* DB:
Zosterops palpebrosus palpebrosus (Temminck, 1824)
Global range: northeastern Afghanistan, Pakistan and northern India to southern China and eastern Burma
Remarks: The form occurring in Iran has never been determined, but the form most likely to occur is the nominate which breeds in neighbouring Pakistan and Afghanistan. Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970) included the birds in Pakistan and Afghanistan in *egregius* Madarász, 1911, but recent authors, including IOC, have restricted this name to the birds breeding in peninsular India, Sri Lanka and Laccadive Islands Many other forms occur further east in Asia.

فرمی که در ایران حضور می‌یابد مشخص نشده است اما فرم *palpebrosus* که به صورت جوجه‌آور در کشورهای پاکستان و افغانستان حضور می‌یابد، به احتمال زیاد در ایران زیستن هست. واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) فرم موجود در پاکستان و افغانستان را *egregius* دانسته‌اند اما نویسندگان اخیر مانند آی.او.سی. این نام را به پرندگان جوجه‌آور در شبه جزیره هند، سریلانکا و جزایر لاکادیو اطلاق کرده‌اند. سایر فرم‌ها در شرق آسیا حضور می‌یابند.

PASSERIFORMES: Reguloidea

REGULIDAE

Regulus regulus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Regulus cristatus*
En: Goldcrest
Pr: Sesk-e Tāj-Talāyee سسک تاج‌طلایی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon winter visitor mainly in northwestern Iran, southwest Caspian region and south slope of central Alborz; occasionally south to Esfahan and Fars.

مهاجر زمستانه غیرمعمول در شمال غرب ایران، جنوب غرب منطقه خزر و رشته‌کوه جنوبی البرز مرکزی؛ گاه‌ی به سمت جنوب تا اصفهان و فارس حضور دارد.

Taxonomic notes: All observations and specimens of Goldcrests in Iran are from late October to mid-April. It is possible that *hyrcanus* might be a valid older name for what is now known as *buturlini* and it is possible that they are synonymous. However, without examinion of the type(s) of *hyrcanus* it is not safe to lump them: the type(s) of *hyrcanus* could also belong to nominate *regulus* (it was/they were taken in winter). The cited descriptions in Hartert (1921-22, p 2128) of *buturlini* and *hyrcanus* are vague and conflicting. According to Hartert & Steinbacher (1932-38, p 203, translated), Zarudny in his later works considered both to be inseparable. If so, *hyrcanus* is the older name.

تمامی مشاهدات و نمونه‌های سسک تاج‌طلایی از اواخر اکتبر تا اواسط آوریل هستند. امکان دارد که *hyrcanus* نام قدیمی‌تر معتبر برای آن چیزی باشد که به عنوان *buturlini* شناخته شده است و همچنین امکان دارد که آن‌ها مترادف باشند. به هر حال، بدون بررسی نمونه‌های تایپ *hyrcanus* در ادغام آن‌ها اطمینانی وجود ندارد؛ نمونه تایپ *hyrcanus* می‌تواند متعلق به زیرگونه نمادین *regulus* نیز باشد (آن‌ها در زمستان نمونه‌برداری شدند). توصیف ارجاع شده در هارترت (Hartert 1921-22, p 2128) در مورد *buturlini* و *hyrcanus* مبهم و متناقض هستند. بر اساس هارترت و اشتینباخر (Hartert & Steinbacher 1932-38, p 203، ترجمه شده)، زارودنی در کارهای بعدی خود هر دو زیرگونه را غیر قابل تفکیک می‌دانست. اگر چنین باشد، *hyrcanus* نامی قدیمی‌تر است.

Polytypic

* BB:
Regulus regulus regulus (Linnaeus, 1758)
Global range: Europe and western Siberia
Remarks: Recorded from Gilan.

از گیلان ثبت شده است.

Museum specimens: Two birds from Gilan taken in April 1956 (now in SMNS) are completely similar to nominate *regulus* from northern Europe (Schüz 1957). Specimens from Karaj, Ardabil, Maragheh and Livan in UMMZ need to be re-examined.
Ref: Schüz 1957

* BA:
Regulus regulus buturlini Loudon, 1911
Global range: Crimea, Asia Minor and the Caucasus area
Remarks: A frequent winter visitor to mountains of Azarbaijan and Ardabil, scarcer east towards Alborz and southwest Caspian lowlands; vagrant in Esfahan and Fars (Kaboli *et al.* 2016).

مهاجر زمستانه معمول کوه‌های آذربایجان و اردبیل، به صورت کم‌یاب‌تر به سمت شرق تا البرز و جنوب غرب جلگه خزر ؛ به صورت سرگردان از فارس و اصفهان گزارش شده است (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are specimens from Ardabil, Livan, Maragheh, Dorud, Hamedan, Qasr-e Shirin, Jajerud and Karaj in AMNH, FMNH, UMMZ and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 14, Hüe & Etchécopar 1970- p 734, Kaboli *et al.* 2016- p 446, Roselaar 1995- p 129, Vaurie 1959- p 300

* A:
Regulus regulus hyrcanus Zarudny, 1910
Global range: [Southeastern Azerbaijan Republic and] northern Iran
Type locality: Alborz [type locality Talysh]
Remarks: Northern Iran in the Alborz and south Caspian region (Kaboli *et al.* 2016, Vaurie 1959).

شمال ایران در البرز و منطقه جنوب خزر (Kaboli *et al.* 2016, Vaurie 1959) .

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 734, Schüz 1957b- p 29, Schüz 1959- p 118, Stresemann 1928- p 370, Vaurie 1959- p 300, Zarudny 1911- p 225

* BB:
Regulus regulus tristis Pleske, 1892
Syn: *Regulus tristis* Pleske, 1894
Global range: Tien Shan Mountains (central Asia)
Remarks: Possibly a rare winter visitor in eastern Khorasan (Zarudny 1911, Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
احتمالا مهاجر زمستانه کم‌یاب در شرق خراسان (Zarudny 1911, Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: A single specimen was collected in Kariz (Khorasan) in November 1900 (Zarudny 1916).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 735, Kaboli *et al.* 2016- p 446, Vaurie 1959- p 302, Zarudny 1911- p 225, Zarudny 1916

PASSERIFORMES: Certhioidea
TROGLODYTIDAE

Troglodytes troglodytes (Linnaeus, 1758)
Syn: *Troglodytes parvulus, Troglodytes europaeus* Cuv., *Troglodytes pallidus* Hume
En: Eurasian Wren (Wren, Winter Wren)
Pr: Elikāyee الیکایی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in northern Azarbaijan, north slope of Alborz and northern Khorasan, perhaps formerly in Zagros; common winter visitor in northern and western Iran south occasionally to Khuzestan and Fars.

متداول معمول در شمال آذربایجان، ریشه شمالی البرز و شمال خراسان و احتمالا در گذشته در منطقه زاگرس، مهاجر زمستانه در شمال و غرب به سمت جنوب گاه تا خوزستان و فارس.

Polytypic

* A:
Troglodytes troglodytes hyrcanus Zarudny & Loudon, 1905
Syn: *Troglodytes parvulus hyrcanus* Zarudny & Loudon, 1905, *Troglodytes hyrcanus*
Global range: Crimea, northern Turkey, Caucasus and northern Iran
Type locality: Caspian provinces [*hyrcanus* type locality not specified: "Gilan, Mazandaran and Golestan; smaller numbers in Zagros"]
Remarks: A fairly common breeding bird in forests of northern Azarbaijan and the south Caspian region (Kaboli *et al.* 2016), also recorded in southwestern Iran in the Zagros eastward to Bakhtiari (Vaurie 1959).

جوجه آور به نسبت معمول در جنگل های شمال آذربایجان و جنوب خزر (Kaboli *et al.* 2016)، همچنین در جنوب غرب ایران در زاگرس به سمت شرق تا منطقه بختیاری رکورد شده است (Vaurie 1959).

Museum specimens: There are specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, NHMW, SMNS, UMMZ, ZISP and ZMB.
Ref: Buxton 1921- p 869, Dementyev 1948- p 184, Dubois *et al.* 2000, Heinrich 1928- p 251, Hüe & Etchécopar 1970- p 566, Kaboli *et al.* 2016- p 403, Missone 1953- p 115, Schüz 1957b- p 19, Schüz 1959- p 102, Shestoperov 1927- p 372, Stresemann 1928- p 390, Trott 1947a- p 698, Vaurie 1951a- p 3, 8, Vaurie 1959- p 202, Zarudny 1911- p 218, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 32, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1905c- p 107

* A:
Troglodytes troglodytes zagrossiensis Zarudny & Loudon, 1908
Syn: *Troglodytes parvulus zagrossiensis* Zarudny & Loudon, 1908
Global range: western Iran
Type locality: Zagros Mountains [between Dehdez and Qatarok]
Remarks: Known from the Zagros Mountains (Vaurie 1959), and reported to occur from Hamadan and Esfahan south to central Fars, but there have been no breeding records in recent years (Kaboli *et al.* 2016). Hüe & Etchécopar (1970) included this form within *hyrcanus*.

از زاگرس شناخته شده است (Vaurie 1959) و گزارشاتی از حضور آن در همدان و اصفهان به سمت جنوب تا مرکز فارس وجود دارد اما در سال‌های اخیر گزارشی از جوجه‌آوری آن در دست نیست (Kaboli *et al.* 2016). هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این فرم را با فرم *hyrcanus* یکی دانسته‌اند.

Museum specimens: There are several specimens from Kermanshah, Lorestan, Bakhtiari and Fars in AMNH, BMNH, FMNH, UMMZ and ZISP, but all are from winter, except for one from Shiraz (August 1862) in BMNH.
Ref: Kaboli *et al.* 2016- p 403, Paludan 1938- p 619, Vaurie 1951a- p 3, 8, Vaurie 1955c- p 6, Zarudny 1911- p 218, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1908a- p 29

* A:
Troglodytes troglodytes subpallidus Zarudny & Loudon, 1905
Syn: *Troglodytes parvulus subpallidus* Zarudny & Loudon, 1905
Global range: northeastern Iran to southern Uzbekistan and northwestern Afghanistan
Type locality: "mountains of northeastern Persia. Khorasan … eastward to the Paropamisus"; northeastern Iran and Paropamisus (Vaurie 1955c)
Remarks: The form breeding sparingly in the mountains of northern Khorasan. The race *subpallidus* is sometimes included in *T. t tianschanicus* Sharpe, 1882.

این فرم با تراکم پایین در کوه‌های شمال خراسان جوجه‌آوری دارد. نژاد *subpallidus* گاهی در زمره *tianschanicus* محسوب می‌شود.

Museum specimens: There are several specimens from Golestan and Khorasan in AMNH, FMNH, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Vaurie 1951a- p 3, 9, Vaurie 1955c- p 6, Zarudny 1911- p 218, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1905c- p 107

SITTIDAE

Sitta europaea Linnaeus, 1758
En: Eurasian Nuthatch
Pr: Kamar-Koli-ye Jangali (Derakhti) کمرکُلی جنگلی (درختی)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in forests of south Caspian region and Zagros.
مقیم معمول جنگل‌های جنوب خزر و زاگرس.

Polytypic

* A:
Sitta europaea persica Witherby, 1903
Global range: southeastern Turkey, northern Iraq and western Iran
Type locality: oak-woods of southwestern Persia
Remarks: A fairly common resident in oak forests of Zagros from Kordestan southeast to central Fars (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
مقیم به نسبت معمول جنگل‌های بلوط زاگرس از کردستان تا مرکز فارس (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016)
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, NHMW, UMMZ and ZMUK.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 548, Kaboli *et al.* 2016- p 505, Paludan 1938- p 601, Porter & Aspinall 2010, Trott 1947a- p 696, Vaurie 1950b- p 2, 3, Vaurie 1957d- p 12, 15, Vaurie 1959- p 525, Witherby 1903- p 531, Witherby 1907- p 91, Zarudny 1911- p 219, Zarudny [Sarudny] & Härms 1923- p 418

* A:
Sitta europaea rubiginosa Tschusi & Zarudny, 1905
Global range: northern Iran and Azerbaijan
Type locality: Astarabad [=Gorgan]
Remarks: A common resident in the Caspian forests from Gilan to northwestern Khorasan (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
مقیم معمول در جنگل‌های خزری از گیلان تا شمال غرب خراسان (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016)
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, MCZ, NHMTashkent, SMNS, NHMW, UMMZ, ZMB and ZMUK.
Ref: Buxton 1921- p 860, Dementyev 1948- p 190, Heinrich 1928- p 249, Hüe & Etchécopar 1970- p 548, Kaboli *et al.* 2016- p 505, Paludan 1940- p 41, Schüz 1957b- p 25, Schüz 1959- p 122, Stresemann 1928- p 365, Vaurie 1950b- p 2, 3, Vaurie 1957d- p 14, 15, Vaurie 1959- p 525, Zarudny 1911- p 219, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 31, Zarudny [Sarudny] & Härms 1923- p 420

Sitta neumayer Michahelles, 1830
En: Western Rock Nuthatch
Pr: Kamar-Koli-ye Kuchak کمرکُلی کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in mountains of northern and western Iran; scarce and local resident in Kerman highlands.
مقیم معمول در کوه‌های شمال و غرب کشور؛ به طور محلی مقیم کم‌یاب ارتفاعات کرمان.

Polytypic

* A:
Sitta neumayer rupicola Blanford, 1873
Syn: *Sitta rupicola* Blanford, 1873
Global range: northern Turkey to the Caucasus, northern Iran and northern Iraq
Type locality: Alborz Mountains in Karaj valley near Tehran
Remarks: A common resident in mountains of Azarbaijan and Alborz east to Bojnord (northwest Khorasan) and in western Zagros in Kordestan (Vaurie 1959, Roselaar & Aliabadian 2007, Kaboli *et al.* 2016).
مقیم معمول در کوه‌های آذربایجان و البرز به سمت شرق تا بجنورد و در غرب زاگرس در منطقه کردستان (Vaurie 1959, Roselaar & Aliabadian 2007, Kaboli *et al.* 2016)
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, MMUM, MNHN, NMPraha, NHMTashkent, ROM, SMNS, UMMZ, ZISP, ZFMK, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Blanford 1873a- p 87, Buxton 1920- p 135, Buxton 1921- p 860, Diesselhorst 1962- p 22, Dubois

et al. 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 109, Heinrich 1928- p 301, Himmer 1967- p 189, Hüe & Etchécopar 1970- p 552, Kaboli *et al.* 2016- p 506, Paludan 1940- p 42, Roselaar 1995- p 149, Roselaar & Aliabadian 2007, Schüz 1957b- p 25, Schüz 1959- p 123, Stresemann 1928- p 365, Trott 1947a- p 695, Trott 1947b- p 233, Vaurie 1950b- p 18-29, Vaurie 1959- p 531, Zarudny [Sarudny] & Härms 1923- p 413

* A:
Sitta neumayer tschitscherini Zarudny, 1904
Syn: *Sitta tschitscherini* Zarudny, 1904, *Sitta rupicola tschitscherini* Sar., *Sitta tephronota tschitscherini*
Global range: western Iran
Type locality: Isfahan
Remarks: A common resident in the Zagros, from Nosoud (Kordestan) and Qasr-e Shirin (Kermanshah) east to Naeen area (Esfahan) and Fars; occurring at lower altitudes than *rupicola*, even in open oak woodlands (Vaurie 1959, Roselaar & Aliabadian 2007, Kaboli *et al.* 2016).
موجود معمول در زاگرس از منطقه نوسود (کردستان) و قصر شیرین به سمت شرق تا نایین (اصفهان) و فارس؛ نسبت به فرم *rupicola* حتی در درختزارهای تنک بلوط در ارتفاعات پایین‌تر حضور دارد (Vaurie 1959, Roselaar & Aliabadian 2007, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, NHMW, UMMZ, ZFMK and ZMUK.
Ref: Beldi 1918- p 93, Buxton 1920- p 137, Hüe & Etchécopar 1970- p 552, Kaboli *et al.* 2016- p 506, Paludan 1938- p 601, Roselaar & Aliabadian 2007, Vaurie 1950b- p 18-29, Vaurie 1959- p 531, Witherby 1907- p 91, Zarudny 1911- p 219, Zarudny [Sarudny] & Härms 1923- p 415, Zarudny [Sarudny], & Loudon 1904a- p 218

* A:
Sitta neumayer plumbea Koelz, 1950
Global range: south-central Iran
Type locality: Guragan, near Masghun, Kuh-e Jamal range, southwest of Bam, Kerman
Remarks: Restricted to the mountains of southern Kerman and known only from the type locality, Guraghan, in the Kuh-I Zamal southeast of Bam (Vaurie 1950b, Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
محدود به کوه‌های جنوب کرمان؛ این تاکسون تنها از روی منطقه تایپ خود در گورآغان، کوه زمال در جنوب شرق بم شناخته شده است (Vaurie 1950b, Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are specimens from Guragan in AMNH and FMNH.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 552, Kaboli *et al.* 2016- p 506, Roselaar & Aliabadian 2007, Vaurie 1950b- p 18-29, Vaurie 1959- p 532

Sitta tephronota Sharpe, 1872
Syn: *Sitta syriaca tephronota, Sitta syriaca* Ehrb.
En: Eastern Rock Nuthatch (Large Rock Nuthatch)
Pr: Kamar-Koli-ye Bozorg کمرکُلی بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in arid hills and mountains almost throughout Iran.
موجود معمول در تپه‌های خشک و کوه‌های اغلب مناطق ایران.

Polytypic

* A:
Sitta tephronota dresseri Zarudny & Buturlin, 1906
Syn: *Sitta Syriaca* Blanford 1876, *Sitta dresseri* Zarudny & Buturlin 1906, *Sitta neumayeri dresseri, Sitta syriaca dresseri, Sitta tephronota kurdestanica* Ticehurst, 1923
Global range: southeastern Turkey to northern Iraq and western Iran
Type locality: no locality was given but most likely from Shiraz, Fars, as it was based on Blanford's "large pale variety" of *S[itta] Syriaca*, 1876, which came from the Shiraz area
Remarks: Northwestern, western and southwestern Iran from Azarbaijan and southern Markazi south and east to Fars and Khuzestan, overlapping in range with *S.n. tschitscherini* (Roselaar & Aliabadian 2007, Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016). This form overlaps in range with *S. neumayer tschitscherini* (Kaboli *et al.* 2016).
شمال غرب، غرب و جنوب غرب ایران از آذربایجان و جنوب استان مرکزی به سمت جنوب و شرق تا فارس و خوزستان؛ گستره حضور این تاکسون هم پوشانی زیستگاه ی با زیرگونه *tschitscherini* از کمرکلی کوچک دارد (Roselaar & Aliabadian 2007, Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, NHMW, NHMTashkent, UMMZ ZFMK, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Buxton 1920- p 138, Buxton 1921- p 860, Capito 1931- p 925, Diesselhorst 1962- p 22, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 554, Kaboli *et al.* 2016- p 507, Paludan 1938- p 602, Roselaar & Aliabadian 2007, Vaurie 1950b- p 18-29, Vaurie 1959- p 533, Zarudny 1911- p 219, Zarudny [Sarudny] & Buturlin 1906- p 132, Zarudny [Sarudny] & Härms 1923- p 411

* A:
Sitta tephronota obscura Zarudny & Loudon, 1905
Syn: *Sitta syriaca obscura* Zarudny & Loudon, 1905, *Sitta neumayer obscura* Sar. & Loud.
Global range: northeastern Turkey to the Caucasus and Iran
Type locality: Mountains between the Caspian and the Sawa River valley [Alborz], also Persian Baluchestan and central Iranian Plateau
Remarks: Northern Iran from eastern Azarbaijan and Gilan east to Gorgan and Qom and northern Markazi east to western Golestan, southward to Yazd, Kerman and Sistan & Baluchestan (Kaboli *et al.* 2016, Roselaar & Aliabadian 2007, Vaurie 1959). Generally at lower altitudes than *S. neumayer rupicola* where the ranges of the two species overlap in northern Iran (Kaboli *et al.* 2016).
شمال ایران از آذربایجان شرقی و گیلان به سمت شرق تا گرگان، قم و شمال استان مرکزی به سمت شرق تا غرب گلستان، به سمت جنوب تا یزد، کرمان و سیستان و بلوچستان (Kaboli *et al.* 2016, Roselaar & Aliabadian 2007, Vaurie 1959). معمولا در ارتفاع پایین‌تر از زیستگاه *S. neumayer rupicola* کمرکلی کوچک دیده می‌شود. گستره پراکندگی این دو گونه در شمال ایران با یکدیگر همپوشاری دارد (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, UMMZ, USNM and ZISP.
Ref: Buxton 1920- p 138, Buxton 1921- p 860, Desfayes & Praz 1978- p 29, Érard & Etchécopar 1970- p 109, Himmer 1967- p 189, Hüe & Etchécopar 1970- p 554, Kaboli *et al.* 2016- p 507, Roselaar 1995- p 148, Roselaar & Aliabadian 2007, Schüz 1957b- p 25, Schüz 1959- p 123, Stresemann 1928- p 366, Vaurie 1950b- p 18-29, Vaurie 1959- p 532, Zarudny 1911- p 219, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1905b- p 76, Zarudny [Sarudny] & Härms 1923- p 406

* BA:
Sitta tephronota tephronota Sharpe, 1872
Global range: eastern Turkmenistan to southern Kazakhstan, Afghanistan and western Pakistan
Remarks: The form occurring from central Khorasan south to northern Sistan (Roselaar & Aliabadian 2007, Vaurie 1950b, Vaurie 1959). This form does not overlap with any form of *S. neumayer* (Kaboli *et al.* 2016).
این فرم در مرکز خراسان به سمت جنوب تا شمال سیستان حضور دارد (Roselaar & Aliabadian 2007, Vaurie 1950b, Vaurie 1959). این فرم با هیچ یک از فرم‌های کمرکلی کوچک همپوشاری زیستگاه ی ندارد (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, UMMZ and ZISP, all from Khorasan from Fariman south to Nehbandan [29 localities]; this form grades into *obscura* in southwestern Khorasan.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 554, Kaboli *et al.* 2016- p 507, Roselaar & Aliabadian 2007, Vaurie 1959- p 532, Vaurie 1950b- p 18-29

* A:
Sitta tephronota iranica (Buturlin, 1916)
Syn: *Rupisitta tephronota iranica* Buturlin, 1916, *Sitta neumayer iranica* But.
Global range: northeastern Iran and southern Turkmenistan
Type locality: synonym *Rupisitta tephronota iranica* Buturlin, 1916, Persian-Transcaspian border, northeastern Iran [Type from Sarakhs (Khorasan) in ZMMU: Sudilovskaya 1959]
Remarks: The form occurring from eastern Golestan eastwards through northern Khorasan (Kaboli *et al.* 2016).
این فرم از شرق گلستان به سمت شرق تا شمال خراسان حضور دارد (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, FMNH, ZFMK, ZISP, ZMA and ZMMU, all from Khorasan from Neyshabur northward.
Ref: Buxton 1920- p 138, Kaboli *et al.* 2016- p 507, Sudilovskaya 1959- p 86

TICHODROMIDAE (Birdlife: Sittidae)

Tichodroma muraria (Linnaeus, 1766)
En: Wallcreeper
Pr: Divārkhazak دیوارخزک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident and altitudinal migrant in high mountain ranges of northern and western Iran.
مقیم غیرمعمول و مهاجر ارتفاعی در کوهستان‌های مرتفع شمال و غرب ایران.

Polytypic

* A:
Tichodroma muraria muraria (Linnaeus, 1766)
Syn: *Motacilla longirostra* Gmelin, SG, 1774, *Tichodroma muraria longirostra* Gmelin, SG, 1774
Global range: southern and eastern Europe to the Caucasus and western Iran
Type locality: probably Talesh Mountains, Gilan
Remarks: Northwestern, northern and western Iran in the mountains of Azarbaijan, the Alborz and the high Zagros (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
این فرم در شمال غرب، شمال و غرب ایران در کوه‌های منطقه آذربایجان، البرز و زاگرس حضور دارد (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are specimens from Azarbaijan, Tehran, Semnan, Kermanshah, Lorestan, Bakhtiari and Khuzestan in AMNH, FMNH, NHMTashkent and UMM.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 555, Roselaar 1995- p 150, Vaurie 1950b- p 29, 33, Vaurie 1959- p 534

* BA:
Tichodroma muraria nepalensis Bonaparte, 1850
Global range: Kazakhstan, Turkmenistan and eastern Iran to eastern China
Remarks: Eastern Iran in Khorasan (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970), recorded from Bardu Forest, Dor Badam, and Kalyateh-ye Chinar gorge, all in Khorasan (Radde & Walter 1889, Vaurie 1950b). Also, this form probably occurs in Kerman (Zarudny 1911), but no other observers have found it there.
این فرم در شرق ایران و در خراسان حضور دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970) و از جنگل‌های بیدو، در بادام و تنگه کلاته چنار (هم‌گی در خراسان) ثبت شده است (Radde & Walter 1889, Vaurie 1950b).همچنین این فرم احتمالا در کرمان نیز حضور دارد (Zarudny 1911) اما شخص دیگری آن را از این ناحیه گزارش نکرده است.
Museum specimens: There are a few specimens from Khorasan in AMNH, FMNH, NMTbilisi and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 556, Radde & Walter 1889, Vaurie 1950b- p 29, 33, Vaurie 1959- p 534

CERTHIIDAE

Certhia familiaris Linnaeus, 1758
En: Eurasian Treecreeper
Pr: Dārkhazak دارخزک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident in forests of south Caspian region from Gilan to Golestan.
مقیم غیرمعمول جنگل‌های جنوب خزر از گیلان تا گلستان.

Polytypic

* A:
Certhia familiaris persica Zarudny & Loudon, 1905
Global range: southeastern Azerbaijan and northern Iran
Type locality: [six syntypes from: Cheirat (two), Garmabdasht valley (two), Qozloq (all Golestan) and Rostam-Abad (Gilan)]
Remarks: The form occurring in the south Caspian region (Vaurie 1959). If *C. familiaris* were ever to be discovered in the forests of northern Azarbaijan, the form concerned would most likely be *caucasica*, which occurs in the Caucasus.
این فرم در ناحیه جنوب خزر حضور دارد (Vaurie 1959). اگر زمانی دارخزک در جنگل‌های ارسباران یافت شود، فرم مذکور به احتمال زیاد *caucasica* خواهد بود که در ناحیه قفقاز حضور دارد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, NHMTashkent, ZISP and ZMB.
Ref: Dementyev 1948- p 191, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 557, Schüz 1957b- p 22, Schüz 1959- p 123, Shestoperov 1927- p 372, Stresemann 1928- p 364, Vaurie 1950b- p 35, Vaurie 1957e- p 7-8, Vaurie 1959- p 540, Zarudny 1911- p 218, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1905c- p 106, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 31

PASSERIFORMES: Muscicapoidea

STURNIDAE

Acridotheres tristis (Linnaeus, 1766)
En: Common Myna (Indian Myna)
Pr: Minā-ye Ma'muli مینای معمولی
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally fairly common resident in southeastern Hormozgan and southern Baluchestan, also widely introduced.

به طور محلی موجه به نسبت معمول جنوب هرمزگان و بلوچستان؛ معرفی شده [غیربومی] در گستره وسیعی از ایران.

Polytypic

* BB:
Acridotheres tristis tristis (Linnaeus, 1766)
Syn: *Paradisea tristis* L., 1766
Global range: southern Kazakhstan, Turkmenistan and eastern Iran to southern China, Indochina, Malay Peninsula and southern India
Remarks: The only form likely to occur in Iran. One other form, *melanosternus*, occurs in Sri Lanka.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*melanosternus*) در سریلانکا حضور دارد.
Museum specimens: There are a few specimens from Baluchestan in NHMTashkent and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 808, Vaurie 1959- p 131

Sturnia pagodarum (Gmelin, JF, 1789)
En: Brahminy Starling
Pr: Sār-e Tāj-Siāh سار تاج‌سیاه
Global range: OR; Eastern Afghanistan to Bangladesh
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant: first recorded Bahram-e Gur, Fars, in October 2014 (A. Azadi, unpubl. data) and later on Kish Island, Hormozgan, in February 2016 (D. Mojab & S.A. Jebeli, unpubl. data).

سرگردان؛ نخستین بار از منطقه بهرام گور ، فارس در اکتبر ۲۰۱۴ ثبت شد (ع. آزادی، اطلاعات منتشرنشده) و بعدا در فوریه ۲۰۱۶ در جزیره کیش، هرمزگان مشاهده شد (د. مجاب و س.ع. جبلی، اطلاعات منتشرنشده).

Monotypic

Pastor (Birdlife: *Sturnus*) *roseus* (Linnaeus, 1758)
Syn: *Acridotheres roseus* (Briss.)
En: Rosy Starling (Rose-coloured Starling)
Pr: Sār-e Surati سار صورتی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to northeastern and northwestern Iran, and very common passage migrant, mainly in northern Iran.

مهاجر تابستانه معمول شمال شرق و شمال غرب ایران و مهاجر عبوری بسیار معمول عمدتا در شمال کشور.

Monotypic

Sturnus vulgaris Linnaeus, 1758
En: Common Starling (European Starling)
Pr: Sār-e Ma'muli سار معمولی

Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in northern and western Iran south to central Fars and Kerman highlands; widespread and locally abundant winter visitor.

مقیم معمول در شمال و غرب ایران به سمت جنوب تا مرکز فارس و بلندی‌های کرمان؛ به طور محلی و گسترده مهاجر زمستانه فراوان.

Taxonomic notes: There are many wintering specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, NHMTashkent, SMNS, UMMZ and ZISP that are not identified to subspecies or are said to belong to subspecies that are no longer recognised.

نمونه‌های زمستانه زیادی در موزه تاریخ طبیعی آمریکا، موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، انجمن تاریخ طبیعی، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه تاریخ طبیعی، موزه تاریخ طبیعی اشتوتگارت، موزه جانورشناسی دانشگاه میشیگان و موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ وجود دارند که تا سطح زیرگونه تشخیص داده نشده‌اند یا گفته شده که متعلق به زیرگونه‌ای هستند که دیگر وجود ندارد.

Polytypic

* A:
Sturnus vulgaris caucasicus Lorenz, T, 1887
Syn: *Sturnus vulgaris heinrici* Stresemann, 1928, *Sturnus vulgaris persepolis* Ticehurst, 1928, *Sturnus caucasicus*
Global range: Caucasus to southern Iran
Type locality: synonym *Sturnus vulgaris heinrichi* Stresemann, 1928, Sardabrud and Sari (Mazandaran); synonym *Sturnus vulgaris persepolis* Ticehurst, 1928, Baba Hazi, 19 miles southeast of Shiraz
Remarks: The widespread breeding form in Iran, occurring from Azarbaijan east through northern Iran to Gorgan and south through western Iran and the Zagros to central Fars and Kerman (Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).

فرم جوجه‌آور در ایران از ناحیه آذربایجان به سمت شرق تا شمال ایران در گرگان و به سمت جنوب در امتداد غرب کشور در زاگرس تا مرکز فارس و کرمان (Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are many specimens in BMNH, BNHS, FMNH, MCZ, MNHN, NHMTashkent, ROM, SMNS, ZISP, ZMB and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 852, Dementyev 1948- p 193, Diesselhorst 1962- p 11, Heinrich 1928- p 281, Hüe & Etchécopar 1970- p 804, Kaboli *et al.* 2016- p 560, Ludlow 1917- p 303, Schüz 1957b- p 29, Schüz 1959- p 135, Shestoperov 1927- p 371, Stresemann 1928- p 345, Trott 1947a- p 692, Vaurie 1954e- p 15, Vaurie 1959- p 128, Witherby 1903- p 519, Witherby 1907- p 106, Witherby 1910- p 516, Zarudny 1903- p 387, Zarudny 1911- p 221

* BB:
Sturnus vulgaris poltaratskyi Finsch, 1878
Syn: *Sturnus menzbieri* Sharpe
Global range: southeastern European Russia to western Mongolia
Remarks: A common wintering bird in Iran (Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).

مهاجر زمستانه معمول در ایران (Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, MNHN, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Baker 1919- p 123, Buxton 1921- p 852, Capito 1931- p 923, Cumming 1905- p 687, Hüe & Etchécopar 1970- p 804, Kaboli *et al.* 2016- p 560, Schüz 1959- p 136, Vaurie 1959- p 129, Zarudny 1903- p 386, Zarudny 1911- p 220

* BB:
Sturnus vulgaris purpurascens Gould, 1868
Global range: eastern Turkey, Georgia and Armenia
Remarks: Probably only a winter visitor to Iran, although Zugmayer (1906) stated that it occurred in summer in northwestern Iran. Kaboli *et al.* (2016) reported it from northwestern Iran in winter, while Zarudny (1903, 1916) mentioned four records from Mozhn-Abad, Now-Bahar, Qalandar-Abad and Fariman, all of whichl lie in Khorasan in northeastern Iran.

احتمالا تنها به صورت مهاجر زمستانه است اگرچه زوگمایر ((Zugmayer 1906) بیان داشته که در تابستان نیز در شمال غرب ایران حضور دارد. کابلی و همکاران (Kaboli *et al.* 2016) این تاکسون را از شمال غرب در زمستان گزارش نموده‌اند، با این حال زارودنی (Zarudny 1903, 1916) چهار رکورد را از مژن‌آباد، نوبهار، قلندرآباد و فریمان که تماما در خراسان قرار دارند، ذکر کرده است.

Museum specimens: There are several specimens in MNHN, NHMW and ZISP
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 804, Kaboli *et al.* 2016- p 560, Roselaar 1995- p 172, Vaurie 1959- p 128, Zarudny 1903- p 387, Zarudny 1911- p 221, Zugmayer 1906- p 6

* BB:
Sturnus vulgaris nobilior Hume, 1879
Global range: northeastern Iran, southern Turkmenistan and Afghanistan
Remarks: The form breeding in northern and eastern Khorasan (Kaboli *et al.* 2016); also recorded in winter in Sistan and southern Fars (Vaurie 1959).

فرم جوجه‌آور در شمال و شرق خراسان (Kaboli *et al.* 2016)؛ همچنین در زمستان از سیستان و جنوب فارس ثبت شده است (Vaurie 1959).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, ANSP, BMNH. BNHS, MNHN, NHMTashkent, UMMZ and ZISP.
Ref: Baker 1919- p 123, Hüe & Etchécopar 1970- p 804, Kaboli *et al.* 2016- p 560, Nikolsky 1886, Vaurie 1959- p 128, Zarudny 1889- p 806, Zarudny 1911- p 221

TURDIDAE (TiF: Muscicapidae)
Taxonomic notes: This family formerly included many species which are currently included within the Muscicapidae.
این خانواده قبلا شامل تعداد زیادی از گونه‌ها بود که اکنون در خانواده Muscicapidae قرار دارند.

Turdus torquatus Linnaeus, 1758
En: Ring Ouzel
Pr: Tukā-ye Tuqi توکای طوقی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to mountains of northern Iran; uncommon passage migrant and winter visitor in northern and western Iran.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در کوه‌های شمال ایران؛ مهاجر عبوری و زمستانه غیرمعمول در شمال و غرب ایران.
Polytypic

* BA:
Turdus torquatus amicorum Hartert, 1923
Syn: *Merula torquata orientalis* Seebohm, 1888
En: Ring Ouzel (Caucasian)
Global range: breeding from central Turkey to Turkmenistan and northern Iran; non-breeding to southwestern Asia
Remarks: The only form known to occur in Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). Two other forms occur in Europe and western Turkey.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). دو فرم دیگر در اروپا و غرب ترکیه حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, NHMTashkent, NHMW, ZISP and ZMB, from Ardabil, Gilan, Mazandaran, Golestan and northern Khorasan in summer, south to Lorestan and Bakhtiari in winter.
Ref: Heinrich 1928- p 268, Hüe & Etchécopar 1970- p 580, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995- p 90, Schüz 1957b- p 19, Schüz 1959- p 105, Stresemann 1928- p 382, Vaurie 1959- p 400, Zarudny 1911- p 226

Turdus merula Linnaeus, 1758
Syn: *Merula merula, Merula vulgaris*
En: Common Blackbird (Eurasian Blackbird)
Pr: Tukā-ye Siāh توکای سیاه
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread resident and winter visitor.
مقیم و مهاجر زمستانه معمول و گسترده.
Taxonomic notes: There are many wintering *T. merula* of unknown taxa in AMNH, BMNH, FMNH, UMMZ, ZISP and ZSM.
تعداد زیادی از نمونه‌های زمستانه *Turdus merula* در موزه تاریخ طبیعی آمریکا، موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه جانورشناسی دانشگاه میشیگان، موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ و موزه جانورشناسی مونیخ وجود دارند که دقیقا شناسایی نشده‌اند.
Polytypic

* BA:
Turdus merula aterimmus (Madarász, 1903)
Global range: southeastern Europe, Turkey, the Caucasus and northern Iran
Remarks: The form breeding in northern Iran from Azarbaijan and Gilan to northern Khorasan (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).
این فرم در شمال ایران از آذربایجان و گیلان تا شمال خراسان جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, MCZ, FMNH, MHMTaskent, MNHN, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB and ZMUK.
Ref: Berlioz 1958- p 455, Buxton 1921- p 866, Dementyev 1948- p 185, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 581, Missone 1953- p 115, Paludan 1940- p 45, Schüz 1957b- p 27, Schüz 1959- p 104, Stresemann 1928- p 382, Trott 1947a- p 696, Vaurie 1959- p 403, Witherby 1910- p 498, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 33

* BA:
Turdus merula syriacus Hemprich & Ehrenberg, 1833
Syn: *Turdus merula insularum*
Global range: from islands of southern Greece and southern Turkey to southern Iran, northern Iraq and Egypt
Remarks: The form breeding in western and southern Iran from the western Zagros and Khuzestan east to the Kerman highlands and highlands of south-central Khorasan to Persian Baluchestan (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).
این فرم در غرب و جنوب ایران از غرب زاگرس و خوزستان به سمت شرق تا ارتفاعات کرمان و بلندی‌های جنوب و مرکز خراسان تا بلوچستان ایران جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, FMNH, NHMTashkent and UMMZ.
Ref: Buxton 1921- p 866, Diesselhorst 1962- p 17, Hüe & Etchécopar 1970- p 581, Paludan 1938- p 614, Schüz 1957b- p 27, Vaurie 1955b- p 5, Vaurie 1959- p 403, Witherby 1903- p 551, Witherby 1907- p 83, Zarudny 1911- p 226

* BB:
Turdus merula intermedius (Richmond, 1896)
Global range: breeding in mountains of central Asia south to northern Afghanistan
Remarks: A winter visitor to Iran, known from specimens taken in Golestan and Khuzestan provinces.
مهاجر زمستانه در ایران؛ نمونه‌هایی از گلستان و خوزستان موجود است.
Museum specimens: There are a few specimens in BMNH and NHMTashkent taken in winter in Khuzestan and Golestan (e.g. Ticehurst 1923).
Ref: Ticehurst 1923- p 397

Turdus atrogularis Jarocki, 1819
Syn: *Merula atrogularis* Temm., *Turdus atrigularis*
En: Black-throated Thrush
Pr: Tukā-ye Galu-Siāh توکای گلوسیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread winter visitor.
مهاجر زمستانه به نسبت معمول و گسترده.

Monotypic

Turdus ruficollis Pallas, 1776
En: Red-throated Thrush
Pr: Tukā-ye Galu-Sorkh توکای گلوسرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant in winter; the last record was of a bird in Miankaleh Wildlife Refuge, Mazandaran, on 4 March 1976 (Scott 2008). There are one or two specimens in NHMTashkent.
زمستان‌ها به صورت سرگردان؛ آخرین رکورد در تاریخ ۴ مارس ۱۹۷۶ در پناهگاه حیات وحش میانکاله، مازندران بوده است (Scott 2008). یک یا دو نمونه در موزه تاریخ طبیعی تاشکند وجود دارد.

Monotypic

Turdus pilaris Linnaeus, 1758
En: Fieldfare
Pr: Tukā-ye Posht-Baluti توکای پشت‌بلوطی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor in northern and western of Iran.
مهاجر زمستانه معمول در شمال و غرب ایران.

Monotypic

Turdus iliacus Linnaeus, 1758

Syn: *Turdus musicus* L.
En: Redwing
Pr: Tukā-ye Pahlu-Sorkh توکای پهلوسرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor, mainly in northern Iran.

مهاجر زمستانه معمول عمدتا در شمال ایران.

Polytypic

* BA:
Turdus iliacus iliacus Linnaeus, 1758
Global range: breeding from northern and eastern Europe east to central Siberia; non-breeding to northern Africa and southwestern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form breeds in Iceland and the Faroes.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر در ایسلند و جزایر فارو جوجه‌آوری دارد.

Museum specimens: There are several specimens in BMNH, FMNH, NHMTashkent, SMNS and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 17, Hüe & Etchécopar 1970- p 578, Schüz 1959- p 104, Vaurie 1959- p 406

Turdus philomelos Brehm, CL, 1831
Syn: *Turdus ericetorum, Turdus ericetorum philomelos* Brehm, *Turdus musicus* Linn. (mostly for *Turdus iliacus* but sometimes for *T. philomelos* (Blanford 1876- p 156, Witherby 1903- p 551, Witherby 1910- p 498, Zarudny 1911- p 226))
En: Song Thrush
Pr: Tukā-ye Bāqi توکای باغی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident in forests of northern Iran, common and widespread passage migrant and winter visitor.

مقیم غیرمعمول جنگل‌های شمال ایران و مهاجر عبوری و سراسری و مهاجر زمستانه معمول.

Polytypic

* BB:
Turdus philomelos philomelos Brehm, CL, 1831
Global range: Europe (except west), northern Turkey, the Caucasus and northern Iran
Remarks: The only form known with certainty to occur in Iran. The form *nataliae*, which breeds in western and central Siberia, probably occurs as a winter visitor and has been mentioned for Iran by Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970). Another form occurs in western Europe.

تنها این فرم حضورش در ایران با قطعیت مشخص شده است. فرم *nataliae* که در غرب و مرکز سیبری جوجه‌آوری دارد، احتمالا به صورت مهاجر زمستانه در کشور دیده شود و برای ایران توسط واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) ذکر شده است. فرم دیگر در غرب اروپا حضور دارد.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, KBIN, MNHN, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 867, Diesselhorst 1962- p 17, Hüe & Etchécopar 1970- p 577, Roselaar 1995- p 93, Schüz 1957b- p 27, Schüz 1959- p 104, Stresemann 1928- p 381, Vaurie 1959- p 408

Turdus viscivorus Linnaeus, 1758
Syn: *Turdus hodgsoni* Homeyer, 1849
En: Mistle Thrush
Pr: Tukā-ye Bozorg توکای بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident and fairly common winter visitor in northern and western Iran.

مقیم غیرمعمول و مهاجر زمستانه به نسبت معمول در شمال و غرب ایران.

Polytypic

* BB:
Turdus viscivorus viscivorus Linnaeus, 1758
Syn: *Turdus viscivorus jubilaeus* Loudon & Zedlitz
Global range: breeding in Europe and east to western Siberia and northern Iran; non-breeding to northern Africa and southwestern Asia
Remarks: The form breeding in northern Iran east to Golestan (Vaurie 1959).
این فرم در شمال ایران به سمت شرق تا گلستان جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, NHMTashkent, NMW, SMNS, UMMZ, ZMB and ZMUK, in summer from Azarbaijan, Ardabil, Gilan, Mazandaran, Tehran and Golestan, and in winter south to Bakhtiari and Lorestan.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 576, Paludan 1938- p 614, Paludan 1940- p 45, Roselaar 1995- p 94, Schüz 1957b- p 27, Vaurie 1955b- p 10, Vaurie 1959- p 410

* BA:
Turdus viscivorus bonapartei Cabanis, 1860
Syn: *Turdus viscivorus transcaspius* Sarudny
Global range: breeding in south-central Asia to Turkmenistan and western Nepal; non-breeding to southern Asia
Remarks: The form breeding in northern Khorasan (Vaurie 1959).
این فرم در شمال خراسان جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959).
Museum specimens: There are specimens from Semnan and Khorasan in AMNH, FMNH, MNHTashkent, ZISP and ZMUK.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 576, Schüz 1957b- p 27, Stresemann 1928- p 380, Vaurie 1955b- p 10, Vaurie 1959- p 411, Zarudny 1911- p 226

MUSCICAPIDAE
Taxonomic notes: Many species now included in the Muscicapidae were previously included in the Turdidae.
تعداد زیادی از گونه‌های فعلی Muscicapidae قبلا در خانواده Turdidae قرار داشتند.

Cercotrichas (BirdLife & TiF: *Erythropygia*) *galactotes* (Temminck, 1820)
En: Rufous-tailed Scrub Robin (Rufous Bush Chat)
Pr: Dom-Chatri دم‌چتری
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread summer visitor.
مهاجر تابستانه معمول و گسترده.
Polytypic

* A:
Cercotrichas (BirdLife & TiF: *Erythropygia*) *galactotes familiaris* (Ménétries, 1832)
Syn: *Agrobates familiaris persica* Zarudny & Härms, 1911, *Aëdon familiaris* (Ménétr.), *Aedon galactodes* (Temm.), *Agrobates familiaris* Ménétr., *Cercotriachas galactotes familiaris* (Ménétries 1832), *Sylvia familiaris* Ménétr., *Erythropygia galactotes iranica, Erythropygia galactotes persica*
Global range: breeding from southeastern Turkey, Iraq and northern and northeastern Arabia east to southern Kazakhstan, eastern Afghanistan and western Pakistan; non-breeding in northeastern Africa
Type locality: synonym *Agrobates familiaris persica* Zarudny & Härms, 1911 from Mesopotamia, Zagros and Baluchestan, renamed *Agrobates galactotes iranica* inadvertently by Ticehurst, 1922, Ibis, p. 548.
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur further west in Eurasia and in Africa.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در غرب اوراسیا و ریز آفریقا حضور دارند.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, KBIN, MMUM, MNHN, NHMTashkent, ROM, ZISP, ZMUK and ZSM.
Ref: Baker 1919- p 123, Buxton 1921- p 866, Capito 1931- p 926, Desfayes & Praz 1978- p 35, Diesselhorst 1962- p 16, Érard & Etchécopar 1970- p 103, Hüe & Etchécopar 1970- p 644,Paludan 1938- p 612, Roselaar 1995- p 66, Schüz 1959- p 110, Vaurie 1955a- p 28, 29, Vaurie 1959- p 356

Muscicapa striata (Pallas, 1764)
Syn: *Butalis grisola* (L.), *Muscicapa grisola* L.
En: Spotted Flycatcher
Pr: Magasgir-e Khāldār (Rāhrāh) مگس‌گیر خالدار (راه‌راه)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread summer visitor and passage migrant.
مهاجر تابستانه و عبوری گسترده و معمول.
Polytypic

* CA:
Muscicapa striata striata (Pallas, 1764)
Global range: breeding in Europe, western Siberia and northwestern Africa; non-breeding to southern Africa
Remarks: A specimen of a spring migrant was taken at Gholhak, Tehran, by Read (Diesselhorst 1962). Although it is possible that *M. s. striata* occurs regularly on migration in Iran, any record of its requires proper verification.
نمونه ای از یک مهاجر بهاره در قلهک تهران توسط جروین ریدبه دست آمد (Diesselhorst 1962). اگرچه این امکان وجود دارد که فرم *striata* در زمان مهاجرت به طور منظم در ایران حضور دارد، هر رکوردی از آن نیاز به تایید دارد.
Museum specimens: The single specimen is in ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 14

* BB:
Muscicapa striata neumanni Poche, 1904
Syn: *Butalis striata neumanni* Poche
Global range: breeding on islands of the Aegean Sea and through the Middle East to the Caucasus and northern Iran, also in central Siberia; non-breeding to eastern and southern Africa
Remarks: the form breeding in northwestern, northern and southwestern Iran (Vaurie 1959).
این فرم در شمال غرب، شمال و جنوب غرب ایران جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959).
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, MNHN, SMNS, NHMTaskent, UMMZ, ZISP, ZMB and ZMUK.

Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 94, Hüe & Etchécopar 1970- p 740, Paludan 1938- p 607, Paludan 1940- p 44, Richter 1961- p 7, Schüz 1957b- p 29, Schüz 1959- p 119, Shestoperov 1927- p 368, Stresemann 1928- p 371, Trott 1947a- p 696, Vaurie 1959- p 328, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 32

* A:
Muscicapa striata sarudnyi Snigirewski, 1928
Syn: *Butalis grisola* var *pallida* Zarudny, 1903
Global range: breeding from eastern Iran and Turkmenistan to the mountains of central Asia and northern Pakistan; non-breeding range uncertain, but probably eastern and/or southern Africa?
Type locality: synonym *Butalis grisola* L. var. *pallida* Zarudny 1903, eastern Iran and Transcaspia, preoccupied by *Muscicapa pallida* Muller, *fide* Hartert
Remarks: The form breeding in eastern Iran (Vaurie 1959). The type specimens of *Butalis grisola, var pallida* were collected in Duruh, Bampur, Sarkaganus valley, Ladiz, Roslo [?], Hamoun, Kuh-e Malek-Siah, Hamun-e Jaori marsh, Mestobid [Bid] and Razvalin Gonbeze Gerde-Rig (Zarudny 1903). These are now in AMNH, NHMTashkent and ZISP. *M. s. sarudnyi* has also been recorded from Aq-Emam and Tarsakan (Dementyev 1948) and from Jupar, Hazar, Taftan and Kusheh (Desfayes & Praz 1978).
این فرم در شرق ایران جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959). نمونه تایپ *Butalis grisola, var pallida* از دورخ، بمپور، دره سرکاگانوس، لادیز، رسلو، هامون، کوه ملک سیاه، تالاب هامون جاوری، مستوبید و گنبد گرده‌ریگ (Zarudny 1903) جمع‌آوری شده‌اند. این نمونه‌ها اکنون در AMNH, ZISP و تاشکند هستند. *M. s. sarudnyi* همچنین از آق امام و ترسکن (Dementyev 1948) و از جوپار، هزار، تفتان و کوشه (Desfayes & Praz 1978) ثبت شده‌اند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FHMN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ and ZISP.
Ref: Dementyev 1948- p 187, Desfayes & Praz 1978- p 27, Hüe & Etchécopar 1970- p 740, Vaurie 1959- p 329, Zarudny 1903- p 363

Eumyias thalassinus (Swainson, 1838)
En: Verditer Flycatcher
Pr: Magasgir-e Firuzeie مگس‌گیر فیروزه‌ای
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only record is of a bird at Garmabit, southeastern Baluchestan, on 28 March 2001 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
سرگردان؛ یک بار از گرمابیت در جنوب شرق بلوچستان در ۲۸ مارس ۲۰۰۱ ثبت شده است (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
Polytypic

* DA:
Eumyias thalassinus thalassinus (Swainson, 1838)
Global range: Himalayas to central and southern China, Indochina, northern Thailand and central Burma
Remarks: The form most likely to occur in Iran. Another form, *thalassoides*, occurs in the Malay Peninsula, Sumatra and Borneo.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*thalassoides*) در شبه جزیره مالای، سوماترا و برونئو حضور دارد.

Erithacus rubecula (Linnaeus, 1758)
Syn: *Dandalus rubecula*
En: European Robin
Pr: Sineh-Sorkh سینه‌سرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in northern Iran and common and widespread winter visitor in northern and western Iran.
مقیم معمول در شمال ایران و مهاجر زمستانه گسترده و معمول در شمال و غرب کشور.
Taxonomic notes: According to Vaurie (1955a- p.4), *Erithacus rubecula caucasicus* is best considered as a synonym of *E. r. hyrcanus*.
بر اساس واری (Vaurie 1955a- p.4) بهتر است که *Erithacus rubecula caucasicus* مترادف با *E. r. hyrcanus* در نظر گرفته شود.
Polytypic

* BB:
Erithacus rubecula rubecula (Linnaeus, 1758)
Global range: continental Europe to Ural Mountains, western Turkey, islands in eastern Atlantic and northwestern Morocco
Remarks: Probably a scarce winter visitor to Iran. Specimens have been obtained from Sarkhun (Bakhtiari) and Karaj (Tehran) (Diesselhorst 1962),
احتمالا مهاجر زمستانه کمیاب در ایران؛ نمونه‌هایی از سرخون در منطقه بختیاری و کرج به دست آمده است (Diesselhorst 1962).
Museum specimens: The specimens from Sarkhun and Karaj are in NHMTashkent.
Ref: Diesselhorst 1962- p 16

* BA:
Erithacus rubecula caucasicus Buturlin, 1907
Syn: *Dandalus rubecula caucasicus, Erythacus rubecula transcaucasia*
Global range: eastern Turkey and the Caucasus
Remarks: Recorded as a winter visitor to northwestern Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). The form occurring in the Kalibar Mountains in northern Azarbaijan might possibly be *caucasicus*.
به عنوان مهاجر زمستان در شمال غرب ایران ثبت شده است (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). فرمی که در کوه‌های کلیبر در شمال آذربایجان حضور دارد احتمالا ممکن است که *caucasicus* باشد.
Museum specimens: There are a few specimens in BMNH.
Ref: Buxton 1921- p 868, Hüe & Etchécopar 1970- p 642, Vaurie 1955a- p 4, Vaurie 1959- p 376, Zarudny 1911- p 227

* A:
Erithacus rubecula hyrcanus Blanford, 1874
Syn: *Erithacus hyrcanus* Blanford, 1874, *Dandalus rubecula hyrcanus*
Global range: southeastern Azerbaijan and northern Iran
Type locality: Gilan. The type specimen was probably one of Blanford's birds from Rasht.
Remarks: The form breeding in the forests of northwestern Iran and the south Caspian region; also recorded as a winter visitor in western and southern Iran east to Fars (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
این فرم در جنگل‌های شمال غرب و ری جنوب خزر جوجه‌آوری دارد و به صورت مهاجر زمستانه در غرب و جنوب تا نواحی فارس ثبت شده است (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, FMNH, MCZ, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Blanford 1876- p 160, Buxton 1921- p 868, Capito 1931- p 927, Dementyev 1948- p 184, Dubois *et al.* 2000, Heinrich 1928- p 242, Hüe & Etchécopar 1970- p 642, Missone 1953- p 115, Paludan 1940- p 47, Schüz 1957b- p 28, Schüz 1959- p 109, Schüz 1960- p 668, Shestoperov 1927- p 372, Stresemann 1928- p 387, Trott 1947a- p 698, Vaurie 1955a- p 2, 4, Vaurie 1959- p 376, Witherby 1907- p 84, Witherby 1910- p 499, Zarudny 1892- p 124, Zarudny 1911- p 227

* BA:
Erithacus rubecula tataricus Grote, 1928
Global range: Ural Mountains and southwestern Siberia
Remarks: A winter visitor to northwestern and southwestern Iran. There are specimens from Azarbaijan, Ardabil, the Zagros from Kermanshah to Bakhtiari, Qasr-e Shirin on the border of Iraq, and Khuzestan (Vaurie 1959, Diesselhorst 1962).
مهاجر زمستانه شمال غرب و جنوب غرب ایران؛ نمونه‌هایی از آذربایجان، اردبیل، منطقه زاگرس از کرمانشاه تا بختیاری، قصر شیرین در نزدیک مرز عراق و خوزستان موجود است (Vaurie 1959, Diesselhorst 1962).
Museum specimens: There are ten specimens from northwestern and southwestern in FMNH and UMMZ.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 642, Diesselhorst 1962- p 17, Vaurie 1955a- p 3-4, Vaurie 1959- p 376

Luscinia svecica (Linnaeus, 1758)
Syn: *Cyanecula suecica* (L.), *Cyanecula wolfi* Brehm.
En: Bluethroat
Pr: Galu-Ābi گلوآبی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread passage migrant and winter visitor; rare summer visitor to Alborz Mountains.
مهاجر عبوری و زمستانه به نسبت معمول و گسترده؛ مهاجر تابستانه کمیاب در کوه‌های البرز.

Taxonomic notes: IOC recognises *saturatior*, which would probably migrate from breeding areas in mountains of Central Asia through Iran to non-breeding areas in southern Asia. Quite a few winter specimens in AMNH, BMNH, FMNH, UMMZ and ZISP have not been identified to subspecies.

آی.او.سی *saturatior* را پذیرفته که احتمالا از نواحی جوجه‌آوری در کوه‌های آسیای میانه از طریق ایران به نواحی غیرجوجه‌آوری در جنوب آسیا مهاجرت می‌کند. تعدادی نمونه زمستانه در موزه تاریخ طبیعی ریچمونت، موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه جانورشناسی دانشگاه میشیگان و موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ وجود دارند که تا سطح زیرگونه تشخیص داده نشده‌اند.

Polytypic

* BB:
Luscinia svecica svecica (Linnaeus, 1758)
En: Red-spotted Bluethroat
Global range: breeding in northern Eurasia, northern Alaska and northwestern Canada; non-breeding south to northern Africa and southern Asia
Remarks: Given the wide breeding range of this form at high latitudes in Europe and Asia, it is likely that many birds migrate through Iran to and from their wintering grounds in southern Asia, although there appears to be only one specimen from Iran.

با توجه به گستره جوجه‌آوری پرنده در ارتفاعات اروپا و آسیا احتمال دارد که بسیاری از آن‌ها در زمان مهاجرت به سرزمین‌های زمستان‌گذرانی خود در جنوب آسیا از ایران عبور کنند، اگرچه تنها یک نمونه موزه‌ای مربوط به ایران در دست است.

Museum specimens: There is a specimen of nominate *svecica* from southeastern Baluchestan in BMNH.

* BB:
Luscinia svecica cyanecula (Meisner, 1804)
Syn: *Erithacus cyanecula* (Wolf), *Cyanecula leucocyana*
En: White-spotted Bluethroat
Global range: breeding from The Netherlands, eastern France and central Spain east to Belarus and northwestern Ukraine; non-breeding to northern Africa
Remarks: Zarudny (1911) listed the south Caspian Sea and the Persian Gulf regions for this form. Farnsworth (1992) listed it for Bahram-e Gur, Fars.

زارودنی (Zarudny 1911)، این فرم را برای جنوب دریای خزر و منطقه خلیج فارس و فارنسورث (Farnsworth (1992) آن را برای منطقه بهرام گور در فارس فهرست نموده است.

Museum specimens: There is a specimen from Bushehr in BMNH.
Ref: Farnsworth 1992, Schalow 1876- p 178, Witherby 1903- p 549, Zarudny 1911- p 227

* BB:
Luscinia svecica volgae (Kleinschmidt, O, 1907)
Global range: Breeding in northeastern Ukraine and central and eastern European Russia; non-breeding to northeastern Africa and southwest Asia
Remarks: Recorded in winter in Khuzestan.

در زمستان از خوزستان ثبت شده است.

Museum specimens: There are specimens from Khuzestan in NHMTashkent and SMNS.

* A:
Luscinia svecica magna (Zarudny & Loudon, 1904)
Syn: *Cyanecula leucocyana magna, Cyanecula wolfi magna* Zarudny & Loudon, 1904, *Erithacus svecicus luristanica*
En: Bluethroat (Turkish)
Global range: breeding in eastern Turkey, the Caucasus and northern Iran; non-breeding to northeastern Africa
Type locality: Bidzard and Malamir (Khuzestan), types in NHMTashkent
Remarks: This form is a scarce and local breeding bird at high altitude in Alborz Mountains, and may also breed near Bazangan Lake, in Golool and Sarani Protected Area, and near Sarakhs in northern Khorasan (Kaboli *et al.* 2016). It has also been recorded on migration in eastern, northern and southwestern Iran (Vaurie 1959).

این فرم به صورت جوجه‌آور محلی و کمیاب در ارتفاعات البرز است و ممکن است در دریاچه بزنگان حوالی سرخس نیز جوجه‌آوری داشته باشد (Kaboli *et al.* 2016). در زمان مهاجرت از شرق، شمال و جنوب غرب ایران ثبت شده است (Vaurie 1959).

Museum specimens: There are several specimens from Lorestan, Fars, Bushehr and Khuzestan in AMNH, FMNH, MCZ, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 637, Kaboli *et al.* 2016- p 411, Paludan 1938- p 618, Roselaar 1995- p 70, Vaurie 1959- p 385, Zarudny 1911- p 227, Zarudny [Sarudny], & Loudon 1904c- p 225

* BB:
Luscinia svecica pallidogularis (Zarudny, 1897)
Global range: breeding in Kazakhstan and Turkmenistan; non-breeding to southern Asia
Remarks: Many, if not most, of the birds wintering in the south Caspian region, Tehran area and southern Iran are likely to be of this form (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).
اغلب جمعیت زمستان‌گذران در جنوب ناحیه خزر، منطقه تهران و ربخ جنوب ایران، احتمالا به این فرم تعلق داشته باشند (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens from Khuzestan and Sistan & Baluchestan in NHMTashkent and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 636, Kaboli *et al.* 2016- p 411, Shestoperov 1927- p 371, Vaurie 1959- p 383, Zarudny 1911- p 227

Luscinia luscinia (Linnaeus, 1758)
Syn: *Erithacus luscinia, Daulias luscinia, Daulias philomela!*
En: Thrush Nightingale
Pr: Bolbol-e Khāldār بلبل خالدار
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common passage migrant, mainly in northern and western Iran.
مهاجر عبوری به نسبت معمول، عمدتا در شمال و غرب ایران.

Monotypic

Luscinia megarhynchos Brehm, CL, 1831
Syn: *Erithacus megarhynchos*
En: Common Nightingale
Pr: Bolbol-e Ma'muli (Hezārdastān) بلبل معمولی (هزاردستان)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread summer visitor and passage migrant.
مهاجر تابستانه و عبوری معمول و گسترده.

Taxonomic notes: *L. m. hafizi* Severtsov, 1873 has been replaced by *L. m. golzii* Cabanis, 1873 following Dickinson (2008). The subspecies *hafizi* was named after 'Hafiz', the great poet of Iran, but *golzii* was named after Mr. Golz, a member of the board of the German Ornithological Union in the 1870s.
بنابر منبع دیکینسون (Dickinson 2008)، نام زیرگونه *L. m. golzii* جایگزین زیرگونه *L. m. hafizi* شده است. زیرگونه *hafizi* به نام شاعر پرآوازه ایران، حافظ شیرازی نام‌گذاری شد اما زیرگونه *golzii* به نام آقای گلز، که عضو جامعه پرنده‌شناسان آلمان در دهه ۱۸۷۰ میلادی بوده، نام نهاده شد.

Polytypic

* BA:
Luscinia megarhynchos africana (Fischer & Reichenow, 1884)
Syn: *Erithacus megarhynchos africanus, Lusciola africana* Fischer & Reichenow, 1884
Global range: breeding in eastern Turkey, the Caucasus and northern and southwestern Iran; non-breeding to eastern Africa
Remarks: Much the most widespread form breeding in Iran, occurring from Azarbaijan and the south Caspian region south through western Iran to Khuzestan, Fars and Kerman (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).
عمده جمعیت گسترده جوجه‌آور در ایران از آذربایجان و جنوب ناحیه خزر و به سمت جنوب تا فارس و کرمان و به سمت غرب تا خوزستان، متعلق به این فرم است (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016)
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MCZ, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 868, Dementyev 1948- p 185, Diesselhorst 1962- p 17, Heinrich 1928- p 253, Hüe & Etchécopar 1970- p 633, Kaboli *et al.* 2016- p 410, Paludan 1938- p 618, Paludan 1940- p 47, Roselaar 1995- p 69, Schüz 1957b- p 28, Schüz 1959- p 109, Stresemann 1928- p 387, Trott 1947a- p 698, Vaurie 1955a- p 7, Vaurie 1959- p 378, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 33

* BB:
Luscinia megarhynchos golzii Cabanis, 1873
Syn: *Erithacus (Luscinia) megarhynchos hafizi, Erythacus hafizi* Sev.
En: Eastern Nightingale
Global range: breeding in eastern Iran to Kazakhstan, southwestern Mongolia and northwestern China; non-breeding to eastern Africa
Remarks: The form breeding in Khorasan and possibly also in Baluchestan (Kaboli *et al.* 2016). Also known to occur on migration through Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
این فرم در خراسان و احتمالا بلوچستان جوجه‌آوری دارد (Kaboli *et al.* 2016). همچنین در زمان مهاجرت در ایران دیده می‌شود (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, MNHN, UMMZ and ZISP.
Ref: Blanford 1876- p 169, Dementyev 1948- p 185, Desfayes & Praz 1978- p 29, Hüe & Etchécopar 1970- p 632, Kaboli *et al.* 2016- p 410, Nikolsky 1886, Shestoperov 1927- p 368, Vaurie 1959- p 377, Witherby 1903- p 548, Witherby 1907- p 85, Zarudny 1886- p 295, Zarudny 1892- p 125, Zarudny 1911- p 227

Irania gutturalis (Guérin-Méneville, 1843)
Syn: *Cossypha (Irania) gutturalis* Guér., *Erithacus gutturalis* (Guér.), *Irania finoti* De Filippi 1863 [Type locality: from Damavand and Lar (Tehran province)]
En: White-throated Robin
Pr: Sineh-Sorkh-e Irāni سینه‌سرخ ایرانی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), Non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common summer visitor to mountains of northern Iran, Zagros and Kerman highlands; uncommon passage migrant in central and southern Iran.
به طور محلی مهاجر تابستانه در شمال ایران، زاگرس و ارتفاعات کرمان؛ مهاجر عبوری غیرمعمول در مرکز و جنوب کشور.
Monotypic

Myophonus caeruleus (Scopoli, 1786)
En: Blue Whistling Thrush
Pr: Torqeh-ye Ābi-ye Āvazkhān طرقه آبی آوازخوان
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded once on 28 November 1900 (Roselaar & Aliabadian 2009).
سرگردان؛ یک بار در ۲۸ نوامبر ۱۹۰۰ ثبت شده است (Roselaar & Aliabadian 2009).
Polytypic

* CA:
Myophonus caeruleus temminckii Vigors, 1832
Syn: *Myiophoneus temmincki*
Global range: mountains of central Asia to west-central China and northeastern Burma
Remarks: Listed for Kuhistan, Kerman, by Zarudny (1911). A specimen was collected by Zarudny (1916) on 28 November 1900 near Gulmirun on Rud-e Ahangerun. According to Sharpe (1889), the species was very common in December 1884 in Pistacio forest in the Badghis area of Afghanistan near the Iranian border. *M. c. temminckii* is the only form likely to occur in Iran. Other forms occur in eastern Asia.
توسط زارودنی (Zarudny 1911) برای منطقه کوهستان در کرمان فهرست شده است . یک نمونه در ۲۸ نوامبر ۱۹۰۰ از نزدیک گولمیران در رود آهنگران جمع آوری شد (Zarudny 1916). براساس منبع شارپ (Sharpe 1889)، این پرنده به صورت بسیار معمول در ماه دسامبر در جنگل‌های بنه در منطقه بادغیس افغانستان نزدیک مرز با ایران دیده شده است. فرم *M. c. temminckii* تنها فرمی است که حضور آن در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در شرق آسیا حضور دارند.
Museum specimens: The present-day location of the specimen is not known.
Ref: Sharpe 1889, Zarudny 1911- p 225

Ficedula hypoleuca (Pallas, 1764)
Syn: *Motacillaa hypoleuca* Pallas, 1764, *Muscicapa atricapilla* L., *Hedymela atricapilla, Muscicapa luctuosa* Tem.
En: European Pied Flycatcher
Pr: Magasgir-e Ablaq (Ablaq-e Bākhtari) مگس‌گیر ابلق (ابلق باختری)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon passage migrant in northern and western Iran.

مهاجر عبوری غیرمعمول در شمال و غرب ایران.

Taxonomic notes: It is possible that the taxon *sibirica* does indeed reach Iran in small numbers during migration, but because of extensive individual variation and differing plumage-colour development between and within populations, any individual that is not clearly marked in plumage should not be assigned an identity unless by isotope-ratio analysis.

امکان دارد که تاکسون *sibirica* به تعداد کم طی مهاجرت به راستی به ایران برسد اما به علت تنوع زیاد فردی و تفاوت‌های رنگی پروبال بین و درون جمعیت-ها، هر جمعیتی که به وضوح متفاوت نیست، بایستی با انجام آزمایشات نسبت‌های ایزوتوپ تشخیص هویت شود.

Polytypic

* BB:
Ficedula hypoleuca sibirica (Khakhlov, 1915)
Syn: *Musicapa striata sibirica*
Global range: breeding in western and south-central Siberia; non-breeding probably in west and west-central Africa
Remarks: The form occurring in Iran is probably *sibirica.* While Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970) did not mention *F. hypoleuca* for Iran, Zarudny (1911) mentioned *Muscicapa striata sibirica* for all Iranian regions except Atrak, Mesopotamia, Persian Gulf and Gulf of Oman.

فرم *sibirica* احتمالا در ایران حضور می‌یابد. با این که واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این پرنده را برای ایران ذکر نکردند. زارودنی (Zarudny 1911) این تاکسون را برای اغلب نقاط ایران (به جز نواحی اترک، بین النهرین، خلیج فارس و دریای عمان) ذکر کرده است.

Museum specimens: There are a few specimens in BMNH and UMMZ.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 743, Vaurie 1959- p 317, Zarudny 1911- p 221

Ficedula semitorquata (Homeyer, 1885)
Syn: *Ficedula albicollis semitorquata* (Homeyer), *Muscicapa semitorquata* Homeyer, 1885, *Ficedula hypoleuca semitorquata* (Homeyer), *Hedymela semitorquata*
En: Semicollared Flycatcher
Pr: Magasgir-e Nim-Tuq (Tuq-Sefid) مگس‌گیر نیم‌طوق (طوق‌سفید)
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to northwestern Iran, south Caspian region, south slope of central Alborz and western Zagros; uncommon passage migrant in southwestern Iran.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در شمال غرب ایران، جنوب خزر، ریزش جنوبی البرز و غرب زاگرس؛ مهاجر عبوری غیرمعمول در جنوب غرب کشور.

Monotypic

Ficedula parva (Bechstein, 1792)
Syn: *Erythrosterna parva* (Beshst.), *Muscicapa parva* (Bechst.), *Siphia parva* (Bechst.), *Siphia parva colchica*
En: Red-breasted Flycatcher (Red-throated Flycatcher)
Pr: Magasgir-e Sineh-Sorkh مگس‌گیر سینه‌سرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to forests of south Caspain region, and common passage migrant in northern and eastern Iran.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول جنگل‌های جنوب خزر و مهاجر عبوری معمول در شمال و شرق ایران.

Monotypic

Ficedula superciliaris (Jerdon, 1840)
En: Ultramarine Flycatcher
Pr: Magasgir-e Abru-Sefid-e Himāliyāyee مگس‌گیر ابروسفید هیمالیایی
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only record is of two birds in Touran Protected Area, Semnan, on 25 April 2009 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

سرگردان؛ تنها رکورد آن مربوط به مشاهده دو پرنده در تاریخ ۲۵ آوریل ۲۰۰۹ از منطقه حفاظت شده توران در سمنان است (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Polytypic

* DA:
Ficedula superciliaris superciliaris (Jerdon, 1840)
Global range: eastern Afghanistan to central Himalayas
Remarks: This is much the most likely form to occur in Iran, breeding as close as eastern Afghanistan. The only other form, *aestigma*, breeds no nearer to Iran than the eastern Himalayas.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است که در شرق افغانستان جوجه‌آوری دارد. فرم دیگر (*aestigma*) در شرق هیمالیا و کاملا به دور از ایران جوجه‌آوری دارد.

Phoenicurus erythronotus (Eversmann, 1841)
Syn: *Ruticilla erythronota* (Eversman), *Ruticilla erythrogastra*
En: Eversmann's Redstart
Pr: Dom-Sorkh-e Posht-Baluti دم‌سرخ پشت‌بلوطی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread winter visitor and passage migrant.

مهاجر زمستانه و عبوری به نسبت معمول و گسترده.

Monotypic

Phoenicurus ochruros (Gmelin, SG, 1774)
Syn: *Motacilla Ochruros* Gmelin, SG, 1774, *Ruticilla ochrurus, Ruticilla titys* (Scop.), *Ruticilla atrata*
En: Black Redstart
Pr: Dom-Sorkh-e Siāh دم‌سرخ سیاه
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to mountains of northern Iran, the Kerman highlands and Kuh-e Taftan massif in northern Baluchestan; common and widespread passage migrant and winter visitor.

مهاجر تابستانه معمول در کوه‌های شمال ایران، بلندی‌های کرمان و ارتفاعات تفتان در شمال بلوچستان؛ مهاجر عبوری و زمستانه معمول و گسترده در سطح کشور.

Polytypic

* A:
Phoenicurus ochruros ochruros (Gmelin, SG, 1774)
En: Western Black Redstart
Global range: Turkey to the Caucasus and northwestern Iran
Type locality: Talesh mountains [Posht Kuh above Anzali], Gilan
Remarks: This form breeds in northwestern Iran and the Alborz Mountains east to Golestan, and winters in southwestern Iran (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).

این فرم در شمال غرب ایران و کوه‌های البرز به سمت شرق تا گلستان جوجه‌آوری کرده و زمستان را در جنوب غرب کشور سپری می‌کند (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in BMNH, BNHS, NHMTashkent, UMMZ, ZMB and ZSM, in summer from Gilan, Mazandaran, Tehran, Semnan and Golestan, in winter also south to Khuzestan, Fars and Kerman.
Ref: Buxton 1921- p 868, Capito 1931- p 927, Diesselhorst 1962- p 16, Harrison 1972- p 289, Hüe & Etchécopar 1970- p 624, Kaboli *et al.* 2016- p 415, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995- p 72, Schüz 1957b- p 20, Schüz 1959- p 109, Vaurie 1959- p 364

* BA:
Phoenicurus ochruros phoenicuroides (Moore, 1854)
En: Central Asian Black Redstart
Global range: northeastern Iran and Turkmenistan to northwestern Pakistan north to southeastern Kazakhstan, south-central Siberia, northwestern China and western Mongolia
Remarks: This taxon breeds in the highlands of northern Khorasan, Kerman and northern Baluchestan, and winters widely in southern Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).
این تاکسون در ارتفاعات شمال خراسان، کرمان و شمال بلوچستان جوجه‌آوری دارد و زمستان را در جنوب ایران سپری می‌کند (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens listed as *phoenicuroides* in AMNH, BMNH, MNHS, FMNH, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZMA and ZSM, in summer from Khorasan and in winter further west to Esfahan, Lorestan and Khuzestan and south to Sistan & Baluchestan.
Ref: Berlioz 1958- p 455, Capito 1931- p 927, Desfayes & Praz 1978- p 29, Diesselhorst 1962- p 16, Dubois *et al.* 2000, Harrison 1972- p 289, Himmer 1967- p 189, Hüe & Etchécopar 1970- p 625, Kaboli *et al.* 2016- p 415, Porter & Aspinall 2010, Ticehurst *et al.* 1925- p 728, Tourenq *et al.* 2000, Vaurie 1959- p 364

Phoenicurus phoenicurus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Ruticilla phœnicurus* (L.), *Phœnicurus phœnicurus mesoleuca, Motacilla Phoenicurus* L., 1758
En: Common Redstart
Pr: Dom-Sorkh-e Ma'muli دم‌سرخ معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to Caspian forests, Zagros oak forest, and pistachio and almond forest in Kerman highlands; very common and widespread passage migrant, rare in winter on south coast.
مهاجر تابستانه در جنگل‌های جنوب خزر، جنگل‌های بلوط زاگرس و جنگل‌های بنه و بادام در ارتفاعات کرمان؛ مهاجر عبوری بسیار معمول و گسترده؛ زمستان‌ها به صورت کمیاب در سواحل جنوب.

Polytypic

* BA:
Phoenicurus phoenicurus phoenicurus (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding from Europe and northern Africa east to central Asia; non-breeding to eastern Africa
Remarks: A common and widespread passage migrant in spring and autumn (Kaboli *et al.* 2016).
مهاجر عبوری گسترده و معمول در بهار و پاییز (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in FMNH, MNHN, SMNS, ZMUK and ZSM, all from the western half of Iran.
Ref: Buxton 1921- p 868, Diesselhorst 1962- p 16, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 622, Kaboli *et al.* 2016- p 416, Paludan 1938- p 617, Ticehurst *et al.* 1925- p 732, Vaurie 1959- p 366

* A:
Phoenicurus phoenicurus samamisicus (Hablizl, 1783)
Syn: *Motacilla samamisica* Hablizl, 1783, *Phœnicurus phœnicurus mesoleuca, Ruticilla mesoleuca* Hemp. & Ehrb., *Phoenicurus incognita; Phoenicurus semenowi* Zar., *Ruticilla semenowi* Zarudny 1904*, Saxicola semenovi* [sic!]
Global range: breeding from the Balkans and Greece east to Uzbekistan, Turkmenistan and Iran; non-breeding to northeastern Africa
Type locality: Javaher Dasht, Gilan; synonym *semenowi* from Shahel-e Bala and Gamdalkal (Bakhtiari) as well as from Manjil and Rostam-Abad (Gilan)
Remarks: A common summer visitor to the Caspian forest and Zagros oak forest, also occurring in pistachio and almond forests in the Kerman highlands (Kaboli *et al.* 2016).
مهاجر تابستانه معمول در جنگل‌های خزری و بلوط زارهای زاگرس؛ همچنین در جنگل‌های بنه و بادام در بلندی‌های کرمان (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB and ZMUK.
Ref: Bianchi & Zarudny 1900, Hüe & Etchécopar 1970- p 622, Kaboli *et al.* 2016- p 416, Nikolsky 1886, Paludan 1938- p 617, Paludan 1940- p 46, Roselaar 1995- p 73, Schüz 1957b- p 28, Schüz 1959- p 107, Stresemann 1928- p 386, Ticehurst *et al.* 1925- p 728, Tourenq *et al.* 2000, Vaurie 1959- p 366, Witherby 1907- p 85, Zarudny 1903- p 433, Zarudny 1903- p 456, Zarudny 1904- p 213, Zarudny 1911- p 227, Zarudny [Zarudnyj] 1912- p 244

Monticola saxatilis (Linnaeus, 1766)
Syn: *Petrocincla saxatilis* (L.)
En: Rufous-tailed Rock Thrush (Rock Thrush)
Pr: Torqeh-ye Kuhi طرقه کوه‌ی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to high mountain ranges throughout Iran and common and widespread passage migrant; rare in winter along south coast.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در سلسله کوه‌های مرتفع سراسر ایران و مهاجر عبوری گسترده و معمول؛ زمستان‌ها به صورت کم‌یاب در سواحل جنوبی.
Monotypic

Monticola solitarius (Linnaeus, 1758)
Syn: *Petrophila cyanus* L.
En: Blue Rock Thrush
Pr: Torqeh-ye Kabud (Banafsh) طرقه کبود (بنفش)
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident or summer visitor in main mountain ranges; winter visitor to hill ranges in southern lowlands.
مقیم یا مهاجر تابستانه به نسبت معمول در گستره کوه‌های عمده کشور؛ مهاجر زمستانه به تپه ماهورهای پست جنوب.
Polytypic

* BA:
Monticola solitarius longirostris (Blyth, 1847)
Syn: *Petrocincla longirostris* Sykes, 1847, *Monticola solitarius transcaspius* Hartert
Global range: breeding from Greece and western and southern Turkey east through the Middle East to the northwestern Himalayas; non-breeding to northeastern Africa and India
Remarks: The only form known to occur in Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). The nominate form breeds as near to Iran as northern Turkey and Transcaucasia, and could, therefore, occur in northwestern Iran on migration
تنها فرمی که در ایران حضور می‌یابد، *longirostris* است (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). فرم *solitarius* در نزدیکی ایران در شمال ترکیه، ماوراء قفقاز جوجه‌آوری دارد، از این رو می‌تواند در شمال غرب ایران در زمان مهاجرت دیده شود.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, ZISP and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 867, Capito 1931- p 926, Diesselhorst 1962- p 16, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 104, Hüe & Etchécopar 1970- p 587, Meiklejohn 1948- p 82, Paludan 1938- p 614, Schüz 1957b- p 19, Vaurie 1959- p 359, Zarudny 1911- p 230

Saxicola rubetra (Linnaeus, 1758)
Syn: *Pratincola noskae*
En: Whinchat
Pr: Chak-e Buteie چک بوته‌ای
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor in northwestern Iran and widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در شمال غرب ایران و مهاجر عبوری گسترده در سطح کشور.
Monotypic

Saxicola rubicola (Linnaeus, 1766)
En: European Stonechat
Pr: Chak-e Orupāei (Ma'muli) چک اروپایی (معمولی)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; possibly uncommon winter visitor in western Iran, but possibly also a scarce breeding bird (12 out of 64 specimens taken between late December and mid March in FMNH and 17 out of 42 specimens taken between late September and late March in UMMZ were *S. rubicola*. The latter includes a female from Lorestan taken in July (Kirwan & Bates 2008)). A female was recently observed in Parvar, Semnan province, on 8 March 2001

(Schweizer 2003). There are also recent winter records (supported by photographs) from Dehdasht (Kohgiluyeh & Buyer-Ahmad), Abbas-Abad Wildlife Refuge (Yazd), Helleh (Bushehr) and Kish (Hormozgan) and Ilam, Esfahan and Fars provinces.

وضعیت نامشخص؛ احتمالا مهاجر زمستانه غیرمعمول در غرب ایران اما احتمال جوجه‌آوری آن به صورت غیرمعمول نیز است (۱۲ نمونه از ۶۴ نمونه به دست آمده در اواخر دسامبر و زمستان مارس در موزه تاریخ طبیعی شیکاگو و ۱۷ نمونه از ۴۲ نمونه به دست آمده در اواخر سپتامبر و اواخر مارس در موزه تاریخ طبیعی دانشگاه میشیگان همگی چک اروپایی هستند. نمونه‌های آخری شامل یک ماده از لرستان بود که در ماه جولای به دست آمده بود (Kirwan & Bates 2008). اخیرا ماده‌ای در منطقه پرور در استان سمنان در ۸ مارس ۲۰۰۱ مشاهده شد (Schweizer 2003). همچنین مشاهداتی به همراه عکس از دهدشت (کهگیلویه و بویراحمد)، پناهگاه حیات وحش عباس‌آباد، منطقه حله در بوشهر، جزیره کیش و استان‌های ایلام، اصفهان و فارس در دست است.

Taxonomic notes: Until 2003, this form was treated as a subspecies of *S. torquatus*; *torquatus* now refers to 12 taxa in Africa and one (*felix*) in southwestern Arabia.

تا سال ۲۰۰۳، این فرم به عنوان یک زیرگونه از *S. torquatus* بود، *torquatus* اکنون به ۱۲ تاکسون در آفریقا و یک زیرگونه (*felix*) در جنوب غرب منطقه عربی ارجاع داده می‌شود.

Polytypic

* BB:
Saxicola rubicola rubicola (Linnaeus, 1766)
Global range: breeding in western, central and southern Europe, northwestern Africa and Turkey to the Caucasus; non-breeding in northern Africa and the Middle East
Remarks: Status uncertain; possibly a winter visitor to western Iran.
وضعیت این زیرگونه مشخص نیست، احتمالا مهاجر زمستانه در غرب ایران.
Museum specimens: There are several specimens in BNHS, FMNH, SMNS, UMMZ and ZSM.
Ref: Blanford 1876- p 145, Diesselhorst 1962- p 14, Kaboli *et al.* 2016- p 419, Kirwan & Bates 2008, Schalow 1876- p 181, Schweizer 2003, Zarudny 1911- p 228

Saxicola maurus (Pallas, 1773)
En: Siberian Stonechat
Pr: Chak-e Siberi چک سیبری
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor, passage migrant and winter visitor.
مهاجر تابستانه، عبوری و زمستانه معمول.

Taxonomic notes: *Saxicola maurus* has recently been split from *S. torquatus* (Wittmann *et al.* 1995, Wink *et al.* 2002). In a comprehensive taxonomic revision, Svensson *et al.* (2012) showed that the original description of the subspecies *variegatus* did not concern the North Caucasian form with much white in the tail, but the form that breeds in the south of the Caucasus and northern Iran with an essentially black tail. Svensson *et al.* (2012) subsumed *armenicus* and erected *hemprichii.* As the name *variegatus* was moved from the North Caucasian to the South Caucasian–Iranian form a new name was required for the North Caucasian form. *S. m. hemprichii* is the oldest available name for the latter population (Svensson *et al.* 2012). *S. m. armenicus* becomes a junior synonym.

گونه *Saxicola maurus* اخیرا از گونه *S. torquatus* جدا شده است (Wittmann *et al.* 1995, Wink *et al.* 2002). در یک مرور تاکسونوم یک، اسونسن و همکاران (Svensson *et al.* 2012) نشان دادند که توصیف اولین زیرگونه *variegatus* فرم شمال قفقاز را با سفیدی بیشتر در دم در نظر نگرفته بود، اما فرم جوجه‌آور در جنوب قفقاز و شمال ایران با دم اساسا سیاه رنگ است. اسونسن و همکاران (Svensson *et al.* 2012) *armenicus* را حذف و *hemprichii* را مطرح کردند. همان طور که نام *variegatus* به جای پرندگان شمال قفقاز برای فرم پرندگان جنوب قفقاز–ایران مطرح شد، نام جدید برای پرندگان شمال قفقاز تشکیل شد. نام *S. m. hemprichii* قدیمی‌ترین نام موجود برای جمعیت اخیر می‌باشد (Svensson *et al.* 2012). نام *S. m. armenicus* اکنون به یک نام مترادف کم‌اهمیت‌تر تبدیل شده است.

Polytypic

* A:
Saxicola maurus variegatus (Gmelin, SG, 1774)
Syn: *Parus variegatus* Gmelin, SG, 1774
Global range: breeding from southeastern Turkey and Transcaucasia east to northern and western Iran; non-breeding in southwestern Asia and northeastern Africa
Type locality: Bandar Anzali, Gilan
Remarks: As currently accepted, this is the form breeding in northwestern Iran, the south Caspian region and western Iran south to central Fars. It occurs in winter south to Khuzestan, Bushehr and Hormozgan (Kaboli *et al.* 2016). Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970) assigned these birds to *S torquata armenica* and treated the birds breeding north of the Caucasus as *S. torquata variegata*, but see taxonomic note above.

همان طور که در حال حاضر پذیرفته شده است، این فرم در شمال غرب، جنوب خزر و غرب ایران به سمت جنوب تا مرکز فارس جوجه-آوری دارد. در زمستان در جنوب خوزستان، بوشهر و هرمزگان حضور دارد (Kaboli *et al.* 2016). واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این پرندگان را در زمره فرم *armenica* قلمداد کردند و پرندگانی که در شمال قفقاز جوجه-آوری دارند، را به *variegata* منسوب نمودند. به یادداشت تاکسونومیکی بالا رجوع شود.

Museum specimens: There are several specimens in BMNH, SMNS and UMMZ.

Ref: Kaboli *et al.* 2016- p 419, Kirwan & Bates 2008, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1959- p 106

* A:

Saxicola maurus hemprichii Ehrenberg, 1833

Syn: *Saxicola torquata armenica* Stegmann, 1935, *Saxicola torquata excubitor* Koelz, 1954

Global range: breeding from Ukraine east to northern Azerbaijan and north shore of Caspian Sea; non-breeding south to northeastern Africa

Type locality: Adshfana, Kordestan; synonym *Saxicola torquata excubitor* Koelz, 1954 from Dorud, Lorestan [Zagros]

Remarks: A passage migrant and winter visitor in western Iran (Kaboli *et al.* 2016).

مهاجر عبوری و زمستانه در غرب ایران است (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are many specimens of synonym *S. m. armenicus* in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, UMMZ, ZMUK and ZMB but several specimens of *S. m. hemprichi* in NHMTashkent.

Ref: Desfayes & Praz 1978- p 27, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 616, Kaboli *et al.* 2016- p 419, Kirwan & Bates 2008, Koelz 1954- p 13, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995- p 76, Vaurie 1955e- p 18, Vaurie 1959- p 337

* BB:

Saxicola maurus maurus (Pallas, 1773)

Syn: *Pratincola rubicola maura* (Pall.)

Global range: breeding from eastern Finland and northern and eastern European Russia east to Mongolia and Pakistan; non-breeding south to central India

Remarks: The form breeding in northeastern Iran in eastern Golestan and northern Khorasan (Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1959), and wintering in central, southern and eastern Iran, west to Tehran and Lorestan, and perhaps also in the South Caspian plains (Kaboli *et al.* 2016).

این فرم جوجه آور شمال شرق ایران در شرق گلستان و شمال خراسان است (Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1959) و زمستان‌گذران در نواحی مرکزی، جنوب و شرق ایران به سمت غرب تا تهران و لرستان و احتمالا نواحی جلگه‌ای جنوب خزر است (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, SMNSm UMMZ, ZISP and ZMUK.

Ref: Diesselhorst 1962- p 14, Dubois *et al.* 2000, Kaboli *et al.* 2016- p 419, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1957b- p 27, Shestoperov 1927- p 373, Stresemann 1928- p 386, Ticehurst *et al.* 1925- p 728, Tomlinson 1916- p 826, Vaurie 1959- p 337, Witherby 1903- p 547, Witherby 1907- p 81, Witherby 1910- p 497, Zarudny 1892- p 124, Zarudny 1903- p 456, Zarudny 1911- p 228

Saxicola caprata (Linnaeus, 1766)

Syn: *Pratincola caprata* L.

En: Pied Bush Chat (Pied Stonechat)

Pr: Chak-e Ablaq چک ابلق

Global range: EU, OR, AU

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Fairly common summer visitor to eastern Iran.

مهاجر تابستانه به نسبت معمول در شرق ایران.

Polytypic

* BA:

Saxicola caprata rossorum (Hartert, 1910)

Syn: *Pratincola caprata rossorum* Hartert, 1910

Global range: breeding from northeastern Iran to south-central Kazakhstan and Afghanistan; non-breeding in southwestern Asia

Remarks: According to IOC and Dickinson (2003), this is the form breeding in northeastern Iran.

براساس نظر آی.او.سی. و دیکینسون (Dickinson 2003)، این فرم در شمال شرق ایران جوجه‌آوری دارد.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, SMNS and ZISP.

Ref: Beldi 1918- p 92, 094, Diesselhorst 1962- p 14, Érard & Etchécopar 1970- p 96, Hüe & Etchécopar 1970- p 620, Vaurie 1959- p 339

* BB:
Saxicola caprata bicolor Sykes, 1832
Global range: southeastern Iran, Pakistan and northern India
Remarks: According to IOC, Dickinson (2003) and Collar (2005), this is the form breeding in southeastern Iran west to Hormozgan (Érard & Etchécopar 1970). Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970), however, treated all the birds breeding in Iran as *rossorum*, and Urquhart (2002) similarly concluded that only *rossorum* occurs in Iran.
براساس نظر آی.او.سی، دیکینسون (Dickinson 2003) و کولار (Collar 2005)، این فرم در جنوب شرق ایران به سمت شرق تا هرمزگان جوجه‌آوری دارد (Érard & Etchécopar 1970). هرچند واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این پرندگان جوجه‌آور را در زمره *rossorum* دانسته و ارکوهارت (Urquhart 2002) به همین طریق نتیجه‌گیری کرده که تنها فرم *rossorum* در ایران حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are two specimens fron Minab and Bandar Abbas in MNHN. Some of specimens from Sistan & Baluchestan in AMNH labelled as *rossorum* are probably *bicolor*.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 96

Oenanthe isabellina (Temminck, 1829)
En: Isabelline Wheatear
Pr: Chakchak-e Dashti چکچک دشتی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Widespread and abundant summer visitor and passage migrant; fairly common winter visitor in Khuzestan and southern coastal lowlands.
مهاجر تابستانه و عبوری گسترده و فراوان؛ مهاجر زمستانه به نسبت معمول در خوزستان و سواحل پست جنوب.
Monotypic

Oenanthe oenanthe (Linnaeus, 1758)
En: Northern Wheatear
Pr: Chakchak-e Kuhi چکچک کوه‌ی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to the high mountain ranges of northern and western Iran, southeast through the high Zagros to the high mountain ranges of Kerman and the Kuh-e Taftan massif in Baluchestan; also a common and widespread passage migrant.
مهاجر تابستانه معمول در کوه‌های بلند شمال و غرب ایران، جنوب از ارتفاعات زاگرس تا رشته کوه‌های بلند کرمان و کوه تفتان در بلوچستان؛ همچنین مهاجر عبوری گسترده و معمول.
Polytypic

* BA
Oenanthe oenanthe oenanthe (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding from northern and central Europe east across northern Asia to eastern Siberia and northwestern North America; non-breeding in northern and central Africa
Remarks: Probably a common and widespread passage migrant in Iran, but status uncertain as most authors have included breeding *libanotica* within nominate *oenanthe* (e.g. Vaurie 1959 and Hüe & Etchécopar 1970).
احتمالا مهاجر عبوری گسترده و معمول، اما وضعیت این تاکسون نامشخص است، زیرا بسیاری از نویسندگان زیرگونه جوجه‌آور *libanotica* را با زیرگونه *oenanthe* با هم در نظر گرفته‌اند (برای مثال Vaurie 1959 و Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, ZMUK and ZSM labeled as *oenanthe*.
Ref: Buxton 1921- p 867, Capito 1931- p 926, Diesselhorst 1962- p 15, Érard & Etchécopar 1970- p 96, Hüe & Etchécopar 1970- p 594, Paludan 1938- p 614, Paludan 1940- p 45, Schüz 1957b- p 19, Schüz 1959- p 105, Stresemann 1928- p 383, Trott 1947a- p 697, Trott 1947b- p 233, Vaurie 1949c- p 3, 10-15, 43, Vaurie 1959- p 342, Zarudny [Sarudny] & Härms 1926- p 1 & 5

* BA
Oenanthe oenanthe libanotica (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
Syn: *Oenanthe oenanthe nivea* (Weigold), *Oenanthe oenanthe virago* Meinertzh.
En: Northern Wheatear (Eurasian)
Global range: breeding from southern Europe east through the Middle East and southwest Asia to Mongolia and northwestern China; non-breeding in northern Africa and southwest Asia

Remarks: This is the form breeding in Iran (Roselaar 1995, Dickinson 2003, IOC v.5.4). Most earlier authors included this form within nominate *oenanthe*.

این فرم در ایران جوجه‌آوری دارد (Roselaar 1995, Dickinson 2003, IOC v.5.3). نویسندگان پیشین این فرم را با *oenanthe* یکی دانسته‌اند.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, USNM, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM referred to *libanotica*, but the subspecies identity of these specimens should be confirmed.

Oenanthe xanthoprymna (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
Syn: *Oenanthe (moesta) xanthoprymna* (Hemp. & Ehrenb.)
En: Kurdish Wheatear (Kurdistan Wheatear)
Pr: Chakchak-e Kordi چکچک کردی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), Non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally fairly common summer visitor with a restricted range in the western Zagros.
به طور محلی مهاجر تابستانه به نسبت معمول با گستره‌ای محدود در غرب زاگرس.
Taxonomic notes: This form has recently been split from *O. chrysopygia*.
این فرم اخیرا از چکچک ایرانی (*O. chrysopygia*) جدا شده است.
Monotypic

Oenanthe chrysopygia (Filippi, 1863)
Syn: *Dromolaea chrysopygia* De Filippi, 1863 [Type locality: Damavand (Tehran province)], *Oenanthe (moesta) chrysopygia* (De Fil.)
Type locality: Damavand mountain.
En: Persian Wheatear (Red-tailed Wheatear)
Pr: Chakchak-e Irani (Dom-Sorkh) چکچک ایرانی (دم‌سرخ)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), Non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to principal mountain ranges; widespread passage migrant and common winter visitor in southern Iran.
مهاجر تابستانه معمول در سلسله کوه‌های اصلی کشور؛ مهاجر عبوری گسترده و مهاجر زمستانه معمول در جنوب ایران.
Monotypic

Oenanthe pleschanka (Lepechin, 1770)
Syn: *Saxicola leucomela* (Pallas, 1771), *Saxicola morio* Hemp. & Ehr., 1833, *Oenanthe leucomela*, *Saxicola vittata* Hempr. & Ehr.
En: Pied Wheatear
Pr: Chakchak-e Ablaq-e Ma'muli چکچک ابلق معمولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor from the central Alborz in the region of Tehran eastwards through the eastern Alborz to the highlands of northern Khorasan, and common passage migrant mainly in eastern and southern Iran.
مهاجر تابستانه معمول از البرز مرکزی در منطقه تهران به سمت شرق تا البرز شرقی و ارتفاعات خراسان شمالی، و مهاجر عبوری معمول عمدتا در شرق و جنوب ایران.
Taxonomic notes: This species hybridizes extensively with *O. hispanica* in the central Alborz (see Haffer 1977).
این گونه به صورت وسیع در البرز مرکزی با چکچک گوش‌سیاه دورگه‌زایی دارد (به منبع Haffer 1977 مراجعه کنید).
Monotypic

Oenanthe hispanica (Linnaeus, 1758)
Syn: *Saxicola albicollis* (Vieill.), *Saxicola stapaziana* Temm., *Saxicola aurita* Temm.
En: Black-eared Wheatear
Pr: Chakchak-e Gush-Siāh چکچک گوش‌سیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to western Iran extending east in Alborz to region of Tehran and southeast through Zagros to Kerman highlands; also a common passage migrant in western Iran.

مهاجر تابستانه معمول در غرب ایران به سمت شرق تا البرز در ناحیه تهران و جنوب شرق در امتداد زاگرس تا بلندی‌های کرمان؛ مهاجر عبوری معمول در غرب کشور.

Taxonomic notes: Aliabadian *et al.* (2012) treat *O. h. melanoleuca* as a valid species. Most other authors, including IOC, Clements, TiF and BirdLife do not recognize this split.

علی آبادیان و همکاران (Aliabadian *et al.* 2012)، فرم *O. h. melanoleuca* را گونه‌ای مجزا اعلام کرده‌اند. سایر نویسندگان دیگر، از جمله آی.او.سی.، کلمنتس، تی.آی.اف. و انجمن بین‌المللی پرندگان این تفکیک را به رسمیت نشناخته‌اند.

Polytypic

* A:
Oenanthe hispanica melanoleuca (Guldenstadt, 1775)
Syn: *Saxicola amphileuca* Hemprich& Ehrenberg, 1833, *Saxicola gaddi* Zarudny & Loudon, 1904, *Saxicola melanoleuca* (Guld.), *Saxicola occidentalis melanoleuca* (Güld.), *Oenanthe hispanica stapazina*
En: Eastern Black-eared Wheatear
Global range: breeding from south-central and southeastern Europe through the Middle East to Iran and Kazakhstan; non-breeding in northeastern Africa
Type locality: synonym *gaddi* based on types from Dehdez and Jebel Tnue (Khuzestan) and Mulla Ali (Qazvin)
Remarks: The only form likely to occur in Iran. The only other form (the nominate) occurs in southwest Europe and northwest Africa.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*hispanica*) در جنوب غرب اروپا و شمال غرب آفریقا حضور دارد.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Beldi 1918- p 94, Blanford 1876- p 150, Buxton 1921- p 867, Desfayes & Praz 1978- p 27, Diesselhorst 1962- p 15, Érard & Etchécopar 1970- p 97, Haffer 1977- p 9-41, Hüe & Etchécopar 1970- p 597, Paludan 1938- p 615, Paludan 1940- p 46, Roselaar 1995- p 82, Schüz 1957b- p 27, Schüz 1959- p 105, Stresemann 1928- p 384, Vaurie 1949c- p 3, 20-24, 44, Vaurie 1959- p 344, Witherby 1903- p 545, Witherby 1907- p 82, Zarudny 1903- p 442, Zarudny 1911- p 228-229, Zarudny [Sarudny] & Härms 1926- p 1 & 19, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1904- p 219

Oenanthe deserti (Temminck, 1825)
Syn: *Saxicola deserti*
En: Desert Wheatear
Pr: Chakchak-e Biābāni چکچک بیابانی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to deserts of eastern and southeastern Iran; common and widespread passage migrant, and fairly common winter visitor to southern lowlands.

مهاجر تابستانه معمول بیابان‌های شرق و جنوب شرق ایران؛ مهاجر عبوری گسترده و معمول و مهاجر زمستانه به نسبت معمول در مناطق پست جنوب.

Taxonomic notes: Taxon *atrogularis* divides opinion. Dickinson (2003- p 685) clearly subsumes it in *oreophila*, given the distribution locations listed against the latter. Panov (2005), who is the only wheatear expert carrying out annual fieldwork in the *oreophila* distribution, is comfortable with recognising *atrogularis* even though he mentions intermediately-marked populations from Afghanistan, the eastern Tien Shan and northern Mongolia. It seems that the sampling of these populations is adequate, and that the 'intermediates' occupy a defined area: *atrogularis* and *oreophila* differ strongly in amount of white in the wing; most birds breeding in Iran are *atrogularis*, but a few in easternmost Khorasan and Baluchestan have much white and are *oreophila*; within *oreophila* there are short-winged birds lower down, e.g. in Afghanistan, and long-winged birds (‘*montana*’) in the high mountains of Central Asia.

در مورد تاکسون *atrogularis* عقاید متفاوتی وجود دارد. دیکینسون (Dickinson 2003- p 685)، با توجه به مکان‌های پراکنش، آن را با زیرگونه *oreophila* جمع می‌بندد. پانوف (Panov 2005) که تنها متخصص چکچک است که در حال مطالعه میدانی در مورد *oreophila* است، در مورد تماس *atrogularis* نظر مساعدی داشت، اگرچه به جمعیت‌های بینابینی از افغانستان، شرق تین شان و شمال مغولستان اشاره می‌کند. به نظر می‌رسد که نمونه‌برداری از این جمعیت‌ها کافی است و جمعیت‌های بینابینی ناحیه مشخصی را اشغال می‌کنند: *atrogularis* و *oreophila* از لحاظ مقدار سفیدی در بال به طور

مشخصی متفاوت هستند. بیشتر پرندگان جوجه‌آور در ایران *atrogularis* هستند اما تعداد کمی در شمال شرقی‌ترین نقطه خراسان و زنی بلوچستان سفیدی بیشتری دارند و *oreophila* هستند. درون *oreophila* پرندگان بال کوتاه در مناطق پایین‌تر، برای مثال در افغانستان وجود دارند و پرندگان بال بلند (‘*montana*’) در ارتفاعات کوهستانی آسیای میانه حضور دارند.

Polytypic

* BA:
Oenanthe deserti atrogularis (Blyth, 1847)
Syn: *Œnanthe deserti albifrons*
Global range: breeding from northeastern Egypt through the Middle East to Mongolia and Afghanistan; non-breeding in northwest Africa and southwest Asia
Remarks: Much the commonest form in Iran, breeding widely in the eastern half of the country west to central Fars, and wintering in southwestern and southern Iran (Vaurie 1949c, 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
این فرم شامل اغلب جمعیت معمول در ایران است که به صورت گسترده در نیمه شرقی کشور به سمت غرب تا مرکز فارس جوجه‌آوری کرده و در جنوب و جنوب غرب ایران زمستان‌گذرانی دارد (Vaurie 1949c, 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are many specimens (c. 250) of *atrogularis* in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, KBIN, MHNH, NMHTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB and ZSM.
Ref: Baker 1919- p 124, Berlioz 1958- p 456, Capito 1931- p 926, Dementyev 1948- p 185, Desfayes & Praz 1978- p 28, Diesselhorst 1962- p 15, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchecopar 1970- p 99, Heinrich 1928- p 303, Hüe & Etchécopar 1970- p 595, Paludan 1938- p 614, Schüz 1957b- p 27, Stresemann 1928- p 383, Ticehurst *et al.* 1925- p 727, Vaurie 1949c- p 4, 36-38, 45, Vaurie 1959- p 347, Zarudny [Sarudny] & Härms 1926- p 1 & 8

* BA:
Oenanthe deserti oreophila (Oberholser, 1900)
Syn: *Oenanthe deserti atrogularis* (Blyth, 1847), *Saxicola montana* Gould
Global range: breeding from extreme eastern Iran and Afghanistan east to the Himalayas, Tibet and western China; non-breeding in Arabia, southwest Asia and northern India
Remarks: Occasionally found breeding in eastern Khorasan and Baluchestan, sometimes forming mixed pairs with *atrogularis* (Zarudny & Härms 1926); also found on migration in eastern Iran and in winter in southern Iran as far west as Khuzestan (Vaurie 1959).
گاه در شرق خراسان و بلوچستان جوجه‌آوری دارد و گاه‌ی جفت‌های مخلوط با *atrogularis* تشکیل می‌دهد (Zarudny & Härms 1926). به صورت مهاجر در شرق ایران و زمستان‌ها در جنوب ایران تا غرب در ناحیه خوزستان دیده می‌شود (Vaurie 1959).
Museum specimens: There are many specimens in BMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ and ZISP, mostly from Khorasan and Sistan & Baluchestan in winter, with a few west to Esfahan and Khuzestan.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 595, Vaurie 1949c- p 4, 36-38, 45, Vaurie 1959- p 348, Zarudny 1903- p 438, Zarudny 1911- p 228, Zarudny & Härms 1926- p 1, 14

Oenanthe lugens (Lichtenstein, 1823)
Syn: *Saxicola erythræa* Hemprich & Ehrenberg, 1833
En: Mourning Wheatear
Pr: Chakchak-e Ablaq-e Jonubi چکچک ابلق جنوبی
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor in north-central Iran and throughout Zagros and Kerman highlands; a passage migrant in southern Iran.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در شمال و مرکز ایران در امتداد زاگرس و بلندی‌های کرمان؛ مهاجر عبوری در جنوب ایران.

Polytypic

* BB:
Oenanthe lugens lugens (Lichtenstein, 1823)
En: Eastern Mourning Wheatear
Global range: eastern Egypt and northeastern Sudan to northwestern Saudi Arabia, Jordan and Syria
Remarks: Known from two records from Dezful and Siah Mansur (Khuzestan) in March 1904 (Vaurie 1949c, Zarudny & Härms 1926).
این فرم از روی دو رکورد از منطقه دزفول و سیاه منصور در خوزستان در مارس ۱۹۰۴ شناخته شده است (Vaurie 1949c, Zarudny & Härms 1926).
Museum specimens: There are specimens in NMHTashkent and ZISP.
Ref: Vaurie 1949c- p 3, 28-34, Zarudny & Härms 1926- p 1 & 37

* A:
Oenanthe lugens persica (Seebohm, 1881)
Syn: *Saxicola persica* Seebohm, 1881, *Oenanthe lugens sarudnyi* Härms, 1926
En: Iranian Wheatear (Persian Wheatear)
Global range: breeding in Iran; non-breeding in northeastern Africa
Type locality: Shiraz; synonym *Oenanthe lugens sarudnyi* Härms, 1926 from Sarhad district, Persian Baluchestan [types: Tamin, Tang-e Nidam, Bid, Lahremba, Sarbaz, and Gal-e Chah]
Remarks: The only form known to breed in Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
تنها این فرم جوجه‌آوریش در ایران شناخته شده است (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, UMMZ, ZISP and ZSM.
Ref: Desfayes & Praz 1978- p 28, Diesselhorst 1962- p 15, Érard & Etchécopar 1970- p 99, Hüe & Etchécopar 1970- p 605, Paludan 1938- p 616, Paludan 1940- p 16, Vaurie 1949c- p 3, 28-34, 44, Vaurie 1959- p 346, Zarudny 1903- p 445, Zarudny 1911- p 228, Zarudny [Sarudny] & Härms 1926- p 1, 38, 40

Oenanthe finschii (Heuglin, 1869)
Syn: *Saxicola finschi* Heugl.
En: Finsch's Wheatear
Pr: Chakchak-e Posht-Sefid چکچک پشت‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), Non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to upland areas mainly in northern and western Iran, and widespread passage migrant and winter visitor.
مهاجر تابستانه معمول در نواحی مرتفع در شمال و غرب ایران؛ مهاجر عبوری و زمستانه گسترده.
Taxonomic notes: The identity of the birds breeding in northwestern Iran and the Alborz south of the Caspian Sea is in some dispute. Some authors, including Vaurie (1949c, 1959), Hüe & Etchécopar (1970) and Dickinson (2003), assign the populations breeding in northwestern Iran and the Alborz south of the Caspian are likely closer to the nominate *finschii* than to *barnesi* (they place the western limits of the range of *barnesi* in eastern Iran), but other authors, including IOC and HBW, imply that they are *barnesi*. Vaurie (1959) notes that the population breeding in the Zagros is about intermediate between *finschii* and *barnesi*. Some recent authors, including IOC, extend the range of *barnesi* westwards through northern Iran to eastern Turkey and the Caucasus. Future work is necessary to determine the range of these two subspecies in Iran. There are many specimens from Azarbaijan, Qazvin, Markazi, Esfahan, Kermanshah, Lorestan, Bakhtiari, Khuzestan, Fars and Kerman in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHMTashkent, UMMZ and ZMUK not determined to subspecies level.
تشخیص پرندگان جوجه‌آور در شمال غرب ایران و البرز تا جنوب دریای خزر محل بحث است. برخی از مولفین از جمله واری (Vaurie 1949c, 1959)، هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) و دیکینسون (Dickinson 2003)، جمعیت‌های جوجه‌آور در شمال غرب ایران و البرز تا جنوب دریای خزر را احتمالا به زیرگونه *finschii* نسبت می‌دهند تا *barnesi* (آن‌ها محدوده غربی پراکنش *barnesi* را در شرق ایران قرار می‌دهند) اما مولفین دیگر از جمله آی.او.سی. و دستنامه پرندگان دریاتعیین می‌کنند که آن‌ها *barnesi* هستند. واری (Vaurie 1959) اشاره می‌کند که جمعیت جوجه‌آور در زاگرس بین دو زیرگونه *finschii* و *barnesi* است. برخی از مولفین جدید از جمله آی.او.سی. پراکنش *barnesi* را به سمت غرب از طریق شمال ایران تا شرق ترکیه و قفقاز امتداد می‌دهند. مطالعات بیشتر برای تعیین دامنه پراکنش این دو زیرگونه مورد نیاز است. نمونه‌های زیادی از آذربایجان، قزوین، مرکزی، اصفهان، کرمانشاه، لرستان، بختیاری، خوزستان، فارس و کرمان در موزه تاریخ طبیعی ریچمونک، موزه تاریخ طبیعی بریتانیا انجمن تاریخ طبیعی بمبئی، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه تاریخ طبیعی پاریس، موزه تاریخ طبیعی تاشکند، موزه جانورشناسی دانشگاه میشیگان و موزه جانورشناسی دانشگاه کپنهاگ وجود دارند که تا سطح زیرگونه شناسایی نشده‌اند.
Polytypic

* BA:
Oenanthe finschii finschii (Heuglin, 1869)
Syn: *Saxicola finschii neglecta* Zarudny, 1914
Global range: breeding from south-central and southeastern Turkey to northern Israel and western and southwestern Iran; non-breeding to Cyprus and Egypt
Remarks: The form breeding in southwestern and southern Iran from Kordestan and Kermanshah east through the Zagros to Fars and perhaps Kerman. Zarudny & Härms (1926) give detailed information on this subspecies.
این فرم در جنوب غرب و جنوب ایران از کردستان و کرمانشاه به سمت شرق در امتداد زاگرس تا فارس و احتمالا کرمان جوجه‌آوری دارد.
زارودی و هرمس (Zarudny & Härms 1926) جزییات این زیرگونه را بیان کرده‌اند.
Museum specimens: Specimens of *neglecta* from Esfahan and Khuzestan are in NHMTashkent.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 600, Paludan 1938- p 615, Vaurie 1949c- p 3, 34-36, 45, Vaurie 1959- p 348, Zarudny & Härms 1926- p 1 & 26

* BB:
Oenanthe finschii barnesi (Oates, 1890)
Syn: *Saxicola barnesi, Saxicola finschii turanica* Zarudny, 1900
Global range: breeding from eastern Turkey, northeastern and eastern Iran and western Turkmenistan east to south-central Kazakhstan, eastern Afghanistan and western Pakistan; non-breeding in southwestern Asia
Remarks: There is general agreement that this form breeds in northeastern Iran from the region of Gorgan east to eastern Khorasan. Specimens of *barnesi* have been collected in winter south to Sistan & Baluchestan and west to Tehran, Semnan, Esfahan and Lorestan.
توافقی کلی پیرامون جوجه‌آوری این گونه در شمال شرق ایران از منطقه گرگان به سمت شرق تا شرق خراسان وجود دارد. نمونه‌هایی از این فرم در زمستان جمع آوری شده که از جنوب تا سیستان و بلوچستان و از غرب تا تهران، سمنان، اصفهان و لرستان امتداد می‌یابد.
Museum specimens: Specimens of *turanica* from Esfahan and Khorasan are in NHMTashkent. There are many specimens in AMNH, MBNH, MNHN, NHMTashkent and ZISP. Birds taken in summer are mainly from Khorasan.
Ref: Buxton 1921- p 867, Dementyev 1948- p 185, Diesselhorst 1962- p 16, Heinrich 1928- p 303, Schüz 1957b- p 27, Hüe & Etchécopar 1970- p 600, Stresemann 1928- p 384, Trott 1947a- p 697, Vaurie 1949c- p 3, 34-36, 45, Vaurie 1959- p 348, Zarudny 1900- p 236, Zarudny 1903- p 443, Zarudny 1911- p 228

*Oenanthe picata (*Blyth, 1847)
Syn: *Oenanthe lugubris picata*, *Oenanthe picata capistrata* (Gould, 1865), *Saxicola capistrata*, *Oenanthe picata opistholeuca* (Strickland, 1849), *Oenanthe picata evreinovi*
En: Variable Wheatear (Eastern Pied Wheatear)
Pr: Chakchak-e Ablaq-e Khavari چکچک ابلق خاوری
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), Non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor and passage migrant throughout eastern Iran, and common winter visitor to southern coastal lowlands.
مهاجر تابستانه و عبوری معمول در سراسر شرق ایران؛ مهاجر زمستانه معمول در سواحل پست جنوب.
Taxonomic notes: The status of the three forms of *O. picata* (‘*picata*’, ‘*capistrata*’ and ‘*opistholeuca*’) remains unclear. Many authors have treated them as subspecies, but most recent authors, including IOC and Celements (2003), consider them as colour morphs and treat the species as being monotypic. There are many museum specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NHMTashkent, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM; these are largely the *picata* morph or are not specified to morph, but one pair of the *capistrata* morph was collected in May 1898 in mountains between Razeh and Makhunik (Khorasan) and these birds were behaving as if breeding (Zarudny 1901). Another bird of the *capistrata* morph was collected at Torosh well (Baluchestan) in May 1901 (Zarudny & Härms 1926), and one was collected at Kaod (Sistan) in March 1903 (Baker 1919). Zarudny (1911- p 229) mentioned *capistrata* for southern Khorasan, northern Baluchestan and Kuhestan (probably Yazd). Zarudny (1903- p 445) mentioned two specimens from Dorugah and Mahunik, and Cumming (1905- p 687) mentioned a specimen taken in Sistan. According to Kaboli *et al.* (2016), this form has occasionally been noted on migration in Baluchestan, Sistan and Khorasan, and was found once in the breeding season on Kuh-e Shah (Kerman). The *opistholeuca* form (Black-bellied Wheatear) is rare in Iran. Zarudny (1911- p 228) listed it for southern Khorasan and Paropamisus, and referred to a specimen collected in April 1898 at Kurut in Khorasan (Zarudny & Härms 1926). According to Kaboli *et al.* (2016- p 427), there have been only two records of this form in Iran, both in April in Khorasan. It should be noted that in eastern populations of *O. picata*, *opistholeuca* is distinct; where this form shares a boundary with *picata* populations, gene-flow is dominant from *opistholeuca* to *picata* (Panov 2005).
وضعیت سه فرم *O. picata* (‘*picata*’, ‘*capistrata*’ and ‘*opistholeuca*’) نامشخص باقی مانده است. مولفین زیادی آن‌ها را زیرگونه‌ای مجزا در نظر گرفته‌اند اما بیشتر مولفین در سال‌های اخیر از جمله آی.او.سی. و کلمنتس (Celements 2003)، آن‌ها را مورف‌های رنگی و این گونه را تک سنخ ی می‌دانند. نمونه‌های زیادی در موزه تاریخ طبیعی آمریکا، موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، انجمن تاریخ طبیعی بمبئی، موزه تاریخ طبیعی پاریس، موزه تاریخ طبیعی تاشکند، موسسه جانورشناسی سنت پترز بورگ، موزه جانورشناسی برلین، موزه جانورشناسی دانشگاه کپنهاگ و موزه جانورشناسی مونیخ وجود دارند، بیشتر این‌ها مورف *picata* هستند بی‌حتی به مورف آن‌ها اشاره نشده است، اما یک جفت از مورف *capistrata* در می ۱۸۹۸ در کوه‌های بین رازه و ماهونیک (خراسان) جمع‌آوری شدند و این پرندگان رفتاری داشتند که گویی در حال جوجه‌آوری بودند (Zarudny 1901). پرنده دیگر از مورف *capistrata* در چاه ترش (بلوچستان) در می ۱۹۰۱ جمع‌آوری شد (Zarudny & Härms 1926) و یکی نیز در کاود (سیستان) در مارس ۱۹۰۳ (Baker 1919). زارودنی (Zarudny 1911- p 229) *capistrata* را برای جنوب خراسان، شمال بلوچستان و منطقه کوهستان (احتمالا یزد) اشاره کرد. زارودنی (Zarudny 1903- p 445) به دو نمونه از دروگاه و ماهونیک اشاره کرد و کامینگ (Cumming 1905- p 687) به یک نمونه گرفته شده در سیستان اشاره کرد. بر اساس کابلی و همکاران (Kaboli *et al.* 2016)، این فرم گاه ی در زمان مهاجرت در بلوچستان، سیستان و خراسان دیده شد و یک بار نیز در فصل جوجه‌آوری در کوه شاه

(کرمان) دیده شد. فرم *opistholeuca* (چکچک شکم‌سیاه) در ایران کمیاب است. زارودنی (Zarudny 1911- p 228) آن را برا ی جنوب خراسان و پاروپامیسوس لیست کرد و به یک نمونه جمع‌آوری شده در آوریل ۱۸۹۸ در کوروت در خراسان ارجاع می‌دهد (Zarudny & Härms 1926). بر اساس کابلی و همکاران (Kaboli *et al.* 2016). باید توجه داشت که در جمعیت‌های شرقی *O. picata*، *opistholeuca* مشخص است، یعنی جایی که مرز این فرم با جمعیت *picata* مشترک است، جریان ژنی از *opistholeuca* به *picata* غلبه دارد (Panov 2005).

Monotypic

Oenanthe albonigra (Hume, 1872)
Syn: *Saxicola albonigra*
En: Hume's Wheatear
Pr: Chakchak-e Siāh-e Shekam-Sefid (Hiyum) چکچک سیاه شکم‌سفید (هیوم)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), Non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in central and southern Iran.

مقیم معمول در مرکز و جنوب ایران.

Monotypic

Oenanthe leucopyga (Brehm, CL, 1855)
En: White-crowned Wheatear (White-crowned Black Wheatear)
Pr: Chakchak-e Siāh-e Sar-Sefid چکچک سیاه سرسفید
Global range: AF, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; the only record is of an adult male obtained on Jebel Tnue near Ahwaz, Khuzestan, on 10 March 1904 (Zarudny & Härms 1926).

سرگردان؛ تنها ثبت از این گونه متعلق به یک نر بالغ بود که در تاریخ ۱۰ مارس ۱۹۰۴ از جبل نو نزدیک اهواز به دست آمده است (Zarudny & Härms 1926).

Polytypic

* CB:
Oenanthe leucopyga ernesti Meinertzhagen, 1930
Global range: northeastern Egypt to central Saudi Arabia and Yemen
Remarks: The specimen from Khuzestan was originally assigned to the nominate race. Zarudny & Härms (1926) mentioned *leucopyga* for southwestern Iran, but the Arabian population of this species has since been assigned to *ernesti*.

این نمونه خوزستانی در ابتدا به عنوان *leucopyga* در نظر گرفته شد و این فرم برای جنوب غرب ایران ذکر شد (Zarudny & Härms 1926) اما جمعیت‌های موجود در شبه جزیره عربستان به فرم *ernesti* تعلق دارند.

Ref: Vaurie 1959- p 353, Zarudny & Härms 1926- p 48

Oenanthe monacha (Temminck, 1825)
Syn: *Saxicola semenowi* Bianchi & Zarudny 1900
Type locality: Synonym *semenowi*: Kuh-e Taftan foothills (Baluchestan) [based on females and juveniles, thought to be different taxon from males]
En: Hooded Wheatear
Pr: Chakchak-e Ablaq-e Dom-Sefid چکچک ابلق دم‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident in barren desert hills in central and southern Iran.

مقیم غیرمعمول در تپه ماهورهای خشک مرکز و جنوب ایران.

Monotypic

CINCLIDAE

Cinclus cinclus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Cinclus aquaticus* Bechst.
En: White-throated Dipper (Dipper)
Pr: Zirābrowak زیرآبروک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident along rivers and streams in mountains of Azarbaijan, Alborz east to Golestan and Zagros southeast to Fars and probably also from Baft (Kerman), where one individual was recorded in mid-summer 2000 (Sehhatisabet *et al*. 2006).

متوسط به نسبت معمول در نهرها و رودها ی مناطق کوهستانی آذربایجان، کوه‌های البرز به سمت شرق تا گلستان و زاگرس به سمت جنوب شرق تا فارس و احتمالا کرمان جایی که یک فرد در اواسط تابستان ۲۰۰۰ در اطراف بافت مشاهده شد (Sehhatisabet *et al*. 2006).

Polytypic

* BA:
Cinclus cinclus caucasicus Madarász, 1903
Global range: Turkey to the Caucasus, northern Iran and northern Iraq
Remarks: The form occurring in the mountains of Azarbaijan and the Alborz east to Golestan National Park (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016). This form grades into *persicus* in the Hamadan area (AMNH, FMNH).

این فرم در کوه‌های آذربایجان و ناحیه البرز به سمت شرق تا پارک ملی گلستان حضور دارد (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).

این فرم در منطقه همدان به فرم *persicus* می‌گراید.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NMPraha, NMHTashkent, UMMZ, ZISP, ZMB and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 11, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 570, Kaboli *et al.* 2016- p 402, Schüz 1957b- p 19, Schüz 1959- p 102, Stresemann 1928- p 391, Trott 1947a- p 698, Vaurie 1951a- p 9, 14, Vaurie 1959- p 197, Witherby 1910- p 503, Zarudny 1911- p 225

* A:
Cinclus cinclus persicus Witherby, 1906
Syn: *Cinclus aquaticus albicollis* (nec ! Vieill.)
Global range: southwestern Iran
Type locality: near Mal-Amir [now Izeh, Bakhtiari, Zagros]
Remarks: The form occurring in the Zagros Mountains east to Fars province (Vaurie 1959).

فرمی که در کوه‌های زاگرس تا استان فارس حضور دارد این زیرگونه است (Vaurie 1959).

Museum specimens: There are several specimens from Lorestan, Khuzestan, Kohgiluyeh and Fars in AMNH, BMNH, FMNH, UMMZ and ZMUK.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 570, Kaboli *et al.* 2016- p 402, Paludan 1938- p 620, Vaurie 1951a- p 9, 14, Vaurie 1959- p 196, Witherby 1907- p 89, Zarudny 1911- p 225

PASSERIFORMES: Passeroidea

NECTARINIIDAE

Cinnyris (Birdlife: *Nectarinia*) *asiaticus* (Latham, 1790)
En: Purple Sunbird
Pr: Shahdkhār شهدخوار
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in southern Iran from region of Bushehr through southern Fars, southern Esfahan, southern Kerman and Hormozgan to Baluchestan.

موجود معمول در جنوب ایران از بوشهر، جنوب فارس، جنوب اصفهان، جنوب کرمان و هرمزگان به سمت بلوچستان.

Polytypic

* A:
Cinnyris (Birdlife: *Nectarinia*) *asiaticus brevirostris* (Blanford, 1873)
Syn: *Nectarinia (Arachnechthra) brevirostris* Blanford, 1873, *Cinnyris brevirostris* (Blanf.), *Nectarinia asiatica brevirostris*
Global range: eastern Arabian Peninsula to western India
Type locality: [Persian] Baluchestan, near Jalk, Dizak, Bampur, etc.
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Two other forms occur further east in southern Asia.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. دو فرم دیگر از جهت شرق تا جنوب آسیا امتداد می‌یابند.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NMPraha, NHMTashkent, SMNS, ZISP and ZMA.
Ref: Blanford 1873a- p 86, Blanford 1876- p 220, Diesselhorst 1962- p 22, Érard & Etchécopar 1970- p 112, Hüe & Etchécopar 1970- p 779, Vaurie 1959- p 558, Zarudny 1903- p 289

PASSERIDAE
Taxonomic notes: This family was formerly included within the Ploceidae.
این خانواده قبلا در درون خانواده Ploceidae قرار داشت.

Passer ammodendri Gould, 1872
En: Saxaul Sparrow
Pr: Gonjeshk-e Tāqi گنجشک تاغی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; possibly rare resident in Hari Rud valley in extreme northeastern Iran.
وضعیت نامشخص؛ احتمالا مقیم کمیاب در دره هریرود در منتهی‌الیه شمال شرق ایران.

Polytypic

* A:
Passer ammodendri ammodendri Gould, 1872
Syn: *Passer ammodendri korejewi* Zarudny & Härms, 1902
Global range: southern Kazakhstan and northern Uzbekistan
Type locality: synonym *P. a. korejewi*: south of Transcaspian wetlands
Remarks: According to Zarudny (1911), *korejewi* occurs as a winter visitor in the Parapamisus. One was collected from a flock on 16 November 1900 at Pish Robat in the Hari Rud valley, Khorasan (Zarudny & Härms 1913). Hüe & Etchécopar (1970), following Peters (Vol. 15, p. 9.), state that it breeds in the extreme northeast of Iran near the Afghanistan border.Two males were observed in forest near Sarakhs in northeastern Khorasan in April 2004 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
براساس زارودنی (Zarudny 1911)، فرم *korejewi* به عنوان مهاجر زمستانه در ناحیه پاروپامیسوس حضور می‌یابد. یک فرد از گله‌ای در منطقه پیش رباط در دره هریرود خراسان در ۱۶ نوامبر ۱۹۰۰ جمع‌آوری شد (Zarudny & Härms 1913). هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970)، براساس منبع پیتر اعلام داشته‌اند که این پرنده در منتهی‌الیه شمال شرق ایران نزدیک مرز افغانستان جوجه‌آوری دارد. دو نر در آوریل ۲۰۰۴ در جنگلی نزدیک سرخس در شمال شرق خراسان مشاهده شده است (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
Museum spécimens: The whereabouts of the specimen referred to by Zarudny & Härms (1913) are not known.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 889, Vaurie 1959- p 574, Zarudny 1911- p 215, Zarudny & Härms 1902- p 53, Zarudny & Härms 1913a- p 640

Passer domesticus (Linnaeus, 1758)
Syn: *Pyrgita domestica* (L.)
En: House Sparrow
Pr: Gonjeshk-e Khānegi گنجشک خانگی
Global range: EU, OR, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Abundant resident throughout Iran.
مقیم فراوان در سراسر ایران.

Taxonomic notes: AERC TAC (2003) refer to the taxon *P. d. mayaudi* (Kumerloeve, 1969) and give the range southeast Asia Minor and (perhaps this race) northwest Iran. The type locality is Van in southeastern Turkey. Pending further study, *mayaudi* is retained within *P. d. biblicus*. The Soviet scientists Edward I. Gavrilov and M.N. Korelov have suggested that the form *indicus* merits treatment as a separate species (Gavrilov 1965, Summers-Smith 1988). However, this split is rarely recognised, since *indicus* group and *domesticus* group birds intergrade in a large part of Iran (Summers-Smith 2009).
گروه تاکسونومی AERC TAC (۲۰۰۳)، به یک تاکسون *P. d. mayaudi* ارجاع می‌دهد و پراکنش آن را جنوب شرق آسیای صغیر و (شاید همین نژاد را) در شمال غرب ایران زیر معرفی می‌کند. محل تایپ آن وان در جنوب شرق ترکیه است. تا انجام مطالعات بیشتر، *mayaudi* در *P. d. biblicus* باقی می‌ماند. دانشمندان شوروی سابق، ادوارد آ ی. گاورلو و م.ن. کورلو پیشنهاد کردند که فرم *indicus* شایستگی آن را دارد که به عنوان گونه جداگانه مطرح شود (Gavrilov 1965, Summers-Smith 1988). به هر حال این تفکیک، به ندرت پذیرفته شده است (Summers-Smith 2009).

Polytypic

* BA:
Passer domesticus biblicus Hartert, 1904
Global range: From Cyprus, northern Israel and northwestern Jordan to western Syria, southeastern Turkey and northwestern Iran.
Remarks: The form occurring in northwestern and western Iran south to northern Kordestan (Vaurie 1959, Roselaar & Aliabadian 2007).
این فرم در شمال غرب و غرب ایران به سمت جنوب تا کردستان حضور دارد (Vaurie 1959, Roselaar & Aliabadian 2007).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, NHM, ROM, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Buxton 1921- p 855, Hüe & Etchécopar 1970- p 883, Paludan 1938- p 593, Paludan 1940- p 14, Roselaar & Aliabadian 2007, Vaurie 1949a- p 16, 19, Vaurie 1956f- p 6, Vaurie 1959- p 570

* A:
Passer domesticus hyrcanus Zarudny & Kudashev, 1916
Global range: southeastern Azerbaijan and northern Iran
Type locality: Astarabad (Golestan), Gilan, Mazandaran
Remarks: The form occurring in the south Caspian region east to the region of Gorgan (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Roselaar & Aliabadian 2007).
این فرم در جنوب خزر به سمت شرق تا منطقه گرگان حضور دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Roselaar & Aliabadian 2007).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, NHMTashkent, SMNS and ZMB.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 884, Missone 1953- p 114, Roselaar & Aliabadian 2007, Schüz 1959- p 132, Stresemann 1928- p 354, Vaurie 1949a- p 17, 20, Vaurie 1959- p 571

* A:
Passer domesticus persicus Zarudny & Kudashev, 1916
Global range: central Iran to western and southern Afghanistan
Type locality: Khuzestan, southwestern Iran
Remarks: The form occurring in eastern and southern Iran (Vaurie 1959) from Khorasan south to Kerman and Laristan and west to the central Zagros (Vaurie, 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Roselaar & Aliabadian 2007).
این فرم در شرق و جنوب ایران (Vaurie 1959) از خراسان به سمت جنوب تا کرمان و لارستان فارس و به سمت غرب تا زاگرس مرکزی حضور دارد (Vaurie, 1959, Hüe & Etchécopar 1970, Roselaar & Aliabadian 2007).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, MVZ and UMMZ.
Ref: Desfayes & Praz 1978- p 30, Diesselhorst 1962- p 22, Hüe & Etchécopar 1970- p 883, Roselaar & Aliabadian 2007, Schüz 1957b- p 30, Vaurie 1949a- p 17, 20, Vaurie 1956f- p 6, Vaurie 1959- p 570

* A:
Passer domesticus indicus Jardine & Selby, 1831
Syn: *Passer enigmaticus* Zarudny, 1903, *Passer indicus, Passer grisegularis* Sharpe
En: Indian House Sparrow
Global range: southern Israel and southern Palestine through Arabia and east to India and central Southeast Asia
Type locality: synonym *P. enigmaticus*: Hormak (Baluchestan)
Remarks: This is presumably the form that occurs in the southern lowlands of Iran from Khuzestan to Hormozgan and Baluchestan, although Vaurie (1959) mentions only Baluchestan, while Hüe & Etchécopar (1970) do not list it for Iran. The latter authors, however, note that there is a very large zone of hybridization between *persicus* and *indicus* in Sistan and southern Afghanistan.
این احتمالا فرمی است که در مناطق پست جنوب از خوزستان تا هرمزگان و بلوچستان حضور دارد، اگرچه واری (Vaurie 1959) تنها بلوچستان را ذکر نموده است، با این حال هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970)، این فرم را برای ایران ذکر نکردند. نویسندگان اخیر یادآور شده‌اند که زون دورگه‌زایی وسیعی میان دو فرم *persicus* و *indicus* در سیستان و جنوب افغانستان وجود دارد.
Museum specimens: There is one specimen from Dasht-e Kavir in YPM and several from Qeshm island and southern Baluchestan in AMNH, MNHN, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Berlioz 1958- p 460, Blanford 1876- p 254, Hüe & Etchécopar 1970- p 884, Nikolsky 1886, Vaurie 1956f- p 2, Vaurie 1959- p 571, Witherby 1903- p 523, Witherby 1907- p 102, Witherby 1910- p 512, Zarudny 1892- p 130, Zarudny [Sarudny] 1903- p 130, Zarudny 1903- p 260, 261, Zarudny 1911- p 215-216, Zarudny [Sarudny] & Härms 1913a- p 644, 645, 647

* BB:
Passer domesticus bactrianus Zarudny & Kudashev, 1916
Global range: western Turkmenistan and northeastern Iran to western China and northwestern Pakistan
Remarks: This migratory form from Central Asia winters commonly in Iran (Kaboli *et al.* 2016).
این فرم مهاجر از آسیای مرکزی، زمستان‌ها به صورت معمول در ایران دیده می‌شود (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BNHS, FMNH, NHMTaskent, ZISP and ZMUK.
Ref: Kaboli *et al.* 2016- p 548, Paludan 1940- p 32, Schüz 1957b- p 30

Passer hispaniolensis (Temminck, 1820)
Syn: *Passer salicarius* (Vieill.)
En: Spanish Sparrow
Pr: Gonjeshk-e Sineh-Siāh گنجشک سینه‌سیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread resident, summer visitor, passage migrant and winter visitor.
مقیم، مهاجر تابستانه، عبوری و زمستانه گسترده و معمول.

Polytypic

* BA:
Passer hispaniolensis transcaspicus Tschusi, 1902
Global range: Middle East to southern Kazakhstan, western China and Afghanistan
Remarks: The only form likely to occur in Iran. The only other form (*hispaniolensis*) occurs in Europe and North Africa east to western Turkey.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*hispaniolensis*) در اروپا و شمال آفریقا به سمت شرق تا غرب ترکیه حضور دارد.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Buxton 1921- p 855, Capito 1931- p 923, Dementyev 1948- p 192, Érard & Etchécopar 1970- p 114, Hüe & Etchécopar 1970- p 886, Paludan 1938- p 583, Paludan 1940- p 32, Roselaar 1995- p 176, Schüz 1957b- p 30, Schüz 1959- p 133, Shestoperov 1927- p 368, 375, Stresemann 1928- p 355, Trott 1947a- p 694, Vaurie 1949a- p 21, Vaurie 1959- p 573, Witherby 1907- p 102, Witherby 1910- p 513, Zarudny 1911- p 216, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 33, Zarudny [Sarudny] & Härms 1913a- p 656

Passer pyrrhonotus Blyth, 1844
En: Sind Sparrow (Sind Jungle Sparrow)
Pr: Gonjeshk-e Baluchi گنجشک بلوچی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare and local resident in southeastern Baluchestan, last recorded on 21 October 1975 (Scott 2008), A male was collected at Lekubal, Baluchestan, on 22 March 1901 (Zarudny & Härms, 1913), but the present whereabouts of the specimen are not known. Two males and a female taken in Sistan in the early 1970s are in ZMP (A. Khaleghizadeh, unpubl. data).
به طور محلی مقیم کمیاب در جنوب شرق بلوچستان؛ آخرین رکورد در تاریخ ۲۱ اکتبر ۱۹۷۵ بوده است (Scott 2008). یک نمونه نر از لکوبال در بلوچستان در ۲۲ مارس ۱۹۰۱ جمع آوری شد (Zarudny & Härms, 1913) اما مشخص نیست که این نمونه در کدام موزه نگهداری می‌شود. نمونه‌ای از دو نر و یک ماده به دست آمده در سیستان در اوایل دهه ۱۹۷۰ میلادی، اکنون در موزه جانورشناسی موسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور نگهداری می‌شود (ا. خالقی‌زاده، اطلاعات منتشرنشده).

Monotypic

Passer moabiticus Tristram, 1864
En: Dead Sea Sparrow
Pr: Gonjeshk-e Rudkhāneie گنجشک رودخانه‌ای
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common resident in lowlands of southwestern Iran and Sistan basin.

به طور محلی مقیم معمول در اراضی پست جنوب غرب ایران و زنی حوزه سیستان.

Taxonomic notes: Some recent authors have split the form *yatii* off as a separate species, *P. yatii* (Afghan Scrub Sparrow), but this treatment has not as yet been adopted by IOC, Clements, TiF or BirdLife. The form *mesopotamicus* is often considered to be a synonym of *moabiticus*.

در سال‌های اخیر برخی از مولفین فرم *yatii* را به عنوان مجزا تفکیک کرده‌اند (گنجشک رودخانه‌ای افغانی)، اما این مطلب هنوز توسط آ ی.او.سی.، کلمنتس، بی.آی.اف. یا انجمن بین‌المللی پرندگان پذیرفته نشد. فرم *mesopotamicus* اغلب مترادف با *moabiticus* در نظر گرفته می‌شود.

Polytypic

* A:
Passer moabiticus mesopotamicus Zarudny, 1904
Syn: *Passer mesopotamicus* Zarudny, 1904
Global range: southern Turkey and northern Syria to southwestern Iran and Iraq
Type locality: Mochammera (Khorram-Shahr)
Remarks: A common resident in the lowlands of Khuzestan and Bushehr east to the Maroun River (Kaboli *et al.* 2016)

مقیم معمول در مناطق پست خوزستان و بوشهر به سمت شرق تا رود مارون است (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in BMNH, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 892, Kaboli *et al.* 2016- p 551, Roselaar 1995- p 177, Vaurie 1959- p 581, Zarudny [Sarudny] 1904a- p 108, Zarudny 1911- p 216, Zarudny [Sarudny] & Härms 1913a- p 642

* BB:
Passer moabiticus yatii Sharpe, 1888
Syn: *Passer yatii* Sharpe
En: Sistan (Afghan/ Yate's) Scrub Sparrow
Global range: southeastern Iran and southwestern Afghanistan
Remarks: A locally common resident in the wetlands and oases of the Sistan basin (Kaboli *et al.* 2016). See Scott (2008) for details of all records of *yatii*. Also there is a record of 300 individuals in December 2010 (Ayé *et al.* 2012) and also about 300 individuals were observed and photographed by S.B. Musavi and M. Ghasemi in June 2014.

به طور محلی مقیم معمول در تالاب ها و واحه های حوزه سیستان (Kaboli *et al.* 2016). برای جزئیات همه رکوردها ی *yatii* منبع اسکات (Scott 2008) را ببینید. این تاکسون به تعداد ۳۰۰ فرد در دسامبر ۲۰۱۰ (Ayé *et al.* 2012) مشاهده و زنی به تعداد ۳۰۰ فرد در ژوئن ۲۰۱۴ توسط س.ب. موسوی و م. قاسمی مشاهده و عکاسی شده‌اند.

Museum specimens: There are many specimens from southeastern Khorasan, Baluchestan and Sistan in AMNH, BMNH, FMNH, MHMW, SMTD, NHMTashkent, ZISP, ZFMK, ZMA and ZMB.
Ref: Ayé *et al.* 2012, Baker 1919- p 125, Hüe & Etchécopar 1970- p 892, Kaboli *et al.* 2016- p 551, Kirwan 2004, Scott 2008, Scott & Adhami 2006, Sharpe 1888- p 322, Vaurie 1959- p 581, Zarudny 1903- p 261, Zarudny 1911- p 216, Zarudny [Sarudny] & Härms 1912- p 592, Zarudny [Sarudny] & Härms 1913a- p 644

Passer zarudnyi Pleske, 1896
En: Zarudny's Sparrow
Pr: Gonjeshk-e Biābāni گنجشک بیابانی
Global range: EU, Turkmenistan and Uzbekistan
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; perhaps formerly an uncommon resident in eastern Iran; last recorded on 2 August 1901 at Kuh-e Aik in Khorasan (Zarudny 1916) and probably now extinct in Iran.

وضعیت نامشخص؛ احتمالا در گذشته مقیم غیرمعمول در شرق ایران، آخرین رکورد در ۲ آگوست ۱۹۰۱ از کوه آیک در خراسان (Zarudny 1916) بوده است و احتمال اکنون این تاکسون در ایران منقرض شده است.

Taxonomic notes: *Passer simplex* (Sibley and Monroe 1990, 1993) has recently been split into Desert Sparrow *P. simplex* (Lichtenstein, 1823) and *P. zarudnyi* following Kirwan *et al.* (2009). This split has been recognised by IOC, TiF and BirdLife, but not by Clements. Information on *P. (s.) zarudnyi* in Iran was summarized in Roselaar & Aliabadian (2009).

به پیروی از کیروان و همکاران (Kirwan *et al.* 2009)، گونه *Passer simplex* اخیرا به دو گونه *P. simplex* و *P. zarudnyi* تقسیم شده‌اند. این تفکیک توسط آی.او.سی.، بی.آی.اف. و انجمن بین‌المللی پرندگان پذیرفته اما توسط کلمنتس پذیرفته نشده است. اطلاعات در مورد *P. (s.) zarudnyi* در ایران در رزلار و علی آبادیان (Roselaar & Aliabadian 2009) خلاصه شده است.

Monotypic

Passer montanus (Linnaeus, 1758)

Syn: *Salicipasser montanus* L., *Pyrgita montana* (L.)
En: Eurasian Tree Sparrow
Pr: Gonjeshk-e Derakhti گنجشک درختی
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Abundant resident in northern and eastern Iran.

مقیم فراوان در شمال و شرق ایران.

Polytypic

* BA:
Passer montanus transcaucasicus Buturlin, 1906
Global range: from eastern Turkey through the Caucasus to Arrmenia and northern Iran
Remarks: This form is a rather common resident in woodlands, orchards, and cultivation in northern Azarbaijan, in the south Caspian lowlands east to Gorgan and on the southern slopes of Alborz east to Tehran (Kaboli *et al.* 2016).

این فرم مقیم به نسبت معمول در درختزارها، باغات مثمر و کشتزارهای شمال آذربایجان، جنوب خزر به سمت شرق تا گرگان و رهرخ جنوبی البرز به سمت شرق تا تهران است (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Berlioz 1958- p 460, Buxton 1921- p 855, Diesselhorst 1962- p 25, Hüe & Etchécopar 1970- p 888, Kaboli *et al.* 2016- p 549, Paludan 1940- p 33, Roselaar 1995- p 179, Schüz 1957b- p 30, Schüz 1959- p 134, Shestoperov 1927- p 378, Stresemann 1928- p 355, Vaurie 1949a- p 24, Vaurie 1956f- p 16, Vaurie 1959- p 577, Zarudny 1911- p 216, Zarudny [Sarudny] & Härms 1913a- p 660

* A:
Passer montanus dilutus Richmond, 1896
Syn: *Passer montanus* var. *pallidus* Zarudny, 1904
Global range: southern Kazakhstan and eastern Iran to northwestern China and southern Mongolia
Type locality: synonym *Passer montanus* Briss. var. *pallidus* Zarudny, 1904, eastern Iran [=eastern Khorasan, cotypes examined are from Kafir Qaleh (Eslam Qaleh, 35°52'N, 59°25'E); Zarudny was there in April 1896.
Remarks: A common resident in cities, towns and villages from region of Garmsar south of Alborz and region of Gorgan north of Alborz southeast to northern Baluchestan (Kaboli *et al.* 2016). Throughout its range in eastern Iran, this form replaces *Passer domesticus* as the common sparrow in towns and cities.

مقیم معمول در شهرها، روستاها از منطقه گرمسار در جنوب البرز و منطقه گرگان در شمال البرز به سمت جنوب شرق تا شمال بلوچستان است (Kaboli *et al.* 2016). در گستره حضور خود در شرق ایران، این فرم جایگزین گنجشک خانگی در شهرها و روستاها می‌شود.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NMPraha, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Baker 1919- p 124, Hüe & Etchécopar 1970- p 888, Kaboli *et al.* 2016- p 549, Schüz 1957b- p 31, Vaurie 1949a- p 26, Vaurie 1956f- p 14, Vaurie 1959- p 577, Zarudny 1903- p 262, Zarudny 1911- p 216, Zarudny [Sarudny] & Härms 1913a- p 659

Carpospiza brachydactyla (Bonaparte, 1850)
Syn: *Carpospiza (Petronia) brachydactyla; Carpospiza brachydactyla psammochroa* Reichenow, 1916 [Type locality: Kusha, Sarhad, Persian Baluchestan]
En: Pale Rockfinch (Pale Rock Sparrow)
Pr: Gonjeshk-e Khāki گنجشک خاکی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread summer visitor and passage migrant.

مهاجر تابستانه و عبوری معمول و گسترده.

Monotypic

Petronia petronia (Linnaeus, 1766)

Syn: *Passer petronia* L., *Petronia stulta*
En: Rock Sparrow
Pr: Gonjeshk-e Kuhi گنجشک کوه‌ی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident and altitudinal migrant in mountain ranges almost throughout Iran.
مقیم معمول و مهاجر ارتفاعی در اغلب مناطق کوهستانی ایران.

Polytypic

* BA:
Petronia petronia exigua (Hellmayr, 1902)
Global range: from central Turkey to the Caucasus, northern Iran and northern Iraq
Remarks: The form breeding in northwestern and northern Iran east to the region of Gorgan; also occurring in winter in southwestern and southern Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
این فرم در شمال غرب و شمال ایران به سمت شرق تا ناحیه گرگان جوجه‌آوری کرده و در زمستان در جنوب غرب و جنوب ایران حضور می‌یابد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NMPraha, NHMTashkent, ZISP, ZMUK and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 854, Diesselhorst 1962- p 25, Érard & Etchécopar 1970- p 116, Hüe & Etchécopar 1970- p 880, Paludan 1940- p 32, Roselaar 1995- p 181, Schüz 1957b- p 21, Schüz 1959- p 134, Stresemann 1928- p 354, Trott 1947a- p 694, Trott 1947b- p 232, Vaurie 1949a- p 5, Vaurie 1956f- p 22, 24, Vaurie 1959- p 585, Zarudny 1911- p 215, Zarudny [Sarudny] & Härms 1913a- p 631

* A:
Petronia petronia intermedia Hartert, 1901
Syn: *Petronia petronia härmsi* Keve, 1948, *Passer petronius intermedius* Hart.
Global range: Iran and northern Afghanistan to northwestern China
Type locality: synonym *Petronia petronia härmsi* Keve, 1948, Tabas (Khorasan)
Remarks: The form breeding in the Zagros Mountains, the Kerman highlands and Khorasan (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
این فرم در کوهستان‌های زاگرس، بلندی‌های کرمان و خراسان جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MMUM, MNHN, NHMTashkent, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Beldi 1918- p 93, Desfayes & Praz 1978- p 30, Hüe & Etchécopar 1970- p 880,Paludan 1938- p 593, Vaurie 1949a- p 5, Vaurie 1956f- p 22-23, Vaurie 1959- p 585, Witherby 1907- p 102, Witherby 1910- p 513, Zarudny 1911- p 215, Zarudny [Sarudny] & Härms 1913a- p 632

Gymnoris (Clements & Birdlife: *Petronia*) *xanthocollis* (Burton, 1838)
Syn: *Petronia flavicollis* (Franklin)
En: Yellow-throated Sparrow (Chestnut-shouldered Petronia)
Pr: Gonjeshk-e Galu-Zard گنجشک گلوزرد
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor and passage migrant in southern Iran, occurring north in southern foothills of Zagros to region of Qasr-e Shirin in Kermanshah and north in central deserts to region of Tabas.
مهاجر تابستانه و عبوری معمول در جنوب ایران؛ مرز شمالی حضور گونه تا تپه ماهورهای جنوبی زاگرس در حوالی قصرشیرین کرمانشاه و رین بیابان‌های مرکزی منطقه طبس است.
Taxonomic notes: The IOC and TiF checklists have adopted *Gymnoris*, but the BirdLife and Clements checklists continue to use *Petronia*.
چک لیست‌های آی.او.سی. و تی.آی.اف. *Gymnoris* را پذیرفته‌اند اما انجمن بین‌المللی پرندگان و کلمنتس از *Petronia* استفاده می‌کنند.

Polytypic

* A:

Gymnoris xanthocollis transfuga Hartert, 1904
Syn: *Gymnoris flavicollis transfuga* Hartert 1904, *Gymnoris xanthocollis occidentalis* Koelz, 1948, *Gymnoris xanthocollis transfuga* Hartert, *Saxicola transfuga* Kleinschmidt, 1936
Global range: southeastern Turkey and southeastern Iraq to southwestern Afghanistan and southern Pakistan
Type locality: Bahu Kalat, Persian Baluchestan; synonym *Gymnoris xanthocollis occidentalis* Koelz, 1948, Abulhassan (Khuzestan); synonym *Saxicola transfuga* Kleinschmidt, 1936 from Shushtar
Remarks: The only form likely to occur in Iran. The nominate form occurs in northeast Afghanistan, northern Pakistan and India.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم *xanthocollis* در شمال شرق افغانستان، شمال پاکستان و هند حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, SMNH and ZISP.
Ref: Diesselhorst 1962- p 25, Érard & Etchécopar 1970- p 116, Hüe & Etchécopar 1970- p 882, Koelz 1948- p 445, Paludan 1938- p 583, Roselaar 1995- p 180, Vaurie 1949a- p 7-8, Vaurie 1956f- p 20, Vaurie 1959- p 584, Zarudny 1911- p 215, Zarudny [Sarudny] & Härms 1913a- p 636

Montifringilla nivalis (Linnaeus, 1766)
En: White-winged Snowfinch (Eurasian Snowfinch)
Pr: Gonjeshk-e Barfi گنجشک برفی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), damaging species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident and altitudinal migrant in Azarbaijan, Alborz, Kopet Dagh, Zagros and Kerman highlands.
مقیم به نسبت معمول و مهاجر ارتفاعی در بلندی‌های آذربایجان، البرز، کپه داغ، زاگرس و کرمان.
Polytypic

* A:
Montifringilla nivalis alpicola (Pallas, 1811)
Global range: the Caucasus and northern Iran to Afghanistan
Type locality: Dorfak mountains (Gilan)
Remarks: The form occurring in the mountains of northern Iran.
این فرم در کوهستان‌های شمال ایران حضور دارد.
Museum specimens: There are several specimens from Azarbaijan, Gilan, Mazandaran, Tehran and Semnan in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ, ZISP and ZMB.
Ref: Desfayes & Praz 1978- p 30, Hüe & Etchécopar 1970- p 877, Paludan 1938- p 592, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995- p 183, Schüz 1957b- p 17, Stresemann 1928- p 353, Trott 1947a- p 694, Trott 1947b- p 232, Vaurie 1949a- p 28-29, Vaurie 1956f- p 25, Vaurie 1959- p 587

* A:
Montifringilla nivalis gaddi Zarudny & Loudon, 1904
Syn: *Montifringilla alpicola gaddi* Zarudny & Loudon, 1904
Global range: southwestern Iran
Type locality: Kuh-e Dinar (Kuh-e Dena) in Kohgiluyeh, and Kuh-e Sere (Kuh-e Zere) in Bakhtiari. There are six birds listed as syntypes from Kotal-e Zere pass, Bakhtiari, in NHMTashkent; birds from Kuh-e Zere and Kotal-e Zere were all collected on 26 April 1904, hence at about the same locality. There is no evidence that Zarudny ever climbed Kuh-e Dinar, so it is possible that he made use of the two specimens collected there by Witherby on 28/29 May 1902. Zarudny lists four males and three females as syntypes, but NHMTashkent lists two males and four females as syntypes, while Witherby had one male and one female.
Remarks: The form occurring in the high Zagros and Kerman highlands.
این فرم در کوه‌های زاگرس و بلندی‌های کرمان حضور دارد.
Museum specimens: There are several specimens from Lorestan, Bakhtiari, Kohgiluyeh and Kerman in AMNH, BMNH, FMNH, NMPraha, NHMTashkent, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Vaurie 1949a- p 28-29, Vaurie 1956f- p 25, Zarudny 1911- p 215, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1904- p 216, Zarudny [Sarudny] & Loudon 1908b- p 164

ESTRILDIDAE

Amandava amandava (Linnaeus, 1758)
En: Red Avadavat
Pr: Sehreh-ye Nok-Lāki سهره نوک‌لاکی
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; possibly rare resident in Baluchestan; single males recorded in the Tehran area in 1974 and 1975 are believed to have escaped cage-birds (Scott 2008).

وضعیت نامشخص؛ احتمالا مقیم کم‌یاب در بلوچستان؛ نرهای منفرد ثبت شده در ۱۹۷۴ و ۱۹۷۵ در ناحیه تهران احتمالا پرندگان فراری از قفس بودند (Scott 2008).

Polytypic

* CA:
Amandava amandava amandava (Linnaeus, 1758)
Syn: *Estrilda (Amandava) amandava amandava*
Global range: Pakistan, India, Nepal and Bangladesh
Remarks: A flock of eight individuals of the nominate form was observed 8 km north of Zahedan on 6 June 1975; one of these, a male, was collected (Desfayes & Praz 1978). Escaped cage-birds have been recorded in the Tehran area (Scott 2008).

گله‌ای متشکل از هشت فرد از زیرگونه فوق در ۸ کیلومتری شمال زاهدان در ۶ ژوئن ۱۹۷۵ مشاهده شد. یک نمونه نر از این گروه جمع‌آوری شد (Desfayes & Praz 1978). پرندگان رها شده از قفس ریز در تهران ثبت شده‌اند (Scott 2008).

Ref: Desfayes & Praz 1978- p 35, Vaurie 1949a- p 40

Euodice malabarica (Linnaeus, 1758)
Syn: *Uroloncha malabarica*
En: Indian Silverbill (White-throated Munia)
Pr: Sehreh-ye Riz Hendi سهره ریز هندی
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in southern Baluchestan and southern Hormozgan, increasing and expanding its range in recent decades. There are a few specimens in FMNH, MNHN and NMPraha.

مقیم به نسبت معمول در جنوب بلوچستان و جنوب هرمزگان؛ در دهه‌های اخیر گستره و جمعیت آن رو به افزایش نهاده است. نمونه‌های اندکی از ایران در موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه تاریخ طبیعی پاریس و موزه تاریخ طبیعی پراگ نگهداری می‌شوند.

Monotypic

PRUNELLIDAE

Prunella collaris (Scopoli, 1769)
Syn: *Accentor alpinus* (Gm) (Blanford 1876- p 202), *Accentor collaris* (Scop.)- De F., *Accentor collaris hypanis*
En: Alpine Accentor
Pr: Sa'veh-ye Kuhi صعوه کوه‌ی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident and altitudinal migrant in Alborz, Kopet Dagh in northern Khorasan and Kerman highlands, and also in mountains of Azarbaijan and Zagros where recorded in winter.
مقیم به نسبت معمول و مهاجر ارتفاعی در البرز، کپه داغ و بلندی‌های کرمان و همچنین در کوه‌های آذربایجان و زاگرس (که در زمستان ثبت شده است).
Polytypic

* A:
Prunella collaris montana (Hablizl, 1783)
Syn: *Sturnus montanus* Hablizl, 1783, *Accentor alpinus* (Gm.)
Global range: from northern and eastern Turkey to the Caucasus and Iran
Type locality: Javaher Dasht, Gilan
Remarks: The only form known to occur in Iran (Vaurie 1959). Other forms occur in Europe and central and eastern Asia.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است (Vaurie 1959). سایر فرم‌ها در اروپا و آسیای میانه و شرقی حضور دارند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, MCZ, ZISP and ZMB.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 752, Marien 1951a- p 2, Roselaar 1995- p 65, Schalow 1876- p 181, Schüz 1957b- p 16, Stresemann 1928- p 389, Vaurie 1959- p 209, Zarudny 1891- p 305

Prunella ocularis (Radde, 1884)
Syn: *Accentor jerdoni* (nec! Brooks), *Accentor ocularis* Radde, 1884, *Prunella fulvescens ocularis*, *Spermolegus ocularis*
Type locality: mountains at 8000 feet southeast of Namin (Ardabil), also Sabalan Mt.
En: Radde's Accentor
Pr: Sa'veh-ye Abru-Sefid صعوه ابروسفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to mountain ranges of Azarbaijan, Alborz, Zagros, Kerman and northern Baluchestan, and relatively short-distance migrant, occurring in winter at lower elevations on central plateau and in central Fars south to Khuzestan and Hormozgan.
مهاجر تابستانه ارتفاعات آذربایجان، البرز، زاگرس، کرمان و شمال بلوچستان و مهاجر کوتاه مسیر؛ زمستان‌ها در ارتفاعات پایین‌تر فلات مرکزی، مرکز فارس به سمت جنوب تا هرمزگان و منطقه خوزستان حضور می‌یابد.
Monotypic

Prunella atrogularis (Brandt, 1843)
Syn: *Accentor atrigularis* Brandt, *Spermolegus atrigularis*
En: Black-throated Accentor
Pr: Sa'veh-ye Galu-Siāh صعوه گلوسیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare winter visitor, mainly to eastern Iran.
مهاجر زمستانه کمیاب، عمدتا در شرق ایران.
Polytypic

* BB:
Prunella atrogularis atrogularis (Brandt, 1843)
Global range: breeding in Ural Mountains of northwestern Russia; non-breeding in southwestern Asia
Remarks: The only form known to occur in Iran (Vaurie 1955c, Vaurie 1959). Another form breeds in the mountains of central Asia. Recorded during November-March in Tehran, Mazandaran, Khorasan, Kerman, Sistan and Baluchestan (Zarudny 1901, 1916, Scott 2008).
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است (Vaurie 1955c, Vaurie 1959). در خلال ماه‌های نوامبر تا مارس در تهران، مازندران، خراسان، کرمان و سیستان و بلوچستان ثبت شده است (Zarudny 1901, 1916, Scott 2008). فرم دیگر در کوه‌های آسیای مرکزی جوجه‌آوری دارد.
Museum specimens: There are a few specimens in AMNH, NHMTashkent and ZISP
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 755, Marien 1951a- p 12, Vaurie 1955c- p 22, Vaurie 1959- p 215

Prunella modularis (Linnaeus, 1758)
Syn: *Motacilla modularis* L., 1758
En: Dunnock
Pr: Sa'veh-ye Jangali (Bāghi) صعوه جنگلی (باغی)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in forests of northern Azarbaijan and south Caspian region, and fairly common winter visitor to south Caspian lowlands, occurring less commonly on south slope of Alborz and sparingly southeast through Zagros to central Fars.
مقیم به نسبت معمول در جنگل های نواحی شمال آذربایجان و جنوب خزر؛ مهاجر زمستانه به نسبت معمول در نواحی جلگه‌ای خزر؛ به صورت کمتر در ریزش جنوبی البرز و با تراکم بسیار پایین در جنوب شرق زاگرس تا مرکز فارس.
Polytypic

* A:
Prunella modularis obscura (Hablizl, 1783)
Syn: *Motacilla obscura* Hablizl, 1783, *Accentor modularis orientalis, Accentor modularis blanfordi* Zarudny, 1904, *Prunella modularis blanfordii* (Sarudny), *Prunella modularis enigmatica* Dunajewski 1948
Global range: northeastern Turkey, the Caucasus and northern Iran
Type locality: Samamisian Alps [= Javaher Dasht], Gilan; synonym *Accentor modularis blanfordi* Zarudny, 1904 from southwestern of Isfahan [two syntypes from Naghan-Kharaji area, Bakhtiari]
Remarks: The form known to occur in Iran (Vaurie 1959). Several other forms occur in Europe east to northern Turkey.
این فرم حضورش در ایران شناخته شده است (Vaurie 1959). فرم‌های دیگر در اروپا به سمت شرق تا شمال ترکیه حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, NHMTashkent, SMNS, UMMZ and ZMB.
Ref: Buxton 1921- p 869, Dementyev 1948- p 184, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 751, Marien 1951a- p 15, Paludan 1938- p 619, Roselaar 1995- p 62, Schüz 1957b- p 29, Schüz 1959- p 103, Shestoperov 1927- p 372, Stresemann 1928- p 389, Vaurie 1955c- p 24, Vaurie 1959- p 218, Witherby 1910- p 503, Zarudny 1911- p 226, Zarudny [Sarudny] 1904b- p 164

MOTACILLIDAE

Dendronanthus indicus (Gmelin, JF, 1789)
En: Forest Wagtail
Pr: Dom-Jonbānak-e Jangali دم‌جنبانک جنگلی
Global range: EU, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant, one individual was recorded at Jihad Park, Bandar Abbas, Hormozgan, on 30 November 2016 (M. Ghasemi pers. comm.).
سرگردان، در تاریخ ۱۰ آذر ۱۳۹۵ یک فرد در پارک جهاد، بندرعباس (استان هرمزگان) ثبت شد (ارتباطات شخصی با م. قاسمی).

Monotypic

Motacilla flava Linnaeus, 1758
Syn: *Budytes flava* L., *Motacilla xanthophrys* Sharpe, 1885
En: Western Yellow Wagtail
Pr: Dom-Jonbānak-e Shekam-Zard دم‌جنبانک شکم‌زرد
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread summer visitor (*feldegg*), and common and widespread passage migrant (*feldegg*, *thunbergi*, *beema* and *lutea*); occasionally recorded in winter in southern lowlands.
مهاجر تابستانه گسترده و معمول (فرم *feldegg*) و مهاجر عبوری گسترده و معمول (فرم‌های *feldegg* ، *thunbergi*، *beema* و *lutea*)؛ گاه‌ی در زمستان از مناطق پست جنوب ثبت شده است.
Taxonomic notes: Some recent authors have suggested that *lutea*, *feldegg* and *thunbergi* should be treated as separate species, but IOC, Clements and BirdLife have not adopted this treatment. See review of *Motacilla flava* in south Caspian region by Schüz (1956).
در سال‌های اخیر برخی از مولفین پیشنهاد داده‌اند که *feldegg*, *lutea* و *thunbergi* به عنوان گونه‌های جداگانه در نظر گرفته شوند اما آی.او.سی.، کلمنتس و انجمن بین‌المللی پرندگان این مطلب را نپذیرفته‌اند. برای مطالعه مرور *Motacilla flava* در جنوب منطقه خزر به منبع شوتز (Schüz 1956) مراجعه فرمایید.

Polytypic

* A:
Motacilla flava lutea (Gmelin, SG, 1774)
Syn: *Parus luteus* Gmelin, SG, 1774, *Budytes rayi* Bp., *Motacilla campestris* Pall.
En: Yellow-headed (Yellow) Wagtail
Global range: breeding from southwestern Russia to northwestern and north-central Kazakhstan; non-breeding in Africa and India
Type locality: Bandar Anzali, Gilan
Remarks: A fairly common and widespread passage migrant (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
مهاجر عبوری به نسبت معمول و گسترده (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, SMNS, ZISP and ZSM.
Ref: Blanford 1876- p 234, Buxton 1921- p 859, Diesselhorst 1962- p 10, Feeny *et al.* 1968- p 83, Genanger & Genanger 1968- p 64, Hüe & Etchécopar 1970- p 774, Schüz 1959- p 98, Vaurie 1959- p 78, Witherby 1910- p 507

* BB:
Motacilla flava beema (Sykes, 1832)
Syn: *Budytes beema* Sykes
En: Sykes's (Yellow) Wagtail
Global range: breeding from southwestern Siberia and northeastern Kazakhstan to western Himalayas; non-breeding in India, Arabia and eastern Africa
Remarks: A fairly common and widespread passage migrant (Vaurie 1959, Porter & Aspinall 2010, Kaboli *et al.* 2016).
مهاجر عبوری به نسبت معمول و گسترده (Vaurie 1959, Porter & Aspinall 2010, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, SMNS, NHMTashkent, UMMZ and ZISP.
Ref:Buxton 1921- p 859, Chilman 1982- p 28, Genanger & Genanger 1968- p 64, Hüe & Etchécopar 1970- p 774, Nielsen 1969- p 64, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1959- p 98, Ticehurst *et al.* 1925- p 728, Vaurie 1959- p 78, Zarudny 1911- p 217

* BA:
Motacilla flava feldegg Michahelles, 1830
Syn: *Budytes feldeggi* Michah., *Budytes melanocephala* Licht., *Motacilla flava melanocephala* Licht., *Motacilla flava melanogrisea* (Homeyer, 1878)
En: Black-headed (Yellow) Wagtail
Global range: breeding from the Balkans and Turkey to Iran and Afghanistan; non-breeding in southern Asia, northeastern, central Africa
Remarks: A common summer visitor to wetlands throughout northern and western Iran south to Khuzestan, Bushehr, central Fars and Sistan, and a common and widespread passage migrant (Vaurie 1959, Diesselhorst 1962, Porter & Aspinall 2010, Kaboli *et al.* 2016).
مهاجر تابستانه گسترده و معمول در تالاب‌های شمال و غرب ایران به سمت جنوب تا خوزستان، بوشهر، مرکز فارس و سیستان و زنی
مهاجر عبوری معمول و گسترده (Vaurie 1959, Diesselhorst 1962, Porter & Aspinall 2010, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are many specimens labelled *feldegg* in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, SMNS, ZISP, ZMUK and ZSM, and several specimens labelled *melanogrisea* in NHMTashkent, UMMZ and ZSM.
Ref: Beldi 1918- p 95, Blanford 1876- p 235, Buxton 1921- p 858, Cumming 1905- p 688, Desfayes & Praz 1978- p 34, Diesselhorst 1962- p 9-10, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 75, Genanger & Genanger 1968- p 66, Heinrich 1928- p 295, Hüe & Etchécopar 1970- p 775,Meiklejohn 1948- p 80, Nielsen 1969- p 64, Nikolsky 1886, Paludan 1938- p 583, Paludan 1940- p 41, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995- p 53, Schüz 1957b- p 29, Schüz 1957d- p 76, Schüz 1959- p 97, Shestoperov 1927- p 371, Stresemann 1928- p 364, Ticehurst *et al.* 1925- p 728, Trott 1947a- p 695, Trott 1947b- p 233, Vaurie 1959- p 82, Witherby 1903- p 527, Witherby 1907- p 95, Zarudny 1892- p 128, Zarudny 1911- p 217

* BB:
Motacilla flava thunbergi Billberg, 1828
Syn: *Budytes flavus borealis, Budytes viridis* Gmel., *Motacilla borealis*
En: Grey-headed (Yellow) Wagtail
Global range: breeding from northern Europe to northwestern Siberia; non-breeding in Africa and southern, southeastern Asia
Remarks: A common and widespread passage migrant (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
مهاجر عبوری معمول و گسترده (Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in BMNH, MNHN, SMNS, UMMZ, ZISP and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 859, Cumming 1905- p 688, Diesselhorst 1962- p 10, Érard & Etchécopar 1970- p 75, Feeny *et al.* 1968- p 83, Genanger & Genanger 1968- p 64, Hüe & Etchécopar 1970- p 774, Nielsen 1969- p 64, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1959- p 98, Vaurie 1959- p 79, Witherby 1910- p 507, Zarudny 1903- p 280, Zarudny 1911- p 217

Motacilla citreola Pallas, 1776
Syn: *Budytes citreolus* Pall., *Budytes citreoloides* Hodgs.
En: Citrine Wagtail (Yellow-headed Wagtail)
Pr: Dom-Jonbānak-e Sar-Zard دم‌جنبانک سرزرد
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon summer visitor to northeastern and eastern Iran; fairly common and widespread passage migrant and locally common winter visitor.
مهاجر تابستانه غیرمعمول در شمال و شرق ایران، مهاجر عبوری به نسبت معمول و گسترده و به طور محلی مهاجر زمستانه معمول.
Taxonomic notes: IOC includes *Motacilla citreola werae* (Buturlin, 1907) within *M. c. citreola*, but many authors, including Vaurie (1959), Hüe & Etchécopar (1970) and Dickinson (2003), consider *werae* to be a valid race, smaller than the nominate and paler yellow below than *citreola*. C.S. Roselaar examined a large series of *M. citreola* and found *werae* easy to recognise (see e.g. Handbook of Western Palearctic Birds). Here we diverge from IOC in recognising *werae* as a valid subspecies. A number of unidentified Citrine Wagtails are in BMNH, FMNH and ZISP.
آی.او.سی. فرم *Motacilla citreola werae* را شامل *M. c. citreola* نموده است اما بسیاری از نویسندگان از جمله واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) و دیکینسون (Dickinson 2003)، تاکسون *werae* را نژادی معتبر و جدا تلقی کرده‌اند که کوچک‌تر و با زرد ی کمتر در زیرتنه در قیاس با *citreola* است. سی.اس. رزلار نمونه‌های زیادی از دم‌جنبانک سرزرد را بررسی کرد و اعلام داشت که فرم *werae* می‌تواند به آسانی شناسایی شود (برای مثال کتاب پرندگان غرب پاله‌آرکتیک). در این جا نظر نویسندگان با آی.او.سی. در زمینه اعتبار زیرگونه *werae* متفاوت است. تعدادی نمونه از این پرنده که در موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو و موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ نگهداری می‌شوند، در حد زیرگونه شناسایی نشده‌اند.

Polytypic

* BB:
Motacilla citreola citreola Pallas, 1776
Global range: breeding from Finland and northern European Russia east to central Siberia, Mongolia and northeastern China; non-breeding in India and southeastern Asia
Remarks: Recorded on migration in Iran (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959).
در زمان مهاجرت از ایران ثبت شده است (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959).
Museum specimens: There are specimens of *M. c. citreola* in NHMTashkent, and a number of specimens not identified to subspecies in BMNH.
Ref: Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 776, Vaurie 1959- p 83

* BB
Motacilla citreola werae (Buturlin, 1907)
Global range: breeding from eastern Europe east through southern Russia and northern Kazakhstan to Altai and northwestern Xinjiang, China; non-breeding in southwest and southern Asia
Remarks: Known to occur on migration in Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). The birds wintering in small numbers at wetlands in the south Caspian region, Khuzestan, central Fars, Esfahan and Hormozgan are most probably of this form (Kaboli *et al.* 2016).
در زمان مهاجرت در ایران حضور می‌یابد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). پرندگاری که در جمعیت کم زمستان‌ها در تالاب‌های جنوب خزر، خوزستان، مرکز فارس، اصفهان و خوزستان دیده می‌شوند، به احتمال زیاد متعلق به این فرم هستند (Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are specimens in ZISP and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 10, Hüe & Etchécopar 1970- p 776, Kaboli *et al.* 2016- p 376, Roselaar 1995- p 54, Schüz 1959- p 100, Vaurie 1959- p 84, Zarudny 1911- p 217

* A:
Motacilla citreola calcarata, Hodgson, 1836,
Syn: *Budytes citreoloides iranica* Zarudny 1909
En: Black-backed Citrine Wagtail
Global range: breeding from eastern Iran and Afghanistan to central China; non-breeding in southern Asia
Type locality: Eastern Iran
Remarks: An uncommon summer visitor to uplands in eastern Iran from Khorasan to Kerman, also recorded over a century ago as a local breeding bird in highland marshes in Baluchestan and in wet meadows in Sistan (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
مهاجر تابستانه غیرمعمول در نواحی مرتفع شرق ایران از خراسان تا کرمان؛ همچنین به صورت جوجه‌آور بیش از یک قرن پیش در تالاب-های مرتفع بلوچستان و چمن زارهای مرطوب سیستان ثبت شده است (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959, Kaboli *et al.* 2016).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, NHMTashkent and ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 776, Kaboli *et al.* 2016- p 376, Porter & Aspinall 2010, Vaurie 1959- p 84, Zarudny [Sarudny] 1909a- p 20

Motacilla cinerea Tunstall, 1771
Syn: *Motacilla sulphurea* Bechst., *Calobates boarula, Colobates sulphurea*
En: Grey Wagtail
Pr: Dom-Jonbānak-e Khākestari دم‌جنبانک خاکستری
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to principal mountain ranges, and altitudinal migrant and winter visitor, occurring south to Khuzestan, Hormozgan and Baluchestan.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در کوه‌های اصلی ایران؛ مهاجر ارتفاعی و زمستانه که در جنوب تا نواحی خوزستان، هرمزگان و بلوچستان حضور می‌یابند.
Polytypic

* A:
Motacilla cinerea cinerea Tunstall, 1771
Syn: *Parus Caspicus* Gmelin, SG, 1774, *Motacilla boarula boarula* L., *Motacilla cinerea caspica* (S. G. Gm.), *Motacilla cinerea melanope* Pallas, 1776, *Budytes melanope* Pall., *Motacilla melanope, Calobates boarula melanope*
Global range: breeding from western Europe, Canary Islands and northwestern Africa to central, eastern and northeastern Asia; non-breeding to eastern and western Africa, southern Asia, the Sundas and New Guinea.
Type locality: synonym *Parus Caspicus* Gmelin, SG, 1774 from Anzali, Gilan
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Azores and Madeira. The synonym

melanope was said to be common in Sistan (Cumming 1905).

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در آزور و مادرای حضور می‌یابند. گفته شده که این زیرگونه (با نام مترادف *melanope*) در سیستان معمول است (Cumming 1905).

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, NMPraha, NHMTashkent, ROM, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM.

Ref: Cumming 1905- p 688, Desfayes & Praz 1978- p 25, Diesselhorst 1962- p 9, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 76, Hüe & Etchécopar 1970- p 773, Nikolsky 1886, Paludan 1938- p 600, Paludan 1940- p 41, Roselaar 1995- p 55, Schüz 1957b- p 20, Schüz 1959- p 97, Stresemann 1928- p 363, Vaurie 1957a- p 10-11, Vaurie 1959- p 86, Witherby 1910- p 507, Zarudny 1911- p 217

Motacilla alba Linnaeus, 1758

En: White Wagtail (Pied Wagtail)

Pr: Dom-Jonbānak-e Ablaq دم‌جنبانک ابلق

Global range: EU

Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)

Status in Iran: Common and widespread resident, summer visitor, passage migrant and winter visitor.

مقیم، مهاجر تابستانه، مهاجر عبوری و زمستانه معمول و گسترده.

Taxonomic notes: Separation of the subspecies of *M. alba* has long been a subject of debate, and there is still no consensus. Many authors including Vaurie (1959), Hüe & Etchécopar (1970) and Dickinson (2003) recognise *Motacilla alba dukhunensis* as the form breeding in northwestern Iran and the south Caspian region, and *Motacilla a. persica* as the form breeding in the Zagros east to Kerman and apparently also south of the Alborz, but these are weakly defined forms, the former (i.e. *dukhunensis*) integrating with *M. a. alba* in the west and *personata* and *'persica'* in Iran, and the latter (i.e. *persica*) also intergrading with *personata* in Iran. IOC include *dukhunensis* within *M. a. alba*, and *persica* within *M. a. personata*, and this is the treatment adopted here. Tourenq *et al.* (2000) claim to have observed *M. a. yarrellii* in Touran, Khorasan, in the 1970s, but this seems very unlikely, given the known range of this subspecies.

جدایی زیرگونه‌های *M. alba* برای مدت طولانی موضوع مورد بحث بود و هنوز نتیجه‌گیری مشخصی به همراه نداشته است. مولفین زیادی از جمله واری (Vaurie 1959)، هوئه و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) و دیکینسون (Dickinson 2003) *Motacilla alba dukhunensis* را فرم جوجه‌آور در شمال غرب ایران و منطقه جنوب خزر می‌دانند، و *Motacilla a. persica* فرم جوجه‌آور در زاگرس تا کرمان و مشخصا در جنوب البرز است، اما فرم‌های ضعیفی هم وجود دارند. مورد قبلی (*dukhunensis*) با *M. a. alba* در غرب تداخل دارد و *personata* و *'persica'* در ایران، و همچنین مورد آخر (*persica*) در ایران با *personata* تداخل دارد. آی.او.سی *dukhunensis* را جزء *M. a. alba* می‌داند و *persica* را جزء *M. a. personata* که همین موضوع این در اینجا پذیرفته شده است. تورِنک و همکاران (Tourenq *et al.* 2000) ادعا داشتند که *M. a. yarrellii* را در دهه ۱۹۷۰ در توران، خراسان مشاهده کرده‌اند اما این مطلب، با توجه به پراکنش شناخته شده این زیرگونه بسیار غیرمحتمل به نظر می‌آید.

Polytypic

* BA:

Motacilla alba alba Linnaeus, 1758

Syn: *Motacilla alba dukhunensis* Sykes, 1832, *Motacilla alba orientalis* Zarudny & Loudon

Global range: breeding from southeastern Greenland, Iceland and the Faroe Islands through continental Europe to the Ural Mountains, the Caucasus, central Asia and the Middle East; non-breeding in Africa, Arabia and southwestern and southern Asia

Remarks: The weakly defined form '*dukhunensis*' breeds in northwestern Iran and through the south Caspian region and northern Alborz to western Golestan (Vaurie 1959); typical *alba* occurs widely as a passage migrant and winter visitor.

فرم '*dukhunensis*'، "که به طور ضعیف توصیف شده" در شمال غرب ایران و از طریق منطقه خزری و البرز شمالی تا غرب گلستان جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959)؛ فرم نمونه *alba* به طور وسیعی به عنوان مهاجر عبوری و زمستانه است.

Museum specimens: There are many specimens of *alba* (including '*dukhunensis*') in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MNHN, NMPraha, NHMTashkent, ROM, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB and ZMUK, in summer from northwestern Iran east to western Mazandaran and Lorestan.

Ref: Buxton 1921- p 859, Capito 1931- p 924, Dyczkowski 1999, Diesselhorst 1962- p 9, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 76, Hüe & Etchécopar 1970- p 771, Paludan 1938- p 600, Paludan 1940- p 41, Roselaar 1995- p 56, Schüz 1957b- p 20, Schüz 1959- p 96, Stresemann 1928- p 362, Ticehurst *et al.* 1925- p 728, Tourenq *et al.* 2000, Vaurie 1959- p 88-089, Zarudny 1911- p 217

* A:
Motacilla alba personata Gould, 1861
Syn: *Motacilla personata* Gould., *Motacilla alba persica* Blanford, 1876, *M[otacilla] personata* var. *Persica* Blanford, 1876, *Motacilla persica*
En: Masked Wagtail
Global range: breeding from northern Iran to southwestern Siberia, western Mongolia, northwestern China and western Himalayas; non-breeding south to eastern Arabia to India
Type locality: synonym *persica* from "Persian highlands"; near Neyriz, east of Shiraz, according to Sharpe, 1885, Cat. Birds Brit. Mus., 10, p. 479
Remarks: Typical *personata* breeds in eastern Iran from eastern Golestan through Khorasan to eastern Baluchestan (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, C.S. Roselaar, unpubl. data). The weakly defined form '*persica*' breeds in west and central Iran south through the Zagros to Kerman (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). Some populations of *personata* are migratory, wintering in southern Iran, while populations of *'persica'* appear to be mainly resident (Vaurie 1959).
نمونه تیپیک این فرم در شرق ایران از شرق گلستان در امتداد خراسان تا شرق بلوچستان جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970, C.S. Roselaar, unpubl. data). فرم '*persica*' "که به طور ضعیف توصیف شده"در غرب و مرکز ایران و همچنین جنوب ایران از زاگرس تا کرمان جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). بعضی از جمعیت‌های *personata* در جنوب ایران مهاجر و زمستان گذران هستند، در حالی که به نظر می‌رسد که جمعیت‌های *'persica'* مقیم باشند (Vaurie 1959).
Museum specimens: There are several specimens of *personata* in AMNH, BNHS, FMNH, NHMTashkent, UMMZ and ZISP, in summer from Khorasan only, in winter west to Lorestan and Khuzestan. There are many specimens of *persica* in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZMUK and ZSM, in summer from Mazandaran, Tehran, Markazi, Qazvin, Qom, Esfahan, Bakhtiari, Khuzestan, Fars and Kerman.
Ref: Baker 1919- p 125, Beldi 1918- p 95, Blanford 1876- p 232, Buxton 1921- p 859, Cumming 1905- p 688, Diesselhorst 1962- p 9, Érard & Etchécopar 1970- p 76, Hüe & Etchécopar 1970- p 771, Meiklejohn 1948- p 81, Paludan 1938- p 584, Paludan 1940- p 41, Porter & Aspinall 2010, Schüz 1957b- p 20, Schüz 1957d- p 76, Shestoperov 1927- p 368, 371, Stresemann 1928- p 362, Tourenq *et al.* 2000, Trott 1947a- p 695, Vaurie 1959- p 89-090, Witherby 1907- p 94, Zarudny 1892- p 128, Zarudny 1903- p 268, Zarudny 1911- p 217

* BB:
Motacilla alba baicalensis Swinhoe, 1871
Syn: *Motacilla baicalensis* Swinh.
En: Baikal Wagtail
Global range: breeding from south-central Siberia to northeastern China; non-breeding from India to central Indochina
Remarks: Known to have occurred in winter in northern and southeastern Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
حضورش در زمستان در شمال و جنوب شرق ایران شناخته شده است (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are a few specimens taken in winter from Khorasan and Sistan in ZISP.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 771, Vaurie 1959- p 90, Zarudny 1903- p 265, Zarudny 1911- p 217

Anthus richardi Vieillot, 1818
Syn: *Anthus novaeseelandiae richardi* Vieillot
En: Richard's Pipit
Pr: Pipet-e Pā-Derāz (Richārd) پیپت پادراز (ریچارد)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Rare passage migrant and winter visitor, mainly in eastern and southern Iran.
مهاجر عبوری و زمستانه کم‌یاب، عمدتا در شرق و جنوب ایران.
Taxonomic notes: The IOC now treats this species as monotypic following Alström & Mild (2003), although there is much variation in colour and size in central and east Asian populations.
آی.او.سی. براساس منبع آلستروم و میلد (Alström & Mild 2003)، این گونه را تک سنخی دانسته، اگرچه در جمعیت‌های مرکز و شرق آسیا تفاوت‌های زیادی در اندازه و رنگ دیده می‌شود.
Monotypic

Anthus rufulus Vieillot, 1818
En: Paddyfield Pipit
Pr: Pipet-e Sharqi پیپت شرقی
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; first recorded in Dargas village in the Sarbaz valley and at Keshari, both in Sistan & Baluchestan, in December 2010 (Ayé *et al.* 2014b).
سرگردان؛ نخستین رکورد از روستای درگز در رود سرباز و زمین کشاری بلوچستان در دسامبر ۲۰۱۰ بوده است (Ayé *et al.* 2014b).
Polytypic

* DB:
Anthus rufulus rufulus Vieillot, 1818
Global range: India and Sri Lanka to southern China and Indochina
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur east to Malay Peninsula.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در شرق شبه جزیره مالایی حضور دارند.

Anthus campestris (Linnaeus, 1758)
Syn: *Agrodromus campestris* (Bechst.), *Budytes campestris* Pall.
En: Tawny Pipit
Pr: Pipet-e Khāki (Dashti) پیپت خاکی (دشتی)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to uplands in northern Iran and common and widespread passage migrant; also uncommon winter visitor in southern lowlands.
مهاجر تابستانه در نواحی مرتفع شمال ایران و مهاجر عبوری به نسبت معمول و گسترده؛ مهاجر زمستانه غیرمعمول در نواحی پست جنوب.
Taxonomic notes: The IOC now treats this species as monotypic following Alström & Mild (2003), although there is much variation in colour and size. Two forms have been recorded in Iran in winter: *campestris* in southern Iran and *griseus* in Sistan (Vaurie 1959). Birds breeding in northwestern and northern Iran were formerly assigned to *Anthus campestris campestris* (Linnaeus, 1758) (Diesselhorst 1962- p 8, Hüe & Etchécopar 1970- p 760, Paludan 1938- p 599, Schüz 1957b- p 29, Schüz 1959- p 94, Stresemann 1928- p 361, Vaurie 1959- p 63), while those breeding in northeastern Iran (Khorasan) were assigned to *Anthus campestris griseus* Nicoll, 1920 (Hüe & Etchécopar 1970- p 760, Vaurie 1959- p 63).
به پیروی از آلستروم و میلد (Alström & Mild 2003)، با وجود تنوع در رنگ و اندازه، آی.او.سی. این گونه را تک سنخ ی می‌پذیرد. در ایران دو شکل در زمستان ثبت شده‌اند: *campestris* در جنوب ایران و *griseus* در سیستان (Vaurie 1959). پرندگان جوجه‌آور در شمال غرب و شمال ایران قبلا *Anthus campestris campestris* در نظر گرفته می‌شدند (Diesselhorst 1962- p 8, Hüe & Etchécopar 1970- p 760, Paludan 1938- p 599, Schüz 1957b- p 29, Schüz 1959- p 94, Stresemann 1928- p 361, Vaurie 1959- p 63)، در حالی که پرندگان جوجه‌آور در شمال شرق ایران (خراسان) *Anthus campestris griseus* در نظر گرفته می‌شدند (Hüe & Etchécopar 1970- p 760, Vaurie 1959- p 63).
Monotypic

Anthus similis (Jerdon, 1840)
Syn: *Anthus sordidus* Rüpp.
En: Long-billed Pipit
Pr: Pipet-e Nok-Derāz پیپت نوک‌دراز
Global range: AF, OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon summer visitor to Zagros, Kerman highlands and mountains of Baluchestan; uncommon winter visitor to southeast coastal lowlands.
مهاجر تابستانه غیرمعمول در زاگرس، بلندی‌های کرمان و کوه‌های بلوچستان؛ مهاجر زمستانه غیرمعمول در سواحل پست جنوب شرق.
Polytypic

* A:
Anthus similis decaptus Meinertzhagen, 1920
Syn: *Anthus sordidus decaptus* Meinertzhagen, 1920
Global range: southern Iran to western Pakistan
Type locality: Rud-e Taman, Persian Baluchestan
Remarks: The only form known to occur in Iran (Vaurie 1959).
تنها این فرم حضورش در ایران شناخته شده است (Vaurie 1959).

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ, ZISP, ZMA and ZMUK.
Ref: Capito 1931- p 924, Desfayes & Praz 1978- p 25, Hüe & Etchécopar 1970- p 762, Paludan 1938- p 599, Paludan 1940- p 41, Schüz 1957b- p 29, Schüz 1959- p 94, Trott 1947b- p 233, Vaurie 1959- p 65

Anthus pratensis (Linnaeus, 1758)
En: Meadow Pipit
Pr: Pipet-e Sahrāyee پیپت صحرایی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor to northern Iran, occurring south in smaller numbers to Khuzestan and central Fars.
مهاجر زمستانه معمول در شمال ایران؛ به تعداد کمتر رنی در مناطق جنوبی‌تر مانند خوزستان و مرکز فارس حضور می‌یابد.
Taxonomic notes: The IOC now treats this species as monotypic following Alström & Mild (2003). Birds occurring in Iran were formerly assigned to the nominate race *Anthus pratensis pratensis* (Linnaeus, 1758) (Syn: *Motacilla littorea* Gmelin, SG, 1774, *Anthus pratensis enigmaticus*) (Diesselhorst 1962- p 8, Érard & Etchécopar 1970- p 75, Hüe & Etchécopar 1970- p 765, Schüz 1959- p 95, Vaurie 1959- p 69, Zarudny 1911- p 216). There are specimens in BMNH, SMNS, NHMTashkent, UMMZ, ZISP, ZSM.
پیپو آلستروم و مایلد (Alström & Mild 2003)، آی.او.سی. این گونه را به شکل تک سنخی می‌پذیرد. پرندگان ایران قبلا به عنوان نژاد نماد ی *Anthus pratensis pratensis* (مترادف‌ها: *Motacilla littorea* Gmelin, SG, 1774, *Anthus pratensis enigmaticus*) بودند (Diesselhorst 1962- p 8, Érard & Etchécopar 1970- p 75, Hüe & Etchécopar 1970- p 765, Schüz 1959- p 95, Vaurie 1959- p 69, Zarudny 1911- p 216). نمونه‌هایی در موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، موزه تاریخ طبیعی اشتوتگارت، موزه تاریخ طبیعی تاشکند، موزه جانورشناسی دانشگاه مینیسوتا، موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ موزه جانورشناسی مونیخ وجود دارند.
Monotypic

Anthus trivialis (Linnaeus, 1758)
Syn: *Anthus arboreus* Bechst.
En: Tree Pipit
Pr: Pipet-e Derakhti پیپت درختی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to forests of northern Azarbaijan and north slope of Alborz; common and widespread passage migrant, rare in winter in southern coastal lowlands.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در جنگل‌های شمال آذربایجان و ارتفاع شمالی البرز؛ مهاجر عبوری معمول و گسترده؛ در زمستان‌ها به صورت کم‌یاب در سواحل پست جنوب.
Polytypic

* BA:
Anthus trivialis trivialis (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding from Europe, southwestern Siberia, Turkey and northern Iran to eastern Kazakhstan, south-central Siberia, Mongolia and northwestern China; non-breeding in Africa and India
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Another form occurs in the northwestern Himalayas.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم‌های دیگر در شمال غرب هیمالیا حضور می‌یابند.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MHNH, SMNS, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 75, Hüe & Etchécopar 1970- p 763, Paludan 1938- p 599, Roselaar 1995- p 51, Schüz 1957b- p 29, Schüz 1959- p 95, Stresemann 1928- p 361, Ticehurst *et al.* 1925- p 728, Trott 1947a- p 695, Vaurie 1959- p 66

Anthus hodgsoni Richmond, 1907
En: Olive-backed Pipit (Indian Tree Pipit)
Pr: Pipet-e Posht-Zeytuni پیپت پشت‌زیتونی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded twice: a bird in Zabol, Sistan, on 21 January 1992, and a bird near Nik-Shahr, Baluchestan, on 27 March 2001 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

سرگردان؛ دو بار ثبت شده است: یک فرد از زابل در ۲۱ ژانویه ۱۹۹۲ و یک فرد از نزدیک ریگ شهر بلوچستان در ۲۷ مارس ۲۰۰۱ (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Polytypic

* DA:
Anthus hodgsoni hodgsoni Richmond, 1907
Global range: breeding in Himalayas to central China, also central Japan; non-breeding in southeastern Asia
Remarks: The form most likely to occur in Iran. Another form, *yunnanensis*, breeds from northeastern Russia to Kamchatka Peninsula and south to Mongolia, northeastern China and northern Japan, and winters to southeast Asia.

این فرم با احتمال زیاد در ایران حضور می‌یابد. فرم دیگر (*yunnanensis*) در شمال شرق روسیه تا شبه جزیره کامچاتکا و به سمت جنوب تا مغولستان، شمال شرق چین و شمال ژاپن جوجه‌آوری کرده و زمستان را در جنوب شرق آسیا سپری می‌کند.

Anthus cervinus (Pallas, 1811)
En: Red-throated Pipit
Pr: Pipet-e Glau-Sorkh پیپت گلوسرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread passage migrant, uncommon in winter in southeast Caspian region and southern Iran.

مهاجر عبوری به نسبت معمول و گسترده؛ زمستان‌ها به صورت غیرمعمول در منطقه جنوب شرق خزر و جنوب ایران.

Taxonomic notes: The IOC now treats this species as monotypic following Alström & Mild (2003). Birds occurring in Iran were formerly assigned to *Anthus cervinus rufogularis* Brehm, CL, 1824, which differs from the former nominate form in breeding plumage by having a red breast broken by dark streaks laterally rather than an unstreaked red breast. *A. c. rufogularis* was mentioned for Anzali, Gulega and Mehi-Gudeh by Schüz (1959- p 95).

پیپو آلستروم و مایلد (Alström & Mild 2003)، آی.او.سی. این گونه را تک سنخ ی در نظر می‌گیرد. پرندگان واقع در ایران قبلا *Anthus cervinus rufogularis* در نظر گرفته می‌شدند، که از لحاظ رنگ پروبال جوجه‌آوری با داشتن سینه قرمز که با خطوط عرضی تیره قطع شده‌اند به سبب عدم داشتن این خطوط از فرم نمادین (*cervinus*) متفاوت شده‌اند. زیرگونه *A. c. rufogularis* توسط شوتز (Schüz 1959- p 95) برای انزلی، گولگا و مهدی گوده ذکر شده بود.

Monotypic

Anthus rubescens (Tunstall, 1771)
En: Buff-bellied Pipit
Pr: Pipet-e Shekam-Nokhodi (Tālābi-ye Pā-Qahveie) پیپت شکم‌نخودی (تالابی پاقهوه‌ای)
Global range: NA, EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded twice: two birds at Lake Maharlu, Fars, on 4 November 2000, and a bird at Barm-e Shur, Fars, on 5 November 2000 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

سرگردان؛ دو بار ثبت شده است: دو فرد در تالاب مهارلو در ۴ نوامبر ۲۰۰۰ و یک فرد در تالاب برم شور فارس در ۵ نوامبر ۲۰۰۰ (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Taxonomic notes: This species was formerly lumped within *A. spinoletta*.

این گونه در گذشته جزء پیپت تالابی محسوب می‌شده است.

Polytypic

* DB:
Anthus rubescens japonicus Temminck & Schlegel, 1847
Global range: breeding in central and eastern Siberia; non-breeding in southern Asia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Greenland and North America.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در گرینلند و شمال آمریکا حضور می‌یابند.

Anthus spinoletta (Linnaeus, 1758)
En: Water Pipit
Pr: Pipet-e Tālābi پیپت تالابی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to high mountains in northern Iran; common and widespread passage migrant and winter visitor.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در ارتفاعات شمال ایران؛ مهاجر عبوری و زمستانه معمول و گسترده.

Polytypic

* BA:
Anthus spinoletta coutellii Audouin, 1826
Syn: *Anthus aquaticus* (L.), *Anthus spinoletta caucasicus* Laubmann, *Anthus campestris orientalis* Brehm.
Global range: breeding in Turkey, the Caucasus and northern Iran; non-breeding south to northeast Africa and southwest Asia
Remarks: The form breeding in Iran and the only form known to occur on passage and in winter. *Anthus spinoletta blakistoni* Swinhoe, 1863, which breeds from southern Russia and eastern Kazakhstan to south-central Siberia, Mongolia and central China, and winters in Pakistan, India and southern China, could occur as a scarce passage migrant or winter visitor in eastern Iran
این فرم در ایران جوجه‌آوری کرده و تنها فرم شناخته شده‌ای است که به صورت مهاجر عبوری و زمستانه در کشور دیده می‌شود. فرم *blakistoni* که در جنوب روسیه شرق قزاقستان تا جنوب- مرکز سیبری، مغولستان و مرکز چین جوجه‌آوری کرده و زمستان را در پاکستان، هند و جنوب چین می‌گذراند، می‌تواند به صورت مهاجر عبوری بی‌زمستانه در شرق کشور حضور یابد.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMA, ZMB, ZMUK and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 8, Dubois *et al.* 2000, Hüe & Etchécopar 1970- p 768, Paludan 1938- p 600, Roselaar 1995- p 52, Schalow 1876- p 182, Schüz 1957b- p 17, Schüz 1959- p 95, Stresemann 1928- p 362, Vaurie 1954d- p 12, Vaurie 1959- p 72, Witherby 1907- p 95, Zarudny 1903- p 283, Zarudny 1911- p 217

FRINGILLIDAE

Fringilla coelebs Linnaeus, 1758
En: Common Chaffinch
Pr: Sehre-ye Jangali سهره جنگلی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in northern Iran and common winter visitor in north and west south to central Fars.
مقیم معمول در شمال ایران و مهاجر زمستانه معمول در شمال و غرب به سمت جنوب تا مرکز فارس.

Polytypic

* BA:
Fringilla coelebs coelebs Linnaeus, 1758
Global range: breeding from Europe (except British Isles, southwest and southeast) to central Asia; non-breeding south to North Africa and southwest Asia
Remarks: A common winter visitor to Iran.
مهاجر زمستانه معمول در ایران.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, UMMZ, USNM and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 854, Capito 1931- p 923, Dementyev 1948- p 192, Hüe & Etchécopar 1970- p 847, Paludan 1938- p 592, Vaurie 1949b- p 1, Vaurie 1959- p 594

* A:
Fringilla coelebs alexandrovi Zarudny, 1916
Global range: northern Iran
Type locality: Astarabad [= Gorgan]. NHMTashkent lists 11 syntypes: Rostam-Abad (Gilan), Dow Polan (Bakhtiari), Bandar-e Gaz (3), Tersakan (2), Khunduz and Garmab-Dasht valley (Golestan), and Tash-e Pa'in and Ma'abed (Semnan).
Remarks: The form breeding in the forests of the south Caspian region.
این فرم در جنگل‌های جنوب خزر جوجه‌آوری دارد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, KBIN, MCZ, NHMTashkent, SMNS, ZISP, ZMB and ZMUK.
Ref: Berlioz 1958- p 460, Dubois *et al.* 2000, Heinrich 1928- p 251, Hüe & Etchécopar 1970- p 848, Missone 1953- p 114, Paludan 1940- p 32, Schüz 1957b- p 30, Schüz 1959- p 131, Stresemann 1928- p 353, Vaurie 1959- p 595, Vaurie 1949b- p 2

* BB:
Fringilla coelebs transcaspia Zarudny, 1916
Global range: northeastern Iran and southwestern Turkmenistan
Remarks: The form breeding in northeastern Iran in Khorasan.
این فرم در شمال شرق ایران در خراسان جوجه‌آوری دارد.
Museum specimens: There are a few specimens in FMNH, MNHN and NHMTashkent.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 848, Vaurie 1959- p 596

Fringilla montifringilla Linnaeus, 1758
En: Brambling
Pr: Sehre-ye Domgāh-Sefid سهره دمگاه‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor to northern Iran, south in smaller numbers to Khuzestan, Fars and Sistan & Baluchestan.
مهاجر زمستانه معمول در شمال ایران به سمت جنوب با جمعیت کمتر در نواحی خوزستان، فارس و سیستان و بلوچستان.

Monotypic

Mycerobas carnipes (Hodgson, 1836)
Syn: *Mycerobas (Pycnorrhamphus) carneipes* Hodgs.
En: White-winged Grosbeak
Pr: Sehre-ye Siāh سهره سیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident in eastern Alborz from region of Parvar Protected Area eastwards and in Kopet Dagh in northern Khorasan.

موقع غیرمعمول در شرق البرز از منطقه حفاظت شده پرور به سمت شرق تا کپه داغ در شمال خراسان.

Polytypic

* A:
Mycerobas carnipes speculigerus (Brandt, 1841)
Syn: *Coccothraustes speculigerus* Brandt, 1841
Global range: northern Iran and southern Turkmenistan to western Pakistan
Type locality: northern Iran
Remarks: The only form known to occur in Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). Two other forms occur further east in Asia.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). دو فرم دیگر در نواحی شرقی آسیا حضور می‌یابند.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, FMNH and ZISP.
Ref: Brandt 1841- p 11, Hüe & Etchécopar 1970- p 815, Schüz 1959- p 128, Vaurie 1949b- p 61, Vaurie 1956c- p 23-24, Vaurie 1959- p 669, Zarudny 1886- p 312

Coccothraustes coccothraustes (Linnaeus, 1758)
Syn: *Coccothraustes vulgaris* Pall.
En: Hawfinch
Pr: Sehre-ye Nok-Bozorg سهره نوک‌بزرگ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident in forests of northern Azarbaijan and north slope of Alborz; fairly common winter visitor to south Caspian lowlands and south slope of Alborz, occasionally occurring south to Fars.

موقع به نسبت معمول در جنگل‌های شمال آذربایجان و رخ شمالی البرز؛ مهاجر زمستانه به نسبت معمول در جنگل‌های جنوب خزر، رخ جنوبی البرز و گاه‌ی به سمت جنوب تا فارس.

Taxonomic notes: There does not seem to be any significant difference between *nigricans* and the nominate race, the difference in colour cited being due to abrasion and bleaching which occur in both forms (based on birds examined mainly from the Caucasus). Diesselhorst (1962) considered *nigricans* to be a very poor race.

به نظر می‌رسد که تفاوتی بین زیرگونه‌های *nigricans* و *coccothraustes* وجود ندارد، تفاوت در رنگ احتمالا به دلیل سایش و سفیدشدن پر که هر دو اتفاق می‌افتد (بر اساس پرندگان مورد بررسی از قفقاز) است. دیلهورست (Diesselhorst 1962) *nigricans* را نژاد بسیار ضعیفی در نظر گرفت.

Polytypic

* BB:
Coccothraustes coccothraustes coccothraustes (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding from Europe east to central Siberia and northern Mongolia; non-breeding south to North Africa and central and eastern Asia.
Remarks: Known in Iran from several specimens from Gilan, Mazandaran and Tehran taken in winter.

در ایران به سبب نمونه‌های به دست آمده از نواحی گیلان، مازندران و تهران در زمستان شناخته شده است.

Museum specimens: There are several specimens in MCZ, ZMB and ZSM.
Ref: Paludan 1940- p 30, Schüz 1957b- p 30, Stresemann 1928- p 347, Trott 1947a- p 692

* BA:
Coccothraustes coccothraustes nigricans Buturlin, 1908
Global range: breeding in southern Ukraine, the Caucasus, northeastern Turkey and northern Iran; non-breeding in the Middle East
Remarks: The form breeding in Iran, and probably the commoner of the two forms in winter.

این فرم در ایران جوجه‌آوری داشته و احتمالا فرم فراوان‌تر از دو شکل موجود در زمستان است.

Museum specimens: There are specimens in AMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ and ZISP.
Ref: Dementyev 1948- p 193, Diesselhorst 1962- p 26, Hüe & Etchécopar 1970- p 813, Shestoperov 1927- p 372, Vaurie 1949b- p 62, Vaurie 1956c- p 20, Vaurie 1959- p 667, Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 33, Zarudny 1911- p 214

Pyrrhula pyrrhula (Linnaeus, 1758)
Syn: *Loxia pyrrhula* L., 1758
En: Eurasian Bullfinch
Pr: Sehre-ye Sar-Siāh سهره سرسیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon and local resident in forests of northern Azarbaijan and south Caspian region; possibly also uncommon winter visitor to south Caspian region.

به طور محلی مقیم غیرمعمول در جنگل‌های نواحی شمال آذربایجان و جنوب خزر؛ احتمالا مهاجر زمستانه غیرمعمول در نواحی جنوبی خزر.

Taxonomic notes: Zarudny (1901) found a small number of an unknown subspecies breeding in the mountains near Quchan (Khorasan) in 1898.

زارودنی (Zarudny 1901)، در سال ۱۸۹۸ تعداد کمی از یک زیرگونه نامعین را در کوه‌های نزدیک قوچان پیدا کرد.

Polytypic

* BB:
Pyrrhula pyrrhula rossikowi Derjugin & Bianchi, 1900
Global range: northeastern Turkey and the Caucasus
Remarks: The form occurring in northwestern Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). It breeds in small numbers in Kalibar forests in northern Azarbaijan, and occurs in winter south to Orumiyeh town and Maragheh (Kaboli *et al.* 2016).

این فرم در شمال غرب ایران حضور دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). به تعداد کم در جنگل‌های کالیبر [ارسباران] جوجه‌آوری داشته و در زمستان در شهرهای جنوبی مانند ارومیه و مراغه حضور می‌یابد (Kaboli *et al.* 2016).

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH and UMMZ, all from Azarbaijan in winter.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 836, Kaboli *et al.* 2016- p 543, Roselaar 1995- p 201, Vaurie 1959- p 662, Zarudny 1903- p 246

* A:
Pyrrhula pyrrhula caspica Witherby, 1908
Syn: *Pyrrhula caspica*
En: [Caspian Bullfinch]
Global range: Azerbaijan and northern Iran
Type locality: "south coast of the Caspian Sea" [Surdabend and Alamdeh, Mazandaran]
Remarks: Known from specimens taken in Mazandaran and Golestan and thought to occur throughout the Caspian forests (Vaurie 1959, Érard & Etchécopar 1970), although Kaboli *et al.* (2016) state that the sedentary *caspica* is restricted to the Caspian forests of Mazandaran. Birds seen in Gilan on five occasions between November and March in the 1970s and 2000s (Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011) may have been winter visitors, but a bird in the Ferirud and Zilakirud area in Gilan in early May 2014 (Tohidifar & Moser 2015) is suggestive of breeding.

از روی نمونه‌های به دست آمده در مازندران و گلستان، به نظر می‌رسد که در جنگل‌های خزری حضور داشته باشد (Vaurie 1959, Érard & Etchécopar 1970) با این وجود، کابلی و همکاران (Kaboli *et al.* 2016) اظهار داشته‌اند که فرم *caspica* ساکن دائمی و محدود به جنگل‌های خزری در مازندران است. پرندگان دیده شده در گیلان (پنج رکورد) بین ماه‌های نوامبر و مارس در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۲۰۰۰ (Scott 2008, Khaleghizadeh *et al.* 2011)، ممکن است به مهاجرین زمستانه مربوط باشد اما مشاهده یک پرنده در اوایل می ۲۰۱۴ در منطقه فری رود و ذیلکی رود در گیلان ممکن است دلالت بر جوجه‌آوری باشد (Tohidifar & Moser 2015).

Museum specimens: There are several specimens in BMNH, FMNH, UMMZ and ZMB.
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 122, Hüe & Etchécopar 1970- p 836, Kaboli *et al.* 2016- p 543, Kirwan 2006, Schüz 1957b- p 30, Schüz 1959- p 130, Stresemann 1928- p 351, Vaurie 1949b- p 58, Vaurie 1956c- p 9, 13, Vaurie 1959- p 662, Witherby 1908- p 48, Witherby 1910- p 511, Zarudny 1911- p 215

Rhodopechys sanguineus (Gould, 1838)
Syn: *Callacanthis sanguinea*, *Erythrospiza sanguinea* (Gould.), *Fringilla sanguinea* Gould, 1838
En: Eurasian Crimson-winged Finch
Pr: Sehre-ye Bāl-Sorkh سهره بال‌سرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common summer visitor to mountains of northern Iran, Zagros and Kerman highlands, and altitudinal migrant descending to foothills and plains in winter.

به طور محلی مهاجر تابستانه کوه‌های شمال ایران، زاگرس و بلندی‌های کرمان و مهاجر ارتفاعی؛ زمستان در دشت‌ها و تپه ماهورها حضور دارد.

Monotypic

Bucanetes githagineus (Lichtenstein, 1823)
Syn: *Erythrospiza githaginea* (Licht.)
En: Trumpeter Finch
Pr: Sehre-ye Surati سهره صورتی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common and widespread resident, except in northwest, and partial migrant.
مقیم به نسبت معمول و گسترده به جز نواحی شمال غربی؛ مهاجر مقطعی.

Polytypic

* BA:
Bucanetes githagineus crassirostris (Blyth, 1847)
Syn: *Rhodopechys githaginea crassirostris* (Blyth), *Carpodacus crassirostris* Blyth, 1847
Global range: Middle East to Pakistan and northwestern India
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Other forms occur in Canary Islands, North Africa and southern Spain.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. سایر فرم‌ها در جزایر قناری، شمال آفریقا و جنوب کشور اسپانیا حضور دارند.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, BNHS, FMNH, MMUM, NHMTashkent, ZISP and ZMA.
Ref: Desfayes & Praz 1978- p 31, Hüe & Etchécopar 1970- p 831, Paludan 1938- p 583, Roselaar 1995- p 198, Tomlinson 1916- p 827, Vaurie 1949b- p 32, 35, Vaurie 1956b- p 5, Vaurie 1959- p 627, Zarudny 1911- p 215

Bucanetes (Birdlife: *Eremopsaltria*) *mongolicus* (Swinhoe, 1870)
Syn: *Erythrospiza mongolica, Carpodacus mongolicus* Swinhoe, 1870
En: Mongolian Finch (Mongolian Trumpeter Finch)
Pr: Sehre-ye Moqoli سهره مغولی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon and local resident, summer visitor and partial migrant in north-central, northeastern and eastern Iran.
به طور محلی مقیم غیرمعمول، مهاجر تابستانه و مهاجر مقطعی در شمال–مرکز، شمال شرق و شرق ایران.
Taxonomic notes: This species is not constant in characters over its entire range, and perhaps there are subspecies that await to be described. There are many specimens in AMNH, FMNH, NMPraha, NHMTashkent, UMMZ, PMNH and ZISP.
این گونه از لحاظ خصوصیات در کل حوزه پراکنش پایدار نیست و شاید زیرگونه‌هایی وجود دارند که نیازمند به توصیف باشند. نمونه‌های زیادی در موزه تاریخ طبیعی نیویورک، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه تاریخ طبیعی پراگ، موزه جانورشناسی دانشگاه میشیگان، موزه تاریخ طبیعی پاکستان، موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ و موزه تاریخ طبیعی تاشکند وجود دارند.

Monotypic

Carpodacus erythrinus (Pallas, 1770)
Syn: *Erythrina erythrina*
En: Common Rosefinch (Scarlet Rosefinch)
Pr: Sehre-ye Goli (Sorkh) سهره گلی (سرخ)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to forests of northern Azarbaijan and south Caspian region, and very common passage migrant in north and east.
مهاجر تابستانه جنگل‌های نواحی شمال آذربایجان [ارسباران] و جنوب خزر؛ مهاجر عبوری بسیار معمول در شمال و شرق کشور.
Taxonomic notes: Many of the specimens from Khorasan in BMNH, FMNH, UMMZ and ZISP have not been identified to subspecies. These are far more likely to be nominate *erythrinus* on their way between breeding areas in central and eastern Europe and wintering grounds in India than west-central Asian *ferghanensis*.
تعدادی نمونه از خراسان در موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه جانورشناسی دانشگاه میشیگان و موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ وجود دارند که تا سطح زیرگونه شناسایی نشده‌اند. این نمونه‌ها بیشتر شبیه فرم *erythrinus* بودند که از مناطق جوجه آوری در مرکز و شرق اروپا به سمت سرزمین‌های زمستان‌گذرانی در هند مهاجرت می‌کنند هستند تا این که شبیه فرم آسیای مرکزی–غربی (*ferghanensis*) باشند.

Polytypic

* CA:
Carpodacus erythrinus erythrinus (Pallas, 1770)
Global range: breeding from north, central and eastern Europe to central Siberia; non-breeding to India, Burma and Thailand
Remarks: Probably a common passage migrant throughout northern and eastern Iran, although there do not appear to have been any confirmed records. Some of the specimens from Khorasan in BMNH, FMNH, UMMZ and ZISP which have not been identified to subspecies are likely to be of this form.
احتمالا مهاجر عبوری در شمال و شرق ایران، اگرچه رکوردی از این تاکسون در دست نیست. برخی نمونه‌ها از خراسان (نگهداری شده در موزه تاریخ طبیعی بریتانیا، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه جانورشناسی دانشگاه میشیگان و موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ) که در حد زیرگونه شناسایی نشده‌اند احتمالا به این فرم تعلق دارند.

* BA:
Carpodacus erythrinus kubanensis Laubmann, 1915
Global range: breeding in Turkey, the Caucasus, northern Iran and Turkmenistan; non-breeding to India
Remarks: The form breeding in northern Iran; also recorded on migration in the Zagros (Vaurie 1959).
این فرم به صورت جوجه‌آور در شمال ایران حضور یافته، همچنین در زمان مهاجرت از زاگرس گزارش شده است (Vaurie 1959).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, SMNS, UMMZ, ZMB and ZMUK.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 839, Norton 1958- p 188, Paludan 1940- p 31, Roselaar 1995- p 199, Schüz 1957b- p 21, Schüz 1959- p 130, Stresemann 1928- p 352, Vaurie 1949b- p 39, 43, Vaurie 1959- p 631

* BA:
Carpodacus erythrinus ferghanensis (Kozlova, 1939)
Global range: breeding from eastern Kazakhstan to western China, western Himalayas, Pakistan and Afghanistan; non-breeding in northwestern India
Remarks: Probably only a scarce passage migrant in northeastern Iran. Vaurie (1949b) mentions two specimens from northeastern Iran, and Schüz (1957b) recorded it from Gorgan. Vaurie (1959) included Khorasan in the breeding range of *ferghanensis*, but there has been no evidence of breeding east of Golestan in recent decades.
احتمالا تنها به صورت مهاجر عبوری کمیاب در شمال شرق ایران؛ واری (Vaurie 1949b) دو نمونه را از شمال شرق ایران ذکر کرده و شوتز (Schüz 1957b) آن را از گرگان ثبت کرده است. واری (Vaurie 1959) شمال خراسان را برای گستره جوجه‌آوری این فرم در نظر گرفته اما شواهدی از جوجه‌آوری این گونه از شرق گلستان در دهه‌های اخیر در دست نیست.
Museum specimens: Several specimens from Sabzevar, Shahrud, Torbat-e Heydariyeh, Khaur and Robat-e Khan (Khorasan), and Sama, Shah-Kuh and Karimi-Sarai (Mazandaran) labelled as *ferghanensis* in FMNH, and UMMZ need re-examination.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 840, Schüz 1957b- p 21, Vaurie 1949b- p 38, 43, Vaurie 1959- p 632

Chloris (Birdlife: *Carduelis) chloris* (Linnaeus, 1758)
Syn: *Ligurinus chloris* (L.)
En: European Greenfinch
Pr: Sehre-ye Sabz سهره سبز
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident in south Caspian region east to Golestan, also breeding locally in Azarbaijan and perhaps Kerman; also common winter visitor to south Caspian region and south slope of Alborz, occurring south in smaller numbers to Khuzestan, Fars and Hormozgan.
مقیم معمول در جنوب ناحیه خزر به سمت شرق تا گلستان؛ به طور محلی جوجه‌آور در آذربایجان و احتمالا کرمان، مهاجر زمستانه به نواحی جنوب خزر و ریزش جنوبی البرز به تعداد کمتر به سمت جنوب تا خوزستان، فارس و هرمزگان.
Taxonomic notes: Vauries (1956a) suggested that *bilkevitchi* was a synonym of *turkestanica*, but recognition of these two subspecies follows Dickinson & Christidis (2014) and Cramp & Perrins (1994). Wing of *turkestanica* on average c. 6 mm longer than *bilkevitchi* and bill 3 mm thicker and wider, which are considerable differences for a bird of this size (Roselaar 1995- p 188). Also, the colour in *bilkevitchi* is more diluted, paler and greyer, and less green. The brids breeding in Iran are *bilkevitchi*. *C. c. turkestanica*, as now recognized, breeds from southern Kazakhstan to Kyrgyzstan and central Tajikistan, and could occur in winter. In the absence of any confirmed records, all previous reports of *turkestanica* in Iran have been referred to *bilkevitchi*.
واری (Vauries 1956a) پیشنهاد کرد که *bilkevitchi* مترادف با *turkestanica* است اما تمایز این دو زیرگونه از منابع (Dickinson & Christidis 2014, Cramp & Perrins 1994) تبعیت می‌کند. بال *turkestanica* به طور متوسط ۶ میلی‌متر بلندتر از *bilkevitchi* و منقار زنی ۳ میلی‌متر ضخیم‌تر و

پهن‌تر است که تفاوت قابل ملاحظه‌ای برای پرنده‌ای در این اندازه است (Roselaar 1995- p 188). همچنین رنگ در *bilkevitchi* کم‌رنگ‌تر و خاکستری‌تر و سبز کم‌رنگ‌تر است. پرندگان جوجه‌آور در ایران *bilkevitchi* هستند. زیرگونه شناخته شده فعلی *C. c. turkestanica* ، از جنوب قزاقستان تا قرقیزستان و مرکز تاجیکستان جوجه آوری می‌کند و می‌تواند در زمستان حضور یابد. در غیاب هر نوع ثبت موثق، همه گزارش های قبلی *turkestanica* در ایران به *bilkevitchi* ارجاع داده می‌شوند.

Polytypic

* BB:
Chloris chloris bilkevitchi (Zarudny, 1911)
Syn: *Carduelis chloris bilkevitchi* Sarudny
Global range: southern Ukraine, the Caucasus and northeastern Turkey to northern Iran and southwestern Turkmenistan
Remarks: The only form now recognized as occurring in Iran, both as a breeding species in northern Iran and as a winter visitor. Many authors, including Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970), list the birds occurring in Iran under the name *turkestanica*.
در حال حاضر تنها فرم مورد پذیرش که در ایران، چه به صورت جوجه‌آور در شمال کشور و چه به صورت زمستان گذران، حضور می‌یابد تاکسون فوق است. بسیاری از نویسندگان از جمله واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) پرندگان ایران را تحت نام *turkestanica* فهرست کردند.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, ANSP, NHMTashkent, UMMZ, ZISP, ZMB and ZSM.
Ref: Dementyev 1948- p 192, Heinrich 1928- p 296, Hüe & Etchécopar 1970- p 819, Schüz 1957b- p 30, Shestoperov 1927- p 371, Stresemann 1928- p 348, Vaurie 1949b- p 6, Vaurie 1956a- p 10, Vaurie 1959- p 601

Rhodospiza (Birdlife: *Rhodopechys*) *obsoleta* (Lichtenstein, 1823)
Syn: *Erythrospiza obsoleta* (Licht.), *Fringilla obsoleta* Lichtenstein, 1823, *Rhodopechys obsoleta* (Licht.)
En: Desert Finch
Pr: Sehre-ye Khāki سهره خاکی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread resident, summer visitor and partial migrant.
مقیم، مهاجر تابستانه و مهاجر مقطعی معمول و گسترده.

Monotypic

Linaria (Clements & Birdlife: *Carduelis*) *flavirostris* (Linnaeus, 1758)
En: Twite
Pr: Sehre-ye Kuhi سهره کوه‌ی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Locally common resident in Alborz and mountains of Azarbaijan, and altitudinal migrant.
به طور محلی مقیم معمول در کوه‌های البرز و آذربایجان و مهاجر مقطعی.

Polytypic

* BA:
Linaria flavirostris brevirostris (Bonaparte, 1855)
Syn: *Acanthis brevirostris* Gould, *Linota brevirostris* Moore, 1856, *Acanthis flavirostris brevirostris* (Moore), *Carduelis flavirostris brevirostris* (Moore 1856), *Carduelis carduelis brevirostris* Zarudny, *Linaria brevirostris* Gould, *Carduelis carduelis härmsi* (Zarudny)
Global range: Turkey, the Caucasus and northern Iran
Remarks: The form occurring as a breeding bird in northern Iran (Vaurie 1959).
این فرم در شمال ایران جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959).
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, UMMZ and ZISP.
Ref: Buxton 1921- p 853, Hüe & Etchécopar 1970- p 825, Paludan 1938- p 583, Porter & Aspinall 2010, Roselaar 1995- p 193, Schüz 1959- p 130, Vaurie 1949b- p 17, 18, 19, Vaurie 1956a- p 14, 15, 17, Vaurie 1959- p 612, Zarudny 1903- p 256

* BB:
Linaria flavirostris korejevi (Zarudny & Härms, 1914)
Syn: *Acanthis flavirostris korejevi* (Zarudny & Härms), *Linota brevirostris korejevi* Zarudny & Härms, 1914
Global range: breeding from northeastern Kazakhstan to northwestern China; non-breeding south to central Afghanistan
Remarks: Vaurie (1959) stated that this taxon winters in northeastern Iran, and there is a specimen from Mohammad Shah in Kerman (Vaurie 1949b). A party of four in Touran Wildlife Refuge, Khorasan, on 14 November 1974 may have been of this form (D.A. Scott, pers. obs.).
واری (Vaurie 1959) اظهار داشته که این تاکسون در شمال شرق ایران زمستان‌گذاری دارد و همچنین یک نمونه از محمد شاه در کرمان موجود است (Vaurie 1949b). چهار پرنده موجود در پناهگاه حیات وحش توران در ۱۴ نوامبر ۱۹۷۴، ممکن است به این فرم متعلق بوده باشند (D.A. Scott, pers. obs.)
Museum specimens: The specimen from Kerman is in UMMZ.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 825, Schüz 1959- p 130, Vaurie 1949b- p 19, Vaurie 1959- p 613

Linaria (Clements & Birdlife: *Carduelis*) *cannabina* (Linnaeus, 1758)
Syn: *Acanthis cannabina* L., *Linaria cannabina* (L.)
En: Common Linnet
Pr: Sehre-ye Sineh-Sorkh سهره سینه‌سرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident, summer visitor and winter visitor, breeding in Azarbaijan, Alborz, Kopet Dagh, Zagros and Kerman highlands.
مقیم، مهاجر تابستانه و زمستانه معمول، جوجه‌آور در ارتفاعات آذربایجان، البرز، کپه داغ، زاگرس و کرمان.
Polytypic

* A:
Linaria cannabina bella (Brehm, CL, 1845)
Syn: *Acanthis cannabina bella* (C.L. Brehm), *Cannabina bella* Hemp. et Ehrb., *Acanthis fringillirostris* Bp. & Scl., *Linota cannabina fringillirostris* (Bp. & Schleg.), *Acanthis cannabina merzbacheri* Schalow, 1907, *Acanthis cannabina persica* Kudaschev, 1916, *Carduelis cannabina persica* (Koud.)
Global range: from Middle East to Mongolia and northwestern China
Type locality: synonym *Acanthis cannabina persica* Kudashev, 1916, Damavand
Remarks: The only form known to occur in Iran (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). The nominate form, which breeds from western and northern Europe east to western and south-central Siberia and winters south to North Afica and southwest Asia, could occur in Iran as a winter visitor.
تنها این فرم حضورش در ایران شناخته شده است (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970). فرم *cannabina* که در غرب و شمال اروپا به سمت شرق تا غرب و مرکز سیبری جوجه‌آوری داشته و زمستان را در شمال آفریقا و جنوب غرب آسیا سپری می‌کند، می‌تواند به صورت مهاجر زمستانه در ایران دیده شود.
Museum specimens: There are specimens in AMNH, ANSP, BMNH, BNHS, FMNH, MCZ, MNHN, NHMTashkent, UMMZ, ZISP, ZMB and ZSM.
Ref: Beldi 1918- p 94, Berlioz 1958- p 460, Buxton 1921- p 853, Desfayes & Praz 1978- p 31, Diesselhorst 1962- p 26, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 119, Hüe & Etchécopar 1970- p 824, Paludan 1938- p 592, Paludan 1940- p 31, Roselaar 1995- p 191, Schüz 1957b- p 20, Stresemann 1928- p 350, Trott 1947a- p 693, Trott 1947b- p 232, Vaurie 1949b- p 21-22, Vaurie 1956a- p 21, Vaurie 1959- p 616, Zarudny 1903- p 256

Loxia curvirostra Linnaeus, 1758
En: Red Crossbill (Common Crossbill)
Pr: Sehre-ye Nok-Qeychi سهره نوک‌قیچی
Global range: EU, OR, NA, MA
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded from Golestan, Semnan and Sistan & Baluchestan.
سرگردان؛ از گلستان، سمنان و سیستان و بلوچستان ثبت شده است.
Polytypic

* CA:
Loxia curvirostra curvirostra Linnaeus, 1758
Syn: *Loxia curvirostra caucasica* Buturlin, 1907
Global range: from northern, western and central Europe to northeastern Siberia and northern Mongolia; non-breeding south in southwest Asia to Asia Minor, Caucasus and Transcaucasia
Remarks: The few birds reaching Iran are most likely to be of the irruptive nominate form *curvirostra*. *Loxia curvirostra guillemardi* Madarász, 1903, which occurs from the eastern Balkans and Turkey to the Caucasus and southern Ukraine could wander to northwestern Iran, but this form is not irruptive. The only confirmed records of *L. curvirostra* in Iran have been from Semnan, Golestan and Baluchestan, suggesting that the form concerned is the irruptive nominate.

چند پرنده‌ای که به ایران می‌رسند احتمالا افراد سرگردان فرامنطقه‌ای از فرم *curvirostra* هستند. زیرگونه *Loxia curvirostra guillemardi* که از شرق بالکان و ترکیه تا قفقاز و جنوب اوکراین حضور دارد، می‌تواند به شمال غرب ایران برسد اما این فرم مهاجرت فوراری (irruptive migration) ندارد. تنها ثبت موثق از *L. curvirostra* در ایران از سمنان، گلستان و بلوچستان بوده است، مو یک این مطلب است که این فرم از زیرگونه نمادین فوراری است.

Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 846, Vaurie 1959- p 649

Carduelis carduelis (Linnaeus, 1758)
En: European Goldfinch
Pr: Sehre-ye Talāyee سهره طلایی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common and widespread resident and winter visitor except in extreme southeast.

مقیم و مهاجر زمستانه معمول و گسترده به جز منتهی‌الیه جنوب شرق کشور.

Taxonomic notes: Some authors consider the *carduelis* group of subspecies and the *caniceps* group as two separate species. In this case, *brevirostris* (syn. *loudoni*), *niediecki* and *frigoris* (syn. *major*) associate with *carduelis* and *paropanisi* and *ultima* with *caniceps*. The form *ultima* is probably not valid (Vaurie 1959). 'Black-headed Goldfinch' of the *carduelis* group is a common breeding bird in northern, western and southwestern Iran. 'Grey-headed (or Eastern) Goldfinch' of the *caniceps* group is a common resident in northeastern and south-central Iran (eastern Fars and Kerman). Once *Acanthis* was submerged into *Carduelis*. However, *C. c. brevirostris* Zarudny, 1889 replaces *C. c. loudoni* Zarudny, 1906 when *Acanthis* is split from *Carduelis*. *C. c. frigoris* Wolters, 1953 includes *C. c. major* Taczanowski, 1879 as a synonym (Dickinson 2003- p 751, Dickinson & Christidis 2014, Zuccon *et al.* 2012). [*brevirostris* was invalid in *Carduelis* because of older *C. flavirostris brevirostris*; if Twite *flavirostris* is in *Acanthis*, *brevirostris* can be used again in *Carduelis*, just as *major* can be used again]. A large bird collected at Dez River (Khuzestan) by Witherby in March 1905 (in BMNH) is either *volgensis* or *major*.

برخی از مولفین گروه زیرگونه‌ای *carduelis* و گروه زیرگونه‌ای *caniceps* را به عنوان دو گونه جدا در نظر می‌گیرند. در این مورد، *brevirostris* (مترادف با *loudoni*)، *niediecki* و *frigoris* (مترادف با *major*) همگی در گروه *carduelis* و همچنین زیرگونه‌های *paropanisi* و *ultima* در گروه *caniceps* قرار می‌گیرند. فرم *ultima* احتمالا معتبر نیست (Vaurie 1959). سهره طلایی سرسیاه از گروه *carduelis* پرنده جوجه‌آور معمول در شمال، غرب و جنوب غرب ایران است. سهره طلایی سرخاکستری (یا شرقی) از گروه *caniceps* مقیم معمول در شمال شرق و جنوب مرکز ایران (شرق فارس و کرمان) است. زمانی جنس *Acanthis* با جنس *Carduelis* ادغام بود. بنابراین وجود، زمانی که جنس *Acanthis* از جنس *Carduelis* تفکیک شد، زیرگونه *C. c. brevirostris* Zarudny, 1889 با زیرگونه *C. c. loudoni* Zarudny, 1906 جایگزین شد. زیرگونه *C. c. frigoris* Wolters, 1953 شامل زیرگونه *C. c. major* Taczanowski, 1879 به عنوان مترادف می‌باشد (Dickinson 2003- p 751, Dickinson & Christidis 2014, Zuccon *et al.* 2012). [*brevirostris* در جنس *Carduelis* به علت نام قدیمی‌تر *C. flavirostris brevirostris* نامعتبر بود؛ اگر سهره کوه‌ی *flavirostris* در جنس *Acanthis* باشد، *brevirostris* مجددا می‌تواند در جنس *Carduelis* استفاده شود، همان طور که *major* مجددا می‌تواند استفاده شود. یک پرنده بزرگ جمع‌آوری شده در رودخانه دز (خوزستان) توسط ویتربی در مارس ۱۹۰۵ (در موزه تاریخ طبیعی بریتانیا) *volgensis* یا *major* است.

Polytypic

* A:
Carduelis carduelis niediecki Reichenow, 1907
Syn: *Carduelis carduelis iranensis* Zarudny, 1913, *Carduelis carduelis blanfordi* Zarudny, 1914
Global range: from Cyprus through Asia Minor to northern Iran and southwestern Iran
Type locality: synonym *Carduelis carduelis iranensis* Zarudny, 1913, Zagros Mountains from Kordestan to Larestan [13 syntypes of *iranensis* in NHMTashkent from Shushtar, Dezful, Izeh, Bistjan and Esfahan]; synonym *blanfordi*: Esfahan [8 syntypes in NHMTashkent, all in winter]
Remarks: The form breeding in the Zagros from southern Azarbaijan and Kordestan southeast to central Fars (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
این فرم در منطقه زاگرس از جنوب آذربایجان و کردستان به سمت جنوب شرق تا مرکز فارس جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, ANSP, BMNH, BNHS, FMNH, MMUM, NHMTashkent, ROM, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Capito 1931- p 923, Hüe & Etchécopar 1970- p 821, Paludan 1938- p 592, Vaurie 1949b- p 12, 17, 18, Vaurie 1956a- p 14, Vaurie 1959- p 609

* A:
Carduelis carduelis brevirostris Zarudny, 1889
Syn: *Carduelis carduelis loudoni* Zarudny, 1906*, Carduelis carduelis minor* Zarudny, 1906
Global range: eastern Turkey, southern Caucasus and northern Iran
Type locality: synonym *C. c. loudoni,* Gilan and Qazvin; synonym *C. c. minor*, Mountains of southeast Caspian Sea, Kashan, Esfahan, Zagros system
Remarks: This form, which now includes *C. c. loudoni* and *C. c. minor*, is the form breeding in northwestern and northern Iran, east in the south Caspian region to the region of Gorgan, where it hybridizes with *paropanisi* (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
این فرم که اکنون شامل *C. c. loudoni* و *C. c. minor* را می‌شود است، به صورت جوجه‌آور در شمال غرب و شمال ایران به سمت شرق تا نواحی جنوبی خزر و ناحیه گرگان است و در این منطقه با فرم *paropanisi* دورگه‌زایی دارد (Vaurie 1959, Hüe & Etchécopar 1970).
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MCZ, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMB, ZMUK and ZSM. These include specimens labelled as *C. c. loudoni* and *C. c. minor*.
Ref: Buxton 1921- p 853, Diesselhorst 1962- p 26, Hüe & Etchécopar 1970- p 821, Paludan 1940- p 25, 30, Roselaar 1995- p 189, Schüz 1957b- p 30, Schüz 1959- p 128, Stresemann 1928- p 348, Trott 1947a- p 693, Vaurie 1949b- p 10, 11, 17, 18, Vaurie 1956a- p 15, Vaurie 1959- p 609, Witherby 1910- p 510, Zarudny [Zaroudnoï] 1894b- p 505, Zarudny [Sarudny] 1906a- p 47-48, Zarudny 1911- p 214

* CB:
Carduelis carduelis frigoris Wolters, 1953
Syn: *Carduelis carduelis major* Taczanowski, 1879, *Carduelis elegans major* Tacz. [According to IOC *major* is permanently invalid subspecies (Dickinson & Christidis 2014)]
Global range: breeding in southwestern and south-central Siberia; non-breeding south to eastern Europe and southwest Asia
Remarks: Recorded occasionally in winter inortheastern Iran (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959).
گاه‌ی در زمستان از شمال شرق ایران ثبت شده است (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 821, Vaurie 1959- p 607, Witherby 1903- p 521, Zarudny 1911- p 214

* A:
Carduelis carduelis paropanisi Kollibay, 1910
Syn: *Carduelis carduelis subcaniceps* Zarudny, 1916
Global range: from western Turkmenistan and eastern Iran to northwestern China
Type locality: synonym *Carduelis canipes subcaniceps* Zarudny, 1916, Kopet Dagh, northern Khorasan
Remarks: The form breeding in northeastern Iran from Golestan east through northern Khorasan.
این فرم در شمال شرق ایران از گلستان به سمت شرق تا شمال خراسان جوجه‌آوری دارد.
Museum specimens: There are several specimens in AMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ, ZISP, ZMA and ZMUK.
Ref: Dementyev 1948- p 192, Desfayes & Praz 1978- p 30, Hüe & Etchécopar 1970- p 821, Kaboli *et al.* 2016- p 534, Paludan 1940- p 23, 25, 31, Schüz 1959- p 129, Stresemann 1928- p 349, Tourenq *et al.* 2000, Vaurie 1949b- p 10, 16, 17, 19, Vaurie 1956a- p 15, Vaurie 1959- p 610

* A:
Carduelis carduelis ultima Koelz, 1949
Global range: southern Iran
Type locality: Neyriz (Fars)
Remarks: The form breeding in eastern Fars and Kerman. Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970) included this form within *paropanisi*, but Dickinson (2003) recognises it, following Cramp *et al.* (1994).
این فرم در شرق فارس و کرمان جوجه‌آوری دارد. واری (۱۹۵۹) و هیو و اچکوپار (۱۹۷۰) این فرم را شامل *paropanisi* دانسته اما دیکینسون (Dickinson 2003) براساس منبع کرامپ و همکاران (Cramp *et al.* 1994) آن را به صورت یک فرم جداگانه به رسمیت شناخته است.
Ref: Koelz 1949- p 209, Vaurie 1949b- p 10, 16, 18, 19, Vaurie 1956a- p 15

Serinus pusillus (Pallas, 1811)
Syn: *Oraegithus pusillus* Pall., *Metaponia pusilla* (Pallas)
En: Red-fronted Serin
Pr: Sehre-ye Pishāni-Sorkh سهره پیشانی‌سرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common resident and altitudinal migrant in mountainous regions throughout Iran.
مقیم معمول و مهاجر ارتفاعی نواحی کوهستانی سراسر ایران.

Monotypic

Serinus serinus (Linnaeus, 1766)
En: European Serin
Pr: Sehre-ye Domgāh-Zard سهره دمگاه‌زرد
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded twice: a bird near Lake Zaribar, Kordestan, on 2 January 1972 (Scott 2008), and a bird at Ashuradeh, Golestan, on 23 April 2007 (Khaleghizadeh *et al.* 2011).
سرگردان؛ دو بار ثبت شده است. یک فرد نزدیک دریاچه زریبار کردستان در ۲ ژانویه ۱۹۷۲ (Scott 2008) و یک فرد در آشوراده [مینکاله] در ۲۳ آوریل ۲۰۰۷ (Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Monotypic

Spinus (Birdlife: *Carduelis*) *spinus* (Linnaeus, 1758)
Syn: *Chrysomitris spinus* (L.), *Spinus spinus*
En: Eurasian Siskin
Pr: Sehre-ye Zard (Zard-e Sar-Siāh) سهره زرد (زرد سرسیاه)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon breeding bird in forests of south Caspian region; fairly common winter visitor to northern Iran, occasionally south to central Fars and northern Baluchestan.
جوجه‌آور غیرمعمول جنگل‌های جنوب خزر؛ مهاجر زمستانه به نسبت معمول در شمال ایران؛ گاه‌ی به سمت جنوب تا مرکز فارس و سیستان و بلوچستان.
Monotypic

EMBERIZIDAE

Emberiza (Birdlife: Miliaria) calandra Linnaeus, 1758
Syn: *Miliaria calandra, Miliaria europaea, Cynchramus miliarius* (L.)
En: Corn Bunting
Pr: Zardpare-ye Mazraeh زردپره مزرعه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident and summer visitor in north and west, extending southeast through Zagros to Kerman highlands; also common winter visitor south to Khuzestan and Persian Gulf coast.

مقیم و مهاجر تابستانه معمول در شمال و غرب به سمت جنوب شرق تا نواحی زاگرس و بلندی‌های کرمان؛ مهاجر زمستانه معمول در خوزستان و سواحل خلیج فارس.

Polytypic

* BB:
Emberiza calandra calandra Linnaeus, 1758
Global range: from northwestern Africa, Canary Islands and Europe eats to Turkey, the Caucasus and northern Iran
Remarks: The form occurring in northern Iran, from Azarbaijan through the south Caspian lowlands east to Golestan. Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970) assigned the birds in northern Iran to *buturlini*.

این فرم در شمال ایران از آذربایجان در امتداد مناطق پست جنوب خزر به سمت شرق تا گلستان حضور دارد . واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) پرندگان شمال ایران را به فرم *buturlini* منسوب کرده‌اند.

Museum specimens: There are several specimens in BMNH, BNHS, MNHN, SMNS, UMMZ, ZMB and ZMUK.
Ref: Buxton 1921- p 856, Capito 1931- p 923, Paludan 1938- p 594, Paludan 1940- p 14, 33 Roselaar 1995- p 215, Schüz 1957b- p 30, Schüz 1959- p 123, Stresemann 1928- p 355

* BB:
Emberiza calandra buturlini Johansen, HE, 1907
Global range: Middle East to northwestern China
Remarks: The form occcurring throughout Iran, except Azarbaijan and the Caspian lowlands.

این فرم در سراسر ایران (به جز در منطقه آذربایجان و جلگه خزر) حضور دارد.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, UMMZ, ZISP and ZSM.
Ref: Dementyev 1948- p 191, Diesselhorst 1962- p 26, Dubois *et al.* 2000, Érard & Etchécopar 1970- p 122, Hüe & Etchécopar 1970- p 851, Vaurie 1959- p 672

Emberiza citrinella Linnaeus, 1758
En: Yellowhammer
Pr: Zardpare-ye Limuyee زردپره لیمویی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common winter visitor to northern and western Iran, south to central Fars.

مهاجر زمستانه معمول در شمال و غرب ایران به سمت جنوب تا مرکز فارس.

Polytypic

* BA:
Emberiza citrinella erythrogenys Brehm, CL, 1855
Global range: eastern Europe to south-central Siberia
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Two other forms occur in Europe.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. دو فرم دیگر در اروپا حضور می‌یابند.

Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, SMNS, UMMZ and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 856, Diesselhorst 1962- p 26, Hüe & Etchécopar 1970- p 853, Meiklejohn & Kinnear 1947- p 667, Paludan 1938- p 595, Roselaar 1995- p 204, Schüz 1959- p 123, Stresemann 1928- p 356, Trott 1947a- p 694, Trott 1947b- p 232, Vaurie 1959- p 673, Witherby 1910- p 513, Zarudny [Zarudnyj] 1911a- p 5, Zarudny 1911- p 213

Emberiza leucocephalos Gmelin, SG, 1771
En: Pine Bunting
Pr: Zardpare-ye Guneh-Sefid زردپره گونه‌سفید
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common winter visitor to northern Iran, mainly south Caspian region, south slope of central Alborz and Khorasan, occasionally south to central Fars and Kerman.

مهاجر زمستانه به نسبت معمول در شمال ایران، عمدتا در نواحی جنوب خزر، رهرخ جنوبی البرز مرکزی و خراسان؛ گاه‌ی به سمت جنوب تا مرکز فارس و کرمان.

Taxonomic notes: A small number of individuals occurring in Iran show some characteristics of *E. citrinella* and are assumed to be hybrids originating from the contact zone between these two closely related species.

تعداد افراد کمی که در ایران زمن حضور می‌یابند، برخی از خصوصیات ظاهری زردپره لیمویی را زمن نشان می‌دهند و تصور می‌شود که دو رگه‌هایی هستند که از زون برخورد بین این دو گونه نزدیک به هم منشاء گرفته‌اند.

Polytypic

* BA:
Emberiza leucocephalos leucocephalos Gmelin, SG, 1771
Global range: from eastern European Russia to eastern Siberia and northeastern China
Remarks: The only form likely to occur in Iran (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959). Another form (*fronto*) occurs in north-central China.

تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959). فرم دیگر (*fronto*) در مرکز–شمال چین حضور می‌یابد.

Museum specimens: There are several specimens in FMNH, NHMTashkent and ZISP, mostly from Khorasan but also singles from Kerman and Ardabil.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 863, Vaurie 1959- p 674

Emberiza cia Linnaeus, 1766
Syn: *Hylaespiza cia* L.
En: Rock Bunting
Pr: Zardpare-ye Kuhi زردپره کوه‌ی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common resident and altitudinal migrant in mountain ranges of northern Iran, Zagros and Kerman highlands.

مقیم و مهاجر ارتفاع‌ی معمول در کوهستان‌های شمال ایران، زاگرس و بلندی‌های کرمان.

Polytypic

* BA:
Emberiza cia prageri Laubmann, 1915
Global range: the Caucasus, southern Ukraine, eastern Turkey and southwestern and northern Iran
Remarks: According to IOC and Dickinson (2003), this is the form occurring southwestern and northern Iran, *i.e.* in the Zagros, in the mountains of Azarbaijan and in the Alborz east to Golestan. Vaurie (1959) and Hüe & Etchécopar (1970), however, assign these birds to *par*, noting that *par* hybridizes with *prageri* in northwestern Iran. The form occurring in the Kerman highlands appears to be unknown (Desfayes & Praz 1978), but is likely to be *prageri*.

براساس نظر آی.او.سی. و دیکینسون (Dickinson 2003) این فرم در جنوب غرب و شمال ایران از جمله منطقه زاگرس، کوه های آذربایجان و البرز به سمت شرق تا گلستان حضور می‌یابد. با این وجود، واری (Vaurie 1959) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) این پرندگان را به فرم *par* منسوب نموده و گفته‌اند که این دو زیرگونه در شمال غرب کشور دورگه‌زایی دارند. به نظر می‌رسد فرمی که در بلندی‌های کرمان حضور می‌یابد، نامشخص بوده (Desfayes & Praz 1978) اما احتمالا فرم *prageri* باشند.

Museum specimens: There are several specimens in AMNH, BMNH, FMNH, UMMZ, ZMB and ZMUK.
Ref: Dementyev 1948- p 192, Hüe & Etchécopar 1970- p 861, Paludan 1938- p 583, Paludan 1940- p 22, 38, Schüz 1957b- p 21, Schüz 1960- p 668, Stresemann 1928- p 357, Vaurie 1959- p 677

* A:
Emberiza cia par Hartert, 1904
Global range: from northeastern Iran to central Asia, and northern Pakistan
Type locality: The holotype of *par* is a male from Goudan (northern Khorasan), 13 May 1892 (Hartert 1903-10)
Remarks: The form occurring in Khorasan in northeastern Iran.
این فرم در خراسان در شمال شرق ایران حضور دارد.
Museum specimens: There are many specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP and ZSM.
Ref: Buxton 1921- p 856, Diesselhorst 1962- p 26, Érard & Etchécopar 1970- p 123, Hüe & Etchécopar 1970- p 861, Schüz 1959- p 125, Vaurie 1956e- p 14-15, Vaurie 1959- p 677, Witherby 1910- p 514

Emberiza stewarti (Blyth, 1854)
Syn: *Euspiza Stewarti* Blyth, 1854
En: White-capped Bunting
Pr: Zardpare-ye Sar-Sefid زردپره سرسفید
Global range: OR
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncertain; possibly rare summer visitor to northern Khorasan; the last record was of a male in song in the Kopet Dagh on 17 June 1973 (Scott 2008).
وضعیت نامشخص؛ احتمالا مهاجر تابستانه کمیاب در شمال خراسان؛ آخرین رکورد آن مربوط به یک نر در حال آوازخوانی از منطقه کپه داغ در ۱۷ ژوئن ۱۹۷۳ بوده است (Scott 2008).
Taxonomic notes: There are three specimens from Bardu forest (Khorasan) in August in AMNH and FMNH, and one from Hari Shotur gorge in Khara Kuh (Khorasan) in October in ZISP.
سه نمونه از جنگل بردو (خراسان) در آگوست در موزه تاریخ طبیعی آمریکا و موزه تاریخ طبیعی شیکاگو وجود دارند و یک نمونه دره هر ی شتر در خراکوه (خراسان) در اکتبر در موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ وجود دارد.
Monotypic

Emberiza buchanani Blyth, 1845
Syn: *Emberiza huttoni* Blyth., *Glycispina Huttoni* Blyth, *Glycispina buchanani* Blyth
En: Grey-necked Bunting
Pr: Zardpare-ye Sar-Khākestari زردپره سرخاکستری
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to all main mountain ranges, and common passage migrant in eastern and southeastern Iran.
مهاجر تابستانه معمول در تمامی مناطق کوهستانی عمده کشور؛ مهاجر عبوری معمول در شرق و جنوب شرق.
Taxonomic notes: The race *obscura* seems not to be a synonym of nominate *buchanani*; darker *obscura*, breeding from Kazakhstan hills east to Uzbekistan, paler *buchanani* from west-central Afghanistan east to Pamir-Alay.
به نظر می‌رسد که نژاد *obscura* مترادف با *buchanani* نباشد، زیرگونه تیره‌تر *obscura* از تپه‌های قزاقستان تا ازبکستان جوجه‌آوری دارد، و زیرگونه کم-رنگ‌تر *buchanani* از غرب مرکز افغانستان تا پامیر-آلای جوجه‌آوری دارد.
Polytypic

* A:
Emberiza buchanani cerrutii de Filippi, 1863
Syn: *Emberiza Cerrutii* De Filippi, 1863
Global range: eastern Turkey to Turkmenistan
Type locality: "Sardarak, Armenia and Sain-Qaleh [= Shahin Dez], Persia" [Azarbaijan]
Remarks: The form breeding in Iran (Vaurie 1959).
این فرم در ایران جوجه‌آوری دارد (Vaurie 1959).
Museum specimens: There are specimens in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent, SMNS, UMMZ, ZISP, ZMA and ZMUK.
Ref: De Filippi 1863- p 383, Érard & Etchécopar 1970- p 123, Hüe & Etchécopar 1970- p 864, Roselaar 1995- p 208, Schalow 1876- p 183, Vaurie 1959- p 682

* A:
Emberiza buchanani buchanani Blyth, 1845
Syn: *Emberiza huttoni* Blyth, *Emberiza buchanani huttoni* Blyth, *Emberiza buchanani obscura* Zarudny & Korejew, 1903
Global range: Uzbekistan and Tajikistan to central Afghanistan and Pakistan
Type locality: synonym *Emberiza buchanani obscura* Zarudny & Korejew, 1903 Turkestan and Persia
Remarks: Has been recorded on passage in eastern Iran (Desfayes & Praz 1978) with specimens of *E. b. huttoni* from Firuzkuh (Tehran), Abr (Semnan) (Paludan 1940) but also from Pariz Kuh (Lorestan) (Paludan 1938).
در زمان مهاجرت در شرق ایران ثبت شده است (Desfayes & Praz 1978) با نمونه‌هایی تحت نام *E. b. huttoni* [تاکسون مترادف]
از مناطق فیروزکوه در تهران و ابر در سمنان (Paludan 1940) و نیز از پاریز کوه در لرستان (Paludan 1938)
Ref: Beldi 1918- p 94, Blanford 1876- p 258, Desfayes & Praz 1978- p 31, Paludan 1938- p 597, Paludan 1940- p 38, Schüz 1957b- p 21, Zarudny [Sarudny] & Korejew 1903- p 130

Emberiza cineracea Brehm, CL, 1855
En: Cinereous Bunting
Pr: Zardpare-ye Rokh-Zard زردپره رخ‌زرد
Global range: EU
Conservation status: Near Threatened (IUCN 2015), small total world range with an important population in the Middle East (Evans 1994), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Local and uncommon summer visitor to western foothills of Zagros from Kordestan south to Khuzestan (Scott 2008).
به طور محلی مهاجر تابستانه غیرمعمول در تپه ماهورهای غرب زاگرس از کردستان به سمت جنوب تا خوزستان (Scott 2008).
Taxonomic notes: Some authors have suggested that nominate *cineracea* and *semenowi* merit treatment as separate species, but IOC, Clements, TiF and BirdLife do not accept this.
برخی از مولفین پیشنهاد کردند که شایسته است زیرگونه‌های *cineracea* و *semenowi* گونه جداگانه در نظر گرفته شوند، اما آی.او.سی.، کلمنتس و تی.آی.اف. این مطلب را نپذیرفتند.
Polytypic

* A:
Emberiza cineracea semenowi Zarudny, 1904
Syn: *Emberiza (Hypocenteor) semenowi* Zarudny & Loudon, 1904
En: Eastern Cinereous Bunting
Global range: southeastern Turkey and southwestern Iran
Type locality: mountains of Schebel-Tnue and Kuch-Asmari, Khuzestan [= somewhere along the upper Karun River, west of Izeh] [three syntypes, one from Kuh-e Asmari near Bid Zard on 9 April 1904 and two from Jebel Tnue near Ahvaz on 7 and 9 March 1904, thus all three from Khuzestan, that of Kuh-e Asmari perhaps was on its breeding grounds]
Remarks: The only form likely to occur in Iran. The nominate form occurs in eastern Greece and southwestern Turkey.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*cineracea*) در شرق یونان و جنوب غرب ترکیه حضور می‌یابد.
Museum specimens: There are 27 specimens in AMNH, BMNH, FMNH, NHMTashkent, UMMZ, ZISP and ZMUK.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 857, Paludan 1938- p 595, Roselaar 1995- p 207, Ticehurst *et al.* 1925- p 728, Vaurie 1959- p 683, Witherby 1907- p 104, Zarudny [Sarudny], & Loudon 1904a- p 217

Emberiza hortulana Linnaeus, 1758
Syn: *Emberiza Schach* Bonaparte, 1850, *Glycispina hortulana* L., *Glycispina shah*, Bonaparte, 1850 [Type locality: Persia]
En: Ortolan Bunting
Pr: Zardpare-ye Sar-Zeytuni (Galu-Zard) زردپره سرزیتونی (گلوزرد)
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Fairly common summer visitor to relatively humid upland areas in northern Iran, and fairly common passage migrant throughout northern and western Iran.
مهاجر تابستانه به نسبت معمول در نواحی مرتفع و نسبتا مرطوب شمال ایران و مهاجر عبوری به نسبت معمول در شمال و غرب کشور.
Monotypic

Emberiza caesia Cretzschmar, 1827

En: Cretzschmar's Bunting
Pr: Zardpare-ye Sar-Ābi زردپره سرآبی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded once: two birds near Gachsaran, Kohgiluyeh & Buyer-Ahmad, on 9 April 1978 (Scott 2008).
سرگردان؛ یک بار از گچساران (دو قطعه) در ۹ آوریل ۱۹۷۸ ثبت شده است (Scott 2008).

Monotypic

Emberiza striolata (Lichtenstein, 1823)
Syn: *Fringillaria striolata*
En: Striolated Bunting (House Bunting)
Pr: Zardpare-ye Rāhrāh زردپره راهراه
Global range: EU, AF
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Uncommon resident from southern Fars east through Hormozgan to Baluchestan.
مقیم غیرمعمول در جنوب فارس و نواحی هرمزگان و بلوچستان.

Polytypic

* A:
Emberiza striolata striolata (Lichtenstein, 1823)
Syn: *Emberiza striolata tescicola* Koelz, 1954
Global range: from Israel and northeastern Egypt east to Pakistan and northwestern India, also from northeastern Sudan to northern Somalia
Type locality: synonym *Emberiza striolata tescicola* Koelz, 1954, Isin (Hormozgan), southeastern Iran
Remarks: The only form likely to occur in Iran. Two other forms occur in Africa.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. دو فرم دیگر در آفریقا حضور دارند.
Museum specimens: There are specimens from Yazd, Hormozgan and southern Baluchestan in AMNH, BMNH, FMNH, MNHN, NHMTashkent and ZISP [c. 30 birds].
Ref: Érard & Etchécopar 1970- p 124, Hüe & Etchécopar 1970- p 871, Koelz 1954- p 20, Vaurie 1959- p 686

Emberiza pusilla Pallas, 1776
En: Little Bunting
Pr: Zardpare-ye Kuchak زردپره کوچک
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded twice: a bird at Goraghan, Kerman, on 10 February 1940 (specimen collected), and a bird near Behshahr, Mazandaran, on 2 December 1952 (Roselaar & Aliabadian 2009).
سرگردان؛ دو رکورد موجود است: یک پرنده در گورآغان کرمان در ۱۰ فوریه ۱۹۴۰ (نمونه جمع آوری شد) و یک نمونه نزدیک بهشهر مازندران در ۲ دسامبر ۱۹۵۲ (Roselaar & Aliabadian 2009).

Monotypic

Emberiza rustica Pallas, 1776
Syn: *Oryspina rustica* Pall.
En: Rustic Bunting
Pr: Zardpare-ye Hanāyee زردپره حنایی
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Very scarce passage migrant in northeastern Iran, vagrant elsewhere; the last record was of a bird near Birjand, South Khorasan, on 29 October 1975 (Scott 2008).
مهاجر عبوری بسیار کمیاب در شمال شرق ایران؛ در مناطق دیگر به صورت سرگردان: آخرین رکورد در ۲۹ اکتبر ۱۹۷۵ در نزدیکی بیرجند، خراسان جنوبی بود (Scott 2008).

Monotypic

Emberiza aureola Pallas, 1773

Syn: *Euspisa aureola*
En: Yellow-breasted Bunting
Pr: Zardpare-ye Sineh-Zard زردپره سینه‌زرد
Global range: EU
Conservation status: Endangered (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Vagrant; recorded twice: one was seen at Ashuradeh, Mazandaran, on 19 September 1961; and one was seen near Sabzevar, Khorasan, on 18 September 1974 (Scott 2008).
سرگردان؛ دو بار ثبت شد: یک بار در تاریخ ۱۹ سپتامبر ۱۹۶۱ در آشوراده و یک بار در تاریخ ۱۸ سپتامبر ۱۹۷۴ در نزدیکی سبزوار در خراسان دیده شد (Scott 2008).

Polytypic

* BB:
Emberiza aureola aureola Pallas, 1773
Global range: from eastern Europe to eastern Siberia and south to Kazakhstan and central Mongolia
Remarks: The form most likely to occur in Iran. Another form, *ornata*, occurs from south-central Siberia and northeastern Mongolia to southeastern Siberia, Japan and northeastern China.
تنها این فرم حضورش در ایران محتمل است. فرم دیگر (*ornata*) در جنوب و مرکز سیبری و شمال شرق مغولستان تا جنوب شرق سیبری، ژاپن و شمال شرق چین حضور دارد.
Museum specimens: There is a specimen from Bid (Baluchestan) taken on 30 May 1901 in NHMTashkent.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 868, Vaurie 1959- p 692

Emberiza melanocephala Scopoli, 1769
En: Black-headed Bunting
Pr: Zardpare-ye Sar-Siāh زردپره سرسیاه
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Abundant summer visitor in northern and western Iran, occurring east in Alborz to region of Shahrud, and southeast through Zagros to Kerman highlands and northern and eastern Baluchestan; common and widespread passage migrant, abundant on spring migration in southeast.
مهاجر تابستانه فراوان در شمال و غرب ایران در شرق البرز در ناحیه شاهرود و جنوب شرق زاگرس تا بلندی‌های کرمان و شمال و شرق بلوچستان؛ مهاجر عبوری گسترده و معمول، در زمان مهاجرت بهاره به صورت فراوان در جنوب شرق کشور.

Monotypic

Emberiza bruniceps Brandt, 1841
Syn: *Emberiza icterina* Eversmann, *Emberiza bruniceps* Brandt= *luteola*
En: Red-headed Bunting
Pr: Zardpare-ye Sar-Sorkh زردپره سرسرخ
Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Common summer visitor to northeastern Iran, occurring west to region of Gorgan in Caspian lowlands and to region of Shahrud southeast of Alborz, and south to southeastern Khorasan and Sistan; recorded on passage in Baluchestan.
مهاجر تابستانه در شمال شرق، به سمت غرب تا ناحیه گرگان و منطقه شاهرود در جنوب البرز به سمت جنوب تا جنوب شرق خراسان و سیستان؛ به صورت مهاجر در بلوچستان هم دیده شده است.
Taxonomic notes: *E. bruniceps* hybridizes with *E. melanocephala* in the region of Shahrud (Semnan) south of the Alborz and in the the region of Gorgan (Golestan) north of the Alborz (see Haffer 1977 for discussion).
در ناحیه شاهرود، در شرق البرز و نیز منطقه گرگان در رخ شمالی البرز، زردپره سرسرخ با زردپره سرسیاه دورگه‌زایی دارد (برای بحث بیشتر به Haffer 1977 مراجعه کنید).

Monotypic

Emberiza schoeniclus (Linnaeus, 1758)
En: Common Reed Bunting
Pr: Zardpare-ye Tālābi زردپره تالابی

Global range: EU
Conservation status: Least Concern (IUCN 2015), non-protected species (Parliamentary Affairs 2000)
Status in Iran: Scarce and local breeding bird at wetlands in northern and western Iran, common winter visitor to south Caspian region and wetlands in western Iran south to Khuzestan and central Fars.

به طور محلی جوجه‌آور کمیاب در تالاب‌های شمال و غرب ایران؛ مهاجر زمستانه معمول در جنوب ناحیه خزری و تالاب‌های غرب ایران به سمت جنوب تا خوزستان و مرکز فارس.

Taxonomic notes: There are birds with intermediate bills identified as *volgae/haermsi* and *ukrainae* are in BMNH and SMNS, and unidentified birds in AMNH, FMNH, NHMTashknet, UMMZ and ZISP.

پرندگان با منقار بینابین که به عنوان *volgae/haermsi* و *ukrainae* تشخیص داده شده‌اند، در موزه تاریخ طبیعی بریتانیا و موزه تاریخ طبیعی اشتوتگارت وجود دارند و پرندگان شناسایی نشده‌ای [در حد زیرگونه] در موزه تاریخ طبیعی زیوریک، موزه تاریخ طبیعی شیکاگو، موزه جانورشناسی دانشگاه میشیگان، موسسه جانورشناسی سنت پترزبورگ و تاشکند وجود دارند.

Polytypic

* BB:
Emberiza schoeniclus schoeniclus (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding from western, northern and north-central Europe to north European Russia; non-breeding south to southern Europe, North Africa and southwest Asia
Remarks: Recorded in winter in Iran. Buxton (1921) obtained specimens from Rasht and Anzali, and this form was also mentioned by Heinrich (1928). The specimens obtained in Khuzestan belong to the nominate form.
در زمستان از ایران ثبت شده است. باکستون (Buxton 1921) نمونه‌هایی را از رشت و انزلی به دست آورد. همچنین این فرم توسط هینریچ (Heinrich 1928) ذکر شده است. نمونه‌های به دست آمده از خوزستان به همین فرم تعلق دارند.
Museum specimens: There are birds with thin bills taken in winter and identified as nominate *schoeniclus* in BMNH, NHMTashkent and UMMZ.
Ref: Buxton 1921- p 856, Dementyev 1948- p 191, Heinrich 1928- p 241

* BA:
Emberiza schoeniclus passerina Pallas, 1771
Global range: breeding in northwestern Siberia; non-breeding from southwest and central Asia to northern India and China
Remarks: A winter visitor, recorded in northern, western, and southern Iran (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959).
مهاجر زمستانه در شمال، غرب و جنوب ایران (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959).
Museum specimens: There are specimens from Ardabil, Gilan, Kermanshah, Lorestan, Esfahan and Khorasan in FMNH, NHMTashkent and ZSM.
Ref: Diesselhorst 1962- p 27, Hüe & Etchécopar 1970- p 869, Vaurie 1959- p 700

* BB:
Emberiza schoeniclus pallidior Hartert, 1904
Syn: *Cynchramus schoeniclus zarudnyi* Härms
Global range: breeding in southwestern Siberia and northern Kazakhstan; non-breeding from southwest and central Asia to northern India
Remarks: A winter visitor, recorded in northwestern and southeastern Iran (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959).
مهاجر زمستانه در شمال غرب و جنوب شرق ایران (Hüe & Etchécopar 1970, Vaurie 1959).
Museum specimens: There is a specimen from Ardabil in FMNH and a specimen from the Tehran area in ZSM.
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 870, Vaurie 1959- p 701, Zarudny [Zarudnyj] 1911a- p 4, Zarudny 1911- p 214

* BB:
Emberiza schoeniclus caspia Ménétries, 1832
Global range: eastern Turkey, the Caucasus and northwestern and northern Iran
Remarks: A scarce and localized breeding bird at wetlands in south Caspian lowlands and Uromiyeh basin in Azarbaijan (Kaboli *et al.* 2016). According to Vaurie (1959), birds breeding in the Zagros south to Fars are of this form, although he notes that they have a larger bill approaching that of *korejewi*.

جوجه‌آور محلی و کم‌یاب در تالاب‌های جنوب خزر و ارومیه (Kaboli *et al.* 2016). براساس نظر واری (Vaurie 1959)، پرندگان جوجه‌آور در زاگرس به سمت جنوب تا فارس به این فرم تعلق دارند، اگرچه او می‌نویسد که این پرندگان منقار بلندتری داشته و به فرم *korejewi* شبیه هستند.

Museum specimens: There are several specimens from Gilan, Lorestan and Fars in AMNH, BMNH, FMNH and UMMZ. There is a specimen in BMNH obtained at Farah-Abad near Sari, Mazandaran (Witherby 1910).
Ref: Hüe & Etchécopar 1970- p 870, Kaboli *et al.* 2016- p 526, Roselaar 1995- p 212, Vaurie 1956d- p 11, Vaurie 1958b- p 9, Vaurie 1959- p 705, Witherby 1910- p 515

* A:
Emberiza schoeniclus korejewi (Zarudny, 1907)
Syn: *Cynchramus pyrrhuloides korejewi* Zarudny, 1907
Global range: southwestern and eastern Iran, southern Turkmenistan
Type locality: Sistan & Persian Baluchestan; two syntypes from Daulat-Abad (Sistan)
Remarks: IOC v.5.3 and Dickinson (2003) include both southwestern and eastern Iran in the range of this form, but Vaurie (1959) states that it is apparently restricted to Sistan and Persian Baluchestan, while Kaboli *et al.* (2016) state that *korejewi* is a sedentary breeder in Sistan. If *korejewi* still occurs as a breeding bird in Sistan, then it does so only irregularly as the wetlands have dried out completely on several occasions since the 1960s. None was recorded during numerous surveys of the wetlands on the Iranian side of the border in the 1970s. The status of *korejewi* in southwestern Iran is also unclear, with the only evidence of breeding in recent decades coming from Dasht-e Arjan in central Fars in 1972 (DAS, unpublished). Zarudny (1911) listed this form as breeding in northeastern Iran, but there have been no recent records of *E. schoeniclus* east of Golestan during the breeding season.

آی.او.سی. و دیکینسون (Dickinson 2003)، جنوب غرب و شرق ایران را شامل گستره حضور این فرم دانسته‌اند، اما واری (Vaurie 1959) اظهار داشته که این فرم ظاهرا محدود به سیستان و بلوچستان است، در حالی که کابلی و همکاران (Kaboli *et al.* 2016) اظهار داشته‌اند که فرم مذکور جوجه‌آور موقیم در سیستان است. اگر فرم *korejewi* هنوز به عنوان جوجه‌آور در سیستان حضور یافته باشد باید به صورت نامنظم باشد، زیرا این تالاب چندین بار از دهه ۱۹۶۰ خشکی کامل را تجربه کرده است. هیچ فردی از این گونه در زمان بازدیدهای متعدد در دهه ۱۹۷۰ میلادی مشاهده نشده است. وضعیت حضور این فرم در جنوب غرب ایران نیز مشخص نیست و تنها شواهد جوجه‌آوری در دهه‌های اخیر از دشت ارژن در مرکز فارس در سال ۱۹۷۲ بوده است. زارودنی (Zarudny 1911) این فرم را به صورت جوجه‌آور از شمال شرق ایران فهرست نمود اما رکوردی از زردپره تالابی در شرق گلستان در فصل جوجه‌آوری در دست نیست.

Museum specimens: There are several specimens from Sistan in AMNH, NHMTashkent, and ZISP.
Ref: Buxton 1921- p 857, Hüe & Etchécopar 1970- p 870, Kaboli *et al.* 2016- p 526, Stresemann 1928- p 358, Vaurie 1956d- p 11-12, Vaurie 1958b- p 9, Vaurie 1959- p 705, Zarudny [Sarudny] 1907a- p 83, Zarudny 1911- p 214

* BA:
Emberiza schoeniclus pyrrhuloides Pallas, 1811
Syn: *Emberiza pyrrhuloides pyrrhuloides* Pall.
Global range: breeding from north and east Caspian to central Tien Shan and southeastern Kazakhstan; non-breeding to southwest and central Asia
Remarks: This form, as currently recognized, is likely to occur in Iran only as a winter visitor. There are specimens from Gilan, Lorestan, Fars and Baluchestan between September and June. Dubois *et al.* (2000) state that 4–5 birds seen at Seyed Mahalleh (Mazandaran) were undoubtedly of the large-billed subspecies *pyrrhuloides*.

این فرم که در حال حاضر تاکسونی مجزا شناخته شده است، احتمالا در ایران تنها به شکل مهاجر زمستانه حضور می‌یابد. نمونه‌هایی از گیلان، لرستان، فارس و بلوچستان بین ماه‌های سپتامبر و ژوئن موجود است. دوبوس و همکاران (Dubois *et al.* 2000) اظهار داشته‌اند که ۴–۵ فرد از این گونه که در سید محله مازندران مشاهده شده‌اند، بدون شک به همین زیرگونه منقار بلند (*pyrrhuloides*) تعلق داشته‌اند.

Museum specimens: There are specimens from Dastarjin (Fars), Bisheh-Dalan, Dorud and Borujerd (Lorestan) in FMNH, from Baluchestan in NHMTashkent and from Gilan in SMNS.
Ref: Dubois *et al.* 2000

Appendix I. Subspecies that have been mentioned in the literature as having occurred in Iran but for which the evidence is very weak, unconvincing or identifies possible contradictions requiring further research (e.g. mentioned by only one author, no specimen or one specimen thought to be unlikely or yet to be proven).

پیوست ۱. زیرگونه‌هایی که بر اساس منابع برای ایران ذکر شده‌اند اما شواهد برای تایید آن‌ها ضعیف، غیرمتقاعدکننده یا متناقض بوده و نیاز به تحقیقات آتی دارد (برای مثال: تنها توسط یک نویسنده ذکر شده، فاقد نمونه موزه‌ای بوده و یا دارای یک نمونه موزه‌ای مشکوک و اثبات نشده است).

Anser anser anser (Linnaeus, 1758)
En: Greylag Goose (European)
Global range: breeding in northern and central Europe; non-breeding in southern Europe, northern Africa, Middle East
Remarks: Transcaucasus, Armenia and perhaps Asia Minor (Vaurie 1965- p 94), and probably Iran (Hüe & Etchécopar 1970- p 97). Clements lists the taxon *A. a. anser* as wintering in Iran but Dickinson 2003, IOC and many other authors do not. Unless there is a specimen available for re-evaluation, it should be rejected. There are additional grounds for rejection: domestic (white) geese have been crossbred with wild birds of indeterminate origin (probably *A. a. rubrirostris*, but the domestic geese themselves may be mostly descended from *A. a. anser*) in several Central Asian countries north of Iran, for hunting purposes. It is likely that most releases have died out, but backcrossing often restores the grey plumage (M.J. Blair *in litt.*).

ماوراء قفقاز، ارمنستان و شاید در آسیای صغیر (Vaurie 1965- p 94) و احتمالا ایران (Hüe & Etchécopar 1970- p 97). چک لیست کلمنتس این تاکسون را زمستان‌گذران برای ایران ذکر کرده اما دیکینسون (Dickinson 2003)، آی.او.سی. و سایرین نپذیرفته اند. تا زمان بررسی یک نمونه موزه ای، این تاکسون را نمی‌توان برای ایران محسوب نمود. سایر شواهد برای رد این زیرگونه عبارت است از : غاز اهلی (سفید) با غازهای وحشی با منشاء نامعین (احتمالا زیرگونه *rubrirostris* اما غازهای اهلی احتمالا خود اهلی شده زیرگونه *anser* هستند). در چندین کشور آسیای میانه و همچنین شمال ایران برای مقاصد شکار ممزوج شده است. احتمالا بسیاری از پرندگان رهاسازی شده پس از این، از بین رفته‌اند اما زادگان باقی مانده پر و بال خاکستری را حفظ نموده‌اند.

Francolinus francolinus henrici Bonaparte, 1856
Global range: southern Pakistan, western India
Remarks: One specimen from Kuhak (Baker 1919- p 128). As the specimen is the sole report from Iran and the specimen is not available, the record cannot be accepted.

نمونه‌ای از کوهک (Baker 1919- p 128) به دست آمده است. از آنجایی که این نمونه تنها نمونه موزه‌ای از این تاکسون است و در دسترس نمی‌باشد، این رکورد قابل پذیرش نیست.

Perdix perdix perdix (Linnaeus, 1758)
Global range: southern Scandinavia and Britain to Bulgaria and Greece
Remarks: Mentioned by Missone (1953) for Tehran and the Caspian region, but presumably in error as northern Iran is far outside the range of this subspecies.

توسط میزون (Missone 1953) اما احتمالا به اشتباه از منطقه تهران و نواح ی خزری گزارش شده است. شمال ایران از گستره جهانی این زیرگونه بسیار دور است.

Neophron percnopterus ginginianus (Latham, 1790)
Syn: *Neophron ginginianus* Lath.
Global range: Nepal to southern India
Remarks: According to Zarudny (1901) birds from southeastern Iran are *ginginianus* or intermediates. Zarudny (1903- p 147) mentioned Bazman and Kaskin, Sistan and Baluchestan (Zarudny 1911- p 206), but presumably in error.

براساس نظر زارودنی (Zarudny 1901) پرندگان جنوب شرق ایران متعلق به این زیرگونه یا زیرگونه حد واسط هستند. زارودنی (Zarudny (1903- p 147) این فرم را از بزمان و کاسکین در سیستان و بلوچستان ذکر کرده اگرچه احتمالا نادرست بوده است.

Aquila chrysaetos chrysaetos (Linnaeus, 1758)
Global range: Europe to north-central Asia
Remarks: This taxon has been reported from Anzali, Tir-Tash (Missone 1953- p 117, Schüz 1959- p 33), Darband, Tehran (Schüz 1957b- p 18), and Pish-Kuh massifs [Gilan] (Stresemann 1928- p 401) but no specimens are available and confirmation is required.

این تاکسون از منطقه انزلی و تیرتاش (Missone 1953- p 117, Schüz 1959- p 33)، دربند تهران (Schüz 1957b- p 18) و ارتفاعات پیش کوه گیلان (Stresemann 1928- p 401) گزارش شده اما هیچ نمونه موزه‌ای در دست نیست و نیازمند تایید است.

Aquila chrysaetos daphanea Severtzov, 1888
Global range: central Asia
Remarks: Specimens from Dorud and Deh-Bakri in UMMZ are far from central Asia and their identification requires confirmation.

نمونه موزه‌ای موجود در موزه میشیگان از نواحی درود [لرستان] و ده بکری [کرمان] از آسیای میانه [منطقه طبیعی پراکنش این تاکسون] فاصله زیادی داشته و نیاز به تایید دارد.

Accipiter nisus melaschistos Hume, 1869
Global range: eastern Afghanistan to southwestern China
Remarks: Specimens supposedly of this form from Dorud, Bardu forest (Khorasan), and Khabis (Kerman) are kept in FMNH. However the museum of the University of Michigan gives the range of this subspecies as Pakistan and India (http://data.gbif.org/species/6066170/), while Dickinson (2003), IOC and Clements state that it occurs from eastern Afghanistan eastwards, and Paludan (1956) recorded only *A. n. nisosimilis* in his extensive travels in Afghanistan. The museum specimens need re-evaluation on modern criteria to confirm or elmininate the possibility of a former isolated or relict population in Khorasan.

نمونه‌های موزه‌ای منسوب به این تاکسون از درود [لرستان]، جنگل‌های بردو (خراسان) و خبیس (کرمان) در موزه تاریخ طبیعی شیکاگو موجود است. با این وجود موزه دانشگاه میشیگان گستره حضور این گونه را پاکستان و هند دانسته است در حالی که دیکینسون (Dickinson 2003) و آی.او.سی. و کلمنتس حضورش را از مشرق افغانستان به سمت شرق می داند و پالودان (Paludan 1956) تنها زیرگونه *nisosimilis* را در سفرهای گسترده‌اش در افغانستان ثبت کرده است.

Accipiter gentilis schvedowi (Menzbier, 1882)
Syn: *A[stur] palumbarius Schvedowi* Menzbier, 1882, *Accipiter gentilis schvedowi* (Menzbier)
Global range: northeastern Asia to central China
Remarks: According to Zarudny, *schvedowi* may winter in northern, eastern and southern Iran (Hüe & Etchécopar 1970- p 169, Vaurie 1965- p 161), but there do not appear to have been any specimens from Iran.

بر اساس نظر زارودنی، زیرگونه فوق ممکن است در شمال، شرق و جنوب ایران زمستان‌گذرانی کند (Hüe & Etchécopar 1970- p 169, Vaurie 1965- p 161) اما تاکنون نمونه‌ای از این زیرگونه از ایران به دست نیامده است.

Haematopus ostralegus ostralegus Linnaeus, 1758
Syn: *Haematopus ostralegus occidentalis*
Global range: breeding in Iceland and Scandinavia south to southern Europe; non-breeding south to western Africa
Remarks: There is a specimen of *H. o. occidentalis* from Bandar Abbas in FMNH, and a specimen of *H. o. ostralegus* from Jask in CU. Vaurie (1965) and Hüe & Etchécopar (1970) state that this form migrates to the Persian Gulf, and Buxton (1921) reported it on spring migration at Anzali wetland in the south Caspian. Despite these reports, this subspecies may be only a vagrant in Iran, as its breeding areas and main wintering areas are much further west. The specimens in FMNH and CU must be checked for validation, then (if identification is correct) it can be added to the main checklist.

نمونه‌ای از زیرگونه *occidentalis* از بندر عباس در موزه شیکاگو و نمونه‌ای از زیرگونه *ostralegus* از جاسک در موزه دانشگاه کورنل موجود است. واروی (Vaurie 1965) و هیچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) اظهار داشته‌اند که این فرم به خلیج فارس مهاجرت نموده و باکستون (Buxton 1921) در فصل بهار آن را از تالاب انزلی گزارش کرده است. علی‌رغم وجود چنین گزارش‌هایی، این زیرگونه ممکن است تنها به صورت سرگردان حضور یابد چون مناطق جوجه‌آوری و سرزمین‌های اصلی زمستان‌گذرانی آن نواحی غربی‌تر است. پس از وارسی و تایید نمونه‌های مربوط به موزه تاریخ طبیعی شیکاگو و کورنل، می‌توان این زیرگونه را در لیست اصلی جای داد.

Vanellus indicus atronuchalis (Jerdon, 1864)
Syn: *Lobivanellus indicus atronuchalis*
Global range: northeastern India to southern China, southeastern Asia, Malay Peninsula and northern Sumatra
Remarks: Two clutches were collected from Mishun and Bid-e Zard in 1925 (Capito 1931- p 932).

دو دسته‌تخم از منطقه میشان و بیدزرد [فارس و خوزستان] جمع‌آوری شده است (Capito 1931- p 932).

Charadrius hiaticula hiaticula Linnaeus, 1758
Global range: breeding in British Isles and western France to southern Norway, southern Sweden and the Baltic States; non-breeding in western Europe and northwestern Africa
Remarks: Schüz (1959- p 65) mentioned a record from Anzali wetland in the south Caspian. This may be a vagrant in Iran, as it breeds in Western Europe, the Mediterranean and North Africa and is only a short-distance migrant. It was not mentioned for Iran by Vaurie (1965- p 372), and the differentiantion between *C. h. hiaticula* and *C. h. tundrae* is difficult (Hüe & Etchécopar 1970- p 264).

شوئتس (Schüz 1959- p 65) این زیرگونه را از انزلی گزارش کرده است. این فرم ممکن است به صورت سرگردان در ایران حضور یابد زیرا در اروپای غربی، نواحی مدیترانه و شمال آفریقا جوجه‌آوری داشته و مهاجر کوتاه مسیر است. توسط واری (Vaurie 1965- p 372) برای ایران گزارش نشده بود و تمایز زیرگونه‌های *hiaticula* و *tundrae* دشوار است (Hüe & Etchécopar 1970- p 264).

Charadrius mongolus atrifrons Wagler, 1829
Global range: breeding in central and eastern Himalayas to southern Tibet; non-breeding in southern China and Greater Sundas
Remarks: The *atrifrons* group has been recorded in the Middle East (Porter & Aspinall 2010). It was thought that birds of this group winter in the Persian Gulf (Vaurie 1965- p 379) and some were supposedly was observed around Bandar Abbas in 1967 (Érard & Etchécopar 1970- p 40). However *pamirensis* was sometimes not considered to be a well-differentiated subspecies (Vaurie 1965), and thus, old reports of *atrifrons* in Iran probably relate to *pamirensis*.

گروه *atrifrons* برای خاورمیانه گزارش شده است (Porter & Aspinall 2010). به نظر می‌رسد پرندگاری از این گروه در خلیج فارس زمستان گذاری دارند (Vaurie 1965- p 379) و برخی با احتمال بالا از بندرعباس در سال ۱۹۶۷ گزارش شده‌اند (Érard & Etchécopar 1970- p 40). با این وجود، فرم *pamirensis* زی‌گونه مجزایی تلقی نشده است (Vaurie 1965). از این رو گزارشات قدیمی از فرم *atrifrons* احتمالا به تاکسون *pamirensis* تعلق دارند.

Limosa lapponica baueri Naumann, JF, 1836
En: Siberian Bar-tailed Godwit
Global range: Breeding from northeastern Siberia to northern and western Alaska; non-breeding to China and Australasia
Remarks: This form is a common winter visitor to Oman and may occur in Iran on their migration.
این فرم به صورت معمول در عمان زمستان‌گذاری دارد اما ممکن است در زمان مهاجرت در ایران هم حضور یابد.

Numenius phaeopus rogachevae Tomkovich 2008
Global range: [breeding north-central Siberia and wintering East Africa and west India]
Remarks: The form occurring in Iran is not known: it is most likely *rogachevae* Tomkovich 2008.
فرمی از این گونه که در ایران حضور دارد ناشناخته است: به احتمال بیشتر زی‌گونه *rogachevae* است.

Tringa totanus terrignotae Meinertzhagen, R & Meinertzhagen, A, 1926
Global range: breeding in southern Manchuria and eastern China; non-breeding in eastern and southeastern Asia
Remarks: Capito (1931) mentions two specimens from Genaveh (Bushehr province), but these are well outside the normal range of this subspecies. As the specimens are not available, validation of its occurrence is doubtful.
کاپیتو (Capito 1931) دو نمونه را از گناوه گزارش کرده است اما از گستره پراکنش جهاری زی‌گونه مذکور فاصله دارد. از آنجا که نمونه‌های مذکور در دسترس نیستند، اعتبار حضور آن در ایران مشکوک است.

Larus canus canus Linnaeus, 1758
En: Common Gull (European)
Global range: breeding in northern Europe from Iceland and the British Isles to the White Sea; non-breeding [south to the Mediterranean and north Africa]
Remarks: Listed as occurring in the south Caspian Sea by Buxton (1921- p 879) and Missone (1953- p 125), but not mentioned for Iran by Vaurie (1965) or Hüe & Etchécopar (1970). It is likely that those authors who have listed nominate *canus* for Iran did not recognise *heinei* or were unaware of its winter distribution.
به عنوان زی‌گونه‌ای که در جنوب خزر حضور می‌یابد توسط باکستون (Buxton 1921- p 879) و میزون (Missone 1953- p 125) فهرست شده بود اما توسط واری (Vaurie 1965) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) ذکر نگردید. احتمال دارد نویسندگاری که این فرم را از ایران گزارش کردند فرم *heinei* را نمی‌شناختند یا از گستره زمستان‌گذاری آن مطلع نبوده‌اند.

Larus canus kamtschatschensis Bonaparte, 1857
Syn: *Larus canus niveus*
En: Common Gull (Kamchatka)
Global range: breeding in northeastern Siberia; non-breeding in southeastern Asia
Remarks: Zarudny (1911- p 199) mentioned *L. c. niveus* for Sistan, the Persian Gulf and the Gulf of Oman littoral. The taxon *kamstchatschensis* is highly unlikely to occur in Iran, and in the absence of specimens, is rejected.
زارودنی (Zarudny 1911- p 199) این زی‌گونه را از سیستان، سواحل خلیج فارس و دریای عمان گزارش نمود. بعید است که تاکسون مذکور در ایران حضور یابد و در نبود نمونه موزه‌ای، مورد پذیرش نیست.

Gelochelidon nilotica affinis (Horsfield, 1821)
Syn: *Sterna affinis* Rüpp.
Global range: breeding in Japan and from southern and eastern China through southeastern Asia to Philippines, Sumatra, Sulawesi and Borneo; non-breeding south to Australia
Remarks: Blanford (1876, p. 294) gave *S. bengalensis* as a synonym and wrote that it was common, according to Hume. The taxon *affinis* occurs no nearer to Iran than eastern India in winter. Note, some authorities use *addenda*, but this is a junior synonym. The Iran record is probably a misidentification or mis-attribution, and should therefore be rejected.
بلانفورد (Blanford 1876, p. 294) تاکسون *S. bengalensis* را نام مترادف بی‌فرم *affinis* برشمرده و به نقل از هیوم آن را زی‌گونه معمول دانسته است. نزدیک‌ترین منطقه به ایران برای این تاکسون (*affinis*)، محل زمستان‌گذاری آن در شرق هند است. برخی منابع از فرم *addenda* نیز استفاده کرده‌اند که آن هم مترداف اما موخر است. رکورد مربوط به ایران احتمالا مربوط به یک تشخیص اشتباه یا انتساب نادرست است، از این رو می‌بایست رد شود.

Sternula albifrons sinensis (Gmelin, JF, 1789)
Syn: *Sterna sinensis*
Global range: India and the Indian Ocean through eastern and southeastern Asia to Australia
Remarks: Zarudny (1911- p 200) mentioned Sistan. Dickinson 2003, IOC and Clements generally agree on the Far East distribution of the taxon *sinensis*, but IOC state that it occurs as far west as India. The taxon should be rejected unless evidence from specimens becomes available.

زارودنی (Zarudny 1911- p 200) این زیرگونه را برای سیستان برشمرده است. دیکینسون (Dickinson 2003)، آی.او.سی. و کلمنتس به طور عموم معتقدند که گستره حضور این فرم مربوط به شرق دور است، اگرچه آی.او.سی. عنوان داشته که در غرب تا منطقه هند زمین حضور می‌یابد. تا زمان به دست آمدن شواهدی از نمونه‌های موزه‌ای، این تاکسون برای فون ایران منظور نمی‌شود.

Sterna hirundo tibetana Saunders, H, 1876
Syn: *Sterna tibetana* Saud.
Global range: breeding in western Himalayas to western Mongolia and Tibet; non-breeding in eastern Indian Ocean
Remarks: According to Zarudny (1911- p 230), *tibetana* occurs in eastern Iran. The taxon *tibetana* winters in the eastern Indian Ocean (Dickinson 2003, IOC and Clements) but also reaches eastern Africa, and therefore probably crosses Iran on migration.

براساس نظر زارودنی (Zarudny 1911- p 230)، فرم مذکور در شرق ایران حضور می‌یابد. این فرم در شرق اقیانوس هند زمستان‌گذاری دارد (Dickinson 2003, IOC and Clements) اما گستره آن تا شرق آفریقا پیش می‌رسد. بنابر این ممکن است در زمان مهاجرت از ایران عبور کند.

Sterna hirundo minussensis Sushkin, 1925
Global range: breeding in central Siberia to northern Mongolia; non-breeding in the Indian Ocean
Remarks: The taxon *minussensis* might be expected anywhere in Indian Ocean, as might nominate *hirundo*. This form is probably common in the Persian Gulf, but there do not appear to have been any definite records from Iran.

حضور تاکسون *minussensis* همانند فرم *hirundo* در مناطق مختلف اقیانوس هند قابل پیش‌بینی است. این فرم احتمالا به شکل معمول در خلیج فارس حضور می‌یابد، اگرچه هیچ رکورد مشخصی از ایران در دست نیست.

Chlidonias hybrida javanicus (Horsfield, 1821)
Syn: *Sterna Javanica* Horsfield, 1822
Global range: breeding in Australia; non-breeding in northern Australia to Philippines
Remarks: Five specimens were collected from Zabol (Érard & Etchécopar 1970- p 48). Vaurie (1965- p 487) noted that it was not a well defined race, but stated that it was known to breed in Sistan and southern Baluchestan. As currently recognised by the IOC, this form is confined to Australasia and southeast Asia and is extremely unlikely to occur in Iran.

پنج نمونه از زابل جمع‌آوری شد (Érard & Etchécopar 1970- p 48). واری (Vaurie 1965- p 487) بیان داشته است که زیرگونه آن‌ها کاملا مشخص نشده است اما در سیستان و جنوب بلوچستان جوجه‌آوری دارد. طبق نظر آی.او.سی. این فرم تنها محدود به استرالیا و جنوب شرق آسیا است و حضور آن در ایران بسیار نامحتمل است.

Pterocles lichtensteinii lichtensteinii Temminck, [in Temminck & Laugier] 1825
Global range: Northeastern Chad, northern Sudan to Eritrea and northern Somalia, eastern and northeastern Egypt to Jordan
Remarks: The nominate was previously known to occur in southern Persian Baluchestan, and winter in southwestern Iran (Hüe & Etchécopar 1970- p 376, Vaurie 1965- p 528). These are now against IOC, and Zarudny's (1911) statements. Therefore, previous records of this species in Iran now most likely refer to *P. l. arabicus*.

این تاکسون سابقا از جنوب بلوچستان شناخته می‌شد و اظهار شده است که در جنوب غرب ایران زمستان‌گذاری دارد (Hüe & Etchécopar 1970- p 376, Vaurie 1965- p 528). این موضوع با نظر زارودنی (Zarudny 1911) و آی.او.سی. مطابقت ندارد. از این رو، رکوردهای پیشین این فرم اکنون احتمالا مربوط به زیرگونه *arabicus* هستند.

Columba livia livia Gmelin, JF, 1789
Global range: western and central Europe, northern Africa to central Asia
Remarks: The global range of this taxon crosses northern Iran (IOC). The statement by Missone (1953- p 122) that the nominate form *C. livia livia* was abundant in Tir-Tash and Behshahr, Mazandaran, seems erroneous. However, following Roselaar in Cramp (1985), most populations from Asia Minor and the Caucasus are previously included in *C. l. livia*, but they may form a separable subspecies (Roselaar 1995).

بنا به نظر آی.او.سی. گستره جهانی حضور این تاکسون به شمال ایران می رسد. به نظر می‌رسد که عقیده میزون (Missone 1953- p 122) پیرامون فراوان بودن فرم مذکور در منطقه تیرتاش و مجاور آن، بهشهر در مازندران اشتباه است. با این وجود، طبق نظر رزلار، بیشتر جمعیت‌های آسیای میانه و قفقاز سابقا در زمره *livia* طبقه‌بندی می‌شدند، اگرچه ممکن بود که زیرگونه مجزایی بودند.

Columba livia intermedia Strickland, 1844
Syn: *Columba intermedia* Strickland.
Global range: southern India, Sri Lanka
Remarks: This taxon was previously said to occur in southeast Iran. Old reports of *intermedia* in Iran are questionable, as this form is now believed to be confined to southern India and Sri Lanka (Dickinson 2003, IOC). Specimens labelled as *intermedia* were obtained from Kuhak and Lab-e Baring (Baker 1919- p 127), Kuhak (Cumming 1905- p 691), and Dorokh, Bandun, Bampur River and Khun-e Kaka (Zarudny 1903- p 88). This form was also mentioned for the south of Iran by Blanford (1876- p 268) and Khorasan, Paropamisus, Sistan, Baluchestan, Kerman and even the Zagros by Zarudny (1911- p 205). However, identification of this taxon is difficult (Witherby 1903- p 567) and confirmation of its

occurrence in Iran is required. It is possible that the specimens taken in southeastern Iran and labelled as *intermedia* were intermediates between *gaddi* and *neglecta*.

گفته‌شده است که این تاکسون در شمال شرق ایران حضور می‌یابد. گزارشات قدیمی از این فرم در ایران سوال‌برانگیز است، چون فرم مذکور اکنون تنها به جنوب هند و سریلانکا محدود شده است (Dickinson 2003, IOC). نمونه‌هایی با برچسب این تاکسون از کوهک و لب بر ینگ (Baker 1919- p 127, Cumming 1905- p 691)، دو رخ، بندون، رود بمپور و خونِ کاکا (همگی در سیستان و بلوچستان) به دست آمده است (Zarudny 1903- p 88). این فرم همچنین توسط بلانفورد از جنوب ایران (Blanford 1876- p 268) و توسط زارودنی از خراسان، پاروپامیسوس، سیستان، بلوچستان، کرمان و حتی زاگرس گزارش شده است (Zarudny 1911- p 205). با این وجود، شناسایی این تاکسون دشوار است (Witherby 1903- p 567) و حضور آن در ایران بایستی تایید گردد. ممکن است نمونه‌های به دست آمده از جنوب شرق ایران که تحت نام تاکسون فوق برچسب زده شده اند، فرم‌های بینابین از *gaddi* و *neglecta* باشند.

Columba palumbus palumbus Linnaeus, 1758
Global range: Europe to western Siberia and Iraq
Remarks: Probably in the south Caspian district of northern Iran (Hüe & Etchécopar 1970- p 385, Vaurie 1965- p 538). Although its range has been given as North Africa, Europe, Western Siberia and the Middle East (Roselaar 1995), there do not appear to have been any confirmed records from Iran.

احتمال دارد که در نواحی جنوب خزر حضور یابد (Hüe & Etchécopar 1970- p 385, Vaurie 1965- p 538). اگرچه گستره حضور آن در شمال آفریقا، اروپا، غرب سیبری و خاورمیانه گفته شده است (Roselaar 1995)، به نظر نمی‌رسد که رکورد تایید شده‌ای از ایران موجود باشد.

Bubo bubo ruthenus Buturlin & Zhitkov, 1906
Global range: central, eastern and southern European Russia
Remarks: Trott (1945- p 699) mentioned Gholhak and Tehran and he wrote that Mr Brotherston saw one near Ardakan. However, these are not within the global range of this subspecies

تراث (Trott 1945- p 699) این زیرگونه را برای تهران و منطقه قلهک ذکر کرده و نوشته که آقای برادرستون یک فرد از این فرم را نزدیک اردکان دیده است. با این وجود، پراکندگی جهانی این زیرگونه به ایران نمی‌رسد.

Bubo bubo yenisseensis Buturlin, 1911
Syn: *Bubo bubo zaissanensis*
Global range: central Siberia to northern Mongolia
Remarks: There are specimens of *Bubo bubo zaissanensis* from Bardu forest and Shar-Abad (Khorasan) in FMNH but the Museum of Harvard University gives its distribution as south Russia (http://data.gbif.org/species/5959107/). Unless driven very far south by severe winter weather, the occurrence in Iran of *yenisseensis* seems improbable (Dickinson 2003, IOC, Clements). The specimens need revalidation to modern criteria.

نمونه‌هایی از این تاکسون با برچسب نام مترادف (*zaissanensis*) از جنگل بردو و شهرآباد در خراسان در موزه شیکاگو موجود است که موزه دانشگاه هاروارد، پراکندگی آن را جنوب روسیه ذکر کرده است. به جز در زمستان‌های بسیار شدید مهاجرت این زیرگونه به ایران محتمل نمی‌باشد (Dickinson 2003, IOC, Clements). نمونه‌های فوق می‌بایست با معیارهای جدید اعتبارسنجی دوباره شوند.

Strix aluco aluco Linnaeus, 1758
Global range: northen, central and southeastern Europe through the Ukraine and European Russia
Remarks: One specimen was obtained from the south coast of the Caspian Sea (Witherby 1910- p 493). Northern Iran is more or less on the southern boundary of the distribution of this race. As the sole specimen is not available, its occurrence in Iran cannot be confirmed. According to Vaurie (1965), nominate *aluco* is replaced by *willkonskii* in the Caucasus, the latter being the form occurring in the south Caspian region east to Gorgan and the Kopet Dagh.

یک نمونه از سواحل جنوبی خزر به دست آمد (Witherby 1910- p 493). شمال ایران کم و بیش مرز پراکندگی این نژاد است. از آنجا که دسترسی به این نمونه مقدور نیست، حضور این زیرگونه در ایران تایید نمی‌شود. براساس نظر واری (Vaurie 1965)، فرم مذکور در منطقه قفقاز جایگزین زیرگونه *willkonskii* شده که در نواحی جنوب خزر به سمت شرق تا گرگان و کپه داغ حضور دارد

Athene noctua indigena Brehm, CL, 1855
[includes *caucasica* (Sarudny & Loudon), Zarudny 1911- p 209]
Global range: From Romania and Greece east through Ukraine and Turkey to southern Russia[, the Caucasus and Transcaucasia]
Remarks: Schüz (1959- p 83) mentioned north Talysch, south Caspian Sea, but Vaurie (1960d- p 8) did not believe that this race occurred in northwestern Iran. Birds in northwestern Iran (Ardabil and Azarbaijan) are probably *indigena* as they are more or less darker than *bactriana*, and differ in tail-pattern (C.S. Roselaar, unpubl. data).

شوتس (Schüz 1959- p 83) این فرم را برای شمال تالش، جنوب دریای خزر ذکر کرده است اما واری (Vaurie 1960d- p 8) به حضور این نژاد در شمال غرب ایران معتقد نبود. پرندگان شمال غرب (اردبیل و آذربایجان) احتمالا متعلق به *indigena* هستند که کم و بیش از *bactriana* تیره تر بوده و الگوی دم آن‌ها متفاوت است (ک. رزلار، اطلاعات منتشرنشده).

Athene noctua lilith Hartert, 1913
En: Lilith Owl
Global range: Cyprus, southern Turkey to Iraq and the Sinai (Egypt)
Remarks: The taxon *lilith* is mentioned as occurring in western Iran (Porter & Aspinall 2010) or southwestern Iran (ORL 2014). There are four specimens from Dum-Dum. According to Paludan (1938- p 626), this form occurs in the Saleh-Abad area and foothills, where it is rare, and in Bisheh-Porem and Karun. However, Vaurie (1960d- p 9) stated that "I cannot agree with Paludan (1938) that the birds of the Zagros in southwestern Iran are *lilith*, as my specimens from this region are typical *bactriana*".

تاکسون مذکور برای غرب (Porter & Aspinall 2010) و جنوب غرب ایران (ORL 2014) ذکر شده است. چهار نمونه از منطقه دم دم [شمال شرق اندیمشک] موجود است. براساس نظر پالودان (Paludan (1938- p 626)، در تپه ماهورهای صالح آباد (به صورت کمیاب)، بیشه پورم و کارون حضور دارد. با این وجود، وار ی (Vaurie 1960d- p 9) این طور اظهار داشته است: "نمی‌توانم با نظر پالودان (Paludan 1938) موافق باشم که پرندگان جنوب غرب زاگرس متعلق به فرم *lilith* هستند زیرا نمونه‌های من از همین منطقه تماما به شکل فرم معمول *bactriana* هستند".

Athene noctua glaux (Savigny, 1809)
Global range: coastal northern Africa to southwestern Israel
Remarks: Blanford (1876- p 117) states that three specimens were obtained from Shiraz and Yazdi-Khast, while Zarudny (1911- p 209) states that its distribution includes the Zagros and Mesopotamian regions. Because of the mismatch of global range with the reports from Iran, its occurrence in Iran cannot be accepted.

بلانفورد (Blanford 1876- p 117) اظهار داشت که سه نمونه را از شیراز و ایزدخواست به دست آورده است، در حالی که زارودنی (Zarudny 1911- p 209) گفته بود که پراکندگی این تاکسون شامل زاگرس و منطقه بین‌النهرین می‌است. به علت ناهمخوانی گستره جهانی این تاکسون با گزارشات آن از ایران، حضور این فرم در ایران مورد تایید نیست.

Caprimulgus europaeus plumipes Przewalski, 1876
Syn: *Caprimulgus europaeus angeri* Sarudny, 1907
Global range: northwestern China to western and southern Mongolia
Remarks: There is no specific information on Iran (Zarudny [Zarudnyj] & Bil'kevich 1913a- p 20) but this taxon may occur in the Middle East as a migrant (Porter & Aspinall 2010).

اطلاعات خاصی از ایران در دست نیست (Zarudny & Bil'kevich 1913a- p 20) اما این تاکسون ممکن است در زمان مهاجرت در خاورمیانه حضور یابد (Porter & Aspinall 2010).

Coracias benghalensis indicus Linnaeus, 1766
Syn: *Coracias indica* L., 1766
Global range: central and southern India, Sri Lanka
Remarks: Schalow (1876- p 176) mentioned this form from south of Ispahan [Esfahan] region, but this is very far from its global range. As no specimen is available, its occurrence in Iran cannot be approved.

شالو (Schalow 1876- p 176) این تاکسون را برای جنوب اصفهان ذکر کرد اما از گستره جهانی آن فاصله بسیاری دارد. از آنجایی که نمونه موزه‌ای آن در دسترس نیست، حضور آن در ایران نمی‌تواند مورد تایید قرار گیرد.

Alcedo atthis bengalensis Gmelin, JF, 1788
Global range: breeding from central India east to southeastern Siberia, Japan and southeastern Asia; non-breeding to the Philippines, Greater Sundas and northern Moluccas
Remarks: Witherby (1910- p 494) mentioned that a specimen taken from the south Caspian must be referred to this subspecies, owing to its smaller wing size, 73 mm, "although it is curious that according to Blandford (1876- p 121) the Kingfisher of the Persian plateau appears to be of the typical form". As it seems the author himself was not certain, this cannot be considered to be a confirmed record.

ویتبای (Witherby 1910- p 494) ذکر نمود که یک نمونه به دست آمده از جنوب خزر به دلیل اندازه کوچکتر بال (۷۳ میلی‌متر)، بایستی به این زیرگونه تعلق داشته باشد و گفت "اگرچه جالب است که بر اساس نظر بلانفورد (Blandford 1876- p 121)، به نظر می‌رسد که ماهی‌خورک موجود در فلات ایران به فرم نیمک آن تعلق داشته باشد". از آن جایی که نویسنده خود مطمئن نبوده است، این رکورد نمی‌تواند مورد تایید باشد.

Ceryle rudis leucomelanurus Reichenbach, 1851
Global range: from eastern Afghanistan through India to southern China and northern Indochina
Remarks: Specimens from Sar-Bisheh (Bakhtiari), Qasr-e Shirin, Bisotun and Dorud are kept in FMNH, but all specimens in the Museum of University of Michigan were from Pakistan eastward (http://data.gbif.org/species/2475680/). The nearest *leucomelanurus* to Iran is Kashmir (Dickinson 2003, IOC, Clements). Unless there was a relict population in Sistan, there is little chance of this taxon occurring in Iran. The specimens need revalidation before the presence of this form in Iran cann be confirmed. However, it would be worth confirming the subspecific identification of any Pied Kingfisher trapped or found dead in southeasternmost Iran.

نمونه‌هایی از سربیشه (بختیاری)، قصر شیرین، بیستون و درود در موزه شیکاگو نگهداری می‌شوند اما نمونه‌های موجود در موزه میشیگان از منطقه پاکستان به سمت شرق هستند. نزدیکترین منطقه‌ای که این تاکسون در آن وجود دارد، کشمیر است (Dickinson 2003, IOC, Clements). تا زمانی که جمعیت باقی‌مانده در سیستان موجود نباشد، شانس کمی برای حضور این تاکسون در ایران است. قبل از این که حضور این تاکسون در ایران مورد پذیرش قرار گیرد، نمونه-

های فوق زمانی به تایید دوباره دارند. با این وجود، هر نمونه‌ای از ماه‌ی‌خورک ابلق که در جنوب شرق ایران به دام افتاده یا لاشه آن پیدا شود، بهتر است از نظر زیستی‌گونه‌ای مورد بررسی قرار گیرد.

Dendrocopos major tenuirostris Buturlin, 1906
Global range: the Caucasus and Transcaucasia regions (southwest Asia)
Remarks: The form occurring in the forests of the Kalibar mountains in northern Azarbaijan could be *tenuirostris* or, perhaps more likely, an intergrade between *tenuirostris* and *poelzami* (see Vaurie 1965- p 703).

فرم‌هایی که در جنگل‌های کالیبر در شمال آذربایجان حضور می‌یابند می‌تواند این فرم یا محتمل‌تر افراد بینابینی از فرم *tenuirostris* و *poelzami* باشند (Vaurie 1965- p 703).

Dendrocopos minor danfordi (Hargitt, 1883)
Global range: central and eastern Greece and Turkey
Remarks: Witherby (1910- p 495) states that one specimen was obtained from the south Caspian Sea. As the form occurring in the south Caspian region is *D. m. hyrcanus*, the validity of the Witherby specimen is questionable.

ویتربای (Witherby 1910- p 495) اظهار داشت که یک نمونه از این زیرگونه از جنوب خزر به دست آمده است. از آنجا که فرم حاضر در منطقه جنوب خزر *hyrcanus* است اعتبار نمونه ویتربای سوال‌برانگیز است.

Dendrocopos minor quadrifasciatus (Radde, 1884)
Syn: *Xylocopus minor quadrifasciatus*
Global range: southeastern Azerbaijan (sw Asia)
Remarks: This taxon was reported from Bandar Turkmen on 23 May 1912 (Dementyev 1948- p 183). Zarudny (1911- p 209) first recognised birds in the south Caspian region as *quadrifasciatus*, but later birds from this area were described as *hyrcanus* (Zarudny & Bilkevitch, 1913). As Bandar Turkmen in the southeastern Caspian is far from the currently known global range of *quadrifasciatus*, we cannot confirm Dementyev's (1948) report. Two specimens from Kherat (Golestan) kept in FMNH need re-identification.

این تاکسون توسط دمنتیف (Dementyev 1948- p 183) در ۲۳ می ۱۹۱۲ از بندر ترکمن گزارش شده است. زارودنی در ابتدا پرنده‌های جنوب خزر را به *quadrifasciatus* منسوب کرده بود اما بعدها پرندگان این منطقه با نام *hyrcanus* توصیف شد (Zarudny & Bilkevitch, 1913). چون بندرترکمن از گستره جهانی آن فاصله دارد، گزارش دمنتیف (Dementyev 1948) قابل تایید نیست. دو نمونه از خراط (گلستان) که در موزه شیکاگو نگهداری می‌شوند نیاز به شناسایی دوباره دارند.

Falco peregrinus peregrinus Tunstall, 1771
Global range: Northern Eurasia (south of tundra)
Remarks: Kaboli *et al.* (2016- p 167) state that the nominate form *peregrinus* is widespread but not numerous as a migrant throughout Iran and winters commonly in the south Caspian region. However, nominate *peregrinus* is resident or only a short distance migrant. In the absence of any specimens, the presence of *F. p. peregrinus* in Iran remains unconfirmed.

کابلی و همکاران (Kaboli *et al.* 2016- p 167) اظهار نمودند که فرم مذکور به طور گسترده اما نه فراوان به صورت مهاجر در سراسر ایران و به شکل مهاجر زمستانه معمول در جنوب خزر حضور می‌یابد. با وجود این، این فرم مقیم یا مهاجر کوتاه مسیر است. در نبود هرگونه نمونه، حضور این فرم در ایران به صورت تایید نشده باقی می‌ماند.

Falco peregrinus peregrinator Sundevall, 1837
Global range: Pakistan, India and Sri Lanka to southern and eastern China
Remarks: A bird skin in the Turin collection seemed to be of this subspecies (Blanford 1876- p 103). Zarudny (1911- p 208) mentioned it only for the Kerman mountains, but these are outside the known global range of the subspecies, and confirmation is required.

بنا به اعتقاد بلانفورد، پوست مربوط به یک نمونه موجود در کلکسیون تورین، به نظر مربوط به این فرم بوده است (Blanford 1876- p 103). زارودنی (Zarudny 1911- p 208) آن را برای کوه‌های کرمان ذکر کرده است اما این منطقه خارج از گستره جهانی این زیرگونه بوده و حضور آن در ایران نیاز به تایید دارد.

Lanius collurio collurio Linnaeus, 1758
Global range: breeding from Europe to western Siberia, western Kazakhstan and western Turkey; non-breeding in eastern and southern Africa
Remarks: There is one specimen from Pish-Kuh, Lorestan in MCZ. Western Iran is known to be within the global range of *L. c. kobylini*. The specimen therefore be re-examined to determine if it is indeed nominate *collurio*.

یک نمونه از پیش‌کوه لرستان در موزه جانورشناسی هاروارد موجود است. غرب ایران گستره جهانی حضور زیرگونه *kobylini* است. نمونه مذکور باید دوباره بررسی شود تا مشخص شود که آیا واقعا متعلق به فرم *collurio* است یا خیر.

Lanius isabellinus tsaidamensis Stegmann, 1930
Syn: *Lanius collurio tsaidamensis* Stegmann
Global range: breeding in west-central China; non-breeding in Pakistan and India

Remarks: Some specimens taken in winter in southern Iran, chiefly in the east Iran, are probably of this race (Hüe & Etchécopar 1970- p 790, Vaurie 1959- p 99). Vaurie stated that he examined the specimens but was not certain of their identification.

نمونه‌هایی در زمستان از جنوب و به خصوص شرق ایران در زمستان به دست آمد که احتمالا به این نژاد تعلق داشته باشند (Hüe & Etchécopar 1970- p 790, Vaurie 1959- p 99). واری این نمونه‌ها را بررسی نمود اما از شناسایی آن‌ها در سطح زیرگونه اطمینانی حاصل نکرد.

Lanius excubitor excubitor Linnaeus, 1758

Global range: breeding in northern, central and eastern Europe, and northwestern Siberia; non-breeding to Turkey and the Caucasus Mountains

Remarks: There is one specimen from Atrak (Dementyev 1948- p 188), but it is not clear if the location is within Iran or Turkmenistan.

یک نمونه از اترک به دست آمد (Dementyev 1948- p 188) اما مشخص نیست که در داخل ایران یا ترکمنستان بود.

Lanius meridionalis elegans Swainson, 1832

Syn: *Lanius hemileucurus* Finsch & Hartl.

Global range: northeastern Mauritania and northwestern Mali to northeastern Sudan, Egypt and southwestern Israel

Remarks: Zarudny (1903- p 380) refers to nine specimens of *Lanius hemileucurus* from Masi-Kala, Vodostok (Kerat), Zir-Kuh (Mashhad), Houze-Mosafer [Howz-e Mozaffari], Baaza valley, Gazik, Sarhad and Khaje-Dochagi. These locations are well outside the known range of *L. m. elegans*, and it is possible, therefore, that *hemileucurus* may not be a synonym of *elegans*.

زارودنی (Zarudny 1903- p 380) به نوع نمونه (*Lanius hemileucurus*) از مازی‌کله، وُدوستک (خراط)، زیرکوه (مشهد)، حوض مظفر، دره بازا، گزیک، سرحد و خواجه دوچاگی اشاره می‌کند. این نقاط بسیار از گستره شناخته شده فرم *elegans* فاصله داشته و از این رو ممکن است اساسا *hemileucurus* مترادف با *elegans* نباشد.

Lanius meridionalis leucopygos Hemprich & Ehrenberg, 1833

Syn: *Lanius dealbatus* de Filippi, Ogilvie-Grant

Global range: central and southern Mauritania to southern Chad and central Sudan

Remarks: Witherby (1903- p 533) mentioned three specimens of *L. dealbatus* from Bushehr, Kazerun and Nudan, but these locations are well outside the known range of this subspecies. The synonimity of *dealbatus* with *leucopygos* should therefore be checked again.

ویتهبای (Witherby 1903- p 533) به سه نمونه از فرم *dealbatus* از بوشهر، کازرون و نودان اشاره کرد اما این نقاط از گستره حضور این زیرگونه کاملا دور هستند. مترداف بودن فرم *dealbatus* با *leucopygos* بایستی دوباره بازبینی شود.

Lanius senator senator Linnaeus, 1758

Syn: *Lanius auriculatus* P.L.S. Müller, 1776

Global range: breeding in central and southern Europe and North Africa; non-breeding to west and central Africa

Remarks: Hüe & Etchécopar (1970- p 786) and Vaurie (1959- p 102) included northern Iran within the breeding range of this form, but all *L. senator* breeding in Iran are now considered to be *niloticus*. Zarudny (1903- p 367) mentioned one specimen of *Lanius auriculatus* from Bampur River.

هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970- p 786) و واری (Vaurie 1959- p 102) شمال ایران را برای گستره جوجه‌آوری این فرم در نظر گرفته اند اما تمام جوجه‌آورهای ایران اکنون متعلق به *niloticus* هستند. زارودنی (Zarudny 1903- p 367) به یک نمونه از رود بمپور با نام مترادف *Lanius auriculatus* اشاره کرده است.

Garrulus glandarius atricapillus Geoffroy Saint-Hilaire, I, 1832

Syn: *Garrulus atricapillus* Geoffr., *Garrulus melanocephalus* Gene.

Global range: western Syria, western Jordan and Israel

Remarks: Many authors have assigned the birds occurring in western and southern Iran to *atricapillus* (Blanford 1876- p 265, Harrison 1972- p 289, Hüe & Etchécopar 1970- p 527, Paludan 1938- p 590, Porter & Aspinall 2010, Schalow 1876- p 185, Vaurie 1954b- p 7, Vaurie 1959- p 140, Witherby 1903- p 518, Witherby 1907- p 106, Zarudny 1911- p 220), but these are now believed to be *anatoliae*.

بسیاری از نویسندگان، پرندگان غرب و جنوب ایران را به نژاد *atricapillus* منسوب دانسته‌اند (Blanford 1876- p 265, Harrison 1972- p 289, Hüe & Etchécopar 1970- p 527, Paludan 1938- p 590, Porter & Aspinall 2010, Schalow 1876- p 185, Vaurie 1954b- p 7, Vaurie 1959- p 140, Witherby 1903- p 518, Witherby 1907- p 106, Zarudny 1911- p 220) اما اکنون اعتقاد بر این است که متعلق به فرم *anatoliae* هستند.

Museum specimens: There are specimens from Dastarjin (Fars), Dorud (Lorestan), Abulhassan, Chamchid, Darnavar, Kolvar, Pashm-Shurun, Talemauser, Ti (Bakhtiari) in FMNH.

Garrulus glandarius bispecularis Vigors, 1831

Global range: western Himalayas to western Nepal

Remarks: There is a specimen supposedly of this form from Kherat (Golestan) in Chicago musuem. The boundaries of the subspecies of *g. glandarius* are often imperfectly known or masked by intergrading, but the nearest *bispecularis* to

Iran is in Kashmir in the Western Himalayas (Dickinson 2003, IOC, Clements). The specimen needs to be re-examined to cofirm its identity.

یک نمونه احتمالا از این فرم از خراط (گلستان) در موزه شیکاگو موجود است. مرز حضور زیرگونه اغلب ناکامل بوده یا تحت تاثیر واگرایی به زیرگونه‌های دیگر پنهان است. نزدیک‌ترین منطقه حضور نژاد مذکور کشمیر در غرب هیمالیاست (Dickinson 2003, IOC, Clements). نمونه موجود باید بازبینی شود تا هویت آن تایید گردد.

Pica pica pica (Linnaeus, 1758)
Global range: British Isles and southern Scandinavia to eastern Europe and Asia Minor
Remarks: Several authors have reported the nominate form in northern Iran; Paludan (1940- p 29) mentioned it for Bandar-e Gaz and Firuzkuh, Stresemann (1928- p 338) for Anzali and Khorram-Abad, and Schüz (1957b- p 25) for Chalus and Gorgan. However, Vaurie (1959) believed that birds from Azarbaijan and the south Caspian region showed characteristics of *bactriana*. The occurrence of this form in Iran is therefore of some doubt. The several specimens of *P. p. pica* from Karaj, Dorud and Deh-Bakri in UMMZ and from Khorasan in ZISP need to be re-examined.

چندین نویسنده فرم مذکور را از ایران گزارش نمودند: پالودان (Paludan 1940- p 29) آن را از بندر گز و فیروزکوه، استرزمان (Stresemann 1928- p 338) از انزلی و خرم آباد و شوتس (Schüz 1957b- p 25) از چالوس و گرگان گزارش کرده‌اند. با این وجود، واری (Vaurie 1959) معتقد است که پرندگان آذربایجان و جنوب خزر و ویژگی‌های فرم *bactriana* را نشان می‌دهند. بنابر این حضور این فرم در ایران با شک و تردید همراه است. نمونه‌های متعدد از فرم *pica* موجود در موزه شیکاگو از کرج، درود و ده بکری و در موزه سنت پترزبورگ از خراسان، نیاز به بازبینی دوباره دارند.

Corvus cornix cornix Linnaeus, 1758
Global range: northern and eastern Europe
Remarks: Nominate *C. cornix cornix* was reported from Qazvin and Rasht by Buxton (1921- p 850) and from Tehran by Trott (1947a- p 691), while Zarudny (1911) and Schüz (1959) stated that it may occur in winter on the Caspian plains. However, until recently, *cornix* was lumped within *C. corone* (Genanger & Genanger 1968- p 66, Stresemann 1928- p 335).

فرم *cornix* از قزوین و رشت توسط باکستون (Buxton 1921- p 850) و از تهران توسط ترات (Trott 1947a- p 691) گزارش شده‌اند، در حالی که زارودنی (Zarudny 1911) و شوتس (Schüz 1959) اظهار داشته‌اند که این فرم ممکن است زمستان‌ها در جلگه خزر حضور یابد. با این وجود، تا همین اواخر فرم *cornix* با *C. corone* یکی بوده‌اند (Genanger & Genanger 1968- p 66, Stresemann 1928- p 335).

Remiz pendulinus pendulinus (Linnaeus, 1758)
Global range: Europe to the Ural Mountains, Caucasus and western Turkey
Remarks: Vaurie (1950a) mentioned a record from Borujerd, and there are specimens labelled *R. pendulinus pendulinus* from Bam, Dorud and Borujerd in FMNH need to be re-examined. These localities are well outside the known range of the nominate form and it is likely that the specimens were mis-identified and followed by Barani-Beiranvand & Aliabadian (2012).

واری (Vaurie 1950a) به یک رکورد از بروجرد اشاره داشت و نمونه هایی با برچسب *R. pendulinus pendulinus* از بم، درود و بروجرد در موزه شیکاگو موجود است که نیاز به بازبینی دارند. نقاط مذکور از گستره جهانی این زیرگونه فاصله زیادی داشته و احتمالا مربوط به تشخیص‌های اشتباه هستند (Barani-Beiranvand & Aliabadian 2012).

Remiz pendulinus caspius (Peltzam, 1870)
Global range: southwestern Russia and northwestern Kazakhstan
Remarks: Vaurie (1952- p 3) mentioned that 36 adult specimens in British Museum were taken from Astrakhan and southern Urals. Zarudny (1911- p 219) listed this form for the south Caspian, southern Khorasan, Zagros and Mesopotamian regions. It seems that the race *caspius* is confined to northern areas of the Caspian Sea and does not extend to the south Caspian reagion where many subspecies are usually referred to or subsumed in *hyrcanus*. The suggestion by Zarudny (1911) and Porter & Aspinall (2010) that *caspius* occurs in the south Caspian region requires confirmation, as this is well outside the known global range of this subspecies. Barani-Beiranvand & Aliabadian (2012) suggested that birds from Lankaran and Gilan appeared to be hybrid with *R. pendulinus caspius*.

واری (Vaurie 1952- p 3) اشاره کرد که ۳۶ نمونه بالغ موجود در موزه بریتانیا از آستراخان و جنوب آرال به دست آمده است. زارودنی (Zarudny 1911- p 219) این فرم را برای جنوب خزر، جنوب خراسان، زاگرس و بین النهرین فهرست نموده است. به نظر می‌رسد که نژاد *caspius* محدود به نواحی شمال خزر است و به جنوب خزر که نمونه‌های بسیاری منتسب به *hyrcanus* هستند، نمی‌رسند. زارودنی (Zarudny (1911) و پورتر و آسپنال (Porter & Aspinall 2010) پیشنهاد دادند که گزارشات حضور فرم *caspius* در جنوب خزر نیاز به تایید دارند زیرا از گستره حضور جهانی این زیرگونه فاصله دارد. باراری و علی-آبادیان (Barani-Beiranvand & Aliabadian 2012) پیشنهاد کردند که پرندگان ناحیه لنکران و گیلان احتمالا هیبرید هستند.

Remiz pendulinus jaxarticus (Severtzov, 1873)
Global range: eastern Ural Mountains to western Siberia and northern Kazakhstan
Remarks: Zarudny (1911- p 219) listed this form for Paropamisus, Sistan, Kerman, and Baluchestan regions.

زارودنی (Zarudny 1911- p 219) این فرم را برای پاروپامیسوس، سیستان، کرمان و نواحی بلوچستان فهرست نموده است.

Remiz macronyx altaicus (Radde, 1899)
Global range: southeastern Azerbaijan and northwestern Iran
Remarks: IOC and Dickinson (2003) state that this form occurs in northwestern Iran, while AERC TAC (2003) include it in *neglectus*. It is very variable and in a multi-species treatment said to be a “hybrid” form. Harrap & Quinn (1996) state that a hybrid population *R. m. neglectus x R. pendulinus menzbieri* in the southwest corner of the Caspian Sea is sometimes named ‘*altaicus*’. Madge (2008, HBW 13) also believes that *neglectus* hybridises with *R. pendulinus*.

آی.او.سی. و دیکینسون (Dickinson 2003) اظهار داشتند که این فرم در شمال غرب ایران حضور می‌یابد، در حالی که (AERC TAC 2003) نتیجه گرفت که این فرم، *neglectus* است. نظرات متغیر است و حتی گفته‌اند که هیبرید هستند. هاراپ و کوئین (Harrap & Quinn 1996) عنوان داشتند که جمعیت هیبرید *R. m. neglectus* و *R. pendulinus menzbieri* در جنوب غرب خزر گاه ی *altaicus* نامیده شده است . مَج (Madge 2008, HBW 13) معتقد است که فرم *neglectus* با *R. pendulinus* دورگه‌زایی دارد.

Remiz coronatus stoliczkae (Hume, 1874)
Global range: eastern Kazakhstan to southern Siberia, central Mongolia and northern China
Remarks: Zarudny (1911- p 219) listed this form for Paropamisus, Sistan, Kerman and Baluchestan.

زارودنی (Zarudny 1911- p 219) پاروپامیسوس، سیستان، کرمان و بلوچستان را برای این فرم فهرست کرده است.

Alaemon alaudipes desertorum (Stanley, 1814)
Syn: *Certhilauda desertorum* (Stanley)*, Alamon desertorum*
Global range: northeastern Sudan to northern Somalia, central Saudi Arabia to southern Yemen
Remarks: Specimens were reported from Gwater and Shiraz (Blanford 1876- p 240), Bandar Abbas (Schalow 1876- p 182), Sistan, Kurin (Sarhad), Khaf (Zarudny 1903- p 188) and Kuhak (Cumming 1905- p 688). All specimens are now assumed to be *A. a. doriae*.

نمونه‌هایی از گواتر و شیراز (Blanford 1876- p 240)، بندرعباس (Schalow 1876- p 182)، سیستان، کورین (سرحد)، خواف (Zarudny 1903- p 188) و کوهک (Cumming 1905- p 688) گزارش شده است. اکنون به نظر می‌رسد که تمام این نمونه‌ها *doriae* باشند.

Ammomanes cinctura arenicolor (Sundevall, 1850)
Syn: *Ammomanes arenicolor* Saundev.
Global range: North African deserts to the Sinai Peninsula and western Arabia
Remarks: Zarudny (1903- p 193) mentions specimens from Niaz-Abad (Khaf), Mohamed-Abad (Zir-Kuh), Paupina Tagab, Pendje-Sara and Shur-Ab, but these localities are well outside the known global range of this from.

زارودنی (Zarudny (1903- p 193) نمونه‌هایی را از نیاز آباد (خواف)، محمدآباد (زیرکوه)، پاپینا، تکاب، پنجه سرا و شورآب ذکر نمود اما ا ین نقاط از گستره حضور این زیرگونه فاصله بسیاری دارند.

Eremopterix nigriceps albifrons (Sundevall, 1850)
Syn: *Eremopterix albifrons*
Global range: Mauritania and Senegal to Sudan
Remarks: In his checklist of the birds of Iran, Jervis Read (1958- p 16) mentioned *E. albifrons*.

جرویس ریدِ (Jervis Read 1958- p 16) این فرم را با نام مترادفش (*E. albifrons*) در فهرست پرندگان ایران ذکر کرده است.

Alauda arvensis intermedia Swinhoe, 1863
Global range: breeding in north-central Siberia to northeastern China and Korea; non-breeding to eastern and southeastern Asia
Remarks: According to Capito (1931- p 924), both Palmer and Witherby obtained a single example from Bushehr. The specimens, if they can be found, should be re-examined. A report of a flock along the Caspian Sea coast (Missone 1953- p 114) was not confirmed with specimens.

براساس نظر کاپیتو (Capito 1931- p 924)، پالمر و ویثربای هر کدام یک نمونه را از بوشهر به دست آوردند. نمونه‌ها، اگر یافت شوند، بایستی دوباره بررسی شوند. گزارش یک دسته از سواحل خزر از طریق نمونه‌ها تایید نشد.

Galerida cristata caucasica Taczanowski, 1888
Global range: eastern Aegean islands, northern Turkey and southern Caucasus
Remarks: Zarudny (1911- p 212) mentioned northwestern Iran, south Caspian and Atrak. Vaurie (1954d- p 5) gave no specific information for Iran. However, according to AERC TAC 2003, this form occurs in the Caspian zone of northern Iran east to extreme southwestern Turkmenistan.

زارودنی (Zarudny 1911- p 212) شمال غرب ایران، جنوب خزر و اترک را برا ی این تاکسون ذکر کرده است . واری (Vaurie 1954d- p 5) اطلاعات ویژه‌ای در مورد ایران ارائه نکرد. با این وجود، براساس نظر کمیته پرندگان کم‌یاب اروپا، این فرم در ناحیه خزر ی شمال ایران به سمت شرق تا جنوب غرب ترکمنستان حضور می‌یابد.

Galerida cristata magna Hume, 1871
Syn: *Alauda cristata magna*
Global range: Kazakhstan to southern Mongolia and northwestern China
Remarks: According to Vaurie (1959- p 48), this form occurs in northeastern Iran, southern Iran to Makran in Baluchestan and maybe northern Iran. Specimens labelled as *magna* have been obtained from Balvard (Kerman

province), Bushehr, Chahar-Farsakh, Chah-moslum, Darzin (Kerman province), Dehishib, Eqlid, Isfahan, Ferdows, Garmah, Gorgan, Isin, Karaj, Khabis (Shahdad), Neishabour, Gonbad-e Kavus, Robat-e Khan, Saadat-Abad, and Said-Abad in FMNH. Kuhak and Lab-e Baring (Baker 1919- p 125), Gonbad-e Kavus, Bojnord, Sarakhs, Tassuki, Bandar Abbas (Berlioz 1958- p 459), Mishun (Fars) (Capito 1931- p 924), Deh-Bakri, Shah Kuh, Zahedan (Desfayes & Praz 1978- p 24), Shadegan, Jarrahi, Bampur (Diesselhorst 1962- p 8), Tehran, Saveh, Persepolis, Fasa, Jahrom, Mansour-Abad, Chahar-Berkeh, Berkeh Sang, Bandar Abbas, Bam, Zahedan, Zarak (probably Zahak), Zabol, Akhlamad (SW Chenaran), Shirvan, Shabestar, Shahpoor (Érard & Etchécopar 1970- p 73), Ahwaz (Ludlow 1917- p 303), Dum-Dum (Lorestan province), Saleh-Abad, Karun (Paludan 1938- p 598), Sultan-Abad (Paludan 1940- p 15), Bushehr, Shiraz (Witherby 1903- p 525), Bushehr, Ahwaz, Shalamzar (Witherby 1907- p 96) and Alborz Mountains (Witherby 1910- p 508). There are many specimens in AMNH, FMNH, UMMZ that need to be re-examined to determine the taxon to which they relate.

براساس نظر واری (Vaurie 1959- p 48)، این فرم در شمال شرق ایران به سمت جنوب تا مکران در بلوچستان و حتی در شمال ایران حضور می‌یابد. نمونه-هایی با برچسب *magna* به دست آمده از بلوارد (استان کرمان)، بوشهر، چهار فرسخ، چاه مسلم، درزین (استان کرمان)، ده شیب، اقلید، اصفهان، فردوس، گرمه، گوگان، ایسین، کرج، خبیص (شهداد)، نیشابور، گنبد کاووس، رباط خان، سعادت‌آباد و سعیدآباد در موزه شیکاگو نگهداری می‌شوند. کهک و لب بارینگ (Baker 1919- p 125)، گنبد کاووس، بجنورد، سرخس، تاسوک‌ی، بندرعباس (Berlioz 1958- p 459)، میشان (Capito 1931- p 924)، ده بکری، شاه کوه، زاهدان (Desfayes & Praz 1978- p 24)، شادگان، جراحی، بمپور (Diesselhorst 1962- p 8)، تهران، ساوه، پرسپولیس، فسا، جهرم، منصور آباد، چهار برکه، برکه سنگ، بندرعباس، بم، زاهدان، زرک (احتمالا زهک)، زابل، آخلمد (جنوب غرب چناران)، شیروان، شبستر، شاهپور (Érard & Etchécopar 1970- p 73)، اهواز (Ludlow 1917- p 303)، دم‌دم (استان لرستان)، صالح آباد، کارون (Paludan 1938- p 598)، سلطان آباد (Paludan 1940- p 15)، بوشهر، شیراز (Witherby 1903- p 525)، بوشهر، شلم‌زار (Witherby 1907- p 96) و کوه‌های البرز (Witherby 1910- p 508). نمونه‌هایی موجود در موزه ریچمونت، شیکاگو و موزه میشیگان وجود دارد که نیاز به بررسی دارند تا مشخص شود که به چه تاکسون تعلق دارند.

Calandrella acutirostris tibetana Brooks, WE, 1880
Syn: *Calandrella tibetana acutirostris*
Global range: breeding from northeastern Pakistan to Tibetan Plateau; non-breeding in southern Asia
Remarks: Zarudny (1911- p 212) mentioned south Khorasan and Paropamisus. The taxon *tibetana* occurs no closer to Iran than the Himalayas in eastern Pakistan (IOC, Dickinson 2003, Clements) and is very much a montane form. In the absence of validated *tibetana* specimens and suitable collection locations, only nominate *acutirostris* is accepted as occurring in Iran.

زارودی (Zarudny 1911- p 212) جنوب خراسان و پاروپامیسوس را برای این تاکسون ذکر کرده است. نزدیک‌ترین منطقه حضور تاکسون مذکور به ایران در هیمالیا در شرق پاکستان است (IOC, Dickinson 2003, Clements) و بیشتر یک فرم کوه ی است. در نبود نمونه تایید شده و نقاط جمع‌آوری مناسب، تنها فرم *acutirostris* برای ایران مورد پذیرش قرار می‌گیرد.

Calandrella brachydactyla brachydactyla (Leisler, 1814)
Global range: breeding in southern Europe, Mediterranean islands, and probably northwestern Africa; non-breeding to Mauritania and Somalia
Remarks: Capito (1931- p 924) mentions a specimen from Bandar-e Genaveh (Bushehr) and Schüz (1957- p 24) mentions an observation by Woosnam without giving any specific information. This form was reported as having been observed in the Zagros by Paludan (1938- p 583). However, there are as yet no confirmed records of the occurrence of any race other than *C. b. artemisiana* and *C. b. longipennis* in Iran.

کاپیتو (Capito 1931- p 924) نمونه‌ای از این تاکسون را از بندر گناوه و شوتس (Schüz 1957- p 24) به مشاهده‌ای از ووسنام بدون ارائه اطلاعات بیشتر می‌پردازد. این فرم توسط پالودان (Paludan 1938- p 583) از زاگرس گزارش شده است. با این وجود، تاکنون گزارش تایید شده‌ای از حضور نژادهایی به جز *artemisiana* و *longipennis* از ایران وجود ندارد.

Melanocorypha calandra gaza Meinertzhagen, R, 1919
Global range: eastern Syria, southeastern Turkey, Iraq and southwestern Iran
Remarks: According to IOC, Dickinson (2003), de Juana *et al.* (2004, HBW 9) and AERC TAC (2003), this is the form occurring in southwestern Iran. Vaurie (1959), however, stated that *gaza* was known only from five paratypes taken in southern Palestine, while Hüe & Etchécopar (1970) stated that it was also known from Amman in Jordan. *M. calandra* breeds commonly in the uplands of central Fars and in the coastal lowlands in Bushehr. These birds can presumably be referred to *gaza*, as recognised by recent authors. Vaurie (1959- p 35) and Hüe & Etchécopar (1970- p 471) presumably included them in *psammochroa*, although these authors made no mention of southwestern Iran. The species is an abundant winter visitor to Khuzestan, but whether or not it breeds there remains uncertain. Specimens taken in southern Iran during the breeding season and labelled as *psammochroa* should be re-examined to determine if they conform to *gaza* as currently recognized.

بر اساس نظر آی.او.سی، دیکینسون (Dickinson 2003)، دوجوانا و همکاران (de Juana *et al.* 2004, HBW 9) و کمیته پرندگان کمیاب اروپا (AERC TAC 2003) این فرم‌ی است که در جنوب غرب ایران حضور می یابد. واری (Vaurie 1959) اظهار داشت که فرم *gaza* از پنج پارایپ به دست آمده از جنوب فلسطین شناخته شده است، در حالی که هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) اظهار داشتند که این فرم از امان در اردن نیز به دست آمده است. چکاوک گندم‌زار به طور معمول در نواحی مرتفع مرکز فارس و نیز سواحل پست بوشهر جوجه آوری دارد. این پرندگان احتمالا توسط نویسندگان اخیر به فرم مذکور نسبت داده شده اند. واری (Vaurie 1959- p 35) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970- p 471) احتمالا آن ها را در فرم

psammochroa طبقه‌بندی کرده‌اند، اگرچه این نویسندگان به جنوب غرب ایران اشاره‌ای ندارند. این گونه مهاجر زمستانه فراوان در خوزستان است اما مشخص نیست که در این منطقه جوجه‌آوری دارد یا خیر؟ نمونه‌های به دست آمده از جنوب ایران در خلال فصول جوجه آوری با برچسب *psammochroa* بایستی دوباره بررسی شوند تا مشخص گردد که آیا با فرم *gaza* فعلی مطابقت دارند.

Alaudala (Clements & BirdLife: *Calandrella*) *rufescens minor* (Cabanis, 1851)
Syn: *Calandrella minor minor* (Cab.), *Pseudoalaudula minor*
Global range: Morroco to northwestern Egypt, southern Turkey to the Sinai Peninsula and eastern Iraq
Remarks: Witherby (1907- p 97) claimed to have obtained a specimen from Ramhormoz, and Zarudny (1911- p 213) stated that it probably occurs in the Zagros, Mesopotamia and Persian Gulf littoral. It is possible that this taxon does occur in Iran but confirmation is required.

ویتربای (Witherby 1907- p 97) ادعا داشت که نمونه‌ای را از رامهرمز به دست آورده است و زارودنی (Zarudny 1911- p 213) عنوان داشت که احتمالا در زاگرس، بین النهرین و سواحل خلیج فارس حضور می‌یابد. امکان حضور این تاکسون در ایران وجود دارد اما حضور قطعی آن نیازمند به تایید است.

Eremophila alpestris flava (Gmelin, JF, 1789)
En: Eurasian Horned Lark
Global range: breeding in northern Europe and northern Asia; non-breeding (in western Asia) south to Sea of Azov, northern Caucasus and Kazakhstan steppes
Remarks: Possible a vagrant in severe winters; there were sight records of small groups at Lake Zaribar (Kordestan) and Miankaleh Peninsula (Mazandaran) in the exceptionally severe winter of 1971/72 (D.A. Scott, unpubl. data).

احتمالا به صورت سرگردان در زمستان‌های سخت دیده می‌شود. مشاهداتی از یک گروه کوچک در دریاچه زریبار و خلیج میانکاله در زمستان شدید و استثنایی در سال ۱۹۷۲/۱۹۷۱ وجود دارد (د. اسکات، اطلاعات منتشرنشده).

Ptyonoprogne obsoleta perpallida (Vaurie, 1951)
Global range: northeastern Saudi Arabia and southern Iraq
Remarks: The form occurring in northeastern Arbia and southern Iraq, said to reach the north of the Persian Gulf at Faw in Iraq (Vaurie 1959- p 7, Hüe & Etchécopar 1970- p 501), but not known to have occurred in Iran.

فرمی که در شمال شرق شبه جزیره عربستان و جنوب عراق حضور می‌یابد و گفته شده است که به شمال خلیج فارس در منطقه فاو نیز می‌رسد (Vaurie 1959- p 7, Hüe & Etchécopar 1970- p 501)، اما حضور آن در ایران ناشناخته است.

Scotocerca inquieta inquieta (Cretzschmar, 1830)
Global range: northeastern Libya to northwestern Arabia
Remarks: Tourenq *et al.* (2000) claim to have observed nominate *inquieta* as a passage migrant at Touran, Khorasan, in March 2000, but were presumably mistaken, as the species is sedentary and *inquieta* occurs far to the west of Iran.

تورنک و همکاران (Tourenq *et al.* 2000) ادعا نمودند که فرم مذکور را در شکل مهاجر عبوری در منطقه توران (غرب خراسان) در مارس ۲۰۰۰ دیده‌اند اما احتمالا اشتباه گرفته‌اند زیرا این گونه اساسا مقیم بوده و در غرب ایران هم دیده می‌شود.

Aegithalos caudatus tephronotus (Gunther, 1865)
Syn: *Acredula tephronota* Günther, *Acredula caudata tephronota* Güntheri
Global range: eastern Greece to central Turkey, northern Iraq and Syria
Remarks: Old reports of the occurrence of *tephronotus* in Iran (Blanford 1876- p 231, Nikolsky 1886, Shestoperov 1927- p 372, 375, Witherby 1903- p 529, Witherby 1910- p 506, Zarudny 1892- p 127) probably refer to *alpinus* or *passekii*. Specimens from Gorgan in USNM should be re-examined.

گزارشات قدیمی از حضور فرم *tephronotus* در ایران (Blanford 1876- p 231, Nikolsky 1886, Shestoperov 1927- p 372, 375, Witherby 1903- p 529, Witherby 1910- p 506, Zarudny 1892- p 127) احتمالا اشاره به *alpinus* یا *passekii* دارد. نمونه‌های گرگان موجود در موزه ملی آمریکا نیاز به بازبینی دوباره دارند.

Aegithalos caudatus major (Radde, 1884)
Global range: northeastern Turkey and the Caucasus to west and central Transcaucasia (IOC and Clements)
Remarks: Occasional vagrancy to northwestern Iran is possible and it seems likely that this is the form occurring in the forests of the Kalibar mountains in northern Azarbaijan, although IOC, Dickinson (2003) and Clements list only *alpinus* and *passekii* for Iran. IOC v.5.3 lists 17 subspecies of *A. caudatus*, while Dickinson (2003) and Clements list 19, suggesting that the differences between some subspecies may be small and that the extent of individual variation within populations may prevent the identification of some individuals to subspecific level. AERC TAC (2003) states that *major,* which includes *caucasica, dorsalis, senex,* occurs in northwestern Iran.

حضورش به صورت سرگردان در شمال غرب ایران محتمل است و به نظر می‌رسد این فرم در منطقه کل دیده می‌شود اگرچه آی.او.سی.، دیکینسون (Dickinson (2003) و کلمنتس تنها فرم های *alpinus* و *passekii* را برای ایران فهرست کرده اند. آی.او.سی. ۱۷ زیرگونه و دیکینسون (Dickinson 2003) و کلمنتس ۱۹ زیرگونه را برای چرخ‌زیک دم‌دراز در نظر گرفته‌اند که نشان از تفاوت اندک بین برخی زیرگونه‌ها دارد و حکایت از این نکته دارد که گستره تفاوت‌های فردی در درون جمعیت‌ها ممکن است مانع از تشخیص صحیح افراد تا سطح زیرگونه گردد. کمیته پرندگان کم‌یاب اروپا (AERC TAC 2003) اظهار داشت که فرم *major* که در بردارنده *caucasica*، *dorsalis* و *senex* است در شمال غرب ایران حضور می‌یابد.

Phylloscopus trochilus trochilus (Linnaeus, 1758)
Global range: breeding in southern Sweden, western and central Europe; non-breeding in western Africa
Remarks: Witherby (1910- p 501) referred to two specimens from the Alborz and south Caspian region. Vagrancy is a possibility, but Iran is well outside the global range of this subspecies and confirmation of the identity of the specimens would be desirable.

ویتربای (Witherby 1910- p 501) به دو نمونه از البرز و نواحی جنوبی خزر اشاره می‌کند. حضور آن به صورت سرگردان امکان‌پذیر است اما ایران خارج از محدوده حضور جهانی این زیرگونه است و تایید نمونه در این خصوص لازم است.

Phylloscopus collybita collybita (Vieillot, 1817)
Global range: western, central and southeastern Europe, southern Europe, northern and western Africa
Remarks: There is said to be a specimen from Gholhak taken by Read (Diesselhorst 1962- p 14), and a female was reported on Tunb and Nabi-al Tunb islands (Ticehurst *et al.* 1925- p 727). Because of the distance of these locations from the global range of this race, its occurrence in Iran is questionable.

نمونه ای از قلهک توسط جروسیس ریدی (Diesselhorst 1962- p 14) و یک نمونه ماده از جزایر تنب بزرگ و کوچک (Ticehurst *et al.* 1925- p 727) گزارش شده است. به علت فاصله این نقاط از گستره حضور جهانی این نژاد، حضور آن در ایران سوال‌برانگیز است.

Phylloscopus collybita brevirostris (Strickland, 1837)
Global range: northwestern and northern Turkey
Remarks: Zarudny (1891- p 305) mentioned this form for Schirvan (eastern Kopet Dagh) and Ashkabad.

زارودنی (Zarudny 1891- p 305) این فرم را برای شیروان و عشق آباد ذکر کرده است.

Phylloscopus collybita caucasicus Loskot, 1991
Global range: Caucasus to northern Iran
Remarks: Baker 1997 (Warblers of Europe, Asia and North Africa) included this form in *abietinus*. IOC v.5.3. lists both *caucasicus* and *abietinus* for northern Iran, while Dickinson (2003) and Clements includes eastern Turkey south to Armenia in the range of *caucasicus* and mentions *abietinus* for northern Iran. Marova *et al.* (2013) also included northwestern Iran to central south Caspian Sea within the range of this subspecies. Kirwan *et al.* (2008) considered *caucasicus* to be a synonym of *brevirostris*, but most recent authors consider it to be a valid subspecies, although it has only minor differences in plumage from *P. c. abietinus*. The song of this form is different from *P. c. abietinus*, and the validity of this form has been proved by analysis of mtDNA (S. Drovetskiy unpubl. Data). There might be some long-standing confusion here in reports of this taxon because for a brief period, the name *caucasicus* was associated in error with *lorenzii.*

بیکر (Baker 1997 در کتاب سسک های اروپا، آسیا و شمال آفریقا) این فرم را شامل *abietinus* دانسته است. آی.او.سی. هر دو فرم *caucasicus* و *abietinus* را برای شمال ایران فهرست نموده است ، در حالی که دیکینسون (Dickinson 2003) و کلمنتس شرق ترکیه تا ارمنستان را در محدوده *caucasicus* و شمال ایران را برای فرم دیگر *abietinus* دانسته‌اند. ماروا و همکاران (Marova *et al.* 2013) محدوده پراکندگی این زیرگونه (*caucasicus*) را شمال غرب ایران تا نواحی مرکزی جنوب خزر دانسته‌اند. کروان و همکاران (Kirwan *et al.* 2008) فرم *caucasicus* را مترادف با *brevirostris* دانسته‌اند اما اغلب نویسندگان آن ها را زیرگونه‌هایی مجزا برشمرده‌اند، اگرچه تفاوت ظاهری جزیی با *abietinus* دارد. صدای فرم اخیر (*caucasicus*) با فرم *abietinus* متفاوت بوده و اعتبار آن در سطح زیرگونه تایید شده است. ممکن است در سال‌های طولانی در مورد گزارش این تاکسون به علت ترادف نادرست فرم *caucasicus* با *lorenzii* اشتباهاتی رخ داده باشد.

Acrocephalus agricola septimus (Gavrilenko, 1954)
Global range: breeding from eastern Europe to Ukraine and western Kazakhstan; non-breeding to India
Remarks: This form probably occurs on passage in Iran, but confirmation is required.

این فرم ممکن است در زمان مهاجرت از ایران عبور کند اما حضور آن لازم به تایید دارد.

Acrocephalus scirpaceus scirpaceus (Hermann, 1804)
Global range: breeding from Europe to western Russia, Ukraine and western Turkey, and in northwestern Africa; non-breeding to western and central Africa
Remarks: There is a specimen from Borujerd in UMMZ. Vagrancy is a possibility, but Iran is well outside the global range of this subspecies and confirmation of the identity of the specimen would be desirable.

نمونه ای از بروجرد در موزه میشیگان موجود است. حضور آن به صورت سرگردان محتمل است اما ایران از گستره جهانی حضور این زیرگونه فاصله بسیار داشته و نیاز به شناسایی نمونه است.

Sylvia borin borin (Boddaert, 1783)
Global range: breeding in western, central and northern Europe; non-breeding to southern Africa?
Remarks: Schüz (1959- p 114) reported this form from Kazem-Mahalleh. Vagrancy is a possibility, but confirmation of the identity of the specimen would be desirable.

شوتس (Schüz 1959- p 114) این فرم را از کاظم محله گزارش کرده است . حضور آن به صورت سرگردان محتمل است اما ایران از گستره جهانی حضور این زیرگونه فاصله بسیار دارد و نیاز به شناسایی نمونه است.

Sitta europaea caesia Wolf, 1810
Syn: *Sitta caesia*, Wolf
Global range: western, central and southeastern Europe
Remarks: Specimens have been reported from Mazandaran (Blanford 1876- p 223), the vicinity of Ziarat (Nikolsky 1886), Astarabad (Zarudny 1892- p 126), and the south Caspian Sea coast (Witherby 1910- p 504). This form was also mentioned by Shestoperov (1927- p 372). Presumably these authors were confusing *caesia* with *rubiginosa, as* Iran is well outside the global range of this sedentary taxon.

نمونه‌هایی از مازندران (Blanford 1876- p 223)، حوالی منطقه زیارت (Nikolsky 1886)، استرآباد (Zarudny 1892- p 126) و ساحل جنوبی خزر (Witherby 1910- p 504) گزارش شده است. این فرم توسط شستوپروف (Shestoperov 1927- p 372) هم ذکر شده است. احتمالا این نویسندگان فرم *caesia* را با *rubiginosa* اشتباه گرفته‌اند، زیرا ایران فاصله زیادی از گستره حضور این تاکسون متوهم دارد.

Sitta europaea levantina Hartert, 1905
Global range: southern Turkey, northern Syria and northern Lebanon
Remarks: The race (*persica*) of southwestern and southern Iran is an extreme *levantina* and is considerably paler, not only below but above, than any other race of the *caesia* group, and the white frontal band is well indicated. Its bill is also quite slender and attenuated. Vaurie (1957d- p 13) believed that *persica* is probably connected to *levantina* by intergrading populations in Kordestan.

نژاد *persica* در جنوب و جنوب غرب ایران در منتها الیه زیرگونه *levantina* قرار دارد و به طور قابل توجه ی هم در زیرتنه و هم در روتنه کم‌رنگ‌تر از همه نژادهای گروه *caesia* است و نوار سفید پیشانی به وضوح مشخص است. منقارش کاملا خمیده و باریک است. واری (Vaurie 1957d- p 13) باور داشت که *persica* از طریق جمعیت تداخلی در کردستان با *levantina* مرتبط است.

Sitta europaea caucasica Reichenow, 1901
Global range: northeastern Turkey to southwestern Russia
Remarks: Harrap (2008, HBW13) noted that many populations have not been sampled comprehensively. IOC, Clements and Dickinson (2003) all give the range of *caucasica* as northeastern Turkey and the Caucasus area, and indicate that only *rubiginosa* and *persica* occur in Iran. There are three specimens labelled as *caucasica* from Aq-Emam and Tjars-Okan in USNM. In the absence of strong evidence, any claim for *caucasica* in Iran is *pro tem* doubtful.

هاراپ (Harrap 2008, HBW13) اشاره کرد که بسیاری از جمعیت‌ها به شکل جامع نمونه‌گیری نشده‌اند. آی.او.سی.، کلمنتس و دیکینسون (Dickinson 2003) هم‌گی گستره حضور این تاکسون را در شمال شرق ترکیه و ناحیه قفقاز ذکر کرده‌اند و اشاره کردند که تنها فرم‌های *rubiginosa* و *persica* در ایران حضور می‌یابند. سه نمونه با برچسب *caucasica* از آق امام، ترسکن در موزه تاریخ طبیعی آمریکا وجود دارد. در نبود شواهد محکم، هر گونه ادعای حضور *caucasica* در ایران مشکوک تلقی می‌شود.

Sitta neumayer neumayer Michahelles, 1830
Global range: southeastern Europe
Remarks: Witherby (1910- p 505) mentioned three specimens of nominate *neumayer* from the Alborz Mountains, but only *S. n. rupicola* is known to occur in northern Iran. The occurrence of two sympatric subspecies of this sedentary species in northern Iran is not possible.

ویتبای (Witherby 1910- p 505) سه نمونه از فرم فوق را از کوه های البرز ذکر کرده است اما تنها حضور آن در شمال ایران شناخته شده است. حضور دو زیرگونه هم‌بوم از یک گونه متوهم در شمال ایران، امکان پذیر نیست.

Sitta neumayer syriaca Brehm, CL, 1831
Syn: *Sitta neumayer zarudnyi*
Global range: southeastern Turkey to northern Israel
Remarks: Reported from Kuh-e Dinar and Ardakan by Witherby (1903- p 532).

توسط ویتبای از کوه دینار و اردکان گزارش شده است (Witherby 1903- p 532).

Sturnus vulgaris vulgaris Linnaeus, 1758
Syn: *Sturnus vulgaris intermedius* Pražák, 1895, *Sturnus sophiae* Bianchi
Global range: most of Europe
Remarks: According to Vaurie (1959- p 127), the range of this form includes northern and western Iran. Zarudny (1903- p 386) recorded it from Dust-Khana (Dust-Abad), Khorasan and listed *S. v. intermedius* for much of Iran except the northwest and the Baluchestan, Persian Gulf and Gulf of Oman regions (Zarudny 1911- p 220). As now recognizes, nominate *vulgaris* from Europe is very unlikely to occur in Iran but we need confirmed records.

براساس نظر واری (Vaurie 1959- p 127)، گستره حضور این فرم شامل شمال و غرب ایران می‌شود. زارودنی (Zarudny 1903- p 386) این فرم را از دوست آباد در خراسان رکورد و فرم مترادف این تاکسون (*intermedius*) را برای بخش زیادی از ایران به جز شمال غرب، بلوچستان و نواحی خلیج فارس و دریای عمان برشمرده است (Zarudny 1911- p 220). از آنجا که فرم *vulgaris* از اروپا شناخته شده است، حضور آن در ایران نامحتمل است مگر این که رکوردهای تایید شده از آن به دست آید.

Sturnus vulgaris tauricus Buturlin, 1904
Syn: *Sturnus porphyronotus harterti*
Global range: Ukraine, southwestern Russia and Turkey
Remarks: Zarudny (1911- p 221) mentioned northern Khorasan for this form, and Vaurie (1959- p 127) stated that it winters in southwestern Iran, but it was not mentioned for Iran by Hüe & Etchécopar (1970- p 804). The species is known to wander, so vagrancy of *tauricus* to Iran is possible. However, stronger evidence is needed.

زارودی (Zarudny 1911- p 221) شمال خراسان را برای این فرم ذکر نمود اما وار ی (Vaurie 1959- p 127) اظهار داشت که این فرم در جنوب غرب ایران زمستان گذاری دارد، اگرچه توسط ه ی و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970- p 804) اصلا برای ایران فهرست نشد. این گونه مهاجرت تصادفی دارد، بنابر این حضور فرم *tauricus* به شکل سرگردان در ایران محتمل است اما برای تایید حضور آن شواهد محکم‌تری لازم است.

Sturnus vulgaris porphyronotus Sharpe, 1888
Syn: *Sturnus porphyronotus johanseni*
Global range: eastern Kazakhstan and northwestern China to Uzbekistan and Tajikistan
Remarks: Zarudny (1903- p 386) recorded *porphyronotus* from two locations in northern Khorasan.

زارودی (Zarudny 1903- p 386) این فرم را از دو منطقه در شمال خراسان ثبت کرده است.

Sturnus vulgaris humii Brooks, WE, 1876
Syn: *Sturnus nitens* Hume, 1871
Global range: western Himalayas
Remarks: Zarudny (1892- p 131) reported *Sturnus nitens* from Gorgan, and Zarudny (1911- p 221) gave Sistan as its range in Iran.

زارودی (Zarudny 1892- p 131) این فرم را از گرگان گزارش و گستره حضورش را تا سیستان ارائه کرد (Zarudny 1911- p 221).

Sturnus vulgaris minor Hume, 1873
Global range: central and southern Pakistan
Remarks: Zarudny (1911- p 220) listed this form for Baluchestan, but there was no mention of it in Zarudny (1903- p 385).

زارودی (Zarudny 1911- p 220) این فرم را برای بلوچستان فهرست نمود اما در منبع دیگر [کتاب پرندگان شرق ایران (Zarudny 1903- p 385)] آن را ذکر نکرده بود.

Turdus philomelos clarkei Hartert, 1909
Global range: western Europe
Remarks: Specimens labelled as *clarkei* from Dorud, Esfahan, Qasr-e Shirin, Jahrom, Karaj, Livan, Mohammad Shah, Pushte and Shiraz in UMMZ should be re-examined, as this form, as now recognized, occurs western Europe.

نمونه‌هایی با برچسب این تاکسون از دورود، قصر شیرین، جهرم، کرج، لیان، محمدشاه، پشته و شیراز در موزه میشیگان وجود دارد که لازم به بازبینی دارد. این فرم در غرب اروپا دیده می‌شود.

Turdus philomelos nataliae Buturlin, 1929
Syn: *Turdus musicus nataliae*
Global range: western and central Siberia
Remarks: Vaurie (1955b- p 7-8, 1959- p 409) and Hüe & Etchécopar (1970- p 577) mentioned specimens of this form from the Zagros (Fars and Lorestan) and suggested that it might be breeding there. However, *nataliae* is now known to breed in Siberia and would be only a winter visitor to Iran. A pale greyish migrant from Bushehr in March 1902, was referred to *nataliae* by Witherby (1903- p 551) but further confirmation on its occurrence in Iran is required.

واری (Vaurie 1955b- p 7-8, 1959- p 409) و ه ی و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970- p 577) نمونه‌هایی از این فرم را از زاگرس (فارس و لرستان) ذکر نموده و پیشنهاد کردند که احتمالا جوجه آوری می‌کنند. با این وجود اکنون مشخص است که این فرم در سیبری جوجه‌آوری کرده و ممکن است تنها زمستان‌ها در ایران دیده شود. ویتبای (Witherby 1903- p 551) یک فرد مهاجر با رنگ خاکستر ی روشن را از بوشهر در مارس ۱۹۰۲به این تاکسون مرتبط دانسته است اما حضور آن در ایران بایستی تایید گردد.

Erythropygia (Clements: *Cercotrichas*) *galactotes syriaca* (Hemprich & Ehrenberg, 1833)
Syn: *Agrobates galactodes syriaca*
Global range: breeding in Balkans to western and southern Turkey, western Syria and Lebanon; non-breeding in northeastern and eastern Africa
Remarks: Zarudny (1911- p 225) mentioned it as occurring throughout Iran.

زارودی (Zarudny 1911- p 225) ذکر کرد که این فرم در ایران حضور می‌یابد.

Phoenicurus ochruros rufiventris (Vieillot, 1818)
Syn: *Ruticilla rufiventris* (Vieill.)
En: Eastern Black Redstart
Global range: central Himalayas to central China
Remarks: Zarudny (1911) listed this form for all Iranian regions except northwest Iran and Atrak, and it was also mentioned by Blanford (1876- p 163) and Witherby (1903- p 548, 1910- p 500). However, it was not listed for Iran by

Vaurie (1959) or Hüe & Etchécopar (1970) and, given the global range of this subspecies as now recognized, it is very unlikely that this subspecies, could occur in Iran. There are several specimens listed as *rufiventris* in BMNH, NHMTashkent and ZISP, in summer from Khorasan and in winter west to Tehran and Bushehr and south to Sistan & Baluchestan. All these specimens labelled as *rufiventris* should now be re-examined to see if they are *phoenicuroides*.

زارودنی (Zarudny 1911) این فرم را برای تمام مناطق ایران به استثناء شمال غرب و ناحیه اترک فهرست نمود و بلانفورد (Blanford 1876- p 163) و ویتهبای (Witherby 1903- p 548, 1910- p 500) نیز به آن اشاره کرده اند. با این وجود، واری (Vaurie 1959) و هوئه و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) آن را برای ایران فهرست نکردند. با توجه به پراکنش جهانی فعلی این زیرگونه، حضور آن در ایران غیرمحتمل است. چندین نمونه از *rufiventris* در موزه‌های تاریخ طبیعی بریتانیا تاشکند و سنت پترزبورگ وجود دارند، که این نمونه‌ها در تابستان از خراسان و در زمستان تا غرب در تهران و بوشهر و در جنوب تا سیستان و بلوچستان به دست آمده اند. همه این نمونه ها به عنوان *rufiventris* مشخص شده‌اند و باید مجددا بررسی شوند که آیا *phoenicuroides* هستند یا خیر.

Monticola solitarius pandoo (Sykes, 1832)

Global range: breeding in central Himalayas to eastern China and northwestern Vietnam; non-breeding to Greater Sundas

Remarks: A female collected by Cumming in April 1903 at Khvajeh Ahmad (Sistan) was identified as *M. s. pandoo* from the Himalayas (Baker 1919- p 124). This form, as recognised by IOC v.5.3 and Dickinson (2003), occurs no nearer to Iran than the central Himalayas, although Bukreev (1997) states that it occurs in Turkmenistan. Further confirmation of its occurrence in Iran is required.

یک نمونه ماده توسط کامینگ در آوریل ۱۹۰۳ از خواجه احمد (سیستان) تحت نام *pandoo* که در هیمالیا دیده می‌شود، شناسایی شد (Baker 1919- p 124). نزدیک‌ترین منطقه حضور این فرم به ایران طبق نظر آی.او.سی. و دیکینسون (Dickinson 2003) مناطق مرکزی هیمالیاست، اگرچه بوکریف (Bukreev 1997) اظهار داشت که در ترکمنستان هم دیده می‌شود. به هر صورت حضور آن در ایران نیاز به تایید دارد.

Saxicola maurus indicus Blyth, 1847)

Global range: breeding in northwestern and central Himalayas; non-breeding in central India

Remarks: Capito (1931) identified a specimen taken at Bahm-e Shur lake (Fars) on 28 February 1926 as *indicus*. This specimen and a specimen from Galichir Galeh Yar (Lorestan) in May 1941 in FMNH need to be re-examined.

کاپیتو (Capito 1931) یک نمونه از تالاب برم شور را در ۲۸ فوریه ۱۹۲۶ تحت عنوان این تاکسون شناسایی کرد. این نمونه و یک نمونه دیگر به دست آمده از گلچیر قلعه یار (لرستان) در می ۱۹۴۱ موجود در موزه شیکاگو نیاز به بازبینی دوباره دارند.

Ficedula hypoleuca hypoleuca (Pallas, 1764)

Global range: western and northern Europe to the Ural Mountains

Remarks: Vaurie (1959- p 317) states that it occurs on migration through southwest Asia, but there are no specimens of this form from Iran, and the form most likely to occur is *sibirica*.

واری (Vaurie 1959- p 317) عنوان داشت که این فرم در زمان مهاجرت در جنوب غرب آسیا حضور می‌یابد اما نمونه‌ای از این فرم از ایران در دست نیست و فرم محتمل *sibirica* است.

Cinclus cinclus rufiventris Tristram, 1885

Syn: *Cinclus rufiventris* Hempr. & Ehr.

Global range: western Syria and Lebanon

Remarks: Zarudny (1903- p 458) mentioned three specimens of *rufiventris* from Dor-Badam, but he did not include this form in his later checklist (Zarudny 1911).

زارودنی (Zarudny 1903- p 458) سه نمونه از این فرم (*rufiventris*) را از دُر بادام [خراسان] ذکر نمود اما بعدها در فهرست خود به آن اشاره نکرد (Zarudny 1911).

Cinclus cinclus cashmeriensis Gould, 1860

Syn: *Cinclus aquaticus* var. *Cashmirensis* Gould.- De F.

Global range: western and central Himalayas

Remarks: Blanford (1876- p 212) reported this Himalayan form from Karaj river or Lar valley (Tehran), while Zarudny (1892- p 125, 1896- p 13, 51) mentioned it for Astarabad.

بلانفورد (Blanford 1876- p 212) این فرم هیمالیایی را از رود کرج یا دره لار (تهران) گزارش نمود، در حالی که زارودنی (Zarudny 1892- p 125, 1896- p 13, 51) آن را برای استرآباد ذکر کرد.

Passer domesticus domesticus (Linnaeus, 1758)

Global range: western and northern Europe through northern Asia to northeastern Siberia and northern Japan, introduced in the Americas, South Africa and Australia

Remarks: There are reports of specimens from Astarabad, Bandar-e Gaz and Rasht (Zarudny & Härms 1913a- p 647) and two specimens from Anzali (Buxton 1921- p 855). Five subspecies of *Passer domesticus (biblicus, hyrcanus, persicus, indicus, bactrianus*) are currently accepted as occurring in Iran, which lies far to the south of the range of nominate *domesticus*.

گزارشاتی از استرآباد، بندر گز و رشت (Zarudny & Härms 1913a- p 647) و نیز دو نمونه از انزلی موجود است (Buxton 1921- p 855). پنج زیرگونه از گنجشک خانگی برای ایران پذیرفته شده است اما گستره پراکندگی این تاکسون (*domesticus*) بسیار دورتر از ایران است.

Passer moabiticus moabiticus Tristram, 1864
Global range: Israel and Jordan
Type locality: Mochammera [= Khorram-Shahr, Khuzestan]; southwestern Iran
Remarks: The type locality of this form is from Khorram-Shahr and it was also reported from the lower Karun River (Vaurie 1959- p 581). However, the name *P. moabiticus moabiticus* is now confined to the population in Jordan and Israel, while the population in southern Turkey, northern Syria, Iraq and southwestern Iran is assigned to *P. m. mesopotamicus* Zarudny, 1904. All the old records of *P. m. moabiticus* in Iran can be assumed to be of *P. m. mesopotamicus*.

محل نمونه تایپ این فرم از خرم‌شهر بوده و از جنوب رود کارون نیز گزارش شده است (Vaurie 1959- p 581). با این وجود، این نام (*moabiticus*) اکنون به جمعیتی در اردن و فلسطین اشغالی محدود شده است، به طوری که جمعیت‌های جنوب ترکیه، شمال سوریه، عراق و جنوب غرب ایران به فرم *mesopotamicus* اتلاق می‌شود. تمام رکوردهای پیشین منسوب به فرم *moabiticus* از ایران اکنون به *mesopotamicus* اتلاق می‌گردد.

Petronia petronia puteicola Festa, 1894
Global range: southern Turkey to Jordan
Remarks: Zarudny (1903- p 263) claimed to have obtained several specimens from Kopet-Dagh, Khorasan, Duriangar, Goudan and Gura-Nakhdouin and Khamur, but these localities are well outside the global range of *puteicola* as now recognized.

زارودنی (Zarudny 1903- p 263) ادعا کرد که چندین نمونه را از کپه داغ، خراسان، دوریانگر، گودان، گورا نخدین و خامور به دست آورده است اما تمام این نقاط خارج از گستره شناخته شده این تاکسون هستند.

Montifringilla nivalis groumgrzimaili Zarudny & Loudon, 1904
Global range: northwestern China to central Mongolia
Remarks: Zarudny & Loudon (1904a- p 215) mentioned this subspecies for Iran as spp. nov. without giving any details of specimens.

زارودنی و لودون (Zarudny & Loudon 1904a- p 215) این زیرگونه را به عنوان گونه جدید معرفی اما جزییاتی در مورد نمونه آن بیان ننمودند.

Prunella atrogularis huttoni (Moore, 1854)
Global range: breeding in mountains of central Asia; non-breeding in southwestern Asia
Remarks: According to IOC, Dickinson (2003) and Clements, *atrogularis and huttoni* both winter in Pakistan. Although *huttoni* breeds in the Pamirs and Tien Shan, many species that do so also winter in Pakistan and so some would be expected to pass over or through southeastern Iran instead of entering Pakistan via the Khyber Pass. Hatchwell (2005, HBW10) notes that *huttoni* populations adopt different wintering strategies, some wintering in northwestern Pakistan, some making only altitudinal movements, and others dispersing among wintering *atrogularis*, which suggests that some might winter in eastern Iran. Hatchwell (2005, HBW10) notes that *huttoni* lacks a white gorget (breeding plumage only?), is darker above and below than the nominate, has a larger throat patch, heavier streaks on flanks, a longer bill and relatively rounded wings. Specimens from Iran need to be re-examined to determine if *huttoni* has indeed been obtained in Iran.

براساس آی.او.سی.، دیکینسون (Dickinson 2003) و کلمنتس هر دو فرم *atrogularis* و *huttoni* در پاکستان زمستان‌گذاری دارند. اگرچه فرم *huttoni* در پامیر و تین‌شان جوجه‌آوری دارد، گونه‌های زیادی که در پاکستان نیز زمستان‌گذاری دارند، بنابر این انتظار می‌رود که برخی از آن‌ها به جای ورود به پاکستان از طریق گردنه خیبر از جنوب ایران عبور کنند. هچول (Hatchwell 2005, HBW10) اشاره می‌کند که جمعیت‌های *huttoni* استراتژی‌های متفاوت زمستان-گذاری را در پیش می‌گیرند، یعنی برخی در شمال غرب پاکستان زمستان گذاری می‌کنند، برخی پروازهای ارتفاعی را در پیش می‌گیرند و بقیه در مکان جمعیت زمستان‌گذران *atrogularis* پراکنده می‌شوند که این موضوع بیانگر این است که برخی ممکن است در شرق ایران زمستان‌گذاری کنند. هچول (Hatchwell 2005, HBW10) اشاره می‌کند که جمعیت *huttoni* فاقد پرهای جوجه‌آوری سفید است، که در بالا و پایین سینه‌تر از زیرگونه نمادین است، لکه گلویی بزرگتر، رگه‌های بیش‌تر در پهلوها، و منقار بلندتر و بال های نسبتا گردتری دارد. نمونه‌های ایران باید مجددا بررسی شوند که آیا *huttoni* واقعا از ایران به دست آمده است یا خیر.

Prunella modularis modularis (Linnaeus, 1758)
Global range: northern and central Europe
Remarks: According to Vaurie (1959- p 217), Zarudny listed this form for northern Iran.

براساس نظر واری (Vaurie 1959- p 217)، زارودنی این فرم را برای شمال ایران فهرست کرده است.

Motacilla flava flava Linnaeus, 1758
En: Blue-headed Yellow Wagtail
Global range: breeding in northern and central Europe to the Ural Mountains; non-breeding in Africa
Remarks: Vaurie (1959- p 76) stated that this form migrates through Iran, but there have been no other suggestions of its occurrence in Iran.

واری (Vaurie 1959- p 76) اظهار داشت که این فرم از طریق ایران مهاجرت می‌کند اما نظر دیگری در این پیرامون موجود نیست.

Motacilla flava leucocephala (Przewalski, 1887)
En: White-headed Yellow Wagtail
Global range: breeding in northwestern Mongolia, northwestern China and south-central Siberia; non-breeding in India
Remarks: According to Zarudny (1911- p 217), this form occurs in southern Khorasan and Paropamisus. Although *leucocephala* is possible as a vagrant in Iran, there have been no other reports and no specimens.

براساس نظر زارودنی (Zarudny 1911- p 217) این فرم در جنوب خراسان و پاروپامیسوس حضور می‌یابد. اگرچه حضور این فرم به صورت سرگردان در ایران ممکن است، تاکنون گزارش یا نمونه‌ای به دست نیامده است.

Motacilla alba yarrellii Gould, 1837
En: Pied Wagtail
Global range: breeding in Ireland, Britain and coastal western Europe; non-breeding south to Iberia and northwestern Africa
Remarks: Tourenq *et al.* (2000) claim to have observed this form in Touran, Khorasan, in the 1970s, but were obviously in error.

تورنک و همکاران (Tourenq *et al.* 2000) مدعی شدند که این فرم در منطقه توران در دهه ۱۹۷۰ میلادی مشاهده شده است اما مشخصا آن‌ها در این مورد اشتباه کرده‌اند.

Motacilla alba ocularis Swinhoe, 1860
Syn: *Motacilla ocularis*
Global range: breeding in northern Siberia to northwestern Alaska; non-breeding in southern Asia
Remarks: Zarudny (1911- p 217) listed this form for Sistan.

زارودنی (Zarudny 1911- p 217) این فرم را برای سیستان فهرست کرده است.

Anthus similis captus Hartert, 1905
Syn: *Anthus leucophrys captus*
Global range: Lebanon, Syria, Israel, Palestine and western Jordan
Remarks: Zarudny (1911- p 216) listed *A. leucophrys captus* for Kuhistan, Baluchestan, Persian Gulf and Gulf of Oman littorale, but was presumably referring to *A. similis decaptus* as *captus* is confined to Lebanon, Syria, Jordan and Israel, The taxon occurring from Zagros in southern Iran to Pakistan is *decaptus*.

زارودنی (Zarudny 1911- p 216) این فرم را از کوهستان، بلوچستان، خلیج فارس و سواحل دریای عمان فهرست نمود اما احتمالا منظور وی *decaptus* بود چون فرم *captus* به لبنان، سوریه، اردن و فلسطین اشغالی محدود می‌شود. تاکسونی که از زاگرس در جنوب ایران تا پاکستان حضور می‌یابد، *decaptus* است.

Anthus trivialis haringtoni Witherby, 1917
Global range: breeding in northwestern Himalayas; non-breeding in central India
Remarks: There are said to be specimens of this form from Dorud, Borujerd and Dezful in UMMZ, but as these locations in southwestern Iran are well outside the global range of this subspecies, they should be re-examined.

نمونه‌هایی از این فرم از دورود، بروجرد و دزفول در دانشگاه میشیگان موجود است اما این نقاط که در جنوب غرب کشور واقع هستند از گستره جهانی حضور این زیرگونه فاصله بسیار دارند و این نمونه‌ها باید دوباره بازبینی شوند.

Anthus spinoletta blakistonii Swinhoe, 1863
Global range: breeding from southern Russia and eastern Kazakhstan to south-central Siberia, Mongolia and central China; non-breeding in Pakistan, India and southern China
Remarks: Zarudny (1911- p 217) listed this form for Khorasan, Sistan, northern Baluchestan, the Zagros and Mesopotamia. According to Bukreev (1997), it occurs as a passage migrant in Turkmenistan, and clearly it could occur on passage and in winter in eastern Iran.

زارودنی (Zarudny 1911- p 217) این فرم را برای خراسان، سیستان، شمال بلوچستان، زاگرس و بین النهرین فهرست کرده است . براساس بوکریف (Bukreev 1997) این فرم به صورت مهاجر عبوری در ترکمنستان حضور یافته و مشخصا احتمال حضور آن در زمان مهاجرت و نیز در زمستان از شرق ایران وجود دارد.

Fringilla coelebs solomkoi Menzbier & Sushkin, 1913
Global range: Crimea and southwestern Caucasus
Remarks: Vaurie (1959- p 595) thought that the form breeding in northwestern Iran might be *solomkoi* or *caucasica*, but recent authors list it as *caucasica*. Collar *et al.* (2010, HBW 15) states that *solomkoi* winters in Iran, but the evidence on which this statement is based is unknown.

واری (Vaurie 1959- p 595) تصور می‌کرد که فرم جوجه‌آور در شمال غرب ایران ممکن است *solomkoi* یا *caucasica* باشد اما نویسندگان اخیر فرم موجود در این منطقه را *caucasica* می‌دانند. کولار و همکاران (Collar *et al.* 2010, HBW 15) اظهار داشتند که فرم *solomkoi* در ایران زمستان‌گذاری دارد اما شواهد پیرامون این اظهار نظر مشخص نیست.

Fringilla coelebs caucasica Serebrovski, 1925

Global range: From Balkans and northern Greece to northern Turkey, central and eastern Caucasus and northwestern Iran

Remarks: According to IOC v. 5.3, Dickinson (2003), and AERC TAC (2003), this is the form breeding in northwestern Iran. Vaurie (1959) remarks that the birds breeding in Azarbaijan in northwestern Iran may belong to *coelebs* or *solomkoi* (of Crimea and southwest Caucasus) or may be an intermediate form, while Kirwan *et al.* (2008) and Collar *et al.* (2010, HBW 15) include *caucasica* within nominate *coelebs*. Any specimens of *coelebs* taken in northwestern Iran during the breeding season should be re-examined to see if they show the characters of *caucasica* as now recognized.

براساس نظر آی.او.سی.، دیکینسون (Dickinson 2003) و کمیته پرندگان کمیاب اروپا (AERC TAC 2003) این فرم در شمال غرب ایران جوجه‌آوری دارد. واری (Vaurie 1959) اظهار داشت که پرندگان جوجه‌آور در منطقه آذربایجان در شمال غرب ایران ممکن است به *coelebs* یا *solomkoi* تعلق داشته باشند، در حالی که کروان و همکاران (Kirwan *et al.* 2008) و کولار و همکاران (Collar *et al.* 2010, HBW 15) فرم *caucasica* را شامل *coelebs* دانسته‌اند. هر نمونه‌ای از فرم *coelebs* که در شمال غرب ایران در فصول جوجه‌آوری به دست آید بایستی به دقت بازبینی شود که آیا ویژگی‌های فرم شناخته شده *caucasica* را نشان می‌دهد.

Pyrrhula pyrrhula pyrrhula (Linnaeus, 1758)

Syn: *Pyrrhula pyrrhula* L. (*P. cocinea* De Sel.)

Global range: from northern, south-central and eastern Europe to central Siberia

Remarks: According to Vaurie (1959- p 660) and Hüe & Etchécopar (1970- p 836), this form migrates to northeastern Iran (northern Khorasan), but there do not appear to have been any specimens from Iran and there have been no sight records of *P. pyrrhula* in northern Khorasan in recent decades, Zarudny (1903- p 246) did not mention it for Iran, but stated that it had occurred in nearby in Ashkabad in Turkmenistan.

براساس نظر واری (Vaurie 1959- p 660) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970- p 836) این فرم به شمال شرق ایران مهاجرت می‌کند اما به نظر می‌رسد که هیچ نمونه‌ای از ایران وجود داشته باشد و همچنین هیچ مشاهده‌ای از این سهره در شمال خراسان در دهه‌های اخیر صورت نگرفته است. زارودنی (Zarudny 1903- p 246) این فرم را برای ایران ذکر نکرد اما اظهار داشت که این فرم در نزدیکی عشق آباد ترکمنستان حضور می‌یابد.

Chloris chloris chloris (Linnaeus, 1758)

Syn: *Carduelis chloris menzbieri* Moltchanov, 1916

Global range: breeding in northern Scotland, northern and central France and Norway to western Siberia; non-breeding to southern Europe

Remarks: Buxton (1921- p 853) claimed to have obtained a specimen from Noglabar (Gilan) but Vaurie (1956a- p 10) did not mention it for Iran.

باکستون (Buxton 1921- p 853) ادعا نمود که نمونه‌ای از نوگلابار (گیلان) به دست آورده است اما واری (Vaurie 1956a- p 10) این گزارش را برای ایران ذکر نکرد.

Chloris chloris turkestanica (Zarudny, 1907)

Syn: *Carduelis chloris turkestanica*

Global range: southern Kazakhstan to Kyrgyzstan and central Tajikistan

Remarks: According to Vaurie (1956a- p 10, 1959- p 601), *turkestanica* winters in northern and northeastern Iran, and there are specimens labelled as *turkestanica* from Mazandaran, Gorgan, Ahangar-Mahalleh, Karim-Sarai, Dimalu, Kherat, Ardabil, Sardarud, Maragheh, Saujbulagh, Khoy, Qasr-e Shirin, Surkhizeh and Kermanshah (Vaurie 1949b- p 6). However, the birds occurring in Iran are now assigned to *bilkevitschi*, which ealier authors considered to be a synonym of *turkestanica*.

براساس نظر واری (Vaurie (1956a- p 10, 1959- p 601)، این فرم در شمال و شمال شرق ایران زمستان‌گذرانی دارد و نمونه‌هایی با برچسب این زیرگونه از مازندران، گرگان، آهنگرمحله، کریم‌سرا، دیمالو، خراط، سردارود، مراغه، خوی، قصرشیرین، سرخ‌زیه و کرمانشاه موجود است (Vaurie 1949b- p 6). با این وجود، پرندگانی که در ایران حضور می‌یابند هم اکنون به فرم *bilkevitschi* منسوب می‌شوند که نویسندگان قبلی آن را مترادف با *turkestanica* می‌دانستند.

Carpodacus erythrinus roseatus (Blyth, 1842)

Global range: breeding in central and eastern Himalayas to central and southern China; non-breeding in southeastern Asia

Remarks: Reported by Trott (1947a- p 693) from Delichai and Chihil-Cheshmeh, and said to be common in the Lar valley, Tehran Province (Trott 1947b- p 232), but presumably in error as this form occurs no nearer to Iran than the central Himalayas.

توسط ترات (Trott 1947a- p 693) از دلیچای و چهل چشمه گزارش شده است و گفته شد که در دره لار (استان تهران) بسیار معمول است (Trott 1947b- p 232) اما این گزارش احتمالا صحیح نیست زیرا نزدیک‌ترین منطقه حضور این زیرگونه در هیمالیای مرکزی است.

Linaria flavirostris kirghizorum (Sushkin, 1925)

Global range: northern and central Kazakhstan

Remarks: Two winter specimens in AMNH and ZISP from Khorasan (Mohammad-Abad near Ahangaran and Tiz-Ab) are quite pale, and are probably the steppe form *kirghizorum* from Kazakhstan; the Tiz-Ab bird was collected from a flock of seven (Zarudny 1901).

دو نمونه موزه‌ای به دست آمده در زمستان از خراسان (محمدآباد نزدیک آهنگران و بیژآب) موجود در موزه‌های تاریخ طبیعی زوئولوژیک و سنت پترزبورگ کاملا روشن بوده و احتمالا متعلق به فرم استپی (*kirghizorum*) از قزاقستان باشند. نمونه‌های بیژآب از یک دسته هفت قطعه‌ای جمع‌آوری شد (Zarudny 1901).

Loxia curvirostra guillemardi Madarász, 1903
Global range: eastern Balkans and Turkey to the Caucasus and southern Ukraine
Remarks: This form breeds east in Transcaucasia to the upper Chamchor river basin in Azerbaijan Republic, the easternmost locality were Pinus and Abies-trees occur (Radde 1881). Populations of *guillemardi* are non-irruptive and thus the occurrence of this form in Iran is unlikely, except perhaps northern Azarbaijan. It is suggest that a misidentification or mis-attribution is likely.

این فرم در شرق ماوراء قفقاز تا بالادست رود چم‌چور در کشور آذربایجان جوجه‌آوری دارد و شرقی‌ترین منطقه آن جایی است که درختان کاج و نراد وجود دارند. جمعیت‌های متعلق به فرم *guillemardi* مهاجرت‌های سرگردان (irruptive migration) ندارند، بنابر این حضور آن‌ها در ایران محتمل نیست، اگرچه در شمال آذربایجان امکان حضور دارند. گزارشات این گونه از ایران ممکن است ناشی از تشخیص اشتباه یا انتساب نادرست بوده باشد.

Carduelis carduelis carduelis (Linnaeus, 1758)
Syn: *Carduelis elegans* Steph.
Global range: from southern Scandinavia to central France and Italy and east to central European Russia
Remarks: This form has been reported from the south Caspian region, Zagros, Mesopotamian region (Zarudny 1911- p 214), Shiraz (Blanford 1876- p 249) and Tauris (Schalow 1876- p 184), and collected in Ali-Abad and Aber vicinities (Nikolsky 1886). The birds occurring in northern and western Iran are now assigned to *brevirostris* and *niediecki*, respectively.

این فرم توسط زارودنی از جنوب خزر، زاگرس و بین النهرین (Zarudny 1911- p 214) و توسط بلانفورد از شیراز (Blanford 1876- p 249)، توسط شالو از تبریز (Schalow 1876- p 184) گزارش و توسط نیکولسکی از علی آباد و اطراف منطقه ابر (Nikolsky 1886) جمع‌آوری شده است. اکنون پرندگانی که در شمال و غرب ایران حضور می‌یابند به ترتیب به *brevirostris* و *niediecki* منسوب می‌شوند.

Carduelis carduelis volgensis Buturlin, 1906
Global range: southern Ukraine, southern European Russia and northwestern Kazakhstan
Remarks: Zarudny (1911- p 214) mentioned this form for the south Caspian, Zagros and Mesopotamian regions. IOC and Dickinson (2003) recognise *volgensis* and agree that its breeding distribution includes northwestern Kazakhstan; Clements does not recognise it. It is assumed to be largely resident, but harsh winters may cause it to move south and any along the eastern Caspian shore could easily reach Iran. Much depends on Zarudy's stated location in winter.

زارودنی (Zarudny 1911- p 214) این زیرگونه را برای جنوب خزر، زاگرس و منطقه بین‌النهرین ذکر نمود. آی.او.سی. و دیکینسون (Dickinson 2003) این فرم را به رسمیت شناخته و اتفاق نظر دارند که گستره جوجه‌آوری آن شامل شمال غرب قزاقستان است اما کلمنتس این زیرگونه را به رسمیت نشناخته است. به نظر می‌رسد که فرم مذکور عمدتا مقیم باشد اما زمستان‌های سخت ممکن است جمعیت‌هایی را به سمت جنوب و سواحل شرقی خزر (شامل ایران) سوق دهد. بیشتر مکان‌های اظهار شده توسط زارودنی مربوط به نمونه‌های زمستان هستند.

Carduelis carduelis caniceps Vigors, 1831
Syn: *Carduelis caniceps* Vig.
En: Grey-headed Goldfinch, Eastern Goldfinch
Global range: western Pakistan to northwestern Himalayas, southwestern Tibet and central Nepal
Remarks: It is unlikely that the small darkish Himalayan subspecies *caniceps* ever occurs in Iran, and it is assumed that earlier references to this form (Kaboli *et al.* 2016- p 534, Nikolsky 1886, Porter & Aspinall 2010, Scott & Adhami 2006, Shestoperov 1927- p 371, Zarudny 1903- p 253, 1911- p 215) refer to *C. c. paropanisi* of the *caniceps* group of subspecies and not to *C. c. caniceps*.

بعید است که زیرگونه کوچک و تیره منطقه هیمالیا (*caniceps*) در ایران حضور یابد و به نظر می رسد منابعی که این زیرگونه را برای ایران گزارش نمودند منظورشان فرم *paropanisi* از گروه *caniceps* بوده تا خود تاکسون فوق.

Emberiza cia stracheyi Moore, F, 1856
Global range: northwestern Himalayas to southwestern Tibet and Nepal
Remarks: Zarudny (1903) reported this form from Imam-Goliyar and Shamkhal (both in Khorasan), but he did not include it in his later checklist (Zarudny 1911), Witherby (1903- p 521) mentioned two specimens from Basht (Khorasan) and Pa Dinar (Esfahan). The form occurring in northeastern Iran is now believed to be *E. c. par*, and it seems likely that both Zarudny (1903) and Witherby were mistaken.

زارودنی (Zarudny 1903) این فرم را از امام‌قلی‌یار و شمخال (هر دو در خراسان) گزارش نمود اما در چک لیست بعدی خود آن‌ها را لحاظ نکرد (Zarudny 1911). ویتربای (Witherby 1903- p 521) دو زیرگونه را برای بشت (خراسان) و پادنا (اصفهان) ذکر کرد. فرم *par* اکنون در شمال شرق ایران حضور دارد و به نظر می‌رسد که هم زارودنی و هم ویتربای اشتباه کرده باشند.

Emberiza schoeniclus intermedia Degland, 1849
Syn: *Cynchramus schoeniclus canneti* Brehm.
Global range: Italy and the Adriatic coast to Albania
Remarks: Zarudny (1911- p 5, 1911- p 214) listed *Cynchramus schoeniclus canneti* for the south Caspian region, presumably in error.

زارودنی (Zarudny (1911- p 5, 1911- p 214) فرم مترادف با این تاکسون (*canneti*) را از جنوب خزر گزارش کرد اما احتمالا صحیح نبوده است.

Emberiza schoeniclus tschusii Reiser & Almasy, 1898
Syn: *Cynchramus tschusii* Reiser & Almasy
Global range: Bulgaria, Romania and the northern Black Sea region
Remarks: Zarudny (1911) listed this form for the south Caspian region and probably also northwestern Iran and the Zagros, while Witherby (1907- p 76) referred to three specimens the south coast of the Caspian Sea. It seems likely that both these authors were mistaken, as Iran is well outside the global range of this form.

زارودنی (Zarudny 1911) این فرم را برای منطقه جنوب خزر، احتمالا شمال غرب ایران و زاگرس فهرست نمود، در حالی که ویتربای (Witherby 1907- p 76) به سه نمونه از سواحل جنوبی خزر اشاره کرده است. ممکن است که هر دو محقق اشتباه کرده باشند، چون گستره جهانی این زیرگونه از ایران فاصله زیادی دارد.

Table 1. Subspecies that may occur in Iran in view of their global ranges, but not as yet confirmed.
جدول ۱– زیرگونه‌هایی که ممکن است به علت گستره جهانی خود در ایران حضور یابند اما تاکنون مورد تایید قرار نگرفتند.

Susbspecies	**Global range**	**Remarks**
Haematopus ostralegus buturlini Dementiev, 1941	breeding in western Kazakhstan to northwestern China; non-breeding south to southwestern Asia, India	Known to occur as close to Iran as Turkmenistan (Bukreev 1997), and may occur in Iran on migration or in winter. حضور آن در نزدیکی ایران در ترکمنستان شناخته شده است و ممکن است در زمان مهاجرت و در زمستان در ایران حضور یابد.
Grus grus archibaldi Ilyashenko, 2008	Southwestern Armenia	It may occur in northwestern Iran. (See appendix 2.2 of Dickinson & Remsen 2013 for non-recognition of *archibaldi*). ممکن است در شمال غرب ایران حضور یابد.
Numenius arquata suschkini Neumann, 1929	breeding in western Kazakhstan to southwestern Siberia; non-breeding in southwestern Asia, coastal Africa south of the Sahara	Almost certainly occurs in Iran on migration and in winter, but not as yet confirmed. احتمال حضور آن در ایران در زمان مهاجرت و در زمستان زیاد است اما حضور آن در کشور هنوز تایید نشده است.
Otus brucei obsoletus (Cabanis, 1875)	southern Turkey and northern Syria to Uzbekistan and northern Afghanistan	May occur in Iran but not as yet confirmed. AERC TAC (2003) give the range as northern Iraq through northern Iran to Turkmenistan. ممکن است در ایران حضور یابد اما تایید نشده است . کمیته پرندگان کمیاب اروپا (AERC TAC 2003) گستره حضور این تاکسون را شمال عراق و از طریق شمال ایران تا ترکمنستان ذکر کرده است.
Otus scops scops (Linnaeus, 1758)	France and Italy to the Caucasus area	May occur on passage in northwestern Iran. ممکن است در زمان مهاجرت در شمال غرب ایران حضور یابد.
Dendrocopos minor colchicus (Buturlin, 1908)	Caucasus and Transcaucasia (southwestern Asia)	Occurs in the Caucasus, Transcaucasia, and probably northeast Turkey (Roselaar 1995), and could occur in northern Azarbaijan, Iran. در قفقاز، ماوراء قفقاز و احتمالا شمال شرق ترکیه حضور یافته و ممکن است در شمال غرب ایران نیز حضور یابد.
Calandrella brachydactyla orientalis Sushkin, 1925	breeding in central Siberia, northern Mongolia and northern China; non-breeding to southern Asia	
Calandrella brachydactyla dukhunensis (Sykes, 1832)	breeding in western and central China; non-breeding to southern Asia	

Susbspecies	Global range	Remarks
Phylloscopus sindianus sindianus Brooks, WE, 1880 (Syn: *Phylloscopus collybita sindianus* Brooks)	Tajikistan and northern Pakistan to western China and northwestern India	Migrates probably to eastern Afghanistan (Hüe & Etchécopar 1970- p 719, Vaurie 1959- p 276). Although Dickinson 2003 omits mention of Iran in the distribution of this species, 'Caucasus area and North-East Turkey' is adequate for taxon *lorenzii* in Iran. The distribution of *sindianus* is not as yet well known. No authority has suggested it for Iran, the nearest confirmed records being in northern Pakistan, but since both subspecies lack strong identification features, they are very likely to be overlooked or mis-classified. There are a few records of migrant *sindianus* from Kandahar province in Afghanistan that seem valid, but quite how different these sight records might be from *lorenzii* is problematical. Much depends on the subspecific differences, and as these are not clear for reports in Iran, then these reports of *sindianus* should be rejected. احتمالا به شرق افغانستان مهاجرت می‌کند. اگرچه دیکینسون (Dickinson 2003) با مدنظر قرار دادن این که تاکسون *lorenzii* در قفقاز و شمال شرق ترکیه حضور دارد، ایران را در گستره حضور این تاکسون ذکر نکرد. پراکنش *sindianus* هنوز شناخته شده نیست. در هیچ منبع موثقی برای ایران ذکر نشد و نزدیک‌ترین رکورد تایید‌شده در شمال پاکستان است اما چون هردو زیرگونه فاقد ویژگی‌های تشخیص بارز هستند، به احتمال بسیار زیاد آن‌ها تاکنون مورد توجه قرار نگرفته یا به اشتباه شناسایی شده‌اند. چندین رکورد از *sindianus* مهاجر از استان قندهار افغانستان وجود دارد که به نظر می‌رسد معتبر هستند اما این که این مشاهدات چقدر از فرم *lorenzii* متفاوت هستند ممکن است دشوار باشد. به میزان زیادی بستگی به تفاوت‌های زیرگونه‌ای دارد و همان طور که برای گزارش‌های ایران مشخص نیست، این گزارش‌های *sindianus* باید مردود اعلام شوند.
Sylvia curruca telengitica Sushkin, 1925	breeding in northwestern China, south-central Russia and Mongolia; non-breeding in southwestern Asia and northern India	Likely to occur in Iran on passage or in winter, but not as yet confirmed. حضور آن در ایران در زمان مهاجرت و یا در زمستان محتمل است اما هنوز تایید نشده است.
Sylvia althaea monticola Portenko, 1955	breeding in mountains of central Asia; non-breeding to southern Asia	

Appendix II. Rejected bird species that cannot yet be included on the Iranian list.

پیوست ۲- گونه‌های مشکوکی که هنوز نمی‌توانند در فهرست پرندگان ایران قرار گیرند.

Chen caerulescens (Linnaeus, 1758)
En: Snow Goose
Global range: NA; northern, southern, western USA, northern Mexico
Remarks: Zarudny (1911) listed it for the Caspian region of Iran, and this was repeated by Schüz (1959), Vaurie (1965) and Hüe & Etchécopar (1970), but there has been no confirmed record from Iran (Scott 2008, Roselaar & Aliabadian 2009).

زارودنی (Zarudny 1911) این گونه را برای ناحیه جنوب خزر در ایران ذکر و توسط شوتس (Schüz 1959)، واری (Vaurie 1965) و هوئی و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) تکرار شد اما رکورد تایید شده‌ای از ایران وجود ندارد (Scott 2008, Roselaar & Aliabadian 2009).

Cygnus atratus (Latham, 1790)
En: Black Swan
Pr: Qu-ye Siāh قوی سیاه
Global Range: AU; Australia, New Zealand
Remarks: An individual observed at Mond (Bushehr province) on 7 February 2016 was undoubted as escaped or released bird. Therefore, it is rejected as wild bird because of the nature of this species.

یک فرد در منطقه مند بوشهر در ۷ فوریه ۲۰۱۶ مشاهده شد که بدون شک رها شده از قفس بوده است. به دلیل اینکه طبیعت حضور این گونه در منطقه استرالیا و نیوزلند است، حضورش به عنوان پرنده وحشی تایید نمی‌گردد.

Aix galericulata (Linnaeus, 1758)
En: Mandarin Duck
Global Range: EU; breeding in southeast Siberia, Korea, Japan and eastern China; non-breeding in southeastern China
Remarks: There have been unconfirmed reports from Mazandaran (Fereidoon-Kenar) and Fars.

گزارشات تایید نشده‌ای از مازندران (فریدونکنار) و فارس موجود است.

Anas falcata Georgi, 1775
En: Falcated Duck
Global range: EU; breeding in Mongolia, eastern Siberia and northeastern China; non-breeding in southeastern China
Remarks: Two birds have been collected in neighbouring countries, one from Bala-Morghab (NW Afghanistan) and another shot on the river near Hanna (Iraq) (Ticehurst *et al.* 1923). However, one may wonder whether the record refers to Hanna (31°11'N, 51°43'E) in Esfahan Province. Zarudny (1911) reported this species for the Hari-Rud valley, Sistan, the Kuhestan-Kerman and northern Baluchestan, but this was not based on confirmed records (Roselaar & Aliabadian 2009). Also, there is a recent report of its occurrence in remarkable numbers at Fereidoon-Kenar, Mazandaran (Ahmadpour *et al.* 2015), but this has not been confirmed.

دو پرنده از کشورهای همسایه از بالا مرغاب در افغانستان و نزدیک رود حنا در عراق موجود است (Ticehurst *et al.* 1923). با این وجود، ممکن است رکورد حنا مرتبط به منطقه‌ای مشابه در استان اصفهان باشد. زارودنی (Zarudny 1911) این گونه را از هریرود، سیستان، کوهستان و شمال بلوچستان گزارش نمود اما رکورد تایید شده‌ای از آن موجود نیست. همچنین گزارشی از حضور فراوان این گونه در منطقه فریدونکنار مازندران موجود است (Ahmadpour *et al.* 2015) اگرچه هرگز مورد تایید قرار نگرفت.

Puffinus carneipes Gould, 1844
En: Flesh-footed Shearwater
Global range: PO, IO; widespread
Remarks: This species may be expected to occur off southeastern Iran as it was occasionally noted during July–November in the Gulf of Oman in the 1960s (Tuck 1974). A large shearwater seen resting at sea on 26 February 2000 in the Hormoz Straits (Dubois *et al.* 2000) may have been this species (Roselaar & Aliabadian 2009).

انتظار حضور این گونه در جنوب شرق ایران وجود دارد، به طوری که گاه‌ی در خلال ماه جولای تا نوامبر در خلیج عمان در دهه ۶۰ میلادی گزارش می شده است (Tuck 1974). کبوتر دریایی بزرگ جثه‌ای که در حال استراحت در ۲۶ فوریه ۲۰۰۰ در تنگه هرمز دیده شد (Dubois *et al.* 2000)، ممکن است این گونه بوده باشد (Roselaar & Aliabadian 2009).

Geronticus eremita (Linnaeus, 1758)
En: Northern Bald Ibis
Global range: AF; Morocco and Algeria, Middle Eastern population?
Remarks: This species could have occurred in northern Iraq (Hüe & Etchécopar 1970, Ticehurst *et al.* 1926). It was listed for Iran by Jervis Read (1958), but there is no proof of its occurrence in Iran. The species was therefore was rejected by Scott *et al.* (1975), Scott (2008) and Roselaar & Aliabadian (2009).

این گونه در شمال عراق می تواند حضور یابد (Hüe & Etchécopar 1970, Ticehurst *et al.* 1926). توسط جرویس ریدی (Jervis Read (1958) برای ایران فهرست شده اما شواهدی از حضورش در دست نیست. بنابر این از منابع اخیر پرنده‌شناسی ایران حذف شده است (Scott *et al.* 1975, Scott 2008, Roselaar & Aliabadian 2009).

Egretta intermedia (Wagler, 1829)
En: Intermediate Egret
Global range: OR, AF, AU; widespread
Remarks: It has been reported from Qeshm Island (Vusalov-Tavakoli 1999), but no details were provided.
از جزیره قشم گزارش شده است (Vusalov-Tavakoli 1999) اما جزییات آن بیان نشد.

Phalacrocorax aristotelis (Linnaeus, 1761)
En: European Shag
Global range: EU; western coasts, also northern AF
Remarks: This species was listed by Jervis Read (1958), but not by Vaurie (1965) or Hüe & Etchécopar (1970), and was rejected by Scott *et al.* (1975) and Scott (2008).
این گونه توسط جرویس ریدِ (Jervis Read 1958) برای ایران فهرست گردید اما واری (Vaurie 1965) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) به آن اشاره نکرده و بعدها توسط اسکات رد شد ((Scott *et al.* 1975, Scott 2008).

Phalacrocorax fuscicollis Stephens, 1826
En: Indian Cormorant (Indian Shag)
Global range: OR; India, Southeast Asia
Remarks: Nelson (2005) suggested that the historic range may have extended west to southeastern Iran and southeastern and northeastern Afghanistan, but there have been no records from Iran.
نلسون (Nelson 2005) پیشنهاد نمود که گستره تاریخی حضور این گونه به سمت غرب تا جنوب شرق ایران و جنوب شرق و شمال شرق افغانستان ممکن است کشیده شود اما تاکنون رکوردی از این گونه در کشور به دست نیامده است.

Sarcogyps calvus (Scopoli, 1786)
Syn: *Otogyps calvus*
En: Red-headed Vulture
Global range: OR; widespread
Remarks: Zarudny (1911) mentions it for southern Persian Baluchestan, but there are no details of its occurrence in Iran.
زارودنی (Zarudny 1911) این گونه را برای جنوب بلوچستان ایران ذکر نمود اما جزییات حضورش از ایران را بیان نکرد.

Clanga hastata (Lesson, 1831)
En: Indian Spotted Eagle
Global range: OR; northern India
Remarks: Zarudny (1911- p 206) mentioned *hastata* for southern Baluchestan. Any early record of Lesser Spotted Eagle in Baluchestan, given what we know now about the species' distribution and molecular biology, might be attributable to *hastata*. However, no Lesser Spotted Eagles have been reported in southeastern Iran in recent decades.
زارودنی (Zarudny 1911- p 206) این گونه را برای جنوب بلوچستان ذکر نمود. گزارشات قدیمی از عقاب خالدار کوچک در بلوچستان، براساس آنچه ما از پراکنش گونه و مطالعات مولکولی می‌دانیم، ممکن است مرتبط با این گونه (*Clanga hastata*) بوده باشد. با وجود این، گزارشی از حضور عقاب خالدار کوچک در سال‌های اخیر از جنوب شرق ایران در دست نیست.

Sypheotides indicus (Miller, JF, 1782)
En: Lesser Florican
Global range: OR; India
Remarks: This bustard was listed for the Khuzestan plains and for the coastal strip between Bushehr and south Baluchestan by Zarudny (1911). However, the occurrence of this species has not been accepted as no proof is available (Roselaar & Aliabadian 2009).
این پرنده توسط زارودنی (Zarudny 1911) برای نواحی دشتی خوزستان و نوار ساحلی بوشهر تا جنوب بلوچستان فهرست شد اما حضور آن در ایران به دلیل نبود مستندات، پذیرفته نشد (Roselaar & Aliabadian 2009).

Porphyrio porphyrio (Linnaeus, 1758)
Syn: *Porphyrio caeruleus*
En: Western Swamphen (Purple Swamphen)
Global range: southwestern Europe and northwestern Africa
Remarks: This form has been tentatively reported for Mesopotamia (Zarudny 1911- p 203). The taxon *porphyrio* is highly unlikely to occur in Iran (Dickinson 2003, IOC, Clements). The taxon *madagascariensis* has now been raised to full species, the African Swamphen, and could occur in Iran as it has been recorded in UAE and Oman.
این فرم ابتدا برای بین النهرین گزارش شد (Zarudny 1911- p 203). این تاکسون حضورش در ایران بسیار غیرمحتمل است (Dickinson 2003, IOC, Clements). تاکسون (*madagascariensis*) اکنون به سطح گونه ارتقا یافته و ممکن است در ایران حضور یابد زیرا از امارات و عمان نیز گزارش شده است.

Burhinus indicus (Salvadori, 1865)
En: Indian Stone-curlew
Global range: OR; Indian subcontinent to southeastern Asia
Remarks: *Burhinus indicus* has recently been split from *Burhinus oedicnemus* (Rasmussen & Anderton 2005). The taxon along the western Pakistan border is assumed to be *B. oedicnemus harterti*, but population identity is far from certain, with some authors mapping *indicus* as wintering there. Separating *oedicnemus* taxa from each other by sight is difficult enough, but separating them from the monotypic *indicus* is equally difficult. *B. indicus* may occur in eastern Iran, and Winkel *et al.* (2009) obtained a possible sighting in Iran, but as yet there is no hard evidence of *indicus* occurring in the OSME Region and so it has to remain on the Hypothetical List (ORL 2014).

این گونه اخیراً از چاخ لق معمولی جدا شده است (Rasmussen & Anderton 2005). فرمی که در مناطق غربی پاکستان دیده می‌شود به نظر (*B. oedicnemus harterti*) باشد اما در مورد شناسایی آن اطمینان زیادی نمی‌توان داشت، به طوری که برخی نویسندگان گستره زمستان گذرانی (*Burhinus indicus*) را در این منطقه می‌دانند. تشخیص ظاهری زیرگونه‌های چاخ‌لق معمولی از یکدیگر دشوار و تشخیص آن از گونه فوق (*indicus*) به همان اندازه مشکل است. گونه اخیر ممکن است در شرق ایران حضور یافته و وینکل و همکاران (Winkel *et al.* 2009) مشاهده احتمالی آن را ثبت کرده‌اند اما چون شواهدی از حضور این گونه در منطقه تاکنون نبوده است، در فهرست فرضی قرار می‌گیرد.

Calidris subminuta (Middendorff, 1853)
En: Long-toed Stint
Global range: EU; breeding in central and eastern Siberia: non-breeding in OR, AU
Remarks: Listed for Iran by Scott *et al.* (1975) and Porter *et al.* (1996) on the basis of a sight record by D.I.M. Wallace, D.A. Scott *et al.* at Chahbahar, southeast Baluchestan, on 5 April 1972. Doubts were subsequently raised as to the identity of the bird and the record is no longer considered to be acceptable (Scott 2008).

براساس مشاهده‌ای توسط والاس، اسکات و دیگران از چابهار در ۵ آوریل ۱۹۷۲، اسکات (Scott *et al.* 1975) و پورتر و همکاران (Porter *et al.* 1996) آن را برای ایران فهرست نمودند. پس از آن، در خصوص شناسایی صحیح این پرنده شبهاتی ایجاد و سپس توسط اسکات رد شد (Scott 2008).

Xema sabini (Sabine, 1819)
En: Sabine's Gull
Global range: EU, NA; northern coasts; northwestern SA, southwestern AF, coasts
Remarks: It has been reported in Iran in recent years (Porter & Aspinall 2010), but, in the absence of adequate documentation, the record is considered to be unacceptable.

در سال‌های اخیر از ایران گزارش شد (Porter & Aspinall 2010) اما به دلیل مستندات ناکافی، ثبت آن رکورد مورد پذیرش قرار نگرفت.

Sterna dougallii Montagu, 1813
En: Roseate Tern
Global range: Worldwide; widespread coasts
Remarks: There is an unconfirmed report of one or two birds off Hormoz Island on 31 October 2000. There is a small breeding population on islands off Oman in the Arabian Sea, and it is possible that the species occasionally wanders into Iranian waters.

گزارشات تایید نشده‌ای از یک یا دو پرنده در خارج از جزیره هرمز در ۳۱ اکتبر ۲۰۰۰ موجود است. جمعیت کوچک جوجه‌آور در جزایر دور از ساحل عمان در دریای عرب وجود دارند و ممکن است این گونه به شکل سرگردان در آب‌های ایران حضور پیدا کند.

Sterna paradisaea Pontoppidan, 1763
En: Arctic Tern
Global range: EU, NA: breeding widespread through the north; non-breeding in Subantarctic Ocean
Remarks: There are several records between 22 May and 12 June during 1995–2006 at the head of the Persian Gulf in Jahra Bay (Kuwait), 100 km from the Iran border (Al-Sirhan 2007). These terns probably cross Iran on their way to their Arctic breeding grounds (Roselaar & Aliabadian 2009).

رکوردهای فراوانی بین ۲۲ می تا ۱۲ ژوئن در خلال سال‌های ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۶ در ورودی خلیج فارس در خلیج جهره (کویت) در ۱۰۰ کیلومتری مرز ایران موجود است (Al-Sirhan 2007). این پرستو احتمالا در مسیر مهاجرت به سرزمین‌های جوجه‌آوری خود در قطب از ایران عبور می‌کند (Roselaar & Aliabadian 2009).

Otus bakkamoena Pennant, 1769
En: Indian Scops Owl, Collared Scops Owl
Global range: EU, OR
Remarks: According to Ticehurst, there is one specimen in the collection at the Karachi Museum labelled “Bushehr” (Vaurie 1965) and identified as *O. b. deserticolor* (Érard & Etchécopar 1970- p 57) but the provenance of this specimen has been questioned (Roselaar & Aliabadian 2009). The species was listed for Iran by Jervis Read (1958), but was rejected by Scott *et al.* (1975) and Scott (2008). The species is known to occur as close to the Iranian border as Pakistan Balochistan (Hüe & Etchécopar 1970) and the IOC checklist gives the range of the subspecies *O. b. deserticolor* Ticehurst, 1922, as southern Iran and southern Pakistan, but its presence in Iran requires confirmation.

براساس نظر تایسهارت، یک نمونه در جمع آوری های موزه کراچی با برچسب بوشهر با نام این گونه موجود است (Vaurie 1965, Érard & Etchécopar 1970- p 57) اما منشاء این نمونه سوال برانگیز است (Roselaar & Aliabadian 2009). این گونه توسط جرو یس ریدی (Jervis Read 1958) برای

ایران فهرست شد اما بعدها توسط اسکات رد شد (Scott *et al.* 1975, Scott 2008). این گونه در بلوچستان پاکستان حضور دارد (Hüe & Etchécopar 1970) و آی.او.سی. گستره فرم (*deserticolor*) از این گونه را جنوب ایران و جنوب پاکستان ذکر می‌کند اما حضور آن در ایران نیازمند تایید است.

Bubo ascalaphus Savigny, 1809
En: Pharaoh Eagle-Owl
Global range: AF; northwestern Africa to Arabian Peninsula
Remarks: In recent years, there have been reports from birdwatchers that this species occurs in southern Iran (Bakhtiari 2014). However, none of these reports has been properly documented or formally approved.

در سال‌های اخیر گزارشاتی از پرنده‌نگرها مبنی بر حضور این گونه در جنوب ایران وجود دارد. با این وجود، این گزارشات تا به درستی مستند نشده‌اند و تا رسما تایید نگردیده‌اند.

Caprimulgus asiaticus Latham, 1790
En: Indian Nightjar
Global range: OR; southeastern Pakistan to Southeast Asia
Remarks: Two birds were collected by Aitchison at Tir-Pol and Kohsan (Sharpe 1889), both on the Afghan side of the Hari-Rud River. Zarudny (1911) listed the bird for the Paropamisus area and southern Baluchestan, apparently based on Aitchison's specimens. Evidence for the occurrence of *C. asiaticus* in Iran is therefore weak (Roselaar & Aliabadian 2009), and recent references to its occurrence based on Zarudny (Firouz 2005- p 156, Porter & Aspinall 2010, Scott & Adhami 2006) are now considered to be unacceptable.

دو فرد از این گونه توسط آیتچیسون از تیرپل و کوهسان (Sharpe 1889) هر دو در بخش افغانستان هری رود جمع آوری شد. زارودنی (Zarudny 1911) این گونه را برای منطقه پاروپامیسوس و جنوب بلوچستان فهرست نمود و ظاهرا بر پایه نمونه های آیتچیسون بوده است. با این احتساب، شواهد برای حضور این گونه در ایران ضعیف است (Roselaar & Aliabadian 2009) و مطابق منبع زارودنی، فعلا مورد پذیرش نیست (Firouz 2005- p 156, Porter & Aspinall 2010, Scott & Adhami 2006).

Dendrocopos leucotos (Bechstein, 1802)
En: White-backed Woodpecker
Global range: EU; widespread
Remarks: The species was listed by Jervis Read (1958), but dismissed by Schüz (1959) and Scott *et al.* (1975). Hüe & Etchécopar (1970) show the breeding range extending into the extreme northwest of Iran, but in their text, these authors do not mention Iran (Scott 2008). There do not appear to be any confirmed records of this species in Iran.

این گونه توسط جرویس ریدبرای ایران فهرست شد (Jervis Read 1958) اما توسط شوتس (Schüz 1959) و اسکات کنار گذاشته شد (Scott *et al.* 1975). هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) گستره جوجه‌آوری این پرنده را شمال غرب ایران دانسته است اما آن‌ها در متن این پرنده را برای ایران ذکر نمی‌کنند (Scott 2008). به نظر می‌رسد که رکورد تایید شده‌ای از ایران موجود نباشد.

Picus canus Gmelin, JF, 1788
En: Grey-headed Woodpecker
Global range: EU, OR; widespread
Remarks: This species was listed by Zarudny (1911) and Schüz (1959) for the south Caspian, but was not mentioned by Jervis Read (1958) or Hüe & Etchécopar (1970), and was rejected by Scott *et al.* (1975) and Scott (2008).

این پرنده توسط زارودنی (Zarudny 1911) و شوتس (Schüz 1959) برای جنوب خزر فهرست شد اما توسط جرویس ریدبر (Jervis Read 1958) و هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) ذکر نشد و بعدها توسط اسکات رد شد (Scott *et al.* 1975, Scott 2008).

Falco rusticolus Linnaeus, 1758
En: Gyrfalcon
Global range: NA, EU; Arctic Europe, Asia and North America
Remarks: Missone (1955- p 57) reported a specimen from Saqqez, Kordestan, on 29 June 1954, and the species was listed by Jervis Read (1958- p 6), presumably on the basis of this specimen. There have also been some recent reports, but none is considered to be acceptable.

میزون (Missone 1955- p 57) نمونه ای را از سقز (کردستان) در ۲۹ ژوئن ۱۹۵۴ گزارش کرد و سپس (احتمالا براساس همین نمونه) توسط جرویس ریدبر (Jervis Read 1958- p 6) برای ایران فهرست شد. اخیرا برخی گزارشاتی موجود است اما هیچ یک مورد پذیرش قرار نگرفت.

Pitta brachyura (Linnaeus, 1766)
En: Indian Pitta
Global range: OR; India
Remarks: On 19 November 1968, mammalogist Douglas M. Lay collected a female Indian Pitta *Pitta brachyura* in juvenile plumage near the Karkheh River, 17 km southwest of the city of Shush, Khuzestan Province (van Els & Brady 2014). It was not clear whether the bird was a vagrant or an escaped cage-bird but the pictures presented in van Els & Brady (2014) suggest the latter. The specimen was deposited at the Museum of Natural Science, Louisiana State University (LSUMZ 85937).

در ۱۹ نوامبر ۱۹۶۸، یک پستاندارشناس به نام دوگلاس لی یک نمونه ماده جوان از این پرنده را از حاشیه رود کرخه در ۱۷ کیلومتری جنوب غرب شوش در خوزستان جمع‌آوری کرد (van Els & Brady 2014). دقیقا مشخص نیست که این پرنده به صورت سرگردان بوده و یا از قفس رها شده است، اگرچه تصاویر ارائه شده از این نمونه، گزینه آخر را محتمل‌تر می‌داند. نمونه مذکور در موزه علوم طبیعی دانشگاه لوینیانا نگهداری می‌شود.

Lanius cristatus Linnaeus, 1758
En: Brown Shrike
Global range: EU
Remarks: A bird photographed on Kish Island, Hormozgan, on 26 September 2016 (R. Sarkheil, pers. comm.) closely resembled a male Brown Shrike but lacked some of the features of this species.

یک پرنده عکاسی شده در جزیره کیش در تاریخ ۵ مهر ۱۳۹۵ (ر. سرخیل، ارتباطات شخصی) به میزان زیادی شبیه سنگ‌چشم قهوه‌ای بود اما فاقد تمامی ویژگی‌های این گونه بود.

Oriolus kundoo Sykes, 1832
En: Indian Golden Oriole
Global range: EU; breeding in southern Kazakhstan to eastern China, south to central Afghanistan, northern Pakistan, Nepal and central India; non-breeding in southern India, Sri Lanka
Remarks: This species was listed by Zarudny (1911). It breeds in the Hari-Rud valley in nearby Afghanistan (Paludan 1959) and large numbers migrate to and from west-central Asia to India over Afghanistan (Roselaar & Aliabadian 2009). It is therefore quite possible that the species has occurred in Iran.

این گونه توسط زارودنی (Zarudny 1911) فهرست شده است. این پرنده در دره هری رود در بخش افغانستان جوجه‌آوری دارد (Paludan 1959) و تعداد زیادی از غرب و مرکز آسیا به هند و بالعکس با گذر از افغانستان مهاجرت می‌کنند (Roselaar & Aliabadian 2009). بنابر این حضور آن در ایران امکان‌پذیر است.

Podoces panderi Fischer von Waldheim, 1821
En: Pander's Ground Jay
Global range: south-central Asia
Remarks: Roselaar & Aliabadian (2007) mentioned it as possibly occurring in northeastern Iran.

رزلار و علی آبادیان (Roselaar & Aliabadian 2007) به احتمال حضور این گونه در شمال شرق ایران اشاره کرده اند.

Poecile (Birdlife: *Parus*) *palustris* (Linnaeus, 1758)
En: Marsh Tit
Global range: EU; widespread
Remarks: This species was listed by Jervis Read (1958), but not by Hüe & Etchécopar (1970), and was rejected by Scott *et al.* (1975) and Scott (2008).

این گونه توسط جرویس ریدِ ((Jervis Read 1958) فهرست شد اما توسط هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) کنار گذاشته و بعدها توسط اسکات رد شد (Scott *et al.* 1975, Scott 2008).

Cyanistes (Birdlife: *Parus*) *cyanus* (Pallas, 1770)
En: Azure Tit
Global range: EU; central, eastern Eurasia
Remarks: The provenance of a male specimen in worn plumage of the subspecies *carruthersi* in the NHM (Tring) labelled 'Mashhad (Khorasan), 22 Feb. 1922' from the collection of R. Meinertzhagen is doubtful (Vaurie 1957, Roselaar & Aliabadian 2009, Kaboli *et al.* 2016- p 504).

منشاء یک نمونه نر در حالت پر و بال کهنه از زیرگونه *carruthersi* متعلق به این گونه در موزه تاریخ طبیعی ترینگ با برچسب مشهد در ۲۲ فوریه ۱۹۲۲ که در کلکسیون مایر تسهاگن بود مورد شک و تردید است (Vaurie 1957, Roselaar & Aliabadian 2009, Kaboli *et al.* 2016- p 504).

Phylloscopus ibericus Ticehurst, 1937
Syn: *Phylloscopus brehmi* Homeyer, 1871
En: Iberian Chiffchaff
Global range: EU; southwestern Europe, also northwestern Africa; non-breeding in western Africa
Remarks: *Phylloscopus brehmi* Homeyer, 1871 mentioned in Blanford (1876- p 182) and Vaurie (1954f- p 3) is currently considered to be synonymous with *P. ibericus*, a southwest European species which is extremely unlikely to have occurred in Iran. Blanford in the same reference (1876), also mentioned *P. trochilus, P. collybita, P. tristis, P. neglectus* and *P. sibilatrix*. However, it is not clear which of the other current *Phylloscopus* taxa Blanford meant when he mentioned *Phylloscopus brehmi*.

این گونه که توسط بلانفورد (Blanford 1876- p 182) و واری (Vaurie 1954f- p 3) ذکر شد اکنون مترادف با *P. ibericus* درنظر گرفته می‌شود که در جنوب غرب اروپا پراکندگی دارد و بسیار بعید است که در ایران حضور یابد. بلانفورد در همان منبع (Blanford 1876) به تاکسون‌های دیگری نیز اشاره می‌کند اما مشخص نیست که منظور بلانفورد از تاکسون *Phylloscopus brehmi* به غیر از *P. trochilus, P. collybita, P. tristis, P. neglectus* و *P. sibilatrix* که در کتابش اشاره شد، کدام تاکسون دیگر از جنس *Phylloscopus* است.

Phylloscopus borealis (Blasius, JH, 1858)
En: Arctic Warbler
Global range: EU; breeding in northern, also western Alaska; non-breeding in Southeast Asia, Philippines
Remarks: Passburg's (1959) report of several birds observed in the Caspian forest between Chalus and Babolsar, Mazandaran, in January and February 1956 was not accepted by Schüz (1959), and Passburg himself later withdrew his records of this species in Iran (Scott 2008).

گزارش پاسبورگ (Passburg 1959) از مشاهده چندین پرنده از این گونه در جنگل های خزر بین چالوس و بابلسر در ژانویه و فوریه ۱۹۵۶ توسط شوتس (Schüz 1959) پذیرفته نشده و خود آقای پاسبورگ بعدها از این رکوردهای خود صرف‌نظر کرد (Scott 2008).

Hippolais olivetorum (Strickland, 1837)
En: Olive-tree Warbler
Global range: EU; breeding in south-central Europe; non-breeding in eastern, southeastern, AF
Remarks: Reports of its occurrence in the south Caspian region and northwestern Iran (Hüe & Etchécopar 1970, Zarudny 1911) are probably erroneous (Schüz 1959). The species was not mentioned by Jervis Read (1958), and the records were rejected by Scott *et al.* (1975) and Scott (2008).

گزارشی که از حضور این پرنده در ناحیه خزر و شمال غرب ایران وجود دارد (Hüe & Etchécopar 1970, Zarudny 1911) احتمالا نادرست است (Schüz 1959). این گونه توسط جرویس ریدی (Jervis Read 1958) برای ایران ذکر نشد و رکوردهای آن توسط اسکات رد شد (Scott *et al.* 1975, Scott 2008).

Turdoides caudata (Dumont, 1823)
Syn: *Argya caudata*
En: Common Babbler
Remarks: *T. huttoni* has recently been split from *T. caudata* and previous records of the taxon *caudata* now refer to *T. huttoni*. The nearest subspecies of *Turdoides caudata* is *eclipes* (Hume, 1877) which occurs in central and northern Pakistan, and northwestern India.

اخیرا این گونه جدا شده است و گزارشات قبلی از (*caudata*) اکنون به زیرگونه معمولی اتلاق می‌شود. فرم *eclipes* نزدیکترین زیرگونه از گونه *T. caudata* است که متعلق به جمعیتی در مرکز و شمال پاکستان و شمال غرب هند است.

Sylvia conspicillata Temminck, 1820
En: Spectacled Warbler
Global range; EU; breeding in southwestern; non-breeding in northwestern, northern AF
Remarks: This species was listed by Jervis Read (1958), but not by Hüe & Etchécopar (1970), and was rejected by Scott *et al.* (1975) and Scott (2008).

این گونه توسط جرویس ریدی (Jervis Read 1958) برای ایران فهرست شد اما توسط هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) ذکر نگردید و توسط اسکات رد شد (Scott *et al.* 1975, Scott 2008).

Regulus ignicapilla (Temminck, 1820)
En: Common Firecrest
Remarks: A bird observed and shot at Sorkheh-Hesar (Tehran province) on 5 March (year not clear, between 1935 and 1945), was probably a Goldcrest *Regulus regulus* as the speciemen was blown to pieces (Trott 1947a- p 696).

یک قطعه منسوب به این گونه که در ۵ مارس (سال نامشخص بین ۱۹۳۵ الی ۱۹۴۵) در سرخه حصار تهران مشاهده و سپس شکار شد (نمونه تکه‌تکه شد) احتمالا سسک تاج‌طلایی بوده است (Trott 1947a- p 696).

Sitta krueperi Pelzeln, 1863
En: Krüper's Nuthatch
Global: EU; eastern Greece through Turkey
Remarks: Corsican Nuthatch *Sitta canadensis* was listed by Jervis Read (1958), but not by Hüe & Etchécopar (1970), and was rejected by Scott *et al.* (1975). Krüper's Nuthatch *S. krueperi* was at one time considered to be a race of the Red-breasted Nuthatch *Sitta canadensis*, along with the Corsican Nuthatch *Sitta whiteheadi*. Krüper's Nuthatch is known to occur as close to Iran as northeastern Turkey (Cramp & Perrins 1993, Scott 2008).

این کمرکلی توسط جرویس ریدی (Jervis Read 1958) برای ایران فهرست شد اما توسط هیو و اچکوپار (Hüe & Etchécopar 1970) کنار گذاشته و توسط اسکات رد شد (Scott *et al.* 1975). زمانی این گونه به عنوان نژادی از کمرکلی سینه‌سرخ *Sitta canadensis* بود. این کمرکلی (*krueperi*) در نزدیکی ایران در شمال شرق ترکیه حضور دارد (Cramp & Perrins 1993, Scott 2008).

Acridotheres ginginianus (Latham, 1790)
En: Bank Myna
Pr: Minā-ye Khākestari مینای خاکستری
Global Range: OR; Pakistan, India, Bangladesh
Remarks: This species has been reported several times in the city of Tehran in recent years, but there has been no evidence of breeding and all individuals are thought to be escaped cage-birds.

این پرنده در سال‌های اخیر چندین بار در شهر تهران گزارش شد اما شواهدی از جوجه‌آوری آن وجود ندارد و کلیه افراد آن به نظر می‌رسد که فراری از قفس باشند.

Phoenicurus erythrogastrus (Güldenstädt, 1775)
En: Güldenstädt's Redstart
Pr: Dom-Sorkh-e Kuhi دم‌سرخ کوه‌ی
Global range: EU; south-central, east-central Eurasia
Remarks: The taxon *Phoenicurus erythrogastrus erythrogastrus* (Güldenstädt, 1775) occurs in the Greater Caucasus Mountains. Although Vaurie (1959- p 361) included northern Iran within the range of this subspecies and stated that it occasionally occurred as a winter migrant in southern Iran, there is no historical proof of its occurrence in Iran (Scott 2008, Roselaar & Aliabadian 2009, Khaleghizadeh *et al.* 2011).

زی‌گونه *erythrogastrus* از این پرنده در قفقاز بزرگ حضور دارد . اگرچه واری (Vaurie 1959- p 361) شمال ایران را در گستره حضور این زی‌گونه محسوب نموده و اظهار داشته است که زمستان‌ها به جنوب ایران مهاجرت می‌کند، شواهد تاریخی از حضور آن در ایران در دسترس نیست (Scott 2008, Roselaar & Aliabadian 2009, Khaleghizadeh *et al.* 2011).

Phoenicurus fuliginosus Vigors, 1831
En: Plumbeous Water Redstart
Global range: OR; eastern Afghanistan to eastern China, Taiwan
Syn: *Rhyacornis fuliginosa*
Remarks: A grey bird with a red tail (not being *Phoenicurus*) found on Kuh-e Taftan in northern Baluchestan on 7 September 1898 and identified as *Rhyacornis* (Zarudny 1903) was not considered by Roselaar & Aliabadian (2009) to be an acceptable record.

پرنده‌ای خاکستری با دمِ قرمز که در کوه تفتان در شمال بلوچستان در تاریخ ۷ سپتامبر ۱۸۹۸ یافت شد و تحت عنوان *Rhyacornis* شناسایی شده بود (Zarudny 1903)، توسط رزلار و علی آبادیان (Roselaar & Aliabadian 2009) به عنوان رکورد قابل قبولی مورد پذیرش قرار نگرفت.

Muscicapa dauurica Pallas, 1811
En: Asian Brown Flycatcher
Global range: EU, OR; central and eastern Asia to India & Southeast Asia
Remarks: There was a report of a bird at Angouran, Zanjan province on 25 September 2001 (Sehhatisabet 2006), but insufficient documentation was provided for the record to be considered acceptable.

گزارشی از یک پرنده از انگوران زنجان در ۲۵ سپتامبر ۲۰۰۱ موجود است (Sehhatisabet 2006) اما به علت ناکافی بودن شواهد، این رکورد مورد پذیرش قرار نگرفت.

Ficedula albicollis (Temminck, 1815)
Syn: *Muscicapa collaris*, Bechst.- De F., *Hedymela collaris*
En: Collared Flycatcher
Pr: Magasgir-e Tuqdār مگس‌گیر طوقدار
Global range: EU; breeding in central, southeastern Europe; non-breeding in south-central Africa
Remarks: *F. semitorquata* was formerly lumped in Collared Flycatcher *F. albicollis*, and some old checklists listed the birds occurring in Iran under the name *F. albicollis* (e.g. Jervis Read 1958, Scott *et al.* 1975). De Filippi obtained one specimen of *M. collaris* from Tabriz (Blanford 1876- p 143). Unless the specimen still exists and can be re-evaluated, the summer and winter ranges suggest that *albicollis* does not occur in Iran, even as a migrant. It has also been suggested that the original identification was in error simply because the individual variation in *F. semitorquata* was not known at the time.

مگس‌گیر یقه‌طوق سابقا شامل این گونه (مگس‌گیر طوقدار) می‌شده و چک لیست‌های قدیمی پرندگان دیده شده در ایران را تحت عنوان این تاکسون بر می‌شمردند (Jervis Read 1958, Scott *et al.* 1975). دی فیلیپی یک نمونه را از تبریز به دست آورد (Blanford 1876- p 143). تا زمانی که نمونه آن دوباره بررسی نشود، به دلیل آن که گستره جوجه‌آوری و زمستان‌گذرانی آن با ایران همپوشانی ندارد، حضور آن در ایران حتی به شکل مهاجر عبوری بعید است. همچنین به دلیل این که تفاوت‌های فردی در مگس‌گیر یقه‌طوق در آن برهه زمانی نامشخص بوده، به نظر می‌رسد که شناسایی اولین نمونه اساسا اشتباه بوده است.

Ploceus benghalensis (Linnaeus, 1758)
En: Black-breasted Weaver, Bengal Weaver
Global range: OR; Pakistan to south-central China
Remarks: Zarudny found two nests in a tree above water near Lekubal (Baluchestan) on 22 or 23 March 1901 typical of weaver nests. *P. benghalensis* appeared to be the most likely candidate (Zarudny 1911, Roselaar & Aliabadian 2009). This species breeds as close to Iran as northwestern Pakistan on the border with Afghanistan (Craig 2010, HBW 15). Breeding has been attempted by escaped cage-birds in the United Arab Emirates (Aspinall & Porter 2011).

زارودنی دو لانه نزدیک از این پرنده را بر روی درختی در نزدیکی لکوبال (بلوچستان) در تاریخ ۲۲ یا ۲۳ مارس ۱۹۰۱ به دست آورد و این پرنده مشابه‌ترین گزینه به *P. benghalensis* بوده است (Zarudny 1911, Roselaar & Aliabadian 2009). این پرنده در نزدیکی ایران در شمال غرب پاکستان در مرز با افغانستان جوجه‌آوری دارد (Craig 2010, HBW 15). پرندگان رهاشده از قفس، در امارات نیز تولیدمثل دارند (Aspinall & Porter 2011).

Lonchura punctulata (Linnaeus, 1758)
En: Scaly-breasted Munia
Global range: OR; widespread, also Sulawesi and Lesser Sundas
Remarks: This species is a non-native escape in Oman, UAE and Saudi Arabia (Porter & Aspinall 2010). It has recently been photographed in southern Iran (in March 2014 by A. Alieslam), where it is also probably an escaped cage-bird. The nearest subspecies to Iran is *L. p. punctulata* which occurs in northern Pakistan, India (except the northeast), Nepal and Sri Lanka (IOC).

این گونه به صورت فراری از قفس و غیربومی در کشورهای عمان، امارات و عربستان دیده شده است (Porter & Aspinall 2010). اخیرا در ایران عکاسی شده است که احتمالا فراری از قفس بوده است. نزدیک‌ترین زیرگونه به ایران که در شمال پاکستان، هند، نپال و سریلانکا حضور می‌یابد، *punctulata* است.

Emberiza cirlus Linnaeus, 1766
En: Cirl Bunting
Global range: EU; western, southwestern, also northwestern Africa
Remarks: The species was listed by Zarudny (1911) for the Zagros region. A report of a bird observed at Alireza-Abad on the Moghan plain (Ardabil province) on 15 August 1954 (Misonne 1955) was not considered to be acceptable by Schüz (1959) and Roselaar & Aliabadian (2009).

این گونه توسط زارودنی (Zarudny 1911) برای منطقه زاگرس فهرست شد. گزارشی از این گونه از منطقه علیرضا آباد در دشت مغان در ۱۵ آگوست ۱۹۵۴ (Misonne 1955) مورد پذیرش و تایید قرار نگرفت (Schüz 1959, Roselaar & Aliabadian 2009).

References

AERC TAC (2003). AERC TAC Checklist of bird taxa occurring in Western Palearctic region, 15th Draft. Association of Europan Rarities Committees. Available from: http://www.aerc.eu/DOCS/Bird_taxa_of _the_WP15.xls. Checked: 11/5/2007.

Ahmadpour M., Ahmadpour M., Hoseini S.H., Hoshyar F., Hasanzadeh H. & Sinkakarimi M.H. (2015). Evaluation of conservation of Sorkh-Rud wetland using birds measures, criteria of IBAs and Ramsar Convention. Wetlands Ecobiology, 6(22): 5–20. [In Persian]

Ali S. & Ripley S.D. (1972). *Handbook of the Birds of India and Pakistan, vol. 5*. Oxford University Press, New Delhi. India

Aliabadian M., Kaboli M., Förschler M.I., Nijman V., Chamani A.,Tillier A., Prodon R., Pasquetf E., Ericson P.G.P. & Zuccon D. (2012). Convergent evolution of morphological and ecological traits in the open-habitat chat complex (Aves, Muscicapidae: Saxicolinae). Molecular Phylogenetics and Evolution, 65: 35–45.

Aliabadian M., Beentjes K.K., Roselaar C.S., van Brandwijk H., Nijman V. & Vonk R. (2013). DNA barcoding of Dutch birds. *Zookeys,* 365: 25-48.

Alieslam A. (2014). First record for Iran of Black-naped Monarch *Hypothymis azurea*, near Jask city, Hormozgan province. *Sandgrouse*, 36(1): 61-62.

Alström P., Barnes K.N., Olsson U., Barker F.K., Bloomer P., Khan A.A., Qureshi M.A., Gillaumet A., Crochet P.-A., Ryan P.G. (2013). Multilocus phylogeny of the avian family Alaudidae (larks) reveals complex morphological evolution, non-monophyletic genera and hidden species diversity. *Molecular Phylogenetics Evolution,* 69: 1043–1056.

Archibald G.W. & Meine C.D. (1996). Family Gruidae (Cranes). In: *Handbook of the Birds of the World, 3,* del Hoyo J., Elliott A. & Sargatal J. (Eds.). Lynx Edicions, Barcelona, pp. 60-89.

Aspinall S. & Porter R.F. (2011). Birds of the United Arab Emirates. Helm Field Guides. Christpher Helm, London UK.

Ayé R., Roth T., Sayedi S.I. & Stalling T. (2012). Sistan (Afghan) Scrub Sparrow *Passer* (*moabiticus*) *yatii*: Notes on common name, status and threats. *Podoces*, 7, 54-58.

Ayé R., Stalling T. & Roth T. (2014a). Himalayan Vulture in Iran in April 2007 and December 2010. *Dutch Birding*, 36: 159-162.

Ayé, R, Roth T. & Stalling T. (2014b). Paddyfield Pipit (*Anthus rufulus*) in south-eastern Iran: a species new to the Middle East. *Zool. Mid. East*, 60(2): 183-185.

Aymí R. & Gargallo G. (2006). Lesser Whitethroat (*Sylvia curruca*). In: del Hoyo J., Elliott A., Sargatal J., Christie D.A. & de Juana E. (eds.), Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona.

Baker E.C.S. (1919). Notes on two collections of birds from Seistan. *Rec. Ind. Mus.*, 121–134.

Baker E.C.S. (1923). Remarks on eggs from Mesopotamia and the Persian Gulf. *Bull. Brit. Orn. Club,* 43: 70–71.

Baker K. (1997). Warblers of Europe, Asia and North America. Christophere Helm, London, UK.

Bakhtiari P. (2014). Owls of Iran. 93 pp.

Beldi G.G. (1918). Ornithologische notizen and West-Persien und Mesopotamien. *Aquila* 25: 89–101. [In Hungarian with German summary: Ornithological remarks from West Iran and Mesopotamia]

Barani-Beiranvand H. & Aliabadian M. (2012). Distribution and taxonomic issues of penduline tits in iran based on Zarudny's collections. НаЗемНЫе ПоЗВоНоЧНЫе жиВотНВІе аридНЫХ ЄкосистЄМ, Tashkent, Uzbekistan, 24-27 October 2012. CHINOR ENK. ISBN 978-9943-313-47-7. pp. 98-102.

Berlioz J. (1958). Etude d'une collection d'oiseaux d'Iran. *Bul. Mus. Hisi. Nat. Paris,* 29(6): 451–461. [In French]

Bianchi V. & Zarudny N. (1900). On a new species of Stone-Chat (*Saxicola semenowi*) from Eastern Persia. *Ezhegodnik Zoologicheskago Muzeya Imperatorskoy Akademii Nauk* (*Sanktpeterburg*). [In English] *Annuaire de Musée Zoologique de l'Académie Impériale des Sciences de St.Pétersbourg,* 5: 187–189.

Blanford W.T. (1873a). Descriptions of new Species of *Nectarinia, Sitta*, and *Parus* from Persia and Baluchistan. *Ibis,* (3)3: 86–90.

Blanford W.T. (1873b). *Garrulus hyrcanus. Ibis, p. 225*

Blanford W.T.(1873c). *Picus sancti-johannis. Ibis*, p. 226

Blanford W.T. (1876). *Eastern Persia.* An account of the journeys of the Persian boundary commission 1870–72. *II Zoology and Geology.* MacMillan & Co, London, viii + 516 pp. [pp 98–304.]

BOURC-TSC. (2012). British Ornithologists' Union Records Committee: 41st Report (October 2012). *Ibis*, 154: 212–215.

Bukreev S.A. (1997). [*Ornithogeography and Wildlife Protection in Turkmenistan*]. Biodiversity Conservation Centre, Moscow. Russia. [In Russian]

Buturlin S.A. (1910). *Haematopus ostralegus longipes* subsp. nov. *Messager Ornithologique*, 1, p. 36–37.

Buxton P.A. (1920). [Remarks on specimens of Persian Rock Nuthatches (*Sitta*). exhibited] *Buletin of the British Ornithologists'Club,* 40: 134–139.

Buxton P.A. (1921). Notes on birds from northern and western Persia. *Journal of the Bombay Natural History Society,* XXVII (4): 95–133, 844–882

Capito C.E. (1931). Some birds from the N.W. corner of Fars, Persia. *Journal of the Bombay Natural History Society*, XXXIV: 922–935.

Carnie S.K. (2011). Some historical notes on falcon trapping in southwest Iran. *Falco*, 38: 16–19.

Cheesman R.E. (1922). Zoological investigations in the Persian Gulf and Iraq. *Journal of the Bombay Natural History Society*, 28: 1108–1110.

Chilman P.W.G. (1982). Migrants in the Persian Gulf during spring 1979. *Sea Swallow*, 31: 25–29.

CITES. (2014). Appendices I, II and III. https://www.cites.org/eng/app/appendices.php

Clark W.S. (2005). Steppe Eagle Aquila nipalensis is monotypic. Bulletin of The British Ornithologists' Club, 125: 149−153.

Clements J. F., Schulenberg T.S., Iliff M.J., Sullivan B.L. & Wood C.L. (2010). The Clements checklist of birds of the world: Version 6.9. Downloaded from http://www.birds.cornell.edu/clementschecklist/Clements%206.5.xls/view. Updated in 2014.

Collar N. (2005). Family Turdidae (Thrushes). In: del Hoyo J., Elliott A. & Christie D.A. 2005. Handbook of the Birds of the World - Volume 10, Cuckoo-shrikes to Thrushes. Lynx Edicions

Collar N.J. (2007). Taxonomic update: Species-level changes proposed for Asian birds, 2005-2006. *Birding Asia*, 8:14-30.

Collar N., Newton I., Clement P. & Arkhipov V. (2010). Family Fringillidae (Finches). In: del Hoyo J., Elliott A. & Christie D.A. (2010), Handbook of the Birds of the World- Volume 15, Weavers to New World Warblers. Lynx Edicions.

Craig A. (2010). Family Ploceidae (Weavers). In: del Hoyo J., Elliott A. & Christie D.A. 2010. Handbook of the Birds of the World - Volume 15, Weavers to New World Warblers. Lynx Edicions.

Cramp S. (Ed.) (1985). Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic. Volume IV. Terns to Woodpeckers. Oxford University Press, Oxford, 960pp.

Cramp S. (Ed.) (1988). Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic. Volume V. Tyrant Flycatchers to Thrushes. Oxford University Press, Oxford, 1063pp.

Cramp S. (Ed.) (1992). Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic. Volume VI. Warblers. Oxford University Press, Oxford, 728pp.

Cramp S. & Perrins C.M. (eds) (1993). Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic. Volume VII. Flycatchers to Shrikes. Oxford University Press, Oxford, 577pp.
Cramp S. & Perrins C.M. (eds) (1994). Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic. Volume VIII. Crows to Finches. Oxford University Press, Oxford, 899pp.
Cramp. S. (1998). Birds of the Western Palearctic on CD-ROM: Windows. Oxford University Press.
Cumming J.W.N. (1905). Birds of Seistan, being a list of birds shot or seen in Seistan by members of the Seistan Arbitration Mission 1904(3)–1905. *Journal of the Bombay Natural History Society* XVI: 686–699.
De Filippi F. (1863). Nouve O Poco Note Specie Di Animali Vertebrati Raccolte in un Viaggio in Persia nell' estate dell' anno 1862. *Archivio per la Zoologia, l'Anatomia e la Fisiologia, Modena*, 2(2):, pp. 377-394.
de Juana E., Suárez F., Ryan P., Alström P. & Donald P. (2004). Family Alaudidae (Larks. In: del Hoyo J., Elliott A. & Christie D.A. (Eds.), Handbook of the Birds of the World - Volume 9, Cotingas to Pipits and Wagtails. Lynx Edicions.
de Juana E. & Kirwan G.M. (2016). Lichtenstein's Sandgrouse (*Pterocles lichtensteinii*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie D.A. & de Juana E. (Eds.). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from http://www.hbw.com/node/54092 on 24 February 2016).
Delaney S. & Scott D.A. (2006). *Waterbird Population Estimates*, 4th edition. Wetlands International, SBN: 9058820319.
Delany S., Scott D., Dodman T. & Stroud D. (2009). An Atlas of Wader Populations in Africa and Western Eurasia. Wetlands International, Wageningen, The Netherlands.
Dement'ev G.P. (1948). Materialy po ornitologii severnogo Irana. *Trudy Tsentr. Byuro Kol'tsevanikh* 7: 177–194. [In Russian]
Department of Zoology (1874−1898). Catalogue of the Birds in the British Museum. British Museum (Natural History), London. DOI: http://dx.doi.org/10.5962/bhl.title.8233
Desfayes M. & Praz J.C. (1978). Notes on habitat and distribution of montane birds in southern Iran. *Bonner Zoologische Beiträge,* 29: 18–37.
Dickinson E.C. & Dekker R.W.R.J. (2001). Systematic notes on Asian birds. 11. A preliminary review of the Alaudidae. Zool. Verh. Leiden, 335, 10.xii.2001: 61-84.
Dickinson E.C. (2008). The name of the easternmost population of Common Nightingale *Luscinia megarhynchos*. *Bull. Brit. Orn. Club*, 128: 141−142.
Dickinson E.C. (Ed). (2003). *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. 3rd ed*. Christopher Helm. London. UK.
Dickinson E.C. & Remsen J.V., jr. (2013). *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. 4rd ed*., vol. 1. Non-passerines, Aves Press, Eastbourne, UK, 512 pp plus references, maps & indices on CD.
Dickinson E.C. & Christidis L. (2014). *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. 4rd ed*., vol. 2- passerines, Aves Press, Eastbourne, UK, 804 pp plus references, maps & indices on CD.
Diesselhorst G. (1962). Anmerkungen zu zwei kleinen Vogelsammlungen aus Iran. *Stuttgarter Beitr. Naturk*., 86: 1–29. [In German: Notes on two small collections of birds from Iran]
Dubois P.J., Duquet M., Nicolle S., Perthuis A., Roche H.P., Tavakoli E.V. & Mansoori J. (2000). Trip report for Iran, 20 February – 7 March 2000. OSME Trip Reports. http://www.osme.org/osmetrip/iran2.html
Dyczkowski J. (1999). Central Anatolia (Turkey) and Iran 20 September – 13 October, 1999. OSME Trip Reports. http://www.osme.org/osmetrip/iran3.html
Eck S. & Martens J. (2006). Systematic notes on Asian birds 49. A preliminary review of the Aegithalidae, Remizdae and Paridae. *Zool. Med. Leiden*, 80-5(1): 1-63.
Efe M.A., Tavares E.S., Baker A.J. & Bonatto S.L. (2009). Multigene phylogeny and DNA barcoding indicate that the Sandwich tern complex (*Thalasseus sandvicensis*, Laridae, Sternini) comprises two species. *Mol. Phy. Evol.*, 52: 263-267
Engelmoer M. & Roselaar C.S. (1998). Geographical variation in waders. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht/London, ISBN 0-7923-5020-0, 331 pp.
Érard C. & Etchécopar R.-D (1970). Contribution a l'etude des oiseux d'Iran (Résultats de la mission Etchécopar 1967). *Memoires du Museum National d'Histoire Naturelle. Serie. A: Zoologie*, 64: 146 pp., Paris. [In French]
Evans M.I. (Comp.) (1994). Islamic Republic of Iran. *In: Important Bird Areas in the Middle East.* BirdLife Conservation Series No.2. BirdLife International, Cambridge, U.K. pp 65–158.
Farnsworth S.J. (1992). Bird observations in southern Iran 1975/76 with particular reference to the Bahram-e-Gour Protected Area. *Bulletin of the Ornithological Society of the Middle East,* 28: 10–17.
Feeny P.P., Arnold R.W. & Bailey R.S. (1968). Autumn migration in the south Caspian region. *Ibis,* 110: 35–68.
Firouz E. (2000). *Wildlife of Iran, Vertebrates*. Iran University Press, Tehran, 491 pp.
Firouz E. 2005. *The Complete Vertebrate Fauna of Iran.* I.B. Tauris, London, UK, 322 pp.
Firouz E. & Ferguson D. (1970b). Status of the species of wildfowl occurring in Iran. *In*: Isakov Y.A. (ed), *Proc. Int. Regional Meeting on Conservation of Wildfowl Resources, Leningrad 1968, Moscow,* pp 185–188.
Fregin S., Haase M., Olsson U. & Alström P. (2009). Multi-locus phylogeny of the family Acrocephalidae (Aves: Passeriformes) – The traditional taxonomy overthrown. Mol. Phyl. & Evol. 52: 866-878.
Gallagher M.D., Scott D.A., Ormond R.F.C., Connor R.J. & Jennings M.C. (1984). The Distribution and Conservation of Seabirds Breeding on the Coasts and Islands of Iran and Arabia. *In*: Croxall J.P., Evans P.G.H., & Schreiber R.W. (eds), *Status and Conservation of the World's Seabirds*. ICBP Technical Publication 2: 421–456. International Council for Bird Preservation (ICBP), Cambridge, U.K.
García-R J.C. & Trewick S.A. (2015). Dispersal and speciation in purple swamphens (Rallidae: *Porphyrio*). *Auk*, 132: 140-155.
Gavrilov E.I. (1965). On hybridisation of Indian and House Sparrows. *Bulletin of the British Ornithologists' Club*, 85: 112–114.
Genanger I. & Genanger W. (1968). Ornithologische Beobachtungen in Nord-Persien. *Ornithologische Mitteilungen,* 20: 62–68. [In German: Ornithological observations in northern Iran]
Ghasemi M. & Khaleghizadeh A. (2015). New record of Red-necked Stint *Calidris ruficollis* for Iran. *Sandgrouse*, 37(2): 160.
Ghasemi M., Goudarzi F., & Nezami B. (2011). First record of the Brown Noddy *Anous stolidus* on Sheedvar Island, northern Persian Gulf, Iran. *Podoces*, 6(1): 80–82.
Gill F. & Donsker D. (Eds). (2015). IOC World Bird List (v 5.3). Available at http://www.worldbirdnames.org.
Gmelin S.G. (1774). Reise durch Russland zur Untersuchung der drey Natur-Reiche, 3. Reise durch das nördliche Persien in den Jahren 1770, 1771 bis April 1772. Kayserl. Akad. Wissenschaften, St. Petersburg, 508 pp.
Gmelin S.G. (1784). Reise durch Russland zur Untersuchung der drey Natur-Reiche, 4. Zweyte Persische Reise, in den Jahren 1772 und 1773, bis im Frühling 1774. Kayserl. Akad. Wissenschaften, St. Petersburg, 218 pp.
Grimmett R., Roberts T. & Inskipp T. (2009). *The Birds of Pakistan. Christopher* Helm, London, UK. Yale University Press, New Haven, USA.
Gol A.T., Moody A. & Tohidifar M. (2014). The first record of Pallas's Leaf Warbler *Phylloscopus proregulus* in Iran. *Sandgrouse*, 36: 189-190.

Hablizl C.L. (1783). Bemerkungen in der persischen Landschaft Gilan und auf den Gilanischen Gebirgen in den Jahren 1773 und 1774. *Neue Nordische Beyträge,* 4: 3–104. St. Petersburg, Leipzig.
Haffer J. (1977). *Secondary Contact Zones of Birds in Northern Iran.* Bonner Zoologische Monographien, Bonn, 10: 1–64 pp.
Harrap. S & Quinn D. (1996). Tits, Nuthatches & Treecreepers. Helm. A&C Black. London. UK
Harrap S. (2008). Family Aegithalidae (Long-tailed Tits), and Family Sittidae (Nuthatches). In: del Hoyo J., Elliott A. & Christie D.A. 2008. Handbook of the Birds of the World - Volume 13, Penduline-tits to Shrikes. Lynx Edicions
Harrison J.G. (1972a). A list of birds observed in Iran during the Ramsar Conference and excursions. *In:* Carp E. (ed), *Proc. Internat. Conf. Conservation of Wetlands and waterfowl. Ramsar, Iran, 30 January–3 Feb. 1971.* IWRB. pp 285–290.
Hartert E. (1902). *Pterocles coronatus atratus B.B.O.C., no 12, p. 48*
Hartert E. (1903-1938 [Hartert & Steinbacher 1932-1938]). *Die Vögel der Paläarktischen Fauna*, 5 volumes. Friedländer & Sohn, Berlin.
Hartert E. (1916). *Tetrax tetrax orientalis. Novit. Zool.* 23, p. 339, pl. 2.
Hartert E. (1917). *Porphyrio porphyrio caspius. Novit. Zool.*, 24 p.266.
Hasse M. & Ilyashenko V. (2013). A Glimpse on Mitochondrial Differentiation among four Currently Recognized Subspecies of the Common Crane *Grus grus. Ardeola,* 59(1): 131-136.
Hatchwell B. (2005). Family Prunellidae (Accentors). In: del Hoyo J., Elliott A. & Christie D.A. 2005. Handbook of the Birds of the World - Volume 10, Cuckoo-shrikes to Thrushes. Lynx Edicions
Heinrich G. (1928). Elburs Expedition 1927. *Journal für Ornithologie,* 76: 238–313. [In German]
Himmer K.H. (1967). Ornithologische Erlebnisse im Elbursgebirge. *Die Gefiederte Welt*, 91: 188–192
Hirschfeld E., Roselaar C.S. & Shirihai H. (2000). Identification, taxonomy and distribution of Greater and Lesser Sandplovers. *Brit. Birds*, 93: 162-189
Howell S.N.G. (2012). Petrels, Albatrosses & Storm-petrels of North America, A Photographic Guide. Princeton University Press, Princeton
Hüe F. & Etchécopar R.D. (1970). *Les oiseaux du Proche et du Moyen Orient.* Éditions N Boubée et Cie, Paris, France, 948 pp.
Ilyashenko V.Yu. (2008). The new form of crane from Trans-Caucasus. *Rus. Ornimol. Jour.*, 17(412): 559-562.
IUCN. (2015). The IUCN Red List of Threatened Species. http://www.iucnredlist.org/
Jervis Read S.H. (1958). *A Provisional Checklist of the Birds of Iran.* University of Tehran, Tehran, 465: 1–25.
Johansson U.S., Ekman J., Bowie R.C.K., Halvarsson P., Ohlson J.I., Price T.D. & Ericson P.G.P. (2013). A complete multilocus species phylogeny of the tits and chickadees (Aves: Paridae). *Molecular Phylogenetics and Evolution,* 69: 852-860
Johnson J.A., Watson R.T., Mindell D.P. (2005). Prioritizing species conservation: does the Cape Verde Kite exist? *Proceedings of the Royal Society of London Series B,* 272: 1365-1371.
Kaboli M., Aliabadian M., Tohidifar M., Hashemi A., Musavi S.B. & Roselaar C.S. (2016). Atlas of Birds of Iran. Kharazmi University Press, Karaj, Iran, 617 pp. [In Persian and English]
Khaleghizadeh A., Scott D.A., Tohidifar M., Musavi S.B., Ghasemi M., Sehhatisabet M.E., Ashoori A., Khani A., Bakhtiari P., Amini H., Roselaar C., Ayé R., Ullman M., Nezami B. & Eskandari F. (2011). Rare birds in Iran in 1980–2010. *Podoces*, 6(1): 1–48.
Kirwan G.M. (2004). The taxonomic position of the Afghan Scrub Sparrow *Passer (moabiticus) yatii*. *Sandgrouse,* 26(2): 105–111.
Kirwan G.M. (2006). Comments on two subspecies of passerine birds recently described from Turkey, *Eremophila alpestris kumerloevei* and *Pyrrhula pyrrhula paphlagoniae*, with remarks on geographical variation in related forms of Bullfinch from the Balkans and Caucasus. *Sandgrouse,* 28(1): 10–21.
Kirwan G.M. & Bates J. (2008). The status of European Stonechat *Saxicola rubicola* in the Islamic Republic of Iran. *Sandgrouse,* 28(2): 114–116.
Kirwan G.M. & Grieve A. (2010). How many subspecies of Coal Tit *Periparus ater* are there in Iran? *Bull. B.O.C.*, 130(2): 83–87.
Kirwan G.M. & Grieve A. (2013). Unravelling Meinertzhagen-generated confusion concerning the occurrence of Pale Sand Martin *Riparia diluta* in Egypt and the Near East, with a review of the species' status in the Middle East. *Sandgrouse*, 35, 114–125.
Kirwan G.M., Boyla K.A., Castell P., Demirci B., Özen M., Welch H. & Marlow T. (2008). The Birds of Turkey. Christopher Helm, London. UK.
Kirwan G.M., Schweizer M. Ayé R. & Grieve A. (2009). Taxonomy, identification and status of Desert Sparrows. *Dutch Birding*, 31: 139-158.
Kirwan G.M., Schweizer M. & Copete J.L. (2015). Multiple lines of evidence confirm that Hume's Owl *Strix butleri* (A. O. Hume, 1878) is two species, with description of an unnamed species (Aves: Non-Passeriformes: Strigidae). *Zootaxa*, 3904 (1): 028-050.
Kirwan G.M., Porter R.F. & Scott D.A. (2015). Chronicle of an extinction? A review of Slender-billed Curlew records in the Middle East. *British Birds*, 108: 669-682.
Knox A.G., Collinson M., Helbig A.J., Parkin D.T. & Sangster G. (2002). Taxonomic recommendations for British birds. *Ibis*, 177: 707-710.
Koblik E.A., Red'kin Ya.A. & Arkhipov V.Yu. (2006). Checklist of the birds of Russian Federation. KMK, Moscow, 281 pp.
Koelz W. (1948). A new stone sparrow from Persia – *Gymnoris [Petronia] xanthocollis occidentalis*, new subspecies. *Auk,* 65(3): 444–445.
Koelz W. (1949). *Carduelis carduelis ultima*, new subspecies. *Auk,* 66(2): 208–209.
Koelz W. (1950). New subspecies of birds fron southwestern Asia. American Museum Novitates, No. 1452, 10 pp.
Koelz W. (1951). Four new subspecies of birds from southwestern Asia. American Museum novitates, No. 1510, 3 pp.
Koelz W.N. (1954). Ornithological Studies 1. New birds from Iran, Afghanistan and India. *Contributions from the Institute for Regional Exploration,* 1: 1–32.
Kvist L., Arbabi T., Päckert M., Orell M. & Martens J. (2007). Population differentiation in the marginal populations of the Great Tit (Paridae: *Parus major*). *Biol. J. Linn. Soc.,* 90: 201–210
Loskot V.M. (2006). Systematic notes on Asian birds. 61. New data on taxonomy and nomenclature of the Common Sand Martin *Riparia riparia* (Linnaeus, 1758) and the Pale Sand Martin *R. diluta* (Sharpe & Wyatt, 1893). *Zool. Med. Leiden*, 80-5 (13), 21.xii.2006: 213-223.
Løppenthin B. (1951). Seabirds of the Persian Gulf. *Proceedings X International Ornithological Congress (Uppsala 1951),* 10: 603–610.
Ludlow F. (1917). Notes on the bird life of Ahwaz, Persia. *Journal of the Bombay Natural History Society,* XXV: 303–306.
Madge S. (2008). Family Remizidae (Penduline-tits). In: del Hoyo J., Elliott A. & Christie D.A. (Eds.), Handbook of the Birds of the World - Volume 13, Penduline-tits to Shrikes. Lynx Edicions
Mansoori J. (2001a). *A Field Guide to the Birds of Iran.* Zehn-Aviz Publishing, Tehran, 490 pp. [In Persian]
Marien D. (1950). Notes on some Asiatic Meropidae (Birds). Notes from the Walter Koelz collections 5. *Journal Bombay Natural History Society,* 49: 151–164.
Marien D. (1951a). Notes on the bird family Prunellidae in southern Asia (Notes from the Walter Koelz collections 7). *American Museum Novitates,* 1482: 1–28.
Marien D. (1951b). Notes on some pheasants from southwestern Asia, with remarks on moult (Notes from the Walter Koelz collections 10). *American Museum Novitates,* 1518: 1–25.

Marova I.M., Shipilina D.A., Fedorov V.V. & Ivanitskii V.V. (2013). Siberian and East-European Chiffchaffs: Geographical distribution, Morphological features, vocalization, phenomenon of mixed singing and evidences of hybridization in sympatry zone. El Mosquitero Iberico, *Grupo Iberico de Anillamiento, L´eon*, pp. 119−139
Mathews G.M. (1912). Birds of Australia, II, [*Sterna bergii bakeri*] *p. 346.*
Mayr E. & Ashlock P.D. (1991). *Principles of Systematic Zoology*. McGraw-Hill, Inc., 475 pp.
Meiklejohn M.F.M. (1948). Summer notes on birds of Teheran and the Elburz Mountain. *Ibis,* 90: 76–86.
Meiklejohn M.F.M. & Kinnear N.B. (1947). Birds seen in the Lar Valley. *Ibis*, 89: 667–668.
Message S. & Taylor D. (2005). Waders of Europe, Asia and North America. Christopher Helm Publishers Ltd, London, UK.
Missonne X. (1953). Les grande quartiers d'hiver du sud - est de la cote caspienne. *Le Gerfaut,* 43: 103–127. [In French: The large winter-quarters in the southeast of the Caspian Sea]
Missonne X. (1954). Note complementaire sur les oiseaux de la cote caspienne. *Le Gerfaut,* 44: 88–91. [In French: Additional notes on the birds of the Caspian coasts]
Missonne X. (1955). La migration d'automme dans la Kurdistan oriental. *Le Gerfaut*, 45: 33–67. [In French: Autumn migration in eastern Kordestan]
Missonne X. (1956). Notes sur les oiseaux de la Syrie et de l'Iran. *Le Gerfaut,* 46: 191–197. [In French: Notes on birds of Syria and Iran]
Missonne X. (1976). Notes sur la migration de printemps dans la Dasht-i-Lut et la Jaz Murian, Iran oriental. *Le Gerfaut,* 66: 89–106. [In French: Notes on the spring migration in the Dash-i-Lut and the Jaz Murian, eastern Iran]
Mlikovsky J. (2007). Ornithological results of the Czechoslovak–Iranian expedition in Iran in 1977. *Podoces,* 2(2): 141–142.
Mlikovsky J. (2010). Systematic notes on Asian birds, 75- Types of the Podicipedidae. Brit. Orn. *Club Occas. Publ.*, 5: 132-136.
Mlikovský J. & Frahnert S. (2009). Type specimens and type localities of birds (Aves) collected by Eduard Eversmann and Christian Pander during the Negri Expedition to Bukhara in 1820–1821. *Zootaxa*, 2297: 15-26.
Mörike K.D. (1960). Beitrag zur Kenntnis der Vogelwelt Khusestan. (Südwestpersien). *Vogelwelt,* 81: 161–178. [In German: Contributions to the knowledge of the avifauna of Khuzestan (southwest Iran)]
Musavi S.B., Khani A., Khaleghizadeh A. & Robb M. (2016). The first confirmed records of Omani Owl *Strix butleri* (A.O. Hume, 1878) (Aves: Strigidae) from Iran. *Zoology in the Middle East,* 62(1): 21-24.
Nelson JB. (2005). *Pelicans, Cormorants and their relatives.* No 17 in the series: Bird Families of the World. OUP. Oxford. UK.
Nielsen B.P. (1969). Further spring observations on the birds of Gilan, northern Iran. *Danks Orn. Foren. Tidsskar,* 63: 50–73.
Nielsen B.P., & Speyer H.J. (1967). Some observations of birds in northern Iran. *Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift,* 61: 30–39.
Nikol'skiy A.M. (1886). Poezdka v severo-vostochnuyu Persiyu i Zakaspiyskuyu oblast. *St-Petersburg, typ. Akad. nauk [Typography of Acad. of Sc.]. (Zap. RGO po obshch. geogr. [Notes of Russ. Geogr. Soc. on General Geography*] 15(7): 1-57. [In Russian]
Norton W.J.E. (1958). Notes on birds in the Elburz Mountains of north Persia. *Ibis,* 100: 179–189.
Olsson U., Leader P.J., Carey G.J., Khan A.A., Svensson L. & Alström P. (2013). New insights into the intricate taxonomy and phylogeny of the *Sylvia curruca* complex. *Molecular Phylogenetics and Evolution*, 67: 72-85.
Osaei A., Khaleghizadeh A. & Sehhatisabet M.E. (2007). Range extension of the Barn Owl *Tyto alba* in Iran. *Podoces,* 2(2): 106–112.
Päckert M., Martens G., Eck S., Nazarenko A.A., Valchuk O.P., Petri B. & Veith M. (2005). *Parus major* – a misclassified ring species. *Biol. J. Linn.*, 86: 153-174.
Paludan K. (1938). Zur Ornis des Zagrosgebietes, W. Iran. *Journal für Ornithologie,* 86: 562–638. [In German]
Paludan K. (1940). Contributions to the ornithology of Iran. *In:* Jessen K. & Spärck R. (Eds.), *Danish Scientific Investigations in Iran, part II,* pp. 11–54. Munksgaard, København.
Paludan K. (1959). On the Birds of Afghanistan. Vidensk. Medd. Dansk Natur. 122.
Panov EN. (2005). Wheatears of Palearctic. Pensoft. Sofia & Moscow. Bulgaria & Russia.
Parkin D.T. & Knox A.G. (2010). The Status of Birds in Britain and Ireland. Helm, A&C Black. London, UK.
Parliamentary Affairs. (2000). *Directory of Laws and Regulations of the Environment*. Departmenr of the Environment (DOE), Tehran, Iran. [In Persian]
Peters *et al.* (1931-1987). Check-List of the Birds of the World: a continuation of the work of James L. Peters, 16 volumes. Harvard University Press, Cambridge.
Portenko L.A. (1955). [New passerine birds (Aves, Passeriformes)]. *Trudy Zoologicheskii Instituta Akademii Nauk SSSR*, 18: 493–507. [In Russian]
Porter R.F. & Aspinall S. (2010). *Birds of the Middle East*. Christopher Helm, London, UK, 384 pp.
Radde G. (1881). Reise nach Talysch, Aserbeidshan und zum Sawalan, 1879–1880 - vorläufiger Bericht. *Petermann's Mitteilungen,* 27: 47–55, 169–176, 261–270. [In German: A travel to Talysh, Azarbaijan and to the Sawalan, 1879–1880 – preleminary report]
Radde G. & Walter A. (1889). Die Vögel Transcaspiens. Wissenschaftliche Ergebnisse der im Jahre 1886 in Transcaspian von Dr. G. Radde, Dr A. Walter und A. Konschin ausgeführten Expedition. *Ornis*, 5: 1–128, 165–279. [In German: The birds of Transcaspia. Scientific results of the expedition undertaken in 1886 by Dr. G. Radde, Dr. A. Walter and A. Konschin]
Ra'naghad H. & Ebrahimi A.-M. (2007). The status of Common Crane *Grus grus* and Demoiselle Crane *Anthropides virgo* in West Azarbaijan, northwest Iran. *Podoces,* 2(2): 154–155.
Rasmussen P. & Anderton J.C. (2005). *Birds of South Asia: The Ripley Guide.* 2 vols. Lynx Edicions, Smithsonian Institution. Barcelona, Washington. Spain, USA.
Rasmussen P. & Anderton J.C. (2012). *Birds of South Asia: The Ripley Guide, 2nd edn.* 2 vols. Lynx Edicions, Smithsonian Institution. Barcelona, Washington. Spain, USA.
Richter W. (1961). Reisebericht über eine Reise in den südwest und südost-Iran 1956. *Stuttgarter Beit. Naturkede,* 76: 1–13. [In German]
Robb M. & Mullarney K. (2008). Petrels night and day - A Sound Approach guide. The Sound Approach. Poole, UK
Roberts T.J. (1991). The Birds of Pakistan – Vol 1, Regional studies and non-passerines. OUP, Karachi, Pakistan.
Roselaar C.S. & Aliabadian M. (2009). Review of rare birds in Iran, 1860s–1960s. *Podoces*, 4(1): 1–27.
Roselaar K. & Aliabadian M. (2007). A century of breeding bird assessment by western travellers in Iran, 1876–1977. *Podoces,* 2(2): 77–96.
Roselaar C.S. (1995). Songbirds of Turkey: an atlas of biodiversity of Turkish passerine birds. GMB uitverij/Pica Press. Haarlem, Netherlands/Robertsbridge, UK.
Ryan P., Dean R., Madge S. & Pearson D. (2006). Family Cisticolidae (Cisticolas & allies). In: del Hoyo J., Elliott A. & Christie D.A. 2006. Handbook of the Birds of the World - Volume 11, Old World Flycatchers to Old World Warblers. Lynx Edicions,
Sangster G. (1996). Trends in systematics: taxonomy of Houbara and Macqueen's Bustards and neglest of intraspecific diversity. *Dutch Birding*, 18: 248-256.
Sangster G. (1998). Purple Swamp-hen is a complex of species. *Dutch Birding*, 20:13-22.
Sangster G., Hazevoet C.J., Van den Berg A.B., Roselaar C.S. & Sluys R. (1999). Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability, and taxonomic changes in 1977-1998. *Ardea,* 87: 139-165.

Sangster G., Collinson J.M., Crochet P.-A., Knox A.G. & Votier S.C. (2012). Taxonomic recommendations for British birds: eighth report. *Ibis*, 154: 874-883
Savage C.D.W. & Firouz E. (1968). The wildfowl and wetland situation in Iran. *In*: Elliott H.F.J. (ed), *Proc. Technical Meeting on Wetland Conservation, Ankara-Bursa-Istanbul, October 1967.* IUCN Publications New Series 12: 115–119.
Schalow H. (1876). Zur Ornis Persiens. "Note di un viaggio in Persia nel 1862 di F.de Filippi, Milano 1865." Catalogo degli uccelli. ¨D Uebersetzt und mit Ammerkungen versehen. *Journal für Ornithologie,* 24: 173–189, Leipzig. [In German]
Schüz E. (1956). Vom Frühjahrs-Durchzug der Wiesenstelze (*Motacilla flava*) an der Südküste des kaspischen. *Die Vogelwarte,* 18(4): 169–177.
Schüz E. (1957a). Bräuche von Vogelfang und fögeljagd im südkaspischen Gebiet. *Zeitschrift für Jagdwissenschaft*, 3: 107–114.
Schüz E. (1957b). Ein Vergleich der Vogelwelt von Elbursgebirge und Alpen. *Ornithologischer Beobachter*, 54: 9–33. [In German]
Schüz E. (1957c). Vogel-Erlebnisse in einer Baum-Oase bei Bender-Schah [Turkmen] (Iran). *Beiträge zur Vogelkunde,* 6: 75–79. [In German]
Schüz E. (1957d). Vögel von Teheran und von Baghdad. *Vogelwelt,* 78: 72–82. [In German: Birds of Tehran and Baghdad]
Schüz E. (1959). *Die Vogelwelt des Südkaspischen Tieflandes.* E. Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart, 199 pp. [In German]
Schüz E. (1960). Die südkaspische küste als leitlinie des vogelzugs und als winterquartier. *Proceedings of the XIIth International Ornithological Congress, Helsinki 1958.* pp 667–671.
Schweizer M. (2003). A European Stonechat *Saxicola rubicola* in Northern Iran. *Sandgrouse*, 25(2): 146−147.
Scott D.A. (2007). A note on large white-headed gulls in Iran. *Podoces,* 2(2): 143–145.
Scott D.A. (2008). Rare birds in Iran in the late 1960s and 1970s. *Podoces,* 3(1/2): 1–30.
Scott D.A. & Adhami A. (2006). An updated checklist of the birds of Iran. *Podoces,* 1(1/2): 1–16.
Scott D.A. & Carp E. (1972). A survey in Khuzestan, Iran. *In:* Carp E. (ed), *Proc. International Conference on Conservation of Wetlands and Waterfowls, Ramsar, Iran, 30 January – 3 February 1971.* International Waterfowl and Wetlands Research Bureau, Slimbridge, UK, pp. 292–298.
Scott D.A., Moravej Hamadani H., & Adhami Mirhosseyni A. (1975). *The Birds of Iran.* Iran Department of the Environment, Tehran, 409 pp. [In Persian with scientific names, English introduction]
Sehhatisabet M.E. (2006). Possible first Asian Brown Flycatcher in Iran and the Middle East. *Sandgrouse*, 28(2): 179–180.
Serebrovskii P.V. (1928). Compte Rendue d'Académie Leningrad 1927A: 328
Sévertzow N. (1875). *Phasianus persicus*. *Bull. De la Soc. Imp. Des Nat. de Moscou*, XLVIII, No. 3 (1874), p. 208–210.
Sharp R.B. (1874–1898). *Catalogue of the Birds in the British Museum*. British Museum (Natural History), Department of Zoology, London, UK.
Sharpe R.B. (1886). On a collection of birds from Bushir in the Persian Gulf. *Ibis,* 4: 493–499.
Sharpe R.B. (1889). Birds. pp 66–93 *In:* Aitchison J.E.T. (ed) The Zoology of the Afghan Delimitation Commission. *Transactions Linnean Society London,* (2)5 (3): 53–142.
Shestoperov Y.L. (1927). [An excursion along the Atrek River and Astrabad Province]. *[Bull. of Moscow Naturalist's Soc. Dept. biol., new ser.]*, 36(3/4): 366–379. [In Russian: Excursion to the Atrek and the Astrabad province]
Shirihai H., Gargallo G. & Helbig A.J. (2001). *Sylvia* Warblers. Identification, taxonomy and phylogeny of the genus *Sylvia*. Helm. A&C Black. London. UK.
Sibley C.G. & Ahlquist J.E. (1990). Phylogeny and Classification of Birds: A Study in Molecular Evolution. Yale University Press, New Haven, USA, 976 pp.
Sibley C.G. & Monroe B.L. (1990). *Distribution and Taxonomy of Birds of the World.* Yale University Press, New Haven, USA.
Sibley C.G. & Monroe B.L. (1993). *A World Checklist of Birds*. Yale University Press, New Haven and London.
Stalling T., Aye R. & Roth T. (2015). The first record of the White-breasted Waterhen, *Amaurornis phoenicurus*, in Iran (Aves: Rallidae). *Zoology in the Middle East*, 61(2): 184-185.
Stepanyan L.S. (2003). Conspectus of the ornithological fauna of Russia and adjacent territories (within the borders of the USSR as a historic region). Akademkniga, Moscow, 808 pp.
Stresemann E. (1928). Die vögel der Elburs expedition 1927. *Journal für Ornithologie,* 76: 313–411. [In German]
Sudilovskaya A.M. (1959). "Types in ornithological collection of Zoological Museum of Moscow University". *Ornitologiya*, 2: 81–89. [in Russian]
Summers-Smith J.D. (1988). *The Sparrows*. illustrated by Robert Gillmor. Calton, Staffs, England: T. & A. D. Poyser.
Summers-Smith J.D. (2009). "Family Passeridae (Old World Sparrows)". In: del Hoyo, Josep; Elliott, Andrew; Christie, David. *Handbook of the Birds of the World. Volume 14: Bush-shrikes to Old World Sparrows*. Barcelona: Lynx Edicions.
Sushkin P.P. (1927). Notes on *Alectoris chukar*, with descriptions of six new subspecies. *Bulletin British Ornithologists Club,* 48: 22-47.
Svensson L. (2012). A new subspecies of Western Orphean Warbler *Sylvia hortensis* and criteria for separating Western from Eastern Orphean Warbler *S. crassirostris*. *Bulletin of the British Ornithologists' Club,* 132: 75-83
Svensson L., Shirihai H., Franert S. & Dickinson E.C. (2012). Taxonomy and nomenclature of the Stonechat complex *Saxicola torquatus* sensu lato in the Caspian region. *Bull. BOC.*, 132(4): 260-269
Ticehurst C.B. (1923). Descriptions of new birds collected in the Persian Gulf by Sir Percy Cox and Major Cheesman. *Bull. Brit. Orn. Club,* 43: 71–73.
Ticehurst C.B. (1927). The birds of British Baluchistan. *Journal Bombay Natural History Society*, 32: 64–97.
Ticehurst C.B. (1938). A systematic review of the genus Phylloscopus (willow-warblers or leaf-warblers). Trustees of the British Museum, London, 192.
Ticehurst C.B. & Whistler H. (1933). What is *Curruca affinis* Blyth? *Ibis*, 75: 554−556.
Ticehurst C.B., Buxton P.A. & Cheesman R.E. (1923). The Birds of Mesopotamia. *Journal Bombay Natural History Society,* 28: 210–250, 381-427, 650-674, 937-956.
Ticehurst C.B., Cox P.Z. & Cheesman R.E. (1925). Birds of the Persian Gulf Islands. *Journal of the Bombay Natural History Society*, XXX (no. 4): [December 1925]: 725–733.
Tohidifar M. & Moser M. (Eds.) (2015). Bird Survey of the Hyrcanian Forests, May 2014. Results and achievements. Caspian Hyrcanian Forest Project. Forest, Rangeland and Watershed Organization (FRWO). Iran. 67 pp.
Tomlinson A.G. (1916). Notes on the birds of Mesopotamia. *Journal Bombay Natural History Society*, 24: 825–829.
Tourenq C., Darreh-Shoori B., Tatin L., Tatin D., Zehzad B. & Azmayesh B. (2000). Recent ornithological observations in Iran, October 1997 and March 2000. OSME Trip Reports. http://www.osme.org/osmetrip/iran7.html
Trott A.C. (1947a). Notes on birds collected and seen in Persia 1935–1945. *Journal of the Bombay Natural History Society,* 46: 691–704.
Trott A.C. (1947b). Notes on birds seen in the Lar valley, 1943 and I944. *Ibis,* 89: 231–234.
Urquhart E. (2002). Stonechats. Helm. London. UK

van Els P. & Brady M.L. (2014). Specimen of Indian Pitta *Pitta brachyura* from the Islamic Republic of Iran. *Bull. B.O.C.*, 134(2): 160-162.
Vaurie C. (1949a). Notes on some Ploceidae from western Asia. American Museum Novitates, No. 1406, 41 pp.: map. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/2345/1/N1406.pdf [Includes Koelz's birds from Iran, with detailed localities and data. For the collections of W. Koelz, see Koelz (1950), above. For revisions of some other taxonomic groups based on the Koelz collections, see Vaurie (1949–1951), below, and Marien (1950–1951), above]
Vaurie C. (1949b). Notes on some Asiatic finches. American Museum Novitates, No. 1424, 63 pp., 2 maps. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4317/1/N1424.pdf [As for Vaurie 1949a, above; on varous Fringillidae]
Vaurie C. (1949c). Notes on the bird genus *Oenanthe* in Persia, Afghanistan, and India. *American Museum Novitates*, No. 1425, 47 pp., 2 maps. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4305/1/N1425.pdf [As for Vaurie 1949a, above]
Vaurie C. (1950a). Notes on some Asiatic titmice. American Museum Novitates, No. 1459, 66 pp.: ill., 2 maps http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4229/1/N1459.pdf
Vaurie C. (1950b). Notes on some Asiatic nuthatches and creepers. American Museum Novitates, No. 1472, 39 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4241/1/N1472.pdf [As for Vaurie 1949a, above; on *Sitta* and *Certhia*]
Vaurie C. (1951a). Notes on the wrens and dippers of western Asia and India. American Museum Novitates, No. 1485, 19 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4245/1/N1485.pdf [As for Vaurie 1949a, above; on *Troglodytes* and *Cinclus*]
Vaurie C. (1951b). Notes on some Asiatic swallows. American Museum Novitates, No. 1529, 47 pp.: 2 maps. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3915/1/N1529.pdf [As for Vaurie 1949a, above; on Hirundinidae]
Vaurie C. (1951c). A study of Asiatic Larks. Notes from the Walter Koelz collections 11. *Bulletin American Museum of Natural History* 97: 431–526. [As for Vaurie 1949a, above; on Alaudidae] http://digitallibrary.amnh.org/dspace/handle/2246/952
Vaurie C. (1952). Additional systematic notes on the titmice of the *Remiz pendulinus* group (Aves). American Museum Novitates, No. 1549, 5 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4010/1/N1549.pdf [As for Vaurie 1949a, above; on *Parus*, *Aegithalos*, and *Remiz*]
Vaurie C. (1953). Systematic notes on Palearctic birds. No. 3, *Turdoides caudatus* and *Turdoides altirostris*. American Museum Novitates, No. 1642, 8 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4963/1/N1642.pdf
Vaurie C. (1954a). Systematic notes on Palearctic birds. No. 4, The choughs (*Pyrrhocorax*). American Museum Novitates, No. 1658, 7 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3595/1/N1658.pdf
Vaurie C. (1954b). Systematic notes on Palearctic birds. No. 5, Corvidae. American Museum Novitates, No. 1668, 23 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4961/1/N1668.pdf
Vaurie C. (1954c). Systematic notes on Palearctic birds. No. 6, Timaliinae and Paradoxornithinae. American Museum Novitates, No. 1669, 12 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4953/1/N1669.pdf
Vaurie C. (1954d). Systematic notes on Palearctic birds. No. 7, Alaudidae and Motacillidae (genus *Anthus*). American Museum Novitates, No. 1672, 13 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4957/1/N1672.pdf
Vaurie C. (1954e). Systematic notes on Palearctic birds. No. 12, Muscicapinae, Hirundinidae, and Sturnidae. American Museum Novitates, No. 1694, 18 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4952/1/N1694.pdf
Vaurie C. (1954f). Systematic notes on Palearctic birds. No. 9, Sylviinae, the genus *Phylloscopus*. American Museum Novitates, No. 1685, 23 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4956/1/N1685.pdf
Vaurie C. (1954g). Systematic notes on Palearctic birds. No. 10, Sylviinae, the genera *Cettia, Hippolais,* and *Locustella*. American Museum Novitates, No. 1691, 9 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4954/1/N1691.pdf
Vaurie C. (1954h). Systematic notes on Palearctic birds. No. 11, Sylviinae, the genus *Sylvia*. American Museum Novitates, No. 1692, 17 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4958/1/N1692.pdf
Vaurie C. (1955a). Systematic notes on Palearctic birds. No. 14, Turdinae, the genera *Erithacus, Luscinia, Tarsiger, Phoenicurus, Monticola, Erythropygia,* and *Oenanthe*. American Museum Novitates, No. 1731, 30 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5401/1/N1731.pdf
Vaurie C. (1955b). Systematic notes on Palearctic birds. No. 15, Turdinae, the genera *Turdus, Grandala,* and *Enicurus*. American Museum Novitates, No. 1733, 18 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5351/1/N1733.pdf
Vaurie C. (1955c). Systematic notes on Palearctic birds. No. 16, Troglodytinae, Cinclidae, and Prunellidae. American Museum Novitates, No. 1751, 25 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5379/1/N1751.pdf
Vaurie C. (1955d). Systematic notes on Palearctic birds. No. 17, Laniidae. American Museum Novitates, No. 1752, 19 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3647/1/N1752.pdf
Vaurie C. (1955e). Systematic notes on Palearctic birds. No. 18, Supplementary notes on Corvidae, Timaliinae, Alaudidae, Sylviinae, Hirundinidae, and Turdinae. American Museum Novitates, No. 1753, 19 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5405/1/N1753.pdf
Vaurie C. (1956a). Systematic notes on Palearctic birds. No. 19, Fringillidae, the genera *Fringilla, Serinus, Carduelis,* and *Acanthis*. American Museum Novitates, No. 1775, 25 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5356/1/N1775.pdf
Vaurie C. (1956b). Systematic notes on Palearctic birds. No. 20, Fringillidae, the genera *Leucosticte, Rhodopechys, Carpodacus, Pinicola, Loxia, Uragus, Urocynchramus,* and *Propyrrhula*. American Museum Novitates, No. 1786, 37 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5357/1/N1786.pdf
Vaurie C. (1956c). Systematic notes on Palearctic birds. No. 21, Fringillidae, the genera *Pyrrhula, Eophona, Coccothraustes*, and *Mycerobas*. American Museum Novitates, No. 1788, 24 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3646/1/N1788.pdf
Vaurie C. (1956d). Systematic notes on Palearctic birds. No. 22, Fringillidae, *Emberiza schoeniclus*. American Museum Novitates, No. 1795, 13 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5350/1/N1795.pdf
Vaurie C. (1956e). Systematic notes on Palearctic birds. No. 23, Fringillidae, the genera *Emberiza, Calcarius,* and *Plectrophenax*. American Museum Novitates, No. 1805, 27 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5391/1/N1805.pdf
Vaurie C. (1956f). Systematic notes on Palearctic birds. No. 24, Ploceidae, the genera *Passer, Petronia*, and *Montifringilla*. American Museum Novitates, No. 1814, 27 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5394/1/N1814.pdf
Vaurie C. (1957a). Systematic notes on Palearctic birds. No. 25, Motacillidae, the genus *Motacilla*. American Museum Novitates, No. 1832, 16 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5393/1/N1832.pdf
Vaurie C. (1957b). Systematic notes on Palearctic birds. No. 26, Paridae, the *Parus caeruleus* complex. American Museum Novitates, No. 1833, 15 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/2840/1/N1833.pdf
Vaurie C. (1957c). Systematic notes on Palearctic birds. No. 28, The families Remizidae and Aegithalidae. American Museum Novitates, No. 1853, 21 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3710/1/N1853.pdf
Vaurie C. (1957d). Systematic notes on Palearctic birds. No. 29, The subfamilies Tichodromadinae and Sittinae. American Museum Novitates, No. 1854, 26 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3596/1/N1854.pdf
Vaurie C. (1957e). Systematic notes on Palearctic birds. No. 30, The Certhiidae. American Museum Novitates, No. 1855, 14 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/4692/1/N1855.pdf

Vaurie C. (1958a). Systematic notes on Palearctic birds. No. 32, Oriolidae, Dicruridae, Bombycillidae, Pycnonotidae, Nectariniidae, and Zosteropidae. American Museum Novitates, No. 1869, 28 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3645/1/N1869.pdf
Vaurie C. (1958b). Systematic notes on Palearctic birds. No. 33, A second review of *Carpodacus puniceus*, with a study of its plummages, and a supplementary note on *Emberiza schoeniclus*. American Museum Novitates, No. 1898, 10 pp., ill., 2 maps http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3648/1/N1898.pdf
Vaurie C. (1959). *The Birds of the Palearctic Fauna- Passeriformes*. H.F., & G. Whitherby, London, 762 pp.
Vaurie C. (1959a). Systematic notes on Palearctic birds. No. 34, Picidae, the genera *Picus* and *Dryocopus*. American Museum Novitates, No. 1945, 21 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3643/1/N1945.pdf
Vaurie C. (1959b). Systematic notes on Palearctic birds. No. 35, Picidae, the genus *Dendrocopos* (Part 1). American Museum Novitates, No. 1946, 29 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3644/1/N1946.pdf
Vaurie C. (1959c). Systematic notes on Palearctic birds. No. 36, Picidae, the genera *Dendrocopos* (part 2) and Picoides. American Museum Novitates, No. 1951, 24 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3642/1/N1951.pdf
Vaurie C. (1959d). Systematic notes on Palearctic birds. No. 38, Alcedinidae, Meropidae, Upupidae, and Apodidae. American Museum Novitates, No. 1971, 25 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5375/1/N1971.pdf
Vaurie C. (1960a). Systematic notes on Palearctic birds. No. 43, Strigidae, the genera *Otus, Aegolius, Ninox*, and *Tyto*. American Museum Novitates, No. 2021, 19 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5396/1/N2021.pdf
Vaurie C. (1960b). Systematic notes on Palearctic birds. No. 40, Caprimulgidae. American Museum Novitates, No. 1997, 14 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5371/1/N1997.pdf
Vaurie C. (1960c). Systematic notes on Palearctic birds. No. 41, Strigidae, the genus *Bubo*. American Museum Novitates, No. 2000, 31 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5372/1/N2000.pdf
Vaurie C. (1960d). Systematic notes on Palearctic birds. No. 42, Strigidae, the genus *Athene*. American Museum Novitates, No. 2015, 21 pp.: map http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/5373/1/N2015.pdf
Vaurie C. (1961a). Systematic notes on Palearctic birds. No. 44, Falconidae, the genus *Falco* (Part 1, *Falco peregrinus* and *Falco pelegrinoides*). American Museum Novitates, No. 2035, 19 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3466/1/N2035.pdf
Vaurie C. (1961b). Systematic notes on Palearctic birds. No. 45, Falconidae, the genus *Falco (*Part 2). American Museum Novitates, No. 2038, 24 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3480/1/N2038.pdf
Vaurie C. (1961c). Systematic notes on Palearctic birds. No. 46, Accipitridae, the genus *Accipiter*. American Museum Novitates, No. 2039, 10 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3479/1/N2039.pdf
Vaurie C. (1961d). Systematic notes on Palearctic birds. No. 47, Accipitridae, the genus *Buteo*. American Museum Novitates, No. 2042, 14 pp.: map. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3476/1/N2042.pdf
Vaurie C. (1961e). Systematic notes on Palearctic birds. No. 48, Columbidae, the genus *Columba*. American Museum Novitates, No. 2043, 12 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3475/1/N2043.pdf
Vaurie C. (1961f). Systematic notes on Palearctic birds. No. 49, Columbidae, the genus *Streptopelia*. American Museum Novitates, No. 2058, 25 pp. http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3435/1/N2058.pdf
Vaurie C. (1963a). Systematic notes on Palearctic birds. No. 51, A review of *Burhinus oedicnemus*. American Museum Novitates, No. 2131, 13 pp.: map http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3371/1/N2131.pdf
Vaurie C. (1963b). Systematic notes on Palearctic birds. No. 52, Supplementary notes on *Bubo bubo*. American Museum Novitates, No. 2132, 10 pp., map http://digitallibrary.amnh.org/dspace/bitstream/2246/3388/1/N2132.pdf
Vaurie C. (1965). *The Birds of the Palearctic Fauna- Nonpasseriformes*. H.F., & G. Whitherby, London, 763 pp.
Vaurie C. & Snow D. (1957). Systematic notes on Palearctic birds. No. 27, Paridae, the genera *Parus* and *Sylviparus*; with supplementary notes. American Museum Novitates, No. 1852, 43 pp.
Vusalo-Tavakoli E. (1999). Birds of Mangrove forests in Qeshm Island [brochure]. Qeshm Free Zone, 30 pp.
Winkel E., Amini H., van Roomen M. & Schelvis J. (2010). Bird Counting in Iran in January 2009. *Dutch Birding,* 32(3): 171−188.
Witherby H.F. (1903). An ornithological journey in Fars, South Western Persia. *Ibis,* 8th ser. 3: 501–571.
Witherby H.F. (1907). On a collection of birds from western Persia and Armenia, with field notes by R.B. Woosnam. *Ibis,* 9th ser.: 74–111.
Witherby H.F. (1908). Exhibition of a new subspecies of Bullfinch (*Pyrrhula pyrrhula caspica*) from the coast of the Caspian Sea. *Bulletin British Ornithologists' Club,* 23: 48.
Witherby H.F. (1910). On a collection of birds from the south coast of the Caspian Sea, and the Alburz Mountains, with field notes by R.B. Woosnam. *Ibis,* 9th ser. 4: 491–517.
Yosef R., Verdoorn G., Helbig A. & Seibold I. (2000). A new subspecies of the Booted Eagle from southern Africa, inferred from biometrics and mitochondrial DNA. In: Chancellor RD & Meyburg B-U (eds). Raptors at Risk, Pp 43-49. WWGBP/Hancock House, UK.
Zarudny N. (1910). *Palumbus palumbus iranicus* ? Nasha Okhota, No 4, p. 117
Zarudny [Sarudny] N. (1902). *Lullula arborea pallida* subsp. Nov. [sic!]. *Ornithologische Monatsberichte,* 10 (4): 54. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. (1903). Einige neue Spezies und Subspezies paläarktischer Vogelarten. *Ornithologische Monatsberichte,* 11(9): 130–131. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. (1904a). *Passer mesopotamicus* spec. nov. *Ornithologisches Jahrbuch,* 15: 108. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. (1904b). Beschreibung zweier neuen Formen aus Süd-West Persien. *Ornithologische Monatsberichte,* 12(10): 164–165. [In German.]
Zarudny [Sarudny] N. (1905a). *Syrnium sancti-nicolai* sp. nov. aus West-Persien. *Ornithologische Monatsberichte,* 13(3): 49–50. [In German.]
Zarudny [Sarudny] N. (1905b). Zwei ornithologische Neuheiten aus West-Persien. *Ornithologisches Jahrbuch,* 16(3/4): 141–142. [In German: Two ornithological novelties from west-Iran]
Zarudny [Sarudny] N. (1905c). *Rallus aquaticus korejewi* subsp. nov. *Ornithologische Monatsberichte,* 13(12): 209–210. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. (1906a). Über zwei neue Arten des Stieglitzes (*Carduelis*) aus Persien. *Ornithologische Monatsberichte,* 14(3): 47–48. [In German.]
Zarudny [Sarudny] N. (1906b). *Francolinus orientalis bogdanovi* subsp. nov. *Ornithologische Monatsberichte,* 14(9): 151–152. [In German.]
Zarudny [Sarudny] N. (1907a). Eine Bemerkung über 2 Formen aus dem Paläarktischen Gebeit. *Ornithologische Monatsberichte,* 15(5): 83–84. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. (1907b). Beitrag zur Kenntnis der Turkestanischen *Caprimulgus* -Arten. *Ornithologische Monatsberichte,* 15(10): 165–166. [In German.]
Zarudny [Sarudny] N. (1908a). Beitrag zur Kenntnis der Lasurmeisen (*Cyanistes)*. *Ornithologische Monatsberichte,* 16(1): 4–6. [In German.]
Zarudny [Sarudny] N. (1908b). *Tetraogallus caspius semenow-tianschanskii* subsp. nov. *Ornithologische Monatsberichte,* 16(2): 28–29. [In German]

Zarudny [Sarudny] N. (1908c). Eine kurtze verläufige Bemerkung über einen neuen Specht (*Dendrocopus major transcaspius* subsp. nov.). *Ornithologische Monatsberichte,* 16(4): 66–67. [In German: A short preliminary description of a new woodpecker]
Zarudny [Sarudny] N. (1908d). Bemerkungen über die Rohrmeise *(Anthoscopus rutilans* Sewertz.). *Ornithologische Monatsberichte,* 16(10): 162–163. [In German: Remarks on the Penduline Tit (*Anthoscopus rutilans* Sewertz.)]
Zarudny [Sarudny] N. (1909a). *Budytes citreoloides iranica* subsp. nov. *Ornithologische Monatsberichte,* 17(2): 20–21. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. (1909b). Mitteilung über eine neue Form des Syrischen Spechts (*Dendrocopus syriacus milleri* subsp. nov.). *Ornithologische Monatsberichte*, 17: 81–82. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. (1910). Bemerkungen über den Transkaspisch-iranischen *Cursorius.* (*Cursorius gallicus iranicus* subsp. nov.) *Ornithologische Monatsberichte,* 18(12): 190. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. (1911). Verzeichnis der Vögel Persiens. *Journal für Ornithologie,* 59: 185–241. [In German: Overview of the birds of Iran]
Zarudny [Sarudny] N. (1914). Weitere Formen der Rohrmeise (*Remiza macronyx*). *Ornithologische Monatsberichte,* 22: 57–58. [In German: Further forms of Penduline Tit (*Remiza macronyx)*]
Zarudny [Sarudny] N. & Buturlin S.A. (1906). *Sitta dresseri* spec. nov. *Ornithologische Monatsberichte,* 14(7/8): 132. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Härms U.M. (1902). Neue Vogelarten. *Ornithologische Monatsberichte,* 10(4): 49–54. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Härms U.M. (1912). Bemerkungen über einige Vögel Persiens [I]. *Journal für Ornithologie,* 60: 592–619. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Härms U.M. (1913a). Bemerkungen über einige Vögel Persiens II. Die Sperlinge Persiens. *Journal für Ornithologie*, 61: 630–661. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Härms U.M. (1913b). Neue Formen der Frankoline aus Persien. *Ornithologische Monatsberichte,* 21(4): 53–55. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Härms U.M. (1923). Bemerkungen über einige Vögel Persiens. III. Gattung [genus] *Sitta* L. *Journal für Ornithologie,* 71: 398–421. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Härms U.M. (1926). Bemerkungen über einige Vöel Persiens. IV. Gattung [genus] *Oenanthe* Vieill. *Journal für Ornithologie,* 74: 1–52. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Korejew B. (1903). *Emberiza buchanani* Blyth var. *obscura* subsp. Nov. *Ornithologische Monatsberichte,* 11(9): 130. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1902a). Zwei neue Vogelarten. *Ornithologische Monatsberichte,* 10: 149–151. [In German.]
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1902b). Bechreibung einer neuen *Podiceps*-subspecies. *Ornithologische Monatsberichte,* 10(12): 186. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1904a). Über neue Arten und Formen. *Orn. Jahrb.*, 15: 213–219. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1904b). Über eine neue *Saxicola* aus Persien, *Saxicola gaddi* spec. nov. *Ornithologisches Jahrbuch,* 15(5/6): 219–220. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1904c). Einige [some] neue Subspecies aus Persien und dem Transkaspischen Gebeit [area]. *Ornithologisches Jahrbuch,* 15(5/6): 221–227. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1905a). *Gecinus viridis innominatus* subsp. nov. *Ornithologische Monatsberichte,* 13(3): 49. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1905b). Verläufige Beschreibung zweier ornithologischen Neuheiten aus West-Persien. *Ornithologische Monatsberichte,* 13(5): 76. [In German: Preliminary description of two ornithological novelties from Iran]
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1905c). Verläufige Bemerkungen über drei ornithologische Neuheiten aus Persien. *Ornithologische Monatsberichte,* 13(6/7): 106–108. [In German: Preliminary remarks on three ornithological novelties from Iran]
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1905d). Bechreibung dreier neuen paläarktischen Meisen. *Ornithologische Monatsberichte,* 13(6/7): 108–110. [In German.]
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1906a). Zum Material über die Asiatischen *Pterocles* und *Columba*. *Ornithologische Monatsberichte,* 14(7/8): 132–134. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1906b). *Asio accipitrinus pallidus* subsp. nov. *Ornithologische Monatsberichte*, 14(9): 151.
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1908a). Noch eine neue Form des Zaunkönigs. *Troglodytes parvulus zagrossiensis* (subsp. nov.). *Ornithologische Monatsberichte,* 16(2): 29–30. [In German]
Zarudny [Sarudny] N. & Loudon H. (1908b). *Montifringilla alpicola groum-grzimaili* (Sar.-et-Ldn.) und *M. alpicola gaddi* (Sar.-et-Ldn.) *Ornithologische Monatsberichte*, 16: 164–165. [In German]
Zarudny [Zaroudnoï] N.A. (1886). Oiseaux de la contrée Trans-Caspienne. *Bull. Soc. Nat. Moscou.,* 61 (1): 262–332. [In French: The birds of the Transcaspian country]
Zarudny [Zaroudnoï] N.A. (1889). Recherches zoologiques dans la contrée Transcaspienne. *Bull. Soc. Nat. Moscou.,* 4: 740–842. [In French: Zoological research in the Transcaspian country]
Zarudny [Zaroudnoï] N.A. (1891). Recherches zoologiques dans la contrée Transcaspienne. *Bull. Soc. Nat. Moscou.,* 4: 288–315. [In French: Zoological research in the Transcaspian country]
Zarudny [Zaroudnoï] N.A. (1894a). Note sur une nouvelle espéce de mésange (*Parus transcaspius* spec. n.). *Bulletin de la Société Impériale des Naturalistes de Moscou*, Année 1893, N.S. VII: 364–368. [In French]
Zarudny [Zaroudnoï] N.A. (1894b). [Observations on a little-known species of Goldfinch] (*Carduelis minor*, Zaroudnoï). *Bulletin de la Société Impériale des Naturalistes de Moscou*, N.S. 7: 505–507. [in Russian]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1892). [Materials for ornithological fauna of Northern Persia]. *[Materials on the study of fauna and flora of the Russian Empire]. Otd. zool. [Dept. Zool.].* 1: 106–137. [In Russian]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1896). Ornitologicheskaya fauna Zakaspiyskogo kraya (Severnoi Persii, Zakaspiyskoi oblasti, Khivinskogo oazisa i ravninnoi Bukhary) [Ornithological fauna of the Trans-Caspian Territory (Northern Persia, Trans-Caspian Region, Khiva oasis and plain Bukhara)]. *// Materialy k poznaniyu fauny i flory Ros. imperii [Materials on the study of fauna and flora of the Russian Empire]. Otd. zool. [Dept. zool.].* 2: 1–555. [In Russian: The ornithological fauna of the Transcaspian area (northern Iran, Transcaspian region, Khiva oasis, and Bukhara plains)]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1900). Ekskursiya po severo-vostochnoi Persii i ptitsy etoi strany [An excursion through north-eastern Persia and birds of this country]. *// Zapiski Akademii Nauk po Fiziko- Matematicheskogo Otdeleniyu [Notes of Acad. of Sc. on Physics-Mathem. Dept.].* (Ser. 8)10: 1–262. [In Russian: An excursion to northeast Iran and the birds of its country]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1901). Ekskursiya po Vostochnoi Persii [An excursion through Eastern Persia]. *// Zapiski Russkogo Geograficheskogo Obshchestva po obshchei Geografii [Notes of Russ. Geogr. Soc. on General Geography].* 36(1): 1–362. [in Russian] *Reference: Martenson, A. - "Balt. Waidmannsbl.", 1902,* Bd. 2, 24: 440–442. [In Russian: An excursion to eastern Iran]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1903). [Birds of eastern Persia]. *[Notes of Russ. Geogr. Soc. on General Geography]*. *[Ornithological results of an excursion through Eastern Persia in 1898]. St-Ptb., typ. of Akad. of Sc.* ,36(2): 1–468 p. [In Russian]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1911a). Zametki po ornitologii Turkestana [Notes on the ornithology of Turkestan]. *Ornitologicheskiy Vestnik,* 2: 3–16. [In Russian]

Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1911b). Zametka o slavkakh kavkazskoy i novoy zagrosskoy [A note on a Caucasian and a new Zagrossian warblers]. *Ornitologicheskiy Vestnik,* 2: 138–141. [In Russian]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1911c). Interessante Mauer-Segler (*Apus apus turkestanensis* subsp. nov. und *A. murinus persicus* subsp. nov.). *Ornitologicheskiy Vestnik, 1*: 142–143. [In Russian]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1912). Zametka o persidskoy Gorikhvostke (*Phoenicurus semenowi* Zar.) [A note on the Persian Redstart (*Phoenicopterus semenowi* Zar.]. *Ornitologicheskiy Vestnik*, 3: 244-247.
Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1913a). Novyya formy remezov (*Remiza*) [New forms of penduline tits (*Remiza*)]. *Ornitologicheskiy Vestnik*, 4: 46–50. [In Russian]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1913b). *Jynx torquilla hyrcana* subsp. nov. *Ornitologicheskiy Vestnik,* 4: 141. [In Russian]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1914). Ka voprocy o formax kammeni koropatki (*Caccabis kakelik* Falk.). *Ornitologicheskiy Vestnik*, 1: 52–60. [In Russian]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. (1916). Tret'ya ekskursiya po Vostochnoi Persii (Khorasan, Seistan i Persidskii Beludzhistan) [The third excursion through Eastern Persia (Khorasan, Seistan and Persian Belujistan]. 1900–1901. Peterburg, typ. M.M.Stasyulevich. *Zapiski Imperatorskago Russkago Geograficheskago Obshchestva po obshchei Geografii [Notes of Russ. Geogr. Soc. on General Geography],* 50: 1–448. [In Russian: A third excursion to eastern Iran (Khorasan, Seistan, and Persian Baluchistan) in the years 1900–1901]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. & Bil'kevich S.I. (1913b). Novaya forma klintukha (*Columba oenas hyrcana* subsp. nov.) *Ornitologicheskiy Vestnik,* 4: 120. [In Russian]
Zarudny [Zarudnyj] N.A. & Bil'kevich S.I. (1913a). [On the avifauna of the Trans-Caspian region and adjacent parts of Persia]. *Ornitologicheskiy Vestnik,* 4: 20–33 [In Russian with German summary]
Zuccon D., Prŷs-Jones R., Rasmussen P. & Ericson P.G.P. (2012). The phylogenetic relationships and generic limits of finches (Fringillidae). *Mol. Phyl. Evol*., 62: 581-596.
Zugmayer E. (1906). Beobachtungen über die vordeasiatische Vogelfauna. *Ornithologisches Jahrbuch,* 17: 1-20.

****